JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
OFISI YA TAIFA YA UKAGUZI

Office of the Controller and Auditor General, Samora Avenue, P.O. Box 9080, DAR ES SALAAM.
Telegram: "Ukaguzi", Telephone: 255(022)2115157/8, Fax: 255(022)2117527,
E-mail: ocag@nao.go.tz, Website: www.nao.go.tz

Kujibu tafadhali taja ;
Kumb. Na.FA.27/249/01/2016/2017 Tarehe, 27-03-2018

Mh. Dkt. John Joseph Pombe Magufuli,
Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania,
Ikulu,
S.L.P 9120,
1 Barabara ya Barack Obama,
11400 DAR ES SALAAM.

YAH: Kuwasilisha Ripoti Kuu ya Mwaka ya Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali Juu ya Taarifa za Fedha za Mamlaka ya Serikali za Mitaa kwa Mwaka wa Fedha 2016/2017

Kwa mujibu wa Ibara ya 143(4) ya Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania ya Mwaka 1977 (iliyorekebishwa 2005), na Kifungu cha 34 cha Sheria ya Ukaguzi wa Umma Na. 11 ya mwaka 2008, ninayo heshima kuwasilisha kwako taarifa yangu ya Ukaguzi wa Mamlaka za Serikali ya Mitaa kwa mwaka 2016/2017 kwa taarifa na hatua zaidi.

Naomba kuwasilisha,
Prof. Mussa Juma Assad
MDHIBITI NA MKAGUZI MKUU WA HESABU ZA SERIKALI

Mdhibiti Na Mkaguzi Mkuu Wa Hesabu Za Serikali,
Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi,
Jamhuri ya Muungano wa Tanzania

Wajibu na majukumu ya Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali vimeainishwa katika Ibara ya 143 ya Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania ya mwaka 1977 (iliyorekebishwa 2005) kama ilivyofafanuliwa zaidi na vifungu vya 45 na 48 vya Sheria ya Fedha ya Serikali za Mitaa Na. 9 ya mwaka 1982 (iliyorekebishwa 2000) na kifungu cha 10 (1) cha Sheria ya Ukaguzi wa Umma Na.11 ya mwaka 2008.

Dira ya Ofisi
Kuwa kituo cha ubora cha ukaguzi wa hesabu katika sekta za umma.

Lengo La Ofisi
Kutoa huduma bora za ukaguzi zenye kuleta tija kwa nia ya kuimarisha uwajibikaji ili kupata thamani ya fedha katika kukusanya na kutumia rasilimali za umma.

Misingi ya Maadili
Katika kutoa huduma zenye ubora unaostahili, Ofisi inaongozwa na vigezo vya msingi vifuatavyo:

- ✓ **Kutopendelea:** Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi ni taasisi isiyopendelea, inayotoa huduma kwa wateja wake kwa haki.
- ✓ **Ubora**: Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi ni ya kitaalamu inayotoa huduma bora za ukaguzi wa hesabu kwa kuzingatia viwango vya kitaaluma.
- ✓ **Uadilifu:** Ofisi ya Taifa ya kaguzi inazingatia na kudumisha haki kwa kiwango cha juu na kuheshimu sheria.
- ✓ **Zingatio kwa Wadau**: Tunalenga matakwa ya wadau wetu kwa kujenga utamanduni wa kutoa huduma bora kwa wateja na kuwa na watumishi wenye uwezo, weledi na ari ya kazi.

- ✓ **Ubunifu:** Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi ni taasisi bunifu ambayo wakati wote inaimarisha na kukaribisha mawazo mapya ya kimaendeleo kutoka ndani na nje ya taasisi.
- ✓ **Matumizi bora ya rasilimali**: Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi ni Taasisi inayozingatia matumizi bora ya rasilimali zilizokabidhiwa kwake

YALIYOMO

Orodha ya Majedwali 5
Orodha ya Viambatisho 9
DIBAJI 11
SHUKRANI 13
MUHTASARI WA MAMBO MUHIMU KATIKA TAARIFA YA JUMLA YA UKAGUZI 14
SURA YA KWANZA 24
1.0 USULI 24
SURA YA PILI 30
2.0 HATI ZA UKAGUZI 30
SURA YA TATU 37
3.0 UFUATILIAJI WA UTEKELEZAJI WA MAPENDEKEZO YA UKAGUZI KWA MIAKA ILIYOPITA 37
SURA YA NNE 43
4.0 MAANDALIZI YA BAJETI NA UTEKELEZAJI WAKE 43
SURA YA TANO 54
5.0 UKAGUZI WA TAARIFA ZA FEDHA 54
SURA YA SITA 62
6.0 TATHMINI YA MFUMO WA UDHIBITI WA NDANI NA MASUAL YA UTAWALA 62
SURA YA SABA 69
7.0 USIMAMIZI WA RASILIMALI WATU NA MISHAHARA 69
SURA YA NANE 86
8.0 UKAGUZI WA MIRADI YA MAENDELEO NA MIRADI MINGINE 86
SURA YA TISA 102
9.0 USIMAMIZI WA MIKATABA NA MANUNUZI 102
SURA YA KUMI 163
10.0 USIMAMIZI WA MATUMIZI YA UMMA 163
SURA 11 201
11.0 USIMAMIZI WA MAPATO 201
SURA YA KUMI NA MBILI 221
12.0 USIMAMIZI WA MALI 221
SURA YA KUMI NA TATU 227
13.0 UKAGUZI MAALUM 227
SURA YA KUMI NA NNE 247
14.0 HITIMISHO NA MAPENDEKEZO 247
VIAMBATISHO 268

Orodha ya Majedwali

Jedwali Na. 1-1: Idadi ya Halmashauri zilizokaguliwa mwaka wa Fedha 2016/2017 25
Jedwali Na. 2-1: Mamlaka za Serikali za Mitaa na aina ya Hati ya ukuguzi 34
Jedwali Na. 2-2: Muhtasari wa Hati za Ukaguzi zilizotolewa katika makundi ya Mamlaka za Serikali za Mitaa 34
Jedwali Na. 2-3: Mwenendo wa Hati za Ukaguzi zilitolewa kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa miaka minne mfululizo 35
Jedwali Na. 2-4: Halmashauri zenye hati yenye mashaka kwa zaid ya miaka mitatu mfululizo 36
Jedwali Na. 3-1: Muhtasari wa utekelezaji wa mapendekezo ya Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali kwa miaka iliyopita. 39
Jedwali Na. 3-2: Orodha ya Halmashauri zenye Mapendekezo yasiyotekelezwa yaliyotolewa wakati wa Ukaguzi Maalum kwa kipindi cha miaka mitano iliyofuatana .. 39
Jedwali Na. 3-3: Mwenendo wa Majibu ya Serikali Kuhusiana na Mapendekezo Yaliyotolewa na Kamati ya Bunge ya Hesabu za Serikali za Mitaa 40
Jedwali Na. 3-4: Maagizo ya Kamati ya Bunge ya Hesabu za Serikali za Mitaa kwa Halmashauri 40
Jedwali Na. 4-1: Mwenendo wa makusanyo ya mapato ikilinganishwa kulingana na bajeti 44
Jedwali Na. 4-2: Mwenendo wa Makusanyo ya mapato ya ndani ikilinganishwa na matumizi ya kawaida 45
Jedwali Na. 4-3: Mwenendo wa fedha za maendeleo ambazo hazikupokelewa 49
Jedwali Na. 4-4: Mwenendo wa fedha za matumizi ya kawaida ambazo hazikupokelewa 49
Jedwali Na. 4-5: Mwenendo wa Ruzuku ya matumizi ya kawaida isiyotumika 51
Jedwali Na. 4-6: Mwenendo wa Ruzuku ya maendeleo isiyotumika 51
Jedwali Na. 4-7: Mamlaka za Serikali za Mitaa 10 zilizokuwa na bajeti ya ziada 52
Jedwali Na. 5-1: Mwenendo wa Wadaiwa na malipo ya kabla ya huduma ya muda mrefu kwa miaka Minne mfululizo 55
Jedwali Na. 5-2: Mwenendo wa madeni ya muda mrefu 56
Jedwali Na. 5-3: Mapato yaliyoonekana katika daftari la mapato na matumizi lakini hayakuonekana katika taarifa za kibenki 58
Jedwali Na. 5-4: Makosa yaliyoonekana katika Taarifa ya Fedha 59
Jedwali Na. 6-1: Ubadhirifu uliobainishwa kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa 68
Jedwali Na. 7-1: Mwenendo wa idadi ya watumishi kwa miaka mitatu mfululizo. 70
Jedwali Na. 7-2: Idadi ya maafisa waliokuwa wakikaimu katika Mamlaka za Serikali za Mitaa mpya ambazo zimeanzishwa 71
Jedwali Na. 7-3: Orodha ya Halmashauri na idadi ya wafanyakazi wanaolipwa mishahara chini ya 1/3 ya mshahara wa kila mwezi 73
Jedwali Na. 7-4: Mwenendo wa watumishi waliopokea mshahara chini ya 1/3 ya mshahara wa kila mwezi kwa miaka mitatu iliyopita 74
Jedwali Na. 7-5: Upimaji usioridhisha wa utendaji wa watumishi wa umma katika Namlaka za Serikali za Mitaa 75
Jedwali Na. 7-6: Taarifa za watumishi zisizo timilifu katika mfumo wa utumishi (HCMIS) 77

Jedwali Na. 7-7: Madai ya mishahara na Madai mengine ya wafanyakazi wa halmashauri 78
Jedwali Na. 7-8: Kuchelewa uidhinishaji wa wafanyakazi wenye sifa za kupanda madaraja na uboreshaji wa mshahara 80
Jedwali Na. 7-9: Makato ya kisheria kwa wafanyakazi katika Mifuko ya Hifadhi ya Jamii 81
Jedwali Na. 7-10: Tozo kutokana na kutowasilisha makato ya kisheria kwenye Mifuko ya Hifadhi ya Jamii 82
Jedwali Na. 7-11: Mishahara imelipwa kwa watumishi ambao hawapo kazini. 83
Jedwali Na. 8-1: Taarifa ya Mapato na Matumizi ya Fedha za Miradi ya Maendeleo 87
Jedwali Na. 8-2: Fedha za Miradi ya Maendeleo ambazo hazikutumika 88
Jedwali Na. 8-3: Miradi ambayo haijakamilika 90
Jedwali Na. 8-4: Kiasi ambacho hakikuchangiwa kwenda katika mifuko ya Wanawake na Vijana 93
Jedwali Na. 8-5: Mikopo Iliyotolewa kwa wanawake na vijana ambayo Haijarejeshwa 95
Jedwali Na. 8-6: Ruzuku ya fidia kutoka Serikali Kuu ambayo haikupelekwa ngazi za chini 98
Jedwali Na. 8-7:Muhtasari wa hali ya miundombinu katika shule za Msingi na Sekondari 100
Jedwali Na. 9-1: Gharama za manunuzi zilizofanywa na Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa kipindi cha miaka mitatu 103
Jedwali Na. 9-2: Orodha ya Halmashauri ambazo hazikufuata Sheria ya Manunuzi 104
Jedwali Na. 9-3: Kiwango cha uzingatiaji wa sheria ya manunuzi kwa kipindi cha miaka miwili 105
Jedwali Na. 9-4: Udhaifu katika Uandaaji na Utekelezaji wa Mipango ya Manunuzi ... 106
Jedwali Na. 9-5: Mapungufu yaliojitokeza kwenye vitengo vya manunuzi na Bodi ya Zabuni 107
Jedwali Na. 9-6: Orodha ya Serikali za mitaa zilizofanya manunuzi pasipo ushindani. 110
Jedwali Na. 9-7: Mwenendo wa manunuzi pasipo ushindani 111
Jedwali Na. 9-8: Manunuzi yaliyofanyika bila idhini ya Bodi ya Zabuni 111
Jedwali Na. 9-9: Mwenendo wa manunuzi yaliyofanyika bila idhini ya Bodi ya Zabuni kwa miaka mitatu inayofuatana 112
Jedwali Na. 9-10: Halmashauri zilizofanya Councils that Procured Goods and Service from Unapproved Supplier 113
Jedwali Na. 9-11: Mwenendo wa manunuzi yaliyofanyika kutoka kwa wazabuni wasioidhinishwa 114
Jedwali Na.9-12: Mamlaka za serikali za mitaa zilizofanya manunuzi kwa njia ya masurufu 115
Jedwali Na.9-13: Ununuzi wa bidhaa na huduma kwa fedha taslimu 116
Jedwali Na.9-14: Serikali za Mitaa zilizopokea bidhaa bila kukaguliwa 117
Jedwali Na.9-15: Mamlaka za Serikali za Mitaa zilizonunua bidhaa, kazi na huduma nje ya mpango wa manunuzi 118
Jedwali Na.9-16: Mwenendo wa manunuzi nje ya mpango kwa miaka mitatu 119
Jedwali Na.9-17: Halmashauri zilizolipia bidhaa ambazo hazijapokelewa 120
Jedwali Na.9-18: Matengenezo ya magari bila idhini ya TEMESA 121

Jedwali Na. 10-1: Mapungufu katika matumizi yanayojirudia kwa miaka miwili inayofuatana 164
Jedwali Na. 10-2: Mamlaka za Serikali za Mitaa zilizokaguliwa kwa mara ya kwanza zinazohitaji kuboresha mifumo ya udhibiti ya ndani 167
Jedwali Na. 10-3: Orodha ya aina ya matumizi yasiyofaa 169
Jedwali Na. 10-4: Malipo yasiyostahili Sh.Tz 769,479,797 171
Jedwali Na. 10-5: Malipo batili na yasiyokuwa na manufaa Sh.Tz 1,011,974,990 172
Jedwali Na. 10-6: Halmshauri ambazo zilitolewa taarifa ya kukosekana kwa hati za malipo. 176
Jedwali Na. 10-7: Halmashauri zilizofanya manunuzi bila yasiyoambatana na risiti za kieletroniki 177
Jedwali Na. 10-8: Kodi ya zuio ambayo haikukatwa Sh.Tz 156,244,852 178
Jedwali Na. 10-9: Madeni ya Miaka Iliyopita Ambayo Hayakulipwa Katika Mwaka Husika 179
Jedwali Na. 10-10: Halmashauri zilizofanya matumizi nje ya bajeti na zilizobadilishiwa matumizi ya fedha kwa kiasi kikubwa 181
Jedwali Na. 10-11: Uhamisho wa ndani wa Fedha kutoka akaunti moja kwenda nyingine kwa njia ya mikopo ambayo haijarejeshwa 182
Jedwali Na. 10-12: Halmashauri zenye kiasi kikubwa cha madeni kwenye akaunti za amana 183
Jedwali Na. 10-13: Malipo yaliyofanyika bila kibali sahihi 184
Jedwali Na. 10-14: Halmashauri zenye malipo makubwa yasiyo na viambata muhimu 186
Jedwali Na. 10-15: Matumizi yaliyolipiwa kwenye vifungu visivyo 187
Jedwali Na. 10-16: Malipo yaliyofayika bila ukaguzi wa awali. Sh. Tz 2,182,095,636 . 188
Jedwali Na. 10-17: Mapungufu katika kutoa na kurejesha masurufu 191
Jedwali Na. 10-18: Mamlaka zenye matumizi Zaidi ya mafuta 193
Jedwali Na. 10-19: Changamoto za mfumo wa usimamizi wa fedha 195
Jedwali Na. 10-20: Mapato ya ndani ambayo hayakupelekwa kutekeleza miradi ya maendeleo 197
Jedwali Na. 10-21: Fedha zisiohamishwa kwenda idara husika 200
Jedwali Na. 11-1: Makusanyo ya Mapato ambayo hayakuwasilishwa na Mawakala 201
Jedwali Na. 11-2: Mwenendo wa makusanyo ya mapato ambayo hakuwasilishwa na mawakala kwa miaka minne mfululizo 203
Jedwali Na. 11-3: Mwenendo unaoonesha vitabu ambavyo havikuwasilishwa kwa ukaguzi kwa miaka minne mfululizo 206
Jedwali Na. 11-4: Mamlaka za Serikali za Mitaa zenye vitabu vilivyokosekana 206
Jedwali Na. 11-5: Leseni za biashara ambazo hazikukusanywa 207
Jedwali Na. 11-6: Maduhuli ambayo hayakupelekwa Benki kwa wakati Sh.Tz 296,798,267 208
Jedwali Na. 11-7: Orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa zisizo na Daftari la mapato 210
Jedwali Na. 11-8: Fedha ambazo hazikukusanywa kutoka katika vyanzo vya mapato ya ndani 211
Jedwali Na. 11-9: Maduhuli yaliyokusanywa lakini hayakupelekwa benki 212
Jedwali Na. 11-10: Orodha ya Makusanyo ya ardhi yasiyopelekwa Wizarani 214
Jedwali Na. 11-11: Mwenendo wa kodi iliyokusanywa bila kuwasilishwa Wizarani 215

Jedwali Na. 11-12: Orodha ya idadi ya kampuni zisizokusanya kodi ya huduma........ 215
Jedwali Na. 11-13: Orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa zisizokuwa na sheria ndogo za mapato... 216
Jedwali Na. 11-14: Mamlaka za Serikali za Mitaa zenye mfumo wa LGRCIS usio na Ufanisi 218
Jedwali Na. 11-15: Orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa zenye upungufu wa machine za kieletroniki (POS) 220
Jedwali Na. 12-1: Idadi ya Halmashauri zisizotunza daftari la mali la kudumu 223
Jedwali Na. 12-2: Ardhi na Majengo yasiyo na Nyaraka za Umiliki 224
Jedwali Na. 12-3: Idadi ya Halmashauri zenye magari yasiyokua na Bima 225
Jedwali Na. 12-4: Orodha ya halmashauri zenye mali zisizo na namna ya utambulisho 226
Jedwali Na. 13.0-1: Kiasi ambacho hakikusuluhishwa kwenye vitabu vya hesabu kufikia 30 Juni, 2017 SH.TZ 3,075,198,442.10 237
Jedwali Na. 13.0-2: Tofauti kati ya salio halisi la Benki Kuu na salio kwa mujibu wa barua ya OR-TAMISEMI kwenda kwa Mamlaka za serikali za mitaa 238
Jedwali Na. 13.0-3: Masuala ambayo hayakufanyiwa usuluhishi katika taarifa ya usuluhishi wa kibenki 240

Orodha ya Viambatisho

Kiambatisho Na.2:1: Mamlaka za Serikali za Mitaa zenye Hati inayoridhisha 268
Kiambatisho Na.2:2: Halmashauri zenye hati yenye shaka na isiyoridhisha pamoja na misingi ya hati hizo 270
Kiambatisho Na 2:3: Mwenendo wa Hati za Ukaguzi zilitolewa kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa miaka minne mfululizo 293
Kiambatisho Na.2:4: Mamlaka za Serikali za Miataa yenye masuala mengine yanayoambatana na hati ya Ukaguzi 303
Kiambatisho Na.3:1:Utekelezaji wa mapendekezo ya ripoti ya jumla 306
Kiambatisho Na.3:2: Hali Halisi ya Utekelezaji wa Mapendekezo Yaliyosalia kwa kila Mamlaka ya Serikali za Mitaa 307
Kiambatisho Na.3:3: Hali Halisi ya Utekelezaji wa Maagizo ya Kamati ya Bunge ya Hesabu za Serikali za Mitaa kwa kila Mamlaka ya Serikali za Mitaa 312
Kiambatisho Na.4:1: Ulinganishi wa mapato ya ndani dhidi Bajeti iliyoidhinishwa 317
Kiambatisho Na.4:2:Makusanyo ya mapato ya ndani ikilinganishwa na matumizi ya kawaida 323
Kiambatisho Na.4:3: Makusanyo pungufu yatokanayo na vyanzo vya ndani 328
Kiambatisho Na.4:4: Mchanganuo wa makusanyo ya mapato unaoonesha ziada ya mapato yakilinganishwa na bajeti 334
Kiambatisho Na.4:5: Fedha za ruzuku ya maendeleo zilizopokelewa zaidi ya bajeti .. 335
Kiambatisho Na 4:6: Fedha za ruzuku ya matumizi ya kawaida zilizopokelewa zaidi ya bajeti 336
Kiambatisho Na 4:7: Fedha za ruzuku ya maendeleo ambazo hazijapokelewa 337
Kiambatisho Na 4:8: Fedha za matumizi ya kawaida ambazo hazijapokelewa 343
Kiambatisho Na 4:9: Fedha za ruzuku ya kawaida ambazo hazikutumika 347
Kiambatisho Na.4:10: Fedha za ruzuku ya maendeleo ambazo hazikutumika 349
Kiambatisho Na.5:1: Wadai na malipo yaliyofanyika kabla ya huduma yaliyokaa muda mrefu SH.TZ 138,907,446,027.......... 356
Kiambatisho Na 5:2: : Mamlaka za Serikali za mitaa zenye madeni ya muda mrefu SH.TZ 165,562,212,375 359
Kiambatisho Na 5:3: Idadi ya kesi zilizo mahakamani kwa kila Halmashauri 362
Kiambatisho Na 5:4: Bakaa ya fedha na thamani ya mtandao wa barabara zilizochukuliwa na Wakala wa Barabara Mjini na Vijijini 369
Kiambatisho Na 6:1:Mapungufu katika mifumo ya TEHAMA na Uhasibu 377
Kiambatisho Na 6:2: Mapungufu katika Mazingira ya Jumla ya Mfumo wa Teknolojia ya Habari 378
Kiambatisho Na.6:3: Utendaji usioridhisha wa Kamati za Ukaguzi 381
Kiambatisho Na 6:4: Mapungufu katika utendaji kazi wa Kitengo cha Ukaguzi wa Ndani 384
Kiambatisho Na 6:5: Mapungufu katika uanzishwaji wa Kitengo cha Kusimamia Vihatarishi. 389
Kiambatisho Na.6:6: Mapungufu katika mpango wa kuzuia na kukabiliana na ubadhirifu 391
Kiambatisho Na 7:1:Upungufu wa watumishi 395
Kiambatisho Na.7:2: maafisa wanaokaimu nafasi za uandamizi kwa muda mrefu 399
Kiambatisho Na 8:1: Miradi ambayo haijatekelezwa 401

Kiambatisho Na 8:2: Miradi iliyokamilika lakini haitumiki TZS 782,468,997 404
Kiambatisho Na 8:3: Mapungufu yaliyoonekana wakati wa utekelezaji wa miradi 406
Kiambatisho Na 8:4: Mamlaka za serkali za mitaa zilizobainisha changamoto katika kutekeleza sera ya elimu bila malipo 409
Kiambatisho Na 9:1: Manunuzi ya bidhaa, ushauri na huduma 412
Kiambatisho Na 9:2: Orodha ya Halmashauri zenye mapungufu katika uzingatiaji wa sheria za manunuzi. 416
Kiambatisho 10:1:Madhaifu katika matumizi yanayojirudia kwa miaka miwili inayofuatana 419
Kiambatisho Na 10:2: Ununuzi wa bidhaa na huduma usioambatana na utoaji wa stakabadhi za mfumo wa kieletroniki Sh. 7,421,735,182 422
Kiambatisho Na 10:3: Matumizi yasiyokuwa katika bajeti na fedha zilizobadilishiwa matumizi Sh. 4,658,384,441 423
Kiambatisho 10:4: Mikopo kutoka akaunti ya Amana isiyorejeshwa Sh. 5,611,768,190 424
Kiambatisho Na 10:5: Malipo yasiyotambulika katika Akaunti ya Amana Sh. 8,388,155,073 425
Kiambatisho Na 10:6: Malipo bila kuwa na viambata muhimu Sh. 5,362,908,811 427
Kiambatisho Na 10:7: Utunzaji wa Rejesta za Amana na Masurufu wenye Mapungufu 429
Kiambatisho 10:8: Mapungufu yaliyobainishwa katika kutunza masurufu Sh. 2,081,629,305 433
Kiambatisho Na 10:9: Mapungufu katika matumizi ya mafuta Sh. 685,641,980 436
Kiambatisho Na 10:10: Mapokezi Pungufu ya Fedha za Ruzuku za Shule Sh. 1,930,944,815 437
Kiambatisho Na 11:1: : Fedha ambazo hazikukusanywa kutoka katika vyanzo vya ndani Sh. 12,191,753,217.78 439
Kiambatisho Na 13:1: Kiasi ambacho hakikusuluhishwa kwenye vitabu vya hesabu kufikia 30 Juni, 2017 446
Kiambatisho Na 13:2: Kiasi ambacho hakikusuluhishwa kwenye kiasi salia cha benki kwa mamlaka za serikali za mitaa 451

DIBAJI

Ninawasilisha ripoti hii kwa mujibu wa Ibara ya 143 ya Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania ya mwaka 1977 (kama ilivyorekebishwa mwaka 2005) inayonitaka nifanye ukaguzi angalau mara moja kwa kila mwaka na kutoa ripoti katika masuala ya hesabu za Serikali ya Jamhuri ya Muungano, hesabu zinazosimamiwa na maafisa wote wa Serikali ya Muungano wa Tanzania na hesabu zote zinazosimamiwa na karani wa Bunge. Kifungu Na. 34 cha Sheria ya Ukaguzi wa Umma wa mwaka 2008 na Kanuni Na.88 ya Kanuni za Ukaguzi wa Umma wa mwaka 2009 vinanitaka niwasilishe ripoti jumuifu ya Ukaguzi kwa Rais kufikia tarehe 31 Machi kila mwaka, ambapo, baadaye huwasilishwa Bungeni kupitia Waziri mwenye dhamana (mwenye dhamana ya tawala za mikoa na Serikali za Mitaa).

Ripoti hii imejumuisha matokeo muhimu ya Ukaguzi wa Mamlaka ya Serikali za mitaa, hasa kwenye tathmini na uchunguzi wa taarifa za fedha pamoja na kumbukumbu zake, udhibiti wa mifumo ya ndani taratibu, pamoja na michakato ya manunuzi na kufuata sheria na kanuni. Pia, inajumuisha matokeo ya Ukaguzi Maalumu uliofanywa na utekelezaji wa mapendekezo ya ukaguzi ya miaka ya nyuma na maelekezo ya Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Hesabu za Serikali za Mitaa kwa mwaka 2016/2017.

Kufuatia Ukaguzi uliofanyika, maoni ya ukaguzi yametolewa kwa Mamlaka za serikali za mitaa zipatazo 185 ambazo zilikaguliwa, na nimeweka wazi katika maoni hayo kama taarifa za kifedha zinaonesha mtazamo wa kweli na wa haki kwa mujibu wa viwango vilivyopitishwa vya kimataifa vya mfumo wa uaandaaji taarifa wa hesabu katika sekta ya umma.

Ukaguzi ulifanyika kulingana na Viwango vya Kimataifa kwa Taasisi Kuu za Ukaguzi (ISSAIs) iliyotolewa na Viwango Mahususi kwa Ukaguzi wa Taasisi za Umma vinavyotolewa na Shirikisho la Kimataifa la Wahasibu (IFAC) ambazo ni muhimu kwa ajili ya ukaguzi wa sekta za umma. Ofisi yangu

imekuwa ikifanya kazi kitaalamu ili kuonesha umuhimu wake kwa wananchi, Bunge na wadau wengine.

Ninaamini kwamba, Matokeo na mapendekezo yaliyojumuishwa katika ripoti hii, yakitekelezwa yataboresha sana shughuli za serikali katika utoaji wa huduma, hivyo kuimarisha uwajibikaji, uwazi na uadilifu katika serikali na sekta za umma.

Prof. Mussa Juma Assad,
MDHIBITI NA MKAGUZI MKUU WA HESABU ZA SERIKALI
Machi, 2018

SHUKRANI

Ofisi mbalimbali, watu binafsi na wafanyikazi wamechangia kwa kiasi kikubwa kufanikisha kufikia malengo ya Ofisi yangu kutimiza mamlaka ya kikatiba kwa Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali kuwasilisha ripoti yake ya kila mwaka kwa Rais kabla ya mwisho wa mwezi Machi kila mwaka.

Mahsusi nathamini mchango mkubwa na endelevu toka kwa Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, Mheshimiwa John Joseph Pombe Magufuli kwa Ofisi yangu.

Rasilimali; fedha, mfumo na watu ni muhimu sana kufanikisha jitihada za taasisi nzima, hivyo imenilazimu nitoe shukrani zangu kwa Bunge na kamati zake kwa jitihada za dhati kuhakikisha rasilimali zinapatikana kwenye Ofisi ya Ukaguzi wa Taifa kwa mwaka wa fedha 2017/18. Kwa hali yoyote ile mafanikio yasingepatikana bila kuwepo kwa ushirikiano na juhudi zilizoratibiwa na Wizara ya Fedha na Mipango, mimi ni nani napaswa kushukuru.

Pia, natoa shukrani kwa uongozi wa taasisi zilizokaguliwa kwa ushirikiano wao wakati wa kipindi cha ukaguzi, Wizara ya Fedha na Mipango, Ofisi ya Rais – Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa, na Washirika wa Maendeleo katika kuhakikisha kuwa ofisi inapata fedha ili iweze kutimiza majukumu yangu ya kikatiba.

Mwisho, ni lazima nitambue kazi kubwa iliyofanywa na wafanyakazi wangu kwenye ngazi zote kuanzia wakaguzi hadi wafanyakazi wasio wakaguzi. Kwamba ninaweza kusimama na kuzungumzia taarifa ya Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa hesabu za Serikali ni kwa sababu tu wakaguzi walioenda kwenye ukaguzi walipata msaada mkubwa kutoka kwa wafanyakazi wasio wakaguzi, wakati mwingine hufanya kazi katika mzingira magumu sana na kufanya kazi yao kwa kiwango cha juu na kuwasilisha rasimu ya taarifa yao kwa wakati.

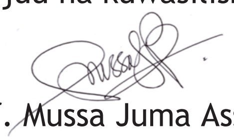

Prof. Mussa Juma Assad

MDHIBITI NA MKAGUZI MKUU WA HESABU ZA SERIKALI

MACHI, 2018

MUHTASARI WA MAMBO MUHIMU KATIKA TAARIFA YA JUMLA YA UKAGUZI

Utangulizi

Ripoti hii ni tamko langu juu mambo muhimu yaliyobainika wakati wa ukaguzi wa hesabu za Mamlaka za Serikali za Mitaa 185 kwa mwaka wa fedha 2016/2017 , Ukaguzi maalum uliofanyika katika Halmashauri ya Jiji la Mbeya pamoja na ukaguzi maalum unaondelea wa usuluhishi wa kiasi salia na kiasi sawa cha fedha za Mamlaka za serikali za mitaa 46 zilizounganishwa na mfumo wa malipo ya TISS uliopo TAMISEMI-DODOMA Muhtasari huu unaangazia mambo yalitokana na ripoti zangu pamoja na barua za mapungufu nilizozitoa kwa kila Mamlaka ya Serikali za Mitaa.

Hati za Ukaguzi

Inatia moyo kwamba idadi ya Hati za Ukaguzi zinazoridhisha imeongezeka kutoka 138 sawa na asilimia 81 kwa mwaka 2015/2016 hadi kufikia 166 (90%) kwa mwaka 2016/2017 na idadi ya Hati zenye shaka imepungua kutoka 32 (19%) mwaka 2015/2016 mpaka 16 (8%) kwa mwaka 2016/2017. Ingawa, idadi ya Mamlaka za Serikali za Mitaa zilizopata hati zisizoridhisha imeongezeka kutoka moja sawa na asilimia 1 mwaka 2015/2016 mpaka tatu sawa na asilimia 2 mwaka 2016/2017. Mamlaka za Serikali za Mitaa zilizopata Hati isiyoridhisha ni Halmashauri ya Manispaa ya Kigoma Ujiji, Halmashauri ya Wilaya ya Kigoma na Halmashauri ya Wilaya ya Pangani. Hatua za haraka zinahitajika kwa Halmashauri ya Manispaa ya Kigoma Ujiji ambayo imepata Hati Isiyoridhisha kwa miaka mitatu mfululizo. Aidha, kuwapo uangalizi wa karibu kwa Halmashauri za Wilaya za Longido, Rombo, Korogwe na Ukerewe ambazo zimepata hati yenye shaka kwa miaka mitatu mfululizo au zaidi.

Mambo muhimu yaliyojitokeza katika Ukaguzi

Kwa muhtasari, nimebainisha maeneo muhimu yanayohitaji kutazamwa kwa ukaribu na Umma, Serikali, Bunge na uongozi wa Mamlaka za Serikali za Mitaa husika ambapo mapendekezo katika kasoro zilizobainika na athari zilizobainishwa na kufafanuliwa kwa

kina katika Sura za ripoti hii zirekebishwe kwa juhudi na kwa wakati.

i. **Ufuatiliaji wa Utekelezaji wa Mapendekezo ya Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa hesabu za Serikali na Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Hesabu za Serikali za Mitaa kwa miaka ya nyuma**

Taarifa ya Jumla ya Ukaguzi ya mwaka 2015/2016 ilikuwa na jumla ya mapendekezo 14 yaliyokuwa yakihitaji ufuatiliaji wa Serikali tangu 2013/2014. Majibu ya Serikali yalipokelewa tarehe 10/07/2017 kutoka kwa Mlipaji Mkuu wa Serikali; ambapo, hakuna mapendekezo yaliyotekelezwa kikamilifu, mapendekezo tisa (64%) yalikuwa yanaendelea kutekelezwa; na mapendekezo matano (36%) hayakushughulikiwa kabisa.

Sambamba na hilo, kati ya mapendekezo 12,703 niliyoyatoa kwenye ripoti 171 za Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa mwaka 2015/2016, mapendekezo 4,262 (34%) yalitekelezwa; 3,024 (24%) yalikuwa yakiendelea kutekelezwa; mapendekezo 3,206 (25%) hayakushugulikiwa kabisa na mapendekezo 2,211 (17%) yalipitwa na wakati.

Hali ya utekelezaji wa maagizo ya Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Hesabu za Serikali za Mitaa katika ripoti iliyopita inaonesha kwamba; kati ya maagizo 748 yaliyotolewa na Kamati ya Bunge ya Hesabu za Serikali za Mitaa kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa husika, maagizo 233 (31%) yalitekelezwa, maagizo 256 (34%) yapo katika hatua za utekelezaji na maagizo 259 (35%) hayajatekelezwa. Aidha, sijapokea taarifa ya Serikali ya utekelezaji wa maagizo ya LAAC katika mwaka 2015/2016.

Ufuatiliaji wa utekelezaji wa mapendekezo yanayohusiana na Kaguzi maalum umebaini kuwa, Mamlaka za Serikali za Mitaa 39 zilizofanyiwa kaguzi maalum bado hazijatekeleza mapendekezo 628 yasiyo na thamani na mapendekezo yenye thamani ya jumla ya Sh. Tz 172,322,765,827; baadhi yake ni yaliyoibuliwa toka katika ripoti ya jumla ya mwaka 2013/2014.

Maelezo ya utekelezaji wa mapendekezo ya ukaguzi yapo katika Sura ya tatu ya ripoti hii.

ii. **Uchambuzi wa Hali ya Fedha katika Mamlaka za Serikali za Mitaa**

Mapitio ya hali ya fedha katika Mamlaka za Serikali za Mitaa yalibainisha mapungufu yafuatayo:

- Mapitio ya jumla ya utekelezaji wa bajeti katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 185 yameonesha kupungua kwa makusanyo ya mapato ya ndani kwa Sh. Tz 126,428,328,985 sawa na asilimia 20 ya bajeti. Makusanyo halisi yalikuwa Sh. Tz 519,863,656,618 wakati jumla ya matumizi ya kawaida yalikuwa Sh. Tz 4,656,643,395,963. Hii ina maana kwamba Mamlaka za Serikali za Mitaa haziwezi kutekeleza shughuli zake bila ya kutegemea ruzuku kutoka Serikali Kuu na Wafadhili.
- Ruzuku ya miradi ya maendeleo ilitolewa zaidi ya kiasi kilichoidhinishwa na Bunge kwa Sh. Tz 18,074,193,265 (41%) kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa 14. Aidha, ruzuku ya matumizi ya kawaida ilitolewa zaidi ya kiasi kilichoidhinishwa na Bunge kwa Sh. Tz 82,484,838,958 (9%) kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa 39.
- Ruzuku ya miradi ya maendeleo ilitolewa pungufu ya kiasi kilichoidhinishwa na Bunge kwa TZS 532,214,628,377(51%) kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa 167. Aidha, ruzuku ya matumizi ya kawaida ilitolewa pungufu ya kiasi kilichoidhinishwa na Bunge kwa Sh. Tz 389,708,969,984(15%) kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa 146.
- Ruzuku ya matumizi ya kawaida ambayo haikutumika hadi mwishoni mwa mwaka ni Sh. Tz 270,132,243,323 (14%) kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa 75. Aidha, ruzuku ya miradi ya maendeleo ambayo haikutumika hadi mwishoni mwa mwaka ni Sh. Tz 260,847,695,932 (36) kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa 168.

iii. **Ukaguzi wa Taarifa za Fedha**

Sura tano ya ripoti hii inaangazia kwa muhtasari hoja na mapendekezo yatokanayo na ukaguzi wa Taarifa za Fedha za Mamlaka za Serikali za Mitaa 185 kama ifuatavyo:

- Taarifa za Fedha za Mamlaka za Serikali za Mitaa sita zilipotoshwa kwa Sh. Tz 50,090,445,925; kwa ujumla wake pamoja na sababu

nyingine. Hii imesababisha kutoa Hati tatu zisizoridhisha na Hati tatu zenye shaka.

- Katika Mamlaka za Serikali za Mitaa mbili, nilibaini mapokezi ya fedha ambazo hazijapelekwa benki kwa kipindi kirefu kiasi cha Sh. Tz 279,707,282.
- Nilibaini miundombinu ya barabara yenye thamani ya Sh. Tz 622,778,967,107 pamoja na bakaa ya fedha taslimu ya Sh. Tz 68,294,093,494 ambayo imetolewa taarifa katika Hesabu za Mwaka 2016/2017 lakini taarifa hizo hazitaonekana katika taarifa za fedha za mwaka 2017/2018 za Mamlaka husika.
- Pia, ilibainika kuwa kuna mashauri 1,111 katika mahakama mbalimbali dhidi ya Mamlaka za Serikali za Mitaa 116 yenye jumla ya madai ya Sh. Tz 186,443,100,559. Kesi nyingi kati ya hizo zinatokana na uvunjwaji wa mikataba kati ya Mamlaka husika na Wakandarasi, kesi za watumishi na migogoro ya ardhi.
- Nimebaini uwepo wa madai kiasi cha Sh. Tz 138,907,446,027 katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 161 ambayo hayajakusanywa kwa muda mrefu.
- Pia nimebaini uwepo wa madeni kiasi cha Sh. Tz 165,562,212,375 katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 158 ambayo hayajalipwa kwa muda mrefu ikiwa ni ongezeko la Sh. Tz 9,758,056,955 ikilinganishwa na madeni ya Sh. Tz 155,804,155,420 yaliyoripotiwa katika Taarifa za fedha za mwaka 2015/2016.

iv. Tathmini ya mfumo wa udhibiti wa ndani na utawala bora

Hii inaangazia mapungufu yaliyobainika wakati wa tathmini ya mifumo ya udhibiti wa ndani ikijumuisha ufanisi mdogo katika Mfumo wa Hesabu (Epicor 9.05), Mazingira yasiyoridhisha ya udhibiti wa mfumo wa TEHAMA, utendaji usioridhisha wa Vitengo vya Ukaguzi wa Ndani, utendaji usioridhisha wa Kamati za Ukaguzi, mapungufu katika usimamizi wa vihatarishi na ukosefu wa tathmini ya masuala ya udanganyifu.

v. Mapungufu katika malipo ya mishahara na usimamizi wa rasilimali watu

Udhibiti wa mishahara na usimamizi thabiti wa rasilimali watu ni nguzo muhimu itakayoongeza uwezo na ufanisi wa Mamlaka za

Serikali za Mitaa kuhudumia jamii, ingawa bado kuna kasoro mbalimbali ambazo ni kikwazo kwa Mamlaka hizo kufikia malengo hayo. Yafuatayo ni mapungufu niliyobaini wakati wa ukaguzi:

- Pamoja na juhudi za Serikali za kuhuisha taarifa za mishahara, bado kiasi cha TZS 406,248,481 kililipwa kwa watumishi hewa katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 29.
- Ilibainika uwepo wa madai mbalimbali ya watumishi kiasi cha TZS 9,868,633,522 katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 19 ambayo hayajalipwa.
- Watumishi wapatao 4,830 katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 58 wanapokea chini ya theluthi moja ya mshahara stahiki.
- Hadi kufikia tarehe 30/06/2017, watumishi 8,369 katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 18 hawakupadishwa madaraja licha ya kuwa na sifa zilizotajwa katika Kanuni za Kudumu za Utumishi Umma.
- Tathimini yangu ilibaini upungufu wa Watumishi 155,013 katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 161 sawa na asilimia 32 kati ya Watumishi 477,829 wanaohitajika.

vi. Mapungufu yaliyoonekana katika Utekelezaji wa Miradi ya Maendeleo

Mamlaka za Serikali za Mitaa zilitekeleza miradi na kazi mbalimbali kupitia ruzuku ya Maendeleo kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa (LGCDG), Mfuko wa Kuchochea Maendeleo ya Jimbo (CDCF), Mpango wa Maendeleo wa Elimu ya Sekondari (MMES), Mpango wa Kuimarisha Mamlaka za Miji (ULGSP), Programu ya Kuboresha *Elimu* (EQUIP), Idara ya Kimataifa ya Maendeleo (DFID), Shirika *la* Umoja wa Mataifa *la* Kuhudumia Watoto (UNICEF), Shirika la Elizabeth Glasier la Kupambana na Virusi vya Ukimwi kwa Watoto (EGPAF), Mradi wa Lipa Kulingana na Matokeo (P4R) na Programu ya WALTER REED. Mapitio ya utekelezaji huo ulibaini mapungufu yafuatayo:

- Mamlaka za Serikali za Mitaa 4 hazikutekeleza miradi ya maendeleo 50 iliyopangwa kutokana na kupokea fedha pungufu ya bajeti ambapo ni asilimia 49 tu ya Sh. Tz 1,034,122,816,044 zilizoidhinishwa ndizo zilizopokelewa katika Mwaka 2016/2017.
- Miradi ya Maendeleo 25 katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 19 yenye thamani ya Sh. Tz 7,793,272,396 haikutekelezwa licha ya

fedha za miradi hiyo kupokelewa na Mamlaka husika za Serikali za Mitaa.

- Nilibaini miradi 60 iliyokamilika yenye thamani ya Sh. Tz 782,468,997 katika Mamlaka ya serikali za mitaa 13 ambayo haitumiki ipasavyo.
- Katika mwaka huu wa fedha (2016/2017) nimeendelea kubaini kujirudia kwa mapungufu ya miaka ya nyuma ambapo asilimia 10 ya mapato kutoka vyanzo vya ndani kiasi cha Sh.Tz 53,222,719,138 hakikuchangwa na Mamlaka za Serikali za Mitaa 143 kwenda katika Mfuko wa Maendeleo ya Wanawake na Vijana. Kwa kipindi cha miaka mitano, jumla ya Sh. Tz 149,082,304,735 bado hazijachangwa.
- Mamlaka za Serikali za Mitaa 76 zilikuwa na jumla ya Sh. Tz 130,684,657,588 kwa ajili ya utekelezaji wa shughuli zilizopangwa. Lakini hadi kufikia tarehe 30 Juni, 2017 jumla ya Sh. Tz 48,473,335,881 zilitumika na kusalia bakaa ya Sh. Tz 82,461,355,743 sawa na asilimia 63.
- Nimebaini kwamba Mamlaka za Serikali za Mitaa 37 hazikuchangia asilimia 20 ya ruzuku ya fidia kutoka Serikali Kuu kwenda ngazi za chini kiasi cha Sh. Tz 1,733,581,179

vii. Mapungufu yaliyobainika katika usimamizi wa manunuzi na mikataba

Katika kuzingatia Sheria na Kanuni za Manunuzi nilibaini mapungufu yafuatayo:

- Malipo yenye thamani ya Sh.Tz 251,171,899 yalifanywa na Mamlaka za Serikali za Mitaa tano kwa ajili ya huduma na bidhaa ambazo hazikupokelewa.
- Manunuzi yenye thamani ya Sh.Tz 644,312,449 yalifanyika na Mamlaka za Serikali za Mitaa 25 bila kukaguliwa na Kamati ya Ukaguzi wa bidhaa kinyume na Kanuni ya 244 na 245 ya Kanuni za Manunuzi ya Umma za mwaka 2013.
- Malipo yenye thamani ya Sh.Tz 1,413,388,622 yalifanyika na Mamlaka za Serikali za Mitaa 32 kwa manunuzi ambayo hayakushindanisha wazabuni.

- Manunuzi yenye thamani ya Sh.Tz 2,703,509,121 yalifanyika bila kuidhinishwa na Bodi ya Zabuni.
- Manunuzi yenye thamani ya Sh.Tz 936,775,623 yalifanywa na Mamlaka za Serikali za Mitaa 27 kwa Wazabuni ambao hawakuidhinishwa na Wakala wa Manunuzi wa Serikali.
- Manunuzi yenye thamani ya Sh.Tz 2,384,412,108 yalifanyika na Mamlaka za Serikali za Mitaa 21 wakati hayakujumuishwa katika mpango wa manunuzi wa mwaka

viii. Mapungufu katika usimamizi na udhibiti wa matumizi

Nilibaini mapungufu yenye kila dalili ya ubadhirifu na matumizi mabaya ya fedha za umma, upotevu wa fedha za Serikali na matumizi yasiyolingana na thamani ya fedha:

- Licha ya msisitizo wa kudai risiti za kielektroniki kwa kila manunuzi yanayofanyika, bado Mamlaka za Serikali za Mitaa 93 zilifanya malipo ya jumla ya Sh.Tz 7,421,735,182 bila kudai risiti za kielektroniki.
- Malipo ya jumla ya Sh.Tz 769,479,797 yalifanywa na Mamlaka za Serikali za Mitaa 36 kwa manunuzi ambayo hayakuwa halali.
- Malipo ya jumla ya Sh.Tz 792,674,230 yalifanywa na Mamlaka za Serikali za Mitaa 17 kwa matumizi yasiyo na tija ambayo yalitokana na madai kutoka Mamlaka ya Mapato Tanzania ikiwa ni kodi ya zuio ambayo haikuzuiliwa na Mamlaka husika huko nyuma.
- Malipo ya jumla ya Sh.Tz 5,362,908,811 yalifanywa na Mamlaka za Serikali za Mitaa 114 yakiwa na nyaraka pungufu.
- Malipo ya jumla ya Sh.Tz 4,658,384,441 yalifanywa na Mamlaka za Serikali za Mitaa 63 nje ya bajeti.

ix. Mapungufu katika usimamizi na udhibiti wa mapato ya ndani

Nimebaini mambo mbalimbali yanayohusiana na usimamizi wa mapato ya ndani katika baadhi ya Mamlaka za Serikali za Mitaa kama ifuatavyo:

- Katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 41, nimebaini kwamba jumla ya Sh.Tz 3,538,329,470 hazikuwasilishwa na Wakala wa kukusanya mapato.

- Katika ukaguzi, nimebaini kuwa Mamlaka za Serikali za Mitaa 21 hazikuwasilisha jumla ya vitabu vya kukusanyia mapato 349 kwa ajili ya ukaguzi licha ya kuombwa kufanya hivyo.
- Nilibaini kuwa Mamlaka za Serikali za Mitaa 32 zilishindwa kukusanya jumla ya Sh. Tz 12,191,753,218 kutoka katika vyanzo vyake.
- Nilikosa udhibitisho kama kiasi cha Sh. Tz 2,411,293,357 kilichokusanywa katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 39 kilipelekwa benki.

x. **Mapitio ya ruzuku za shule na changamoto zinazohusiana na sera ya Elimu bila Malipo katika shule za msingi za Tanzania**

Nimebaini mapungufu yanayohusiana moja kwa moja na ruzuku za shule na changamoto za utekelezaji wa Sera ya Elimu Bila Malipo katika shule za msingi na sekondari za Tanzania. Kwa muhtasari napenda kuangazia mambo yafuatayo:

- Kwa mujibu wa viwango vya ruzuku za shule, nilibaini kwamba jumla ya Sh.Tz 1,930,944,815 zilitolewa pungufu kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa 28 kwa ajili ya shule za Msingi na Sekondari.
- Changamoto za utekelezaji wa Sera ya Elimu Bila Malipo katika shule za msingi na sekondari za Tanzania ni:
  - Mtizamo potofu wa jamii kuhusiana na Sera ya Elimu Bila Malipo.
  - Fedha zilitolewa bila kuzingatia uhalisia wa idadi ya wanafunzi. Hii ilisababisha utumaji shuleni wa fedha pungufu au zaidi.
  - Shule nyingi hazina wahasibu au watumishi wenye uelewa wa uhasibu.
  - Kuongezeka kwa idadi ya wanafunzi katika shule za msingi na sekondari wakati miundombinu ya shule hizo haitoshi ukilinganisha na ongezeko hilo.
  - Kukosekana kwa fedha za kulipa walinzi, walimu wa muda mfupi wa sayansi (kwa shule zenye upungufu), gharama za ukaguzi wa shule kikanda, vitambulisho, madeni ya nyuma ya wazabuni, maji, umeme na gharama za mitihani ya kujipima.
  - Manunuzi kufanyika bila kufuata sheria na kanuni za manunuzi.

xi. **Usimamizi duni wa mali**

Mapitio ya usimamizi wa mali katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 185 nilibaini mapungufu yafuatayo ambayo yanapaswa kufuatiliwa kwa ukaribu;

- Kuna jumla ya Magari, Pikipiki na Mitambo chakavu 693 yaliyotelekezwa muda mrefu kwenye Mamlaka za Serikali za Mitaa 92 lakini menejimenti zao hazikuchukua hatua zozote za kutathimini uchakavu ili kubaini ni kwa kiasi gani Mamlaka za Serikali za Mitaa zinaweza kupata faida kutokana na mali hizo chakavu.
- Mamlaka za Serikali za Mitaa 13 hazikuwa na rejista za rasilimali mali za kudumu na Mamlaka za Serikali za Mitaa 12 zina rejista za mali lakini hazikuhifadhi taarifa muhimu za mali hizo kwenye rejista za mali za kudumu.

xii. **Hasara ya fedha za Umma iliyobainika katika ukaguzi maalum wa Soko la Mwanjelwa**

Ninatoa muhtasari wa mambo muhimu yaliyoonekana wakati wa ukaguzi maalum wa Halmashauri ya Jiji la Mbeya kuhusiana na ujenzi wa soko jipya la Mwanjelwa ambalo liliungua tarehe 12/12/2006 na kusababisha hasara kubwa ya mali. Ukaguzi maalum uliombwa baada ya wadau kubaini kasoro mbalimbali. Ufuatao ni muhtasari wa masuala yaliyobainishwa ambayo yalipelekea hasara ya fedha za Umma:

- Ongezeko la gharama za ujenzi baada ya mkataba ulioingiwa na mkandarasi Tanzania Building Works Ltd kuvunjwa SH.TZ 5,816,523,388
- Hasara iliyosababishwa na kutomshirikisha Mshauri Mwelekezi katika mchakato wa kumpata mkandarasi wa pili SH.TZ 682,798,733
- Malipo ya awali yalilipwa kwa Tanzania Building Works Ltd zaidi ya kiwango kinachoruhusiwa na mkataba SH.TZ 1,000,000,000

- Madai ya dhamana ya utekelezaji No: 109/2012 dhidi ya M/s Jubilee Insurance Company of Tanzania Limited ambayo hayakulipwa Sh.TZ 1,067,007,292
- Tozo za ucheleweshaji kazi ambayo haijalipwa na Tanzania Building Works Ltd kwa H/Jiji la Mbeya kwa kuchelewa kumaliza kazi kwa wakati Sh. Tz 1,033,912,388
- Hasara ambayo Halmashauri ya Jiji la Mbeya ilipata kwa kuchukua mkopo benki ya CRDB badala ya NSSF Sh. Tz 5,138,762,054
- H/Jiji la Mbeya kushindwa kukusanya kodi ya pango SH.TZ 1,225,158,063 baada ya wapangaji kushindwa kufanya biashara katika soko hilo kutokana na bei za juu za kodi ya pango ikilinganishwa na zile za soko katika eneo hilo.
- Hasara iliyotokana na kuchukua mkopo kutoka Benki ya CRDB kabla shughuli za ujenzi hazijaanza rasmi SH.TZ 3,360,423,611
- Hasara iliyopatikana kutokana na nyongeza ya muda kwa Mkandarasi mjenzi M/s Tanzania Building Works Ltd SH.TZ 1,633,524,526
- Malipo kwa Mkandarasi M/s Tanzania Building Works Ltd yanayozidi kazi alizofanya SH.TZ 1,140,288,750
- Mabadiliko na nyongeza za kazi zilizotokana na uzembe na kukosekana weledi katika usanifu wa Mradi wa Ujenzi wa Soko la Mwanjelwa SH.TZ 3,161,636,499

SURA YA KWANZA

1.0 USULI

Kama ilivyoelezwa kwenye muhtasari, ripoti hii inaonesha matokeo, hitimisho na mapendekezo kutokana na ukaguzi wa Taarifa za Fedha za Mamlaka za Serikali za Mitaa[1] kwa mwaka wa fedha ulioshia Juni 30, 2017. Ripoti hii pia inajumuisha matokeo ya kaguzi maalum zilizofanywa mwaka 2016 /2017. Ukaguzi ulifanyika kwa mujibu wa Ibara ya 143 (2) ya Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania ya mwaka 1977 (iliyorekebishwa 2005).

1.1 Malengo ya Ukaguzi

Kupata uhakika wa kutosha kwamba taarifa za fedha kwa ujumla wake hazina kasoro kutokana na ubadhirifu au makosa, na zimeandaliwa kwa kuzingatia viwango vinavyokubalika vya utayarishaji wa taarifa za fedha katika Sekta ya Umma. Pia, kuona kama sheria na kanuni husika zimezingatiwa.

1.2 Mawanda ya Ukaguzi

Ukaguzi ulifanyika kwa mujibu wa Viwango vya Kimataifa vya Taasisi Kuu za Ukaguzi na taratibu nyingine za ukaguzi kama zilivyostahili.

Ukaguzi ulifanywa kwa kutumia sampuli; kwa hiyo, matokeo ya ukaguzi yametegemea jinsi nyaraka na taarifa mbalimbali zilivyowasilishwa kwangu kwa ajili ya ukaguzi.

Ripoti hii inaonesha matokeo ya ukaguzi na mapendekezo kwenye maeneo yafuatayo:

a) Tathmini ya mfumo wa udhibiti wa ndani;
b) Maandalizi na utekelezaji wa bajeti;
c) Usimamizi wa rasilimali watu na mishahara;
d) Usimamizi wa mikataba na manunuzi;

[1] Mamlaka za Serikali za Mitaa zinajumuisha, Halmashauri za Jiji, Manispaa, Miji, na Wilaya

e) Usimamizi wa matumizi;
f) Usimamizi wa mali na madeni;
g) Masuala yanayoibuliwa kwenye ukaguzi wa taarifa za fedha;
h) Ukaguzi wa miradi ya Maendeleo na miradi mingine;
i) Tathmini ya utekelezaji wa mapendekezo ya kaguzi zilizopita na mapendekezo ya Kamati ya Bunge ya Kudumu ya Hesabu za Serikali za Mitaa;
j) Kaguzi Maalum; na
k) Utekelezaji wa Mapendekezo zangu na Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Hesabu za Serikali za Mitaa kwa miaka ya nyuma

Kaguzi zangu zilipangwa kwa namna ambayo itaniwezesha kuwa na matarajio mazuri ya kubaini kasoro kwenye taarifa za fedha zinazosababishwa na makosa pamoja na ubadhirifu. Wajibu wa kubaini na kuzuia makosa pamoja na kuimarisha mfumo wa udhibiti wa ndani unabaki kuwa jukumu la Menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa.

Katika mwaka wa fedha 2016/2017, Ofisi ilikagua Mamlaka za Serikali za Mitaa 185 kama zilivyoainishwa katika Jedwali Na. 1-1 hapa chini:

Jedwali Na. 1-1: Idadi ya Halmashauri zilizokaguliwa mwaka wa Fedha 2016/2017

Na.	Hadhi ya Halmashauri	Idadi ya Halmashauri
1.	Halmashauri za Jiji	5
2.	Halmashauri za Manispaa	21
3	Halmashauri za Miji	22
4	Halmashauri za Wilaya	137
Jumla		**185**

1.3 Mchakato wa Ukaguzi

Ofisi ya Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali kwa kuwa ni mwanachama wa asasi za kitaaluma yaani INTOSAI,

AFROSAI na AFROSAI-E; inatumia viwango na miongozo inayotolewa na asasi hizi. INTOSAI hutoa viwango vya ukaguzi wa nje (ISSAI) kwa sekta ya umma na Umoja wa Mataifa. Viwango hivi vinahitaji wakaguzi kuzingatia maadili, kupanga na kufanya ukaguzi ili kupata uhakika kama taarifa za fedha hazina kasoro kutokana na ubadhirifu au makosa.

Mbinu za ukaguzi zilihusisha kukagua taarifa za fedha pamoja na taratibu nyingine ili kufikia malengo ya ukaguzi. Taratibu zangu za ukaguzi zilijumuisha mambo yafuatayo:

- Kuandaa mpango kazi wa ukaguzi ili kubaini na kutathmini vihatarishi vya kasoro katika taarifa za fedha vinavyotokana na ubadhirifu au makosa, kwa kuzingatia kuielewa Halmashauri husika na mazingira yake ikiwa ni pamoja na mfumo wake wa udhibiti wa ndani.
- Kupata vielelezo sahihi vinavyotoa ushahidi wa kutosha kama taarifa za fedha zina kasoro kubwa, kwa kubuni njia sahihi za ukaguzi kulingana na vihatarishi vilivyobainika.
- Kufuatilia utekelezaji wa mapendekezo ya ukaguzi ya miaka iliyopita na maagizo yaliyotolewa na Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Hesabu za Serikali za Mitaa ili kuhakikisha kwamba hatua sahihi zimechukuliwa juu ya mapendekezo yaliyotolewa.

1.4 Mchakato wa kuandaa Taarifa

Mchakato wa ukaguzi unatumia mbinu shirikishi, ambapo taasisi zilizokaguliwa zilishirikishwa kikamilifu katika mchakato mzima. Mchakato hujumuisha; Maafisa Masuuli, Wakuu wa Idara, Kamati za Ukaguzi na Vitengo vya Ukaguzi wa Ndani; hii ni kwa sababu ninaamini hawa wapo kwenye nafasi nzuri ya kutoa majibu sahihi kuhusu usahihi wa taarifa za fedha na nyaraka nyingine zinazohusiana na ukaguzi ikiwa ni pamoja na kuzingatia sheria na kanuni.

Kwa hiyo, matokeo ya ukaguzi yanatolewa kwa kuzingatia vigezo vilivyopo au namna inayoonekana kuwa bora, ikihusisha visababishi, athari na mapendekezo yanayotolewa kwa Menejimenti za taasisi zilizokaguliwa kwa ajili ya maboresho ya baadaye.
Pia, kutoa hati ya ukaguzi inayoonesha matokeo ya ukaguzi wa taarifa ya fedha, uzingatiaji wa sheria na kanuni husika, pamoja na mapungufu katika mfumo wa udhibiti wa ndani.

Ibara ya 143 (4) ya Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania ya mwaka 1977 (Iliyorekebishwa 2005) inamtaka Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali kuwasilisha kwa Rais kila taarifa ya fedha atakayotoa kwa mujibu wa masharti ya Kifungu kidogo cha (2) cha Ibara hii. Vilevile, Kanuni ya 88 ya Kanuni za Ukaguzi wa Umma 2009 inasisitiza kuwa Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali awasilishe Ripoti Kuu zote za Ukaguzi kwa Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania kabla au ifikapo tarehe 31 Machi kila mwaka, na hatimaye, ripoti hiyo itawasilishwa Bungeni kupitia kwa Waziri mwenye dhamana. Kwa hiyo, ripoti hii ni utekelezaji wa matakwa haya ya kisheria.

1.5 Vigezo vya uandaaji wa Taarifa za Fedha

Aya ya A2 na A3 ya Viwango vya Kimataifa vya Asasi kuu za ukaguzi (ISSAI) Na.1210 inatanabaisha mahitaji muhimu ili kazi ya ukaguzi ifanyike (masharti ya awali ya kufanyika kwa ukaguzi), ambayo ni vigezo vya kuzingatia (mfumo unaokubalika wa kuripoti taarifa za kifedha) hufanya msingi wa maandalizi ya taarifa za fedha kwa menejimenti na huwa ni vigezo kwa wakaguzi kwa ajili ya ukaguzi wa taarifa za kifedha. Kama uongozi hautakuwa na misingi sahihi ya uandaaji wa taarifa za fedha basi wakaguzi hawatokuwa na vigezo vya kukagua taarifa hizo.

Kifungu cha 40 (1) cha Sheria ya Fedha za Mamlaka ya Serikali za Mitaa Na.9 ya mwaka 1982 (iliyorekebishwa 2000) kinazitaka

Mamlaka za Serikali za Mitaa kutunza vitabu vya hesabu na kumbukumbu zinazohusu:

- Mapato na matumizi ya fedha na miamala mingine katika Halmashauri.
- Mali na Madeni ya Halmashauri, na kwa kila mwaka wa fedha kuwapo kwa mizania inayoonesha maelezo ya mapato na matumizi, mali na madeni yake yote.
- Katika uandaaji wa taarifa hizi za fedha, Agizo la 11 hadi la 14 la Memoranda ya Fedha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009 linazitaka Halmashauri kuanzisha mifumo sahihi ya udhibiti wa ndani na usimamizi ambao ni muhimu ili kuwezesha utayarishaji wa taarifa za fedha zisizokuwa na kasoro kubwa kutokana na ubadhirifu au makosa.

Mamlaka za Serikali za Mitaa zinaandaa taarifa za fedha kwa mujibu wa Viwango vya Kimataifa vya Uhasibu kwa Sekta ya Umma (IPSAS accrual basis). Taarifa zote za fedha zimeandaliwa katika msingi wa mfumo endelevu.

1.6 Uwasilishaji wa Taarifa za Fedha

Agizo la 31 (1) la Memoranda ya Fedha za Mamlaka za Serikali za Mitaa ya Mwaka 2009 linamtaka Afisa Masuuli kuandaa hesabu za mwisho wa mwaka na kuziwasilisha kwa Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali kwa ajili ya ukaguzi kabla au ifikapo tarehe 30 Septemba ya kila mwaka wa fedha.

Agizo hilo pia linazipa Mamlaka za Serikali za Mitaa jukumu la kuandaa taarifa za fedha kwa mujibu wa sheria, kanuni na miongozo inayotolewa na Waziri mwenye dhamana ya Serikali za Mitaa, Memoranda ya Fedha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa na Viwango vya Kimataifa vya Uhasibu kwa Sekta ya Umma.

Ninapongeza juhudi za Serikali zilizopelekea maandalizi mazuri na hatimaye, mawasilisho ya taarifa za fedha zilizoandaliwa kwa

mujibu wa Viwango vya Kimataifa vya Uhasibu kwa Sekta ya Umma.

SURA YA PILI

2.0 HATI ZA UKAGUZI

Kama ilivyoelezwa katika sura iliyotangulia, malengo ya kufanya kaguzi hizi ni kupata uthibitisho wa kuridhisha kama taarifa za fedha kwa ujumla wake hazina makossa makubwa yanayotokana na udaganyifu au makosa ya kawaida, na kutoa ripoti ambayo inajumuisha maoni yangu ya ukaguzi. Nilifanya ukuguzi wangu kwa mujibu wa Viwango vya Ukaguzi wa Hesabu vya Kimataifa vinavyotolewa na Umoja wa Taasisi Kuu za Ukaguzi Duniani (ISSAIs). Kuwa na uhakika usiokuwa na shaka ni kiwango cha juu cha uthibitisho lakini haimaanishi kuwa ukaguzi uliofanywa kwa mujibu wa viwango hivi mara zote utabaini makosa yote yaliyopo kwenye taarifa za fedha. Makosa yanaweza kutokea kutokana na udanganyifu au makosa ya kawaida na huchukuliwa kuwa ni makosa makubwa kama kosa mojamoja au kwa ujumla wake yanatarajiwa kuathiri maamuzi ya kiuchumi ya watumiaji kwa kuzingatia taarifa hizi za fedha.

Ninaamini kwamba ushahidi wa ukaguzi ambao nimepata unatosha na unafaa kutoa msingi wa maoni yangu ya ukaguzi. Katika utoaji maoni ya ukaguzi, nipo huru na taasisi zilizokaguliwa kama inavyotakiwa na Bodi ya Kimataifa ya Maadili kwa Wataalamu wa Uhasibu (Kanuni za IESBA) pamoja na mahitaji ya kimaadili ambayo yanahusiana na ukaguzi wangu wa taarifa za fedha nchini Tanzania.

Kati ya kaguzi 185 ambazo zimefanyika mwaka huu, aina zifuatazo za Hati za Ukaguzi zilitolewa kwa mujibu wa ISSAI 1700[1] na 1705[2].

2.1 Aina ya Hati za Ukaguzi na misingi yake

2.1.1 Hati inayoridhisha

Hati hii hutolewa pale Mkaguzi anaporidhika kuwa taarifa za fedha ziliandaliwa kwa kuzingatia viwango vya uandaaji wa hesabu vinavyokubalika kwa kiasi kikubwa. Hii ina maana kuwa, taarifa za fedha hazina makosa makubwa. Hata hivyo, kutolewa kwa Hati inayoridhisha haimaanishi taasisi

iliyokaguliwa ina mfumo wa udhibiti wa ndani wenye ufanisi wa asilimia mia moja, ila inamaanisha kuwa hakuna jambo lolote kubwa lilobainika na mkaguzi kumfanya atoe Hati yenye shaka.

2.1.2 Hati yenye shaka

Hati hii hutolewa wakati Mkaguzi anapokuwa amejiridhisha kuwa, taarifa za fedha zina makosa makubwa lakini yasiyoenea na kuathiri maeneo mengine ya taarifa ya fedha. Hii inamaanisha kwamba, kutokubaliana na kukwazwa kwa mawanda ya ukaguzi ni kwa sehemu fulani tu ya taarifa ya fedha lakini sehemu nyingine iliyobaki huonesha uhalisi wa taarifa za fedha zilizokaguliwa.

2.1.3 Hati Isiyoridhisha

Hati hii hutolewa pale mkaguzi anapojiridhisha kuwa kosa mojamoja au kwa ujumla wake ni makubwa na yameenea maeneo mengi ya taarifa za fedha. Hii inamaana kuwa kuna kutokubaliana kwa kiwango kikubwa. Hii inamaanisha pia kwamba, kuna kutofautiana na menejimenti kunakotokana na taarifa ya fedha kutokuwa na ufafanuzi wa kutosha au kuwa na makosa ya kiuhasibu ambayo yanaathiri taarifa nzima ya fedha.

2.1.4 Hati Mbaya

Hutolewa wakati Mkaguzi anapokuwa ameshindwa kupata vielelezo sahihi vinavyotoa ushahidi wa kutosha ili kupata msingi wa maoni ya ukaguzi; na Mkaguzi amejiridhisha kuwa makosa ambayo hatoyagundua yatakuwa makubwa na yameathiri maeneo mengi ya taarifa ya fedha.

2.2 Masuala mengine yanayoambatana na Hati za Ukaguzi

ISSAIs 1701, 1706 na 1720 zinahitaji Mkaguzi kutoa maelezo ya ziada katika ripoti ya ukaguzi ili kutoa ufafanuzi zaidi kwa watumiaji kuhusu taarifa fedha zilizokaguliwa. Hii hufanywa kwa kuandikwa aya za mambo muhimu yaliyobainika kwenye ukaguzi, masuala muhimu ya msisitizo, masuala mengineyo na taarifa nyinginezo.

Zaidi hayo, Mkaguzi anawajibika kutoa matokeo baada ya kutathmini kiwango cha taasisi kuzingatia mahitaji mbalimbali ya kisheria.
Aina ya masuala ya ziada kuhusiana na Mamlaka za Serikali za Mitaa zilizokaguliwa mwaka 2016/2017 ni kama zinavyoelezwa kwenye aya zinazofuata.

2.2.1 Masuala Muhimu ya Msisitizo

Masuala muhimu ya msisitizo humaanisha mambo yote ambayo yameelezwa au kufafanuliwa vizuri katika Taarifa ya fedha lakini yanadhaniwa kuwa ni muhimu kutolewa tahadhari kwa watumiaji wa taarifa ya fedha ili yaeleweke vizuri kwao.

Nilieleza aya ya Masuala Muhimu ya Msisitizo kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa 69 kama zilivyooneshwa kwenye **Kiambatisho 2:4** cha ripoti hii.

2.2.2 Masuala Mengineyo

Aya hii inajumuishwa katika taarifa ya ukaguzi pale tu Mkaguzi anapofikiri kuwa ni muhimu kueleza mambo ambayo si yale yaliyoelezwa na kufafanuliwa katika taarifa ya fedha, ambayo, kwa mtizamo wa Mkaguzi, ni muhimu kwa watumiaji kuelewa ukaguzi na wajibu wa Mkaguzi au taarifa ya Mkaguzi.

Kwa mwaka husika wa ukaguzi, ripoti za ukaguzi za Mamlaka za Serikali za Mitaa 22 zilijumuisha aya ya Masuala Mengineyo. Mamlaka za Serikali za Mitaa zenye Masuala Mengineyo zimeoneshwa kwenye **Kiambatisho Na. 2:4** cha ripoti hii.

2.2.3 Mambo muhimu ya ukaguzi

Aya ya Mambo muhimu ya Ukaguzi inajumuishwa katika taarifa ya ukaguzi ili kuongeza uwazi katika mchakato wa ukaguzi na kuwajulisha watumiaji wa taarifa za fedha maeneo yaliyotathminiwa yenye viashiria vya kuwa makosa makubwa na wale wanaohusika na kufanya maamuzi muhimu kwenye taasisi na kufanyia kazi tahadhari muhimu zinazotolewa na mkaguzi.
Mambo haya yalifafanuliwa katika muktadha wa ukaguzi wa taarifa za kifedha kwa ujumla wake na katika kutengeneza maoni ya

ukaguzi. Hakuna maoni ya ukaguzi tofauti yaliyotolewa juu ya mambo hayo yameoneshwa kwenye **Kiambatisho Na. 2:4** cha ripoti hii.

2.2.4 Taarifa nyinginezo

ISSAI 1720 (ilireyokebishwa) inahitaji ripoti ya ukaguzi kujumuisha aya ya Taarifa nyinginezo. Taarifa nyinginezo zinanajumuisha taarifa ya mkurugenzi, maeleozo ya madiwani na tamko la mkuu wa idara ya fedha zilizojumuishwa katika taarifa ya fedha. Menejimenti ya taasisi iliyokaguliwa inahusika na taarifa nyinginezo. Kama mkaguzi, nilihitajika kusoma taarifa nyingine na kwa kufanya hivyo, nitathmini kama taarifa nyingine haziendani kwa kiasi kikubwa na taarifa ya fedha au kwa uwelewa wangu nilioupata kutokana ukaguzi, au vinginevyo zinaonekana kukosewa kwa kiasi kikubwa nahitajika kutolea taarifa. Maoni yangu juu ya taarifa za fedha hayakuhusisha taarifa nyingine na sijatoa aina yeyote ya uthibitisho wala hitimisho juu ya taarifa hizo zimeoneshwa kwenye **Kiambatisho Na. 2:4** cha ripoti hii.

2.2.5 Tathmini ya uzingatiwajia wa mahitaji ya kisheria

ISSAI 1700.43 (Iliyorekebishwa) humpa Mkaguzi majukumu mengine ya kuripoti. Lengo ni kuhakikisha kwamba shughuli za taasisi zinafanywa kulingana na sheria na kanuni mbalimbali. Kwa mwaka huu, nilitathmini na kupitia miamala na taratibu za manunuzi za Mamlaka za Serikali za Mitaa katika kutekeleza majukumu yangu kama ilivyo katika sheria ya manunuzi.

Tathmini ya uzingatiwaji wa Sheria ya Manunuzi ya Umma na kanuni zake zimeelezwa vizuri katika sura ya tisa ya ripoti hii.

2.3 Hati za Ukaguzi zilizotolewa mwaka 2016/2017

Kwa mwaka wa fedha 2016/2017, nimetoa Hati za Ukaguzi kwa jumla Mamlaka za Serikali za Mitaa 185 nilizozikagua. Hati hizi zimetolewa baada ya kupata ushahidi sahihi na wa kutosha na ufafanuzi uliotolewa katika taarifa za fedha zilizowasilishwa kwangu tarehe 30 Septemba 2017 na Mamlaka za Serikali za Mitaa husika. Idadi ya Mamlaka za Serikali za Mitaa na aina ya Hati za ukaguzi zilizotolewa ni kama inavyooneshwa katika Jedwali Na. 2-1 hapa chini.

Jedwali Na. 2-1: Mamlaka za Serikali za Mitaa na aina ya Hati ya ukuguzi iliyotolewa

Hati ya ukaguzi iliyotolewa	Mamlaka za Serikali za Mitaa	Asilimia (%)
Hati inayoridhisha	166	90
Hati yenye Shaka	16	8
Hati Isiyoridhisha	3	2
Jumla	**185**	**100**

Hakukuwa na Hati mbaya iliyotolewa kwa mwaka huu.

Maelezo zaidi ya Mamlaka za Serikali za Mitaa zenye Hati inayoridhisha, Hati yenye shaka na Hati isiyoridhisha kama inavyooneshwa kwenye **Viambatisho 2:1** na **2:2** vya taarifa hii.

2.4 Hati za Ukaguzi zilizotolewa kwa makundi mbalimbali ya Mamlaka ya Serikali za Mitaa

Kama ilivyoelezwa katika sura iliyopita uendeshaji wa Mamlaka za Serikali za Mitaa umegawanyika katika makundi manne. Jedwali Na. 2-2 hapo chini linaonesha makundi ya Mamlaka za Serikali za Mitaa na Hati za ukaguzi zilizotolewa mwaka huu.

Jedwali Na. 2-2: Muhtasari wa Hati za Ukaguzi zilizotolewa katika makundi ya Mamlaka za Serikali za Mitaa

Aina ya Mamlaka za Serikali za Mitaa	Idadi ya Taasisi	Aina ya Hati za Ukaguzi		
		Hati inayorizisha	Hati yenye shaka	Hati isiyoridhisha
Jiji	5	5	0	0
Manispaa	21	18	2	1
Miji	22	21	1	0
Wilaya	137	122	13	2
Jumla	**185**	**166**	**16**	**3**

2.5 Mwenendo wa Hati za Ukaguzi zilitolewa kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa miaka minne mfululizo

Mamlaka za Serikali za Mitaa zilizokaguliwa zimeongezeka kutoka 171 mwaka 2015/2016 hadi 185 mwaka 2016/2017. Na pia Hati za

Ukaguzi zimebadilika kama inavyochambuliwa katika Jedwali Na. 2-3 hapa chini:

Jedwali Na. 2-3: Mwenendo wa Hati za Ukaguzi zilitolewa kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa miaka minne mfululizo

Hati ya Ukuguzi	Hati inayoridhisha		Hati yenye mashaka		Hati isiyoridhisha		Hati mbaya		Jumla ya Halmashauri
Mwaka	Jumla	%	Jumla	%	Jumla	%	Jumla	%	
2016/17	166	90	16	8	3	2	0	0	185
2015/16	138	81	32	19	1	1	0	0	171
2014/15	110	79	28	20	2	1	0	0	140
2013/14	104	78	29	21	0	0	1	1	134

Ikilinganishwa na ukaguzi wa mwaka jana, idadi ya Mamlaka za Serikali za Mitaa zilizopata Hati inayoridhisha imeongezeka kutoka 138 hadi 166 ambalo ni ongezeko la asilimia 20, na pia zilizopata Hati yenye shaka zimepungua kutoka 32 hadi 16 sawa na asilimia 50. Uchambuzi wa mwenendo wa Hati za ukaguzi unaonesha kwamba, Mamlaka za Serikali za Mitaa zimeboresha uandaaji na uwasilishaji wa taarifa za fedha kwa kuzingatia Viwango vya Kimataifa vya Uhasibu katika Sekta ya Umma.

Hata kwa Halmashauri ya Manispaa ya Kigoma/Ujiji haina mabadiliko kwenye Hati za Ukaguzi zilitolewa kuanzia 2014/2015 hadi 2016/2017. Halmashauri hii imepata Hati isiyoridhisha kwa miaka mitatu mfululizo.

Licha ya hatua zilizochukuliwa na Ofisi ya Katibu Tawala wa Mkoa Kigoma pamoja na uongozi wa Halmashauri husika wa kusimamisha na kuhamishwa kwa wafanyakazi, uwezo wa Halmashauri kusimamia rasilimali za umma unaendelea kuwa mbaya zaidi. Mnamo tarehe 18-01-2016 Halmashauri, kupitia RAS Kigoma, iliniomba kufanya ukaguzi maalum wa Hesabu zake kwa mwaka ulioishia Juni 2015. Hata hivyo, tarehe 28/08/2017 kwa barua yenye Kumb. Na. A.70 / 10/45 walitengua maombi hayo kwa sababu mbalimbali ikiwa ni pamoja na madai ya kwamba tayari wameboresha mfumo wao wa udhibiti wa ndani, na Kwamba, kasoro ambazo zilipelekea ukaguzi maalum kuombwa kufanyika hazipo tena.

Sheria ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ya 1982, kifungu cha 71 hadi 78 inamtaka Waziri anaewajibika (OR-TAMISEMI) kutumia mamlaka yake kuboresha utendaji wa Mamlaka yoyote ya Serikali za Mitaa kwa kuchukua hatua za haraka ambazo zinahitajika na zinazofaa kuimarisha utendaji wa Mamlaka ya Serikali za Mitaa husika.

Nina wasiwasi na utendaji wa Halmashauri ya Manispaa ya Kigoma/Ujiji. Ninapendekeza Serikali kuchukua hatua sahihi.

Zaidi ya hayo, kutokana na mwenedo wa hati za ukaguzi, nashauri Waziri anayehusika kuchukua hatua kwa Halmashauri zilizooneshwa kwenye Jedwali Na. 2-4 ambazo zimepata Hati yenye shaka kwa miaka mitatu hadi minne mfululizo. Kujirudia kwa Hati yenye shaka kunaashiria kuwa uongozi wa Halmashauri husika haujaboresha uandaaji na uwasilishaji wa taarifa za fedha zinazoendana na viwango vya kimataifa vya uandaaji wa taarifa za fedha katika sekta ya Umma (IPSAS), usimamizi wa rasilmali za Umma na kuzingatia Sheria na kanuni.

Jedwali Na. 2-4: Halmashauri zenye hati yenye mashaka kwa zaid ya miaka mitatu mfululizo

Jina la Halmashauri	Idadi ya miaka
H/W Longido	4
H/W Rombo	3
H/W Korogwe	3
H/W Ukerewe	3

Orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa zote 185 na Hati za ukaguzi kwa miaka minne mfululizo zinaoneshwa katika **Kiambatisho Na. 2:3.**

SURA YA TATU

3.0 UFUATILIAJI WA UTEKELEZAJI WA MAPENDEKEZO YA UKAGUZI KWA MIAKA ILIYOPITA

Sura hii inatoa mwelekeo wa hali ya masuala yasiyoshughulikiwa kutokana na mapendekezo niliyoyatoa mwaka uliopita katika Ripoti ya Jumla, ripoti za kaguzi za Mamlaka za Serikali za Mitaa na ripoti za ukaguzi maalum na hali ya utekelezaji wa maagizo ya jumla yaliyotolewa na Kamati ya Hesabu za Serikali za Mitaa (LAAC).

Taarifa ya Utekelezaji kwa kila pendekezo inaonesha aidha pendekezo limetekelezwa kikamilifu, bado linaendelea kutekelezwa au halijatekelezwa.

Ripoti hii inatolewa ili kukidhi matakwa ya Kifungu Na. 40 cha Sheria ya Ukaguzi wa Umma Na. 11 ya mwaka 2008 (iliyorekebishwa 2013) inayomtaka Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali wakati wa kuandaa ripoti ya mwaka kujumuisha hali halisi ya utekelezaji wa mipango kazi iliyoandaliwa na Maafisa Masuuli na kuunganishwa na Mlipaji Mkuu wa Serikali. Zaidi ya hayo, Sheria inamtaka Mlipaji Mkuu wa Serikali kuwasilisha nakala ya taarifa jumuifu ya Majibu na Mpango wa Utekelezaji kwa Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu kwa ajili ya uhakiki.

Pia, Kifungu Na. 36 cha Sheria ya Ukaguzi wa Umma Na.11 ya mwaka 2008 (iliyorekebishwa 2013) kinampa Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali mamlaka ya kufanya ukaguzi maalum kuhusu jambo lolote linalohusiana na fedha au mali za umma kwa lengo la kulijulisha Bunge pindi atakapoona inafaa.

Ufuatiliaji wa hoja za miaka iliyopita unatoa uthibitisho kwa watumiaji wa ripoti kuwa ni jinsi gani Mamlaka ya Serikali za Mitaa inavyofanyia kazi mapendekezo yangu na maagizo ya Kamati ya Hesabu za Serikali za Mitaa. Hatua za haraka katika kushugulikia mapendekezo yangu na maagizo ya Kamati ya LAAC itapelekea kuimarika kwa uwajibikaji kwenye usimamizi wa masuala ya kifedha na rasilimali nyinginezo ndani ya Mamlaka za Serikali za Mitaa. Kuimarika huko kutapelekea kupatikana kwa huduma bora zinazohitajika kwa jamii.

Kazi za Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali na Kamati ya Bunge ya Hesabu za Serikali za Mitaa katika uchunguzi wa kifedha kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa zinategemeana na kukamilishana.

Kamati hutegemea matokeo ya ukaguzi katika kutekeleza majukumu yake. Vivyo hivyo, ninategemea kazi za Kamati ambazo huboresha hatua za utekelezaji wa mapendekezo yatokanayo na kaguzi zangu.

Tarehe 10 Julai 2017 nilipokea majibu ya Serikali yaliyoandaliwa na Mlipaji Mkuu wa Serikali yanayoonesha utekelezaji wa mapendekezo ya Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali yahusuyo ripoti ya jumla ya mwaka uliopita kupitia barua yenye Kumb. Na CHA.114 /474/78. Ninatambua jitihada zilizofanywa na Mlipaji Mkuu wa Serikali katika kuhakikisha utekelezaji wa mapendekezo ya Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali na kuwasilisha mapendekezo ya mpango wa utekelezaji wa mapendekezo hayo.

Hata hivyo, katika kaguzi zangu za miaka iliyopita, nilionesha kuguswa na utekelezaji usioridhisha na kujirudia kwa hoja za ukaguzi za muda mrefu zinazohusu Ripoti Jumuifu, ripoti za Mamlaka za Serikali za Mitaa, Kaguzi Maalumu na Maagizo ya LAAC. Kwa mwaka 2016/2017, nimeendelea kuona marudio ya hoja zinazofanana na zile zilizopita; na hii inanipa wasiwasi kuwa majibu ya Ripoti ya Jumla na mpango kazi ulioandaliwa na Maafisa Masuuli na kuwasilishwa na Mlipaji Mkuu wa Serikali haukuweza kutekeleza kikamilifu mapendekezo niliyoyatoa.

Hali halisi ya utekelezaji wa mapendekezo ya ukaguzi kwa miaka iliyopita, hususani Ripoti ya Jumla, ripoti husika za Mamlaka ya Serikali za Mitaa, ripoti za ukaguzi maalum na maagizo ya Kamati ya LAAC inawasilishwa kama ifuatavyo:

3.1 Hali halisi ya Utekelezaji wa Mapendekezo ya Ripoti ya Jumla ya Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali kwa Miaka Iliyopita na Ripoti za kila Halmashauri.

Kati ya mapendekezo 14 niliyoyatoa kwenye Ripoti Jumuifu ya ukaguzi kwa mwaka wa fedha 2015/2016, hakuna mapendekezo yaliyotekelezwa kikamilifu, mapendekezo tisa (64%) yalikuwa yakiendelea kutekelezwa na

mapendekezo matano (36%) hayakushughulikiwa kabisa. Sambamba na hilo, kati ya mapendekezo 12,703 niliyoyatoa kwenye ripoti 171 za Halmashauri kwa mwaka 2015/2016, mapendekezo 4,262 (34%) yalitekelezwa, 3,024 (25%) yalikuwa yakiendelea kutekelezwa; 3,206 (25%) hayakushughukiwa kabisa na mapendekezo 2,211(17%) yalipitwa na wakati kama inavyooneshwa kwenye Jedwali Na. 3-1 hapo chini:

Jedwali Na. 3-1: Muhtasari wa utekelezaji wa mapendekezo ya Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali kwa miaka iliyopita.

Ripoti	Mwaka wa Fedha	Idadi ya Halmashauri	Idadi ya mapendekezo yalliyotolewa	Mapendekezo yaliyotekelezwa	Mapendekezo yanayoendelea Kutekelezwa	Mapendekezo yasiyotekelezwa	Mapendekezo yaliyopitwa na wakati
Ripoti ya Jumla	2015/2016	171	14	0	9	5	0
	2014/2015	164	38	3	19	16	0
	2013/2014	163	16	0	6	10	0
Ripoti za Halmasha	2015/2016	171	12703	4262	3024	3206	2211
	2014/2015	164	11283	2914	3287	3650	1431
	2013/2014	163	7921	2330	2241	2728	622

Maelezo ya ziada ya utekelezaji wa mapendekezo ya Ripoti Jumuifu na ripoti kwa kila Halmashauri yameainishwa kwenye **Kiambatisho Na.3:1** na **Na.3:2** kwa mtawalia.

3.2 Ufuatiliaji wa Utekelezaji wa Mapendekezo ya Ukaguzi katika Ripoti za Kaguzi Maalum

Orodha ya Halmashauri zenye mapendekezo yasiyotekelezwa yaliyotolewa kwenye ukaguzi maalum imeoneshwa katika Jedwali Na. 3-2 hapa chini:

Jedwali Na. 3-2: Orodha ya Halmashauri zenye Mapendekezo yasiyotekelezwa yaliyotolewa wakati wa Ukaguzi Maalum kwa kipindi cha miaka mitano iliyofuatana

Mwaka wa Fedha	Idadi ya Halmashauri	Idadi ya masuala yasiyo na thamani	Masuala yenye thamani (Sh.Tz)
2013/2014	6	111	38,725,436,111
2012/2013	6	146	35,717,988,924
2011/2012	14	302	66,471,126,999
2010/2011	13	69	31,408,213,793
Jumla	**39**	**628**	**172,322,765,827**

Hali ya utekelezaji wa Mapendekezo na Maagizo ya Kamati ya Bunge ya Hesabu za Serikali za Mitaa kwa Serikali na Halmashauri.

Nimebaini kuwa, utekelezaji wa mapendekezo yaliyotolewa na Kamati yamebaki bila kutekelezwa kwa muda mrefu kama ilivyoainishwa katika Jedwali Na. 3-3 hapa chini:

Jedwali Na. 3-3: Mwenendo wa Majibu ya Serikali Kuhusiana na Mapendekezo Yaliyotolewa na Kamati ya Bunge ya Hesabu za Serikali za Mitaa

Tarehe yaliyowasilishwa Bungeni	Mwaka wa fedha husika	Idadi ya mapendekezo	Majibu kutoka kwa Mlipaji Mkuu wa Serikali
28 Januari 2015	30th Juni, 2015	9	9/11/2016
28 Januari 2014	30th Juni, 2014	12	Hakuna Majibu
6 Desemba 2013	30th Juni, 2013	10	Hakuna Majibu
17 Aprili 2012	30th Juni, 2012	15	Hakuna Majibu
04 Aprili 2011	30th Juni, 2011	7	Hakuna Majibu

Aidha, kati ya maagizo 748 yaliyotolewa na Kamati ya Bunge ya Hesabu za Serikali za Mitaa kwa Halmashauri husika kwa mwaka 2015/2016, maagizo 233 (31%) yalitekelezwa, maagizo 256(34%) yapo katika hatua mbalimbali za utekelezaji na maagizo 259(35%) hayajatekelezwa kama yalivyoainishwa kwenye Jedwali Na. 3-4 hapa chini:

Jedwali Na. 3-4: Maagizo ya Kamati ya Bunge ya Hesabu za Serikali za Mitaa kwa Halmashauri

Mwaka wa fedha	Idadi ya Halmashauri	Jumla ya mapendekezo	Yaliyotekelezwa	Yanayoendelea kutekelezwa	Yasiyotekelezwa

2015/2016	115	748	233	256	259
2014/2015	142	1094	433	231	430
2013/2014	118	900	408	201	291

Maelezo ya hali halisi ya utekelezaji wa maagizo ya Kamati ya Bunge ya Hesabu za Serikali za Mitaa yaliyotolewa kwa kila Halmashauri ni kama inavyoonekana katika **Kiambatisho Na.3:3.**

3.3 Kukosekana kwa mfumo rasmi wa ufuatiliaji wa ripoti za Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali zilizofanyiwa kazi na taasisi za uchunguzi Serikalini

Kufuatia kuongezeka kwa masuala yanayohusiana na rushwa, udanganyifu, wizi na matumizi mabaya ya mali na rasilimali za umma ambayo yameainishwa katika ripoti za ukaguzi wangu, taasisi nyingine za uchunguzi hutumia ripoti hizi kwa ufuatiliaji zaidi. Katika suala hili, ninatambua juhudi na hatua zinazochukuliwa na taasisi husika katika kufanyia kazi masuala yaliyojitokeza kwenye ripoti zangu. Hata hivyo, kuna mambo ambayo yanapaswa kuangaliwa ili kuboresha matumizi sahihi ya ripoti ninazozitoa.

Sehemu mojawapo ni utumiaji wa pamoja wa nyaraka na taarifa kutoka kwa wakaguliwa pindi zinapokuwa zinahitajika kwangu na kwa taasisi husika za uchunguzi. Kila Ofisi hujiona kuwa na haki zaidi ya kupewa nyaraka hizo kuliko ofisi nyingine pindi zinapohitajika kwa ajili ya kufanya kazi za uchunguzi. Changamoto hii hupelekea kuchelewesha, na wakati mwingine kuzuia, mawanda ya uchunguzi kwa kila Ofisi kutokana na kuwapo kwa taratibu ndefu za upatikanaji wa nyaraka hizo.

Ushirikiano kati ya Ofisi yangu na taasisi za kichunguzi ni muhimu kwa sababu iwapo kuna suala ambalo nimeliripoti na linachunguzwa na taasisi husika linaweza kukosa sifa za kisheria kutokana na jinsi lilivyoshughulikiwa au kukosekana kwa nyaraka zinazohitajika. Hii inapelekea Ofisi ya ukaguzi kutokuwa na taswira nzuri kwa jamii. Kwa maana nyingine, jukumu langu la usimamizi linaonesha kutokuwa na

matokeo iwapo hakutakuwa na ufuatiliaji kutoka kwa taasisi husika kwenye masuala niliyoyabaini kwenye kaguzi zangu.

Hivyo, ninapendekeza serikali ianzishe utaratibu ambao utaimarisha na kuboresha uhusiano kwa kitendo kati ya taasisi za uchunguzi na ofisi yangu (Ofisi ya Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali) bila kuathiri majukumu ya kila Ofisi. Serikali inaweza kuanzisha ufuatiliaji shirikishi utakaopunguza muingiliano wa mahitaji ya nyaraka, hivyo kuboresha ukusanyaji wa ushahidi wakati wa kushughulikia masuala ya kiuchunguzi.

Kifungu Na. 2.7 (2) cha Sheria ya Ukaguzi wa Umma Na. 11 ya 2008 (iliyorekebishwa mwaka 2013) kinahitaji Ofisi ya Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali kutoa ripoti ya udanganyifu au makosa yoyote yanayobainika wakati wa ukaguzi kwa chombo sahihi cha uchunguzi na kutoa taarifa kwa Mkurugenzi wa Mashitaka ya Umma. Ninashauri serikali izingatie marekebisho ya Sheria ya Ukaguzi wa Umma Na. 11 ya 2008 (iliyorekebishwa mwaka 2013) ili kuingiza kifungu kitakachozipa mamlaka za vyombo vya uchunguzi kuchunguza yatokanayo na ripoti ya CAG mara baada ya kupelekwa Bungeni na kutambua maeneo ambayo yanahitaji ufuatiliaji wa ziada. Kifungu hicho kieleze kwa ufasaha wajibu wa ushirikishwaji katika matokeo ya uchunguzi ndani ya muda uliopangwa kisheria.

SURA YA NNE

4.0 MAANDALIZI YA BAJETI NA UTEKELEZAJI WAKE

Sura hii inaelezea juu ya bajeti zilizoidhinishiwa za Mamlaka za Serikali za Mitaa ya matumizi dhidi ya fedha zilizotolewa, mapato halisi yaliyokusanywa kutoka vyanzo vya ndani na mwelekeo wa mapato ya mwaka wa fedha ulioishia Juni 30, 2017.

4.1 Mtizamo wa jumla wa Bajeti

Bajeti ni kipengele muhimu sana katika mchakato wa mipango ya kifedha, udhibiti na tathmini ya Mamlaka za Serikali za Mitaa.

Nchini Tanzania, Serikali huandaa bajeti kwa msingi wa uwepo wa fedha taslimu wakati taarifa za kifedha huandaliwa kwa msingi wa Viwango vya Kimataifa vya Uhasibu katika Sekta ya Umma (IPSAS accrual) kama ilivyoelezwa katika Sura zilizopita.

Bajeti iliyoidhinishwa maana yake ni mamlaka ya matumizi inayotokana na sheria, taratibu, kanuni na miongozo ya serikali, na maamuzi mengine yanayohusiana na mapato yaliyotarajiwa au yatakayopokelewa kipindi cha bajeti.

Kifungu 43(1) cha Sheria ya Fedha ya Serikali za Mitaa Na. 9 ya mwaka 1982 (iliyorekebishwa 2000) kinazitaka Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa muda usiopungua miezi miwili kabla ya mwanzo wa mwaka wa fedha, katika kikao maalum, kupitisha bajeti ya makadirio ikionesha: (a) kiasi cha mapato kinachotarajiwa kupokelewa; (b) Kiasi kinachotarajiwa kutolewa na Mamlaka katika mwaka wa fedha husika, na kukiwa na ulazima, Mamlaka za Serikali za Mitaa zinaweza kupitisha bajeti za ziada katika mwaka wa fedha.

Ukaguzi wa bajeti katika Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa mwaka wa fedha 2016/2017 umeonesha masuala mbalimbali kama yalivyoelezwa hapo chini:

4.2 Mwenendo wa mapato ya ndani yakilinganishwa na Bajeti iliyoidhinishwa

Mapato ya ndani ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ni mapato yaliyokasimiwa kukusanywa kutoka vyanzo mbalimbali vya mapato ambavyo havikusanywi na Serikali Kuu. Mapato haya hubakia katika Halmashauri ili kufidia mapungufu ya ruzuku na kuzisaidia Mamlaka za Serikali za Mitaa kujikimu na kuwezesha uendeshaji wa shughuli zao za kila siku. Mapato hayo ya ndani ya Mamlaka za Serikali za Mitaa yanajumuisha kodi za ndani, ada, tozo, ushuru, vibali vya ujenzi, na mapato mengineyo ndani ya mipaka ya Mamlaka za Serikali za Mitaa husika.

Katika kipindi cha mwaka wa fedha 2016/17, Mamlaka za Serikali za Mitaa 185 zilifanikiwa kukusanya jumla ya Sh.Tz 523,564,835,716 kutoka vyanzo vyake vya ndani ukilinganisha na bajeti ya Sh.Tz 628,045,048,644 ambapo ilionesha upungufu wa mapato kwa kiasi cha Sh.Tz 104,480,212,928 sawa na 17% ya bajeti iliyopitishwa kwa mwaka. Kwa maelezo zaidi angalia **Kiambatisho Na. 4:1**.

Jedwali Na. 4-1 hapa chini linaonesha mwenendo wa makusanyo ya mapato ikilinganishwa na bajeti kwa muda wa miaka mitatu.

Jedwali Na. 4-1: Mwenendo wa makusanyo ya mapato ikilinganishwa kulingana na bajeti

Mwaka	Bajeti(Sh.Tz)	Makusanyo Halisi(Sh.Tz)	Tofauti(Sh.Tz)	%
2016/2017	628,045,048,644	523,564,835,716	(104,480,212,928)	17
2015/2016	536,203,527,158	482,898,501,332	(53,305,025,824)	10
2014/2015	471,192,301,516	409,100,130,028	(62,092,171,489)	13

Jedwali hilo hapo juu linaonesha kuwa, kwa miaka mitatu mfululizo kulikuwa na upungufu wa ukusanyaji wa mapato ya ndani ikilinganishwa na bajeti iliyoidhinishwa. Mamlaka za Serikali za Mitaa zinatakiwa kuja na hatua madhubuti za kuongeza makusanyo ya mapato ya ndani kwa kuhakikisha kuwa vitu vinavyosababisha mapato yasikusanywe vinaondolewa na udhibiti wa usimamizi wa mapato kuimarishwa ili kupunguza utegemezi kwa ruzuku kutoka Serikali Kuu.

4.3 Mwenendo wa mapato yatokanayo na vyanzo vya ndani ikilinganishwa na ruzuku ya matumizi ya kawaida

Ruzuku ya Matumizi ya kawaida ni fedha za uendeshaji wa shughuli za kila siku ikijumuisha malipo ya mishahara kwa watumishi, manunuzi ya vifaa na huduma mtambuka ambapo chanzo cha fedha ni makusanyo ya ndani na ruzuku ya matumizi ya kawaida kutoka Serikali Kuu.

Katika ukaguzi wa mwaka wa fedha 2016/2017, Mamlaka za Serikali za Mitaa zilikusanya jumla ya Sh.Tz 519,863,656,618 kutokana na vyanzo vya ndani na kufanya matumizi ya kawaida ya jumla ya Sh.Tz 4,656,643,395,963. Ulinganisho wa mapato yake ya ndani na matumizi ya kawaida umebaini kuwa Mamlaka za Serikali za Mitaa 185 hazina uwezo wa kujiendesha kutokana na mapato ya ndani kwani haziwezi kugharamia matumizi ya shughuli za kawaida bila kutegemea ufadhili kutoka Serikali Kuu na wafadhili wengine. Maelezo zaidi yametolewa katika **Kiambatisho Na. 4:2**

Jedwali Na.4-2 linaonesha mwenendo wa makusanyo ya mapato ya ndani ikilinganishwa na matumizi ya kawaida.

Jedwali Na. 4-2: Mwenendo wa Makusanyo ya mapato ya ndani ikilinganishwa na matumizi ya kawaida

Mwaka	Makusanyo halisi (Sh.Tz)	Matumizi ya kawaida (Sh.Tz)	Asilimia ya kujitegemea
2016/2017	519,863,656,618	4,656,643,395,963	11
2015/2016	482,898,501,334	4,453,470,809,033	11
2014/2015	409,100,130,028	3,569,212,750,970	11

Kutokana na mwenendo wa makusanyo ya mapato ya ndani ukilinganishwa na matumizi ya kawaida kwa kipindi cha miaka mitatu (2014/2015, 2015/2016 na 2016/2017) Mamlaka za Serikali za Mitaa hazikuweza kugharamia shughuli zake za kila siku bila kutegemea ruzuku kutoka Serikali Kuu.

Ninazishauri menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa kuanzisha mfumo madhubuti na endelevu wa kuongeza makusanyo ya mapato ya ndani.

4.4 Makusanyo ya mapato ya ndani katika Mamlaka za Serikali za Mitaa

Mapato ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ni kiasi cha fedha ambacho kinapangwa na kukusanywa na Mamlaka za Serikali za Mitaa zenyewe kutoka vyanzo tofauti ambavyo havikusanywi na Serikali Kuu. Vyanzo vikuu vya mapato hayo ya ndani kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa ni kama vile, ushuru wa mazao, tozo za utoaji wa huduma, ada za leseni, ushuru wa soko na tozo, vibali vya ujenzi, na vibali katika shughuli za biashara.

Katika mwaka wa fedha 2016/2017, Mamlaka za Serikali za Mitaa 185 zilikaguliwa ili kujua kiasi kilichokusanywa na Halmashauri za Majiji, Halmasahuri za Manispaa, Halmashauri za Wilaya na Halmashauri za Miji na yafuatayo yalibainika:

4.4.1 Makusanyo pungufu yatokanayo na vyanzo vya ndani Sh.Tz 115,971,628,729

Katika mwaka wa fedha 2016/2017, jumla ya Mamlaka za Serikali za Mitaa 144 zilipanga kukusanya mapato ya jumla ya Sh.Tz 516,564,978,035 kutokana na vyanzo vya ndani. Ingawa Mamlaka hizo zilifanikiwa kukusanya Sh.Tz 400,593,349,306 ambayo ni sawa na asilimia 78 hali iliyopelekea upungufu wa Sh.Tz 115,971,628,729 sawa na asilimia 22 ya bajeti yote. Idadi ya Mamlaka za Serikali za Mitaa na kiasi ambacho hakikukusanywa imeoneshwa katika **Kiambatisho Na. 4:3**.

Halmashauri ya Manispaa ya Kigoma Ujiji na Halmashauri ya wilaya ya Siha ndiyo zenye upungufu mkubwa katika makusanyo ya mapato ya ndani sawa na asilimia 68 ikifuatiwa na Halmashauri ya Mji wa Babati ilikusanya mapato pungufu kwa asilimia 63. Hii inaonesha kuwa uongozi wa Mamlaka za Serikali za Mitaa haukuweka mikakati madhubuti katika kuongeza ukusanyaji wa mapato ya ndani.

Ninapendekeza kuwa menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa ziweke mikakati na endelevu madhubuti ya ukusanyaji wa mapato yatokanayo na vyanzo vya ndani ili kupunguza utegemezi wa ruzuku kutoka Serikali Kuu.

4.4.2 Makusanyo ya mapato ya ndani zaidi ya bajeti iliyoidhinishwa Sh. Tz 3,722,046,551

Katika mwaka 2016/2017, Mamlaka ya Serikali za Mitaa 38 zilikusanya jumla ya mapato ya Sh.Tz 111,050,856,796 ikilinganishwa na kiasi cha bajeti iliyoidhinishwa ya Sh.Tz 107,328,810,245 kutoka vyanzo vya mapato ya ndani yanayoonesha ziada ya Sh.Tz 3,722,046,551 sawa na 4% ya bajeti iliyopitishwa. Mchanganuo wa makusanyo ya mapato unaoonesha ziada ya mapato yakilinganishwa na bajeti kama ilivyooneshwa katika **Kiambatisho Na. 4:4.**

Katika Mamlaka za Serikali za Mitaa, makusanyo yanayozidi bajeti iliyoidhinishwa yanaashiria ama bajeti iliyopitishwa haikuwa na uhalisia, au vyanzo muhimu vilivyopo katika mamlaka hizo havikuibuliwa vyema ili kukusanya mapato kama ilivyopaswa. Halmashauri ya Wilaya ya Chalinze iliongoza kwa kuwa na makusanyo zaidi ya bajeti ikilinganishwa na Mamlaka za Serikali za Mitaa nyingine.

Ninapendekeza kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa kutengeneza Bajeti zinazozingatia uhalisia na kuweka mbinu madhubuti na endelevu zitakazotuhakikishia kupanda kwa makusanyo ya mapato na kupunguza utegemezi wa rukuzu kutoka Serikali Kuu.

4.5 Kiwango cha ruzuku kilichotolewa zaidi ya bajeti iliyoidhinishwa

4.5.1 Fedha za ruzuku ya miradi ya maendeleo zilizopokelewa zaidi ya bajeti Sh. Tz 18,074,193,265

Katika mwaka wa fedha 2016/2017, Mamlaka za Serikali za Mitaa 14 ziliidhinishiwa bajeti ya jumla ya Sh. Tz 44,446,747,137 kama ruzuku ya miradi ya maendeleo. Hata hivyo, kiasi cha Sh. Tz 62,520,940,402 kilipokelewa, hivyo kufanya jumla ya Sh. Tz 18,074,193,265 ambayo ni sawa na 41% ya bajeti kupokelewa zaidi ya bajeti. Orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa zilizopokea fedha za maendeleo zaidi ya bajeti imeoneshwa katika **Kiambatisho Na. 4:5.**

4.5.2 Fedha za ruzuku ya matumizi ya kawaida zilizopokelewa zaidi ya bajeti Sh. Tz 82,484,838,958

Katika mwaka wa fedha 2016/2017, Mamlaka ya Serikali za Mitaa 38 ziliidhinishiwa bajeti ya jumla ya Sh. Tz 909,489,550,054 kama ruzuku ya matumizi ya kawaida. Hata hivyo, jumla ya Sh. Tz 991,974,389,012 kilipokelewa, hivyo kufanya jumla za Sh. Tz 82,484,838,958 (9%) kupokelewa zaidi ya bajeti. Orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa zilizopokea fedha za maendeleo zaidi ya bajeti imeoneshwa katika **Kiambatisho Na. 4:6**

Halmashauri ya Manispaa ya Ilala iliongoza kwa kupokea ruzuku ya matumizi ya kawaida zaidi ya bajeti. Hii inaashiria kuwa. bila kupitisha bajeti ya ziada, mapokezi ya fedha zaidi ya bajeti iliyoidhinishwa yanaweza kuchangia kutumika vibaya kwa fedha hizo na watumishi wasio waaminifu.

Ninaishauri Serikali kupitia Hazina kupeleka fedha za maendeleo katika Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa mujibu wa bajeti iliyoidhinishwa, endapo kuna umuhimu wa kupeleka fedha zaidi, Wizara ipate idhini kutoka kwenye mamlaka husika kabla ya kufanyika matumizi ya fedha hizo.

4.6 Kiasi cha fedha kilichotolewa pungufu ya bajeti

4.6.1 Fedha za miradi ya maendeleo zilizopokelewa pungufu ya bajeti iliyoidhinishwa Sh.Tz 532,214,628,377

Katika mwaka wa fedha 2016/2017, Mamlaka ya Serikali za Mitaa 167 ziliidhinishiwa jumla ya Sh. Tz 1,034,122,816,044 kutumika kama ruzuku ya matumizi ya maendeleo. Ukaguzi niliofanya nilibaini kuwa kiasi kilichopokelewa ni Sh. Tz 501,908,187,667 tu, hivyo kupelekea upungufu wa Sh. Tz 532,214,628,377 sawa na 51% ya bajeti iliyoidhinishwa. Hii inaashiria kuwa, upungufu wa fedha hizo unakwamisha utekelezaji wa shughuli za maendeleo katika Mamlaka za Serikali za Mitaa husika. Kwa maelezo zaidi tazama **Kiambatisho Na. 4:7.**

Jedwali Na. 4-3 hapa chini linaonesha mwenendo wa fedha za miradi ya maendeleo ambazo hazikupokelewa katika Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa miaka mitatu mfululizo.

Jedwali Na. 4-3: Mwenendo wa fedha za maendeleo ambazo hazikupokelewa

Mwaka wa Fedha	Bajeti ya Ruzuku ya Maendeleo	Kiasi halisi kilichotolewa cha Ruzuku ya Maendeleo (Sh.Tz)	Kiasi pungufu cha Ruzuku(Sh.)	%	Idadi ya Mamlaka za Serikali za Mitaa
2016/2017	1,034,122,816,044	501,908,187,667	532,214,628,377	51	167
2015/2016	1,010,650,744,099	390,525,992,297	620,124,751,801	61	151
2014/2015	752,832,745,765	363,123,775,781	389,708,969,984	52	147

Halmashauri ya Manispaa ya Temeke inaongoza kwa upungufu wa bajeti iliyoidhinishwa sawa na asilimia 96 ikifuatiwa na Halmashauri ya Kibondo na Mufindi kwa asilimia 88 na 86.

4.6.2 Fedha za ruzuku ya kawaida zilizopokelewa pungufu ya bajeti iliyoidhinishwa Sh. Tz 581,527,226,466

Katika mwaka 2016/2017, bajeti iliyoidhinishwa kwa matumizi ya kawaida kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa 146 ilikuwa Sh. Tz 3,989,650,046,115 na kiasi kilichopokelewa ni Sh. Tz 3,408,122,819,649 ambacho ni pungufu ya bajeti iliyopitishwa kwa kiasi cha Sh. Tz 581,527,226,466 sawa na 15%. Hii inaashiria uwezekano wa Mamlaka za Serikali za Mitaa kushindwa kumudu kwa uhakika uendeshaji wa shughuli za kila siku: Kwa maelezo zaidi tazama **Kiambatisho Na. 4:8** cha ripoti hii.

Jedwali Na. 4-4 hapa chini linaonesha mwenendo wa fedha za ruzuku ya matumizi ya kawaida ambazo hazikupokelewa katika mamlaka za Serikali za Mitaa kwa miaka mitatu mfululizo.

Jedwali Na. 4-4: Mwenendo wa fedha za matumizi ya kawaida ambazo hazikupokelewa

Mwaka	Bajeti ya mwisho ya matumizi ya kawaida (Sh.Tz)	Kiasi halisi kilicho pokelewa (Sh.Tz)	Kiasi ambacho hakikutolewa (Sh.Tz)	% ya upungufu	Idadi ya Halmashauri
2016/2017	3,989,650,046,115	3,408,122,819,649	581,527,226,466	15	146
2015/2016	1,010,650,744,099	390,525,992,297	620,124,751,801	61	151

Mwaka	Bajeti ya mwisho ya matumizi ya kawaida (Sh.Tz)	Kiasi halisi kilicho pokelewa (Sh.Tz)	Kiasi ambacho hakikutolewa (Sh.Tz)	% ya upungufu	Idadi ya Halmashauri
2014/2015	752,832,745,765	363,123,775,781	389,708,969,984	52	147

Halmashauri ya Mji ya Kondoa na Halmashauri ya Manispaa ya Ubungo zimepokea Ruzuku ya maendeleo na ya matumizi ya kawaida chini ya bajeti iliyoidhinishwa ikilinganishwa na Mamlaka za Serikali za Mitaa nyingine.

Ninazishauri Mamlaka za Serikali za Mitaa kupitia OR– TAMISEMI kuonesha athari itokanayo na kupokea ruzuku chini ya bajeti iliyoidhinishwa na hivyo kupelekea kutokamilika kwa malengo yaliyokusudiwa. Pia ninarudia tena mapendekezo yangu ya miaka iliyopita kwa Serikali Kuu kutoa fedha kwa kuzingatia vipaumbele vilivyoidhinishwa.

4.7 Fedha isiyotumika

4.7.1 Bakaa ya fedha za ruzuku ya matumizi ya kawaida Sh. Tz 270,132,243,323

Katika mwaka unaokaguliwa, Mamlaka za Serikali za Mitaa 75 zilitumia Jumla ya Sh. Tz 1,714,044,062,102 ya fedha za ruzuku ya matumizi ya kawaida ikilinganishwa na kiasi cha Sh. Tz 1,984,176,305,424 kilichopokelewa kutoka Hazina, hivyo kuwa na bakaa ya kiasi cha Sh. Tz 270,132,243,323 sawa na asilimia kumi na nne (14%) ya fedha zote za ruzuku ya matumizi ya kawaida ziliyopokelewa. Mchanganuo wa bakaa ya ruzuku ya fedha za matumizi ya kawaida umeoneshwa katika **Kiambatisho Na. 4:9**.

Jedwali Na. 4-5 hapa chini linaonesha mwenendo wa bakaa ya fedha za ruzuku ya kawaida kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa miaka mitatu mfululizo.

Jedwali Na. 4-5: Mwenendo wa Ruzuku ya matumizi ya kawaida isiyotumika

Mwaka	Jumla ya ruzuku iliyopokelewa (SH.TZ)	Ruzuku iliyotumika	Bakaa ya ruzuku (SH.TZ)	% ya bakaa
2016/2017	1,984,176,305,424	1,714,044,062,102	270,132,243,323	14
2015/2016	4,523,484,681,888	4,350,297,589,014	173,327,538,558	4
2014/2015	3,482,376,848,057	3,388,531,416,909	93,845,431,148	3

4.7.2 Bakaa ya fedha za ruzuku ya miradi ya maendeleo Sh. Tz 260,847,695,932

Katika mwaka unaokaguliwa, Mamlaka za Serikali za Mitaa 168 zilipokea jumla ya ruzuku ya maendeleo kwa mwaka 2016/2017 ya Sh. Tz 732,166,960,118. Hadi mwisho wa mwaka wa fedha 2016/2017, fedha zilizotumika kwa mwaka husika ni Sh. Tz 471,319,264,186 na hivyo kuwa na bakaa ya jumla ya Sh. Tz 260,847,695,932 sawa na 36% ya fedha zote za ruzuku ya maendeleo zilizopokelewa. Mchanganuo wa Bakaa ya ruzuku ya fedha za maendeleo umeoneshwa katika **Kiambatisho 4:10**.

Pia, mwenendo wa bakaa ya ruzuku ya maendeleo kwa miaka mitatu mfululizo imeoneshwa katika Jedwali Na. 4-6.

Jedwali Na. 4-6: Mwenendo wa Ruzuku ya maendeleo isiyotumika

Mwaka	Ruzuku iliyo pokelewa (Sh.Tz)	Ruzuku halisi iliyotumika (Sh.Tz)	Bakaa (Sh.Tz)	% ya bakaa	Idadi ya Halmashauri
2016/2017	732,166,960,118	471,319,264,186	260,847,695,932	36	168
2015/2016	586,306,528,447	388,699,819,438	197,606,709,009	34	171
2014/2015	550,868,372,532	449,532,701,737	101,335,670,796	18	151

Kwa bakaa ya ruzuku ya maendeleo na ruzuku ya matumizi ya kawaida, zote zinaashiria kuwa shughuli zilizopangwa kutekelezwa katika Mamlaka za Serikali za Mitaa hazikuweza kutekelezwa kwa wakati kutokana na kuchelewa kupokea fedha kutoka Hazina.

Ninaendelea kuishauri Serikali Kuu kupeleka fedha kwenye Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa wakati kama zilivyopitishwa katika bajeti ili kuwezesha mamlaka hizo kutekeleza shughuli zake kwa wakati ili kufikia malengo yaliyokusudiwa.

4.8 Kutothibitika kuidhinishwa kwa nyongeza ya bajeti Sh. Tz 28,168,547,528

Kifungu Na. 43(2) cha Sheria ya bajeti ya mwaka 2015 kinaeleza kuwa, "ongezeko la bajeti linapaswa kuwa ni kwa ajili ya (a) ongezeko lolote au punguzo kutoka bajeti iliyopitishwa, mabadiliko ya malengo, au ongezeko la vifungu vipya ndani ya sheria husika (b) Uhamisho au mabadiliko yoyote ya vifungu vya bajeti kama haviwezi kutekelezeka kupitia mabadiliko ya vifungu vya ndani ya taasisi husika au kubadilika kwa malengo au (c) kuonesha namna ambavyo mfuko mkuu ulivyotumika". Pia Kifungu Na. 43(1) cha Sheria ya Bajeti kinaitaka serikali kuwasilisha nyongeza ya bajeti kwa Bunge kwa ajili ya kuipitisha; bajeti ya ziada kuonesha fedha zilizotumika zaidi ya bajeti iliyoidhinishwa au kutekeleza malengo ambayo hayakuwa yamepangwa kutekelezwa.

Katika kupitia na kulinganisha bajeti na kiwango halisi katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 10, imeonekana bajeti halisi iliyopitishwa imerekebishwa kwa Sh. Tz 28,168,547,528, hivyo kupelekea bajeti ya mwisho kuwa Sh. Tz 434,547,765,892 ambayo inaashiria ilitakiwa ipitishwe nyongeza ya bajeti kama Kifungu Na. 43(2) cha Sheria ya Bajeti ya mwaka 2015 kinavyotaka.

Orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa na viwango husika ni kama ilivyooneshwa katika Jedwali Na. 4-7.

Jedwali Na. 4-7: Mamlaka za Serikali za Mitaa 10 zilizokuwa na bajeti ya ziada

Na	Jina la Halmashauri	Bajaeti ya awali (Sh.Tz)	Bajeti iliyo rekebishwa (Sh.Tz)	Bajeti ya Mwisho (Sh.Tz)
1	H/W Same	53,318,890,665	3,895,671,264	57,214,561,929
2	H/W Longido	24,135,836,000	5,146,092,000	29,281,928,000
3	H/W Hanang'	31,619,016,000	461,973,000	32,080,989,000
4	H/W Bumbuli	18,789,164,000	121,819,000	18,910,983,000
5	H/M Kinondoni	138,556,745,933	3,025,302,184	141,582,048,117
6	H/W Rufiji	30,384,561,000	-241,737,000	30,142,824,000
7	H/W Tandahimba	30,497,622,806	694,734,600	31,192,357,406
8	H/W Ngorongoro	22,244,767,700	3,380,664,531	25,625,432,231
9	H/Mji Korogwe	15,964,458,008	8,874,425,634	24,838,883,642
10	H/W Hai	40,868,156,252	2,809,602,315	43,677,758,567
	Jumla	**406,379,218,364**	**28,168,547,528**	**434,547,765,892**

Hata hivyo, Mamlaka za Serikali za Mitaa hazikuweza kuwasilisha nyongeza ya bajeti kutoka bungeni kuthibitisha uhalali wa matumizi zaidi ya bajeti iliyoidhinishwa au matumizi ambayo hayakuwa yamekasimiwa kama inavyotakiwa na Kifungu Na. 43(1) cha Sheria ya Bajeti, 2015.

Ninapendekeza kwa Menejimeneti za Malaka za Serikali za Mitaa kupata vitabu vya nyongeza za bajeti zilizopitishwa na Bunge kabla ya kuanza kufanya matumizi ya fedha hizo.

SURA YA TANO

5.0 UKAGUZI WA TAARIFA ZA FEDHA

Sura hii inaonesha matokeo ya ukaguzi na mapendekezo yatokanayo na ukaguzi wa taarifa za kifedha kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa 185 nilizozikagua katika mwaka husika (2016/2017).

Ukaguzi wa taarifa za fedha huongeza kuaminika kwa taarifa zinazokaguliwa, faraja pamoja na ujasiri zaidi kwa wadau wa Mamlaka ya Serikali za Mitaa. Lengo la ukaguzi wa taarifa za fedha ni kuwezesha mkaguzi kutoa maoni, kama taarifa za fedha zimeandaliwa kwa kuzingatia sheria, taratibu, kanuni na miongozo yote, kwa mujibu wa Viwango vya Kimataifa vya Uhasibu kwa Sekta ya Umma au mfumo mwingine wa taarifa za fedha unaotambuliwa. Mkaguzi anawajibika kwa kutoa maoni juu ya taarifa za fedha, na kwa upande mwingine, menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa zina jukumu la kuandaa na kutoa taarifa za fedha. Hata hivyo, taarifa hizo haziwezi kuaminika mpaka zitakapokaguliwa.

Mchakato wa ukaguzi unabainisha maeneo ambayo menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa zinaweza kuboresha mifumo yao ya udhibiti, michakato au taratibu, na kuongeza thamani kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa kuongeza ubora wa taratibu zake za uendeshaji.

5.1 Wadai wa Halmashauri na malipo kabla ya kupokea huduma yaliyokaa kwa muda mrefu Sh.Tz 138,907,446,027

Madai na malipo kabla ya kupokea huduma ni miongoni mwa vipengele vya Mali zinazotumika kwa kipindi kifupi kama zilivyoainishwa katika Aya 79 ya Viwango vya Kimataifa vya Uhasibu katika Sekta ya Umma (IPSAS 1). Katika Mamlaka za Serikali za Mitaa nyingi, madai na malipo kabla ya kupokea huduma hujumuisha malipo ya awali kwa wakandarasi, mapato yasiyowasilishwa na mawakala wa kukusanya mapato au wakusanyaji wa mapato, karadha, masurufu na mikopo ya Wanawake na Vijana. Ukaguzi wa Mapato yaliyoripotiwa katika taarifa za fedha pamoja na vielelezo vyake umeonesha kuwapo kwa madai ya Sh.Tz 138,907,446,027 katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 161 ambayo hayakuweza kukusanywa kwa muda mrefu kama ilivyooneshwa kwenye **Kiambatisho Na. 5:1** cha ripoti hii.

Ulinganisho wa wadai na malipo yaliyofanyika kabla ya kupokea huduma kwa miaka miwili mfululizo. Unaonesha kuongezeka kwa Sh.Tz 3,980,339,857 kutoka Sh.Tz 134,927,106,170 katika Halmashauri 148 kwa mwaka 2015/16 hadi Sh.Tz 138,907,446,027 katika mwaka 2016/2017 kwa Halmashauri 161 zilizokaguliwa.

Jedwali Na. 5-1 linaonesha mwenendao wa wadaiwa na malipo ya kabla ya uduma kwa miaka mine mfululizo.

Jedwali Na. 5-1: Mwenendo wa Wadaiwa na malipo ya kabla ya huduma ya muda mrefu kwa miaka Minne mfululizo

Mwaka	Kiasi (Sh.Tz).	Idadi ya Halmashauri
2016/2017	138,907,446,027	161
2015/2016	134,927,106,170	148
2014/2015	179,026,643,470	163
2013/2014	141,648,528,746	161

Hata hivyo, Halmashauri 7 hazikuandaa mchanganuo wa muda wa madai na malipo yaliyofanyika kabla ya kupokea huduma. Halmashauri hizo ni H/M Iringa, H/W Iringa, H/W Kilolo, H/W Kisarawe, H/W Magu, H/W Meatu na H/W Mwanga. Hivyo, mawanda yangu ya ukaguzi yalizuiliwa kwa kuwa sikuweza kutathmini kiwango ambacho madai haya yameathiri mahitaji ya undeshaji wa Mamlaka za Serikali za Mitaa. Nina wasiwasi na upatikanaji wa kiasi hiki cha madai kwa sababu bado hakuna dalili kuwa Halmashauri husika zitakusanya kiasi hicho cha madai hivi karibuni au baadaye.

Kwa mara nyingine tena, naendelea kuzikumbusha menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa zinazohusika kuimarisha utaratibu wa kukusanya madai na kuboresha udhibiti katika ukusanyaji wa madeni yaliyokaa muda mrefu. Kuacha madai hayo kwa kipindi hicho cha muda mrefu kunaweza kusababisha ugumu wa namna ya kukusanya na kwa baadhi yake yanaweza kuwa tayari ni madai yasiyolipika tena.

5.2 Madeni yasiyolipwa kwa muda mrefu Sh.Tz 165,562,212,375

Katika vitu vinavyochangia utendaji mzuri katika Mamlaka za Serikali za Mitaa ni jinsi menejimenti zinavyobuni na kutengeneza mazingira mazuri ya kazi kwa watumishi na kwa wadau wanaoshughulika nao kama vile watoa huduma.

Katika kupitia taarifa ya Hesabu za mwaka unaoishia 30 Juni 2017 nimebaini kuna wadaiwa wa muda mrefu wenye jumla ya Sh. Tz 165,562,212,375, ambapo ni ongezeko la SH.Tz. 9,758,056,955 ukilinganisha na Sh. Tz 155,804,155,420 ilivyoripotiwa katika Taarifa za fedha za mwaka 2015/2016.

Jedwali Na. 5-2 hapa chini linaonesha mwenendo wa madeni yasiyolipwa kwa muda mrefu kwa kipindi cha miaka minne mfululizo

Jedwali Na. 5-2: Mwenendo wa madeni ya muda mrefu

Mwaka	Kiasi (Sh.Tz)	Idadi ya Halmshauri
2016/2017	165,562,212,375	158
2015/2016	155,804,155,420	154
2014/2015	212,130,677,853	163
2013/2014	143,833,939,924	161

Hata hivyo, Mamlaka za Serikali za Mitaa 8 hazikuandaa mchanganuo wa muda wa madeni wakati wa kuwasilisha taarifa zao za fedha ambazo ni H/M Bukoba, H/W Kilolo, H/W Kisarawe, H/W Kwimba, H/W Magu, H/W Meatu, H/W Misungwi na H/W Mwanga. Katika hali hiyo, sikuweza kutathmini ni kwa kiwango gani Mamlaka hizi za serikali za Mitaa zinaweza kulipa madeni hayo na kuweka viwango vizuri vya uendeshaji wa shughuli zao.

Madeni yasiyolipwa yameoneshwa kwa kina katika **Kiambatisho Na. 5:2** cha ripoti hii.

Ninashauri kuwa, Menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa kulipa madeni wanayodaiwa mapema inavyowezekana. Pia, Mamlaka za Serikali za Mitaa zinatakiwa ziandae mchanganuo wa muda wa madeni ili kuwezesha kutambulika muda wa madeni utakaoweza kusaidia kuweka Mikakati ya kulipa. Pia, udhibiti wa kutosha, sera na taratibu zinapaswa kuwekwa na menejimenti ili kuhakikisha kuwa Mamlaka za Serikali za Mitaa zinawajibika kwa miadi yoyote iliyowekwa wakati hawana fedha.

5.3 Kesi dhidi ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ambazo zinaweza kuathiri mtiririko endelevu wa kifedha Sh.Tz 186,443,100,559

Ukaguzi wa Taarifa za hesabu za mwaka husika katika Mamlaka za Serikali za Mitaa umejumuisha upembuzi wa kesi zilizoko mahakamani dhidi ya Mamlaka za Serikali za Mitaa, ili kuweza kufanya tathmini ya athari inayoweza kupatikana katika kutoa huduma pindi uamuzi wowote wa kimahakama utakaotolewa kulingana na kesi zilizopo kupelekea Halmashauri kushindwa.

Wakati wa ukaguzi nilibaini, kuwa jumla ya kesi 1,111 dhidi ya Mamlaka za Serikali za Mitaa 116 zimefunguliwa katika mahakama mbalimbali. Kesi hizo ni za madai ya jumla ya Sh.Tz 186,443,100,559 ambapo kesi 165 (15%) katika Halmashuari 7 zenye thamani ya sh.Tz 133,526,200,884 ni kiwango kilichotengwa na kutolewa taarifa katika Taarifa za fedha kwa mujibu wa Aya 100 ya Viwango vya Kimataifa vya Uhasibu katika Sekta ya Umma Na.19 (IPSAS 19); wakati kesi 46 (4%) katika Halmashauri 6 zenye kiasi cha Sh.Tz 5,380,150,112 zilioneshwa lakini hakuna kiwango kilichotengwa na kuoneshwa katika taarifa za hesabu zilizowasilishwa. Aidha, kesi 900 (81%) katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 103 zenye thamani ya Sh. Tz 147,536,749,563 hazikuoneshwa katika taarifa za fedha zilizowasilishwa.

H/M Ilala inaongoza kwa kuwa na kesi 78, ikifuatiwa na H/M Morogoro yenye kesi 45, na H/Jiji Tanga yenye kesi 39. Mchanganuo wa kesi umeoneshwa katika **Kiambatisho Na. 5:3** katika ripoti hii.

UlinganishO wa kesi zilizopo mahakamani kwa miaka miwili (2) mfululizo umeonesha kupungua kwa kesi; hadi kufikia kesi 1,111 kwa Mamlaka za serikali za mitaa 116 kwa mwaka 2016/2017 kutoka kesi 1206 za Mamlaka za Serikali za Mitaa 115 kwa mwaka 2015/2016. Vivyo hivyo, jumla ya madai yamepungua hadi kufikia Sh. Tz 186,443,100,559 ikilinganishwa na madai ya mwaka 2015/2016 yaliyokuwa na thamani ya Sh.Tz 264,920,968,506.

Hata hivyo, sehemu kubwa ya kesi hizi imetokana na kuvunjwa kwa mikataba kati ya Wakandarasi na Halmashauri, kesi za watumishi pamoja na migogoro ya ardhi.

Pamoja na kupongeza juhudi zilizofanywa na Mamlaka za Serikali za Mitaa ambazo zimepelekea kupungua kwa idadi ya kesi katika mwaka huu wa ukaguzi, ninazishauri menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa

kuchukua hatua ya kupunguza wingi wa kesi kwa kuzuia matendo yoyote au makosa ambayo yanaweza kupelekea kushtakiwa. Menejimenti zinapaswa kuzingatia sheria, kanuni na taratibu katika kutimiza majukumu yao ya kila siku ili kupunguza au kuondoa uwezekano wa matukio yatakayopelekea kushtakiwa. Pale inapowezekana, Mamlaka za Serikali za Mitaa zinapaswa kuwashawishi washtaki ili yafanyike majadiliano nje ya mahakama ili kupunguza uwezekano wa kulipa fedha nyingi iwapo Mamlaka ya Serikali za Mitaa zitashindwa kesi hizo.

5.4 Mapato yaliyoripotiwa katika daftari la mapato na matumizi lakini hayakuonekana katika taarifa ya benki Sh. Tz 279,707,282

Kulingana na Agizo 29(2) la Memoranda ya Fedha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa 2009, linataka waweka hazina wa Mamlaka za Serikali za Mitaa kuhakikisha usuluhisho unafanyika, ikiwa ni pamoja na udhibiti wa akaunti mbali mbali sanjari na kufanya usuluhishi kati ya daftari la fedha na taarifa za benki kila mwezi na kufanya masahihisho ipasavyo. Katika kupitia daftari la mapato na matumizi kwa mwaka husika, mapato yenye thamani ya Sh.Tz 279,707,282 kwa mamlaka za Serikali za Mitaa mbili, mapato yameingizwa katika daftari la mapato na matumizi lakini hayakuonekana katika Taarifa za kibenki kama ilivyooneshwa katika Jedwali Na.5-3

Jedwali Na. 5-3: Mapato yaliyoonekana katika daftari la mapato na matumizi lakini hayakuonekana katika taarifa za kibenki

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.Tz)
1.	H/M Bukoba	60,487,040
2.	H/M KIgoma Ujiji	219,220,242
	Jumla	**279,707,282**

Kutokuwepo kwa ufuatiliaji katika usuluhishi wa taarifa za benki na taarifa katika daftari la mapato na matumizi kunaweza kupelekea kufanyika udanganyifu au makosa ya kibenki kutokea bila kutambulika mapema. Pia, kutokuandaa usuluhishi wa kibenki kunaweza kupotosha watumiaji wa taarifa ya fedha kuhusu uhalisia wa salio ishia la fedha taslimu katika akaunti za Mamlaka za Serikali za Mitaa hadi kufikia mwisho

wa mwaka. Zaidi ya hayo, pale masuala yote yanayotakiwa kurekebishwa katika usuluhishi wa kibenki, yakibaki kwa muda mrefu bila kurekishwa yanaweza kusababisha kutumika vibaya kwa fedha za umma kitu kinachoweza kupelekea hasara katika Mamlaka za Serikali za Mitaa husika.

Menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa zinakumbushwa kuandaa usuluhishi wa kibenki kila mwisho wa mwezi ikifuatiwa na kuidhinishwa na Maafisa Waandamizi. Pia, hatua madhubuti zinatakiwa kuchukuliwa kuhakikisha kuwa masula yote yaliyosalia kwa muda mrefu yanashughulikiwa au kurekebishwa katika usuluhishi wa kibenki.

5.5 Makosa katika taarifa za fedha zilizowasilishwa Sh. 50,090,445,925

Agizo 31(1) la Memoranda ya Fedha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009, na Kifungu 45(4) cha Sheria ya Fedha ya Serikali za Mitaa ya mwaka 1982 (iliyorekebishwa 2000) inamtaka Afisa Masuuli kutayarisha na kuziwasilisha taarifa za fedha kwa Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali katika kipindi kisichozidi miezi (3) baada ya kila mwisho wa mwaka wa fedha kwa maana ya tarehe 30 September ya kila mwaka.

Nimeibaini kuwa taarifa za fedha za Mamlaka za Serikali za Mitaa 6 zina makosa kadhaa ya kitarakimu, kuacha kuonesha baadhi ya taarifa muhimu, na utoaji taarifa usio sahihi uliopelekea taarifa za fedha zilizowasilishwa kukosa usahihi. Thamani ya jumla ya makosa kwa taarifa za fedha zilizowasilishwa ni Sh.Tz 50,090,445,925; kasoro hii pamoja na masuala mengine, imenilazimu kutoa Hati zisizoridhisha tatu na Hati zenye mashaka tatu kama zilivyoainishwa katika Jedwali Na. 5-4 hapa chini.

Jedwali Na. 5-4: Makosa yaliyoonekana katika Taarifa ya Fedha

Jina la Halmashauri	Aina ya hati ya ukaguzi	Jumla ya Makosa (Sh.Tz)
H/M Kigoma/Ujiji	Isiyoridhisha	14,020,977,349
H/W Kigoma	Isiyoridhisha	29,042,829,125
H/W Pangani	Isiyoridhisha	5,852,292,654
H/M Tabora	Yenye mashaka	217,181,426
H/W Ukerewe	Yenye mashaka	79,488,750
H/W Lushoto	Yenye mashaka	877,676,621
Jumla		**50,090,445,925**

Hii imetokana na kuchangiwa na ukosefu wa watumishi mahiri katika kuandaa taarifa za kifedha; pia, kwa kutofahamu Miongozo ya kimataifa katika uandaaji wa taarifa za fedha.

Kama nilivyowahi kushauri mara nyingi, ninaendelea kushauri Maafisa Masuuli wote wa Mamlaka za Serikali za Mitaa kuwa wanahitaji kuwahusisha wakuu wote wa idara katika kutoa taarifa zote muhimu kwa ajili ya kuandaa taarifa za fedha. Pia, Maafisa Masuuli wote wanapaswa kuimarisha mchakato wa kudhibiti ubora wa taarifa na ratiba ya uandaaji wa taarifa za fedha ili kuhakikisha usahihi wa taarifa zinazowasilishwa kwa ukaguzi. Ofisi ya Rais – TAMISEMI, kwa upande mwingine, inapaswa kuandaa mafunzo ya kujenga uwezo yatakayowahusisha watumishi wanaohusika katika kuandaa taarifa za fedha.

5.6 Msisitizo juu wa shughuli za Mfuko wa Barabara ambao kazi zake zimechukuliwa na Wakala wa Barabara Mjini na Vijijini

Mamlaka za Serikali za Mitaa zimekuwa zikitekeleza shughuli za Mfuko wa Barabara katika ngazi za Wilaya. Hata hivyo, Kifungu Na. 3 (1) cha Sheria ya Wakala wa Serikali (Sura ya 245) kilitangazwa katika Tangazo la Serikali Na. 211 la tarehe 12, 2017 kuanzisha Mamlaka ya Wakala wa Msimamizi wa Barabara Mijini na vijijini (TARURA), ambayo ilizinduliwa tarehe 2 Julai 2017 na kuchukua shughuli zote zilizokuwa zikitekelezwa na Mfuko wa Barabara rasmi kuanzia tarehe 01 Julai 2017. Matokeo ya kuuchukua Mfuko wa Barabara na kuwekwa kwenye taasisi hii mpya. Maoni yangu ni kwamba, mifumo ya Barabara yenye thamani ya Sh. Tz 622,778,967,107 na fedha taslim kiasi cha Sh. Tz 68,294,093,494 ambazo ziliripotiwa katika taarifa za fedha za mwaka 2016/2017 katika kipengele cha Mfuko wa Barabara, hazitakuwa sehemu ya mali katika taarifa za fedha na za uendeshaji za mwaka 2017/2018 kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa husika. Mchanganuo umeoneshwa katika **Kiambatisho Na. 5:4**

Kwa mtazamo huo, thamani ya mali za kudumu, bakaa ya fedha taslimu na madeni (kama yapo) kwa Mamlaka za serikali za Mitaa itapungua kiwango cha thamani ya mali, madeni na masuala yote yanayohusiana na mchakato huo kama yapo.

Kwa Hiyo, Ninashauri Menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa kuhakikisha utunzaji sahihi wa taarifa za fedha na vitabu vya kumbukumbu kulingana na Viwango vya Kimataifa vya Uhasibu katika Sekta ya Umma ili kuzuia makosa katika kuwasilisha taarifa za fedha za mwaka 2017/2018.

SURA YA SITA

6.0 TATHMINI YA MFUMO WA UDHIBITI WA NDANI NA MASUAL YA UTAWALA

Sehemu hii ya utangulizi inaelezea juu ya matokeo yanayohusiana na mambo mbalimbali ya mfumo wa udhibiti wa ndani katika Mamlaka za Serikali za Mitaa ikiwa ni pamoja na mfumo wa uhasibu, utendaji wa kitengo cha ukaguzi cha ndani, utendaji wa Kamati ya Ukaguzi, tathmini ya viashiria hatarishi, Teknolojia ya Habari na Mawasiliano kwa ujumla, na usimamizi wa tathmini ya ubadhirifu.

Ukaguzi wa mfumo wa udhibiti wa ndani unafanyika kwa mujibu wa agizo Na. 25 (1) la Memoranda ya Fedha za Serikali za Mitaa ya Mwaka 2009 linalozitaka Menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa, kupitia kwa Mtunza Hazina, kuhifadhi kumbukumbu za fedha na mifumo ya Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa mujibu wa sheria zilizoandikwa, kanuni na miongozo iliyotolewa na Waziri na Bodi ya Viwango vya Uhasibu wa Kimataifa (IASB) kwa kuwa zinahusiana na uhasibu katika sekta ya umma.

Wakati wa ukaguzi wa mwaka huu, mapungufu yafuatayo yalibainika:

6.1 Mapungufu katika mifumo ya TEHAMA na Uhasibu

Shughuli za kifedha za Halmashauri nyingi huandaliwa kwa kutumia Mfumo wa uhasibu ujulikano kama EPICOR Toleo Na.9.05 na Halmashauri chache hutumia Toleo Na.10 (Mfumo funganishi wa usimamizi wa Fedha). Katika kipindi cha ukaguzi, tathmini ya utayari na ufanisi wa Epicor na mifumo mingine inayotumiwa na Halmashauri 39 kwa mwaka wa fedha 2016/2017 ulibaini kujirudia kwa makosa mbalimbali licha ya makosa hayo kubainishwa katika ripoti zangu za kila mwaka kama inavyoainishwa hapa chini; kwa maelezo zaidi tazama **Kiambatisho Na. 6:1.**

Mfumo Funganishi wa Uhasibu (EPICOR-IFMS) haujafungamanishwa na Viwango vya Kimataifa vya Uhasibu katika Sekta ya Umma (IPSAS); unafanya kazi kama mfumo wa udhibiti wa fedha taslimu ambao unachukua miamala ya fedha taslimu na kuacha miamala inayofanyika pasipo malipo. Kwa hiyo, ili kukamilisha hesabu za mwaka za Halmashauri, marekebisho na ujumuishaji wa hesabu hulazimika kufanywa nje ya mfumo.

- Kutokana na Mfumo wa Uhasibu (EPICOR) kutofungamanishwa na mifumo mingine inayotumiwa na Halmashauri kama vile Mfumo wa Mishahara “LAWSON”, Mfumo wa Mipango “PLANREP” na Mfumo wa Kukusanya Mapato “LGRCIS”, Halmashauri hulazimika kuingiza taarifa kwenye Leja Kuu (General Ledger) iliyo kwenye Mfumo wa Uhasibu (EPICOR) kwa njia za kawaida (manually).
- Baadhi ya moduli (modules) zilizoko kwenye Mfumo wa Uhasibu (Epicor) hazitumiki. Moduli hizo ni kama vile Moduli ya Madeni, Madai, Masurufu, Manunuzi na Usimamizi wa Mali na kusababisha Halmashauri kuandaa taarifa hizo nje ya mfumo.

Ninapendekeza kuwa Menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa, kwa kushirikiana na Ofisi ya Rais – TAMISEMI, kuhakikisha kuwa Mifumo ya Uhasibu (Epicor) unalinishwa na ifungamanishwe na mifumo mingine muhimu inayotumiwa na Halmashauri; na kuhakikisha kwa moduli zake zote zinatumiwa kikamilifu, kuimarisha mfumo wa mtandao ili kuboresha mfumo wa uingizaji taarifa na kuongeza ufanisi na upatikanaji wa taarifa za fedha.

6.2 Mapungufu katika Mazingira ya Jumla ya Mfumo wa Teknolojia ya Habari

Udhibiti wa teknolojia ya habari ni msingi wa udhibiti wa kimazingira kwa kuwa unatoa uhakika wa mifumo kufanya kazi kama ilivyopangwa, na kwamba, matokeo yake ni ya kuaminika. Udhibiti wa Teknolojia ya Habari upo ndani ya mfumo wa udhibiti wa ndani wa Halmashauri ili kutoa uhakika kuhusu usiri, uaminifu na upatikanaji wa taarifa.

Ukaguzi wa mazingira ya udhibiti wa Teknolojia ya Habari katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 91 ulibaini mapungufu yafuatayo; kwa maelezo zaidi angalia **Kiambatisho Na. 6:2**

- Mamlaka nyingi za Serikali za Mitaa hazina sera ya Teknolojia ya Habari inayoweza kuimarisha usimamizi na ufuatiliaji wa miundombinu ya Teknolojia ya Habari ikiwa ni pamoja na programu za kompyuta na vifaa vya TEHAMA.
- Kutokuwapo kwa mipango ya kupima na maafa wa TEHAMA katika Mamlaka za Serikali za Mitaa huweza kusababisha upotevu wa data

utakaosababishwa na kushindwa kurejeshwa kwa mfumo endapo mfumo utashindwa kufanya kazi.

- Mamlaka nyingi za Serikali za Mitaa hazina mikakati ya kulinda vifaa vyote vya kompyuta na programu zake kupitia Teknolojia ya Habari kama vile kupambana na virusi “antivirus”, vyumba maalum kwa ajili ya vifaa vya TEHAMA na mfumo wa kuzuia na kuzima moto.
- Mamlaka za Serikali za Mitaa hazijajenga uwezo wa kutosha kwa wafanyakazi wake kwa upande wa TEHAMA.
- Kitengo cha Teknolojia ya Habari kuwa na uhaba wa wafanyakazi/watumishi, ambapo hupunguza wigo wa kazi zao zilizopangwa kila mwaka.
- Halmashauri nyingi hazikuandaa mpango mkakati wa Teknolojia ya Habari, hivyo tathmini ya utekelezaji wa mpango wa Teknolojia ya Habari haukufanyika.

Kwa hivyo, ninapendekeza Ofisi ya Rais-TAMISEMI, kwa kushirikiana na Mamlaka za Serikali za Mitaa, kuandaa Sera na taratibu za Teknolojia ya Habari ili watumishi wote wafahamu wajibu na majukumu yao katika kulinda na kutumia vyema vifaa na programu za TEHAMA.

6.3 Utendaji usioridhisha wa Kamati za Ukaguzi

Agizo Na. 12 la Memoranda ya Fedha ya Serikali za Mitaa ya 2009, linazungumzia kuanzishwa kwa Kamati ya Ukaguzi kwa kila Halmashauri, na majukumu ya Kamati. Kamati ya Ukaguzi ina jukumu muhimu katika kujenga mazingira mazuri ya kuimarisha utawala bora. Wakati wa kutathmini utendaji wa Kamati za Ukaguzi katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 140 kwa mwaka wa ukaguzi nilibaini mapungufu yafuatayo; kwa maelezo zaidi rejea **Kiambatisho Na.6:3:**

- Kamati hazikukutana angalau mara moja kwa kila robo mwaka kinyume na Agizo Na. 12 (5a) la Memoranda ya Fedha ya Serikali za Mitaa, 2009.
- Kamati hazikupitia taarifa za fedha, sera ya usimamizi wa viashiria hatarishi na kuchambua mikakati ya kuchunguza na kuzuia ubadhirifu.
- Wengi wa wanakamati wa Kamati za Ukaguzi hawakuwa na ufahamu wa mambo ya kifedha/kihasibu.
- Kamati nyingi za Ukaguzi hazikuandaa na kuwasilisha ripoti ya majukumu yake ya mwaka.

Ninapendekeza kuwa menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa husika zihakikishe Kamati za Ukaguzi zinatimiza majukumu yake kikamilifu katika uangalizi wa mifumo ya utoaji taarifa za kifedha, taratibu za kusimamaia athari zinazotokana na shughuli za kifedha, udhibiti juu ya utekelezaji wa sheria, maadili, kanuni na taratibu.

6.4 Upungufu katika utendaji kazi wa Kitengo cha Ukaguzi wa Ndani

Kitengo cha Ukaguzi wa Ndani ni kitengo huru kinachojitegemea katika utendaji kazi za udhibiti wa ndani katika Mamlaka ya Serikali za Mitaa katika kuchunguza na kutathmini ufanisi na utoshelevu wa udhibiti huo. Agizo Na. 13 la Memoranda ya Fedha ya Serikali za Mitaa, 2009 na kifungu Na. 48(1) cha Sheria ya Fedha ya Serikali za Mitaa 1982 (Kilichorekebishwa 2000) linazitaka Mamlaka za Serikali za Mitaa kuanzisha na kuimarisha Ufanisi wa Ukaguzi wa Ndani kama sehemu ya mfumo wa udhibiti wa ndani ya Halmashauri.

Nilifanya tathmini ya ufanisi wa Kitengo cha Ukaguzi wa ndani na kubaini mapungufu yafuatayo; kwa maelezo zaidi rejea **Kiambatisho Na. 6.4:**

- Vitengo vya Ukaguzi wa Ndani vingi vina uhaba wa watumishi; hivyo havifanyi kazi kufuatana na mpango kazi wa mwaka.
- Kitengo cha Ukaguzi wa Ndani kimetengewa bajeti isiyokidhi mahitaji yake, hivyo hupelekea kushindwa kutekeleza kikamilifu mpango-kazi wake.
- Halmashauri za Serikali za Mitaa kushindwa kutoa mafunzo kwa wakaguzi wa kitengo cha Ukaguzi wa Ndani kama vile EPICOR, LAWSON, PLANREP na LGRCIS.
- Kitengo cha Ukaguzi wa Ndani hakina vitendea kazi vya kutosha kama vile shajara, kompyuta na magari kwa ajili ya kutekeleza kazi zao kwa ufanisi.
- Baadhi ya vitengo vya ukaguzi wa ndani havikuandaa mpango wa ukaguzi ambao hutoa muongozo wa majukumu ya Kitengo cha Ukaguzi wa Ndani.

Ninapendekeza kuwa Mamlaka za Serikali za Mitaa zihakikishe Vitengo vya Ukaguzi wa Ndani vinapatiwa rasilimali watu na fedha za kutosha ili kuviwezesha kutekeleza majukumu yake kwa ufasaha na kwa ukamilifu.

6.5 Mapungufu katika uanzishwaji wa Kitengo cha Kusimamia Vihatarishi

Menejimenti ya vihatarishi ni mchakato endelevu ambao na hutumika kwa ajili ya kufanya maamuzi katika awamu zote za miradi ya Mamlaka za Serikali za Mitaa. Ili kufanikisha hili, Halmashauri zinapaswa kupanga mikakati na misingi ambayo itawezesha kutambua athari na kuzikabili. Barua yenye kumb. Na LH.274/394/03/30 ya tarehe 25.10.2016 kutoka Wizara ya Fedha na Mipango iliziagiza Mamlaka za Serikali za Mitaa kuanzisha vitengo cha kusimamia vihatarishi na kuteua Mratibu. Hata hivyo, nilibaini kuwa Mamlaka nyingi hazikuanzisha Kitengo cha Kusimamia Vihatarishi na Mamlaka chache ziliteua waratibu, lakini waratibu hawa hawakupewa mafunzo yoyote kuhusu majukumu yao.

Wakati wa ukaguzi wa taarifa za kifedha za Mamlaka za Serikali za Mitaa 71, nilibaini kuwa Menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa hazikutathmini vihatarishi vilivyo katika halmashauri; aidha, hakuna hatua zilizochukuliwa kupunguza athari zilizopo.

Kukosekana kwa waratibu wa vihatarishi na sera ya usimamizi wa athari kunazifanya Halmashauri kutokuwa katika nafasi nzuri ya kukabiliana na athari punde zitakapojitokeza, hivyo kuathiri shughuli zao za sasa na za baadaye. Yafuatayo ni muendelezo wa mapungufu yaliyobainishwa wakati wa ukaguzi; kwa maelezo zaidi **Kiambatisho Na. 6.5**:

- Mamlaka nyingi za Serikali za Mitaa hazikufanya tathmini ya kutambua viashiria hatarishi kwa maeneo yanayohusishwa na udhibiti wa ndani.
- Sera za vihatarishi zilizopo katika baadhi ya Mamlaka za Serikali za Mitaa hazihuishwi ili kuendana na athari mpya zinazoweza kujitokeza.
- Watumishi wa Mamlaka za Serikali za Mitaa hawana ufahamu juu ya umuhimu wa sera ya kusimamia vihatarishi na udhibiti wa ndani.
- Halmashauri za Serikali za Mitaa nyingi hazina Mpango mkakati unaohusu vihatarishi.

Ninapendekeza kuwa menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa ziteue waratibu wa kusimamaia vihatarishi na kuwaeleza wajibu na majukumu

yao ya kutambua na kukabiliana na athari ambazo zinaweza kusabisha kutofikia malengo ambayo Mamlaka za Serikali za Mitaa zimejiwekea. Ili kutimiza lengo hili, Mratibu anapaswa kuanzisha utaratibu sahihi wa utambuzi, tathmini, uainishaji, uchambuzi, ufuatiliaji na jinsi ya kukabiliana na athari tarajiwa.

6.6 Mapungufu katika mpango wa kuzuia na kukabiliana na ubadhirifu

Dalili za ubadhirifu zinaweza kuelezwa kuwa ni hali ambayo moja kwa moja inatokana na shughuli zisizokuwa za uaminifu au udanganyifu; na hii inaweza kuwa ni udanganyifu wenyewe au jaribio la kuficha udanganyifu.

Viwango vya Kimataifa vya Taasisi za Ukaguzi (ISSAI 1240) vinaelezea "Ubadhirifu" kuwa ni kitendo cha makusudi kinachofanywa na mtu mmoja au zaidi ndani ya menejimenti, wale wanaohusika na utawala, watumishi, au washiriki wengine kwa njia ya udanganyifu ili kupata manufaa au faida haramu.

Lengo la kufanya tathmini ya ubadhirifu ni kuniwezesha kutoa hakikisho Bungeni kwamba Halmashauri zina mfumo unaofaa katika kuzuia na kukabiliana na ubadhirifu. Masuala yaliyobainika yanaashiria kwamba mfumo wa udhibiti wa ndani unaweza kushindwa kugundua na kuzuia ubadhirifu unaohusiana na shughuli au miamala ya kilaghai bila ya menejimenti kuwa na taarifa.

Katika mwaka huu wa ukaguzi, nimebaini mapungufu yafuatayo katika tathmini ya kuzuia ubadhirifu; kwa maelezo zaidi rejea **Kiambatisho Na. 6:6:**

- Mamlaka nyingi za Serikali za Mitaa hazina mipango ya kutambua na kukabiliana na ubadhirifu.
- Mamlaka za Serikali za Mitaa nyingi hazina nyaraka zozote zinazoonyesha kuwa kuna mifumo maalum ya kutambua na kukabiliana na athari au makosa yanayotokana na ubadhirifu.
- Hakuna taratibu zilizowekwa za kufanyia kazi ubadhirifu ulioonekana.

Mbali na mapungufu ya tathmini, kuzuia na kukabiliana na ubadhirifu yaliyotajwa hapo juu, kuna masuala ya ziada yaliyotokeza katika baadhi ya Mamlaka za Serikali za Mitaa yenye thamani ya Sh.Tz 52,514,388

ambayo yanaonesha uwezekano wa kuwepo kwa udanganyifu katika Mamlaka za Serikali za Mitaa.

Jedwali Na. 6-1: Ubadhirifu uliobainishwa kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa

Na.	Jina la Halmashauri	Ubadhilifu uliojitokeza	Kiasi (Sh.Tz)
1	H/W Ileje	Matumizi yasiyo sahihi	15,686,350
2	H/W Makete	Makato ya Madiwani kutowasilishwa benki	15,789,404
3	H/Mji Bariadi	Matumizi yasiyo na viambata	7,769,742
4	H/W Morogoro	Kushndwa kuthibitika kwa uhalali wa matumizi ya mafuta yaliyotumika	13,268,892
Jumla			**52,514,388**

Hivyo, ninapendekeza kuwa manejimenti za Halmashauri ziimarishe mifumo ya udhibiti wa ndani ili ya kubaini na kuzuia vihatarishi vinavyohusiana na ubadhirifu; pia ziwe na mipango iliyoidhinishwa kwa ajili ya kukabiliana na vihatarishi. Vile vile, Mamlaka za Serikali za Mitaa zinapaswa kuhakikisha kuwa zinafanya tathmini ya mara kwa mara ya vihatarishi vya ubadhirifu na kuchukua hatua stahiki.

SURA YA SABA

7.0 USIMAMIZI WA RASILIMALI WATU NA MISHAHARA

Malipo ya mshahara ni mchakato unaofanywa na Mamlaka za Serikali za Mitaa kuwalipa watumishi wake stahiki zao. Inajumuisha kumbukumbu za mshahara na ujira kwa wafanyakazi, kodi ya mapato (PAYE) na makato mengine. Usimamizi wa orodha ya malipo ya mshahara unahitaji utunzaji sahihi wa kumbukumbu na uhuishaji wa mara kwa mara wa mfumo wa malipo (HCMIS). Hii ni kwa sababu wafanyakazi humakinikia sana na mapungufu mbali mbali makosa mbalimbali katika mchakato wa mishahara. Mfumo wa ulipaji wa mishahara unaosimamiwa vizuri hutoa uhakika wa malipo kwa wakati kwa wafanyakazi. Usimamizi wa ulipaji wa mishahara pia hujumuisha kuhakikisha Sera ya kulipa mishahara ya Serikali inafuata Sheria na Kanuni na Taratibu zinazosimamia ajira.

Menejimenti ya rasilimali watu inajumuisha shughuli, sera, na matendo yanayohusika katika kupata, kuendeleza, kutumia, kutathmini, kudumisha, na kuweka idadi sahihi na ujuzi wa wafanyakazi ili kukamilisha malengo ya Mamlaka za Serikali za Mitaa.

Malipo ya mshahara na usimamizi wa rasilimali watu ni sehemu muhimu ya mfumo wa jumla wa usimamizi wa kifedha na utoaji wa huduma katika Mamlaka za Serikali za Mitaa zote. Pia, inajulikana kuwa, utawala bora wa malipo na usimamizi wa rasilimali watu ni muhimu sana katika Mamlaka za Serikali za Mitaa ili kuwa na matokeo chanya na ufanisi katika kutumikia jamii ingawa bado kuna udhaifu unaozuia Mamlaka za Serikali za Mitaa kufikia malengo yao. Yafuatayo ni baadhi ya mapungufu niliyobaini wakati wa ukaguzi nilioufanya:

7.1 Upungufu wa watumishi 155,013

Kama ilivyoelezwa hapo mwanzo, idadi sahihi na ujuzi stahiki wa wafanyakazi ni kitu muhimu sana kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa katika kukamilisha malengo yao. Tathmini yangu kuhusu idadi ya watumishi katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 161 nilizozichagua

imebaini upungufu wa watumishi 155,013 sawa na asilimia 32 ya idadi inayohitajika ya watumishi ni 477,829 kama ilivyochanganuliwa katika **Kiambatisho Na. 7:1** cha taarifa hii.

Mwenendo wa miaka mitatu mfululizo unaonyesha kupungua kwa rasilimali watu katika Mamlaka za Serikali za Mitaa bila kujali mapendekezo niliyotoa juu ya suala hilo. Katika mwaka wa fedha 2014/2015, upungufu ulikuwa 22% katika Mamlaka 117 nilizokagua, mwaka wa fedha 2015/2016 upungufu ulikuwa 30% kwa Mamlaka 126 na mwaka wa fedha 2016/2017 upungufu uliongezeka hadi 32% kama ilivyo katika Jedwali Na. 7-1 hapa chini

Jedwali Na. 7-1: Mwenendo wa idadi ya watumishi kwa miaka mitatu mfululizo.

Mwaka	Mamlaka zilizojaribiwa	Mahitaji	Upungufu	Asilimia
2016/2017	161	477,829	155,013	32
2015/2016	126	349,974	106,426	30
2014/2015	117	324,557	71,803	22

Mamlaka za Serikali za Mitaa na Ofisi ya Rais – TAMISEMI hazikuchukua hatua stahiki kujaza pengo la watumishi. Pia, kupunguza watumishi waliokosa sifa za utumishi (vyeti visivyo halali) katika utumishi wa umma bila kuwa na mikakati ya kujaza nafasi zilizoachwa wazi ndani ya muda mfupi kumesababisha upungufu mkubwa wa watumishi katika Mamlaka za Serikali za Mitaa.

Kwa kuzingatia upungufu wa watumishi, ufanisi na matokeo ya utoaji wa huduma katika Mamlaka za Serikali za Mitaa umeathiriwa kwa kiasi kikubwa. Wafanyakazi wachache waliopo wanalazimika kubeba majukumu zaidi ili kukidhi matarajio ya wateja. Hii inaweza kusababisha matatizo ya kiafya, pia kushuka kwa ari ya kufanya kazi na maadili ya kazi. Sekta zilizoathiriwa zaidi ni Afya, Kilimo na Elimu.

Ili Mamlaka za Serikali za Mitaa ziweze kufikia malengo yao ya kutoa huduma bora kwa umma, ninapendekeza kwa wahusika, Ofisi ya Rais - TAMISEMI na Hazina kuweka utaratibu utakaohakikisha upatikanaji wa

fedha kwa ajili ya kuajiri wafanyakazi wapya kujaza nafasi zilizopo, uhifadhi wa wafanyakazi wenye ujuzi na utoaji wa motisha maalum kwa wafanyakazi kufanya kazi katika Halmashauri zenye upungufu mkubwa.

7.2 Kuwapo kwa maafisa wanaokaimu nafasi za uandamizi kwa muda mrefu

Agizo D 24 (3) la Kanuni za Kudumu katika Utumishi wa Umma za mwaka 2009 ambalo linasisitiza mtumishi wa umma kutokaimu nafasi ya wazi kwa muda unaozidi miezi sita halikuzingatiwa.

Kama afisa anayekaimu hana sifa za nafasi hiyo, mamlaka ya uteuzi inatakiwa kuhakikisha kuwa mchakato wa kuteua mkuu wa kitengo husika unakamilika ndani ya kipindi cha miezi sita.

Katika kupitia majalada binafsi na kufanya mahojiano na Wakuu wa Idara na Vitengo katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 113 nilibaini kuwa maafisa 586 walikuwa wakifanya kazi kwa kukaimu ukuu wa idara au kitengo kwa zaidi ya miezi sita kama ilivyooneshwa kwenye **Kiambatisho Na. 7-2** cha ripoti hii. Hii ni kutokana na ukweli kwamba, wengi wa maafisa waliokuwa wakikaimu hawakuwa na sifa zinazostahili kwa ajili ya nafasi hizo; pia, ilitokana na kuchelewa kwa uteuzi wa watu wanaostahili kutoka kwa mamlaka za uteuzi.

Pia, nilibaini kuwa tatizo la upungufu wa watumishi liliongezeka kwa kuanzishwa kwa Halmashauri mpya bila mikakati ya kuwa na maafisa wenye sifa kabla ya kuanzishwa kwa Halmashauri hizo mpya. Kwa mfano katika mwaka wa fedha 2016/2017, niliangalia Mamlaka za Serikali za Mitaa 10 ambazo zilikuwa na maofisa 67 wanaofanya kazi kwa kukaimu nafasi za juu kama ilivyoelezwa katika Jedwali Na. la 7-2 hapa chini:

Jedwali Na. 7-2: Idadi ya maafisa waliokuwa wakikaimu katika Mamlaka za Serikali za Mitaa mpya ambazo zimeanzishwa

Na.	Jina la Halmashauri	Maofisa waliokaimu zaidi ya miezi sita
1.	H/Mji Bunda	10
2.	H/W Chalinze	4
3.	H/Mji Ifakara	8
4.	H/W Kibiti	2
5.	H/M Kigamboni	10

Na.	Jina la Halmashauri	Maofisa waliokaimu zaidi ya miezi sita
6.	H/Mji Kondoa	7
7.	H/W Madaba	8
8.	H/W Malinyi	6
9.	H/Mji Mbinga	8
10.	H/Mji Mbulu	4
Jumla		**67**

Kufanya kazi katika nafasi ya kukaimu kwa muda mrefu hushusha ari ya kazi. Hii inaweza kusababisha afisa kutumia ofisi ya umma kwa maslahi binafsi au kutoa huduma zilizo chini ya kiwango.

Mamlaka za Serikali za Mitaa zinahimizwa kushirikiana na Ofisi ya Rais Menejimenti ya Utumishi wa Umma na Ofisi ya Raisi-TAMISEMI kuharakisha mchakato wa upekuzi kwa maofisa wanaokaimu vyeo ili wathibitishwe au kama itashindikana, basi uteuzi wa maafisa wenye sifa kwenye nafasi hizo ufanyike.

Pia, ninapendekeza kuwa mamlaka za uteuzi ziteua maafisa waliohitimu na wenye uwezo kwa ajili ya Mamlaka Mpya za Serikali za Mitaa zilizoanzishwa hivi karibuni. Kufanya hivyo kutawasaidia kutoa huduma inayotarajiwa kwa muda mfupi.

7.3 Kulipwa mshahara ghafi chini ya theluthi moja kila mwezi

Sehemu ya 3 ya Kanuni ya Maafisa Walioainishwa (Urejeshwaji wa Madeni) ya Sheria Na.7 ya mwaka 1970 na kusisitiziwa na Waraka wenye Kumb. Na: CE.26/46/01/1/66 wa tarehe 28 Novemba, 2012 vinaelekeza kwamba, makato katika mishahara ya watumishi yanatakiwa yasizidi theluthi mbili (2/3) ya mishahara yao ghafi.

Katika ukaguzi wa mishahara na nyaraka mbalimbali katika Halmashauri 58 katika mwaka 2016/2017 kulibainika kuwapo kwa wafanyakazi 4,830 ambao walipokea mishahara yao chini ya theluthi moja ya mishahara yao ghafi. Ilikuwa ni matarajio yangu kwamba, makato mengi yangepungua kwa kipidi kirefu kutokana na kuanzishwa kwa udhibiti kwa kutumia mfumo wa LAWSON Serikalini, lakini hali imekuwa sivyo. Ufafanuzi upo katika Jedwali Na. 7-3 hapa chini.

Jedwali Na. 7-3: Orodha ya Halmashauri na idadi ya wafanyakazi wanaolipwa mishahara chini ya 1/3 ya mshahara wa kila mwezi

Na.	Jina la Mamlaka	Watumishi waliohusika	Na.	Jina la Mamlaka	Watumishi waliohusika
1	H/Jiji Arusha	147	30	H/W Madaba	13
2	H/W Arusha	343	31	H/W Mafia	58
3	H/W Babati	2	32	H/W Magu	242
4	H/W Bariadi	40	33	H/Mji Makambako	11
5	H/Mji Bariadi	96	34	H/W Makete	102
6	H/W Buchosa	38	35	H/W Mbinga	66
7	H/W Bukoba	146	36	H/W Mbogwe	17
8	H/W Busokelo	47	37	H/W Meatu	21
9	H/W Chalinze	63	38	H/W Missenyi	94
10	H/W Chamwino	211	39	H/W Mkinga	77
11	H/W Chunya	25	40	H/W Mlele	25
12	H/W Hai	225	41	H/W Monduli	136
13	H/W Handeni	59	42	H/W Mpanda	59
14	H/Mji Handeni	15	43	H/W Mpwapwa	107
15	H/W Igunga	134	44	H/W Mufindi	62
16	H/W Ileje	21	45	H/W Muheza	50
17	H/M Ilemela	69	46	H/W Mwanga	176
18	H/W Iringa	68	47	H/W Ngorongoro	11
19	H/W Kalambo	98	48	H/W Nsimbo	39
20	H/W Kaliua	83	49	H/W Nyasa	17
21	H/W Karagwe	132	50	H/W Pangani	65
22	H/W Karatu	94	51	H/W Same	220
23	H/Mji Kibaha	106	52	H/W Sengerema	98
24	H/W Kilindi	104	53	H/W Sikonge	16
25	H/W Kilwa	12	54	H/W Songea	45
26	H/W Kongwa	41	55	H/M Songea	59
27	H/Mji Korogwe	89	56	H/W Sumbawanga	4
28	H/W Longido	40	57	H/M Tabora	191
29	H/W Lushoto	156	58	H/Mji Tunduma	45
Jumla					**4,830**

Mwenendo wa kuongezeka au kupungua kwa makato ya mishahara kwa watumishi kwa kipindi cha miaka mitatu iliyopita unaonyesha kupungua kwa mwaka 2015/2016 ikilinganishwa na matukio yaliyoripotiwa mwaka 2014/2015. Lakini, mwaka wa fedha wa 2016/2017 kulikuwa na ongezeko kubwa la wafanyakazi ambao walipokea mshahara chini ya theluthi moja ya mishahara yao ghafi. Katika mwaka wa fedha 2014/2015, nilibaini jumla ya watumishi 789 katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 16 na mwaka

wa fedha wa 2015/2016 katika Halmashauri 33, wafanyakazi wapatao 625 walilipwa mishahara amabayo ilikuwa chini ya theluthi moja ya mishahara yao ghafi. Jedwali Na. 7-4 linatoa ufafanuzi zaidi.

Jedwali Na. 7-4: Mwenendo wa watumishi waliopokea mshahara chini ya 1/3 ya mshahara wa kila mwezi kwa miaka mitatu iliyopita

Mwaka	Halmashauri	Idadi ya watumishi waliopokea mshahara chini ya 1/3 ya mshahara
2016/2017	58	4,830
2015/2016	33	625
2014/2015	16	789

Ongezeko hilo limesababishwa na mabadiliko ya kiwango kipya cha asilimia 15 kwa wafanyakazi ambao ni wanufaika wa Bodi ya Mikopo ya Elimu ya Juu (HESLB) badala ya asilimia nane (8%) iliyokuwa ikikatwa awali. Baada ya marekebisho ya Sheria ya Bodi ya Mikopo (HESLB) ya mwaka 2016, Serikali iliamua kuanza kutumia asilimia 15 kwa ajili ya kupunguza mkopo bila kujali kiasi cha mshahara wa mtumishi kitakachosaidia.

Makato mengi kwenye mishahara ya watumishi yanaweza kuathiri utendaji na ustawi wao, hivyo, kuathiri utoaji wa huduma za Mamlaka za Serikali za Mitaa. Pia, kiasi kikubwa cha makato ya mshahara kinaweza kusababisha mtumishi wa umma kuingia kwenye majaribu kwa urahisi na kushiriki katika matumizi mabaya ya fedha za umma. Zaidi, huweza kusababisha matumizi mabaya ya ofisi kwa faida binafsi.

Kwa maoni yangu, Mamlaka za Serikali za Mitaa na Serikali Kuu kwa ujumla zinapaswa kuandaa utaratibu wa motisha ambao utahakikisha kuwa watumishi wa umma wanapata kuridhika kwa kazi bila kujali makato makubwa katika mishahara yao iliyosababishwa na utekelezaji wa Sheria ya Bodi ya Mikopo ya Elimu ya Juu na Marekebisho ya mwaka 2004. Ninapendekeza kuwa, katika siku zijazo marekebisho yoyote ya sheria yanapaswa kuzingatia mikataba iliyokuwepo awali ili kuzuia madhara kwa pande zinazohusika.

7.4 Udhaifu katika ujazaji wa fomu za kupima utendaji kazi kwa watumishi (OPRAS)

Mfumo wa wazi wa upimaji utendaji kazi wa watumishi (OPRAS) ni mchakato ambao hutumiwa kupima utendaji na maendeleo ya mtumishi wa umma. Unalenga kujenga utamaduni wenye tija juu ya utendaji

ambapo wafanyakazi mmoja mmoja, msimamizi na watumishi kwa pamoja wanawajibika kufanikisha malengo ya kutoa huduma kwa umma kwa kuweza kufikia matokeo yake kwa namna nzuri zaidi na ya ufanisi.

Ufanisi katika usimamizi na utendaji wa kila mtumishi ni muhimu kwa utoaji wa huduma katika Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa sababu huwawezesha wafanyakazi wote kuelewa na kuchangia kufikia malengo ya pamoja. Tathmini binafsi kwa mtumishi wa umma husaidia si tu utendaji wa wafanyakazi katika kazi yao ya sasa lakini pia katika mahitaji ya mafunzo na kupanda madaraja.

Kwa kuzingatia umuhimu wa OPRAS katika sekta ya umma, nilitathmini upimaji wa watumishi katika Mamlaka 36 katika mwaka ulioishia Juni 30, 2017 na kubaini kuwa utendaji haukufanyika kulingana na matakwa ya Kanuni ya 22 (1) ya Kanuni za Huduma za Umma 2003 na Agizo D.42, D.62, D.63, D.67 na D.68 ya Kanuni za Kudumu za Utumishi wa Umma za mwaka 2009. Maelezo ya uchambuzi yanaonyeshwa kwenye Jedwali Na. 7-5 chini:

Jedwali Na. 7-5: Upimaji usioridhisha wa utendaji wa watumishi wa umma katika Namlaka za Serikali za Mitaa

Na.	Jina la Halmashauri	Idadi ya watumishi	Na.	Jina la Halmashauri	Idadi ya watumishi
1	H/W Arusha	10	20	H/W Maswa	5
2	H/W Arusha	22	21	H/W Mbarali	21
3	H/W Bariadi	16	22	H/W Mkinga	39
4	HMji Bariadi	10	23	H/W Mlele	10
5	H/W Bunda	28	24	H/W Moshi	33
6	H/W Chalinze	22	25	H/W Mpanda	12
7	H/W Handeni	15	26	H/M Mpanda	12
8	H/W Ileje	19	27	H/M Musoma	299
9	H/W Itigi	4	28	H/W Mwanga	19
10	H/W Kakonko	10	29	H/W Ngorongoro	14
11	H/W Kalambo	46	30	H/Mji Njombe	10
12	H/W Karatu	15	31	H/W Nsimbo	7
13	H/W Kilindi	37	32	H/W Pangani	20
14	H/Mji Korogwe	41	33	H/W Rufiji	10

15	H/W Kwimba	11	34	H/W Same	8
16	H/W Ludewa	12	35	H/W Singida	5
17	H/W Lushoto	20	36	H/W Sumbawanga	11
18	H/W Mafia	7	**Jumla**		**892**
19	H/Mji Makambako	12			

Uelewa mdogo kwa wafanyakazi na wasimamizi wao juu ya umuhimu wa OPRAS katika upimaji wa utendaji wa jumla wa mtumishi binafsi katika Halmashauri husika wakati wa kuhudumia umma ndiyo sababu kuu ya changamoto zilizotajwa. Ujazaji na utumiaji wa fomu katika kupima utendaji na uhakiki vinaonekana kama upotezaji wa muda na rasilimali na kuonekana kama shughuli ya kawaida ambayo haina tija kwa kazi zao na ustawi wa kazi.

Pia, nilibaini kuwa malengo ya wafanyakazi na wasimamizi wao hayakuwianishwa na yale ya Halmashauri. Hata hivyo, Halmashauri hazitengi bajeti kwa ajili ya mmafunzo ya ujazaji wa OPRAS kwa watumishi wao.

Tathmini isiyoridhisha ya utendaji kwa watumishi wa Mamlaka za Serikali za Mitaa ina madhara kwa maendeleo ya utoaji wa huduma katika Halmashauri hizo kwakuwa hakuna onyo la awali wanalopewa wafanyakazi ambao hawafikii matarajio na malengo wanayoweka ya utendaji. Kwa upande mwingine, kwa watendaji bora ambao wanapatikana katika kwa kufikia viwango vya utendaji vilivyowekwa, hawataweza kutambuliwa kwa kupewa motisha kama njia ya kuwahamasisha kufanya kazi nzuri zaidi ikiwa OPRAS haifanyiki kila mwaka.

Ili kuboresha utendaji katika Mamlaka za Serikali za Mitaa, ninapendekeza kuwa, uongozi wa Serikali za Mitaa husika uhakikishe wanatenga bajeti ya kutosha kwa shughuli za OPRAS.

7.5 Udhaifu katika kusimamaia mfumo wa taarifa za usimamizi wa utumishi (HCMIS)

Mfumo wa taarifa wa usimamizi wa utumishi (HCMIS) ni mfumo wa usimamizi wa rasilimali watu na mishahara ambao ulipitishwa na Serikali

kama chombo cha ufanisi wa usimamizi wa rasilimali watu na malipo kwa watumishi wa umma.

Serikali ya Tanzania ilipitisha mfumo wa usimamizi wa rasilimali watu (HCMIS) kwa sababu ya changamoto zilizokuwa zikikwamisha usimamizi wa shughuli za rasilimali watu na malipo kama vile kuchelewesha kutekeleza matangazo, kuhamisha, kulipa na kuondoa majina ya watumishi katika mfumo.

Wakati wa ukaguzi, nilibaini kuwa ulifanyika uhakiki wa taarifa (data cleaning) katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 28 zinazohusisha wafanyakazi 15,690. Pamoja na mapendekezo yangu ya ripoti za miaka ya nyuma, mapungufu yaleyale bado yameendelea kujitokeza. Nayo ni: (i) Kuchelewa kuhamisha taarifa za watumishi waliohamishwa kutoka katika mfumo wa mishahara kutoka Halmashauri ya awali kwenda Halmashauri nyingine; (ii) Kuchelewa kufuta kumbukumbu za wastaafu, wafu, walioacha kazi, kuondolewa na kuacha watumishi kutoka kwenye mfumo mkuu wa ulipaji bila kuhuisha kumbukumbu za watumishi kama vile tarehe ya kuzaliwa na tarehe ya kuthibitishwa kazini. (Angalia Jedwali Na. 7-6)

Jedwali Na. 7-6: Taarifa za watumishi zisizo timilifu katika mfumo wa utumishi (HCMIS)

Na.	Jina la Mamlaka	Idadi ya watumishi	Na.	Jina la Mamlaka	Idadi ya watumishi
1	H/W Bahi	86	15	H/M Moshi	143
2	H/Mji Kasulu	47	16	H/W Moshi	199
3	H/W Kibondo	93	17	H/W Mwanga	135
4	H/M Kinondoni	4,591	18	H/W Bumbuli	1,273
5	H/Mji Kibaha	129	19	H/M Mpanda	990
6	H/W Mafia	53	20	H/W Mpimbwe	798
7	H/W Kibiti	12	21	H/W Ludewa	26
8	H/W Chalinze	50	22	H/Mji Makambako	7
9	H/Mji Masasi	104	23	H/Mji Mafinga	79

10	H/W Arusha	2,616	24	H/W Mufindi	172
11	H/W Karatu	1,598	25	H/W Mbarali	8
12	H/W Longido	945	26	H/W Chunya	55
13	H/W Monduli	1288	27	H/W Kalambo	20
14	H/W Ngorongoro	53	28	H/W Nkasi	120
Jumla					**15,690**

Natambua juhudi zinazoendelea za Serikali za uhakiki wa taarifa za watumishi na malipo kwa ujumla. Hata hivyo, mapungufu ya mara kwa mara yana athari mbaya juu ya mshahara wa kila mwezi wa Mamlaka za Serikali za Mitaa, bajeti ya mwisho kwa watumishi wastaafu wa sekta ya umma na upandaji wa madaraja kwa wafanyakazi waliopo.

Ninapendekeza kuwa uongozi wa Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa kushirikiana na Ofisi ya Rais – Tume ya Utumishi wa Umma, ufanye jitihada zaidi juu ya uhakiki wa taarifa kwa ufanisi na kuhuisha taarifa mara kwa mara kwenye mfumo wa HCMIS ili kuhakikisha kuwa Mamlaka za Serikali za Mitaa zinalipa mishahara sahihi na kwa wakati. Pia, ninashauri Ofisi ya Raisi – Tume ya Utumishi wa Umma kuhakikisha kuwa ruhusa ya kuhuisha taarifa kwa haraka inatolewa pale taarifa za mtumishi zinapotakiwa kuhamishwa kutoka Halmashauri moja kwenda nyingine.

7.6 Madai ya wafanyakazi Sh.Tz 9,868,633,522

Mapitio ya majalada binafsi ya watumishi, nyaraka zinazohusiana na madai, mahojiano na maafisa rasilimali watu katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 19 yailibaini kuwapo kwa madai yanayofikia jumla ya Sh. Tz 9,868,633,522 ambayo hayakulipwa kama yanavyoonekana katika Jedwali Na. 7-7 hapa chini:

Jedwali Na. 7-7: Madai ya mishahara na Madai mengine ya wafanyakazi wa halmashauri

Na.	Jina la Mamlaka	Madai yaliyo baki	Na.	Jina la Mamlaka	Madai yaliyo baki
1	H/W Busokelo	1,284,448,194	11	H/W Mufindi	24,552,000
2	H/W Hai	85,440,000	12	H/W Mwanga	22,800,000
3	H/W Ileje	1,450,166,232	13	H/Jiji Mwanza	317,729,732
4	H/W Iringa	32,916,000	14	H/W Njombe	1,155,081,316
5	H/W Itilima	162,815,000	15	H/W Nkasi	951,329,648
6	H/W Karatu	465,514,122.84	16	H/W Nzega	24,788,200

7	H/W Kilosa	894,175,881	17	H/W Rungwe	124,080,000
8	H/M Kinondoni	1,012,535,551	18	H/M Sumbawanga	1,447,781,645
9	H/W Kondoa	33,334,000	19	H/Mji Tunduma	208,500,000
10	H/W Moshi	170,646,000	**Jumla**		**9,868,633,522**

Ninatambua juhudi zilizofanywa na Serikali kumaliza tatizo la madai ya watumishi ya muda mrefu. Hata hivyo, wasiwasi wangu ni ucheleweshaji wa kulipa madai ya mfanyakazi pale yanapotakiwa kulipwa.

Fedha zinazotengwa na Mamlaka za Serikali za Mitaa na Serikali kwa ujumla kwa ajili ya watumishi wanaopanda madaraja, ajira mpya, posho mbalimbali, na gharama mbalimbali za wafanyakazi ndio sababu kubwa za kuwapo kwa madai haya kwa muda mrefu. Madai yasiyolipwa kwa muda mrefu yanaongeza madeni kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa na yanaweza kudhoofisha morali wa watumishi katika kutoa huduma bora na kwa ufanisi kwa umma.

Ninapendekeza kwa Halmashauri na Ofisi ya Rais – Menejimenti ya Utumishi wa Umma kwa kushirikiana na Hazina kuhakikisha kuwa fedha za kutosha zinatengwa kwa ajili ya kulipa madai ya wafanyakazi kwati.

7.7 Kucheleweshwa kuthibitishwa kwa watumishi 8,369 waliopanda madaraja na nyongeza za mishahara yao

Agizo Na. D.51 la Kanuni za Kudumu za Utumishi wa Umma za mwaka 2009 linataka tarehe inayotakiwa kumpandisha daraja mtumishi wa umma kutambuliwa na mamlaka ya uteuzi ambayo haitateua tarehe ya kupanda daraja ambayo ni mapema zaidi ya tarehe ambayo alipata ajira, au tarehe ambayo afisa alipata sifa kuthibitishwa kupandishwa daraja na kuanza kutumikia majukumu ya daraja jipya.

Hata hivyo, mapitio ya majalada binafsi, taarifa za LAWSON na nyaraka nyingine katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 18, yamebainisha kuwa watumishi 8,369 waliokuwa na sifa za kupanda madaraja walichelewa kuidhinishwa bila kujali kuwa walikidhi vigezo vyote vilivyoainishwa na Agizo tajwa hapo juu. Pia, nilibaini kuwa ya Mamlaka za Serikali za Mitaa

waliwasilisha orodha ya watumishi wa umma waliostahili kupandishwa madaraja kwa Ofisi ya Rais – Menejimenti ya Utumishi wa Umma ili kupata idhini kama ilivyo katika Jedwali Na.7-8.

Jedwali Na. 7-8: Kuchelewa uidhinishaji wa wafanyakazi wenye sifa za kupanda madaraja na uboreshaji wa mshahara

Na.	Jina la Mamlaka ya Serikali ya Mtaa	Idadi ya watumishi	Na.	Jina la Mamlaka ya Serikali ya Mtaa	Idadi ya watumishi
1	H/W Chemba	364	10	H/W Mwanga	637
2	H/W Kondoa	410	11	H/W Same	577
3	H/W Kondoa	168	12	H/W Muheza	1335
4	H/W Manyoni	190	13	H/W Mbulu	50
5	H/W Tabora	272	14	H/W Makambako	300
6	H/W Bagamoyo	483	15	H/W Iringa	443
7	H/W Rufiji	83	16	H/W Chunya	374
8	H/W Ulanga	534	17	H/W Busokelo	30
9	H/W Moshi	1977	18	H/W Tunduma	142
			Jumla		**8,369**

Kuchelewa kufanya mabadiliko ya mishahara kunatokana na Waraka No. CFA.26 / 205 / O1 B / 46 wa tarehe 13 Juni 2016 kutoka Ofisi ya Rais – Menejimenti ya Utumishi wa Umma ambao uliamuru taasisi za umma nchini kote kuahirisha kupandisha madaraja kwa watumishi wa umma wala kuongeza mishahara, kuajiri watumishi wapya na kubadilisha kada hadi uhakiki wa uwepo wa watumishi halali na vyeti vyao halisi vya taaluma utakapokamilika.

Kuchelewa kupandisha madaraja kwa watumishi wa umma wenye sifa hupunguza ari yao ya kazi, ambapo inaweza kusababisha utendaji duni katika huduma zinazotolewa kwa jamii.

Ninapendekeza kuwa, menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa na Ofisi ya Rais – Menejimenti ya Utumishi wa Umma ziharakishe Mchakato wa vibali vya kupandisha madaraja na kuhakikisha madai yanayoendana na kupanda kwa madaraja yanafanyiwa kazi kwa bila kuchelewa.

7.8 Makato ya mshahara ambayo hayakupelekwa kwenye taasisi husika Sh. Tz 963,796,371

Jambo la msingi katika malipo ya mshahara ni kuhakikisha kwamba wafanyakazi wote wanalipwa kwa usahihi na kwa wakati unaofaa pamoja

na kukata kodi ya mapato na makato mengine. Kodi iliyokatwa na makato mengine hutolewa kwa wakati unaofaa kwa taasisi husika. Ni muhimu kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa kupeleka makato ya mishahara kwa muda mwafaka kwa Taasisi husika.

Kwa mujibu wa sheria zilizopo, kanuni na maagizo mbalimbali, mishahara ya wafanyakazi wa Serikali za Mitaa hulipwa kwa kuzingatia makato ya kisheria na yasiyo ya kisheria kama vile Mifuko ya Hifadhi ya Jamii (PSPF, LAPF, NSSF, PPF, WCSF na NHIF), kodi ya mapato, Mfuko wa Bima ya Afya wa Taifa (NHIF), ulipaji wa mikopo kwa taasisi za fedha, SAH/JIJIOS na michango kwa Vyama vya Wafanyakazi.

Mengi ya makato haya yamezuiwa kwenye Mamlaka za Serikali za Mitaa zenye watumishi wanaolipwa kutokana na mapato ya ndani ya Halmasahuri mbalimbali hapa nchini. Kwa mwaka ulioishia tarehe 30 Juni 2017, Mamlaka za Serikali za Mitaa 31 hazikupeleka makato ya jumla Sh.Tz. 963,796,371 kwenye taasisi husika.

Mwaka wa fedha 2015/2016 nilibaini kuwa kulikuwa na kutowasilishwa kwa makato ya Jumla ya Sh.Tz. 1,123,229,274 kutoka Mamlaka za Serikali za Mitaa 30. Ukaguzi wangu umebaini kuwa kuna upungufu wa wastani wa makato yasiyowasilishwa ya jumla ya Sh.Tz. 37,440,976 katika mwaka huo wa 2015/2016 ikilinganishwa na Sh. Tz 31,090,206 kwa mwaka ulioishia tarehe 30 Juni 2017. Rejea Jedwali Na.7-9.

Jedwali Na. 7-9: Makato ya kisheria kwa wafanyakazi katika Mifuko ya Hifadhi ya Jamii

Na.	Jina la Mamlaka ya Serikali za Mitaa	Kiasi (Sh.Tz)	Na.	Jina la Mamlaka ya Serikali za Mitaa	Kiasi (Sh.Tz)
1	H/W Bariadi	78,660,924	17	H/W Muheza	24,360,782
2	H/W Bumbuli	31,762,612	18	H/W Namtumbo	12,484,140
3	H/W Busega	7,544,730	19	H/W Ngorongoro	11,683,800
4	H/W Igunga	40,918,190	20	H/W Nyasa	6,062,180
5	H/W Iramba	6,477,600	21	H/W Rungwe	19,988,400
6	H/W Itigi	3,530,649	22	H/W Singida	30,982,021
7	H/W Kibondo	13,319,898	23	H/M Singida	6,920,969
8	H/W Kilosa	62,787,964	24	H/W Songea	19,988,400
9	H/W Kisarawe	75,432,080	25	H/W Songwe	8,939,713
10	H/W Mafia	32,940,734	26	H/M Tabora	164,831,128

11	H/MJI Mafinga	10,500,000	27	H/JIJI Tanga	38,417,400
12	H/W Malinyi	17,503,954	28	H/MJI Tarime	4,242,600
13	H/W Manyoni	21,051,888	29	H/W Tunduru	72,451,160
14	H/JIJI Mbeya	76,310,255	30	H/W Ukerewe	17,302,571
15	H/W Mbulu	33,670,895	31	H/W Uvinza	5,843,869
16	H/W Morogoro	6,884,865	**Jumla**		**963,796,371**

Zaidi ya hayo, nilibaini kuwa Mamlaka za Serikali za Mitaa 8 zilitozwa jumla ya Sh.Tz. 774,725,229 kutokana na kuchelewa kupeleka makato ya kisheria. Kuchelewesha kuwasilisha makato ya kisheria kwenye taasisi husika husababisha tozo ambayo, kimsingi, ni matumizi yasiyo na manufaa kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa. Jedwali Na. 7-10 inaonyesha maelezo zaidi.

Jedwali Na. 7-10: Tozo kutokana na kutowasilisha makato ya kisheria kwenye Mifuko ya Hifadhi ya Jamii

Na.	Jina la Mamlaka	Kiasi (Sh.Tz)
1	H/W Urambo	23,582,888
2	H/M Temeke	23,787,612
3	H/W Tandahimba	1,371,752
4	H/W Maswa	196,107,960
5	H/Mji Kahama	5,126,190
6	H/W Chunya	290,815,989
7	H/W Nyasa	146,240,201
8	H/W Namtumbo	87,692,637
Jumla		**774,725,229**

Pia, Mamlaka za Serikali za Mitaa zinatumia fedha za makato ya kisheria kufanyia shughuli nyingine, hivyo, kusababisha madeni na gharama za tozo kwa njia ya adhabu kutokana na matumizi yasiyo na manufaa.

Licha ya mapendekezo yangu ya mwaka uliopita, Mamlaka nyingi bado hazikupeleka makato ya kisheria kwa taasisi husika. Hii ni dalili ya kutokukubaliana na mapendekezo yangu ya ukaguzi kuhusu namna bora kuboresha mfumo wa malipo ya mishahara. Kukosa kupeleka michango ya watumishi kwa taasisi husika kuna madhara kwa watumishi pindi ajira inapokoma.

Ninapendekeza kuwa, Mamlaka za Serikali za Mitaa na Serikali kwa ujumla zihakikishe zinwasilisha wa mapema makato ya kisheria mara yanapokuwa

tayari. Pia, nasisitiza kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa kuhakikisha kuwa makato ambayo hayakupelekwa yanapelekwe haraka kwa taasisi husika.

7.9 Mishahara inayolipwa kwa wafanyakazi wasiokuwepo kazini na makato ya kisheria kulipwa kwa taasisi mbalimbali Sh.Tz. 329,383,482

Agizo Na. 79 (6) la Memoranda ya Fedha ya Mamlaka ya Serikali za Mitaa ya mwaka 2009 linataka mishahara isiyolipwa iliyopelekwa benki kwenye akaunti ya amana ya watumishi waliofariki, waliostaafu, na kuacha kazi kurejeshwa Hazina ndani ya wiki mbili baada ya mshahara husika kulipwa. Pia, msisitizo umetolewa katika Agizo Na.79 (8) la Memoranda ya Fedha ya Mamlaka ya Serikali za Mitaa ya mwaka 2009.

Nilipitia taarifa za mfumo wa malipo ya mishahara, majalada binafsi, rejista za wafanyakazi waliofariki, wafanyakazi waliostaafu na walioacha kazi, na kubaini kuwa Sh. Tz 329,383,482 zililipwa kama mishahara na makato kwa wafanyakazi hewa katika Mamlaka mbalimbali. Serikali za Mitaa 29 zilihusika. Nilishindwa kuthibitisha namna fedha hizo zitakavyorejewa kutokana na kukosa uthibitisho wa kuwapo kwa kiasi hicho kilicholipwa kwa watumishi wasiokuwa kazini. Mchanganuo wa malipo hayo ni kama unavyoonekana katika Jedwali Na. 7-11 hapa chini.

Jedwali Na. 7-11: Mishahara imelipwa kwa watumishi ambao hawapo kazini.

Na.	Jina la Halmashauri	Mshahara (halisi) (Sh.Tz)	Makato (Sh.Tz)	Jumla (Sh.Tz)
1	H/JIJI Arusha	6,530,545	7,881,455	14,412,000
2	H/W Bumbuli	2,693,430	3,318,570	6,012,000
3	H/W Chalinze	1,667,898	802,102	2,470,000
4	H/W Chunya	1,960,000	-	1,960,000
5	H/W Handeni	2,188,792	1,656,240	3,845,032
6	H/W Karagwe	8,819,267	11,820,733	20,639,999
7	H/W Kibaha	8,733,825	6,537,175	15,271,000
8	H/W Kilindi	14,814,234	17,835,766	32,650,000
9	H/W Kilosa	1,164,085	1,305,915	2,470,000
10	H/M Kinondoni	22,090,057	13,059,943	35,150,000
11	H/W Korogwe	13,230,752	7,228,249	20,459,001
12	H/MJI Korogwe	888,540	692,920	1,581,460
13	H/W Longido	4,371,364	2,716,636	7,088,000

Na.	Jina la Halmashauri	Mshahara (halisi) (Sh.Tz)	Makato (Sh.Tz)	Jumla (Sh.Tz)
14	H/W Lushoto	736,062	1,376,938	2,113,000
15	H/W Mafia	1,212,081	2,138,919	3,351,000
16	H/MJI Masasi	5,423,585	2,091,415	7,515,000
17	H/W Mbinga	2,369,928	2,200,072	4,570,000
18	H/W Misungwi	3,965,468	2,209,532	6,175,000
19	H/W Mkinga	2,966,153	2,903,847	5,870,000
20	H/W Morogoro	7,218,293	8,137,707	15,356,000
21	H/M Morogoro	11,753,305	14,670,695	26,424,000
22	H/M Moshi	2,572,155	2,067,845	4,640,000
23	H/W Muheza	4,173,213	4,015,788	8,189,001
24	H/MJI Nanyamba	3,819,549	-	3,819,549
25	H/W Ngara	2,970,680	3,118,836	6,089,516
26	H/W Pangani	1,983,240	1,575,682	3,558,922
27	H/W Sumbawanga	2,871,000	1,199,000	4,070,000
28	H/JIJI Tanga	3,091,349	5,260,653	8,352,002
29	H/W Ukerewe	29,390,993	25,891,007	55,282,000
Jumla		**79,145,326**	**73,250,663**	**329,383,482**

Licha ya juhudi zilizofanywa na Serikali kuhusu uhakiki wa taarifa za mishahara, bado malipo ya mishahara na makato kwa watu ambao si watumishi wa sekta ya umma yanaendelea kulipwa. Matukio ya malipo hayo yanamaanisha kwamba mapendekezo yangu ya awali ya uboreshaji wa mfumo wa ulipaji mishahara hayakutekelezwa.

Moja ya sababu kuu ya suala hilo ni usiri usiofaa kati ya Mamlaka za Serikali za Mitaa na Hazina, ambapo hakuna taarifa ya mishahara iliyosimamishwa kwa mfanyakazi kulipwa wakati utumishi wake unapokoma. Sababu nyingine ni, upungufu wa uhakiki wa taarifa za malipo pamoja na ucheleweshaji wa mawasiliano kati ya Mamlaka za Serikali za Mitaa, Ofisi ya Rais – Menejimenti ya Utumishi wa Umma na Hazina kwa kuhuisha taarifa za watumishi mara kwa mara.

Ninasisitiza kuwa, kama Serikali inataka kuona matokeo kuna haja ya pande zinazohusika katika suala la mishahara kutekeleza mapendekezo yangu ya miaka mingi juu ya suala hilo. Uwazi na mawasiliano kati ya Mamlaka za Serikali za Mitaa na Hazina ni muhimu sana katika kurekebisha shughuli zote za malipo ya mishahara. Taarifa zinapaswa kutumwa kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa kuhusu kiasi cha makato kilicholipwa kwa

taasisi mbalimbali na kusimamisha makato ya mishahara kwa kiwango sawa na watumishi wasiostahili kulipwa.

SURA YA NANE

8.0 UKAGUZI WA MIRADI YA MAENDELEO NA MIRADI MINGINE

8.1 Muhtasari wa Miradi ya maendeleo

Mamlaka za Serikali za Mitaa zimeendelea na utekelezaji wa Miradi ya maendeleo kwa kutumia makusanyo yatokanayo na vyanzo vya ndani, fedha kutoka Serikali Kuu, michango ya jamii, pamoja na misaada kutoka kwa wadau mbalimbali wa maendendeleo.

Miradi na kazi mbalimbali zimetekelezwa kupitia Ruzuku ya Maendeleo kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa (LGCDG), Mfuko wa Kuchochea Maendeleo ya Jimbo (CDCF), Mpango wa Maendeleo wa Elimu ya Sekondari (MMES), Mpango wa Kuimarisha Mamlaka za Miji (ULGSP), Programu ya Kuboresha Elimu (EQUIP), Idara ya Kimataifa ya Maendeleo (DFID), Shirika la Umoja wa Mataifa la Kuhudumia Watoto (UNICEF), Shirika la Elizabeth Glasler la Kupambamna na Virusi vya Ukimwi kwa Watoto (EGPAF), Mradi wa Lipa Kulingana na Matokeo (P4R) na Programu ya WALTER REED. Ufadhili katika miradi hii ulitofautiana, baadhi ya Miradi ilijumuisha Mamlaka zote za Serikali za Mitaa na mingine ilikuwa ni kwa baadhi tu kutegemeana na malengo ya mradi ikilinganishwa na changamoto za eneo husika.

Miradi iliyotekelezwa mwaka huu kwa kutumia fedha za Mfuko wa Afya (HBF), Programu ya Maendeleo ya Sekta ya Maji (WSDP), Programu ya Maendeleo ya Sekta ya Kilimo (ASDP), Mfuko wa Maendeleo ya Jamii (TASAF) na Mfuko wa Barabara (RF) haikujumuishwa katika Sura hii. Hii ni kwa sababu kaguzi zake zilijitegemea hivyo tathmini ya utekelezaji wa miradi hiyo imetolewa kwenye ripoti inayojitegemea ya miradi ya maendeleo.

Mambo yaliyobainika wakati wa mapitio ya matumizi ya fedha, pamoja na utekelezaji wa miradi ya maendeleo ni kama ifuatavyo:

8.2 Matumizi pungufu ya fedha zilizopokelewa

Tathmini ya matumizi ya fedha katika utekelezaji wa miradi na shughuli nyingine za maendeleo zilizopangwa kufanyika mwaka huu imebainisha kuwa Mamlaka za Serikali za Mitaa 76 zilikuwa na kiasi cha Sh.Tz. 130,684,657,588 kwa ajili ya utekelezaji wa shughuli zilizopangwa. Lakini hadi kufikia tarehe 30 Juni, 2017 jumla ya Sh.Tz. 48,473,335,881 zilitumika na kusalia bakaa ya Sh.Tz. 82,461,355,743 sawa na asilimia 63 kama inavyoonekana katika Jedwali Na. 8-1 hapa chini.

Jedwali Na. 8-1: Taarifa ya Mapato na Matumizi ya Fedha za Miradi ya Maendeleo

Chanzo cha Fedha	Idadi ya serikali za Mitaa	Fedha iliyopokelewa (Sh.Tz)	Chanzo cha Fedha (Sh.Tz)	Idadi ya serikali za Mitaa (Sh.Tz)	Fedha iliyopokelewa
LGCDG	34	18,770,716,309	9,161,503,911	9,980,507,377	53%
ULGSP	10	75,868,080,427	26,149,661,913	49,718,418,514	66%
EQUIP	24	24,038,027,105	10,055,387,336	13,956,218,726	58%
CDCF	15	1,103,768,479	530,521,291	573,082,245	52%
SEDP/P4R	6	3,142,279,046	1,315,680,946	1,826,598,100	58%
CHF	12	1,868,372,045	794,685,750	979,011,337	52%
SPECIAL FUND	6	5,893,414,177	465,894,734	5,427,519,444	92%
Jumla		**130,684,657,588**	**48,473,335,881**	**82,461,355,743**	**63%**

Jedwali hapo juu linaonesha kuwa fedha ambazo hazikutumika ni kati ya asilimia 52 na 92. Hivyo kwa wastani, asilimia 63 ya fedha zote zilizopokelewa kwa ajili ya utekelezaji wa Miradi ya Maendeleo hazikutumika kwa sababu ya ukosefu wa ufanisi katika upangaji na utekelezaji wa miradi au Hazina kuchelewa kupeleka fedha.

Salio kubwa la fedha za miradi ya maendeleo mwishoni mwa mwaka lina maana kwamba baadhi ya Miradi ya Maendeleo haikutekelezwa au

ilitekelezwa kwa sehemu tu, hivyo kuathiri malengo yaliyokusudiwa. Taarifa ya mapato na matumizi ya fedha za Miradi ya Maendeleo kwa kila Mamlaka ya Serikali za Mitaa imeoneshwa katika **Kiambatisho Na.8:1.**

Ninazishauri Mamlaka za Serikali za Mitaa nchini kutekeleza shughuli zote zilizopangwa, kuandaa mipango mikakati ya kutumia fedha zilizosalia, kutekeleza na kumalizia shughuli ambazo hazikukamilishwa miaka ya nyuma na kujumuisha katika bajeti ya sasa ongezeko la gharama litokanalo na mfumuko wa bei ikilinganishwa na bajeti ya awali.

8.3 Miradi Mikubwa ya Maendeleo

Miradi Mikubwa ya Maendeleo inahitaji uwekezaji wa muda mrefu; na Mamlaka za Serikali za Mitaa zinahitaji kiasi kikubwa cha fedha katika kuijenga, kuiboresha na kuikarabati (mfano Ardhi, Majengo, Barabara).
Mapitio ya mapato na matumizi kwa mwaka wa fedha 2016/2017 yamebainisha kuwa Mamlaka za Serikali za Mitaa 185, zilikuwa na jumla ya Sh. Tz 796,708,520,009 kwa ajili ya utekelezaji wa Miradi ya Maendeleo. Hadi kufikia tarehe 30 Juni, 2017 kiasi kilichotumika kilikuwa ni Sh. Tz 531,652,643,504 na kuacha bakaa ya kiasi cha Sh. Tz 265,055,876,504 sawa na asilimia 33 ya fedha zote zilizokuwepo kwa ajili ya kutekeleza miradi hiyo kama inavyoonekana katika Jedwali 8-2.

Jedwali Na. 8-2: Fedha za Miradi ya Maendeleo ambazo hazikutumika

Mwaka wa Fedha	Idadi ya Halmashauri	Fedha iliyokuwepo (Sh.Tz)	Fedha iliyotumika (Sh.Tz	Bakaa ya Fedha (Sh.Tz)	% ya Bakaa
2016/17	185	796,708,520,009	531,652,643,504	265,055,876,504	33
2015/16	171	584,417,654,676	370,970,071,298	212,934,270,535	36
2014/15	164	582,208,588,668	501,334,438,593	80,874,150,075	14
2013/14	157	718,749,785,161	532,156,786,062	186,592,999,099	26

Jedwali Na. 8-2 la hapo juu linatoa taswira ya jinsi uwezo wa Mamlaka za Serikali za Mitaa katika kutumia fedha zilizopokelewa ulivyoongezeka

kutoka asilimia 64 kwa mwaka fedha 2015/2016 mpaka asilimia 67 kwa mwaka fedha 2016/2017.

Kuwapo kwa salio kubwa la fedha mwishoni mwa mwaka kunadhihirisha kasi ndogo katika utekelezaji wa Miradi ya Maendeleo.

Ninazishauri Mamlaka za Serikali za Mitaa kuanzisha utaratibu utakaohakikisha kuwa miradi yote ya maendeleo inatekelezwa na kukamilika kwa wakati kulingana na mpango kazi ili jamii inufaike na huduma zinazotarajiwa kupatikana kutokana na miradi hiyo.

Taarifa ya mapato na matumizi kwa Miradi ya Maendeleo kwa kila Mamlaka ya Serikali za Mitaa imeoneshwa kwa kina katika **Kiambatisho Na. 8:2.**

8.4 Tathmini ya Utekelezaji wa Miradi ya Maendeleo

Tathmini ya utekelezaji wa miradi ya maendeleo niliyoifanya katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 185 imebaini yafuatayo: kuwapo kwa baadhi ya Mamlaka za Serikali za Mitaa zenye miradi ambayo haikutekelezwa kutokana na kutokupokea fedha za utekelezaji miradi haikutekelezwa au kukamilishwa licha ya kupokea fedha; na miradi mingine imekamilika lakini haitumiki.

Mapungufu haya yana athari kubwa katika utekelezaji, usimamizi na tathmini ya miradi hiyo, na hivyo, kuhitaji hatua za haraka za serikali kama inavyoelezwa katika aya zifuatazo: -

8.4.1 Miradi ambayo haijatekelezwa

Tathmini ya utekelezaji wa Miradi ya Maendeleo niliyoifanya katika Mamlaka za Serikali za Mitaa inaonesha kwamba, Mamlaka za Serikali za Mitaa hazikutekeleza Miradi ya Maendeleo 13 kutokana na kutokuletwa kwa fedha ya miradi ya maenedleo ya kiasi cha Sh. Tz 1,052,416,58

Kwa upande mwingine, Miradi ya Maendeleo 25 katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 19 yenye thamani ya Sh. Tz 7,793,272,396 haikutekelezwa licha ya fedha za miradi hiyo kupokelewa na Mamlaka husika za Serikali za Mitaa.

Hii inaashiria kwamba malengo ya miradi hiyo hayakufikiwa hivyo kuathiri malengo ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ambayo ni kuhakikisha jamii inanufaika na huduma zinazotarajiwa kupatikana kutokana na miradi hiyo. Miradi ya maendeleo ambayo haijatekelezwa imeainishwa katika **Kiambatisho Na.8:3.**

8.4.2 Miradi ambayo haijakamilika

Nimefanya mapitio ya utekelezaji wa Miradi ya Maendeleo katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 26 na kubaini kuchelewa kukamilika kwa miradi mbalimbali yenye jumla ya Sh. Tz 3,187,957,259 kutokana na kukosekana kwa usimamizi wa kutosha, kuchelewa kupokelewa kwa fedha na ushiriki hafifu wa jamii katika utekelezaji wa miradi ya maendeleo kama ilivyooneshwa katika Jedwali Na. 8-3.

Jedwali Na. 8-3: Miradi ambayo haijakamilika

Na.	Jina la Serikali ya Mataa	Thamani ya Miradi ambayo haijakamilika (Sh.Tz)	Chanzo cha Fedha	Na.	Jina la Serikali ya Mataa	Thamani ya Miradi ambayo haijakamilika (Sh.Tz)	Chanzo cha Fedha
1	H/Jiji Arusha	200,000,000	LGCDG	14	H/Mji Mbulu	51,386,364	LGCDG
2	H/Mji Bunda	84,650,457	LGCDG	15	H/W Misungwi	117,275,800	LGCDG
3	H/W Geita	164,642,600	LGCDG	16	H/W Mbarali	392,556,000	SEDP
4	H/M Ilemela	145,067,000	LGCDG	17	H/W Mkuranga	9,000,000	LGCDG
5	H/W Iramba	20,000,000	LGCDG	18	H/W Mlele	171,573,068	LGCDG
6	H/W Kalambo	104,704,800	LGCDG	19	H/W Mpanda	90,864,000	LGCDG
7	H/W Karagwe	108,344,250	LGCDG	20	H/Mji Mpanda	45,000,000	LGCDG
8	H/W Korogwe	101,000,000	LGCDG	21	H/W Mvomero	107,000,000	LGCDG
9	H/W Kwimba	179,664,400	LGCDG	22	H/W Rungwe	33,085,600	LGCDG
10	H/W Ludewa	129,000,000	LGCDG	23	H/W Songwe	21,000,000	LGCDG
11	H/W Magu	312,067,000	LGCDG	24	H/M Sumbawanga	48,200,000	LGCDG

Na.	Jina la Serikali ya Mataa	Thamani ya Miradi ambayo haijakamilika (Sh.Tz)	Chanzo cha Fedha	Na.	Jina la Serikali ya Mataa	Thamani ya Miradi ambayo haijakamilika (Sh.Tz)	Chanzo cha Fedha
12	H/Jiji Mbeya	339,715,200	LGCDG	25	H/W Tarime	17,235,720	LGCDG
13	H/W Mbeya	65,000,000	LGCDG	26	H/Mji Tunduma	129,925,000	LGCDG
Jumla						**3,187,957,259**	

Kuchelewa kukamilika kwa miradi ya hii kunaweza kupelekea kupitiwa upya kwa Mikataba ya miradi hiyo kutokana na gharama za awali kupitwa na wakati. Kuna uwezekano wa miradi hii kutekelezwa chini ya kiwango kutokana na kukosa usimamizi wa kutosha na nia ya Wakandarasi kujitahidi kumaliza kazi katika muda wa Mkataba licha ya fedha kuchelewa. Aidha, kutokamilika kwa miradi ya maendeleo kwa wakati kunawanyima walengwa wa miradi hiyo kupata fursa ya kunufaika na huduma zitokanazo na miradi hiyo kwa wakati uliopangwa.

Naishauri Serikali kupitia Hazina kupeleka kiasi kilichoidhinishwa cha fedha za utekelezaji wa miradi ya maendeleo mapema ili kuwezesha Mamlaka za Serikali za Mitaa kuboresha huduma za kijamii.

Pia nazishauri Mamlaka za Serikali za Mitaa kuanzisha utaratibu utakaohakikisha kuwa miradi yote ya maendeleo inatekelezwa na kukamilika kwa wakati kulingana na mpango kazi ili jamii inufaike na huduma zinazotarajiwa kupatikana kutokana na miradi hiyo.

8.4.3 Miradi iliyokamilika lakini haitumiki

Wakati wa ukaguzi nilibaini kuwapo kwa miradi iliyokamilika yenye thamani ya Sh.Tz. 782,468,997 katika Mamlaka ya serikali za mitaa 13 ambayo haitumiki, hivyo kunawanyima wananchi fursa ya kunufaika na miradi husika. Orodha ya Miradi ya maendeleo ambayo imekamilika lakini haitumiki imeainishwa katika **Kiambatisho Na. 8:4**

Nazishauri Mamlaka za Serikali za Mitaa kuhakikisha kuwa miradi yote iliyokamilika inatumika ili kufikia malengo yaliyokusudiwa na kupata thamani ya fedha.

8.4.4 Mapungufu katika Usimamizi wa Miradi

Usimamizi wa miradi ni utaratibu mzima wa uibuaji, upangaji, utekelezaji, udhibiti na ukamilishaji wa miradi husika. Madhumuni ya usimamizi wa miradi ni kufanikisha kufikiwa kwa malengo tarajiwa ya miradi yanayozingatia kanuni za mafanikio zinazotambulika. Mamlaka za Serikali za Mitaa zinatekeleza miradi mbalimbali kutokana na mikataba au kutekelezwa chini ya usimamizi wa Halmashauri moja kwa moja (Force account). Miradi mingi inayotekelezwa katika ngazi ya chini; kama vile Kata, Vijiji na Shule, zinatumia utaratibu wa usimamizi wa moja kwa moja kwa kupelekewa moja kwa moja fedha za miradi.

Wakati wa utekelezaji wa miradi, nasisitiza kuzingatiwa kwa Sheria, Kanuni na Viwango elekezi bila kujali ni ngazi zipi miradi hii inatekelezwa. Hivyo, Mamlaka za Serikali za Mitaa zinawajibika kuhakikisha kwamba miradi inatekelezwa kwa wakati na kwa viwango vinavyokubalika.

Tathmini niliyoifanya juu ya usimamizi wa Miradi iliyokamilika na ile inayoendelea kutekelezwa katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 15 imebaini udhaifu na upungufu mkubwa katika usimamizi na ufuatiliaji katika miradi hiyo kinyume na matakwa ya sheria, kanuni na viwango. Orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa yenye mapungufu katika utekelezaji wa Miradi ya Maendeleo ipo katika **Kiambatisho Na. 8:5.**

Ninazishauri Mamlaka za Serikali za Mitaa kuboresha usimamizi na ufuatiliaji wa miradi inayotekelezwa na kuhakikisha zabuni zinatolewa kwa wakandarasi wenye uwezo. Aidha, hatua stahiki zichukuliwe dhidi ya wote watakaoshindwa kurekebisha mapungufu yaliyoonekana au kutimiza masharti ya mikataba yao.

8.5 Mfuko wa Maendeleo ya Wanawake na Vijana

Mwaka 1993 Serikali, kupitia Azimio la Bunge, ilianzisha Mfuko wa Maendeleo ya Wanawake na Vijana ikiwa na lengo la kuviwezesha kifedha vikundi vya Wanawake na Vijana kushiriki katika shughuli mbalimbali za uzalishaji. Hatua hii ilifikiwa baada ya kubainika kwamba vikundi vya aina hii si rahisi kupata mikopo kutoka katika Taasisi za fedha kutokana na wanachama wake kutokuwa na mali ambazo zingetumika kama dhamana ya mikopo hiyo.

Katika ripoti yangu iliyopita niliibua suala la malimbikizo ya michango ambayo haikupelekwa katika Mifuko ya Maendeleo ya Wanawake na Vijana kiasi cha Sh. Tz 95,859,585,597 ikiwa ni asilimia 10 kutoka Mapato ya Ndani ya Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa kipindi kati ya mwaka 2012/2013 mpaka 2015/2016.

Katika mwaka huu wa fedha, (2016/2017) nimeendelea kubaini mapungufu yaleyale, ambapo asilimia 10 ya mapato kutoka vyanzo vya ndani kiasi cha Sh. Tz 53,222,719,138 hakikuchangwa na Mamlaka za Serikali za Mtaa 143 kwenda katika mifuko hiyo kama inavyooneshwa katika Jedwali Na.8-4.

Jedwali Na. 8-4: Kiasi ambacho hakikuchangiwa kwenda katika mifuko ya Wanawake na Vijana

Mwaka wa fedha	Idadi ya mamlaka za serikali za Mitaa	Fedha ambayo haikuchangwa (Sh.Tz)
2016/2017	143	53,222,719,138
2015/2016	151	28,521,878,199
2014/2015	112	17,690,754,651
2013/2014	104	38,741,094,214
2012/2013	68	10,905,858,533

Mamlaka za Serikali za Mitaa zimeeleza kwamba kushindwa kuchangia katika mfuko huo kunatokana na upungufu wa fedha unaotokana na Hazina kupeleka fedha pungufu za matumizi mengineyo na ruzuku ya fidia kutoka Serikali Kuu ikilinganishwa na

bajeti, huku gharama za uendeshaji wa Mamlaka hizo zikiongezeka. Aidha, makusanyo ya mapato ya ndani yamekuwa hayatoshelezi hata kutoa huduma za msingi katika Mamlaka hizo.

Orodha ya mamlaka za Serikali za Mitaa ambazo hazikuchangia mfuko wa Maendeleo ya Wanawake na Vijana imeainishwa katika **Kiambatisho Na.8-6.**

Maoni yangu ni kwamba Serikali iangalie upya namna ya kuendesha mfuko huu ikizingatiwa kwamba kwa hali ya sasa ni vigumu kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa kuchangia asilimia 10 ya Mapato yao ya ndani pamoja na kulipa malimbikizo ya michango ya nyuma. Serikali inaweza kuweka kiwango cha juu cha uchangiaji katika mifuko hiyo na kuweka muda maalum wa uchangiaji. Muongozo wa sasa wa uchangiaji wa asilimia kumi kutoka mapato ya ndani haujitoshelezi na hautekelezeki. Kwa mfano, katika kipindi cha miaka mitano kiasi ambacho hakijachangwa kinafikia Sh.Tz 149,082,304,735. Hii ina maana kuwa fedha nyingi zilitakiwa kuwa zimechangwa tangu mwaka 1993 mpaka leo.

8.5.1 Mikopo Iliyotolewa kwa vikundi vya Wanawake na Vijana ambayo haijarejeshwa Sh. Tz 5,809,326,477

Nilifanya tathmini ya ufanisi wa mfuko wa Maendeleo ya Wanawake na Vijana na kubaini kwamba changamoto kubwa inayozikabili Mamlaka za Serikali za Mitaa ni namna ya kurejesha fedha kutoka kwa vikundi vilivyokopeshwa ili kuweza kukopesha vikundi vingine vya Wanawake na Vijana vyenye uhitaji.

Nimebaini kwamba kati ya jumla ya Sh. Tz 9,194,222,623 zilizokopeshwa kwa vikundi vya Wanawake na Vijana mwaka huu, Sh. Tz 3,384,896,146 tu ndizo zilizorejeshwa; na kiasi cha Sh. Tz 5,809,326,477 bado hakijarejeshwa licha ya tarehe za marejesho kwa mujibu wa mikataba kuwa zimeshapita.

Mamlaka za Serikali za Mitaa zilieleza kwamba kushindwa kukusanya marejesho hayo kunatokana na kutokuwapo kwa masharti yenye msukumo wa kisheria katika ukusanyaji wa madeni ya mfuko huo.

Jedwali Na. 8-5 linaonesha kwa muhtasari mikopo iliyotolewa kwa wanawake na vijana ambayo haijarejeshwa kwa kipindi cha miaka minne mfululizo: -

Jedwali Na. 8-5: Mikopo Iliyotolewa kwa wanawake na vijana ambayo Haijarejeshwa

Mwaka wa Fedha	Idadi ya mamlaka za serikali za Mitaa	kiasi kinachodaiwa (Sh.Tz)	% ya kiasi kinachodaiwa (Sh.Tz)
2016/2017	84	5,809,326,477	63
2015/2016	76	4,746,008,627	50
2014/2015	52	2,003,235,125	21
2013/2014	41	1,426,955,884	15

Orodha ya Halmashauri zenye mikopo ambayo haijarejeshwa imeainishwa katika **Kiambatisho Na. 8:7.**

Naishauri Serikali kuuboresha mwongozo wa Mfuko wa Maendeleo ya Wanawake na Vijana katika namna ambayo utapata msukumo wa kisheria na kutengeneza mikakati ya urejeshaji mikopo ambayo itahamasisha urejeshwaji mikopo kwa hiari ili ukuaji wa mfuko uwe endelevu.

8.6 Changamoto katika utekelezaji wa Sera ya Elimu bila malipo

Mnamo tarehe 27 Novemba 2015 Serikali ilitoa Waraka Na. 6 kwa ajili ya utekelezaji wa sera ya Elimu na Mafunzo ambao unawataka Walimu Wakuu wa shule zilizo katika Mamlaka za Manispaa, Miji na Wilaya pamoja na Bodi za shule kuhakikisha kuwa elimu ya msingi na Sekondari inatolewa bila malipo kwa wanafunzi wote. Waraka huu unataja kwamba "utoaji wa elimu bila malipo una maana kwamba wanafunzi hawatalipa ada au michango ya aina yoyote

iliyokuwa ikilipwa awali na wazazi kabla ya kutolewa kwa Waraka huu”.

Naipongeza Serikali kwa juhudi zake za kuhakikisha watoto wa Tanzania wanapata fursa ya Elimu, jambo ambalo limekuwa likitiliwa mkazo tangu nchi ipate uhuru. Mipango na sera za maendeleo zinajielekeza katika kuinua elimu ili kuongeza uzalishaji na ustawi.

Tangu kutolewa kwa Waraka huu, Serikali inatenga fedha kila mwezi kwa ajili ya kufidia gharama za uendeshaji na kuzituma moja kwa moja katika akaunti za shule husika.

Mapitio ya nyaraka za matumizi na mchakato wa manunuzi kwa baadhi ya shule zilizotembelewa na Wakaguzi kutoka Ofisi yangu yalibaini mapungufu yafuatayo; -

- Fedha zilitolewa bila kuzingatia uhalisi wa idadi ya wanafunzi. Idadi ya wanafunzi hubadilika mara kwa mara ilhali taarifa zilizotumika kuombea fedha zilikuwa hazihuishwi mara kwa mara. Hii inaweza kusababisha fedha pungufu au zaidi zikatumwa shuleni kama inavyooneshwa katika **Kiambatisho Na. 8:8.**
- Shule nyingi hazina wahasibu au wafanyakazi wenye uelewa wa uhasibu, hivyo taarifa nyingi za kihasibu hazitunzwi, vikiwemo vitabu vya kihasibu na taarifa za usuluhisho na benki za kila mwezi kinyume na matakwa ya Agizo Na. 27(1) la Memoranda ya Fedha za Serikali za Mitaa la Mwaka 2009.

- Kukosekana kwa fedha za kulipa walinzi, walimu wa muda mfupi wa sayansi (kwa shule zenye upungufu), gharama za ukaguzi wa shule kikanda, vitambulisho, madeni kutoka kwa wazabuni wa nyuma, maji, umeme na gharama za mitihani ya kujipima. Hivyo, hakuna masomo ya ziada baada ya muda wa kawaida kumalizika.

- Mtazamo hasi wa jamii kwa kufikiri kuwa sera ya elimu bila malipo inawaondolea kabisa wajibu wa kuchangia elimu, ikiwamo kuwanunulia vifaa vya shule watoto wao.

- Manunuzi kufanyika bila kufuata sheria na kanuni yakiwamo manunuzi kutoka kwa wazabuni ambao hawajaidhinishwa na Wakala wa Manunuzi wa Serikali (GPSA), kukosekana kwa taarifa za ukaguzi wa vitu vilivyonunuliwa na wakati mwingine malipo hufanyika kabla ya kupata huduma.

- Elimu bure imeongeza idadi ya wanafunzi katika shule za msingi wakati miundombinu ya shule hizo haitoshi ikilinganishwa na ongezeko hilo.

- Hakuna fedha iliyotengwa kwa ajili ya usimamizi na ufuatiliaji wa utekelezaji wa sera ya elimu bila malipo.

- Wajumbe wa Kamati na Bodi za shule na Walimu Wakuu hawajapatiwa mafunzo kuhusu taratibu za manunuzi na uhasibu kuwawezesha kufanya shughuli zao kwa weledi.

Naishauri Serikali kuhakikisha kwamba, mpango mkakati kupambana na changamoto zilizojitokeza wakati wa utekelezaji wa Sera ya Elimu bila malipo unaandaliwa. Upungufu wa madarasa, walimu, vitabu and vifaa vingine vya kufundishia unatakiwa kutatutuliwa haraka.

Jamii ina mchango muhimu katika kuinua elimu na kuboresha shule zetu. Hivyo, kusitisha malipo ya ada kusipunguze ushiriki katika kuzisaidia shule; badala yake, iwe chachu kwao kushiriki kwa karibu katika maendeleo ya shule hizo. Jamii isizuiliwe kutoa msaada, ikiwemo ya vifaa inayotokana na juhudi zao bila kuzishurutisha familia zisizoweza kuchangia kama ambavyo amekuwa akisisitiza Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, Mheshimiwa John Joseph Pombe Magufuli.

8.7 Ruzuku ya fidia kutoka Serikali Kuu ambayo haikupelekwa ngazi za chini Sh. Tz 1,733,581,179

Sheria ya Fedha ya Serikali za Mitaa ya Mwaka 1982 inazitaka Mamlaka za Serikali za Mitaa kukusanya mapato kutoka vyanzo vyao vya ndani. Lakini baadhi ya vyanzo vilivyotajwa katika sheria hiyo vilifutwa kati ya mwaka 2003 na 2004. Badala yake ukaanzishwa utaratibu wa kufidia vyanzo hivyo kwa ruzuku kutoka Serikali Kuu.

Mwongozo wa OR- TAMISEMI wa Mwaka 2005 unazitaka Mamlaka za Serikali za Mitaa kupeleka asilimia 20 ya ruzuku hiyo katika ngazi ya Kata na Vijiji. Matumizi ya fedha hizi ni kuendesha ofisi pamoja na kuchangia miradi mingine ya maendeleo kama vile TASAF.

Katika mwaka huu wa fedha, nimebaini kwamba Mamlaka za Serikali za Mitaa 37 hazikupeleka asilimia 20 ya ruzuku ya fidia kutoka Serikali Kuu iliyopokelewa kutoka Serikali Kuu kwenda ngazi za chini kiasi cha Sh. Tz 1,733,581,179 kinyume na Mwongozo uliotolewa. **Jedwali Na. 8-6** linaonesha kwa muhtasari fedha ambazo hazikupelekwa ngazi za chini: -

Jedwali Na. 8-6: Ruzuku ya fidia kutoka Serikali Kuu ambayo haikupelekwa ngazi za chini

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.Tz)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.Tz)
1	H/Mji Babati	39,210,183	20	H/W Kyela	14,165,200
2	H/W Bahi	107,898,359	21	H/W Kyerwa	26,323,600
3	H/W Bariadi	257,675,873	22	H/W Lindi	193,960,900
4	H/Mji Bariadi	22,307,129	23	H/W Magu	17,817,600
5	H/W Biharamulo	11,007,897	24	H/W Makete	20,745,200
6	H/W Buchosa	17,758,400	25	H/W Malinyi	28,324,600
7	H/W Buhigwe	155,229,618	26	H/W Maswa	85,136,600
8	H/W Bukoba	20,090,000	27	H/W Mbogwe	16,625,050
9	H/Mji Bunda	16,957,379	28	H/W Meatu	23,177,400
10	H/W Busega	159,925,092	29	H/W Meru	59,600,096
11	H/W Butiama	32,534,000	30	H/W Missenyi	12,044,400
12	H/W Chemba	36,885,963	31	H/W Muleba	18,915,600
13	H/W Chato	20,612,400	32	H/W Musoma	17,944,400
14	H/W Ikungi	15,142,200	33	H/W Ngara	18,823,600
15	H/W Ileje	16,132,200	34	H/W Ngorongoro	87,265,140

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.Tz)	N a.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.Tz)
16	H/W Iramba	20,157,767	35	H/W Rorya	10,493,200
17	H/W Karagwe	19,735,200	36	H/W engerema	1,052,000
18	H/W Kigoma	79,147,433	37	H/W Simanjiro	15,435,800
19	H/W Kishapu	17,323,700		**Jumla**	**1,733,581,179**

Uongozi wa Mamlaka za Serikali za Mitaa ulinitaarifu kwamba kutokupelekwa kwa fedha hizo kulichangiwa na kukosekana kwa uhakika wa utoaji wa fedha hizo. Hii ina maana kwamba ngazi za chini haziwezi kutekeleza shughuli zake za kawaida na zile za maendeleo kama ilivyopangwa, na hivyo, kurudisha nyuma kasi ya maendeleo katika ngazi hizo.

Nazishauri Mamlaka za Serikali za Mitaa kupeleka mara moja asilimia 20 ya fedha zilizopokelewa ili kuziwezesha ngazi hizo kujiendesha na kutekeleza shughuli nyingine za maendeleo.

8.8 Mapungufu katika usimamizi wa Mfuko wa Afya wa Jamii

Mfuko wa Afya wa Jamii ulianzishwa kama mbadala wa gharama za matibabu kwa wananchi hasa waishio vijijini na wasio na bima za afya. Kwa ujumla, Mfuko wa Afya wa Jamii unalenga kuwawezesha wanachama wake kupata huduma za kiafya nzuri na za uhakika kwa kuanzisha mfumo wa malipo wa uhakika na endelevu.

Aya ya 3.3 ya Mwongozo wa Usimamizi wa Fedha ya Mfuko wa Afya wa Jamii Toleo la Mwaka 2014 inazitaka Mamlaka za Serikali za Mitaa kukamilisha uandaaji wa taarifa linganifu za misaada. Kinyume na matakwa ya aya hiyo, Mamlaka za Serikali za Mitaa 23 hazikuwa na taarifa linganifu za misaada. Pia, madai kwenda Bima ya Afya [NHIF] hayakufidiwa na wakati mwingine yalikataliwa kama ilivyoainishwa katika **Kiambatisho Na. 8:9**.

Nazishauri Mamlaka za Serikali za Mitaa kufuata Muongozo wa Usimamizi wa fedha na Uendeshaji wa Mfuko wa Afya wa Jamii.

8.9 Upungufu wa Miundombinu katika Shule za Msingi na Sekondari

Upatikanaji wa elimu bora unategemea mazingira bora na miundobinu ya elimu inayojitosheleza inayojumuisha madarasa, maabara, vyoo, migahawa, nyumba za watumishi na viwanja vya michezo.

Nimetathmini utoshelevu wa miundombino katika sekta ya elimu, hasa katika shule za Msingi na Sekondari katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 31 na kubaini upungufu mkubwa wa miundombinu katika shule za Msingi na Sekondari ambao kwa kiasi kikubwa umeathiri utoaji wa elimu bora kama ilivyooneshwa katika Jedwali Na. 8-7.

Jedwali Na. 8-7:Muhtasari wa hali ya miundombinu katika shule za Msingi na Sekondari

Maelezo	Mahitaji	Iliyopo	Upungufu	%
Shule za Sekondari				
Vyumba vya Madarasa	24797	12001	12796	52
Maabara	6772	1065	5707	84
Matundu ya Vyoo	33652	15913	17739	53
Madawati	211197	28637	182560	86
Nyumba za walimu	6879	1041	5838	85
Mabweni	11461	1366	10095	88
Primary school				
Vyumba vya Madarasa	83369	12790	70579	85
Matundu ya Vyoo	105776	18272	87504	83
Madawati	246303	212255	34048	14
Nyumba za walimu	14257	4868	9389	66

Aidha, upungufu huo umepelekea kutokufikiwa kwa wastani unaohitajika wa Mwalimu mmoja kwa wanafunzi 45 (1:45). Kwa hiyo:

- Idadi kubwa ya walimu imeshidwa kufika katika vituo vipya vya kazi, hasa maeneo ya vijijini, kutokana na maeneo hayo kukosa miundombinu inayojitosheleza.

- Upungufu wa miundombinu unaweza kuathiri utoaji wa elimu bora na kusababisha matokeo mabaya ya wanafunzi. Aidha, mkakati wa kuondoa wasiojua kusoma na kuandika unaweza kuchukua muda mrefu kufanikiwa kama hatua madhubuti hazitachukuliwa na serikali kutatua tatizo hilo.

Nazishauri Mamlaka za Serikali za Mitaa, OR-TAMISEMI pamoja na Wizara Elimu, Sayansi na Teknolojia na wadau wote wa elimu kuweka mikakati inayotekelezeka nay a haraka ili kuweza kutatua tatizo hili ikiwa ni pamoja na kuboresha miundombinu iliyopo ili sekta ya elimu nchini iweze kuimarika zaidi.

SURA YA TISA

9.0 USIMAMIZI WA MIKATABA NA MANUNUZI

Kifungu cha 3 cha Sheria ya Manunuzi ya Umma Na. ya 7 ya mwaka 2011 kama ilivyorekebishwa 2016 kinafafanua manunuzi kama njia ya kununua, kukodisha, au kukodisha bidhaa yoyote, kazi au huduma kwa taasisi za manunuzi. Hujumuisha kazi zote zinazohusiana na kupata bidhaa yoyote, kazi au huduma, ikiwa ni pamoja na maelezo ya mahitaji, uteuzi na mwaliko wa zabuni, maandalizi, tuzo na usimamizi wa mikataba. Kutokana na ukweli kwamba kiasi kikubwa cha rasilimali za Serikali hutumika katika ununuzi wa bidhaa na huduma, kuna haja ya kuimarisha nidhamu ya fedha na uwazi katika mchakato wa manunuzi kwa ajili ya kufikia kiwango cha juu cha thamani ya fedha.

9.1 Taswira ya Manunuzi yaliyofanyika Katika kipindi kinachotolewa taarifa

Ukaguzi wa manunuzi ya bidhaa na huduma katika mwaka wa fedha 2016/2017 ulifanyika katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 185. Matokeo ya ukaguzi yanaonesha kuwa jumla ya Sh. Tz 1,357,364,182,309 kilitumika kwa ajili ya manunuzi ya bidhaa na huduma ambapo ni ongezeko la asilimia 28 ikilinganishwa na kiasi cha Sh. Tz 1,059,766,536,340 kilichotumika mwaka wa fedha wa 2015/2016.

Ongezeko la manunuzi limetokana na kuongezeka la idadi ya Mamlaka za Serikali za Mitaa 14 (kutoka 171 mwaka 2015/16 hadi 185 kwa mwaka 2016/17) na utekelezaji wa huduma zilizoko kwenye Halmashauri mpya. Serikali ilitoa fedha kwa ajili ya miundombinu mipya, bidhaa na huduma, pamoja na gharama za matengenezo ili kuendeleza shughuli za kila siku katika Mamlaka za Serikali za Mitaa mpya.

Uchambuzi wa kiasi kilichotumiwa na halmashauri kwenye ununuzi wa bidhaa, ushauri na huduma kwa miaka mitatu mfululizo 2016/2017, 2015/2016 na 2014/2015 ni kama inavyoonekana katika Jedwali Na. 9-1 hapa chini.

Jedwali Na. 9-1: Gharama za manunuzi zilizofanywa na Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa kipindi cha miaka mitatu.

Aina ya manunuzi	2016/2017 (Sh.Tz) (milioni)	%	2015/2016 (Sh.)	%	2014/2015 (Sh.Tz)	%
			(milioni)		(milioni)	
Manunuzi ya bidha na huduma	608970	45	497086	47	421167	39
Manunuzi ya matengenezo mbalimbali	198961	15	142946	13	153413	14
Manunuzi ya mali za kudumu na	549431	40	419733	40	518051	47
miradi ya maendeleo						
Jumla	1357364	100	1059766	100	1092633	100

Kutokana na jedwali hilo hapo juu, inaonekana manunuzi ya mali za kudumu na miradi ya maendeleo yalipungua kwa asilimia 7 mwaka 2014/15. Mwaka 2015/16 hadi 2016/17 kiwango cha manunuzi hakikubadilika, kilibaki kuwa asilimia 40. Gharama za matengenezo zilipungua kwa asilimia 1 kwa mwaka 2014/2015 na 2015/2016. Aidha, gharama hizo ziliongezeka kwa asilimia 2 kwa mwaka 2015/2016 na 2016/2017. Manunuzi ya bidhaa na huduma yaliongezeka kwa asilimia 8 kwa mwaka 2014/2015 na 2015/2016. Kwa mwaka 2015/2016 na 2016/2017 manunuzi yalipungua kwa asilimia 2. Maelezo zaidi yanaoneshwa kwenye **Kiambatisho Na. 9:1.**

9.2 Uzingatiaji wa Sheria ya Manunuzi ya Umma Na.7 ya mwaka 2011 na Kanuni zake za mwaka 2013

Kifungu cha 48 (3) cha Sheria za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2011, kinanitaka kueleza katika ripoti yangu ya mwaka kama taasisi nilizozikagua zimezingatia Sheria ya Manunuzi ya Umma na Kanuni zake. Kwa kuzingatia jukumu hili, katika ukaguzi wa manunuzi nimebaini kuwa, kati ya Mamlaka za Serikali za Mitaa 185, Mamlaka za Serikali za Mitaa 144, sawa na asilimia 78,

zilifuata Sheria ya Manunuzi na Kanuni zake wakati Mamlaka za Serikali za Mitaa 41, sawa na asilimia 22, hazikuzingatia Sheria ya Manunuzi ya Umma.

Jedwali Na. 9-2 linaonesha Idadi ya Halmashauri ambazo hazikufuata Sheria ya Manunuzi ya mwaka 2011 kama ilivyofanyiwa marekebisho 2016 na kanuni zake za mwaka 2013.

Jedwali Na. 9-2: Orodha ya Halmashauri ambazo hazikufuata Sheria ya Manunuzi

Na.	Jina la Halmashauri	Na.	Jina la Halmashauri	Na.	Jina la Halmashauri
1	H/Mji Kasulu	15	H/W Arusha	29	H/Mji Mafinga
2	H/W Nzega	16	H/W Karatu	30	H/W Kilolo
3	H/W Urambo	17	H/W Longido	31	H/W Mbarali
4	H/M Tabora	18	H/W Kiteto	32	H/W Busokelo
5	H/W Bunda DC	19	H/W Mbulu	33	H/W Momba
6	H/M Bukoba	20	H/M Mpanda	34	H/W Songwe
7	H/W Biharamulo	21	H/W Mpanda	35	H/M Songea
8	H/W Muleba	22	H/W Nsimbo	36	H/W Songea
9	H/W Ngara	23	H/Mji Njombe	37	H/W Madaba
10	H/Mji Kahama	24	H/Jiji Arusha	38	H/Jiji Dar es salaam
11	H/W Nyasa	25	H/W Kaliua	39	H/M Kigoma Ujiji
12	H/M Ilemela	26	H/W Moshi	40	H/W Mpwapwa
13	H/Mji Kondoa	27	H/Mji Nzega	41	H/Jiji Tanga
14	H/W Ngorongoro	28	H/W Iringa		

Kiwango cha kutozingatia sheria ya manunuzi ya mwaka 2011 kama ilivyofanyiwa marekebisho 2016 na kanuni zake za mwaka 2013 kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa kishuka kwa asilimia 7 kutoka asilimia 29 mwaka 2015/16 hadi asilimia 22 mwaka 2016/17 kama inavyoonekana hapa chini.

Jedwali Na. 9-3: Kiwango cha uzingatiaji wa sheria ya manunuzi kwa kipindi cha miaka miwili

Uzingatiaji	2016/17		2015/16	
	Halmashauri	%	Halmashauri	%
Kutokuzingatia	41	22	50	29
Kuzingatia	144	78	121	71
Jumla	**185**	**100**	**171**	**100**

Ninashauri Serikali iimarishe vitengo vya Manunuzi kwa kutoa fedha za kutosha kwa ajili ya kuwajengea uwezo watendaji wake na kuajiri idadi itakayowatosheleza ili kupunguza mapungufu yaliyojitokeza.

9.3 Mapungufu katika kuzingatia Utaratibu wa Ununuzi wa Umma

Nilikagua na kufanya tathmini za uzingatiaji wa sheria za manunuzi, na nilibainisha idadi kubwa ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ambazo hazikufuata taratibu za manunuzi.

Halmashauri 92 zilikiuka taratibu za manunuzi, katika kipindi cha utekelezaji wa mikataba, kufanya malipo zaidi ya kiasi cha mikataba, marekebisho yasiyo sahihi katika mikataba pamoja na udhaifu katika ufuatiliaji wa mikataba wakati wa utekelezaji. Malipo mengine yalifanyika bila kuwa na ankara za malipo, hati za mapokezi ya bidhaa, hati za kuagiza bidhaa, vocha za kupokelea bidhaa, nukuu za bei, na fomu za uidhinishwaji manunuzi,na baadhi ya malipo yalifanywa kabla ya kupokelewa kwa bidhaa na huduma; hati za mapokezi ya bidhaa kutosainiwa na mpokeaji; ankara za malipo na hati za mapokezi ya bidhaa kutokuonesha tarehe; hati za mapokezi ya bidhaa na ankara za malipo kuonesha kuwa zilipokelewa kabla ya kutolewa kwa Hati za kuagiza bidhaa.Mapungufu mengine ni baadhi ya hati za kuagiza bidhaa kutokuwa na saini ya Afisa Masuuli.

Halmashauri zilizohusika zinaoneshwa kwenye **Kiambatisho 9-2** cha ripoti hii.

Kutokana na kutokuzingatiwa kwa Sheria namba 7 ya manunuzi ya Umma ya mwaka 2011 kama ilivyorekebishwa mwaka 2016 na Kanuni zake za 2013 kama ilivyorekebishwa mwaka 2016, orodha ya mamlaka za Serikali za Mitaa hazikubaini thamani ya fedha kwenye manunuzi.

Napendekeza kuwa menegimenti ya Mamlaka za Serikali za Mitaa husika kuchukua hatua stahiki za kerekebisha mapungufu yaliobainishwa hapo juu pia kuzingatia matakwa ya sheria na kanuni za manunuzi ili kupata ufanisi na thamani ya fedha.

9.4 Udhaifu katika Uandaaji na Utekelezaji wa Mipango ya Manunuzi

Nilifanya mapitio katika mipango ya mwaka ya manunuzi ili kuangalia kama manunuzi yametekelezwa kwa kuzingatia sheria na kanuni za manunuzi; nimebaini madhaifu yafuatayo;

Jedwali Na. 9-4: Udhaifu katika Uandaaji na Utekelezaji wa Mipango ya Manunuzi

Na	Halmashauri	Maoni
A	H/W Meru	Mpango wa Mwaka wa Manunuzi haukuandaliwa. Hii ni kinyume na Kanuni ya 69(3-5) ya Kanuni ya Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013 kama ilivyorekebishwa mwaka 2016.
	H/W Ngorongoro	
B	H/W Kalambo	Halmashauri hazikuandaa wala kuwasilisha ripoti za kila robo mwaka za utekelezaji wa mpango wa mwaka wa manunuzi kinyume na Kanuni Na.38(o) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma za mwaka 2011.
	H/W Songwe	
	H/W Monduli	
	H/W Misungwi	
	H/W Mbulu	
	H/W Bumbuli	
	H/Mji Mafinga	
	H/Mji Mbulu	
C	H/W Magu	H/W hazikutangaza mpango wa manunuzi wa mwaka kupitia tovuti ya zabuni kinyume na kanuni ya 18 (1) na 19 (1) ya Kanuni za Ununuzi wa Umma za mwaka 2013.
	H/W Mbulu	
D	H/W Magu	Mpango wa Mwaka wa Manunuzi haukuwasilishwa kwenye Mamlaka ya Usimamizi wa Manunuzi ya Umma ndani ya siku 14 baada ya kukamilika kwa mchakato wa bajeti, kama inavyotakiwa na Kanuni ya
	H/W Busega	
	H/W Momba	

Na	Halmashauri	Maoni
		70 ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013.
E	Monduli DC	H/W hazikuandaa na kujumuisha gharama shirikishi kwenye mpango wa manunuzi wa mwaka wa halmashauri kinyume na Kanuni Na. 39(2) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2011.

Hali iliyoelezwa hapo juu inaweza kupelekea kufanyika kwa manunuzi yasiyo kwenye mpango na yasiyo na ushindani.

Ninapendekeza kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa kuhakikisha zinafanya manunuzi yaliyo kwenye mpango wa manunuzi na kwa mujibu wa sheria za manunuzi.

9.5 Tathmini ya Kitengo cha Usimamizi wa Manunuzi na Bodi ya Zabuni

Nimefanya tathmini katika eneo la utendaji la Vitengo vya Usimamizi wa Manunuzi na Bodi za Zabuni za Mamlaka za Serikali za Mitaa na nimebaini mapungufu yafuatayo kama yalivyoelezewa kwenye Jedwali Na. 9.5 hapa chini:

Jedwali Na. 9-5: Mapungufu yaliojitokeza kwenye vitengo vya manunuzi na Bodi ya Zabuni

Na.	Halmashauri	Maoni
a	H/W Ileje	Mamlaka za Serikali za Mitaa tajwa hazikuzingatia kanuni inayotaka kuanzisha vitengo vya Manunuzi vyenye Maafisa Ugavi na wataalamu wengine wa kiufundi pamoja na wasaidizi na wafanyakazi wa kiutawala kinyume na Kifungu Na. 37(1-2) cha Sheria ya Manunuzi ya Umma ya mwaka 2011.
	H/W Magu	
	H/W Mlele	
	H/W Mbeya	
	H/W Mufindi	
	H/W Rungwe	
	H/W Songwe	
	H/W Hanang	
	H/W Chalinze	
	H/W Kondoa	
	H/W Same	
b	H/W Nkasi	

Na.	Halmashauri	Maoni
	H/W Same	Mamlaka za Serikali za Mitaa tajwa hazikuanzisha Bodi ya Zabuni kinyume na Kifungu Na. 7 cha Sheria ya Bodi ya Wazabuni ya mwaka 2014 na Sheria Na. 31 ya Sheria ya Manunuzi ya Umma ya mwaka 2011.
c	H/W Mbeya	Bodi ya zabuni kutokuwa na wataalamu wa kutosha kinyume na Kifungu Na. 7 (1)&(2)(c) ya Sheria ya Bodi ya Wazabuni ya mwaka 2014
	H/W Ngorongoro	
	H/W Same	
	H/W Meru	
d	H/W Momba	Bodi ya Zabuni kutotimiza wajibu wake pia bajeti isiyokidhi utekelezaji wa majukumu ya Bodi na Kamati ya Tathimini kinyume na Kifungu Na. 38(i) cha sheria ya Manunuzi ya mwaka 2011 Na. 7 (e) cha sheria ya Bodi ya Wazabuni ya mwaka 2014.
	H/W Chalinze	
e	H/W Maswa	Utunzaji wa daftari za mikataba kinyume na Aya ya 2.4.3 ya LAAM ya mwaka 2009.
	H/W Malinyi	
	H/W Nzega	
	H/W Kilosa	
f	H/M Tabora	Mkuu wa Kitengo cha Manunuzi aliingilia kati majukumu ya kamati ya tathimini kinyume na Kifungu cha 41 cha Sheria ya Manunuzi ya Umma mwaka 2011.
g	H/W Meatu	Utunzaji wa daftari la matengenezo na ukarabati wa magari na mitambo ulikuwa kinyume na kanuni Na. 137(4)(a) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013.
h	H/W Itigi	Mamlaka za Serikali za Mitaa tajwa hazikutekeleza ushauri waliopewa na wanasheria dhidi ya mikataba hii ni kinyume na Kanuni ya 59 (1) & (5) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013 Kama zilivyofanyiwa marekebisho mwaka 2016.
	H/Mji Tunduma	
	H/W Mbeya	
	H/W Busokelo	

Maoni yangu ni kwamba, kutokuwa na mchanganyiko wa fani mbalimbali kwenye vitengo vya manunuzi na bodi za zabuni ndio sababu inayosababisha manunuzi yasiyokuwa na tija.

Ninashauri Mamlaka za Serikali za Mitaa kuhakikisha kuwa Vitengo vya Usimamizi wa Manunuzi vina watumishi wenye uwezo na wenye sifa kama inavyotakiwa na Kanuni ya 37(2) ya Kanuni za manunuzi za mwaka 2011. Hivyo, Bodi za Zabuni zinatakiwa kuwa na wajumbe wenye fani mbalimali ili kupata thamani ya fedha katika matumizi ya umma.

9.6 Matokeo ya ukaguzi wa manunuzi katika Serikali za Mitaa

Kanuni Na. 4(1), (2)(a) na(d), na 5(1), (2) (a-c) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013 kama ilivyorekebishwa mwaka 2016 inazitaka taasisi za manunuzi kuhakikisha kuwa fedha za umma zinatumika kwa uaminifu na uadilifu wakati wanafanyapo manunuzi.

Nyaraka zilizokaguliwa zinazotokana na manunuzi katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 185 kwa mwaka wa fedha 2016/2017. Ukaguzi huo ulilenga kufanya tathmini ya taratibu za manunuzi, menejimenti ya mikataba na udhibiti ili kuhakikisha Mamlaka za Serikali za Mitaa zinafuata sheria, haki, usawa, uwazi, ushindani, kupunguza udanganyifu, rushwa, upendeleo na vitendo visivyoashiria usawa. Yafuatayo ni matokeo ya ukaguzi:

9.6.1 Mchakato usiokuwa na ushindani wa manunuzi SH.TZ 1,413,388,622

Ukaguzi wa nyaraka za manunuzi kwa mwaka wa fedha 2015/2016 umeonesha Mamlaka za Serikali za Mitaa 32 zilitumia jumla ya SH.TZ 1,413,388,622 kwa ajili ya gharama za ujenzi, huduma na bidhaa bila kushindanisha wazabuni kinyume na Kanuni Na. 163 na 164 za Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013 kama ilivyorekebishwa mwaka 2016.

Hali hiyo inatia shaka kama thamani ya fedha ilipatikana katika Halmashauri zilizofanya manunuzi kwa kutumia manunuzi ya moja kwa moja pasipo kushindanisha.

Mamlaka za Serikali za Mitaa zilizofanya manunuzi ya bidhaa, huduma, kazi na ushauri pasipo kushindanisha wazabuni pamoja na kiasi kilichohusika zimeorodheshwa kwenye Jedwali Na. 9-6 hapa chini;

Jedwali Na. 9-6: Orodha ya Serikali za mitaa zilizofanya manunuzi pasipo ushindani

Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1	H/W Mpwapwa	27,067,920	18	H/Mji Handeni	6,694,795
2	H/W Manyoni	17,016,400	19	H/W Kilindi	6,340,730
3	H/W Itigi	15,996,540	20	H/W Pangani	16,590,272
4	H/W Kigoma/Ujiji	23,720,000	21	H/W Mbulu	7,950,000
5	H/W Uvinza	12,867,830	22	H/W Mpanda	23,072,466
6	H/Mji Kasulu	103,996,600	23	H/Mji Njombe	9,826,200
7	H/W Kigoma	7,080,000	24	H/Mji Makambako	23,939,600
8	H/W Sikonge	1,540,000	25	H/Mji Mafinga	42,446,000
9	H/W Mtwara	8,614,000	26	H/W Kilolo	11,298,108
10	H/W Newala	25,908,506	27	H/W Busokelo	14,300,695
11	H/Mji Masasi	56,124,563	28	H/W Songea	68,764,435
12	H/M Ilemela	315,771,819	29	H/W Madaba	4,659,900
13	H/W Missenyi	24,500,002	30	H/W Tunduru	313,589,533
14	H/M Kahama	141,788,976	31	H/W Kalambo	9,148,433
15	H/W Karatu	10,835,200	32	H/W Nkasi	30,462,263
16	H/W Moshi	30,162,400	**Jumla**		**1,413,388,622**
17	H/W Bumbuli	1,314,436			

Ulinganisho wa manunuzi pasipo ushindani kwa miaka mitatu ni kama inavyooneka katika **Jedwali Na.9-7** hapa chini;

Jedwali Na. 9-7: Mwenendo wa manunuzi pasipo ushindani

Mwaka	Manunuzi pasipo ushindani (Sh.)	Idadi ya Halmashauri
2016/17	1,413,388,622	32
2015/16	2,120,374,651	36
2014/15	337,093,387	11

Kutokana na Jedwali hilo hapo juu, ninahitimisha kuwa Mamlaka za Serikali za Mitaa zenye manunuzi yasiyo ya ushindani yamepungua kwa Shilingi 706,986,029 kutoka mamlaka 36 kwa mwaka 2015/2016 hadi 32 kwa mwaka 2016/2017 sawa na asilimia 34.

Napendekeza mamlaka zote kuhakikisha wazabuni wanashindanishwa ili kupata bei shindani na kuzingatia viwango na taratibu za manunuzi. Endapo mzabuni mmoja atatumiwa katika manunuzi, lazima kuwepo sababu na uhalali wa kutosha.

9.6.2 Manunuzi yaliyofanyika bila idhini ya Bodi ya Zabuni Sh. 2,703,509,121

Nimebaini kuwa Mamlaka za Serikali za Mitaa 25 zimefanya manunuzi ya bidhaa na huduma kwa mwaka wa fedha 2016/2017 bila ya kupata idhini ya Bodi ya Zabuni kinyume na Kanuni Na. 163(4) na 185(1) ya kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013.

Orodha ya Halmashauri na kiasi husika kinaonekana katika Jedwali Na. 9-8 hapa chini.

Jedwali Na. 9-8: Manunuzi yaliyofanyika bila idhini ya Bodi ya Zabuni

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi(Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi(Sh.)
1	H/M Kigamboni	159,938,687	14	H/Jiji Tanga	329,348,438
2	H/Mji Kibaha	48,669,000	15	H/Mji Mbulu	32,729,500

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi(Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi(Sh.)
3	H/W Mafia	33,101,300	16	H/M Mpanda	33,565,473
4	H/W Serengeti	141,273,440	17	H/Mji Njombe	15,864,000
5	H/W Rorya	7,386,120	18	H/W Ludewa	15,075,195
6	H/Mji Tarime	12,000,000	19	H/Mji Makambako	11,056,105
7	H/M Ilemela	59,922,000	20	H/W Makete	6,334,712
8	H/M Bukoba	164,510,151	21	H/W Kilolo	7,168,972
9	H/W Biharamulo	68,156,800	22	H/W Mbarali	56,341,467
10	H/W Ngara	24,920,000	23	H/W Songwe	102,359,171
11	H/Jiji Arusha	53,490,400	24	H/M Songea	13,173,188
12	H/W Meru	58,924,602	25	H/W Nyasa	1,235,200,400
13	H/W Kilindi	13,000,000	**Jumla**		**2,703,509,121**

Ulinganisho wa manunuzi yaliyofanyika bila idhini ya Bodi ya Zabuni kwa miaka iliyopita ni kama inavyoonekana katika Jedwali Na. 9-9 hapa chini.

Jedwali Na. 9-9: Mwenendo wa manunuzi yaliyofanyika bila idhini ya Bodi ya Zabuni kwa miaka mitatu inayofuatana

Mwaka	Kiasi (Sh.)	Idadi ya serikali za mitaa
2016/17	2,703,509,121	25
2015/16	907,898,325	17
2014/15	824,726,260	11

Jedwali Na. 9-9 hapo juu linaonesha kwamba, kiasi ambacho hakikupitishwa na Bodi ya Zabuni kimeongezeka kwa kiasi cha Shilingi 83,172,065 kutoka mwaka 2014/2015 hadi 2015/2016 sawa na asilimia 10 na kwa kiasi cha Shilingi 1,795,610,796 kwa mwaka 2015/2016 hadi 2016/2017 sawa na asilimia 198 kinaonesha kuwa

kuna ongezeko kubwa la kiasi na idadi ya Serikali za Mitaa zilizofanya manunuzi bila ya kupata kibali cha Bodi ya Zabuni. Mbali na kutozingatia Sheria na kanuni zilizonukuliwa, thamani ya fedha katika manunuzi haya inaweza isipatikane. Hata hivyo, napendekeza kuwa Mamlaka za Serikali za Mitaa kupata kibali cha Bodi ya Zabuni kama inavyotakiwa na sheria na kanuni zake ili ziweze kupata thamani ya fedha katika manunuzi yanayofanyika na ili mapungufu haya yasijitokeze tena.

9.6.3 Manunuzi yaliyofanywa kutoka kwa wauzaji ambao hawakuidhinishwa SH.TZ 936,775,623

Wakati wa ukaguzi wa matumizi na malipo yaliyofanywa katika mwaka wa fedha 2016/2017, nimegundua kuwa Mamlaka 27 za Serikali za Mitaa zilifanya manunuzi ya bidhaa na huduma kutoka kwa wazabuni ambao hawakuidhinishwa kinyume na Kanuni Na. 131(4)(b) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013 kama zilivyorekebishwa mwaka 2016.
Maelezo zaidi yanaoneshwa kwenye Jedwali Na. 9-10 hapa chini;

Jedwali Na. 9-10: Halmashauri zilizofanya Councils that Procured Goods and Service from Unapproved Supplier

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1	H/M Dodoma	9,557,100	15	H/W Monduli	9,801,600
2	H/W Itigi	9,066,480	16	H/M Moshi	30,162,400
3	H/M Kigoma/Ujiji	51,311,640	17	H/W Moshi	13,620,000
4	H/W Kasulu	12,222,420	18	H/W Mpanda	17,250,107
5	H/W Mafia	39,824,158	19	H/W Nsimbo	17,486,246
6	H/W Kisarawe	31,850,002	20	H/W Mpimbwe	2,522,439
7	H/W Misungwi	21,420,000	21	H/W Mbarali	56,341,467
8	H/W Magu	21,197,020	22	H/W Chunya	23,600,000
9	H/M Bukoba	164,510,151	23	H/W Busokelo	21,615,000
10	H/Mji Kahama	116,600,257	24	H/W Tunduma	3,976,000
11	H/M Shinyanga	46,835,015	25	H/W Songwe	102,359,171

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
12	H/Jiji Arusha	9,313,000	26	H/W Madaba	18,243,500
13	H/W Karatu	19,369,200	27	H/W Mbinga	41,299,650
14	H/W Meru	25,421,600		**Jumla**	**936,775,623**

Jedwali Na. 9-11: Mwenendo wa manunuzi yaliyofanyika kutoka kwa wazabuni wasioidhinishwa

Mwaka	Kiasi (Sh.)	Idadi ya Halmashauri
2016/2017	936,775,623	27
2015/2016	1,182,526,122	27
2014/2015	672,423,123	28

Jedwali hapo juu linaonesha mwelekeo wa manunuzi ya bidhaa na huduma kutoka kwa wazabuni wasioidhinishwa yamepungua kwa Shilingi 245,750,499 kutoka Mamlaka za Serikali za Mitaa 27 zilizoripotiwa miaka ya nyuma na mamlaka za serikali 27 zilizoripotiwa mwaka unaotolewa taarifa.

Manunuzi ya bidhaa na huduma kutoka kwa wazabuni wasioidhinishwa kinajenga uwezekano wa kununua huduma na bidhaa zisizoendana na thamani ya fedha.

Napendekeza Mamlaka za Serikali za Mitaa zilizotajwa kufanya manunuzi kwa kuzingatia kanuni za manunuzi zilizoelezwa hapo juu pia kuzingatia ufanisi na tija katika matumizi ya fedha za umma.

9.6.4 Ununuzi wa Bidhaa na Huduma kwa Kutumia masurufu SH.TZ 662,411,904

Tathmini ya ukaguzi wa mfumo wa manunuzi na ukaguzi wa nyaraka zinazohusiana na manunuzi katika Serikali za Mitaa 20 zinaonyesha kwamba, watumishi mbalimbali walipewa masurufu ya jumla ya Sh. 662,411,904 kwa ajili ya ama kununua bidhaa na huduma, kazi na ushauri bila ya kutumia hati ya manunuzi kinyume na Agizo Na. 69(1) ya Memoranda ya Fedha ya Serikali za Mitaa ya

mwaka 2009 kama inavyoonekana katika Jedwali Na. 9-12 hapo chini.

Jedwali Na.9-12: Mamlaka za serikali za mitaa zilizofanya manunuzi kwa njia ya masurufu

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1	H/M Kigamboni	90,899,364	12	H/W Longido	13,734,100
2	H/W Mafia	6,900,000	13	H/M Moshi	30,162,400
3	H/W Kisarawe	18,260,000	14	H/W Bumbuli	11,616,500
4	H/W Chalinze	9,613,000	15	H/Mji Makambako	33,853,920
5	H/Mji Nanyamba	2,500,000	16	H/Jiji Mbeya	21,958,000
6	H/Mji Newala	4,227,000	17	H/Jiji Mbeya	70,044,700
7	H/W Bariadi	69,060,600	18	H/W Ileje	22,590,000
8	H/W Busega	9,092,180	19	H/Mji Tunduma	2,250,000
9	H/Jiji Mwanza	129,007,740	20	H/M Songea	27,528,400
10	H/W Kwimba	45,691,000		**Jumla**	**662,411,904**
11	H/W Ukerewe	43,423,000			

Kitendo hiki kinakiuka mchakato wa manunuzi ya umma, hasa kanuni za msingi za uwazi, ushindani, ufanisi, usawa na uwajibikaji katika matumizi ya fedha za umma.

Napendekeza Mamlaka za Serikali za Mitaa tajwa kuhahikisha kuwa manunuzi yote yanafanyika kwa kutoa hundi kwa wazabuni baada ya kuzingatia taratibu za manunuzi. Na kwa mara nyingine tena nazishauri Menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa kuimarisha Vitengo vya Usimamizi wa Manunuzi na taratibu za manunuzi ili kupata thamani ya fedha katika matumizi ya fedha za umma.

9.6.5 Ununuzi wa bidhaa na huduma kwa fedha taslimu Sh.Tz 469,663,282

Agizo Na. 68 la Memoranda ya Fedha ya Serikali za Mitaa ya mwaka 2009, inaelekeza malipo ya bidhaa au huduma yanayofanywa na taasisi za serikali yalipwe kwa mzabuni kwa njia ya hundi. Kinyume

na agizo hilo, Serikali za Mitaa 14 ziliwalipa wazabuni jumla ya 469,663,282 fedha tasilmu badala ya hundi. Mamlaka za Serikali za Mitaa zinazohusika ni kama inavyoonekana katika Jedwali Na. 9-13 hapo chini;

Jedwali Na.9-13: Ununuzi wa bidhaa na huduma kwa fedha taslimu

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.Tz	Na.	Jina la Halmashsuri	Kiasi (Sh.Tz.)
1	H/M Dodoma	3,558,500	9	H/M Moshi	35,774,400
2	H/M Singida	25,837,000	10	H/W Rombo	22,210,000
3	H/M Kinondoni	102,526,472	11	H/W Muheza	6,620,000
4	H/W Gairo	2,829,000	12	H/W Pangani	5,135,000
5	H/M Ubungo	27,519,000	13	H/W Mlele	14,271,000
6	H/Jiji Arusha	13,550,000	14	H/W Sumbawanga	189,536,410
7	H/W Arusha	9,990,500		**Jumla**	**469,663,282**
8	H/W Ngorongoro	10,306,000			

Kiasi kilichoripotiwa kulipwa kwa kutumia fedha taslimu kimepungua kwa Sh.Tz 592,267,023 sawa na asilimia 56 kutoka mwaka 2015/2016 (Sh.Tz 1,061,930,305) hadi mwaka 2016/2017 (Sh.Tz 469,663,282). Hii inaonesha kuwa Mamlaka za Serikali za Mitaa zimefanya jitihada ya kutatua tatizo hilo kwa mwaka ninaoutolea taarifa.

Kwa maoni yangu, ununuzi wa bidhaa na huduma kwa fedha taslimu unaweza kupelekea matumizi mabaya ya fedha za umma kwa kuwa unatoa nafasi ya kufanyika kwa matumizi mabaya ya fedha.

Ninapendekeza kwa Mamlaka za Serikali za Serikali za Mitaa kuanzisha utaratibu sahihi wa kuepuka kulipa fedha taslimu kwa manunuzi ya bidhaa na huduma za umma ili kupunguza athari ya matumizi mabaya ya fedha kwa umma kwa kufuata Agizo Na. 68 la Memoranda ya Fedha ya Serikali za Mitaa ya mwaka 2009.

9.6.6 Bidhaa zilizopokelewa bila kukaguliwa na Kamati ya Mapokezi Sh.Tz 644,312,449

Kanuni ya 244 na 245 ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya Mwaka 2013 zinamtaka Afisa Masuuli kuunda Kamati ya Ukaguzi na Mapokezi ya Bidhaa itakayowajibika kukagua, kupima bidhaa na huduma zilizopokelewa kutoka kwa wazabuni na kubainisha kama idadi ni sawa, ubora na bei stahiki. Kinyume na kanuni iliyotajwa, Mamlaka za Serikali za Serikali za Mitaa 25 zilipokea bidhaa zenye thamani ya SH.TZ 644,312,449 bila kukukaguliwa na Kamati ya Ukaguzi.

Orodha ya Serikali za Mitaa zilizopokea bidhaa bila kukaguliwa ni kama inavyoonekana kwenye Jedwali hapo chini.

Jedwali Na.9-14: Serikali za Mitaa zilizopokea bidhaa bila kukaguliwa

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.Tz.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.Tz
1	H/W Singida	5,231,570	14	H/W Muheza	24,933,620
2	H/W Urambo	14,040,000	15	H/W Pangani	13,625,000
3	H/W Chalinze	4,116,000	16	H/Jiji Tanga	52,434,768
4	H/W Kilombero	44,442,164	17	H/W Kiteto	20,622,336
5	H/W Misungwi	16,627,500	18	H/W Mbulu	7,950,000
6	H/W Ushetu	40,402,000	19	H/Mji Makambako	9,771,105
7	H/Jiji Arusha	23,586,300	20	H/W Mbarali	29,267,500
8	H/W Karatu	9,617,200	21	H/W Songwe	102,359,171
9	H/W Longido	7,055,800	22	H/M Songea	47,926,200
10	H/W Meru	21,920,420	23	H/W Madaba	4,659,900
11	H/M Moshi	30,162,400	24	H/W Mbinga	69,624,200
12	H/W Rombo	6,096,000	25	H/W Kalambo	31,146,500
13	H/Mji Handeni	6,694,795		**Jumla**	**644,312,449**

Idadi ya Serikali za Mitaa zilizokuwa na hili tatizo haijabadilika kwa mwenendo wa miaka miwili mfululizo. Ingawa kiasi kimepungua kwa Sh. Tz 145,511,821 sawa na asilimia 19 kutoka Sh. 789,824,270 kwa mwaka 2015/2016 hadi Sh.Tz 644,312,449 kwa mwaka 2016/2017.

Kwa mtazamo wangu, Kuna uwezekano wa kununua bidhaa zenye ubora hafifu na kwa bei ya juu pia haziendani na vigezo vilivyowekwa katika mkataba.

Napendekeza kwa Menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa kuhakikisha kuwa Kamati ya Ukaguzi na Mapokezi ya Bidhaa zinaanzishwa na zinakagua na kutoa taarifa kama bidhaa zilizonunuliwa zina viwango na ubora unaotakiwa.

9.6.7 Manunuzi yaliyofanywa nje ya Mpango wa Mwaka wa manunuzi Sh. 2,384,412,108

Kanuni ya 69(3) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya Mwaka 2013 inataka taasisi inayofanya manunuzi kukadiria mahitaji yake ya bidhaa, huduma na kazi kwa usahihi kadri inavyowezekana kwa kuzingatia huduma au shughuli ambazo zimeingizwa katika mpango kazi wa mwaka pamoja makadirio ya mwaka. Kadhalika, mpango husika lazima uoneshe seti ya mkataba, gharama kadiriwa kwa kila seti ya mkataba na utaratibu wa manunuzi utakaotumika. Kinyume na kanuni hapo juu nimegundua kuwa bidhaa, kazi na huduma zenye thamani Sh. 2,384,412,108 zilizonunuliwa na Mamlaka ya Serikali za Mitaa 21 zimefanyika nje ya Mpango wa Mwaka wa manunuzi.

Mamlaka za Serikali za Mitaa zilizonunua bidhaa, kazi na huduma nje ya mpango wa manunuzi wa mwaka ni kama zinavyonekana kwenye Jedwali Na.9-15 hapo chini;

Jedwali Na.9-15: Mamlaka za Serikali za Mitaa zilizonunua bidhaa, kazi na huduma nje ya mpango wa manunuzi

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.Tz)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.Tz)
1	H/M Singida	57,096,380	12	H/W Arusha	187,916,166

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.Tz)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.Tz)
2	H/W Mkalama	300,007,920	13	H/W Karatu	388,208,200
3	H/W Mafia	1,301,479,323	14	H/W Ngorongoro	10,306,000
4	H/Mji Masasi	101,240,000	15	H/Jiji Tanga	60,040,000
5	H/W Bariadi	429,368,403	16	H/W Babati	27,574,800
6	H/Mji Bariadi	83,265,215	17	H/Mji Makambako	27,924,305
7	H/W Busega	17,711,580	18	H/W Iringa	2,000,000
8	H/W Kwimba	39,960,000	19	H/Mji Mbinga	49,460,080
9	H/W Misungwi	10,850,000	20	H/W Namtumbo	38,914,300
10	H/W Buchosa	40,533,287	21	H/W Mbinga	1,068,750,000
11	H/W Missenyi	2,900,000		**Jumla**	**2,384,412,108**

Jedwali Na.9-16: Mwenendo wa manunuzi nje ya mpango kwa miaka mitatu

Mwaka	Kiasi (Sh.Tz)	Idadi ya Serikali za mitaa
2016/17	2,384,412,108	21
2015/16	1,720,839,381	20
2014/15	8,133,314,354	5

Jedwali Na.9-16 hapo juu nahitimisha kwamba, kiasi cha manunuzi yaliyofanywa nje ya mpango wa mwaka wa manunuzi kimepungua kwa Sh.Tz 6,412,474,973 kutoka Sh.Tz 8,133,314,354 kwa mwaka 2014/2015 hadi SH.TZ 1,720,839,381 kwa mwaka 2015/2016 sawa na asilimia 79. Na kuongezekaa kwa SH.TZ 663,572,727 kutoka SH.TZ 1,720,839,381 kwa mwaka 2015/2016 hadi Sh.Tz 2,384,412,108 kwa mwaka 2016/2017 sawa na asilimia 29.

Kitendo cha kufanyika kwa manunuzi yasiyokuwa katika mpango na bila ushindani kinapelekea kuwa na manunuzi yasiokuwa na tija.

Ili Serikali iweze kufikia malengo yake ya manunuzi, napendekeza kwa mamlaka husika kuepuka kufanya manunuzi nje ya mpango wa manunuzi wa mwaka na kuzingatia Kanuni ya 69(3) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013.

9.6.8 Bidhaa na huduma zilizolipiwa lakini hazikupokelewa SH.TZ 251,171,899

Agizo Na. 70 la Memoranda ya Fedha ya Serikali za Mitaa ya mwaka 2009 inasema kwamba, itakuwa ni wajibu wa kila Mkuu wa Idara kuhakikisha kwamba mali zote, vifaa na huduma zilizopokelewa zinakaguliwa kwa kulinganishwa na oda, bei, idadi na ubora. Kinyume na Agizo lililonukuliwa, bidhaa zenye thamani ya Sh. 251,171,899 ziliagizwa na kulipiwa na Mamlaka za Serikali za Mitaa 5 bila kupokelewa kama inavyoonekana katika Jedwali Na. 9-17 hapa chini.

Jedwali Na.9-17: Halmashauri zilizolipia bidhaa ambazo hazijapokelewa

Na.	Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Halmashauri	Kiasi(Sh.)
1	H/W Liwale	6,834,400	4	H/W Siha	10,771,200
2	H/W Missenyi	44,883,100	5	H/W Mbinga	125,811,560
3	H/M Moshi	62,871,639	**Jumla**		**251,171,899**

Ninapendekeza kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa kuhakikisha kuwa bidhaa zote zilizonunuliwa zinapokelewa na kutumika kama ilivyopangwa kwa ustawi wa umma.

9.6.9 Matengenezo ya Magari yaliyofanyika katika karakana binafsi pasipo kibali cha TEMESA Sh.Tz 234,011,198

Kanuni namba 137 (1) (a), (2) na (3) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013 kama ilivyorekebishwa 2016 inaelekeza kwamba, TEMESA ifanye ukaguzi wa magari kabla na baada ya huduma kutolewa na kutoa cheti cha uthibitisho. Pale ambapo Mamlaka itashindwa kufanya matengenezo na ukarabati kutokana na kutokuwepo kwa vipuri, ujuzi au rasilimali zinginezo, inaweza kupata huduma hiyo kupitia kwa watoa huduma wengine wenye tuzo za mkataba kwa kushauriana na taasisi inayofanya manunuzi. Kinyume na kanuni iliyonukuliwa hapo juu, katika kipindi cha ukaguzi imebainika kuwa Mamlaka za Serikali za Mitaa 18 zililipa jumla ya Sh. 234,011,198 kwa karakana/gereji binafsi kwa ajili ya

ukarabati na matengenezo ya magari bila ya idhini ya TEMESA (Karakana ya Serikali).

Orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa zilizofanya matengenezo ya magari bila idhini ya TEMESA ni kama inavyoonekana katika Jedwali Na. 9-18 hapo chini.

Jedwali Na.9-18: Matengenezo ya magari bila idhini ya TEMESA

Na.	Jina la Halamshauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1	H/W Singida	12,897,400	11	H/W Missenyi	24,500,002
2	H/W Itigi	15,996,540	12	H/W Ushetu	10,158,445
3	H/M Kigamboni	62,751,969	13	H/W Same	5,047,034
4	H/W Kisarawe	14,105,000	14	H/W Bumbuli	2,683,798
5	H/M Lindi	2,525,528	15	H/Mji Korogwe	3,133,326
6	H/W Bariadi	13,894,000	16	H/W Lushoto	920,000
7	H/W Bunda	23,291,878	17	H/W Muheza	4,540,020
8	H/W Kwimba	10,391,000	18	H/W Pangani	4,960,000
9	H/W Buchosa	7,178,353	**Jumla**		**234,011,198**
10	H/W Sengerema	15,036,905			

Kutokana na kutozingatiwa kwa kanuni ya manunuzi ya umma, inaleta ugumu kuthibitisha iwapo matengenezo na ukarabati wa magari ya serikali umefanywa kwa kuzingatia viwango vinavyohitajika.

Napendekeza kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa kuzingatia Kanuni ya 137 na 166 ya kanuni ya Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013 kuhakikisha kuwa matengenezo na ukarabati yanafanywa na TEMESA. Endapo kutakuwa na uhitaji wa kufanywa na karakana binafsi basi ukarabati na matengenezo hayo yafanyike baada ya kupata kibali kutoka TEMESA.

9.6.10 Manunzi ya bidhaa yasiyodhibitishwa Sh. 377,261,492

Ukaguzi nilioufanya kwenye usimamizi wa manunuzi ya bidhaa umebaini kuwa Mamlaka za Serikali za Mitaa 23 zilinunua bidhaa zenye thamani ya Sh. 377,261,492 kwa mwaka 2016/2017 ambazo

hazikurekodiwa kwenye kumbukumbu ya Leja ya Vifaa kinyume na Agizo Na. 54(3) la Memoranda ya Fedha ya Serikali za Mitaa ya mwaka 2009.

Hali hii inamzuia mkaguzi kuhakikisha ya kuwa vitu vilivyonunuliwa vilipokelewa na kutumika kama ilivyostahili.

Jedwali Na. 9-19: hapa chini inaonesha orodha ya Mamlaka ya Serikali za Mitaa amabazo hazikuingiza kwenye leja vifaa vilivyonunuliwa:

Jedwal Na. 9-19: Orodha ya Mamlaka ya Serikali za Mitaa amabazo hazikuingiza bidhaa kwenye leja

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1	H/W Urambo	7,805,260	13	H/W Buchosa	32,550,718
2	H/M Kigamboni	12,823,830	14	H/Mji Kahama	17,530,000
3	H/W Chalinze	3,861,900	15	H/W Ngorongoro	6,435,000
4	H/M Morogoro	21,028,156	16	H/W Bumbuli	5,509,000
5	H/W Kilosa	20,412,546	17	H/W Lushoto	5,393,000
6	H/W Kilombero	1,880,000	18	H/W Kilolo	10,816,574
7	H/Mji Ifakara	2,199,750	19	H/W Mufindi	10,405,900
8	H/W Gairo	6,042,040	20	H/M Songea	30,137,300
9	H/W Geita	28,506,855	21	H/W Madaba	4,659,900
10	H/W Chato	17,761,000	22	H/W Namtumbo	3,504,000
11	H/M Ilemela	100,136,305	23	H/W Nkasi	20,758,608
12	H/W Misungwi	7,103,850	**Jumla**		**377,261,492**

Nina shaka huenda vifaa vilivyonunuliwa vilitumiwa kwa matumizi yasiyokusudiwa bila uongozi kugundua na hivyo kupelekea upotevu wa mali za umma.

Nazishauri Mamlaka za Serikali za Mitaa kuchukua hatua za haraka ili kuhakikisha kwamba vifaa vyote vilivyonunuliwa vinapokelewa na kuingizwa katika leja kama ushahidi wa matumizi ya fedha za umma

9.6.11 Zabuni iliyopitishwa bila kuwa na kibali cha ulipwaji kodi 5,894,349,609

Kanuni Na. 116 (1)(d) ya ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013 inasema kwa madhumuni ya kustahili kushiriki

shughuli za manunuzi, mzabuni atimize majukumu yake ya kulipa kodi, mchango kwa jamii na kuendelea kufuata matwaka ya mwajiri, kulinda mazingira, afya na usalama kwa matakwa ya nchi. Sehemu ya pili ya jedwali Na. 18 la Sheria ya Manunuzi inatoa maelezo ya umuhimu ya kumthaminisha mzabuni au mjenzi ambaye aliweka hati ya kodi au hati ya msamaha wa kodi.

Kinyume na hayo Halmashauri ya Wilaya ya Kibiti na H/Manispaa ya Kinondoni zilitunuku wazabuni bila kuweka hati sahihi ya kodi kutoka mamlaka ya kodi kuonesha kuwa wazabuni wamelipa kodi zote zinazohusiana na biashara wanazofanya.

Ni maoni yangu kuwa kuwatunuku wazabuni zabuni bila kuhakisha wamelipa kodi zote inasababisha ukwepaji wa kodi na kupoteza mapato ya serikali. Napendekeza menejimenti za serikali za mitaa kuhakikisha kuwa wazabuni hawatunikiwi zabuni bila kuwasilisha ushahidi wa hati za ulipaji kodi.

9.7 UKAGUZI WA KINA WA USIMAMIZI WA MIKATABA

Ukaguzi wa kina wa usimamizi wa mikataba ulifanyika katika mikoa 11. Lengo kuu la ukaguzi lilikuwa ni kutathmini kama kuna thamani ya fedha katika mikataba iliyotekelezwa katika Halmashauri na kuona kama usimamizi wa mikataba ulifanywa kwa mujibu wa sheria na kanuni zilizowekwa.

Nimekagua masuala ya utendaji na usimamizi wa mikataba katika Halmashauri 18 (mikoa 11) kwa mwaka wa fedha 2016/2017 kama inavyoonekana katika jedwali Na.9-20 hapo chini.

Jedwali Na. 9-20: Maeneo yaliyokaguliwa

Na.	Mkoa	Halmashauri		
1.	ARUSHA	H/W KARATU	H/W LONGIDO	H/W MONDULI
2.	KAGERA	H/W BIHARAMULO	H/W KARAGWE	H/W MULEBA
3.	KILIMANJARO	H/W HAI	H/W ROMBO	H/W SAME

Na.	Mkoa	Halmashauri	
4.	MBEYA	H/W KYELA	H/W MBEYA
5.	DODOMA	H/W MPWAPWA	
6.	MOROGORO	H/W MALINYI	
7.	MTWARA	H/M MTWARA-MIKINDANI	
8.	MWANZA	H/W BUCHOSA	
9.	NJOMBE	H/MJI NJOMBE	
10.	SINGIDA	H/W MKALAMA	
11.	TANGA	H/W HANDENI	

Ukaguzi huu ulifanyika kwa mujibu wa Ibara ya 143 ya Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania ya mwaka 1977 (iliyorekebishwa 2005), Sheria ya Ukaguzi wa Umma Na.11 ya mwaka 2008, Kifungu cha 10 pamoja na Viwango vya Kimataifa vya Asasi Kuu za Ukaguzi (ISSAIS).

Aidha, ukaguzi ulifanyika kwa mujibu wa Kifungu cha 28 cha Sheria ya Ukaguzi Na.11 ya mwaka 2008, ambacho kinanipa mamlaka ya kufanya ukaguzi wa ufanisi (Thamani ya Fedha) kwa lengo la kuthibitisha uwekevu, tija, na ufanisi wa matumizi ya rasilimali katika Wizara, Idara na Wakala wa Serikali, Serikali za Mitaa, Mashirika ya Umma na Taasisi nyinginezo. Ukaguzi huu ulihusisha maulizo, uchunguzi, na kutoa taarifa.

Katika sura hii, nimeonesha ukiukwaji wa taratibu za usimamizi wa mikataba uliojitokeza katika Halmashauri 18 na kuhitimisha kwa kutoa mapendekezo kwa Halmashauri zote 18. Ukaguzi uliangalia:

(a) Sababu ya uhitaji wa mradi
(b) Taratibu za zabuni,
(c) Ufanyaji wa tathmini na utoaji wa mikataba, na
(d) Usimamizi wa utekelezaji wa mikataba.

Aidha, mawanda ya ukaguzi yalihusisha ukaguzi wa kandarasi 37 zenye thamani kubwa ambapo mikataba 36 ilikuwa ya ujenzi, na mkataba mmoja ulikuwa wa kuendeleza maeneo ya mijini katika

mji wa Songwe. Sampuli iliyochaguliwa ilikuwa ya mikataba iliyotekelezwa katika mwaka wa fedha 2016/2017 na miradi iliyokuwa inaendelea kutekelezwa tangu mwaka wa fedha 2013/2014 kama inavyoonekana katika **Jedwali Na. 9-21** hapo chini.

Jedwali Na. 9-21: Mawanda ya Ukaguzi wa mikataba

Mwaka wa Fedha	Idadi ya Mikataba
2013/14	3
2014/15	2
2015/16	8
2016/17	24
Jumla	**37**

Nimebaini mapungufu ya kimfumo kwenye kaguzi zote 18 zilizofanyika ambayo yanahitaji kushughulikiwa kikamilifu na Serikali.

Mapungufu yaliyotokana na ukaguzi wa kina wa usimamizi wa mikataba (sehemu ya utendaji) yaliyotolewa katika sura hii yanahusiana na halmashauri 16 za wilaya, halmashauri moja ya mji na halmashauri moja ya manispaa kama inavyoelezwa hapa chini.

9.7.1 Kutofanyika kwa tathmini ya athari za kimazingira katika miradi 6 yenye thamani ya Sh. 946,766,050

Kanuni ya 241(3) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013 inasema kwamba, "taasisi inayofanya manunuzi inatakiwa kutathmini athari za kimazingira zinazoweza kusababishwa na mradi katika hatua za awali za maandalizi ya mradi husika na kabla ya kuanza manunuzi". Aidha, sehemu 81(1) ya Sheria ya usimamizi wa mazingira ya mwaka 2004, inahitaji tathmini ya athari za kimazingira kuwa inafanyika kama ilivyoainishwa katika jedwali la tatu la Sheria hiyo.

Nimebaini kuwa, halmashauri nne za wilaya zilitekeleza mikataba sita inayofikia jumla ya Sh. 946,766,050 bila kufanya tathmini ya

athari za kimazingira kama inavyooneshwa katika Jedwali Na.9-22 hapo chini.

Jedwali Na. 9-22: Kutofanyika kwa tathmini ya athari za kimazingira katika miradi sita

Mkoa	Halmashauri	Namba ya Mkataba	Kiasi (Sh.)
Kagera	H/W Biharamulo	LGA/032/2016-2017/HQ/WSDP/W/76 LOT3	336,254,200
		LGA/032/2016 - 2017/HQ/W/65 LOT1	157,280,000
Kilimanjaro	H/W Rombo	LGA/HQ/044/CW/01/ 2016/2017 (LOT IV)	103,614,000
		LGA/044/HQ/2016/2017/W/013	46,170,850
	H/W Hai	LGA/047/206-17/HQ/W/08	192,960,800
Arusha	H/W Longido	LGA/006/HQ/2015/2016/W/03 LOT No. 03	110,486,200
Jumla			**946,766,050**

Kwa maoni yangu, utekelezaji wa miradi bila kufanya tathmini ya athari za mazingira unaziweka Halmashauri katika hatari ya uharibifu wa mazingira hivyo kupoteza manufaa ya mradi kwa jamii na rasilimali za Umma.

Napendekeza kwa Uongozi wa Halmashauri za wilaya husika kuhakikisha kwamba, katika siku zijazo tathmini ya athari za mazingira inafanywa kikamilifu kabla ya kuanza kwa miradi ili kuepuka hatari zozote zinazoweza kujitokeza.

9.7.2 Kutojumuishwa kwa mikataba yenye thamani ya Sh. 1,009,256,370 katika bajeti na mpango wa manunuzi wa mwaka ulioidhinishwa

Kanuni ya 69 (7) ya Kanuni za manunuzi ya Umma ya mwaka 2013 inasema kwamba, "taasisi inayofanya manunuzi inapaswa kuandaa mpango wa manunuzi kwa mahitaji ambayo yamepitishwa katika bajeti ya mwaka husika wa fedha au kama malipo yatalipwa kwa

mwaka wa fedha unaofuata, malipo ya fedha hizo yawe yametengewa bajeti.
Nimebaini kuwa, Halmashauri mbili za wilaya zilitekeleza mikataba miwili yenye thamani ya Sh. 1,009,256,370 bila kujumuishwa katika bajeti pamoja na mpango wa manunuzi wa mwaka ulioidhinishwa kama Jedwali Na. 9-23 linavyoonesha hapo chini.

Jedwali Na. 9-23: Mikataba isiyojumuishwa katika mpango wa manunuzi wa mwaka ulioidhinishwa na bajeti

Mkoa	Halmashauri	Namba ya mkataba	Kiasi (Sh.)
Kagera	H/W Karagwe	KGR/033/2016/2017/W/NT/07	184,646,400
	H/W Muleba	LGA/137/2015-2016/MLB/WSDP/W/46-LOT.02	824,609,970
Jumla			**1,009,256,370**

Kwa maoni yangu, kutekeleza mikataba ambayo haijajumuishwa na kupitishwa katika bajeti ya Halmashauri pamoja na mpango wa manunuzi wa mwaka, kunaweza kusababisha michakato mibovu ya manunuzi na matumizi yasiyopangwa.

Napendekeza Uongozi wa Halmashauri za wilaya husika kuhakikisha katika siku zijazo manunuzi yote yanaenda sambamba na bajeti ya mwaka ya Halmashauri pamoja na mpango wa manunuzi ili kuepuka matumizi yasiyopangwa.

9.7.3 Zabuni zenye thamani ya Sh. 1,905,040,527 hazikuchapishwa katika tovuti ya Mamlaka ya Udhibiti wa Manunuzi ya Umma (PPRA)

Kanuni ya 19 (1) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013 inazitaka taasisi zinazofanya manunuzi kuandaa ilani/tangazo kwa zabuni za kitaifa na kimataifa na kuliwasilisha kwenye Mamlaka ya Udhibiti wa Manunuzi ya Umma kwa ajili ya uchapishaji katika shajara na tovuti ya zabuni ya Mamlaka.

Nimebaini kuwa, Halmashauri tano za wilaya zilitekeleza mikataba saba yenye jumla ya Sh. 1,905,040,527 bila kuchapisha kwenye shajara na tovuti ya Mamlaka (PPRA) kama inavyotakiwa. Jedwali Na. 9-24 hapo chini linaonesha.

Jedwali Na. 9-24: Zabuni ambazo hazikuchapishwa kwenye tovuti ya mamlaka (PPRA)

Mkoa	Halmashauri	Namba ya Mkataba	Kiasi (Sh.)
Arusha	H/W Longido	LGA/006/HQ/2016-201701/LOT No.3	160,927,338
		LGA/006/HQ/2015/2016/W/03 LOT 3	110,486,200
	H/W Karatu	LGA/002/2015/2016/W/SEDP II/03/LOT4	203,216,700
		LGA/002/2016/2017/W/RF/03 LOT1	165,932,119
Kagera	H/W Biharamulo	LGA/032/2016-2017/HQ/WSDP/W/76 LOT3	336,254,200
	H/W Muleba	LGA/137/2015-2016/MLB/WSDP/W/46-LOT 02	824,609,970
Kilimanjaro	H/W Rombo	LGA/HQ/044/CW/01/2016/2017 LOT IV	103,614,000
Jumla			**1,905,040,527**

Kwa maoni yangu, kwa kutochapisha zabuni katika tovuti na shajara ya Mamlaka ya Udhibiti wa Manunuzi ya Umma, Maafisa Masuuli walipunguza wigo wa ushindani.

Napendekeza kwamba, katika siku zijazo Uongozi wa Halmashauri husika uhakikishe zabuni zote zinachapishwa katika shajara na kwenye tovuti ya Mamlaka ya Udhibiti wa Manunuzi ya Umma (PPRA) kama inavyotakiwa na kanuni.

9.7.4 Kutothibitishwa kwa nyaraka za zabuni na Bodi ya Zabuni kabla ya kutangaza Zabuni

Kanuni ya 185(1) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013 inasema kwamba, " Nyaraka za zabuni zitathibitishwa na Bodi ya Zabuni kabla ya zabuni kutangazwa".

Nimepitia mihutasari ya Bodi ya Zabuni na kubaini kuwa, Halmashauri mbili za wilaya zilitekeleza mikataba minne yenye thamani ya Sh. 824,341,215 pasipo kupitisha nyaraka za zabuni katika Bodi ya Zabuni kwa ajili ya kuthibitishwa kabla ya kutangazwa kama inavyoonekana katika Jedwali Na. 9-25 hapo chini.

Jedwali Na. 9-25: Mikataba ambayo nyaraka za zabuni hazikuthibitishwa na Bodi ya Zabuni

Mkoa	Halmashauri	Namba ya Mkataba	Kiasi (Sh.)
Tanga	H/W Handeni	LGA/131/2016-2017/W/RF/09	142,582,940
		LGA/131/2016-2017/W/RF/03	179,070,900
Singida	H/W Mkalama	LGA/147/2016/2017/W/05	300,007,920
		LGA/147/2016/2017/W/01-LOT 02	202,679,455
Jumla			**824,341,215**

Kwa maoni yangu, kutangaza zabuni bila idhini ya Bodi ya Zabuni kunazinyima Halmashauri kinga muhimu katika manunuzi, udhibiti na uhakika kuwa mchakato wa manunuzi ya zabuni hizo ulifuata kanuni na sheria.

Napendekeza kwa Uongozi wa Halmashauri husika kuhakikisha kuwa, kwa siku zijazo nyaraka za zabuni zinapitishwa na kuthibitishwa katika Bodi ya Zabuni kabla ya kutangazwa.

9.7.5 Ushindani mdogo kwa manunuzi yenye thamani ya Sh 1,193,008,208

Kanuni ya 149 (1) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013 inasema kwamba, "ununuzi wa bidhaa, kazi na huduma zisizo za ushauri kupitia ushindanishaji wa zabuni kimataifa na kitaifa uliozungumziwa katika kanuni hizi, inabidi uzingatiwe kabla njia nyingine za ushindanishaji zabuni zilizozungumziwa katika kanuni

hizi hazijatumika". Aidha, jedwali la saba la Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013 linatoa mipaka kwa manunuzi ya ushindani wa dondoo kwa ajili ya kazi zenye thamani ya hadi kufikia Sh. 200,000,000 kwa mkataba.

Kwenye sampuli ya mikataba iliyokaguliwa, nilibaini mikataba mitatu yenye thamani ya Sh. 1,193,008,208 katika Halmashauri mbili zilizotumia ushindani wa dondoo badala ya mbinu ya ushindani wa kitaifa kununua kazi zenye thamani inayozidi kizingiti kilichotajwa katika jedwali la saba la Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013.

Maelezo ni kama yanavyooneshwa katika Jedwali Na. 9-26 hapo chini.

Jedwali Na. 9-26: Manunuzi yenye ushindani mdogo

Mkoa	Halmashauri	Namba ya Mkataba	Kiasi (Sh.)
Mtwara	H/M Mtwara-Mikindani	LGA/085/2016-2017/W/06	236,460,200
		LGA/085/2016-2017/W/03	617,673,360
Mwanza	H/W Buchosa	LGA/173/SF/2016/2017/W/42	338,874,648
Jumla			**1,193,008,208**

Kwa maoni yangu, njia ya manunuzi iliyotumika ilipunguza idadi ya Wazabuni walioshindana; hivyo Halmashauri kukosa thamani ya fedha.

Napendekeza kwa Uongozi wa Halmashauri husika kuhakikisha kwamba, katika siku zijazo mbinu za manunuzi za ushindani wa kitaifa na kimataifa zinapewa kipaumbele kabla mbinu nyingine za manunuzi hazijatumika.

9.7.6 Kutosainiwa kwa fomu za tamko la agano na wajumbe wa Kamati ya Tathmini

Sehemu ya 40(6) ya Sheria ya Manunuzi ya Umma ya mwaka 2011 inasema kwamba, “wajumbe wote wa Kamati ya Tathmini wanatakiwa kusaini fomu za maadili zinazotolewa na kanuni

iliyoandaliwa chini ya Sheria hii, ili kuweka wazi kwamba hawana mgongano wa kimaslahi katika mahitaji ya manunuzi".

Mapitio yangu ya taarifa ya tathmini ya mikataba miwili iliyotekelezwa katika Halmashauri mbili yalibaini kuwa, Kamati za Tathmini hhazikuweka bayana maslahi yoyote kwa kusaini tamko la agano kabla ya kuanza kwa tathmini kama inavyooneshwa katika Jedwali Na. 9-27 hapo chini.

Jedwali Na. 9-27: Mikataba ambayo fomu za tamko la agano hazikusainiwa

Mkoa	Halmashauri	Namba ya mkataba	Kiasi (Sh.)
Arusha	H/W Karatu	LGA/002/2016/2017/W/RF/03 Lot I	165,932,119
	H/W Longido	LGA/006/HQ/2016-201701/LOT No.3	160,927,338
Jumla			**326,859,457**

Kwa maoni yangu, kutosaini fomu za tamko la agano Kamati za Tathmini zinajiweka katika hatari ya upendeleo ambayo inaweza kusababisha kutunuku zabuni kwa Mzabuni ambaye hajakidhi vigezo.
Napendekeza kuwa, katika siku zijazo Uongozi wa Halmashauri husika uhakikishe wajumbe wa Kamati ya Tathmini wanaweka wazi maslahi yao kwa kusaini fomu za tamko la agano kabla ya kuanza mchakato wa tathmini.

9.7.7 Kuondolewa kwa Wazabuni wenye bei za chini bila sababu za msingi kulikosababisha hasara ya Sh. 124,139,940

Kanuni ya 17 (2-3) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013 inahitaji taasisi inayofanya manunuzi kabla ya kukataa zabuni zenye bei ya chini kupita kiasi kuomba maelezo ya Wazabuni, kuthibitisha zabuni au sehemu ya zabuni isiyo ya kawaida na kuandika sababu ya kukataliwa kwa zabuni hiyo na mara moja kutoa taarifa kwa Mzabuni anayehusika.

Aidha, Kanuni ya 203 (1) na (2) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013 inahitaji zabuni zilinganishwe zenyewe kwa zenyewe ili kubaini kiwango cha chini kilichotathminiwa cha gharama za ununuzi wa bidhaa, kazi au huduma.

Mapitio ya tathmini na mchakato wa kutunuku zabuni yalibaini kuwa, katika mikataba sita iliyotekelezwa kwenye Halmashauri tano, Wazabuni walioomba zabuni kwa bei ya chini waliondolewa katika mchakato kwa sababu zisizo za msingi na kusababisha hasara ya Sh. 124,139,940. Jedwali Na. 9-28 hapo chini linatoa maelezo zaidi.

Jedwali Na. 9-28: Athari za kifedha na hasara zilizotakana na kuwaondoa Wazabuni wenye bei za chini bila sababu za msingi

Halmashauri	Namba ya Mkataba	Zabuni Iliyoshinda (Sh.)	Zabuni ya Chini (Sh.)	Hasara (Sh.)
H/W Buchosa	LGA/173/SEDPII/2015/2016/W/09	127,362,498	115,266,800	12,095,698
H/W Longido	LGA/006/HQ/2015/2016/W/03 LOT No. 03	110,486,200	92,555,440	17,930,760
H/W Muleba	LGA/137/2015-2016/MLB/WSDP/W/46-Lot.02	824,609,970	803,275,646	21,334,324
H/W Mkalama	LGA/147/2016/2017/W/05	300,007,920	266,173,190	33,834,730
	LGA/147/2016/2017/W/01, LOT 02	202,679,455	193,106,357	9,573,098
H/W Handeni	LGA/131/2016/2017/W/RF/01/LOT3	179,070,900	149,699,570	29,371,330
JUMLA				**124,139,940**

Kwa maoni yangu, kuwaondoa Wazabuni wenye bei ya chini bila sababu za msingi kulipelekea hasara ya Sh. 124,139,940. Aidha, kulisababisha kuwepo kwa ushindani usiozingatia usawa.

Napendekeza kwa Uongozi wa Halmashauri husika kufuata Kanuni ya 17 na 203 ya Kanuni za manunuzi ya Umma ya mwaka 2013 ili kuongeza uwazi katika ulinganishaji wa Wazabuni. Aidha, Maafisa Masuuli na Bodi za Zabuni wawajibishwe kwa kusababisha hasara ya Sh. 124,139,940.

9.7.8 Afisa Masuuli kushindwa kuwapa taarifa Wazabuni walioshindwa zabuni

Kanuni ya 231(2) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013 inasema kwamba, "Baada ya kupokea taarifa ya uamuzi wa tuzo kutoka Bodi ya Zabuni, Afisa Masuuli anatakiwa, baada ya kuwa amejiridhisha kwamba taratibu sahihi zimefuatwa, atoe notisi ya nia ya kutangaza tuzo ya mkataba ndani ya siku tatu kwa Wazabuni wote walioshiriki katika zabuni husika na kuwapa siku kumi na nne ambazo watatakiwa kuwasilisha malalamiko, kama yapo".

Nimebaini mikataba mitano katika Halmashauri tatu ambapo Maafisa Masuuli hawakutoa notisi za nia ya kutangaza tuzo za mikataba kwa Wazabuni washiriki walioshindwa katika zabuni kama inavyooneshwa katika Jedwali Na.9-29 hapo chini.

Jedwali Na. 9-29: Kushindwa kuwapa taarifa Wazabuni walioshindwa tenda

Mkoa	Halmashauri	Namba ya Mkataba	Kiasi (Sh.)
Arusha	H/W Karatu	LGA/002/2015/16/W/SEDP II/03 LOT 4	203,216,700
Mbeya	H/W Kyela	LGA/074/2013/2014/RWSSP/01 Lot 1	1,140,256,700
		LGA/074/2013/2014/RWSSP/01 Lot 2	562,260,875
	H/W Mbeya	LGA/078/2016/2017/W/IRR/01	239,557,806
		LGA/078/2015-2016/W/04	613,042,214
Jumla			**2,758,334,295**

Kwa maoni yangu, kwa kutowapa taarifa Wazabuni walioshindwa zabuni Maafisa Masuuli hawakuzingatia usawa, hivyo kuwanyima

haki zao za kukata rufaa (kama wana malalamiko). Hii pia ilizuia uwazi na usawa katika tathmini na tuzo za mikataba.

Napendekeza kwamba, katika siku zijazo Uongozi wa Halmashauri za wilaya husika utoe taarifa kwa Wazabuni wote walioshindwa kabla ya kutangaza mshindi wa tenda.

9.7.9 Mapungufu katika kuwapa taarifa Wazabuni walioshindwa kwa mikataba yenye thamani ya Sh. 1,428,630,370

Sehemu ya 60 (3-5) ya Sheria ya manunuzi ya Umma ya mwaka 2011 (na marekebisho yake ya mwaka 2016) na Kanuni ya 231 ya Kanuni za Manunuzi ya Umma za mwaka 2013, inahitaji Afisa Masuuli kutoa notisi ya nia ya kumtangaza mshindi wa mkataba (ambayo itakuwa na sababu kwa nini Wazabuni wengine hawakufanikiwa kupata zabuni hizo) kwa Wazabuni wote walioshiriki katika zabuni husika ikiwapa siku saba za kazi kuwasilisha malalamiko yao, kama yapo. Vilevile, kabla ya kutoa notisi ya nia ya kumtangaza mshindi wa mkataba, kuwasilisha uamuzi wa kutunuku kwa Kamati inayohusika na fedha na mipango, kwa ajili ya uchunguzi wa kina.

Mapitio yangu ya notisi za nia ya kutangaza washindi wa zabuni yalibaini mapungufu katika mikataba minne iliyotekelezwa katika Halmashauri tatu kama inavyooneshwa katika Jedwali Na. 9-30 hapo chini.

Jedwali Na. 9-30: Mapungufu katika kuwapa taarifa Wazabuni walioshindwa

Mkoa	Halmashauri	Namba ya Mkataba	Kiasi (Sh.)	Mapungufu
KAGERA	H/W BIHARAMULO	LGA/032/2016-17/HQ/W/65.LOT1	157,280,000	Notisi ya nia ya kutangaza mshindi wa mkataba zimetolewa kwa Wazabuni walioshindwa kabla ya Kamati ya Fedha na Mipango kupitia maamuzi ya yaliyofanywa juu ya mshindi wa mkataba huo
		LGA/032/2016-2017/HQ/WSDP/W/76 LOT3	336,254,200	

Mkoa	Halmashauri	Namba ya Mkataba	Kiasi (Sh.)	Mapungufu
	H/W MULEBA	LGA/137/2015-2016/MLB/WSDP/W/46-Lot.02	824,609,970	Wazabuni walioshindwa zabuni walipewa siku 1 ya kazi kwa ajili ya kuwasiilisha malalamiko yao badala ya siku 7. Aidha, Afisa Masuuli hakutoa sababu za Wazabuni hao kushindwa tZabuni
ARUSHA	H/W LONGIDO	HW/LONG/PMU/2015/ SEDP/03	110,486,200	Mzabuni aliyeshindwa zabuni alipewa taarifa zisizo za kweli juu ya kukosa kwake
JUMLA			**1,428,630,370**	

Kwa maoni yangu, Maafisa Masuuli hawakuzingatia usawa hivyo, kuwanyima haki ya kukata rufaa Wazabuni walioshindwa (kama wana malalamiko) na kuharibu ushindani katika mchakato wa zabuni hizo. Aidha, walizinyima haki Kamati za fedha na mipango kufanya uchunguzi wa kina na kupitisha maamuzi ya kutoa tuzo kwa Mzabuni aliyeshinda kabla ya kuwapa taarifa Wazabuni walioshindwa.

Napendekeza kwamba, katika siku zijazo Maafisa Masuuli wahakikishe notisi za nia ya kutangaza mshindi wa mkataba zinakuwa na sababu za kushindwa kwa Wazabuni wengine walioshiriki katika Zabuni hizo, na kutoa siku saba za kazi kwa Wazabuni walioshindwa kuwasilisha malalamiko yao (kama yapo). Aidha, maamuzi ya kutangaza mshindi wa zabuni kwa mkataba wowote yanatakiwa kuwasilishwa kwenye Kamati ya Fedha na Mipango kwa ajili ya uchunguzi kabla nia ya kumtangaza mshindi haijatolewa.

9.7.10 Makosa yaliyobainika katika uhakiki wa mikataba kwa Mwanasheria Mkuu yenye thamani ya Sh. 9,465,625,044

Kanuni ya 59 na 60 ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013 (na marekebisho yake ya mwaka 2016) zinahitaji mkataba unaotokana na kukubalika kwa zabuni husika kuhakikiwa na

Mwanasheria Mkuu au Mwanasheria wa taasisi inayofanya manunuzi kabla mkataba haujasainiwa na pande zote. Afisa Masuuli, mara tu baada ya kupokea maoni kutoka kwa Mwanasheria Mkuu au Mwanasheria wa taasisi inayofanya manunuzi anatakiwa kuingiza marekebisho hayo katika rasimu ya mkataba.

Nimebaini matukio matatu katika Halmashauri mbili ambapo, maoni ya Mwanasheria Mkuu na Mwanasheria wa taasisi hayakuingizwa katika rasimu za mikataba. Aidha, nimebaini pia matukio mawili katika Halmashauri moja ambapo mikataba ilikuwa haijahakikiwa na Mwanasheria Mkuu au Mwanasheria wa taasisi. Maelezo ni kama yanavyooneshwa katika Jedwali Na. 9-31 hapo chini.

Jedwali Na. 9-31: Makosa yaliyojitokeza katika uhakiki wa mikataba

Halmashauri	Namba Ya Mkataba	Kiasi (Sh.)	Makosa Yaliyopatikana
H/W MALINYI (MKOA WA MOROGORO)	LGA/082/205/ 16/W/03	70,845,000	Mikataba ilisainiwa na kutekelezwa bila kuhakikiwa na Mwanasheria wa taasisi husika
	LGA/082/2015 /16/W/01	96,076,200	
H/W MBEYA (MKOA WA MBEYA)	LGA/078/2014 -2015/C/01	8,977,050,004	Halmashauri hawakuzingatia ushauri uliotolewa na Mwanasheria Mkuu kwenye majadiliano ya bei, na kwa mujibu wa maoni ya Mwanasheria Mkuu, Mshauri (Consultant) hakuwa na haki kupata sehemu ya faida ya mradi. Vilevile, Mwanasheria Mkuu wa Serikali alishauri kuwa Mshauri

Halmashauri	Namba Ya Mkataba	Kiasi (Sh.)	Makosa Yaliyopatikana
			atanufaika zaidi na mkataba kuliko mwajiri (Halmashauri) hivyo mwajiri angenufaika zaidi kupitia mikopo ya benki ya biashara
H/W HANDENI (MKOA WA TANGA)	LGA/131/2016 - 2017/W/RF/09	142,582,940	Maoni ya Mwanasheria wa Halmashauri kuhusu nguvu maalumu ya kisheria ya mkataba kutosajiliwa na kutokuwa na maazimio ya kampuni hayakuingizwa katika mikataba iliyosainiwa
	LGA/131/2016 - 2017/W/RF/03	179,070,900	
JUMLA		**9,465,625,044**	

Kwa maoni yangu, utoaji zabuni kabla ya kuweka maoni ya Mwanasheria Mkuu wa Serikali au Wanasheria wa taasisi inaziweka Halmashauri katika hatari za kisheria na inaweza kuhatarisha thamani ya fedha za miradi. Aidha, kutohakiki mikataba kunaweza kusababisha hatari za kisheria na gharama zisizo za lazima.

Napendekeza kuwa, katika siku zijazo Uongozi wa Halmashauri za wilaya husika uhakikishe maoni ya Mwanasheria Mkuu na Wanasheria wa taasisi yanaingizwa katika rasimu za mikataba kabla haijasainiwa ili kuepuka matatizo ya kisheria ambayo yanaweza kujitokeza wakati wa utekelezaji wa mikataba hiyo. Aidha, Uongozi wa Halmashauri hizi unatakiwa kuhakikisha kwamba mikataba inahakikiwa kabla ya kusainiwa.

9.7.11 Kulipwa kwa kodi ya ongezeko la thamani (VAT) kwa miradi iliyosamehewa Sh. Tz 171,801,364

Aya ya 9.2.2 ya Mkataba wa makubaliano (MoU) kwa ajili ya uanzishaji wa Mfuko wa Mpango wa Maendeleo wa Sekta ya Maji (WSDP) pamoja na marekebisho yake ya Juni, 2013 inasema kwamba, "Serikali imekubali kusamehe kodi zote zilizowekwa moja kwa moja au zisizo za moja kwa moja kwenye matumizi yote yanayostahili ya bidhaa, kazi na huduma za kifedha chini ya WSDP".

Nimebaini mikataba miwili, Na. LGA/004/2016/17/RWSSP/W/14 na Na. LGA/004/2016/17/RWSSP/W/10 katika Halmashauri ya Wilaya Monduli Mkoani Arusha, ambapo kiasi cha VAT Sh. 87,765,679 kililipwa kwa ajili ya miradi ya maji iliyosamehewa kodi. Nimebaini pia mikataba miwili katika Halmashauri za Wilaya Karagwe na Biharamulo yenye namba LGA/033/W/2016/17/W/NT/07 na LGA/032/2016-2017/HQ/WSDP/W/76 LOT 03 ambapo kodi ya ongezeko la thamani (VAT) yenye thamani ya Sh. 84,035,685 ilijumuishwa katika gharama ya miradi ya maji iliyosamehewa kodi.

Kwa maoni yangu, malipo ya VAT kwa miradi iliyosamehewa kodi yanapunguza uwezo wa Halmashauri kugharamia miradi mingine. Aidha, kutofuata MoU kunakatisha tamaa nia za wafadhili kuendelea kutoa ruzuku katika miradi mingine.

Napendekeza kwamba, katika siku zijazo Uongozi wa Halmashauri ufuate mkataba wa makubaliano uliosainiwa. Aidha, Afisa Masuuli achukuliwe hatua kwa ulipaji wa VAT katika miradi iliyosamehewa kodi.

9.7.12 Mikataba yenye thamani ya Sh. 5,425,064,337 imetekelezwa bila kukatiwa bima

Kifungu cha 7 cha Masharti Maalum ya Mkataba (SCC) na kifungu cha 14.1 cha Masharti ya Jumla ya Mkataba (GCC) vinahitaji Wakandarasi kukatia bima kutoka tarehe ya kuanza hadi mwisho wa kipindi cha matazamio ya mkataba kwa ajili ya hatari mbalimbali.

Nimebaini katika mikataba Na. LGA/074/2013/2014/RWSSP/01 LOT 1 wenye thamani ya Sh. 1,140,256,700 wa Halmashauri ya Wilaya Kyela na Na. LGA/134/ULGSP/BT/2015/2016/03 wenye thamani ya Sh. 4,284,807,637 wa Halmashauri ya Mji Njombe kuwa imetekelezwa bila kuwa na bima.

Kwa maoni yangu, kukosekana kwa bima kunaziweka Halmashauri katika hatari ya ucheleweshaji wa ukamilishaji wa mikataba kama matukio yanayokingika yakitokea.

Napendekeza kwa Uongozi wa Halmashauri hizi kuhakikisha kwamba, katika siku zijazo miradi yote inakatiwa bima kupunguza hatari ya kutokea kwa hasara.

9.7.13 Mikataba yenye thamani ya kiasi cha Sh.Tz 5,763,938,985 imetekelezwa bila kuwepo kwa hati za dhamana ya utendaji

Kanuni ya 29 ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013, inazitaka taasisi zote zinazofanya manunuzi kupewa dhamana ya utekelezaji wa kazi/mkataba kutoka kwa Wazabuni walioshinda zabuni ili kuhakikisha utekelezaji wa mikataba unafanyika kwa uaminifu na malipo yanafanyika kwa wafanyakazi wote, wasambazaji, mafundi na Wakandarasi wasaidizi wa mradi, kama wapo.

Nimebaini matukio matatu katika Halmashauri tatu ambapo mikataba yenye thamani ya Sh. 5,763,938,985 ilitekelezwa bila hati za dhamana. Maelezo ya mikataba hiyo ni kama yanavyoonekana katika Jedwali Na. 9-32 hapo chini.

Jedwali Na. 9-32: Mikataba iliyotekelezwa bila kuwa na hati za dhamana ya utendaji

Mkoa	Halmashauri	Namba ya Mkataba	Kiasi (Sh.)
Mbeya	H/W Kyela	LGA/074/2013/2014/RWSSP/01 Lot 01	1,140,256,700
Mwanza	H/W Buchoosa	LGA/173/SF/2016/2017/W/42	338,874,648

Njombe	H/MJI Njombe	LGA/134/ULGSP/BT/2015/2016/03	4,284,807,637
JUMLA			**5,763,938,985**

Aidha, ukaguzi wangu umebaini mapungufu katika hati za dhamana zilizowasilishwa na Wakandarasi katika Halmshauri nne zilizotekeleza mikataba minne yenye thamani ya Sh. 1,863,827,124. Maelezo ya mikataba hiyo ni kama yanavyoonekana katika Jedwali Na.9-33 hapo chini.

Jedwali Na. 9-33: Mapungufu katika hati za dhamana zilizowasilishwa

Mkoa	Halmashauri	Namba ya Mkataba	Kiasi (Sh.)	Mapungufu
NJOMBE	H/MJI NJOMBE	LGA/134/ULGSP/BT/2013/2014/02	790,000,000	Hati ya dhamana ya utendaji imeisha muda wake kabla ya kukamilika kwa mkataba
KILIMANJARO	H/W SAME	LGA/049/W/2016/2017/04	95,660,240	Hati ya dhamana ya utendaji imeisha muda wake kabla ya kukamilika kwa mkataba
DODOMA	H/W MPWAPWA	LGA/023/2016/2017/W/01	641,912,684	Kuwasilisha bima badala ya dhamana ya benki
KAGERA	H/W BIHARAMULO	LGA/032/2016-2017/HQ/WSDP/W/76 Lot 03	336,254,200	Hati ya dhamana ya utendaji inalinda miezi 12 tu badala ya 18
Jumla			**1,863,827,124**	

Kwa maoni yangu, kukosekana kwa hati za dhamana za utendaji kunaziweka Halmashauri katika hatari ya kupoteza rasilimali zake

kwa miradi inayoendelea, endapo Wakandarasi watashindwa kutekeleza mikataba waliyoingia na Halmashauri au endapo watasitisha mikataba hiyo.

Napendekeza kwamba, katika siku zijazo Uongozi wa Halmashauri hizi uhakikishe mikataba yote inalindwa kwa hati za dhamana ya utendaji kama inavyoelekezwa katika Kanuni za manunuzi ya Umma, ili kulinda maslahi ya Halmashauri na mafanikio ya utekelezaji wa miradi.

9.7.14 Kutotozwa kwa fidia za ucheleweshaji mradi kiasi cha Sh.Tz 119,221,004

Kanuni ya 112(1) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013, inahitaji taasisi inayofanya manunuzi kudai fidia kwa Mzabuni kwa, kuacha kupeleka vifaa, kuacha kutoa bidhaa, au kuacha kutoa huduma au kuchelewa kufanya kazi. Aidha, kifungu cha 23 cha SCC kinataka fidia ya 0.1% ya jumla ya mkataba kutozwa kwa siku kwa kazi iliyocholeweshwa.

Nimebaini katika mikataba miwili yenye Na. LGA/023/2016/2017/W/01 na LGA/023/2016/2017/W/12 katika Halmashauri ya Wilaya Mpwapwa Mkoani Dodoma, Wakandarasi walichelewa kutekeleza mikataba na Halmashauri haikuwatoza gharama za upotevu wa muda na uharibifu wa rasilimali (liquidated damages) kiasi cha Sh. 119,221,004.
Kwa maoni yangu, kwa kuwa Wakandarasi walichelewa kukamilisha kazi, fidia sawa na Sh. 119,221,004 ilitakiwa kutozwa kutoka kwa Wakandarasi hao.

Napendekeza kwa Uongozi wa Halmashauri ya Wilaya Mpwapwa, kutoza Sh. 119,221,004 ikiwa ni fidia kutoka kwa Wakandarasi kwa kutokamilisha kazi kwa wakati.

9.7.15 Usimamizi duni katika utekelezaji wa miradi yenye thamani ya Sh. 363,426,440

Kanuni 252 (2) ya Kanuni za manunuzi ya Umma ya mwaka 2013, inamtaka Msimamizi wa mradi aliyeteuliwa na Afisa Masuuli kusimamia kazi za Kamati ya uchunguzi, kuandaa na kuwasilisha taarifa ya utekelezaji kila mwezi au ndani ya kipindi kilichowekwa na Afisa Masuuli.

Mapitio yangu ya miradi iliyotekelezwa, yalibaini mikataba mitatu katika Halmashauri tatu ambapo Wasimamizi wa miradi walishindwa kusimamia na kufuatilia miradi ipasavyo na kusababisha kuchelewa kukamilika kwa kazi kama inavyooneshwa katika jedwali Na.9-34 hapo chini.

Jedwali Na. 9-34: Usimamizi duni katika utekelezaji wa miradi

Mkoa	Halmashauri	Namba Ya Mkataba	Kiasi (Sh.)	Mapungufu Yaliyobainika
Kagera	H/W Biharamulo	LGA/032/2016-17/HQ/W/65.LOT1	157,280,000	Msimamizi wa mradi hakuandaa taarifa za maendeleo ya mradi kwa miezi miwili (2) na mradi ulikuwa nyuma ya ratiba
Kilimanjaro	H/W Same	LGA/049/W/2016/2017/04	95,660,240	Msimamizi wa mradi hakuandaa taarifa za maendeleo ya mradi kwa miezi minne (4) na mradi ulikuwa nyuma ya ratiba
Arusha	H/W Longido	LGA/006/HQ/2015/16/W/03 Lot 3	110,486,200	Mkandarasi hakufanya kazi ya kiasi cha Sh. 53,179,200 na kuitelekeza kazi mnamo tarehe 29/11/2016.

Mkoa	Halmashauri	Namba Ya Mkataba	Kiasi (Sh.)	Mapungufu Yaliyobainika
				Malipo ya awali (Advance payment) ya Sh. 5,111,530 hayakurejeshwa.
Jumla			363,426,440	

Kwa maoni yangu, usimamizi duni katika utekelezaji wa mikataba hiyo, ulisababisha kutomalizika kwa kazi/mikataba. Aidha, kuna hatari ya kuwa na kazi zisizo na ubora kwa kuwa miradi hiyo ilitekelezwa bila usimamizi wa kutosha.

Napendekeza kuwa, katika siku zijazo Uongozi wa Halmashauri za Wilaya hizi kuhakikisha Wasimamizi wa miradi wanatekeleza jukumu la usimamizi kama inavyotakiwa. Aidha, Halmashauri hizi zihakikishe kuwa kazi iliyobaki inakamilika ili kupata manufaa yaliyokusudiwa.

9.7.16 Kucheleweshwa kwa utekelezaji wa miradi yenye thamani ya Sh. Tz 1,656,397,844

Kimsingi, miradi inatakiwa kuanza na kumalizika ndani ya kipindi ambacho kimetajwa katika mikataba iliyosainiwa. Kinyume na hitaji hili, kulikuwa na ucheleweshaji katika utekelezaji na ukamilishaji wa miradi mitatu yenye thamani ya Sh. 1,044,485,160 katika Halmashauri tatu za Wilaya kama inavyoonekana katika Jedwali Na. 9-35 hapo chini.

Jedwali Na. 9-35: Kucheleweshwa kwa utekelezaji wa miradi

HALMASHAURI	NAMBA YA MKATABA	KIASI (Sh.)	MUDA WA MKATABA	MAELEZO

H/W BIHARAMULO	LGA/032/2016-2017/HQ/WSDP/W/76 Lot 3	336,254,200	28/06/2017 hadi 28/12/2017	Hadi kufikia tarehe 21/08/2017 ukusanyaji wa vifaa na makabidhiano ya mradi vilikuwa havijafanyika
H/W KARAGWE	KGR/HWK/033/2016/2017/W/NT/01	678,230,960	02/03/2017 hadi 01/08/2017	Hadi kufikia tarehe 29/08/2017 mkataba ulikuwa bado haujakamlika kutokana na kutohamishwa kwa nguzo za umeme zilizotakiwa kuhamishwa kupisha mradi
H/W MPWAPWA	LGA/023/2016/2017/W/01	641,912,684	13/10/2016 hadi 14/10/2017	Hadi kufikia tarehe 26/01/2018 mkataba ulikuwa haujakamilika
Jumla		**1,656,397,844**		

Kwa maoni yangu, kuchelewa kwa utekelezaji na ukamilikaji wa miradi hii kunainyima jamii husika faida zilizokusudiwa kwa wakati. Hii inaweza pia kusababisha hatari kwa Halmashauri kuingia gharama za ziada.

Napendekeza kuwa, katika siku zijazo Uongozi wa Halmashauri husika ufanye uangalizi wa kutosha kuhakikisha miradi inaanza na kukamilika kwa wakati uliopangwa.

9.7.17 Ucheleweshwaji wa malipo kwa kazi iliyofanyika yenye thamani ya Sh.Tz 748,077,772

Vifungu vya mikataba vinahitaji Wakandarasi kuwasilisha makadirio ya thamani ya kazi iliyofanywa kwa kila mwezi, ambayo yatapitiwa na kuthibitishwa na Msimamizi wa mradi ndani ya siku 28. Kushindwa kufanya hivyo, Mkandarasi atatozwa riba kwa kiasi kisicholipwa kwa kutumia kiwango cha riba ya kukopa kibiashara kilichopo kwa wakati huo.

Mapitio yangu ya mkataba Na. LGA/137/2015-2016/MLB/WSDP/W/46-LOT.02 wa Halmashauri ya Wilaya Muleba yalibaini kuwa, Mkandarasi aliwasilisha madai kwa kazi iliyokamilika yenye thamani ya Sh. 558,157,272 mnamo tarehe 20/06/2017. Hata hivyo, hadi kufikia tarehe 13/11/2017 (miezi tano) malipo yalikuwa hayajafanyika. Aidha, mkataba Na. LGA/074/2013/2014/RWSSP/01 LOT 3 kwa Halmashauri ya Wilaya ya Kyela malipo yenye thamani ya Sh.189,920,500 yalicheleweshwa kwa siku 76.

Kwa maoni yangu, kuchelewa kwa malipo kunaweza kuchelewesha kukamilika kwa miradi hiyo na kuongeza gharama.

Napendekeza kwa Uongozi wa Halmashauri husika kuhakikisha kwamba, katika siku zijazo malipo yanafanyika kwa wakati kwa kazi zote zilizokamilika ili kulinda maslahi ya pande zote.

9.7.18 Upungufu wa wafanyakazi katika Kitengo cha Manunuzi na Idara ya Kazi ambao unaathiri utendaji katika kusimamia miradi

Nimepitia kiwango halisi cha nguvukazi katika Idara ya Kazi na Kitengo cha Manunuzi kulingana na kiwango cha watumishi kilichopangwa na kubaini kuwa, Idara ya Kazi katika Halmashauri ya Wilaya Same hakuna wapimaji na wabunifu wa michoro. Kwa upande mwingine, katika Halmashauri ya Wilaya ya Karagwe Mkuu wa Kitengo cha Manunuzi hajathibitishwa (anaongoza kitengo hicho kwa kukaimu zaidi ya mwaka mmoja bila kuwa barua ya kukaimu toka katika Uongozi wa Halmashauri).

Kwa maoni yangu, upungufu wa wafanyakazi muhimu unazisababishia Idara ya Kazi na Kitengo cha Manunuzi hatari ya kutotekeleza majukumu yao kwa tija na hivyo kupelekea kazi kuwa za kiwango cha chini, na pia kuchelewa kwa ukamilishwaji wa miradi.

Napendekeza kwa Uongozi wa Halmashauri kuwasiliana na Ofisi ya Rais - Menejimenti ya Utumishi wa Umma ili kupata kibali cha ajira kitakachowezesha kujaza nafasi zilizo wazi na kuongeza tija na ufanisi.

9.7.19 Kumtangaza mshindi wa zabuni kabla ya idhini ya Kamati ya Fedha na Mipango Sh. 203,216,700

Sehemu ya 60 (4) ya Sheria ya Manunuzi ya Umma ya mwaka 2011 inamtaka Afisa Masuuli wa Mamlaka ya Serikali ya Mtaa, kuwasilisha uamuzi wa mshindi wa zabuni katika Kamati yenye dhamana ya fedha na mipango, kwa ajili ya uchunguzi kabla ya kutoa notisi ya nia ya kutangaza mshindi wa mkataba.

Mapitio yangu katika jalada la mkataba No. LGA/002/2015-16/W/SEDP II/03/LOT4 yamebainisha kuwa, tarehe 23/06/2016 Afisa Masuuli wa Halmashauri ya Wilaya yA Karatu alitangaza mshindi wa mkataba kabla ya uchunguzi wa Kamati ya Fedha na Mipango ambayo ilikutana tarehe 14/07/2016.

Kwa maoni yangu, Afisa Masuuli aliinyima Kamati ya Fedha na Mipango haki ya kutekeleza wajibu wake wa usimamizi. Hii ingeweza kuiweka Halmashauri katika hatari ya kumpa mkataba Mzabuni asiyekidhi vigezo.

Napendekeza kwamba, katika siku zijazo Uongozi wa Halmashauri hii uhakikishe Afisa Masuuli anawasilisha maamuzi ya mshindi wa mkataba kwa Kamati ya Fedha na Mipango kwa ajili ya uchunguzi kabla ya kutoa nia ya kumtunuku Mzabuni huyo mkataba.

9.7.20 Tofauti kati ya idadi ya zabuni zilizofunguliwa na zilizofanyiwa tathmini

Kanuni ya 202 (3) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013, inaitaka Kamati ya Tathmini kutathmini zabuni zilizofunguliwa kipindi cha ufunguzi wa zabuni.

Mapitio yangu ya taarifa ya tathmini yenye zabuni Na. LGA/002/2015/2016/W/SEDP II/03 LOT 4 kwa Halmashauri ya Wilaya Karatu yamebaini kuwa, idadi ya zabuni zilizowasilishwa na kufunguliwa kama muhtasari wa ufunguzi wa zabuni unavyoonesha ni tano. Hata hivyo, taarifa ya tathmini ilionesha kuwa zabuni sita zilifanyiwa tathmini.

Kwa maoni yangu, kufanyia tathmini zabuni isiyofunguliwa katika hatua ya ufunguzi wa zabuni ni kuharibu mchakato wa tathmini.

Napendekeza kuwa, katika siku zijazo Uongozi wa Halmashauri uhakikishe kwamba zabuni zinazofanyiwa tathmini ni zile tu zilizofunguliwa wakati wa ufunguzi wa zabuni.

9.7.21 Kuingia mkataba bila Mwanasheria kushuhudia

Sehemu ya 60(a) ya Sheria ya manunuzi ya Umma ya mwaka 2011 (na marekebisho yake ya mwaka 2016) inasema kwamba "ushuhuda wa kusaini mikataba utafanywa kwa mujibu wa sheria au chombo kingine chochote cha kisheria ambacho kinaanzisha taasisi husika ya manunuzi."

Mapitio yangu ya mkataba Na. LGA/006/HQ/2015/2016/W/03 LOT 3 na LGA/006/HQ/2016-2017/01/LOT 3 katika Halmashauri ya Wilaya Longido yalibaini kuwa, mikataba ilisainiwa bila kushuhudiwa na Mwanasheria. Vilevile, tarehe za kusaini mikataba hazikuainishwa.

Kwa maoni yangu, mikataba iliyosainiwa bila ushahidi wa Mwanasheria haitambuliki kisheria na inaiweka pia Halmashauri katika changamoto kubwa endapo migogoro itatokea.

Napendekeza kuwa, katika siku zijazo, Uongozi wa Halmashauri uhakikishe, mikataba yote inasainiwa kwa kushuhudiwa na Mwanasheria.

9.7.22 Usimamizi mbaya wa mkataba uliovunjwa na kusababisha hasara ya Sh. 72,025,634

Nimepitia majalada ya mikataba na kubaini kuwa, tarehe 13/11/2016 Halmashauri ya Wilaya Monduli ilisitisha mkataba wenye namba LGA/004/2016/2017/02 bila kudai Sh. 59,693,990 (10% ya kazi isiyokamilika) kinyume na kifungu cha 61.1 cha GCC na 28.1 cha SCC.

Baada ya hapo, Halmashauri waliingia mkataba mpya wenye thamani ya Sh. 609,271,552 ambao ulisababisha gharama ya ziada ya Sh. 12,331,644 kutoka mkataba ulioingiwa hapo awali. Hivyo kufanya hasara ya jumla ya Sh. 72,025,634.

Kwa maoni yangu, Halmashauri imepata hasara ya Sh. 72,025,634 kwa kutolipwa 10% (Sh. 59,693,990) ya thamani ya kazi isiyokamilika wakati wa kuvunja mkataba wa awali na gharama ya ziada ya Sh. 12,331,644 kwa kuingia mkataba mpya.

Napendekeza kuwa, katika siku zijazo Uongozi wa Halmashauri uhakikishe unazingatia vifungu vya mikataba. Aidha, Afisa Masuuli na Msimamizi wa Mradi wachukuliwe hatua kwa hasara waliyosababisha.

9.7.23 Mwenyekiti wa Bodi ya Zabuni kukosa sifa za uongozi

Nimepitia muundo wa Bodi ya Zabuni wa Halmashauri ya Wilaya ya Muleba na kubaini kuwa, Afisa Masuuli alimteua Mkuu wa Idara ya Afya ambaye mara nyingi huanzisha manunuzi kuwa Mwenyekiti wa Bodi ya Zabuni ya Halmashauri. Hii ni kinyume na Kanuni ya 7 (2) (a) ya Bodi ya Zabuni kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2014 na Sehemu ya 31 ya Sheria ya Manunuzi ya Umma ya mwaka 2011.

Kwa maoni yangu, kufanya hivyo kunaweza kusababisha mgongano wa kimaslahi katika mchakato wa manunuzi.

Napendekeza kwa Uongozi wa Halmashauri kuhakikisha uteuzi wa Mwenyekiti wa Bodi ya Zabuni unafuata Kanuni ya 7(2)(a) ya Bodi ya zabuni kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2014 na Sehemu ya 31 ya Sheria ya manunuzi ya Umma ya mwaka 2011.

9.7.24 Utayarishaji duni wa BoQs kwa mradi wa umwagiliaji uliosababisha gharama ya ziada ya Sh. 26,059,103

Mapitio yangu ya mkataba Na. LGA/037/2016-2017/MLB/SSIDP/W/01 LOT1 (awamu ya pili) kwa Halmashauri ya Wilaya ya Muleba wenye thamani ya Sh. 302,502,470 yalibaini kuwa, Mkandarasi alipaswa kujenga mfereji wenye urefu wa mita 1,573.3 uliochimbwa katika awamu ya kwanza. Hata hivyo, wakati wa utekelezaji wa mradi huo katika awamu ya kwanza Mkandarasi alichimba mita 983.3 pekee. Matokeo yake, Halmashauri ilibadili wigo wa kazi ya awamu ya pili kuwa mita 1,360 na bei ya mkataba kuwa Sh. 328,561,674.

Nilitembelea mradi mnamo tarehe 13/11/2017, (siku tano kabla ya tarehe ya kukamilika kwake) nikagundua Mkandarasi amejenga mita 790 tu kati ya mita 1,360 alizotakiwa kujenga katika awamu ya pili ya mradi.

Kwa maoni yangu, utayarishaji duni wa BoQ ulisababisha gharama za ziada kiasi cha Sh. 26,059,100.

Napendekeza kwa Uongozi wa Halmashauri kuhakikisha kwamba, katika siku zijazo BoQs zinatayarishwa kwa ufanisi ili kuepuka gharama za ziada.

9.7.25 Kamati ya Tathmini haikufanya tathmini ya baada ya Wazabuni kupitishwa

Mapitio yangu ya taarifa za tathmini za mikataba No.LGA/HQ/044/CW/01/2016/2017 (LOT IV) na No.LGA/044/HQ/2016/2017/W/013 katika Halmashauri ya Wilaya ya Rombo yalibaini kuwa, Kamati ya Tathmini haikufanya uhakiki

unaotakiwa baada ya Wazabuni kupitishwa ili kutathmini ukweli wa nyaraka, uwepo wa vifaa na uzoefu wa Wazabuni. Hii ni kinyume na Kanuni ya 124 ya Kanuni za manunuzi ya Umma za mwaka 2013.

Kwa maoni yangu, Kamati ya Tathmini haikupaswa kupendekeza mshindi wa zabuni kabla ya kufanya uhakiki unaotakiwa baada ya Wazabuni kupitishwa ili kuepuka kuiweka Halmashauri katika hatari ya kuwa na kazi zisizo na kiwango.

Napendekeza kwa Uongozi wa Halmashauri kuhakikisha kwamba, katika siku zijazo Bodi ya Zabuni inaidhinisha tu Mzabuni anayepatikana baada ya kufanyika kwa uhakiki wa baada ya Wazabuni kupitishwa.

9.7.26 Kupokelewa na kuwekwa kwa zabuni na Katibu wa Afisa Masuuli badala ya Katibu wa Bodi ya Zabuni

Nimebaini kuwa, zabuni za Halmashauri ya Wilaya ya Same zilikuwa zikipokelewa na kuhifadhiwa na Katibu wa Afisa Masuuli, na kuwekwa katika Ofisi ya Afisa Masuuli kinyume na Kanuni ya 195 (1) ya Kanuni ya Manunuzi ya Umma, 2013 ambayo inahitaji Katibu wa Bodi ya Zabuni kupokea na kuweka zabuni katika kikasha cha zabuni kilichofungwa au katika Ofisi salama kwa niaba ya Bodi.

Kwa maoni yangu, upokeaji na uwekaji wa zabuni unaofanywa na Katibu wa Afisa Masuuli badala ya Katibu wa Bodi, unaweza kusababisha ubadilishwaji wa zabuni hizo, kuondoa baadhi ya zabuni, na hata kufanya marekebisho kwenye zabuni bila kugundulika na Uongozi wa Halmashauri.

Napendekeza kuwa, katika siku zijazo Uongozi wa Halmashauri uhakikishe zabuni zinapokelewa na Katibu wa Bodi ya Zabuni na kuwekwa katika kikasha kilichofungwa au katika Ofisi yenye usalama kwa idhini ya Bodi ya Zabuni.

9.7.27 Kutopanga muda vizuri katika utekelezaji wa mkataba wenye thamani ya Sh.Tz 95,660,240

Kanuni ya 74(1) ya Kanuni za manunuzi ya Umma ya mwaka 2013 inahitaji kipindi halisi cha mkataba kifanyiwe upembuzi ili Wazabuni wapate muda wa kutosha kukamilisha utoaji wa bidhaa, kazi au huduma.

Nimepitia mkataba Na. LGA/049/W/2016/2017/04 wenye thamani ya Sh. 95,660,240 kwa ajili ya ukarabati wa barabara katika Halmashauri ya Wilaya ya Same na kugundua kuwa, mkataba ulipangwa kuanza tarehe 22/03/2017 na kukamilika tarehe 22/07/2017, kipindi ambacho kilikuwa ni cha mvua kwa taarifa za utabiri wa hali ya hewa. Matokeo yake Mkandarasi alisitisha mkataba kwa miezi miwili (tangu mwezi wa tatu hadi wa tano mwaka 2017).

Kwa maoni yangu, upangaji wa muda wa kutekeleza mkataba usiozingatia msimu wa mvua ulipelekea kuchelewa kwa ukamilishaji wa mradi kwa zaidi ya miezi mitano.
Napendekeza kwa Uongozi wa Halmashauri kuhakikisha misimu ya mvua inazingatiwa wakati wa upangaji wa tarehe za mikataba ili kuepuka kuchelewesha ukamilishaji wa kazi na huduma kwa jamii.

9.7.28 Kukosekana kwa muhtasari wa ufunguzi wa zabuni

Nimepitia mkataba wenye Na. LGA/078/2014/2015/C/01 katika Halmashauri ya Wilaya ya Kyela na kugundua kuwa hakukuwa na kumbukumbu za kikao cha ufunguzi wa zabuni. Mapitio zaidi ya ufunguzi wa zabuni hizo yamebaini kutokuwepo kwa kumbukumbu yoyote ya mahudhurio ya kikao cha ufunguzi wa zabuni. Hii ni kinyume na Kanuni ya 199(1) ya Kanuni ya manunuzi ya Umma ya mwaka 2013.

Kwa maoni yangu, kukosekana kwa muhtasari wa kikao cha ufunguzi wa zabuni kunaashiria kutokuwepo na uwazi kwa

Wazabuni. Vilevile kunaiweka Halmashauri katika hatari ya kupoteza uaminifu. Hii pia inaweza kusababisha kukosekana kwa usawa kwenye mchakato wa tathmini.

Napendekeza kwa Uongozi wa Halmashauri kuhakikisha kwamba, kwa siku zijazo kikao cha ufunguzi wa zabuni kinafanyika ipasavyo na kumbukumbu zake zinatunzwa kwa rejea zaidi.

9.7.29 Mkataba wenye thamani ya Sh. 338, 874,648 umetunukiwa bila tathmini ya zabuni

Mapitio ya mkataba Na. LGA/173/SZ/2016/2017/W/42 wa Halmashauri ya Wilaya ya Buchosa na muhtasari wa Bodi ya Zabuni wa tarehe 19/04/2017 yalibaini kuwa, SUMA JKT alinukuu bei ya Sh. 298,874,648 na TBA walinukuu bei ya Sh. 348,943,152. SUMA JKT alishinda zabuni hiyo pasipo na tathmini ya zabuni. Hii ni kinyume na Kanuni ya 211 ya Kanuni za manunuzi ya Umma za mwaka 2013. Aidha, niligundua kuwa tarehe 19/04/2017 Bodi ya Zabuni iliidhinisha bei ya Sh. 298,874,253 lakini mkataba ulisainiwa kwa Sh. 338, 874,648. Hii ilipelekea gharama za ziada za mradi Sh. 40,000,000.

Kwa maoni yangu, kutunuku mkataba bila tathmini ya zabuni kunazuia ushindani kwa Wazabuni; na kunaiweka Halmashauri katika hatari ya kununua huduma kwa gharama ya juu zaidi.

Napendekeza kuwa, katika siku zijazo Uongozi wa Halmashauri ufanye tathmini kikamilifu kabla ya kutangaza mshindi wa zabuni.

9.7.30 Usanifu duni wa mradi uliopelekea ucheleweshaji na gharama ya ziada ya Sh. 258,294,791

Kanuni ya 321 (1) ya Kanuni za manunuzi ya Umma za mwaka 2013 (na marekebisho yake ya mwaka 2016) inamtaka Mshauri (Consultant) kufanya kazi kulingana na viwango vya taaluma vya sasa na kwa hatua stahiki ili kuepuka kufanya kosa.

Mapitio yangu katika mkataba Na. LGA/134/ULGSP/BT/2015/2016/03 wenye thamani ya Sh. 4,284,807,636.96 kwa ajili ya ujenzi wa kituo cha mabasi cha Njombe yalibaini kuwa, mkataba ulitakiwa kuanza tarehe 21/9/2015 na kuisha tarehe 20/8/2016. Hata hivyo, hadi tarehe 17/11/2017 mradi ulikuwa bado haujakamilika.

Zaidi ya hayo, nilibaini ucheleweshaji wa mradi ulisababishwa na usanifu duni wa Mhandisi Mshauri ambao ulileta mabadiliko mengi na kusimama kwa kazi. Hii pia ilisababisha gharama ya ziada ya Sh. 258,294,791.

Kwa maoni yangu, usanifu duni wa mradi ulipelekea kuchelewa kukamilika kwa mradi na kuongezeka kwa gharama ya Sh. 258,294,791.

Napendekeza kuwa, katika siku zijazo Uongozi wa Halmashauri hii uongeze ubora katika manunuzi yake kwenye eneo la huduma za washauri ili kuepuka gharama za ziada na kuchelewa kwa utekelezaji wa mikataba.

9.7.31 Uzembe wa Mshauri uliopelekea kuvunja misingi ya mkataba

Sehemu ya 3 (3.2-3.4) ya hadidu za rejea kwa mkataba Na. LGA/134/ULGSP/BT/2012/2013/03 inahitaji Mshauri wa mradi kusimamia mradi na kutoa taarifa kwa Halmashauri kila wiki, kila mwezi na kila robo mwaka.

Nimepitia mkataba Na. LGA/134/ULGSP/BT/2012/2013/03 wa Halmashauri ya Mji Njombe na kubaini kuwa Mshauri hakutekeleza majukumu yake kwa mujibu wa mkataba (kushindwa kuwasilisha taarifa ya kina na kuweka Mshauri Mkazi). Halmashauri ilimuonya Mshauri kupitia barua Na. NTC/TB/01/234 kuhusu utendaji wake kuwa wa kiwango cha chini. Aidha, nimebaini barua nne kutoka kwa Mkandarasi ambazo zilimtaka Mshauri kutoa maoni ya kitaalam juu ya maulizo yaliyojitokeza eneo la kazi lakini Mshauri hakujibu barua hata moja katika hizo. Hii ilisababisha Mkandarasi

kuomba siku 106 za nyongeza ili kukamilisha kazi, ambazo pia hazikupitishwa na Mshauri (Consultant).
Kwa maoni yangu, Mshauri kushindwa kuandaa taarifa ya maendeleo ya kila mwezi na kutojibu maulizo ya Mkandarasi vilisababisha mradi kuchelewa.

Napendekeza kwa Uongozi wa Halmashauri kufuatilia utendaji wa Mshauri dhidi ya masharti yaliyotajwa katika mkataba. Aidha, Halmashauri ya Mji Njombe ichukue hatua dhidi ya Mshauri kadri mkataba unavyotaka.

9.7.32 Kushindwa kuzuia Sh. 144,000,000 kutoka kwa Mkandarasi kwa kutohuisha mpango wa kazi

Ukaguzi wangu wa mkataba Na. LGA/134/ULGSP/BT/2013/2014/02 na LGA/134/ULGSP/BT/2015/2016/03 katika Halmashauri ya Mji Njombe ulibaini kuwa, Mkandarasi hakuwasilisha mpango wa kazi uliohuishwa kwa miezi 17 (Awamu 32). Halmashauri ilishindwa kuzuia kiasi cha Sh. 144,000,000 kinyume na kifungu cha 15 na 16 cha SCC ambacho kinahitaji kiasi cha Sh. 4,500,000 kuzuiwa kwa kila awamu ambayo Mkandarasi atashindwa kuhuisha mpango wa kazi.

Kwa maoni yangu, kushindwa kuzuia kiasi hicho cha fedha kunaiweka Halmashauri katika hatari ya ucheleweshaji wa huduma kwa jamii husika na pia upotevu wa fedha iwapo Mkandarasi atashindwa kutekeleza mradi ndani ya kipindi kilichopangwa.

Napendekeza kwa Uongozi wa Halmashauri kuhakikisha kwamba, katika siku zijazo, kiasi cha fedha kinachotakiwa kwa kila awamu ambayo Mkandarasi atashindwa kuhuisha mpango wa kazi kinazuiwa ili kuepusha hasara kwa Halmashauri inayoweza kujitokeza.

9.7.33 Kutelekezwa kwa vifaa vya ujenzi vyenye thamani ya Sh. 105,942,526.55

Kifungu cha 45.2 na 45.3 cha GCC kinasema kwamba, "Msimamizi wa mradi atakagua taarifa ya kila mwezi ya Mkandarasi na kuthibitisha malipo kwa Mkandarasi ndani ya siku ishirini na nane (28) kuanzia siku ya kupokea cheti cha malipo hayo kutoka kwa Mkandarasi, na kwamba thamani ya kazi iliyofanywa itabainishwa na Msimamizi wa mradi".

Mapitio yangu katika jalada la mawasiliano la mkataba Na. LGA/134/ULGSP/BT/2013/2014/02 katika Halmashauri ya Mji Njombe yalibaini kuwa, Mkandarasi hakufidiwa vifaa vyenye thamani ya Sh. 105,942,526.55 visivyotumika katika awamu ya kwanza ya mkataba kutokana na mabadiliko ya mawanda na matakwa yaliyotolewa na Mshauri. Vifaa hivyo vilinunuliwa kabla mawanda na matakwa ya mkataba hayajabadilika.

Kwa mtazamo wangu, mabadiliko ya mawanda na matakwa ya mkataba yamechangia kutotumika kwa vifaa hivyo vilivyotelekezwa, na pia yamepelekea kutokuelewana kati ya pande zote mbili na kuchelewa kukamilika kwa mradi.

Napendekeza kwa Uongozi wa Halmashauri kuhakikisha katika siku zijazo, mabadiliko katika mawanda, matakwa na muundo wa mradi yanawasilishwa kwa Mkandarasi kwa wakati. Aidha, Halmashauri inashauriwa kutatua mgogoro baina yake na Mkandarasi na kukamilisha utekelezaji mradi bila kuchelewa zaidi.

9.7.34 Kufanyika kwa malipo ya Sh. 204,811,028.20 kinyume na idhini ya Mhandisi Mshauri

Kifungu cha 46.1 cha GCC kinahitaji Halmashauri kulipa kiasi kilichothibitishwa na Msimamizi wa mradi kwa kila cheti husika cha malipo.

Mapitio ya malipo ya kazi zilizotekelezwa kwa mkataba Na. LGA/134/ULGSP/BT/2013/2014/02 na LGA/134/ULGSP/BT/2015/2016/03 yamebainisha kuwa,

Halmashauri ya Mji Njombe ililipa kiasi cha Sh. 204,811,028.20 pungufu ikilinganishwa na fedha iliyoidhinishwa na Mshauri katika malipo 11 kwa awamu ya kwanza na ya pili.

Kwa maoni yangu, kukataa malipo yaliyothibitishwa na Mshauri bila kuwaarifu wahusika kumesababisha mgogoro ambao hatimaye umepekelekea kuchelewa kwa mradi.

Napendekeza katika siku zijazo, Uongozi wa Halmashauri kumpa taarifa Mshauri kuhusu mabadiliko yoyote yatokanayo na kiasi kilichoidhinishwa kwa malipo. Aidha, kukokotoa malipo yote ya awali na kulipa kiasi kilichokatwa (kama kipo) ili kuepuka kukawia zaidi kwa mradi.

9.8 Mapungufu yaliyojitokeza kwenye Taarifa ya Mamlaka ya Uzimamizi wa Manunuzi ya Umma (PPRA) kwa mwaka 2016/17

Sheria ya Manunuzi Toleo Na, 410 imetoa mamlaka kwa Mamlaka ya Usimamizi wa Manunuzi ya Umma (PPRA) kufanya ukaguzi wa manunuzi kuanzia kwenye mchakato wa zabuni, utekelezaji wa miradi na kumalizika kwa miradi. Lengo ni kutambua kama manunuzi yanafanyika kwa mujibu wa sheria ya manunuzi.

Kwa mwaka wa fedha 2016/2017, Mamlaka ya Usimamizi wa Manunuzi ya Umma (PPRA) imeandaa na kuwasilisha ripoti ya ukaguzi na tathmini katika Taasisi 112 na Mamlaka za Serikali za Mitaa 35 zilizofanya manunuzi. Ripoti hiyo ya Mamlaka ya Usimamizi wa Manunuzi ya Umma imeonesha mambo mengi ambayo pia yamebainishwa katika ripoti yangu. Natambua kazi iliyofanywa na Mamlaka hii ambayo nimeona ni muhimu taarifa yake kujumuishwa katika ripoti yangu kama inavyoonekana hapa chini:

9.8.1 Tathimini ya viashiria hatarishi vya rushwa.

Miradi 11 kutoka kwenye taasisi 5 zilizofanya manunuzi zina viashiria hatarishi zaidi ya asilimia 20 ya vigezo vinavyotoa vihatarishi hatari vya rushwa kwenye miradi hiyo. Maelezo ya viashiria hatarishi vya rushwa yanaoneshwa katika Jedwali 9-36 hapo chini:

Jedwali 9-36 Taasisi za manunuzi zenye viashiria hatarishi

Taasisi za manunuzi	Maelezo ya miradi	Kabla ya mchakato wa zabuni (%	Tathimini na kutunuku (%)	Usimamizi wa mikataba na ukaguzi (%)	Wastani (%
H/Msalala	LGA/163/2016/2017/HQ/W/RF/01/LOT 1 for rehabilitation of Kahama – Mwanese - Kabondo roads 16KM	45	17	15	24
H/W Kahama	LGA/155/2016/2017/W/21 for road maintenance works along Sango road and drain excavation along Bonde la Miwa (Sospeter) Road	33	14	21	22.66
	LGA/155/2016/2017/W/22 for road maintenance works along petro africa - CDT - Namanga Road (800 M) and drain construction (230)	33	14	21	22.66
	LGA/155/2016/2017/W/23 for road maintenance works along Kahama motel and Busumabu Road, Mondo Road and Seeke Road	33	14	21	22.66
	LGA/155/2016/2017/W/25 for road maintenance works along Kapaya - RPS Road	33	14	21	22.66
	LGA/155/2016/2017/W/05 for supply and installation assorted building materials for clean and waste water system at Kahama TC hospita	33	14	21	22.66
H/W Moshi	LGA/046/2015/2016/W/10 lot 01 for routine maintenance/spot improvement / period maintenance works along Old Moshi - Kidia, Kiboriloni - Mbokomu, Old Moshi	33	6	21	20

Taasisi za manunuzi	Maelezo ya miradi	Kabla ya mchakato wa zabuni (%	Tathimini na kutunuku (%)	Usimamizi wa mikataba na ukaguzi (%)	Wastani (%
	- Mdawi- Kisaseni (1km), Old Moshi - Tela, Mungureni - Tela, Kiboriloni - Kiwalaa (3km), KDC - Kiwalaa (3.8 km), Tema - Mangeni Olimo (6km), Marangu (4km) and Kidia - Kimochi (4.1km) roads 33				
	LGA/046/2016/2017/W/01 Lot 09 for routine/ periodic maintenance of Old Arusha road, KwasarakiKindi, Kibashi, Singiti- Nganjeni, Kombo- Kifunyi- Umbwe Primary School, Wereweru- Manushi- KNCU and Manushi Juu KNCU- Somsom roads	27	33	21	27
H/Mji Masasi	LPO No. 1824 for supply of brand new tractor, 4 disc plough and 12 tons tipping trailler	42	13	20	24
H/W Kibondo	LGA/041/2015/ 2016/W/56/169/01 for cons and provision of school building facilities at Itab Secondary in Kibondo DC	8.30	23.81	36.36	22.73
	LGA/041/2015/ 2016/W/09 for reha of 8 toilets of ward 8 District Hospital, Itoele Mabamba Health Centre, 1 toilet at Nyaruyok facility, rehabilitation of Kumuhama and Nyange dispensaries, rehabilitation of OPD at Kifura centre and rehabilitation of placenta pit a Kitahama Bitare Dispensaries at Kibondo DC	16.67	33.33	27.27	25.71

Ni muhimu kujua kwamba viashiria hatarishi vilivyogundulika sio kithibitisho tosha cha rushwa ingawa kadri asilimia inavyoongezeka ndivyo uwezekano wa rushwa unaweza ukatokea. Katika baadhi ya matukio, kadri idadi ya viashiria hatarishi inavyongezeka haimaanishi kuwa mapungufu yanayoonekana hayatokani na uwepo wa rushwa bali ni mapungufu ya kiutendaji.

9.8.2 Taasisi za manunuzi zenye utendaji mbovu

Katika uchambuzi wa ripoti, Taasisi za Manunuzi 10 na Mamlaka za Serikali za Mitaa 6 zina utendaji mbovu katika kuzingatia sheria na kanuni za manunuzi ambapo utendaji wake upo chini kwa kiwango cha asilimia 60. Halmashauri hizo ni kama zinavyoonekana kwenye Jedwali 9-37 hapa chini.

Jedwali 9-37: Halmashauri zenye utendaji mbovu kwa mwaka 2016/2017

M/za Serikali za Mitaa	Muundo wa kitaasisi	Usahihi katika uandaaji wa mpango wa mwaka wa manunuzi	Usahihiwa mchakatokato wa zabuni	Usahihi wa usimamizi wa mikataba	Usimamizi wa nyaraka za manunuzi	Utekelezaji wa mifumo ya Mamlaka ya usimamizi wa manunuzi	Utatuaji wa malalamiko	Jumla ya alama %
H/W Pangani	6.15	5.80	13.11	9.10	6.50	8.00	0.00	48.66
H/Mji Kahama	7.83	4.15	10.12	24.50	5.00	0.00	0.00	51.60
H/W Kibondo	6.72	8.65	12.46	15.79	6.50	2.00	0.00	52.12
H/W Kasulu	7.54	8.25	14.13	20.00	5.50	0.00	0.00	55.42
H/W Handeni	5.43	7.10	11.84	32.10	1.00	0.00	0.00	57.47
H/Mji Masasi	6.98	6.70	16.00	23.80	5.50	0.00	0.00	58.98

Uchambuzi wa ziada unaonesha kuwa Taasisi za Manunuzi 4 kati ya 6 zenye utendaji mbovu zilishakaguliwa miaka iliyopita na Mamlaka ya Usimamizi wa Manunuzi ya Umma (PPRA) na kupewa mapendekezo ya kuzisaidia ziweze kuzingatia sheria ya manunuzi.

Hata hivyo, Taasisi hizo za Manunuzi hazikutekeleza mapendekezo kwa ufanisi hivyo Mamlaka (PPRA) hai- kuona jitihada zilizofanywa katika utendaji wake. Kumbukumbu zinaonesha kuwa taasisi nyingi za manunuzi zenye utendaji mbovu zilisharipotiwa miaka ya nyuma kama inavyoonesha kwenye jedwali 9-38.

Jedwali 9-38: Taasisi za Manunuzi zenye mwendelezo wa utendaji mbovu

Taasisi za manunuzi	Asilimia za kuzingatia kanuni					
	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17
H/W Pangani					50	48.66
H/W Kibondo	54		48	57		52.12
H/W Kasulu	59		53		56	55.42
H/Mji Masasi		51.6				58.98

9.8.3 Miradi ya maji iliyokaguliwa

Ripoti ya ukaguzi ya Mamalaka ya Usimamizi wa Manunuzi ya Umma imehusisha Mamlaka ya Serikali za Mitaa 26 katika miradi 29 ya maji ambazo ni Halmashauri ya Wilaya ya Kondoa, Halmashauri ya Wilaya ya Bahi, Halmashauri ya Wilaya Kibaha, Halimashauri ya Mji wa Kibaha, Halmashauri ya Manispaa ya Songea, Halmashauri ya Wilaya ya Lindi, Halmashauri ya Manispaa ya Lindi, Halmashauri ya Wilaya ya Handeni, Halmashauri ya Wilaya ya Pangani , Halmashauri ya Wilaya ya Moshi, Halmashauri ya Wilaya ya Rombo, Halmashauri ya Wilaya ya Mbozi, Halmashauri ya Wilaya ya Mbarali, Halmashauri ya Wilaya ya Geita, Halmashauri ya Wilaya ya Bukombe, Halmashauri ya Wilaya ya Nyang'hwale, Halmashauri ya Wilaya ya Liwale, Halmashauri ya Wilaya ya Ruangwa, Halmashauri ya Manispaa ya Bukoba, Halmashauri ya Manispaa ya Sumbawanga, Halmashauri ya mji wa Njombe, Halmashauri ya Wilaya ya Buhingwe, Halmashauri ya Wilaya ya Uvinza, Halmashauri ya Wilaya ya Mafia, Halmashauri ya Mji wa Geita na Halmashauri ya Wilaya ya Mkuranga.

Ukaguzi unaonesha kuwa mradi mmoja au asilimia 3.4 wenye thamani ya SH.TZ 367,510,000 uliotekelezwa na Halmashauri ya Wilaya ya Bukombe hauridhishi au utendaji mbovu, inaashiria kuwa vigezo vya jumla, malengo ya mradi na thamani ya fedha haitafikiwa.

9.8.4 Ukaguzi wa thamani ya fedha.

Mamlaka za Serikali za Mitaa zinatakiwa kuhakikisha kuwa mchakato wa manunuzi na mikataba unazingatia Kifungu cha 7 cha sheria ya Manunuzi ya Umma ya mwaka 2011 kama ilivyorekebishwa mwaka 2016 na Kanuni za manunuzi za mwaka 2013 pamoja na marekebisho yake ya mwaka 2016.
Kwa mwaka 2016/2016, Mamlaka ya Usimamizi ya Manunuzi ya Umma Ilifanya ukaguzi wa mikataba na ufanisi kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa 35 zenye jumla ya miradi 115 au asilimia 33.3 yenye thamani ya SH.TZ 24,570,000.

Matokeo ya ufanisi wa miradi yenye thamani ya SH.TZ 1.95 bilioni yanaonesha kuwa Mamlaka za Serikali za mitaa zipatazo 3 zipo chini ya kiwango kwa asilimia 50 ikimaanisha kwamba utendaji wake haurithishi. Inaonesha kuwa miradi hiyo ina utekelezaji mbovu au usioridhisha inayopelekea malengo ya miradi kutotekelezeka na kutokufikia thamani ya fedha.

Kwa kigezo hiki, hatua za haraka zinahitajika ili kushughulikia mapungufu yaliojitokeza ili hatimaye kupunguza athari zake.

Jedwali 9-39: Miradi yenye utendaji mmbovu.

Na.	Miradi	Taasisi za manunuzi	Kiasi SH.TZ (Bilioni)	Matokeo ya jumla %
1	Mradi Na. LGA/001/2016/2017/W/WVI /01 Nyongeza ya wodi ya mama wajawazito	H/W Meru	0.13	47.4
2	Mradi Na. LGA/001/2016/2017/W /01 ujenzi wa kitengo cha kliniki ya meno		0.07	47.4

3	Mradi Na. LGA/022/2015/2016/HQ/W/10: P03/10 Matengenezo ya mara kwa mara kwa barabara za Lenjulu - Lobilo; Pandambili - Kiteto, Lenjulu - Majawanga, na Majawanga - Chiwe & ujenzi wa miundo mbinu kwa barabara mbalimbali.	H/W Kongwa	0.15	49.8
4	Miradi Na. LGA/007/2013/2014/W/01/LOT VII kwa ujenzi wa miundombinu ya maji kijiji cha Likamba	H/W Arusha	1.60	46.0
Jumla			**1.95**	

9.8.5 Malipo yenye shaka kwa Mkandarasi Sh. 18,750,000

Katika ukaguzi wa mwaka wa fedha 2016/2017, Halmashauri ya Kwimba ililipa malipo yaliyotokana na mkataba Na. LGA/096/2016/2017/W/RF/07 kwa ajili ya matengenezo ya mara kwa mara ya barabara za Icheja - Mwandubi (6.4km) matengenezo ya muda maalum (5km), ujenzi wa daraja dogo na mfereji wa barabara ya mjini kupitia kwa mkandarasi Samka yenye thamani ya Sh. 216,860,000. Nilibaini kuwa mkandarasi alilipwa kiasi cha Sh. 18,750,000 kwa kazi zisizojulikana.

Hitimisho

Mamlaka za Serikali za Mitaa zenye utendaji ulio chini ya asilimia 60, zinashauriwa kutekeleza mapendekezo yaliyotolewa katika ripoti zao za ukaguzi. Kwa hiyo, inatarajiwa kwamba kutokana na matokeo ya kaguzi hizi, taasisi zilizokaguliwa zitachukulia kama fursa ya kuboresha utendaji wao kwa kuzingatia taratibu na kanuni kwa kiwango kinachotakiwa

.

SURA YA KUMI

10.0 USIMAMIZI WA MATUMIZI YA UMMA

(a) Maelezo ya jumla

Usimamizi wa matumizi ya umma kwa ujumla unasisitiza ufanisi kwenye maeneo matatu ambayo ni nidhamu ya fedha, ufanisi kwenye kupanga matumizi pamoja na ufanisi kwenye utendaji. Nidhamu ya fedha ni kwa serikali kufanya matumizi ambayo yako ndani ya uwezo; ufanisi wa kupanga matumizi inahusu kufanya matumizi sahihi ya fedha za serikali; na ufanisi kwenye utendaji ni utoaji wa huduma za umma kwa ubora na gharama zinazostahili.

Ili kupata matokeo hayo, serikali ilianzisha sheria mbalimbali, kanuni, sera na mifumo ya udhibiti wa ndani inayopaswa kuzingatiwa na Mamlaka zote za Serikali za Mitaa nchini.

Hata hivyo, mapitio ya jumla yanaonesha kwamba, kuna kasi ndogo ya kufikia malengo tajwa hapo juu. Kwa muda wa miaka miwili mfululizo kumekuwa na mapungufu 15 yanayojirudia kwenye matumizi kama ilivyooneshwa kwenye **Error! Reference source not found.** hapa chini na maelezo zaidi yaliyooneshwa katika **kiambatisho 10-1** cha ripoti hii

Jedwali Na. 10-1: Mapungufu katika matumizi yanayojirudia kwa miaka miwili inayofuatana

Na.	Mapungufu kwenye matumizi	Asilimia ya wastani wa mabadiliko kati ya 2015/2016 na 2016/17	Na.	Mapungufu kwenye matumizi	Asilimia ya wastani wa mabadiliko kati ya 2015/2016 na 2016/17
1.	Malipo yenye nyaraka pungufu	47.77	2.	Malipo ambayo hayakufanyiwa ukaguzi wa awali	34.03
3.	Hati za malipo zilizokosekana	77.21	4.	Malipo yasiyostahili	32.08
5.	Matumizi yaliyofanywa katika Vifungu visivyohusika	23.43	6.	Malipo batili na yasiyokuwa na manufaa	(47.52)
7.	Matumizi Yasiyokuwamo katika Bajeti	61.47	8.	Matumizi kwenye akaunti ya Amana bila kunukuu stakabadhi zilizoingiza fedha	43.75
9.	Ununuzi wa bidhaa na huduma usioambatana na utoaji wa stakabadhi za mfumo wa kieletroniki	44.81	10.	Matumizi kufanyika zaidi ya kiasi cha amana kilichowekwa	(40.60)
11.	Uhamisho wa ndani wa Fedha kutoka akaunti moja kwenda nyingine kwa njia ya mikopo ambayo haijarejeshwa	(23.15)	12.	Mikopo kutoka akaunti ya Amana isiyorejeshwa	12.74
13.	Madeni ya miaka iliyopita ambayo hayakulipwa katika mwaka husika	17.34	14.	Malipo yaliyofanywa bila kibali	(0.39)

Na.	Mapungufu kwenye matumizi	Asilimia ya wastani wa mabadiliko kati ya 2015/2016 na 2016/17	Na.	Mapungufu kwenye matumizi	Asilimia ya wastani wa mabadiliko kati ya 2015/2016 na 2016/17
15.	Malipo ambayo hayakukatwa Kodi ya Zuio na kuwasilishwa	23.40			

Error! Reference source not found.hapo juu linaonesha matokeo ya ukaguzi na asilimia ya wastani wa mabadiliko; ambapo, wastani chanya ukionesha kupungua kwa idadi ya mapungufu licha ya kujirudia; na wastani hasi ukionesha mapungufu yaliyoendelea kutokea huku malipo yenye mapungufu hayo yakizidi kuongezeka ikilinganishwa na mwaka uliopita.

Uchambuzi wa matokeo yenye wastani hasi kwa mabadiliko kwa muda wa miaka miwili mfululizo ni kama inavyoonekana kwenye Kielezo hapo chini;

Kielelezo Na. 10-1: Uchambuzi wa matokeo ya ukaguzi yenye ongezeko la asilimia hasi kwa miaka miwili mfululizo

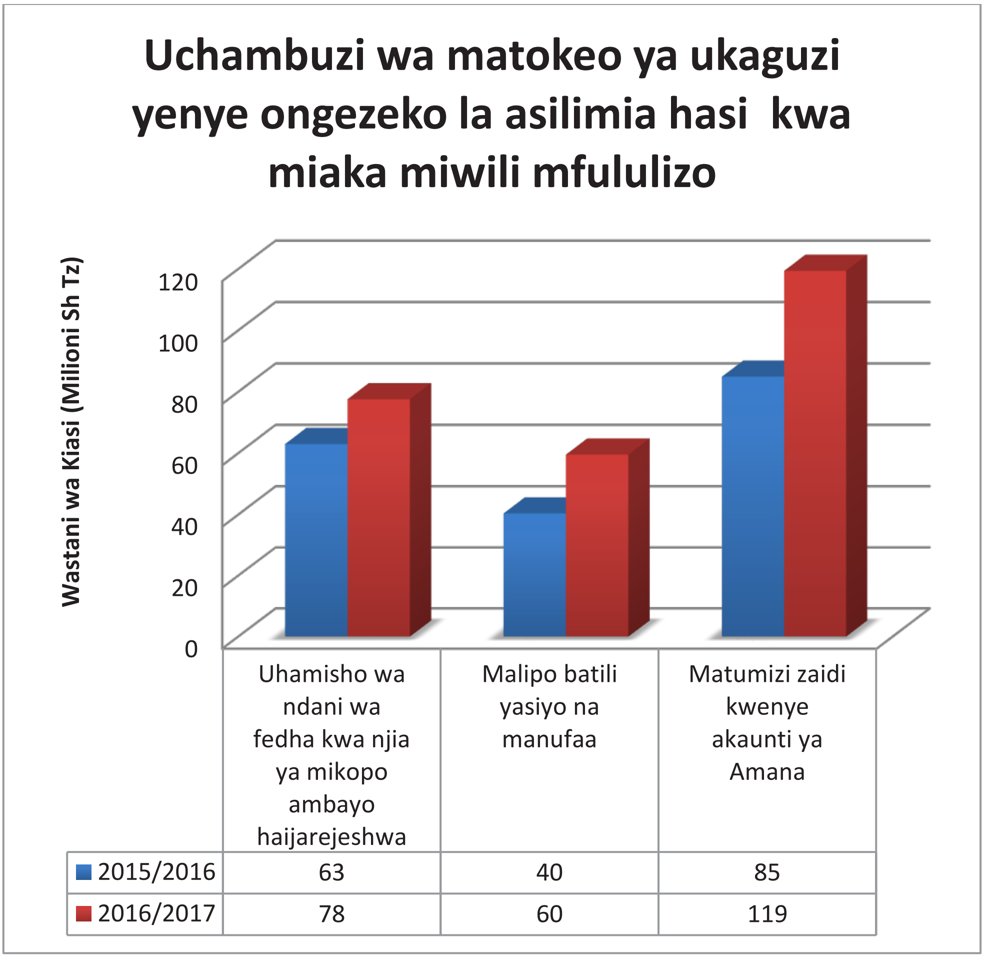

	Uhamisho wa ndani wa fedha kwa njia ya mikopo ambayo haijarejeshwa	Malipo batili yasiyo na manufaa	Matumizi zaidi kwenye akaunti ya Amana
2015/2016	63	40	85
2016/2017	78	60	119

Kielelezo hapo juu k inaonesha kuongezeka kwa mwenendo wa uhamisho wa ndani wa Fedha kutoka akaunti moja kwenda nyingine kwa njia ya mikopo ambayo haijarejeshwa zaidi inaoesha malipo batili na yasiyokuwa na manufaa na matumizi kufanyika zaidi ya kiasi cha amana kilichowekwa.

Hii inamaanisha kuwa fedha za maendeleo na matumizi mengineyo kutoka hazina hazikupelekwa kwenye Mamlaka za Serikali za Mitaa kama ilivyokusudiwa; hivyo, kusababisha; uhamisho wa ndani wa Fedha kutoka akaunti moja kwenda nyingine kwa njia ya mikopo pamoja na matumizi kufanyika zaidi ya kiasi cha amana kilichowekwa ili kufanya matumizi muhimu.

Pia, kulikuwa na ongezeko la matumizi yasiyokuwa na manufaa kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa kutokana na misukumo ya nje na malipo yaliyofanywa kwa Mamlaka ya Mapato Tanzania kutokana na madeni ya kodi la zuio yaliyotokana na kushindwa kwa Mamlaka husika kuzuia kodi hyo kutoka kwa wazabuni. Licha ya baadhi ya Mamlaka za Serikali za Mitaa kufanya jitihada katika kuimarisha udhibiti wa ndani, kuna Mamlaka nyingine ambazo bado zinahitaji mikakati ya ziada ili kuboresha mifumo ya udhibiti wa ndani. Natumaini kuwa idadi na sababu ya hoja za ukaguzi zitaendelea kupungua.

(b) Mapitio ya matumizi kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa zilizokaguliwa kwa mara ya kwanza

Matokeo ya ukaguzi uliofanyika kwenye Mamlaka 14 za Serikali za Mitaa zilizokaguliwa kwa mara ya kwanza yanatoa muonekano wa ufanisi na utendaji wa mfumo wa udhibiti wa ndani. Ukaguzi umebainisha mapungufu ambayo yanahitaji usimamizi wa menejimenti za Mamlaka husika ili kuweza kuyaboresha kwa kutekeleza mapendekezo ya ukaguzi na kuimarisha mifumo ya udhibiti ya ndani.

Jedwali Na. **10-2** hapa chini linaonesha orodha ya Mamlaka mpya za Serikali za Mitaa na aina ya mapungufu niliyoyabaini wakati wa ukaguzi.

Jedwali Na. 10-2: Mamlaka za Serikali za Mitaa zilizokaguliwa kwa mara ya kwanza zinazohitaji kuboresha mifumo ya udhibiti ya ndani

Na.	Jina la Halmashauri	Mapungufu	Kiasi(Sh.Tz)
1.	H/W Chalinze	Malipo yenye nyaraka pungufu	52,383,631
		Ununuzi wa bidhaa na huduma usioambatana na utoaji wa	29,951,123

Na.	Jina la Halmashauri	Mapungufu	Kiasi(Sh.Tz)
		stakabadhi za mfumo wa kieletroniki	
		Matumizi yaliyofanywa katika Vifungu visivyohusika	43,814,400
		Matumizi yasiyokuwa katika bajeti	94,184,392
		Malipo ambayo hayakufanyiwa ukaguzi wa awali	46,990,935
		Mikopo kutoka akaunti ya Amana isiyorejeshwa	13,030,000
		Matumizi kwenye akaunti ya Amana bila kunukuu stakabadhi zilizoingiza fedha	73,996,042
Jumla			**354,350,523**
2.	H/Mji Mbinga	Malipo yenye nyaraka pungufu	1,980,000
		Malipo yaliyofanywa bila kibali	12,000,000
		Matumizi yasiyokuwa katika bajeti	12,380,000
		Malipo ambayo hayakufanyiwa ukaguzi wa awali	162,712,099
Jumla			**189,072,099**
3.	H/M Kigamboni	Malipo yenye nyaraka pungufu	4,062,000
		Ununuzi wa bidhaa na huduma usioambatana na utoaji wa stakabadhi za mfumo wa kieletroniki	144,400,682
		Masurufu yasiyorejeshwa	6,790,000
		Masurufu yaliyochelewa kurejeshwa	12,817,000
Jumla			**168,069,682**
4.	H/W Malinyi	Malipo yenye nyaraka pungufu	10,398,712
		Ununuzi wa bidhaa na huduma usioambatana na utoaji wa stakabadhi za mfumo wa kieletroniki	46,330,119
		Malipo ambayo hayakufanyiwa ukaguzi wa awali	59,939,143
Jumla			**116,667,974**

Na.	Jina la Halmashauri	Mapungufu	Kiasi(Sh.Tz)
5.	H/W Madaba	Malipo yenye nyaraka pungufu	18,642,000
		Ununuzi wa bidhaa na huduma usioambatana na utoaji wa stakabadhi za mfumo wa kieletroniki	8,922,000
		Matumizi yaliyofanywa katika Vifungu visivyohusika	10,419,354
		Matumizi Yasiyokuwa Katika Bajeti	19,735,000
		Masurufu yasiyorekodiwa kwenye rejesta	6,435,320
Jumla			**64,153,674**
6.	H/W Kibiti	Malipo yenye nyaraka pungufu	9,515,940
		Malipo Yasiyostahili	14,700,000
		Matumizi Yasiyokuwa Katika Bajeti	15,000,000
		Masurufu yaliyochelewa kurejeshwa	2,437,000
Jumla			**41,652,940**

Ni matumaini yangu kuwa, udhibiti wa ndani kwenye Mamlaka za Serikali za Mitaa nilizozikagua kwa mara ya kwanza utaboreshwa ili kuhakikisha kuwa shughuli za kila siku katika Mamlaka hizi zinaendeshwa kwa ufanisi.

(c) Mapitio ya usimamizi na udhibiti wa matumizi

Wakati wa ukaguzi nilibaini matumizi ambayo yalikuwa na ishara za udanganyifu, matumizi yasiyoridhisha ya fedha za umma; kupotea kwa fedha za umma; na matumizi yasiyo na thamani ya pesa. Matumizi ya aina hii yamezuia mawanda ya ukaguzi wangu.

Jedwali Na. 10-3 hapa chini linaonesha aina ya matumizi niliyoyataja hapo juu na kiasi kinachohusika: -

Jedwali Na. 10-3: Orodha ya aina ya matumizi yasiyofaa

Na.	Jina la Halmashauri	Na. ya Halmashauri	Kiasi(Sh.Tz)
1.	Malipo yasiyostahili	36	769,479,797
2.	Malipo batili na yasiyokuwa na manufaa	17	1,011,974,990
3.	Hati za malipo zilizokosekana	26	477,218,739
4.	Ununuzi wa bidhaa na huduma usioambatana na Utoaji wa Stakabadhi za mfumo wa kieletroniki	93	7,421,735,182
5.	Malipo yenye nyaraka pungufu	114	5,362,908,811

Yamefanyika kwa maboresho makubwa kwenye mifumo ya udhibiti wa ndani na kuongeza kasi ya kutekeleza mapendekezo yangu ya ukaguzi ili kukabiliana na mapungufu, natarajia kuimarika kwa usimamizi na udhibiti wa matumizi kwa siku zijazo.

Katika mwaka huu unaotolewa taarifa nilibaini kuwa mapungufu yanayojirudia mara kwa mara yalionekana kwenye maeneo yafuatayo: -

10.1 Malipo yasiyostahili Sh.Tz 769,479,797

Ili kuwa na malipo yanayostahili, malipo yanapaswa yahusiane na shughuli zilizokusudiwa na yafuate matakwa ya sheria.

Katika mwaka unaotolewa taarifa, Halmashauri 36 za Serikali za Mitaa zililipa jumla ya Sh.Tz 769,479,797 kwa shughuli mbalimbali, lakini malipo hayo hayakustahili kutokana na: hakukuwa na fedha zilizowekwa kwa ajili ya matumizi hayo; malipo ya aina moja kufanyika mara mbili; kulipa posho kwa kutumia kiwango cha juu zaidi ya kinachokubalika; malipo bila kuzingatia sheria, kinyume na maagizo yaliyotolewa na menejimenti ya programu; au posho na gharama zingine ambazo aina ya malipo yake hayakuwa na manufaa na hayajajumuishwa katika bajeti ya mwaka ya Halmashauri.

Matumizi yasiyostahili yanapelekea matumizi yasiyoridhisha ya fedha za umma, ambapo inaweza kuathiri utekelezaji wa shughuli zilizopangwa za Halmashauri ikiwa ni za maendeleo au za matumizi ya kawaida.

Nimebaini kuwa kushindwa kwa idara za fedha katika kudhibiti matumizi kama ilivyoidhinishwa kwenye bajeti; na kushindwa kutenga fedha kwenye vifungu sahihi vya matumizi ni sababu kubwa ya matumizi yasiyostahili. Orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa zenye matumizi yasiyostahili pamoja na kiasi kinachohusika kinaonekana katika **Error! Reference source not found.** chini;

Jedwali Na. 10-4: Malipo yasiyostahili Sh.Tz 769,479,797

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.Tz)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.Tz)
1	H/Jiji Arusha	9,080,000	2	H/W Meru	40,851,000
3	H/W Arusha	4,520,000	4	H/W Momba	10,478,000
5	H/W Babati	63,750,000	6	H/M Mtwara	5,245,000
7	H/W Busega	9,025,000	8	H/W Mwanga	1,540,000
9	H/W Hanang	1,040,000	10	H/W Namtumbo	81,605,813
11	H/W Handeni	4,190,400	12	H/W Ngorongoro	27,800,000
13	H/W Igunga	5,505,000	14	H/Mji Njombe	9,340,000
15	H/W Kahama	39,785,532	16	H/W Nyasa	48,615,750
17	H/W Kalambo	9,000,000	18	H/W Nzega	13,296,000
19	H/W Kaliua	5,284,000	20	H/Mji Nzega	3,360,000
21	H/W Kibiti	14,700,000	22	H/W Rombo	58,449,392
23	H/M Kigoma/Ujiji	8,300,000	24	H/W Same	11,683,181
25	H/W Lushoto	13,480,000	26	H/W Siha	14,475,000
27	H/W Masasi	2,200,000	28	H/W Sikonge	3,566,000
29	H/Mji Masasi	2,330,000	30	H/W Simanjiro	3,000,000
31	H/W Mbinga	1,010,000	32	H/W Songea	18,949,000
33	H/W Mbogwe	180,733,529	34	H/M Sumbawanga	8,647,000

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.Tz)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.Tz)
35	H/W Mbulu	8,305,400	36	H/W Ukerewe	26,339,800
				Jumla	**769,479,797**

Narejea mapendekezo yangu niliyotoa kwenye ripoti zilizopita nikizihimiza Mamlaka za Serikali za Mitaa kuzingatia matakwa ya sheria; kuimarisha udhibiti wa bajeti na kuzingatia vifungu ya bajeti; kurejesha kiasi chote kilicholipwa kimakosa kwenye akaunti za Halmashauri; na kuimarisha udhibiti wa ndani ili kupata thamani ya pesa kwa kiwango cha juu. Mbali na hayo, maafisa wa husika wanapaswa kuwajibika kwa matumizi yasiyostahili.

10.2 Matumizi yasiyokuwa na manufaa Sh.Tz 1,011,974,990

Matumizi yasiyokuwa na manufaa ni matumizi yanayofanywa na Halmashauri kwa kulipa gharama za tozo, adhabu au riba kwa kushindwa kuzingatia vipengele ya mikataba ambapo Halmashauri husika haipati faida yoyote kutokana na malipo hayo.

Katika mwaka husika, Halmashauri 17 zililipa kiasi cha Sh.Tz 1,011,974,990 bila kupata manufaa yoyote. Aina ya malipo na kiasi kilichohusika ni kama inavyoonekana kwenye
Jedwali Na. **10-5** hapa chini:-

Jedwali Na. 10-5: Malipo batili na yasiyokuwa na manufaa Sh.Tz 1,011,974,990

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.Tz)	Aina ya matumizi
1.	H/Jiji Arusha	130,000,000	Adhabu/riba kwa kushindwa kuzingatia vipengele vya mikataba, ikihusisha faini na fidia kutokana na kesi za kisheria, madai na fidia kwa kuvunja mkataba

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.Tz)	Aina ya matumizi
2.	H/Mji Babati	63,824,564	Tozo kwa kushindwa kuwasilisha kwa Mamlaka ya Mapato Tanzania makato ya kodi la zuio yaliyofanywa kwa wazabuni kwa mwaka 2013/2014 na 2014/2015
3.	H/W Bumbuli	40,000,000	Tozo kwa kushindwa kuwasilisha kwa Mamlaka ya Mapato Tanzania makato ya kodi la zuio yaliyofanywa kwenye mikataba ya mwaka 2013 na 2015.
4.	H/W Hanang	9,812,500	Gharama zilizotumika kuandaa uchaguzi lakini uchaguzi haukufanyika
5.	H/W Handeni	277,947,723	Tozo kwa kushindwa kuwasilisha kwa Mamlaka ya Mapato Tanzania makato ya kodi la zuio yaliyofanywa kwa wazabuni kuanzia julai 2013 hadi Juni 2015, pia upotevu wa pesa za umma Sh. 197,934,420 kilicholipwa kwa wazabuni nje ya Bohari kuu ya dawa
6.	H/W Kiteto	44,870,000	Tozo kwa kushindwa kuwasilisha kwa Mamlaka ya Mapato Tanzania makato ya kodi la zuio yaliyofanywa kwa wazabuni kwa mwaka Year 2013/2014 to 2016/2017
7.	H/Mji Kondoa	2,000,000	Malipo ya posho ya samani zaidi yaliyosababisha kupotea kwa fedha za serikali
8.	H/W Longido	10,980,000	Migogoro ya kazi na malipo zaidi ya posho ya kujikimu kwa Madiwani wakati wa robo ya ya pili ya mwaka 2016/2017
9.	H/Mji Masasi	19,360,900	Mapungufu kutokana na bei za juu zilizotolewa na wasambazaji

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.Tz)	Aina ya matumizi
10.	H/W Mtwara	1,320, 000	Hasara kutokana na kupoka kupokea idadi ndogo ya mabati yakiyonunuliwa
11.	H/W Mtwara	151,612,400	Kupotea kwa fedha za Halmashauri baada ya kulipa Ardhi Institute Tabora gharama ya kuthaminisha nyumba za kulipa kodi ya majengo na baadae Mamlaka ya mapato Tanzania kupewa jukumu hilo
12.	H/W Muheza	26,553,112	Tozo kwa kushindwa kuwasilisha kwa Mamlaka ya Mapato Tanzania makato ya kodi la zuio yaliyofanywa kwa wazabuni kati ya mwaka Julai 2013 na Juni 2015.
13.	H/W Nanyumbu	6,643,560	Hasara iliyopatikana baada ya kuingia gharama ya kuanzisha kituo cha redio kisichotumika
14.	H/W Pangani	113,478,820	Tozo kwa kushindwa kuwasilisha kwa Mamlaka ya Mapato Tanzania makato ya kodi la zuio yaliyofanywa kwa wazabuni kati ya mwaka Julai 2013 na Juni 2015.
15.	H/W Siha	6,403,800	Pesa zilizopotea baada ya kutolewa kwenye akaunti kabla ya muda wa utekelezaji wa shughuli usika
16.	H/W Simanjiro	74,387,611	Tozo kwa kushindwa kuwasilisha kwa Mamlaka ya Mapato Tanzania makato ya kodi la zuio yaliyofanywa kwa wazabuni kati ya mwaka Julai 2012/2013 na 2013/2014
17.	H/W Tandahimba	34,100,000	Halmashauri imepata hasara baada kuingia gharama iliyotumika kufanya kampeni kwa wakulima wa

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.Tz)	Aina ya matumizi
			kahawai ili kuhamasisha kuchangia pembejeo na kutengeneza viatabu vya kukusanyia michango hiyo; hata hivyo, Serikali baadae iliagiza pembejeo hizo zitolewe bure.
	Jumla	**1,011,974,990**	

Wanasheria wa Halmashauri kushindwa kutasfiri baadhi ya vifungu vya sheria za kodi vinavyoweza kupunguza madeni ya kodi, kutokutoa kodi ya zuio kwenye malipo ya wazabuni, kushindwa kuwasilisha kodi ya zuio Mamlama ya Mapato, na kushindwa kutatua migogoro ya wafanyakazi ndizo sababu kubwa zinazosababisha malipo yasiyo na manufaa. Malipo haya pia yanaathiri utekelezaji wa shughuli zilizopangwa.

Ninapendekeza kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa kuhakikisha kuwa kodi ya zuio inakatwa na kuwasilishwa kwa Mamlaka ya Mapato Tanzania kwa mujibu wa matakwa ya sharia; na kuhakikisha kuwa kodi ya zuio iliyolipwa na Halmashauri kwa kushindwa kuzuia kodi hiyo kutoka kwa wazabuni zirejeshwe Halmashauri na wazubuni Husika.

10.3 Hati za malipo zilizokosekana Sh. Tz 477,128,739

Agizo la 34(1) la Memoranda ya Fedha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009 linamtaka Mweka Hazina wa Halmashauri kuhakikisha kuwa nyaraka zote muhimu ziko salama.

Aidha, Agizo la 104 (3) la Memoranda ya Fedha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009 linaelekeza kuwa hati za malipo pamoja na viambatisho vyake vinatakiwa kuwekwa vizuri na kutunzwa kwa muda usiopungua miaka mitano (5).

Kinyume na matakwa ya maagizo hayo, nimebaini hati za malipo zenye thamani ta Sh.Tz 477,128,739 yaliyofanyika kwenye Halmashauri 26 hazikuwamo kwenye makarabrasha husika.

Kwa hiyo, aina na uhalali wa matumizi yaliyofanyika kwenye Halmshauri husika havikuweza kuthibitishwa, hivyo kupelekea kupungua kwa mawanda ya ukaguzi wangu.

Jedwali Na. 10-6 linaonesha Halmashauri ambazo zilitolewa taarifa ya kukosekana kwa hati za malipo.

Jedwali Na. 10-6: Halmshauri ambazo zilitolewa taarifa ya kukosekana kwa hati za malipo.

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.Tz)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.Tz)
1	H/W Babati	17,839,400	2	H/W Mbulu	2,200,000
3	H/Mji Babati	2,373,099	4	H/W Meatu	17,360,000
5	H/W Bagamoyo	11,222,880	6	H/W Misungwi	25,689,427
7	H/W Butiama	35,767,500	8	H/W Mkuranga	11,745,953
9	H/W Hanang	3,987,000	10	H/W Mwanga	8,434,147
11	H/Mji Handeni	4,928,125	12	H/W Namtumbo	27,410,820
13	H/M Ilemela	33,716,963	14	H/W Nanyumbu	4,310,000
15	H/W Kwimba	2,174,928	16	H/W Newala	7,334,200
17	H/W Kyela	28,365,200	18	H/W Rombo	44,437,200
19	H/W Mafia	11,581,886	20	H/W Simanjiro	1,075,000
21	H/W Makete	5,930,000	22	H/W Tabora	20,245,690
23	H/W Mbogwe	74,489,707	24	H/W Tandahimba	20,287,264
25	H/W Mbozi	22,943,600	26	H/W Ukerewe	31,368,750
				Jumla	**477,218,739**

Narudia mapendekezo yangu ya miaka ya nyuma kwa Menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa kutekeleza jukumu lao la msingi la kuhifadhi kwa usalama nyaraka muhimu ikiwa ni pamoja na hati za malipo ili kuepuka upotevu.

10.4 Ununuzi wa bidhaa na huduma usioambatana na utoaji wa stakabadhi za mfumo wa kieletroniki Sh.Tz 7,421,735,182

Kifungu Na. 29(4) cha Sheria ya Kodi ya Ongezeko la Thamani ya mwaka 1997 (iliyorekabishwa mwaka 2010) na Kanuni ya 28(1) ya

Kodi ya Mapato ya vifaa vya mfumo wa Kieletroniki, 2012 inahitaji kila mnunuzi kudai na kuhifadhi risiti za kieletroniki au hati ya madai.

Kinyume na matakwa ya sheria zilizotajwa hapo juu na licha ya mapungufu haya kuwa yanajirudia kwa miaka miwili sasa, malipo ya Sh.Tz 7,421,735,182 kwa wazabuni wa bidhaa na huduma yaliyofanywa na Halmashauri 93 yalithibitika kuwa hayana risiti za kieletroniki. Orodha ya Halmashauri husika zimeonyeshwa kwenye **kiambatisho Na.10:2** cha ripoti hii.

Halmashauri kuendelea kulipa wazabuni bila kudai risiti za kieletroniki kunaonesha kuwamo wazabuni wanaofanya nao biashara hawana mashine za kielektroniki au hawadai risiti hizi.

Jedwali Na. 10-7 hapa chini linaonesha Halmashauri zenye manunuzi ya bidhaa na huduma yenye thamani kubwa yasiyo na risiti za kielectroniki.

Jedwali Na. 10-7: Halmashauri zilizofanya manunuzi bila yasiyoambatana na risiti za kieletroniki

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.Tz)
1.	H/W Sikonge	551,860,478
2.	H/M Dodoma	543,507,333
3.	H/M Kinondoni	487,659,674
4.	H/W Mbarali	453,714,315
5.	H/W Hanang	402,617,980

Kwa sasa, Serikali inasisitiza juu ya umuhimu wa kudai risiti za kieletroniki kwa kila manunuzi yanayofanyika. Ni matarajio yangu kwamba Mamlaka za Serikali za Mitaa hazitafanya biashara na wazabuni wasiotoa risiti za kielektroniki na pia watadai risiti zote za kielektroniki ambazo hazikutolewa awali kutoka kwa wazabuni husika.

10.5 Malipo ambayo hayakukatwa Kodi ya Zuio Sh.Tz. 156,244,852

Kifungu cha 83A na Aya 4(c) ya Jedwali la kwanza kwenye Sheria ya Kodi ya Mapato ya mwaka 2014 kinataka makato ya kodi ya

zuio ya 5% kwa huduma zinazotolewa na 2% kwa manunuzi ya bidhaa.

Kinyume na hayo, kodi ya zuio kiasi cha Sh.Tz 156,244,852 katika mwaka unaokaguliwa hazikukatwa na Halmashauri 21 kwenye malipo ya huduma na bidhaa. Orodha ya Halmashauri hizo na kiasi kilichohusika ni kama inavyoonekana kwenye Jedwali Na. 10-8 hapo chini.

Kukata kodi ya zuio kunapunguza gharama za ukusanyaji wa kodi; huongeza kuzingatia sheria na kupunguza kukwepa kodi; vile vile Serikali hukusanya kodi mapema, kitu ambacho hakijaweza kufanikiwa kutokana na mazingira haya.

Jedwali Na. 10-8: Kodi ya zuio ambayo haikukatwa Sh.Tz 156,244,852

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.Tz)
1	H/Jiji Arusha	16,461,272	2	H/W Mbarali	55,097,156
3	H/W Arusha	2,051,780	4	H/W Meru	3,810,457
5	H/W Babati	1,263,371	6	H/W Momba	3,129,416
7	H/Mji Ifakara	9,068,243	8	H/M Mpanda	1,267,203
9	H/W Kalambo	8,178,691	10	H/W Msalala	5,725,677
11	H/W Kilombero	5,932,129	12	H/M Mtwara	140,000
13	H/W Kilosa	5,447,064	14	H/W Ngorongoro	23,549,785
15	H/Mji Korogwe	1,210,830	16	H/W Singida	1,171,249
17	H/W Kyerwa	4,827,737	18	H/W Tandahimba	2,519,720
19	H/W Lindi	1,817,073	20	H/W Ukerewe	3,576,000
21	H/Mji Masasi	526,938			
				Jumla	**156,244,852**

Ninashauri Menejimenti za Halmashauri kuimarisha udhibiti wa ndani ili kuhakikisha zinazingatia matakwa mbali mbali ya sheria, Kanuni, miongozo na maagizo yanayohusiana na makusanyo ya kodi ili kuisaidia Serikali kuongeza mapato.

10.6 Malipo ya madeni ambayo hayakuonyeshwa miaka ya nyuma Sh.Tz 1,178,669,460

Malipo yenye thamani ya Sh.Tz 1,178,669,460 yalifanywa na Halmashauri 40 kulipa madeni ya miaka iliyopita. Hata hivyo, hakuna ushahidi ulionionesha kuwa malipo hayo yalikuwa ni sehemu ya madai ya mwaka 2014/2015. Pia, nilishindwa kuthibitisha kwamba yaliingizwa kwenye bajeti ya mwaka husika. Hii ni kinyume na Agizo la 22(1) la Memoranda ya Fedha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009 ya LGFM, 2009 linalohitaji kufanya matumizi katika mwaka husika, na hayapaswi kuhairishwa ili yalipwe katika mwaka unaofuata kwa lengo la kuepuka kuwa na matumizi zaidi katika mwaka husika.

Malipo ya madeni ambayo hayakutambuliwa miaka ya nyuma yanabainisha kuwa shughuli zilizopangwa mwaka husika za kiasi sawa na kilichotumika hazikufanyika. Orodha ya Halmashauri zenye malipo ya aina hii ni kama zinavyooneshwa kwenye Jedwali Na. 10-9 hapa chini: -

Jedwali Na. 10-9: Madeni ya Miaka Iliyopita Ambayo Hayakulipwa Katika Mwaka Husika

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.Tz)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.Tz)
1	H/W Arusha	54,549,802	21	H/W Lindi	22,760,025
2	H/W Babati	3,064,900	22	H/W Meru	93,185,445
3	H/W Biharamulo	10,923,650	23	H/W Missenyi	19,074,147
4	H/W Bunda	36,752,800	24	H/W Moshi	29,145,937
5	H/Jiji Dar es Salaam	121,060,603	25	H/M Moshi	52,627,800
6	H/M Dodoma	10,697,709	26	H/M Mtwara	7,197,407
7	H/W Hai	5,449,500	27	H/W Mwanga	20,685,742
8	H/W Hanang	9,051,653	28	H/Jiji Mwanza	50,488,161
9	H/W Handeni	46,781,949	29	H/W Ngorongoro	11,040,000
10	H/Mji Handeni	11,854,460	30	H/W Pangani	57,592,280

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.Tz)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.Tz)
11	H/Mji Ifakara	7,476,500	31	H/W Rombo	15,673,400
12	H/M Ilala	126,125,200	32	H/W Rungwe	45,315,700
13	H/W Iringa	6,762,800	33	H/W Siha	3,055,500
14	H/W Karagwe	38,950,000	34	H/W Simanjiro	3,680,000
15	H/W Karatu	29,077,700	35	H/W Songea	4,532,100
16	H/W Kibaha	7,345,000	36	H/M Songea	43,827,016
17	H/W Kilolo	17,622,500	37	H/Jiji Tanga	36,466,527
18	H/M Kinondoni	53,657,304	38	H/W Tunduru	21,732,700
19	H/W Kiteto	5,376,979	39	H/M Ubungo	14,473,028
20	H/Mji Korogwe	15,055,210	40	H/W Ushetu	8,480,326
	Jumla				**1,178,669,460**

Natoa mapendekezo kwa Halmashauri husika kutafuta idhini ya kuhalalisha matumizi yaliyokwishafanyika na kurekebisha taarifa za fedha za miaka husika. Katika siku zijazo Halmashauri zinapaswa kuhakikisha madeni yote yanaingizwa katika rejesta ya madeni na hairuhusu malipo kwa wazabuni ambao hawapo kwenye taarifa ya madeni iliyoidhinishwa.

10.7 Matumizi yasiyokuwa katika bajeti na fedha zilizobadilishiwa matumizi Sh. Tz 4,658,384,441

Mamlaka za Serikali za Mitaa 63 zilitumia kiasi cha Sh. Tz 4,658,384,441 kulipia shughuli mabalimbali ambazo hazikuwa kwenye bajeti bila kuwa na kibali cha mamlaka husika. Hii ni kinyume na kifungu cha 43 (5) cha Sheria ya Fedha ya Serikali za Mitaa, 1982 (iliyorekebishwa mwaka 2000) kinachozitaka Halmashauri kutumia fedha kama bajeti inavyoruhusu. Matumizi yaliyofanywa nje ya bajeti na fedha zilizobadilishiwa matumizi zinaonesha kuwa shughuli zilizokuwa kwenye bajeti zimeathirika.

Orodha ya Halmashauri pamoja na kiasi kilichotumika kimeoneshwa kwenye **kiambatisho 10:3.**

Jedwali Na. 10-10: Halmashauri zilizofanya matumizi nje ya bajeti na zilizobadilishiwa matumizi ya fedha kwa kiasi kikubwa

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.Tz)
1	H/W Ilemela	726,319,027
2	H/W Geita	380,000,000
3	H/W Meru	325,329,187
4	H/Jiji Mwanza	269,695,983
5	H/Jiji Arusha	202,608,128

Kuandaa bajeti isiyo sahihi na udhibiti duni wa vifungu vya bajeti ndizo sababu zilizopeleka kufanyika kwa matumizi nje ya bajeti na kubadilisha matumizi ya fedha.

Hivyo, ninapendekeza kwa menejimenti za Halmashauri kuzingati matakwa ya kifungu Na. 43 (5) cha Sheria ya Fedha ya Serikali za Mitaa, 1982 (iliyorekebishwa mwaka 2000) na kuweka udhibiti imara ili kuzuia malipo yaliyo nje ya bajeti.

10.8 Uhamisho wa ndani wa Fedha kutoka akaunti moja kwenda nyingine kwa njia ya mikopo ambayo haijarejeshwa Sh. Tz 1,240,848,557

Katika kila mwaka wa fedha, fedha zinazopokelewa zinatarajiwa kutumika kulingana na bajeti iliyopitishwa. Hii ni kulingana na Agizo la 23(1) la Memoranda ya Fedha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009 inayotaka matumizi yanayofanyika yalipwe kulingana na vifungu vya bajeti na fedha zilizoidhinishwa zitumike kwa malengo yaliyokusudiwa.

Katika kipindi cha ukaguzi, nilibaini uhamisho wa kiasi cha Sh. Tz 1,240,848,557 uliofanywa na Halmashauri 17 kutoka akaunti moja kwenda nyingine kwa njia ya mikopo na fedha hizi hazikurejeshwa kwenye akaunti husika hadi mwisho wa mwaka. Uhamisho wa fedha kwa njia ya mikopo kwenye akaunti za ndani ni matokeo ya mapokezi pungufu na kuchelewa kwa fedha kutoka

Hazina. Uhamishaji wa fedha unaweza kuathiri utekelezaji wa shughuli zilizokusudiwa ndani ya muda uliotarajiwa.

Orodha ya Halmashauri zenye mikopo kwenye akaunti za ndani ni kama zinavyooneshwa kwenye Jedwali Na. 10-11 hapa chini: -

Jedwali Na. 10-11: Uhamisho wa ndani wa Fedha kutoka akaunti moja kwenda nyingine kwa njia ya mikopo ambayo haijarejeshwa

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.Tz)
1	H/Jiji Arusha	665,000,000	2	H/W Meatu	30,000,000
3	H/Mji Babati	37,010,328	4	H/W Mpanda	25,600,000
5	H/W Bariadi	60,000,000	6	H/W Nsimbo	96,616,865
7	H/Mji Bariadi	9,400,000	8	H/W Serengeti	6,508,000
9	H/W Buchosa	13,990,964	10	H/M Songea	14,428,300
11	H/W Busega	65,234,000	12	H/M Sumbawanga	9,534,000
13	H/W Butiama	32,446,000	14	H/W Tunduru	16,600,100
15	H/M Ilala	92,480,000	16	H/W Ukerewe	41,000,000
17	H/Mji Masasi	25,000,000		**Jumla**	**1,240,848,557**

Ninapendekeza kwa Halmashauri kurejesha fedha zilizokopwa kwenye akaunti husika ndani ya mwaka ili kuwezesha utekelezaji wa shughuli zilizopangwa kwenye akaunti zilizotoa fedha hizi.

10.9 Mikopo kutoka akaunti ya Amana isiyorejeshwa Sh. Tz 5,611,768,190

Jumla ya kiasi cha Sh.Tz. 5,611,768,190 zilikopwa kutoka akauti za Amana katika Halmashauri 63 ili kuweza kufanya matumizi mbali mbali ya kawaida. Hata hivyo, mpaka mwisho wa ukaguzi, sikuweza kupata uthibitisho wa maelezo ya kurejeshwa kwa fedha hizo. Hii ni kinyume na matakwa ya Aya 5.19 ya Mwongozo wa Uhasibu kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa wa mwaka 2009 unaoelekeza malipo kwenye akaunti ya Amana kufanyika kwa

lengo lililokusudiwa na kuwe na uthibitisho wa risiti ya mapokezi ya fedha hizo kwenye akaunti hiyo.

Orodha ya Halmashauri pamoja na kiasi husika kimeoneshwa kwenye **kiambatisho 10:4.**

Jedwali Na. 10-12 hapa chini linaonesha Halmashauri 17 zenye kiasi kikubwa cha madeni kwenye akaunti za amana

Jedwali Na. 10-12: Halmashauri zenye kiasi kikubwa cha madeni kwenye akaunti za amana

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.Tz)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.Tz)
1	H/W Masasi	829,118,058	10	H/M Musoma	151,633,133
2	H/W Mbinga	380,870,558	11	H/W Nyasa	134,976,900
3	H/M Dodoma	277,143,371	12	H/W Kalambo	131,627,146
4	H/W Kondoa	276,085,027	13	H/W Ngara	126,377,128
5	H/W Sumbawanga	225,933,894	14	H/W Handeni	114,828,107
6	H/W Bumbuli	219,152,040	15	H/W Muheza	110,025,785
7	H/W Serengeti	193,855,698	16	H/W Urambo	109,616,836
8	H/W Karagwe	187,433,961	17	H/W Butiama	107,789,151
9	H/Jiji Arusha	183,289,182	**Jumla**		**5,611,768,190**

Narudia mapendekezo yangu ya mwaka uliopita kwa menejimenti za Halmashauri kurejesha Sh. Tz 5,611,768,190 zilizokopwa kutoka kwenye akaunti za amana; na kuhakikisha kuwa, siku zijazo malipo yanaambatana na uthibitisho wa risiti ya mapokezi ya fedha iliyotumika kukiri mapokezi ya fedha hizo zilizoingia kwenye akaunti ya Amana.

10.10 Malipo yasiyotambulika katika Akaunti ya Amana Sh. Tz 8,388,155,073

Akaunti ya amana ni akaunti ya dhima ambayo hutumiwa kwa ajili ya kuhifadhi fedha za watu tofauti kwa madhumuni tofauti. Matumizi ya fedha hiyo yanatarajia kuwa sawa na lengo kuu la amana hizo. Katika mwaka uliopitiwa 2016/2017, kiasi cha Sh.

Tz 5,284,410,826 zililipwa kutoka kwenye akaunti za Amana za Mamlaka za Serikali za Mitaa 53 ili kutekeleza shughuli mbalimbali lakini hazikuweza kunukuu stakabadhi zilizoingiza fedha hizo.

Zaidi ya hayo, nilibaini kuwa Sh. Tz 3,103,744,247 zililipwa zaidi ya fedha zilizowekwa katika akaunti ya amana katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 26 na kuathiri utekelezaji wa shughuli zilizopangwa. Orodha ya Mamlaka ya Serikali za Mitaa pamoja na matumizi yasiyotambuliwa yameoneshwa katika **kiambatanisho Na. 10:5** cha ripoti hii.

Ninazishauri menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa kuimarisha udhibiti wa ndani kwenye usimamizi wa akaunti za Amana ikiwa ni pamoja na kurejesha kwenye akaunti ya amana kiasi cha Sh.Tz. 8,388,155,073 kilichotumika bila kutambuliwa.

10.11 Malipo bila kibali sahihi Sh. Tz 822,372,229

Agizo la 10 (2) la Memoranda ya Fedha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009 linahitaji maafisa wenye mamlaka kuhakikisha kwamba matumizi yote ni halali na yamehalalishwa au kuidhinishwa vizuri; kuwe na fedha za kutosha kulipia matumizi yaliyoidhinishwa; matumizi yenye tija na yenye kuleta thamani; na kuwe na ushahidi husika (nyaraka) katika matumizi yote.

Jumla ya Sh. Tz 822,372,229 zililipwa na Mamlaka za serikali za mitaa 17 bila kuwa na kibali sahihi. Hii inajumuisha malipo yaliyofanyika bila kibali cha mkuu wa idara na wakurugenzi watendaji; na malipo yaliyoanzishwa na kuidhinishwa na mtu mmoja. Tazama Jedwali Na. 10-13

Jedwali Na. 10-13: Malipo yaliyofanyika bila kibali sahihi

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1	H/W Butiama	8,548,690	10	H/W Meru	33,850,000
2	H/M Dodoma	40,361,360	11	H/W Musoma	22,011,227

3	H/Mji Kahama	23,467,500	12	H/W Rombo	13,377,600
4	H/W Kalambo	85,064,366	13	H/W Same	197,964,832
5	H/W Kaliua	4,348,828	14	H/W Siha	2,187,000
6	H/W Kongwa	4,530,000	15	H/W Sumbawanga	121,333,567
7	H/W Madaba	19,735,000	16	H/M Temeke	35,856,059
8	H/W Magu	186,221,400	17	H/W Ukerewe	11,514,800
9	H/Mji Mbinga	12,000,000	**Jumla**		**822,372,292**

Ukosefu wa idhini na vibali sahihi unaweza kupelekea matumizi yasio sahihi na yasiyo na tija kwa taifa; pia yanaweza kuwa chanzo kikuu cha upotevu wa fedha za umma.

Ninapendekeza kwa uongozi wa Mamlaka za Serikali za Mitaa kuzingatia taratibu zilizowekwa ili kuhakikisha kwamba malipo yaliyolipwa yamepitishwa na mamlaka sahihi katika ngazi zote ili kupunguza matumizi yasiyoridhisha ya fedha na kupelekea hasara kwa serikali.

10.12 Malipo bila kuwa na viambata muhimu Sh. Tz 5,362,908,811

Agizo la 8 (2) (c) na 104 (1) la Memoranda ya Fedha za Serikali za Mitaa, 2009 linawataka Wahazini na Wakuu wa Idara kuweka mfumo madhubuti wa kudhibiti na kutunza nyaraka za fedha kwa usalama kwenye Idara zao.

Katika mwaka huu wa ukaguzi nilibaini kiasi cha Sh. Tz 5,362,908,811 kulipwa katika Mamlaka 114 bila kuwa na viambata muhimu kama fomu ya posho ya safari iliyoidhishwa, barua ya mwaliko wa mafunzo, orodha ya malipo ya posho, taarifa ya shughuli iliyofanyika, na stakabaadhi ya kukiri mapokezi. Hivyo, sikuweza kuthibitisha uhalali wa malipo hayo.

Orodha ya Halmashauri husika pamoja na kiasi kilicholipwa kwa kila Halmashauri imeoneshwa katika **kiambatanisho 10.6** cha taarifa hi.

Jedwali Na. 10-14 linaomesha Halmashauri zenye malipo yenye thamani ya juu yaliokosa viambata muhimu

Jedwali Na. 10-14: Halmashauri zenye malipo makubwa yasiyo na viambata muhimu

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1	H/W Rungwe	247,449,890	9	H/W Newala	152,350,805
2	H/M Ilemela	234,001,909	10	H/W Longido	151,744,125
3	H/M Kinondoni	216,110,627	11	H/W Morogoro	145,938,000
4	H/W Mkinga	212,504,010	12	H/MJI Masasi	126,547,604
5	H/W Kalambo	198,725,521	13	H/W Magu	110,809,902
6	H/W Ukerewe	182,048,052	14	H/W Nanyumbu	104,687,061
7	H/W Kwimba	179,253,232	15	H/W Mbogwe	104,375,729
8	H/M Temeke	169,616,124	**Jumla**		**5,362,908,811**

Kutokuambatishwa kwa nyaraka kwenye hati za malipo kunaweza kuwa kumetokana na udhibiti mdogo wa ndani wa uhifadhi wa nyaraka za fedha na nyaraka nyingine zinazohusiana na kazi za Mamlaka za Serikali za Mitaa.

Ninapendekeza kwa menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa kuhakikisha kwamba vitengo vya ukaguzi wa awali vinatumika kwa ufanisi katika kupitia hati za malipo na viambata vyote kabla ya kuidhinishwa na viongozi wa juu. Pia, menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa nazishauri kuteua wahusika ambao watakuwa na wajibu wa kuhifadhi na kulinda usalama wa hati za malipo pamoja na vyambata vyake.

10.13 Matumizi yaliyolipiwa katika vifungu visivyohusika Sh. 1,777,247,097

Jumla ya Sh. Tz 1,777,247,097 zimebainika kulipwa kutoka kwenye vifungu visivyohusika katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 44. Hii ni kinyume na Agizo la 23 (1) la Memoranda ya Fedha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009 linaloagiza kwamba, kila malipo yafanywe kulingana na mapato ya kifungu husika na

kwa mujibu wa maelekezo ya bajeti iliyoidhinishwa na fedha zitumike kwa madhumuni yaliyokusudiwa. Mbali na kufanywa kinyume na udhibiti wa bajeti na maagizo, malipo ya matumizi kwa vifungu visivyohusika yanasababisha kuongezeka au kupungua kwa matumizi katika vifungu husika, na hivyo kutokuonyesha uhalisia kwenye taarifa ya mwisho wa mwaka kama inavyo onyesha katika Jedwali Na. 10-15 hapa chini:

Jedwali Na. 10-15: Matumizi yaliyolipiwa kwenye vifungu visivyo

Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1	H/W Arusha	18,816,000	23	H/W Makete	47,106,553
2	H/W Bagamoyo	17,515,340	24	H/W Maswa	37,554,614
3	H/W Bariadi	33,387,175	25	H/JIJI Mbeya	5,857,000
4	H/W Buchosa	53,144,500	26	H/W Mbinga	36,929,000
5	H/W Chalinze	43,814,400	27	H/W Meatu	146,705,000
6	H/W Hanang	38,234,170	28	H/W Meru	105,989,260
7	H/W Handeni	12,303,100	29	H/W Missenyi	7,829,650
8	H/MJI Handeni	10,249,750	30	H/W Misungwi	32,597,000
9	H/M Ilala	171,800,876	31	H/W Mkalama	12,256,000
10	H/M Ilemela	66,956,505	32	H/W Mkuranga	13,822,920
11	H/W Iringa	8,798,352	33	H/W Moshi	26,504,691
12	H/W Itilima	33,669,000	34	H/M Moshi	86,521,540
13	H/W Kalambo	47,388,000	35	H/W Mvomero	18,242,750
14	H/W Kigoma	15,524,190	36	H/W Mwanga	5,554,140
15	H/W Kilindi	37,470,476	37	H/JIJI Mwanza	70,496,040
16	H/M Kinondoni	81,599,717	38	H/W Nkasi	132,640,912
17	H/W Kisarawe	40,193,542	39	H/W Siha	12,823,000
18	H/MJI Korogwe	23,970,000	40	H/M Songea	74,530,000
19	H/W Longido	1,713,000	41	H/W Tarime	9,385,000
20	H/W Lushoto	62,542,100	42	H/W Tunduru	17,648,280
21	H/W Madaba	10,419,354	43	H/M Ubungo	20,152,250
22	H/MJI Makambako	9,525,000	44	H/W Urambo	17,066,950
JUMLA					**1,777,247,097**

Udhaifu wa mfumo bajeti na mfumo wa hesabu (EPICOR) ndio chanzo kikubwa cha kuwapo kwa malipo yanayofanyika katika vifungu visivyo husika.

Ninapendekeza kwa menejimenti za Mamlaka za serikali za mitaa kutengeneza bajeti yenye uhalisia; ziwasiliane na Ofisi ya Rais - TAMISEMI ili kuanzisha udhibiti mkubwa wa bajeti katika mfumo wa hesabu (EPICOR); na kama malipo ya matumizi kwa vifungu visivyohusika yanatokea bila kukusudia, basi taratibu za kifedha zifuatwe ili kuhalalisha matumizi hayo.

10.14 Malipo ambayo hayakufanyiwa ukaguzi wa awali Sh. Tz 2,182,095,636

Aya 2.4.2 ya Mwongozo wa Uhasibu wa Mamlaka ya Serikali za Mitaa, 2009 inatamka kuwa hati za malipo na viambata vyake zipitishwe katika idara ya fedha ambapo ukaguzi wa awali utafanyika kuangalia usahihi na uhalali wa taarifa zilizoandikwa kwenye hati ya malipo. Pamoja na Agizo hilo, nilibaini malipo ya Sh. Tz 2,182,095,936 kulipwa bila kufanyiwa ukaguzi wa awali katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 34 kama zilivyo ainishwa katika Jedwali Na. 10-16 hapa chini.

Jedwali Na. 10-16: Malipo yaliyofayika bila ukaguzi wa awali. Sh. Tz 2,182,095,636

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1	H/W Buchosa	249,783,521	18	H/MJI Mbinga	162,712,099
2	H/W Busega	56,666,724	19	H/W Mbozi	21,470,000
3	H/W Chalinze	46,990,935	20	H/W Meru	7,228,000
4	H/W Gairo	12,076,430	21	H/W Mkalama	32,473,000
5	H/W Hanang	15,634,970	22	H/W Mlele	29,327,500
6	H/W Ileje	36,185,200	23	H/M Moshi	112,200,731
7	H/W Itilima	63,364,600	24	H/W Mpanda	8,542,000
8	H/W Kalambo	403,044,907	25	H/W Mwanga	17,501,370
9	H/W Kongwa	90,674,300	26	H/W Nanyumbu	9,360,000

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
10	H/MJI Korogwe	72,620,434	27	H/W Rombo	4,500,000
11	H/W Ludewa	54,580,000	28	H/W Same	6,302,480
12	H/W Lushoto	2,655,000	29	H/W Singida	56,233,000
13	H/MJI Makambako	15,972,000	30	H/M Singida	96,076,740
14	H/W Makete	25,325,072	31	H/W Sumbawanga	170,719,478
15	H/W Malinyi	59,939,143	32	H/W Ukerewe	147,381,522
16	H/MJI Masasi	10,538,767	33	H/W Uvinza	70,472,386
17	H/W Mbeya	7,790,000	34	H/W Wanging'ombe	5,753,327
JULMA					**2,182,095,636**

Malipo yanayofanywa bila ya kupitia kitengo cha ukaguzi wa awali kuna uwezekano mkubwa wa kukosa viambata vya kutosha na mapungufu mengine kama kutoidhinishwa na kuweza kusababisha matumizi mabaya ya fedha za umma.

Ninapendekeza kwa menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa kuimarisha kitengo cha ukaguzi wa awali na kuhakikisha malipo yote yanaidhinishwa vizuri na idara zote kama zinavyotakiwa na mgawanyiko wa majukumu. Hii ni muhimu kwa usimamizi bora na ufanisi katika matumizi ya rasilimali zilizopo katika Mamlaka za Serikali za Mitaa.

10.15 Utunzaji wa Rejesta za Amana na Masurufu Wenye Mapungufu

Aya ya 5.19 ya Mwongozo wa Uhasibu kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa wa mwaka 2009 inaeleza kuwa Mamlaka za Serikali za Mitaa zinapokea fedha za Amana za aina mbalimbali. Ili kuhakikisha kunakuwa na udhibiti imara na wa kutosha kwa fedha hizo za amana, inatakiwa kuanzishwa kwa rejista za amana na ziwe na kurasa zinazoonesha kila aina ya Amana; zimepokelewa kutoka wapi na kwa madhumuni gani; tarehe za mapokezi na malipo, kumbukumbu namba na bakaa.

Aya 5.17 ya Mwongozo wa Uhasibu kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa wa mwaka 2009 inasema kuwa rejista ya masurufu ndio muongozo wa kutunza kumbukumbu kwa ufanisi wa urejeshaji wa masurufu. Rejista ya masurufu inapaswa kuwa na taarifa kama vile tarehe masurufu yalipotolewa, aliye pewa masurufu, nambari ya ajira, nambari ya hati ya malipo, kiasi kilichotolewa, tarehe ya kurejesha masurufu na tarehe masurufu yaliporejeshwa.

Kinyume na maagizo ya hapo juu, nilibaini Mamlaka 26 ambazo hazikuandaa rejista ya amana na Mamlaka 16 hazikuandaa vizuri rejista ya masurufu. Kwa hiyo, iliniwia vigumu kubaini mwenendo mzima wa fedha zilizokuwa katika akaunti ya amana na masurufu amabayo hayakurejeshwa.

Ninapendekeza kwa Menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa kuandaa na kutunza rejister za amana na masurufu kwa kuingiza taarifa zote muhimu kama inavyotakiwa na Mwongozo wa Uhasibu wa Mamlaka ya Mitaa, 2009.

Orodha ya Halmashauri husika pamoja na sababu ya kutokutunza rejesta ya amana na masurufu imeonyeshwa kwenye **Kiambatisho 10:7** cha ripoti hii.

10.16 Mapungufu katika usimamizi wa masurufu Sh.Tz 2,081,629,305

Agizo la 40(3) la Memoranda ya fedha Mamlaka za serikali za mitaa ya mwaka 2009 inataka masurufu kurejeshwa ndani ya siku kumi na nne (14) baada ya kazi kuisha; na Aya 5.17 ya Mwongozo wa Uhasibu kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa wa mwaka 2009 inasema rejesta ya masurufu ndio muongozo wa kutunza kumbukumbu kwa ufanisi wa urejeshaji wa masurufu. Kwa nyongeza, agizo 40 (4) na (5) la Memoranda ya fedha Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009 inakataza kutoa masurufu kwa mtu yeyote kama atakuwa hajarejesha masurufu ya awali; pia

masurufu yasiyorejeshwa kwa zaidi ya mwezi mmoja baada ya kazi kuisha yanapaswa kupigwa tozo kama kanuni za fedha za serikali zinavyotaka.

Kinyume na maagizo na aya nilizo nukuu hapo juu, nilibaini mapungufu katika kutoa na kurejesha masurufu ya kiasi cha Sh. Tz 2,081,629,305 katika mamlaka 97. Maelezo zaidi yapo kwenye Jedwali Na. 10-17 na **kiambatanisho 10:8** ya ripoti hii.

Jedwali Na. 10-17: Mapungufu katika kutoa na kurejesha masurufu

Idadi ya Mamlaka	Kosa lililo fanyika	Kanuni iliyo kiukwa	Maelezo	Kiasi (Sh.Tz)
16	Masurufu ambayo hayaku rekodiwa kwenye rejista	Aya 5.17 ya Muongozo wa Uhasibu (LAAM), 2009	Rejista ya masurufu itunzwe kama inavyotakiwa	196,876,901
14	Masurufu kutambulika kama matumizi kabla ya marejesho	Agizo 29(5) Memoranda ya fedha (LGFM),2009	Mrejesho wa matumizi ya masurufu yafanyike kwa kutumia Journal Voucher. Hati za malipo zisitumike kuhalalisha matumizi ya masurufu.	336,036,112
10	Masurufu yaliyotolewa kabla ya kurejesha ya awali	Agizo 40(4) la Memoranda ya Fedha (LGFM),2009	Mtu asipewe masurufu kabla ya kurejesha masurufu ya awali.	558,889,766

Idadi ya Mamlaka	Kosa lililo fanyika	Kanuni iliyo kiukwa	Maelezo	Kiasi (Sh.Tz)
57	Masurufu yasiyorejeshwa na yaliyo rejeshwa baada ya muda mrefu	Agizo 40(3) la memoranda y fedha (LGFM),2009	Masurufu lazima yarejeshwe ndani ya wiki mbili baada ya shughuli kufanyika; kinyume na hapo, kiasi kinachobakia lazima kikatwe kwenye mshahara wa mtumishi au kupigwa tozo.	989,826,526
		Jumla		**2,081,629,305**

Udhaifu katika kusimamia masurufu ni chanzo kikubwa cha mapungufu, hivyo ninapendekeza kwa menejimenti za mamlaka za serikali za mitaa kuweka mfumo imara wa namna ya kutoa masurufu na namna ya kuyarejesha ili kuenda sawa na Agizo la 27 (5) na 40 (1-5) ya memoranda ya fedha ya serikali za mitaa 2009 na aya 5.17 ya Muongozo wa uhasibu 2009.

10.17 Mapungufu katika matumizi ya mafuta Sh. Tz 717,518,625

Nilipitia usimamizi wa mafuta na kufanya ulinganisho wa rekodi zilizo kwenye madaftari ya kuratibu safari za magari na umeonesha kwamba, Mamlaka za Serikali za Mitaa hazikuweka kumbukumbu sahihi za kupokeaji na utoaji wa mafuta. Hali hii ilisababisha kuwepo kwa taarifa tofauti kati ya madaftari ya kuratibu safari za magari na rejesta ya mafuta. Pia, nimebaini kuwa taarifa kwenye madaftari ya kuratibu safari za magari ziko kinyume na Agizo la 89 (3) (a - e) la Memoranda ya fedha ya Serikali za Mitaa ya mwaka 2009 ambalo linataka daftari la kuratibu safari liwepo kwa kila gari, likionyesha kila safari, tarehe na muda wa safari, mwanzo wa safari na mwisho wa safari, kilometa zinazosomeka kabla ya safari na mwisho wa

safari, jumla ya kilometa ilizotembea katika safari, na mafuta yaliyokuwepo na yaliyopokelewa kwa matumizi ya gari.

Yafuatayo ni baadhi ya mapungufu yaliyo bainishwa kwenye daftari za kuratibu safari: -

- Manunuzi ya mafuta yenye thamani ya Sh.Tz. 717,518,625 hayakurekodiwa kwenye daftari la kuratibu safari kama inavyo onekana kwenye **Kiambatanisho 10.9**(A)ya ripoti hii.

- Mafuta yenye thamani ya Sh.Tz. 33,399,479 katika mamlaka 5 yaliwekwa kwenye magari ambayo siyo mali ya Halmshauri husika, hivyo sikuweza kuona kama matumizi ya mafuta haya yalikuwa kwa faida ya Halmashauri au vinginevyo. Na hii ilikuwa ni kutokana na kutokupatikana kwa rekodi za magari yaliyohusika na matumizi ya mafuta hayo kama inavyo onyesha katika **kiambatanisho 10.9(B)**

- Kulikuwa na matumizi zaidi ya mafuta yenye thamani ya Sh. 31,876,645 katika Halmashauri 6 ambapo kwa wastani gari zilitumia lita moja kwa kilometa 2 hadi 5 kama inavyoonyeshwa katika Jedwali 10-18 hapa chini: -

Jedwali Na. 10-18: Mamlaka zenye matumizi Zaidi ya mafuta

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1	H/W Ikungi	1,108,254
2	H/W Manyoni	2,800,957
3	H/W Msalala	9,282,356
4	H/W Meru	4,285,713
5	H/W Mkalama	5,366,000
6	H/MJI Newala	9,033,365
	Jumla	**31,876,645**

Matumizi ya mafuta katika Mamlaka za serikali za mitaa yanagharimu fedha nyingi sana; hivyo basi, kutokuwa na uwekaji

na utunzaji mzuri wa madaftari ya kuratibu safari za magari huweza kupelekea mianya ya matumizi mabaya ya fedha za umma. Pia, kutokuwapo kwa risiti za mafuta na rekodi za matumizi kulipelekea kushindwa kutambua matumizi ya mafuta yaliyonunuliwa. Kwa hiyo, kuna uwezekano wa matumizi yasiyofaa ya mafuta. Zaidi ya hayo, kuna usimamizi usioridhisha wa Maafisa wa Usafirishaji katika kuhakikisha vitabu vya kuratibu safari vinasimamiwa vizuri na kukamilishwa kama taratibu na miongozo inavyoagiza.

Ninapendekeza kwa menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa kuimarisha udhibiti uliowekwa wa kurekodi matumizi ya mafuta ikiwa ni pamoja na kuweka taarifa sahihi katika leja za mafuta, na daftari za kuratibu safari za magari. Kwa kuongeza, lazima kuwe na usimamizi wa kutosha wa madereva ili vitabu vya kumbukumbu viwekwe vizuri kama taratibu na miongozo inavyoagiza.

10.18 Matumizi duni ya mfumo wa usimamizi wa fedha (IFMS) katika kuboresha usimamizi wa matumizi

Mageuzi ya sekta ya fedha nchini Tanzania yameanza tangu mwaka 1992. Mfumo wa Usimamizi wa Fedha ulianzishwa mwaka 1996 ikiwa ni sehemu ya Programu ya mageuzi ya huduma Serikalini ili kuimarisha uwezo wa Wizara, Mamlaka za Serikali za Mitaa, Idara na Wakala katika kuboresha usimamizi wa matumizi. Sehemu kubwa ya shughuli za kifedha za Halmashauri zinafanywa kwa kutumia mfumo wa EPICOR toleo la 9.05 na toleo la 10 kwa baadhi ya Halmashauri. Hata hivyo, tathmini ya ufanisi ya mfumo huo kwenye Halmshauri umebaini changamoto zilizopelekea kuwe na mapungufu kwenye matumizi.

Changamoto zilizobainika na orodha ya Halmashauri yenye changamoto hizo ni kama zinavyoonekana kwenye, zimeelezewa kwenye **Jedwali 10-19** hapa chini.

Jedwali Na. 10-19: Changamoto za mfumo wa usimamizi wa fedha

Na.	Changamoto	Na.	Changamoto
1.	Mfumo unafanya kazi kama chombo cha kudhibiti matumizi ya fedha taslimu hivyo inapokea taarifa za fedha taslimu tu na kutotambua miamala isyohusisha fedha taslimu, hii inapelekea marekebisho kufanywa nje ya mfumo na hesabu za ujumla.	2.	Mfumo hauna moduli ya madeni inayotumika, hivyo kupelekea Halmashauri kutotumia mfumo kwenye utambuzi wa madeni yanayooneshwa kwenye taarifa za fedha, hii inatoa viashiria vya kasoro na makosa
3.	Mfumo hauna nyenzo zinazowezesha kuvuta taarifa za bajeti wenyewe kutoka kwenye mfumo wa PLANREP (mfumo wa kieletroniki unaotumika kuandaa bajeti)	4.	Mpango wa manunuzi kwenye mfumo haufanyi kazi hivyo maombi na manunuzi yanayofanyika hayahusishwi na mpango wa manunuzi.
5.	Utaratibu wa kutumia nukuu za bei kwa manunuzi na mikataba haufanyi kazi katika baadhi ya Halmashauri.	6.	Hati za kurekebisha masurufu yanaidhinishwa nje ya mfumo na marejesho ya masurufu yanafanywa nje ya mfumo
7.	Mfumo wa toleo la 9.05 haufanyi marekebisho hivyo wahasibu huwa wanasafiri hadi Dodoma kila mwisho wa robo mwaka ili kuandaa usuluhishi wa kibenki	8	Julai 2016, malipo yalifanywa kupitia akaunti ya amana kutokana na mfumo kuwa bado hautumiki baada ya kufungwa.
9.	Inapotekea makosa wakati wa uhidhinishaji wa malipo inakuwa vigumu kuondoa orodha ya hati za malipo wakati wa marekebisho kwenye mfumo	10.	Hati za malipo zinaweza kutoka bila kuwa na msimbo wa malipo, hali ambayo hairuhusiwi kwenye udhibiti wa mfumo

Na.	Changamoto	Na.	Changamoto
11.	Mfumo hauruhusu kuchukua viambatisho vya malipo wakati malipo yanapofanyika	12.	Mfumo kuchelewa kutoa taarifa inapohitajika kama vile usuluhishi wa kibenki.
13.	Mfumo kushindwa kutambua miamala ambayo haijakamilika baada ya mwaka wa fedha kufika mwisho. Hati za madai za miaka iliyopita haziwezi kutolewa ili kutoa marejeo kwa ajili ya malipo Hii inazidi kumaanisha kuwa mfumo unafanya kazi kwenye mazingira ya miamala ya fedha taslimu tu	14.	Masurufu, hati ya manunuzi zinaweza kutoka bila kufunga vifungu vya bakaa ya fedha, ikimaanisha kuwa kama masurufu au hati ya madai yanaweza kutoka lakini bado malipo mengine yanaendelea kufanyika
15.	Mfumo bado hautoi taarifa za fedha, isipokuwa urari wa kihasibu	16.	Mfumo pia huruhusu malipo kufanyika zaidi ya bajeti

Changamoto za mfumo zimetokea kutokana na kutokuwapo kwa msaada sahihi na kwa wakati kutoka TAMISEMI pale mfumo unaposhindwa kufanya kazi kutokana na matatizo ya kiufundi; makosa ya binadamu; na vitendo visivyofaa kwenye mfumo.

Kwa maana hiyo, matatizo hayo ya kimfumo husababisha kadhia zifuatazo; madeni ya miaka iliyopita ambayo hayatambuliki hulipwa, masurufu huingizwa moja kwa moja kwenye vifungu vya matumizi, malipo yasiyostahili, mikopo isiyorejeshwa kwenye akaunti ya amana, matumizi kufanyika zaidi ya kiasi kilichowekwa, malipo kufanyika bila kuwa na idhini, kufanya manunuzi nje ya mpango wa manunuzi, malipo yasiyo na bajeti na kubadilishwa kwa matumizi ya fedha.

TAMISEMI ndiye msimamizi wa mfumo huu wa EPICOR, hivyo Halmashauri haziwezi kufanya chochote kuhusiana na uendeshaji wa mfumo. Kwa hiyo, ninapendekeza kwa menejimenti za Halmashauri, ikishirikiana na TAMISEMI na Hazina, kuainisha

mapungufu ya mfumo ili kuweza kupata thamani ya pesa katika mfumo huu pamoja kuimarisha usimamizi wa matumizi.

10.19 Mapato ya ndani yaliyokusanywa lakini hayakupelekwa katika shughuli za maendeleo kama bajeti ilivyoidhinishwa Sh. Tz 47,282,133,119

Maelekezo maalum katika kifungu Na. 6(K) cha Muongozo wa Utayarishaji wa Mpango Na Bajeti ya mwaka 2016/17 pamoja na uandaaji na utekelezaji wa mpango wa maendeleo wa miaka mitano (Na. II) wa mwaka 2016/2017-2020/2022 yanazitaka Halmashauri kuimarisha ukusanyaji wa mapato ya ndani na kuhakikisha kuwa asilimia 60 ya mapato yanapelekwa kwenye utekelezaji wa miradi ya maendeleo; na Halmashauri zinapaswa kutoa taarifa ya mapato ya ndani kwenye fomu Na. 4 ya kitabu cha bajeti.

Katika sampuli ya Halmashauri 15, nimebaini kuwa mapato ya ndani yaliyokusanywa ya Sh.Tz. 112, 861,822,563, ambayo asilimia 60 yake ni sawa na Sh.Tz. 67,717,093,537 yalipaswa kuhamishiwa kwenda kwenye akaunti ya maendeleo ili kugharamia miradi ya maendeleo kwa mwaka 2016/2017. Hata hivyo, Halmashauri hizi zilipeleka kiasi cha Sh.Tz. 20,434,960,418 tu ambayo ni sawa na asilimia 30 ya jumla ya mapato ya ndani yaliyopaswa kuhamishwa; na kushindwa kupekeka Sh.Tz. 47,282,133,119 sawa na asilimia 70 kinyume na matakwa ya maelekezo hapo juu. Angalia Jedwali Na. 10-20.

Jedwali Na. 10-20: Mapato ya ndani ambayo hayakupelekwa kutekeleza miradi ya maendeleo

Na.	Jina la Halmashauri	Makusanyo ya ndani bila kuweka ada za shule,fedha za mfuko wa Afya na kodi ya ardhi (Sh.Tz)	60% ya mapato ya ndani (Sh.)	Kiasi kilichopelekwa katika shughuli za Maendeleo(Sh. Tz)	%	Kiwango ambacho hakikuwakilisha (Sh.)

1	H/W Bagamoyo	2,626,592,090	1,575,955,254	277,001,877	18	1,298,953,377
2	H/W Buchosa	956,631,000	573,978,600	29,184,500	5	544,794,100
3	H/M Ilala	48,060,029,920	28,836,017,952	12,965,000,000	45	15,871,017,952
4	H/W Kibiti	965,120,000	579,072,000	-	0	579,072,000
5	H/M Kigamboni	2,913,460,657	1,748,076,394	394,958,681	23	1,353,117,713
6	H/W Kilosa	2,283,979,062	1,370,387,437	192,008,720	140	1,178,378,716.96
7	H/W Kilwa	3,051,136,909	1,830,682,145	43,141,000	2	1,787,541,145
8	H/M Kinondoni	30,803,952,418	18,482,371,451	5,399,709,749	29	13,082,661,702
9	H/M Lindi	1,287,864,000	772,718,400	166,072,304	22	606,646,096
10	H/W Magu	1,322,708,229	793,624,937	202,701,549	26	590,923,388
11	H/W Masasi	1,471,105,000	882,663,000	107,322,000	12	775,341,000.00
12	H/Mji Masasi	1,883,691,658	1,130,214,995	3,800,000	0	1,126,414,995
13	H/W Misungwi	1,139,594,925	683,756,955	82,922,200	12	600,834,755
14	H/W Mkuranga	4,680,724,614	2,808,434,768	378,174,052	14	2,430,260,716
15	H/M Ubungo	9,415,232,081	5,649,139,249	192,963,786	3	5,456,175,463
	Jumla	**112,861,822,563**	**67,717,093,537**	**20,434,960,418**	**30**	**47,282,133,119**

Mapitio ya maagizo ya mgawanyo wa mapato ya ndani yanaonyesha kuwa, asilimia 60 ya makusanyo yote yanatakiwa kutumika kwenye shuguli za maendeleo, asilimia 20 kwa ajili ya gharama za kuendesha kata na vijiji; asilimia 10 kwa ajili ya mikopo kwa wanawake na vijana; na asilimia 10 kwa ajili ya shughuli nyingine za Halmshauri. Licha ya kwamba utekelezaji wa shughuli za maendeleo una vyanzo vingine, kwa maoni yangu, sioni uwezekano wa kutekelezeka kwa maagizo hayo kutokana na ukweli kwamba mapato ya ndani yanatumika kugharamia vikao vya Halmashauri, matumizi ya kawaida ya kila siku, matumizi ya dharura na matumizi mengine yanayopaswa kufanywa na Halmashauri kutokana na miongozo inayotolewa na ngazi za juu za Serikali.Huu ni uthibitisho dhahiri kwamba ruzuku ya matumizi

ya kawaida inayotolewa na Serikali kuu haitoshi kugharamia matumizi yote ya kawaida.

Ninashauri TAMISEMI kupitia upya asilimia zilizoainishwa za mgawanyo wa mapato ya ndani ili kuweka viwango ambavyo Halmashauri zitaweza kumudu na kutekeleza.

10.20 Mengineyo

10.20.1 Mapokezi Pungufu ya Fedha za Ruzuku za Shule Sh. 1,930,944,815

Tarehe 28 Desemba 2015 Serikali ilitoa miongozo ya utekelezaji wa elimu bila malipo kwa shule za msingi na sekondari. Ruzuku ya elimu inapaswa kutumika kwenye gharama za vitabu, vifaa vya kufundishia, vifaa elekezi, vifaa vya maabara na kemikali, ukarabati, kuongeza uwezo, usimamizi wa shughuli za shule ikijumuisha gharama za vifaa vya ofisi na chakula kama ikiwezeka.

Viwango vya malipo ya ruzuku hii vilivyowekwa na Serikali kwa kila mwanafunzi ni Sh. 6000 na 25,000 kwa shule za msingi na sekondari mtawalia; na fedha hizo zimekuwa zikipelekwa moja kwa moja kwenye akaunti za shule. Hata hiyo, mapitio ya fedha za ruzuku zilizopokelewa ndani ya waka 2016/2017 yamebaini kuwa Sh.Tz 1,930,944,815 hazikupelekwa kwenye Halmashauri 28 kama mchanganuo wa mgawanyo wa ruzuku hiyo ulivyooneshwa kwenye **Kiambatisho 10:10** cha ripoti hii.

Serikali haitoi fedha za ruzuku za shule kulingana na namba za wanafunzi waliopo; na hivyo, shule zinashindwa kutekeleza baadhi ya shughuli zilizopangwa kama vile ununuzi wa vitabu, vifaa vya kujifunzia na kufundishia, kufanya ukarabati na matengenezo madogo.

Ninapendekeza kwa Wizara husika kuanzisha mbinu itakayowezesha kugawa fedha mashuleni kulingana na idadi ya

wanafunzi waliopo ili kujenga mazingira mazuri ya kufundisha na kusomea na mwishowe kuongeza uwezo wa uelewa kwa wanafunzi.

10.20.2 Fedha zisizohamishwa kwenda idara husika Sh. 155,649,000

Serikali kuu ilitoa fedha kwa Mamlaka za Serikali za mitaa kwa ajili ya kugharamia shughuli mbalimbali za kawaida. Fedha hizi zilipaswa kuhamishiwa kwenye akaunti za idara mbalimbali kama vile Elimu, Kilimo, Afya n.k

Hata hivyo, ukaguzi wangu umebaini kiasi cha Sh. 155,649,000 hakikuhamishwa kwenda kwenye akauti za idara husika kutoka kwenye akaunti ya matumizi ya kawaida kwenye Halmashauri mbili zinazooneshwa kwenye Jedwali Na. 10-21 japa chini:-

Jedwali Na. 10-21: Fedha zisiohamishwa kwenda idara husika

Na.	Jina la Halmashauri	Akaunti ya Idara husika	Kiasi (Sh.)
1.	H/W Buchosa	Elimu na Afya	89,078,000
2.	H/W Karagwe	Elimu na Afya	66,571,000
		Jumla	**155,649,000**

Kushindwa kuhamisha fedha kumetokana na kutokuwa na udhibiti wa ndani imara kwenye usimamizi wa rasilimali fedha. Pia hali hii inaweza kuwa imeathiri utekelezaji wa shughuli zilizopangwa kutokana na kukosekana kwa fedha.

Ninapendekeza kwa Halmashauri husika kuhakikisha kuwa fedha zinatumika kulingana na miongozo inayotolewa; na kuhakikisha fedha za matumizi ya kawaida zinahamishwa kwenda kwenye akaunti husika ili kutekeleza shughuli zilizokusudiwa

SURA 11

11.0 USIMAMIZI WA MAPATO

Usimamizi wa mapato unajumuisha shughuli zote ambazo lengo lake kubwa ni kuhakikisha kuwa mapato yote ya serikali kutoka vyanzo mbalimbali yanafanyiwa tathmini sahihi, yanakusanywa kikamilifu na kutolewa taarifa kwa usahihi. Katika Mamlaka za Serikali za Mitaa, usimamizi wa mapato hufanywa kwa kufuata sheria ndogo na kanuni za mapato kutoka ya OR-TAMISEMI, matumizi ya mbinu na taratibu sahihi, na uimarishwaji wa mifumo ya udhibiti wa ndani. Kwa kuwa sio rahisi kwa Serikali Kuu kutimiza mahitaji yote ya Mamlaka za Serikali za Mitaa kama yalivyoainishwa katika bajeti zao, ni muhimu kwa Mamlaka hizo kukusanya fedha za kutosha kwa kutumia mbinu sahihi za usimamizi wa mapato ili kupunguza utegemezi wa ruzuku ya Serikali Kuu katika kuendesha shughuli zake. Katika tathmini ya mwaka huu, nimebaini mambo mbalimbali yanayohusiana na usimamizi wa mapato katika Mamlaka za Serikali za Mitaa kama ifuatavyo:

11.1 Makusanyo ya Mapato ambayo hayakuwasilishwa na Mawakala Sh.Tz. 3,538,329,470

Kutokana na upungufu wa nguvukazi, Mamlaka za Serikali za Mitaa zilikasimu ukusanyaji wa mapato kutoka vyanzo vyake mbalimbali kwa mawakala ili kuongeza ukusanyaji wa mapato ya ndani. Katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 20, nilibaini kuwa makusanyo ya mapato yenye jumla ya Sh.Tz 3,538,329,470 hayakuwasilishwa na Mawakala kama Jedwali Na. 11.1 linavyoonesha:

Jedwali Na. 11-1: Makusanyo ya Mapato ambayo hayakuwasilishwa na Mawakala

Na.	Jina la Mamlaka ya Serikali za Mtaa	Kiasi (Sh.Tz)	Na.	Jina la Mamlaka ya Serikali za Mtaa	Kiasi (Sh.Tz)
1	H/W Bariadi	77,141,490	12	H/W Makete	112,425,378
2	H/W Buchosa	83,834,000	13	H/W Mbogwe	82,133,300

Na.	Jina la Mamlaka ya Serikali za Mtaa	Kiasi (Sh.Tz)	Na.	Jina la Mamlaka ya Serikali za Mtaa	Kiasi (Sh.Tz)
3	H/W Bukombe	4,987,222	14	H/W Mbulu	13,000,000
4	H/M Dodoma	49,210,611	15	H/W Meatu	27,843,157
5	H/M Ilemela	848,496,101	16	H/W Msalala	7,900,000
6	H/W Kalambo	118,379,800	17	H/W Muheza	59,598,139
7	H/M Kigoma/Ujiji	709,944,308	18	H/W Njombe	454,659,030
8	H/W Kiteto	448,895,600	19	H/W Sengerema	13,639,250
9	H/M Lindi	5,076,800	20	H/W Tabora	163,784,000
10	H/Mji Mafinga	3,904,500		**Jumla**	**3,538,329,470**
11	H/Mji Makambako	253,476,784			

Kutowasilishwa kwa makusanyo kutoka kwa mawakala kumesababishwa na usimamizi dhaifu wa menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa; baadhi ya Mamlaka za Serikali za Mitaa zina vifungu katika mikataba yao vinavyotoa muda wa kutathmini utendaji wa mawakala na kutatua changamoto zinazoweza kujitokeza, lakini kinyume chake, tathmini ya utendaji wa mawakala haikufanyika. Vipengele vingine vya mikataba ambavyo havikutekelezwa vinahusu adhabu kwa kuchelewesha makusanyo, uwasilishaji wa amana ambayo ni sawa na makusanyo ya miezi mitatu ya awali, udhamini wa benki au mwingineo ambao Mamlaka husika inaona unafaa, na Mamlaka za Serikali za Mitaa husika hazikufanya ufuatiliaji hali iliyosababisha mawakala kutumia mwanya huo kukwepa kulipa madeni yao ya mapato.

Mwenendo wa mawakala ambao hawakuwasilisha mapato yao katika Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa miaka minne (4) mfululizo imeonyeshwa katika Jedwali Na. 11-2

Jedwali Na. 11-2: Mwenendo wa makusanyo ya mapato ambayo hakuwasilishwa na mawakala kwa miaka minne mfululizo

Mwaka wa Fedha	Kiasi kisichowasilishwa (Sh.Tz)	% Ongezeko/Upungufu
2016/2017	3,538,329,470	41
2015/2016	6,035,897,217	14
2014/2015	5,304,191,115	10
2013/2014	4,843,414,724	-28

Jedwali Na.11.2 linaonesha tatizo la makusanyo ya mapato ambayo hayakuwasilishwa na mawakala kumepungua kwa asilimia 41 katika mwaka wa fedha 2016/2017 ikilinganishwa na mwaka 2015/2016.

Kutokana na changamoto zilizoonekana hapo juu, nazishauri Mamlaka za Serikali za Mitaa kuimarisha mifumo wa udhibiti wa ndani katika ukusanyaji wa mapato. Hii ni pamoja na kuboresha utaratibu wa uingiaji mikataba na mawakala na kufanya ufuatiliaji wa makusanyo kwa mawakala. Aidha, Mamlaka hizo ziongeze nguvu katika usimamizi wa makusanyo yanayofanywa na mawakala ikiwa ni pamoja na kuwafanyia tathmini ya kiutendaji kila baada ya kipindi maalum ili kama kuna matatizo katika ukusanyaji yatatuliwe mapema. Aidha, ninasisitiza utekelezaji wa Agizo la 38 (3) la Memoranda ya Fedha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa, 2009; pia makusanyo yote yawasilishwe mara moja.

11.2 Usimamizi usiojitosheleza wa mawakala wa kukusanya mapato kutoka OR-TAMISEMI

Mwawakala ya kukusanya mapato wanakusanya mapato kwa niaba ya Mamlaka za Serikali za Mitaa na kupata kamisheni kutokana na mapato yaliyokusanywa. Mamlaka za Serikali za Mitaa zimefanya maboresho katika mifumo ya ukusanyaji wa mapato ya ndani ili kuongeza ufanisi katika ukusanyaji wa mapato toka vyanzo vyake.

Faida za kukasimisha ukusanyaji wa mapato, zinaweza kuonekana tu endapo kutakuwa na udhibiti na ufuatijiaji wa karibu wa mawakala ili kupunguza uwezekano wa mawakala kutumia mianya iliyobainika kukusanya mapato mengi na kuwasilisha kidogo. OR – TAMISEMI ina wajibu wa kutoa maelekezo ya namna bora ya kusimamia ukusanyaji wa mapato kwa njia ya kukasimisha ukusanyaji kwa mawakala.

Nimefanya mapitio ya taratibu za ufuatiliaji na udhibiti wa mawakala wa kukusanya mapato na kubaini mianya mbalimbali kama ifuatavyo:

- **Kukosekana kwa mwongozo wa usimamizi wa makusanyo kwa kutumia mawakala kutoka OR-TAMISEMI hali iliyopelekea kutokuwa na mikataba inayofanana.**
  Nilifanya mapitio ya mikataba kati ya Mamlaka za Serikali za Mitaa na mawakala na kubaini kwamba baadhi inatoa kamisheni ya asilimia 30 wakati mingine inatoa asilimia 20 ya mapato yaliyokusanywa. Baadhi ya mikataba ilikuwa na vipengele/vifungu maalum vya adhabu kwa wakala endapo atashindwa ama kuchelewa kuwasilisha makusanyo kwa wakati, ilhali mikataba mingine haikuwa na vipengele hivyo.

- **Kutofanyika kwa upembuzi yakinifu, wa mapato yanayoweza kupatikana kutoka vyanzo vya mapato haukufanywa.**
  Viwango vya mapato vilivyo katika mikataba vimetokana na taarifa za makusanyo halisi ya miaka ya nyuma badala ya kufanya tahmini ya hali halisi ya chanzo cha mapato katika kipindi husika. Hali hii inaweza kupelekea wakala kupata mapato mengi kuliko inayopata Mamlaka ya Serikali za Mtaa husika.

- Aidha, katika baadhi ya Mamlaka za Serikali za Mitaa hapakuwa na usimamizi na ufatiliaji wa karibu ikiwa ni pamoja na tathmini ya utendaji na ufuatiliaji wa mawakala wa kukusanya mapato ili kuhakikisha kwamba wametekeleza majukumu yao ipasavyo kwa maslahi ya Mamlaka husika.Kwa mfano, H/Wilaya ya Mbarali

haikuingia mikataba na mawakala wa mapato hali inayotia shaka ni kwa namna gani inawasimamia mawakala wake.

- Agizo la 38(3) la Memoranda ya Fedha katika Mamlaka za Serikali za Mitaa, 2009 inazitaka Mamlaka za Serikali za Mitaa zilizoamua kukasimisha ukusanyaji wa mapato kwa mawakala, kuwataka mawakala aidha kuweka dhamana ya mapato isiyopungua makusanyo ya miezi mitatu, udhamini wa benki, au dhamana yoyote inayokubalika. Kinyume chake baadhi ya Mamlaka za Serikali za Mitaa hazikudai malipo ya awali ya makusanyo ya miezi mitatu, dhamana ya benki, au hati ya dhamana ama amana yoyote ile ambayo Mamlaka za Serikali za Mitaa ingeona inafaa. Hali hii inaweza kuzisababishia hasara Mamlaka hizo endapo mawakala hawatawasilisha mapato waliyokusanya.

Naishauri serikali kupitia OR-TAMISEMI kurekebisha hali ya sasa kwa kuandaa mkataba ambao utatumika kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa zote ili kuleta ulinganifu; kufanyika kwa upembuzi yakinifu katika vyanzo vyake badala ya kutegemea takwimu za miaka ya nyuma; na Mawakala kuwasilisha dhamana isiyopungua makusanyo ya miezi mitatu, udhamini wa benki, au dhamana yoyote inayokubalika.

11.3 Vitabu vya Makusanyo ya Mapato kutowasilishwa kwa ajili ya Ukaguzi

Agizo la 34 (6)&(7) la Memoranda ya Fedha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009 linawataka maafisa wote waliopewa vitabu vya kukusanya mapato wawasilishe taarifa ya vitabu vilivyotumika na vile ambavyo havijatumika kila mwisho wa mwezi. Endapo kuna upotevu wowote wa vitabu, itolewe taarifa mapema iwezekanavyo kwa Afisa Masuuli ambaye atatoa taarifa polisi.

Wakati wa ukaguzi wa mapato, jumla ya vitabu 379 vya kukusanyia mapato havikuwasilishwa kwa ajili ya ukaguzi na Mamlaka za Serikali za Mitaa 21 licha ya kuombwa kufanya hivyo.

Kutokana na kukosekana kwa vitabu hivyo vya makusanyo, nilishindwa kuthibitisha kiasi kilichokusanywa mwaka huu kupitia vitabu hivyo ambavyo havikuwasilishwa kwa ajili ya Ukaguzi.

Mwenendo wa vitabu ambavyo havikuonekana wakati wa ukaguzi kwa miaka minne mfululizo ni kama ilivyooneshwa katika jedwali Na. 11.3 hapa chini.

Jedwali Na. 11-3: Mwenendo unaoonesha vitabu ambavyo havikuwasilishwa kwa ukaguzi kwa miaka minne mfululizo

Mwaka wa Fedha	Idadi ya Mamlaka za Serikali za Mitaa	Idadi ya vitabu vilivyo kosekana	Asilimia (%) Kuongezeka/Kupungua
2016/2017	21	379	57
2015/2016	57	871	7
2014/2015	45	814	72
2013/2014	47	474	-62

Jedwali Na.11.3 linaonesha kupungua kwa idadi ya vitabu ambavyo havikuonekana wakati wa ukaguzi kwa tofauti ya vitabu 492 kati ya mwaka 2015/2016 mpaka mwaka 2016/2017. Maelezo ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ambazo vitabu vya mapato havikuonekana ni kama ilivyooneshwa katika
Jedwali Na. **11-4** hapa chni.

Jedwali Na. 11-4: Mamlaka za Serikali za Mitaa zenye vitabu vilivyokosekana

Na.	Jina la Mamlaka ya Serikali za Mtaa	Idadi ya Vitabu vya risiti	Na.	Jina la Mamlaka ya Serikali za Mtaa	Idadi ya Vitabu vya risiti
1	H/W Madaba	5	12	H/W Longido	22
2	H/W Busega	1	13	H/W Bumbuli	2
3	H/W Geita	2	14	H/Mji Mbulu	2
4	H/W Mbogwe	50	15	H/W Bahi	78
5	H/W Bunda	6	16	H/Mji Kondoa	30
6	H/W Rorya	2	17	H/W Kigoma	16
7	H/W Misungwi	36	18	H/W Nanyumbu	2

Na.	Jina la Mamlaka ya Serikali za Mtaa	Idadi ya Vitabu vya risiti	Na.	Jina la Mamlaka ya Serikali za Mtaa	Idadi ya Vitabu vya risiti
8	H/W Ukerewe	6	19	H/W Siha	27
9	H/W Biharamulo	71	20	H/W Karatu	6
10	H/W Bukoba	2	21	H/W Mufindi	3
11	H/W Missenyi	10		**Jumla**	**379**

Ninazishauri Mamlaka za Serikali za Mitaa husika kuvitafuta vitabu vyote ambavyo havikuonekana wakati wa ukaguzi, na viwasilishwe ofisini kwangu kwa uhakiki. Kwa msisitizo mkubwa, nashauri ofisi zote za Mamlaka za Serikali za Mitaa kutii Agizo la 34 (6) na (7) la Memoranda ya Fedha katika Serikali za Mitaa, 2009. Pia, nasisitiza kuboresha mfumo wa udhibiti wa ndani ili kupunguza mianya ya ubadhirifu katika ukusanyaji wa mapato.

11.4 Kutokutolewa kwa leseni ndogo kwa wakandarasi wajenzi/washauri Sh.Tz. 97,650,000

Aya ya 8 ya Sheria ya Leseni za Biashara ya mwaka 1972 (iliyorekebishwa na Sheria ya Fedha ya mwaka 2014) inawataka wakandarasi wajenzi/washauri ambao wamepewa kazi za ujenzi katika maeneo tofauti na makazi yao ya kibiashara wapatiwe leseni ndogo za kuwawezesha kufanya kazi katika maeneo hayo.

Katika ukaguzi wa mwaka 2016/17, nimegundua kwamba Mamlaka za Serikali za Mitaa tatu (3) zilitoa kazi za ujenzi wa barabara kwa wakandarasi wajenzi/washauri wanaotoka nje ya Mamlaka zao bila kuwapatia leseni ndogo za kufanya kazi katika maeneo yao. Matokeo yake jumla ya Sh.Tz 97,650,000 ambazo zingetokana na ada za leseni hizo hazikukusanywa kama Jedwali Na.11.5 linavyoonesha.

Jedwali Na. 11-5: Leseni za biashara ambazo hazikukusanywa

Na.	Jina la Mamlaka ya Serikali za Mtaa	Kiasi (Sh.Tz)
1	H/W Babati	45,050,000
2	H/Mji Babati	7,000,000
3	H/W Simanjiro	45,600,000
Jumla		**97,650,000**

Kushindwa kutoa leseni za biashara ni ishara kwa Mamlaka husika kutofuatilia wakandarasi wa nje wanaotekeleza miradi katika maeneo yao ya kiutawala.

Ninashauri Mamlaka ya Serikali za Mitaa kuhakikisha kuwa wakandarasi wote wanaotoka nje wanatozwa ada ya leseni ndogo za kufanya kazi. Katika maeneo ya Mamlaka husika. Aidha, zihakikishe kiasi chote kinachodaiwa kinakusanywa kutoka kwa wakandarasi.

11.5 Kuchelewa Kupeleka Maduhuli Benki Sh. Tz 296,798,267

Mapato yanayokusanywa kutoka vyanzo mbalimbali yanatakiwa yawasilishwe benki mara moja kwa sababu za kiusalama.

Agizo la 37(3) na 38(1) la Memoranda ya Fedha za Serikali za Mitaa, 2009 inamtaka mtunza fedha kuhakikisha anapeleka benki kwa wakati maduhuli yote yaliyokusanywa. Pia, mweka hazina anatakiwa kuweka taratibu sahihi za kifedha na kihasibu ili kuhakikisha kwamba kunakuwa na taarifa sahihi za makusanyo yote ya Mamlaka za Serikali za Mitaa, ukusanyaji sahihi wa mapato, utunzaji salama wa mapato hayo pamoja na kupeleka benki kwa wakati makusanyo yote.

Kinyume chake, nilibaini jumla ya Sh.Tz 296,798,267 katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 21 ambazo zilikusanywa lakini hazikupelekwa benki kwa wakati kama ilivyoonyeshwa katika Jedwali Na. 11-6 hapo chini.

Jedwali Na. 11-6: Maduhuli ambayo hayakupelekwa Benki kwa wakati Sh.Tz 296,798,267

Na.	Jina la Mamlaka ya Serikali za Mtaa	Kiasi (Sh.Tz)	Na.	Jina la Mamlaka ya Serikali za Mtaa	Kiasi (Sh.Tz)
1	H/J Arusha	6,888,400	12	H/W Lushoto	3,994,000
2	H/W Buchosa	16,223,828	13	H/W Madaba	8,867,020
3	H/W Bukombe	24,916,401	14	H/W Magu	12,945,300
4	H/W Bumbuli	8,516,600	15	H/W Mkalama	11,451,600

Na.	Jina la Mamlaka ya Serikali za Mtaa	Kiasi (Sh.Tz)	Na.	Jina la Mamlaka ya Serikali za Mtaa	Kiasi (Sh.Tz)
5	H/W Bumbuli	8,516,600	16	H/W Monduli	18,287,340
6	H/Mji Kahama	30,552,600	17	H/W Muheza	4,366,000
7	H/W Karatu	7,801,992	18	H/W Ngorongoro	14,752,800
8	H/W Karatu	7,801,992	19	H/Mji Tunduma	21,729,400
9	H/W Kwimba	2,555,000	20	H/W Tunduru	10,265,348
10	H/W Liwale	1,975,400	21	H/W Ukerewe	70,396,646
11	H/W Longido	3,994,000		**Jumla**	**296,798,267**

Kuna uwezekano wa watumishi wasio waaminifu kuzitumia pesa zilizokusanywa kabla ya kuzipeleka benki, hivyo kupelekea matumizi yasiyoridhisha ya fedha hizo.

Napendekeza Mamlaka za Serikali za Mitaa kukusanya mapato yake kupitia mfumo wa Mapato (LGRCIS). Aidha, mifumo ya udhibiti wa ndani iimarishwe ili kudhibiti mapato yanapokusanywa kama ilivyoagizwa katika Agizo la 37 (3) la Memoranda ya Fedha za Serikali za Mitaa, 2009.

11.6 Kutokuwapo kwa Madaftari ya Kumbukumbu ya Mapato

Mamlaka za Serikali za Mitaa zinapaswa kuwa na daftari la kumbukumbu ya mapato ili kutunza taarifa sahihi za mapato kutoka kwenye vyanzo mbalimbali na pia, daftari hilo kutumika kufanya makadirio ya makusanyo.

Tathmini niliyofanya mwaka huu ili kujua ufanisi wa taratibu zinazotumiwa na Mamlaka za Serikali za Mitaa katika kukusanya mapato, hasa ya ndani, imebaini kuwa jumla ya Mamlaka za Serikali za Mitaa 20 hazikuwa na madaftari ya kutunza kumbukumbu za ukusanyaji mapato au zilikuwa hazihuishi taarifa za madaftari hayo. Hii ni kinyume na Agizo la 23 (3) la Memoranda ya Fedha za Serikali za Mitaa, 2009 kama inavyoonekana kwenye Jedwali Na.11.7

Jedwali Na. 11-7: Orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa zisizo na Daftari la mapato

Na.	Jina la Mamlaka ya Serikali za Mtaa	Na.	Jina la Mamlaka ya Serikali za Mtaa
1	H/W Biharamulo	11	H/W Kibaha
2	H/W Busega	12	H/W Kishapu
3	H/W Chalinze	13	H/W Kwimba
4	H/Mji Handeni	14	H/W Madaba
5	H/W Igunga	15	H/W Mkalama
6	H/W Igunga	16	H/J Mwanza
7	H/M Ilala	17	H/W Sengerema
8	H/M Ilala	18	H/M Tabora
9	H/M Ilemela	19	H/J Tanga
10	H/W Kibaha	20	H/W Ukerewe

Kutokuwapo na daftari ya kumbukumbu ya mapato kumefanya nishindwe kijiridhisha na usahihi wa mapato yaliyokusanywa, kama vile kodi ya majengo, kodi ya huduma na ushuru wa mabango.

Ninapendekeza kwa, Mamlaka za Serikali za Mitaa zihakikishe zinaboresha mfumo wa udhibiti wa ndani wa usimamizi wa kumbukumbu za mapato na Waweka Hazina wa Wilaya wanawajibika kusimamia kuanzishwa na kutunza vizuri madaftari ya kumbukumbu za makusanyo kama Agizo la 23 (3) la Memoranda ya Fedha za Serikali za Mitaa, 2009 linavyoelekeza.

11.7 Fedha ambazo hazikukusanywa kutoka katika vyanzo vya ndani Sh.Tz 12,191,753,218

Ili kupunguza utegemezi wa fedha toka serikali kuu, pamoja na msukumo kuwa Mamlaka za Serikali za Mitaa zinatakiwa kuongeza mapato na kupunguza gharama za ukusanyaji mapato ili ziweze kutekeleza bajeti inayotakiwa kutekelezwa kwa kutumia mapato ya ndani; zinatakiwa kuunda mpango mkakati wa ukusanyaji mapato ili ziweze kukusanya mapato yanayotarajiwa kwa wakati na kwenye vyanzo vyake vyote. Wakati wa ukaguzi wa mwaka huu, nimebaini Mamlaka za Serikali za Mitaa 32 hazikukusanya kikamilifu mapato yaliyotarajiwa kutoka katika vyanzo vyake vyote vilivyopo.

Mwenendo wa mapato ya ndani yasiyokusanywa kwa miaka miwili mfululizo umeoneshwa katika Jedwa Na.11-8

Jedwali Na. 11-8: Fedha ambazo hazikukusanywa kutoka katika vyanzo vya mapato ya ndani

Mwaka wa Fedha	Idadi ya Mamlaka za Serikali za Mtaa	Kiasi (Sh.Tz)
2016/2017	32	12,191,753,218
2015/2016	91	21,130,364,482

Maelezo ya kina kwa mapato ambayo hayakukusanywa kwa kila Mamlaka ya Serikali ya Mtaa imeoneshwa katika **Kiambatisho 11:1** cha taarifa hii.

Ninapendekeza kwamba, uongozi wa Mamlaka za Serikali za Mitaa husika kuimarisha na kuboresha usimamizi wa mapato ili kuongeza makusanyo ya mapato ya ndani na kuhakikisha wadau wote wanafuata sheria na kanuni katika suala hili. Aidha, nazishauri Mamlaka za Serikali za Mitaa kukusanya mapato kikamilifu kutoka vyanzo vyote vilivyopo ndani ya mamlaka zao ili kufikia malengo waliojiwekea na kupunguza kiwango cha utegemezi kutoka Serikali Kuu katika kugharamia miradi ya maendeleo na matumizi ya kawaida.

11.8 Maduhuli Yaliyokusanywa bila ya udhibitisho wa kupelekwa Benki Sh.Tz 2,411,293,357

Agizo la 50 (5) la Memoranda ya Fedha za Serikali za Mitaa, 2009 linazitaka Mamlaka za Serikali za Mitaa kupeleka benki maduhuli yote yaliyokusanywa kila siku ama siku ya kazi inayofuata. Agizo hili linasaidia kuepukana na ushawishi wa kutumia maduhuli hayo kwa shughuli ambazo hazikupangwa.

Katika ukaguzi, nimebaini kuwa kiasi cha Sh.Tz 2,411,293,357 kilichokusanywa katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 39 hakikuthibitishwa kupelekwa benki kinyume na matakwa ya Agizo lililotajwa hapo juu kama ilivyo katika Jedwali Na.11.9 hapo chini.

Jedwali Na. 11-9: Maduhuli yaliyokusanywa lakini hayakupelekwa benki

Na.	Jina la Mamlaka za Serikali za Mitaa	Kiasi (Sh.Tz)	Na.	Jina la Halmashuri	Kiasi (Sh.Tz)
1	H/W Busokelo	3,396,146	21	H/W Arusha	23,388,000
2	H/W Chunya	9,000,000	22	H/W Rombo	13,330,000
3	H/W Ileje	4,143,300	23	H/Mji Handeni	2,767,900
4	H/W Mbozi	6,384,681	24	H/W Babati	1,247,500
5	H/W Iringa	2,428,763	25	H/Mji Mbulu	1,304,000
6	H/M Iringa	4,637,244	26	H/W Mpwapwa	1,638,000
7	H/W Kilolo	151,898,371	27	H/Mji Kondoa	4,358,300
8	H/Mji Mafinga	2,113,730	28	H/M Singida	2,016,000
9	H/W Geita	55,474,773	29	H/W Iramba	64,653,188
10	H/W Mbogwe	1,942,000	30	H/W Manyoni	5,509,121
11	H/W Musoma	3,756,000	31	H/W Itigi	6,017,000
12	H/J Mwanza	40,954,086	32	H/W Buhigwe	5,970,140
13	H/M Ilemela	847,953,399	33	H/W Kigoma	14,018,125
14	H/W Kwimba	4,854,850	34	H/W Igunga	690,000
15	H/W Misungwi	140,210,359	35	H/W Tabora	7,835,000
16	H/W Buchosa	52,387,910	36	H/W Sikonge	10,912,824
17	H/W Ukerewe	541,391,000	37	H/W Kibaha	18,591,498
18	H/W Karagwe	89,816,500	38	H/W Kilombero	96,793,130
19	H/W Ngara	134,690,850	39	H/W Nanyumbu	25,655,669
20	H/W Missenyi	7,164,000		**Jumla**	**2,411,293,357**

Kutokana na kukosekana kwa taarifa za kupeleka maduhuli benki, sikuweza kujua uhalali, usahihi na ukamilifu wa kiasi cha

mapato ya ndani kilichoripotiwa katika taarifa za fedha za Mamlaka za Serikali za Mitaa husika.

Ninapendekeza kwa uongozi wa Mamlaka za Serikali za Mitaa kuzingatia Agizo la 50 (5) la Memoranda ya Fedha za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009 kwa kuhakikisha kuwa mifumo ya udhibiti wa ndani katika usimamizi na ukusanyaji wa mapato inaboreshwa na pia makusanyo ambayo hakupelekwa benki yapelekwe mara moja.

11.9 Mapungufu yaliyoonekana katika usimamizi wa mapato Sh. Tz 17,559,093,875

Uimarishwaji wa mifumo ya udhibiti wa ndani katika Mamlaka za Serikali za Mitaa ni muhimu sana katika kudhibiti mianya inayoweza kusababisha ubadhirifu wa fedha za Serikali. Agizo la 8(2) (f) la Memoranda ya Fedha za Serikali za Mitaa, 2009 linawataka Watunza Hazina wa Mamlaka za Serikali za Mitaa kuhakikisha kuna mfumo madhubuti ambao unajumuisha uandishi na mapitio ya mara kwa mara ya taratibu za fedha.

Wakati wa Ukaguzi nilibaini mapungufu mengi yanayohusu mfumo wa udhibiti wa ndani unaohusiana na makusanyo ya mapato. Nayo ni; kutokuwapo kwa uwiano kati ya pesa inayokusanywa na pesa iliyowekwa benki, pamoja na kutofautiana kwa hati za madai zinazotolewa na mfumo ambazo huonesha kiasi kikubwa wakati kiasi kilichopokelewa benki ni kidogo. Mengine ni miamala ya mfumo kutokuwa na vifungu vinavyoendana na leja, makusanyo kukusanywa na kutumika kabla ya kwenda benki, makusanyo ambayo hayakuhamishwa kutoka MAXICOM kwenda LGRCIS, na kutokuandaliwa taarifa za usuluhisho wa kibenki katika akaunti ya mapato. Mapungufu haya yote yaliyobainika katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 24 yana jumla ya Sh. Tz 17,559,093,875 na yamefafanuliwa katika **Kiambatisho 11:2**

Mapungufu haya yanaashiria udhaifu katika mfumo wa udhibiti wa ndani katika usimamizi wa mapato. Aidha, yanatengeneza mianya ya ubadhirifu wa mapato hayo.

Napendekeza Mamlaka za Serikali za Mitaa kuimarisha mifumo ya udhibiti wa ndani katika ukusanyaji wa mapato ili kuweza kubaini mianya ya wizi na ubadhirifu mapema na kuchukua hatua stahiki haraka.

11.10 Makusanyo ya Kodi ya Matumizi ya Ardhi ambayo haikuwasilishwa Wizara Ardhi Sh. Tz 646,735,470

Waraka Na.CBD 171/261/01/148 wa tarehe 19/11/2012 unazipa uwezo Mamlaka za Serikali za Mitaa kukusanya kodi za ardhi na kuziwasilisha Wizara ya Ardhi, Nyumba na Makazi kupitia akaunti No.2011000025 iliyopo katika benki ya NMB kabla ya tarehe 5 ya kila mwezi unaofuata.

Katika ukaguzi wa mwaka huu huu nilibaini kuwa jumla ya Sh. Tz 646,735,470 zilizokusanywa na Mamlaka ya Serikali za Mitaa 4 hazikurejeshwa Wizarani.

Kutokurejeshwa kwa kodi za ardhi katika muda muafaka kunaweza kusababisha Mamlaka za Serikali za Mitaa kutumia fedha hizo kwa shughuli ambazo hazikupangwa. Maelezo ya fedha ambazo hazijapelekwa katika Wizara ya Ardhi, Nyumba na Makazi ni kama inavyoonekana katika **Error! Reference source not found.** hapa chini.

Jedwali Na. 11-10: Orodha ya Makusanyo ya ardhi yasiyopelekwa Wizarani

Na	Jina la Mamlaka ya Serikali za Mtaa	Kiasi (Sh.Tz)
1	H/W Arusha	62,957,667
2	H/Mji Babati	311,338,204
3	H/Mji Geita	72,930,107
4	H/W Karatu	199,509,492
Jumla		**646,735,470**

Mwenendo wa kodi ya Ardhi iliyokusanywa lakini haikuwasilishwa wizarani kwa miaka miwili mfululizo kama inavyooneshwa katika Jedwali Na.11-11 hapo chini.

Jedwali Na. 11-11: Mwenendo wa kodi iliyokusanywa bila kuwasilishwa Wizarani

Na	Idadi ya Mamlaka ya Serikali za Mtaa	Kiasi (Sh.Tz)
2016/2017	4	646,735,470
2015/2016	11	314,180,584

Ninashauri Mamlaka za Serikali za Mitaa zipeleke fedha zote zilizokusanywa kama kodi ya ardhi kwa Wizara ya Ardhi na kuhakikisha siku zijazo zinatekeleza kikamilifu Waraka no. CBD.171/261/01/148 wa 19/11/2012.

11.11 Kodi ya Huduma Isiyokusanywa kutoka Kampuni 98

Vifungu Na. 6(1)(n) na 7(1)(a) vya Sheria ya Fedha za Serikali za Mitaa Na.9 ya mwaka 1982, iliyorekebishwa mwaka 2000 inataja kodi ya huduma kuwa ni fedha zinazopatikana kutokana na ada kwa kampuni zinazotoa huduma kwa kiwango kisichozidi asilimia 0.3 ya mapato ya jumla. Hivyo ni lazima kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa kukusanya ada ya huduma kwa kampuni zilizopo ndani ya maeneo ya mamlaka husika.

Katika tathmini niliyoifanya nilibaini kuwa Mamlaka za Serikali za Mitaa nane hazikukusanya tozo hizo kutoka kwa kampuni 98 ambazo zipo katika maeneo ya Mamlaka hizo kama inavyoonekna katika Jedwali Na.11-12 hapa chini.

Jedwali Na. 11-12: Orodha ya idadi ya kampuni zisizokusanya kodi ya huduma

Na	Jina la Mamlaka ya Serikali za Mtaa	Idadi ya Kampuni
1	H/W Arusha	9
2	H/W Kakonko	6
3	H/W Karatu	6
4	H/W Kibaha	25

Na	Jina la Mamlaka ya Serikali za Mtaa	Idadi ya Kampuni
5	H/Mji Kibaha	20
6	H/W Manyoni	2
7	H/J Tanga	25
8	H/W Ushetu	5
Jumla		**98**

Kutokukusanywa kwa tozo ya huduma kumesababisha kupotea kwa mapato ya Mamlaka za serikali za Mitaa husika ambapo fedha hizo zingetumika kwenye huduma za kijamii. Aidha, hali hii ilichangia kutofikiwa kwa malengo ya ukusanyaji wa mapato katika Mamlaka hizo kwa mwaka husika.

Kwa kuwa lengo kuu la Mamlaka za Serikali za Mitaa ni kutoa huduma kwa jamii, ninashauri Mamlaka hizo kuweka mikakati madhubuti itakayoziwezesha kukusanya tozo ya huduma kutoka kwa kampuni zote za biashara zinazopashwa kulipa tozo hiyo.

11.12 Ukosefu wa Sheria Ndogondogo za Ukusanyaji wa Mapato ya Ndani

Kifungu cha 80 cha Sheria za Serikali za Mitaa (Mamlaka za Miji) ya mwaka 1982 iliyorekebishwa mwaka 2006 na Kifungu cha 148 cha Sheria za Serikali za Mitaa (Mamlaka za Wilaya) iliyorekebishwa mwaka 2006 vinatoa mamlaka kwa Serikali za Mitaa kutunga sheria ndogondogo zitakazowasaidia kutimiza malengo yao ya kukusanya ushuru mbalimbali katika mamlaka zao kwa ufanisi.

Katika ukaguzi uliofanyika, niliweza kubaini jumla ya Mamlaka za Serikali za Mitaa 11 ambazo hazikuwa na sheria ndogo za kuwawezesha kupata mapato kutoka katika vyanzo mbalimbali kama vile minara ya simu kama ilivyoonekana katika Jedwali Na.11.13 hapa chini:

Jedwali Na. 11-13: Orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa zisizokuwa na sheria ndogo za mapato

Na	Jina la Mamlaka ya Serikali za Mtaa
1	H/W Bumbuli
2	H/W Chalinze

Na	Jina la Mamlaka ya Serikali za Mtaa
3	H/Mji Kibaha
4	H/W Kibiti
5	H/W Mbulu
6	H/W Monduli
7	H/W Mwanga
8	H/W Rufiji
9	H/W Rungwe
10	H/W Same
11	H/Mji Tunduma

Kutokuwepo kwa sheria ndogo kwa aina fulani ya mapato inaashiria kuwa vyanzo vingi vya mapato havikusanywi ipasavyo hivyo Mamlaka za Serikali za Mitaa husika kushindwa kufikia malengo ya msingi ya utoaji huduma kwa jamii.

Hivyo basi, bado kuna haja ya mamlaka hizo kupanua wigo wa ukusanyaji mapato kwa kuanzisha sheria ndogo kupitia OR-TAMISEMI ambazo zitawawezesha kuongeza mapato yao ya ndani.

11.13 Mapungufu katika Mfumo Kukusanya Mapato ya Mamlaka za Serikali za Mitaa

Matumizi ya njia za kawaida katika kukusanya mapato kama vile stakabadhi za kuandika kwa mkono na rejesta ya vitabu vya mapato umesababisha uwepo wa mianya ya upoteaji wa mapato na kuchelewa kuwasilisha benki maduhuli yaliyokusanywa hivyo kuathiri Mamlaka husika kutoa huduma za kijamii. Hali hii ilichangia kuanzishwa kwa mfumo wa kukusanya mapato kwa kutumia mfumo wa ukusanyaji mapato kwa njia ya kieletroniki (LGRCIS). Miongoni mwa malengo ya mfumo huu ni kuzuia upotevu wa mapato, kuweka uwazi katika ukusanyaji wa mapato, kusaidia utoaji wa taarifa kamili na uchambuzi kulingana na eneo husika, walipa kodi, ama aina ya mapato. Pia mfumo huu unalenga kusaidia na kuongeza ufanisi katika ufuatiliaji wa taratibu za malipo, ukisaidiwa na Mfumo wa Mawasiliano wa Kijiografia(GIS).

Mbali na ukweli kwamba mfumo wa ukusanyaji mapato kwa njia ya kieletroniki (LGRCIS) una moduli zinazoongeza ufanisi katika ukusanyaji mapato na una mifumo madhubuti ya udhibiti ambayo inahakikisha usalama wa mapato yanayokusanywa, bado kuna dosari mbalimbali katika mfumo huu. Mamlaka za Serikali za Mitaa 61 zilizobainika kuwa na mapugufu zimeonyeshwa katika Jedwali 11.14 hapa chini.

Jedwali Na. 11-14: Mamlaka za Serikali za Mitaa zenye mfumo wa LGRCIS usio na Ufanisi

Na.	Jina la Mamlaka ya Serikali za Mtaa	Na.	Jina la Mamlaka ya Serikali za Mtaa	Na.	Jina la Mamlaka ya Serikali za Mtaa
1	H/W Arusha	22	H/W Kakonko	42	H/W Mbulu
2	H/W Babati	23	H/W Kaliua	43	H/W Meatu
3	H/Mji Babati	24	H/W Karagwe	44	H/W Missenyi
4	H/W Bagamoyo	25	H/W Karatu	45	H/W Misungwi
5	H/W Bahi	26	H/Mji Kibaha	46	H/W Mkuranga
6	H/Mji Bariadi	27	H/M Kigamboni	47	H/W Monduli
7	H/W Biharamulo	28	H/W Kigoma	48	H/W Mpwapwa
8	H/W Bukoba	29	H/W Kilombero	49	H/W Muleba
9	H/M Bukoba	30	H/W Kilosa	50	H/J Mwanza
10	H/W Bumbuli	31	H/W Kiteto	51	H/W Nanyumbu
11	H/W Busega	32	H/W Kwimba	52	H/W Ngara
12	H/W Busokelo	33	H/W Kyela	53	H/W Rungwe
13	H/W Chamwino	34	H/W Kyerwa	54	H/W Sengerema
14	H/W Chemba	35	H/W Longido	55	H/W Shinyanga
15	H/W Chunya	36	H/W Ludewa	56	H/M Sumbawanga
16	H/Mji Handeni	37	H/W Manyoni	57	H/M Temeke
17	H/W Igunga	38	H/W Mbarali	58	H/Mji Tunduma
18	H/W Ileje	39	H/J Mbeya	59	H/W Ukerewe
19	H/M Ilemela	40	H/W Mbeya	60	H/W Urambo
20	H/W Iramba	41	H/W Mbozi	61	H/W Wang'ing'ombe
21	H/Mji Kahama				

- LGRCIS ina moduli inayoruhusu kufanya usuluhisho/upatanisho wa taarifa za mapato yaliyokusanywa kupitia mfumo huo na yale yaliyopelekwa kwenye akaunti ya

benki, lakini hapakuwa na ushahidi wowote wa kufanyika upatanisho/usuluhisho wa kila mwezi wa taarifa hizo katika baadhi ya Mamlaka za Serikali za Mitaa.

- Baadhi ya marekebisho yaliyofanyika katika hati za madai hayakuripotiwa kwa usahihi ili kuonesha viwango vipya vilivyopitishwa.
- Baadhi ya stakabadhi zilizotolewa na mfumo huu hazikuonekana kwenye daftari la fedha. Aidha, kiasi kilichoripotiwa kwenye stakabadhi hizo hakijulikani.
- Kutokana na changamoto ya upatikanaji wa intaneti na mtandao wa simu katika baadhi ya vijiji, husababisha ugumu kwa wakusanya mapato katika utendaji wao hivyo kulazimika kutunza pesa kwa mda mrefu bila kuzipeleka Benki.
- Katika baadhi ya Mamlaka za Serikali za Mitaa, makusanyo katika kipengele cha ardhi yanafanyika nje ya mfumo wa kieletronic (LGRCIS).
- Baadhi ya vyanzo vya mapato bado vinakusanywa kwa kutumia stakabadhi za kawaida kutokana na upungufu/uhaba wa mashine za kukusanyia mapato za kieletroniki ili kufikia maeneo yote katika Mamlaka za Serikali za Mitaa.
- Baadhi ya maeneo katika serikali za mitaa, ukusanyaji ulifanyika bila kutenganisha majukumu; mfano mhasibu alipewa jukumu la kuomba kufanya marekebisho na wakati huohuo alipewa jukumu la kuidhinishamarekebisho hayo; hii ni tofauti na miongozo ya fedha inavyotaka, anayeomba anatakiwa awe tofauti na anaye idhinisha.
- Kutokutunzwa kwa taarifa za msingi za wateja katika mfumo kwa ajili ya utambuzi, mteja mmoja anaweza kuwa na namba zaidi ya moja na pia hakuna kizuizi kwa watumishi wa serikali za mitaa katika kutengeneza namba za utambuzi katika mfumo.
- Katika baadhi ya mashine, kiasi kilichoripotiwa kukusanywa kwa kutumia mashine hizo hakilingani na kiasi kilichoripotiwa katika mfumo; kuna nyakati ambazo mfumo hauwezi kuzitambua mashine hizo za kukusanyia mapato. Pia

upungufu wa mashine za kukusanyia mapato (POS) umeendelelea kuonekana katika mwaka wa ukaguzi. Orodha ya upungufu wa mashine za kukusanya mapato katika Mamlaka za Serikali za Mitaa ni kama ilivyooneshwa katika Jedwali Na.11-15

Jedwali Na. 11-15: Orodha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa zenye upungufu wa machine za kieletroniki (POS)

Na.	Jina la Mamlaka ya Serikali za Mtaa	Idadi ya mashine pungufu
1	H/Mji Bariadi	29
2	H/W Chemba	91
3	H/W Igunga	37
4	H/W Iringa	120
5	H/W Karagwe	36
6	H/W Kwimba	89
7	H/W Mwanga	108
8	H/W Nzega	116
	Jumla	**626**

- Mfumo wa mapato hauwezi kuchapisha ankara za wateja zenye kujitosheleza kwa taarifa zilizokamilika.
- Uchunguzi wa ukaguzi katika mfumo umebainisha kuwa dashibodi ya mfumo hauonyeshi mashine ambayo hutumiwa kukusanya mapato kutoka kwa vyanzo vidogo.

Nazishauri kwa msisitizo Mamlaka za Serikali za Mitaa kuandaa mafunzo ya mfumo wa kukusanya mapato kwa njia za kieletroniki ili kuondoa matatizo yalioanishwa katika ripoti hii na kuendelea kuongeza ufanisi katika ukusanyaji wa mapato na kushirikiana kwa karibu na OR-TAMISEMI

SURA YA KUMI NA MBILI

12.0 USIMAMIZI WA MALI

Usimamizi wa mali ni utaratibu maalum wa utumiaji, uendeshaji, uendelezaji, ufutaji na uuzaji wa mali kwa gharama nafuu kwa lengo la kuwa na usimamizi bora kwenye Mamlaka za Serikali za Mitaa. Usimamizi wa mali unajumuisha kuweka usawa wa gharama, fursa na vihatarishi wakati wa kutumia mali hizo katika kufikia malengo ya taasisi.

Usimamizi wa mali pia unasaidia taasisi kutathmini mahitaji, matumizi na utendaji wa mifumo ya usimamizi wa mali. Pia, usimamizi wa mali unasaidia matumizi ya mbinu linganifu katika usimamizi wa mali katika vipindi tofauti vya matumizi ya mali hizo.

Ukaguzi wa usimamizi wa mali katika Mamlaka za Serikali za Mitaa ulibaini mambo mbalimbali kama ifuatavyo:

12.1 Mali za Kudumu zilizoachwa kwa muda mrefu na zisizotengenezeka

Agizo la 45 (1) la Memoranda ya Fedha za Serikali za Mitaa (LGFM) 2009 linataka mali zote ambazo hazihitajiki tena, hazitengenezeki, zilizochakaa au chakavu zitambuliwe na zifutwe kwa idhini ya Kamati ya Fedha, na hatimaye, Baraza la Madiwani. Zaidi ya hayo, Aya 26 ya Viwango vya Kimataifa vya Uaandaji wa Taarifa za Fedha katika Sekta ya Umma namba 21 inazitaka taasisi kufanya tathmini kila mwaka na kuripoti kama kuna dalili yoyote kwamba mali inaweza kupungua thamani yake kutokana na uchakavu na taasisi inatakiwa kukadiria thamani ya mali inayoweza kurejesheka.

Mapitio ya taarifa za matengenezo, utunzaji na ufutaji wa magari katika Mamlaka za Serikali za Mitaa uligundua kwamba, magari na mali nyinginezo zimeachwa kwa muda mrefu bila kutengenezwa; na menejimenti hazijachukua hatua zozote za kutathmini kiwango cha uchakavu; ili kuweza kujua ni kwa

kiwango gani Mamlaka za Serikali za Mitaa zitapata faida kutokana na ama kukarabati au kuuza mali hizo. Orodha ya mali hizo kwa kila Mamlaka ya Serikali za Mitaa imeainishwa katika **Kiambatanisho No.12:1**

Mamlaka za Serikali za Mitaa zina jukumu la kusimamia na kufanya matengenezo ya mali zote zilizopo chini ya mamlaka yake na kuhakikisha kwamba mali zote zinafanya kazi na zinatumika. Kuendelea kuacha mali kwa muda mrefu bila matengenezo kunapelekea kupanda kwa gharama za matengenezo na kupungua kwa thamani ya mali husika kutokana na uchakavu; hivyo kupunguza kiasi cha mapato ambacho kingepatikana endapo mali hizi zingeuzwa mapema.

Inapendekezwa kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa husika kubaini na kufanya tathmini ya uchakavu wa mali zake ili kufanya maamuzi ya ama kuzifuta au kuzikarabati.

12.2 Kutotunza Daftari la Mali za Kudumu

Agizo la 103(1) la Memoranda ya Fedha ya Serikali za Mitaa 2009 linazitaka Mamlaka za Serikali za Mitaa kutunza daftari la kumbukumbu za mali inazomiliki au ilizokodisha kwa kipindi fulani. Zaidi ya hayo, Agizo la 103 (2) la Memoranda ya Fedha ya Serikali za Mitaa, 2009 linataka uwepo wa kumbukumbu muhimu kama vile taarifa ya ongezeko la mali, tarehe iliyonunuliwa, gharama na aina ya fedha zilizotumika kufanya manunuzi, eneo mali iliko, bei, maelezo ya mali zilizofutwa/kuuzwa ikiwa ni pamoja na tarehe ya kuuzwa, gharama za mauzo, na namba ya utambulisho ya mali husika.

Kinyume na agizo la hapo juu, ukaguzi ulibaini kwamba Mamlaka za Serikali za Mitaa 26 hazikutunza daftari la mali za kudumu; na Mamlaka zingine zinatunza daftari la mali za kudumu lakini hazina taarifa zote muhimu.

Taarifa za Mamlaka za Serikali za Mitaa zisizotunza daftari la mali za kudumu na zile zenye daftari lisilo na taarifa zote muhimu zimeainishwa katika Jedwali Na 12-1 hapa chini;

Jedwali Na. 12-1: Idadi ya Halmashauri zisizotunza daftari la mali la kudumu

S/N	Region	Name of Council	Register Not Available	Incomplete Register
1	Mara	H/W Musoma	v	
2		H/W Tarime	v	
3		H/Jiji Musoma	v	
4	Mwanza	H/W Kwimba		v
5	Dodoma	H/W Chemba		v
6	Kigoma	H/W Kasulu	v	
7	Tabora	H/W Nzega		v
8	Tabora	H/W Kaliua	v	
9	Dodoma	H/W Chamwino	v	
10	Dodoma	H/W Kondoa		v
11	Dodoma	H/W Mpwapwa	v	
12	Kigoma	H/W Kasulu	v	
13	Geita	H/W Mbogwe	v	
14	Mara	H/W Musoma		v
15	Arusha	H/W Meru		v
16	Kilimanjaro	H/W Siha		v
17	Morogoro	H/Jiji Morogoro	v	
18	Njombe	H/W Ludewa	v	
19	Ruvuma	H/W Madaba		v
20	Ruvuma	H/W Mbinga		v
21	Ruvuma	Mbinga Tc		v
22	Rukwa	H/W Mpanda		
23	Njombe	H/W Njombe	v	
24	Ruvuma	H/W Songea	v	
25	Pwani	H/W Mafia		v
26	Morogoro	H/W Malinyi		v

Ninapendekeza kwa Menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa husika kuhakikisha kwamba daftari la mali za kudumu linatunzwa na kuhuishwa mara kwa mara kama inavyotakiwa na Agizo 103 (1) na (2) la Memoranda ya Fedha ya Serikali za Mitaa (LGFM), 2009.

12.1 Ardhi na Majengo yasiyo na Nyaraka za Umiliki Sh. Tz 3,557,465,000

Wakati wa ukaguzi, ilibainika kwamba baadhi ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ziliwasilisha taarifa ya fedha ya ardhi na majengo yenye thamani ya Sh.Tz 3,557,465,000 ambazo hazikuwa na nyaraka za umiliki. Katika mazingira hayo, nilishindwa kuthibitisha kuwapo, umiliki, thamani halisi na uhalali wa ardhi na majengo katika Mamlaka za Serikali za Mitaa nane kama inavyoonekana katika jedwali Na.12-2 hapa chini:

Jedwali Na. 12-2: Ardhi na Majengo yasiyo na Nyaraka za Umiliki

Mkoa	Jina la H/W	Aina ya Mali	Thamani (Sh.Tz)
Kagera	H/M Bukoba	Hati Miliki	2,198,000,000
Mara	H/W Serengeti	Hati Miliki	1,359,465,000
Dodoma	H/W Mpwapwa	Hati Miliki	-
Mara	H/W Serengeti	Hati Miliki	-
Rukwa	H/W Mpanda	Hati Miliki	-
Mbeya	H/W Rungwe	Hati Miliki	-
Rukwa	H/M S'wanga	Hati Miliki	-
Dar Esalaam	H/M Ubungo	Hati Miliki	
Jumla			**3,557,465,000**

Ninapendekeza kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa kupata nyaraka za umiliki wa mali zao, kwa mfano, hati miliki za ardhi na majengo. Aidha, thamani ya ardhi na majengo ioneshwe katika taarifa za fedha za Mamlaka za Serikali za Mitaa husika kulingana na viwango vya Kimataifa vya Uaandaji wa Taarifa za Fedha katika Sekta ya Umma Na. 17 ili taarifa zao za fedha ziweze kuonesha ukweli na uhalisi wa utendaji wao wa kifedha.

12.3 Magari yasiyo na Bima

Agizo la 95 (1) la Memoranda ya Fedha ya Serikali za Mitaa, 2009 linawataka Maafisa Usafiri kuhakikisha kuwa magari yote

yanawekewa bima dhidi ya majanga yasiyotarajiwa na pia kuhakikisha malipo ya bima yanafanyika pindi muda unapowadia.

Kinyume na agizo hilo hapo juu, nilibaini wakati wa ukaguzi kwamba baadhi ya magari ya Mamlaka ya Serikali za Mtaa hayakuwekewa bima kama inavyoonekana katika Jedwali Na 12-3 hapa chini

Jedwali Na. 12-3: Idadi ya Halmashauri zenye magari yasiyokua na Bima

Region	S/No.	Name of Council	Number of Vehicles not insured
Shinyanga	1.	H/W Kishapu	8
	2	H/W Shinyanga	13
Mwanza	3	H/W Kwimba	25
Manyara	4	H/W Mbulu	8
Singida	5	H/W Mkalama	4
Singida	6	H/J Singida	5
Arusha	7	H/W Meru	6
Tanga	8	H/W Mkinga	4
Songwe	9	H/W Ileje	16
Iringa	10	H/Mji Iringa	16
Songwe	11	H/W Momba	15
Mbeya	12	H/W Rungwe	4

Kutokana na kukosekana kwa bima, Mamlaka za Serikali za Mitaa husika ziko katika hatari ya kuingia katika hasara endapo kutatokea majanga yasiyotarajiwa.

Ninapendekeza kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa husika kuhakikisha kuwa magari yote yanawekewa bima, ikiwa ni pamoja na pikipiki na mitambo kama inavyotakiwa na Agizo la 95 (1) la Memoranda ya Fedha za Serikali za Mitaa, 2009.

12.4 Mali ambazo hazina namba za utambulisho Sh.Tz 53,147,580,819

Agizo la 63(5) la Memoranda ya Fedha ya Mamlaka ya Serikali za Mitaa, ya mwaka 2009 linataka mali zote zinazomilikiwa na Halmashauri kuwa na namba za utambulisho; pia namba hizo za utambulisho ziaandikwe katika daftari la kumbukumbu za mali.

Kinyume na agizo hilo hapo juu, ilibainika wakati wa ukaguzi kwamba baadhi ya mali zinazomilikiwa na Mamlaka za Serikali za Mitaa 5 hazikuwekewa namba za utambulisho kwa ajili ya kuzitambua kwa urahisi. Hivyo basi, sio rahisi kutofautisha kati ya mali zinazomilikiwa na Halmashauri pamoja na mali kama hizo zinazomilikiwa na taasisi zingine ambazo zimehifadhiwa katika eneo la Halmashauri husika kama inavyoonekana katika jedwali Na.12-4 hapa chini: -

Jedwali Na. 12-4: Orodha ya halmashauri zenye mali zisizo na namna ya utambulisho

Kumb Na.	Mkoa	halmashauri	Sh.Tz
1	Shinyanga	H/W Maswa	-
2	Tabora	H/W Urambo	11,440,000.00
3	Arusha	H/W Arusha	132,075,320.00
4	Ruvuma	H/W Songea	53,004,065,499
5	Pwani	H/W Kibaha	-
Jumla			**53,147,580,819**

Nazishauri Mamlaka za Serikali za Mitaa kuhakikisha kwamba zinaweka namba za utambulisho kwenye mali zilizokuwepo pamoja na zile zilizonunuliwa katika mwaka huu wa fedha unaokaguliwa ambazo hazijawekewa namba za utambulisho kama inavyoelezwa kwenye Agizo la 63(5) ya Mamlaka za Serikali za Mitaa, 2009.

SURA YA KUMI NA TATU

13.0 UKAGUZI MAALUM

13.1 Mambo muhimu yaliyobainika kwenye Ukaguzi Maalum

Kifungu Na. 29 cha Sheria ya Ukaguzi wa Umma Na.11 ya mwaka 2008 na Kanuni ya 79(1) ya Kanuni za Ukaguzi wa Umma za mwaka 2009 kinampa mamlaka Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali ana mamlaka ya kufanya ukaguzi maalum endapo atapata maombi kutoka kwa mtu yeyote, Taasisi, Mashirika ya Umma, Wizara, Idara, Wakala wa Serikali, Serikali za Mitaa au chombo kingine chochote.

Sheria pia inamruhusu Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali kwa maamuzi yake binafsi atakapoona inafaa kufanya ukaguzi maalum. Kwa mwaka 2016/2017, nilifanya kaguzi maalum mbili; ulioombwa na Waziri Mkuu na Mkuu wa Mkoa wa Mbeya kuhusu mambo yaliyojitokeza katika ujenzi wa Soko jipya la Mwanjelwa Katika Jiji la Mbeya pamoja na ukaguzi Maalum unaoendelea wa usuluhishi wa kiasi salia na kiasi sawa cha fedha za Mamlaka za Serikali za Mitaa 46 zilizounganishwa na mfumo wa malipo a TISS uliopo TAMISEMI –DODOMA.

Ukaguzi wa ujenzi wa Soko la Mwanjelwa ulifanyika kulingana na hadidu za rejea zilizoandaliwa mahususi kwa ajili ya kuongoza ukaguzi huo. Ukaguzi ulifuata viwango vya kimataifa vya ukaguzi wa sekta ya Umma na ulifanyika ili kutoa taarifa walioomba ukaguzi huo kwa waliyoiomba ili waweze kuchukua hatua stahiki.

Ufuatao ni muhtasari wa mambo muhimu na mapungufu yaliyobainika katika ukaguzi maalum wa ujenzi wa soko la Mwanjelwa.

13.1.1 Kusaini mikataba ya mikopo kutoka benki ya CRDB bila kupata idhini kutoka OR-TAMISEMI Sh. Tz bilioni 16.062

Halmashauri ya Jiji la Mbeya ilikopa jumla ya Sh. Tz bilioni 16.062 katika awamu tatu (awamu ya kwanza wa Sh. Tz bilioni 13 na wa awamu ya tatu wa Sh.Tz bilioni 3.062) bila kupata idhini kutoka

kwa Waziri mwenye dhamana na Mamlaka ya Serikali za Mitaa kama inavyotakiwa katika Kifungu cha 14(1) cha Sheria ya Fedha za Serikali za Mitaa Sura ya 290 ya mwaka 1982 (iliyorekebishwa mwaka 2002). Pia, timu ya ukaguzi ilishindwa kuthibitisha kama H/Jiji la Mbeya ilipata idhini ya mkopo wa awamu ya pili wa Sh. Tz bilioni 3.5 kutoka kwa Waziri mwenye dhamana na Mamlaka ya Serikali za Mitaa kwa sababu ya kukosekana nyaraka halisi za idhini ya mkopo huo. Nakala za nyaraka zilizowasilishwa kwa wakaguzi zinatia shaka kwa vile Ofisi ya Rais-TAMISEMI haikuwa na kumbukumbu za mkopo huo.

13.1.2 Kusaini mkataba wa Mkopo wa Sh. Tz bilioni 13 na Benki ya CRDB kabla ya kupata dhamana ya Wizara ya Fedha

Halmashauri ya Jiji la Mbeya iliingia mkataba na Benki ya CRDB wa kuchukua mkopo kabla ya kupata dhamana ya kukopa fedha hizo kutoka Wizara ya Fedha kama mdhamini wa Mkopo. Dhamana ya mkopo wa awamu ya kwanza wa Sh. Tz bilioni 13 ilitolewa tarehe 17/06/2009; wakati mkataba wa mkopo huo kati ya H/Jiji la Mbeya na Benki ya CRDB ulisainiwa tarehe 02/05/2008 ikiwa ni zaidi ya mwaka mmoja tangu kuingia mkataba.

13.1.3 Hasara iliyotokana na kuchukua mkopo kabla shughuli za ujenzi hazijaanza rasmi Sh. Tz 3,360,423,611

Nimepitia nyaraka mbalimbali na kubaini kuwa Halmashauri ya Jiji la Mbeya ilipata hasara ya kiasi ya Sh. Tz 3,360,423,611 kwa kuingia mkataba wa mkopo wa Sh. Tz bilioni 13 kabla ya kuanza kwa mradi wa ujenzi wa Soko. Hasara iliyotokea ilisababishwa na tozo ya riba ya mkopo, ijapokuwa fedha za mkopo huo bado zilikuwa zimehifadhiwa kwenye akaunti inayomilikiwa na benki ya CRDB badala ya kuwekwa kwenye akaunti ya ujenzi iliyofunguliwa benki ya CRDB maalum kwa ajili ya shughuli hiyo tu.

13.1.4 Uchukuaji wa Mkopo usiozingatia Mpango Mkakati wa Biashara uliopelekea H/Jiji la Mbeya kuchukua mkopo zaidi ya kiasi kilichokusudiwa Sh. Tz 5,517,600,000 (39%)

Kipengele cha 6.3 cha Mpango Mkakati wa Biashara kinachohusu mtaji wa uwekezaji kinaonesha kuwa Halmashauri ya Jiji la Mbeya ilitarajia kukopa kiasi cha Sh. Tz 14,044,400,000 kwa ajili ya Mradi wa Ujenzi wa Soko jipya la Mwanjelwa.

Kinyume na kipengele kilichonukuliwa hapo juu, H/Jiji la Mbeya ilikopa kiasi cha Sh. Tz 19,562,000,000. Hali hii inadhihirisha kuwa Mpango Mkakati wa Biashara haukutumika kama dira ya kufanikisha utekelezaji wa mradi huu na kusababisha kuchukuliwa Mkopo kiasi cha Sh. Tz 5,517,600,000 (39%) zaidi ya kiasi kilichokusudiwa.

13.1.5 Malipo kwa Wakandarasi

a) Malipo kwa Mkandarasi yanayozidi kazi alizofanya Sh. Tz 1,140,288,750

Mshauri Mwelekezi (MD Consultant) alithibitisha malipo ya Sh. Tz 590,000,000 kwa Mkandarasi Mjenzi wa kwanza M/s Tanzania Building Works Ltd kwa kazi ambazo hakuzifanya. Pia, kiasi cha Sh. Tz 112,208,200 kililipwa zaidi ya kiasi kilichopo kwenye BoQ. Vilevile, Kiasi cha Sh. Tz 67,796,250 kililipwa kwa Mkandarasi Mjenzi wa pili, M/s Nandra Engineering & Construction, kwa kazi ambazo hazikufanyika; na kiasi cha Sh. Tz 370,284,300 kililipwa zaidi ya kiwango cha kazi kilichoainishwa kwenye BoQ.

b) Hasara kutokana na kurudia kazi zilizofanywa na mkandarsi mjenzi M/s Tanzania Building Works Ltd Sh. Tz 304,470,500

Mshauri Mwelekezi alielekeza Mkandarasi Mjenzi M/S Nandhra Engineering Construction Co. Ltd kurudia kazi zenye thamani ya Sh. Tz 304,470,500 ambazo zilikwishafanywa na mkandarasi wa kwanza, M/s Tanzania Building Works Ltd, bila kutoa sababu ya kurudiwa kwa kazi hizo. Hii ikapelekea kuongezeka kwa gharama zisizokuwa na ulazima za jumla ya Sh. Tz 304,470,500.

c) **Hasara iliyotokana na mabadiliko na nyongeza za kazi zilizotokana na uzembe na kukosekana weledi Sh. Tz 3,161,636,499**

Kutozingatiwa kwa hatua stahiki katika usanifu wa mradi huu, kumesababisha usanifu uwe na mahitaji makubwa ya mabadiliko na kazi za nyongeza. Mapungufu hayo yaliyojitokeza yangeweza kuonekana wakati wa kujadili ripoti ya awali ya usanifu na kurekebishwa kabla ya kuanza utekelezaji wa mradi. Hasara ya Sh. Tz 2,807,902,779 ilitokana na kuwapo kwa kazi za nyongeza alizopewa mkandarasi wa pili, ambapo pia kazi nyingine hazikuwepo kwenye BoQ tangu mwanzo. Na, kiasi cha Sh. Tz 353,733,720 kililipwa kwa Mshauri mwelekezi ikiwa ni nyongeza ya gharama za ushauri.

13.1.6 Ongezeko la gharama lililotokana na kuvunjwa kwa mkataba wa awali Sh. Tz 5,816,523,387

Halmashauri ya Jiji la Mbeya iliingia mkataba na mkandarasi mjenzi M/s Tanzania Builiding Works Ltd kwa ajili ya Ujenzi wa Soko Jipya la Mwanjelwa kwa gharama ya Sh. Tz 10,670,072,917.50. Mkandarasi alivunja mkataba akiwa ameshafanya kazi kwa asilimia 80; na alikuwa amekwishalipwa kiasi cha Sh. Tz 8,881,871,802. Hivyo basi, ilitarajiwa kuwa kazi ya asilimia 20 iliyobakia ingeweza kukamilishwa kwa gharama isiyozidi Sh. Tz 1,788,201,115.

Ili kumaliza kazi iliyokuwa imebakia ya asilimia 20, H/Jiji la Mbeya liliingia tena mkataba na M/s Nandhra Engineering Construction Co. Ltd Sh. Tz 7,224,875,097 sawa na asilimia 81 ya kiasi kilicholipwa kwa mkandarasi wa awali ambaye alishakamilisha kazi kwa asilimia 80. Mkandarasi Mjenzi M/s Nandhra Engineering Construction Co. Ltd bado anadai kiasi Sh. Tz 379,776,488 kutokana na kazi ambazo alikuwa hajalipwa.

13.1.7 Hasara iliyosababishwa na kutokumshirikisha Mshauri Mwelekezi katika mchakato wa kumpata Mkandarasi M/s Nandhra Engineering Construction Co. Ltd Sh. Tz 682,798,733.

Baada ya kupitia nyaraka mbalimbali, ilibainika kuwa Mkandarasi Mjenzi M/s Nandhra Engineering Construction Co. Ltd alipewa mkataba wa ujenzi wenye thamani ya Sh. Tz 5,300,000,000 wakati Mshauri Mwelekezi alikadiria kuwa kazi hiyo ya ujenzi ingefanywa kwa Sh. Tz 4,617,201,267, na hivyo, kuisababishia hasara ya Sh. Tz 682,798,733. Mkataba ulisainiwa pasipo kurejewa kwa makadirio yaliyofanywa na Mshauri Mwelekezi.

13.1.8 Malipo ya awali kulipwa kinyume na kifungu cha mkataba Sh. Tz 1,000,000,000

Kiasi cha Sh. Tz 2,600,510,937 kililipwa kwa mkandarasi Mjenzi M/s Tanzania Building Works Ltd ikiwa ni malipo ya awali badala ya Sh. Tz 1,600,510,937, kinyume na Kifungu Na. 53 cha Mashart ya Jumla ya Mkataba baina ya Halmashauri ya Jiji la Mbeya na Mkandarasi Mjenzi. Mkandarasi alirudisha kiasi cha Sh. Tz 200,000,000 na kubakia deni la Sh. Tz 800,000,000. Kutokana na kuvunjwa kwa mkataba, marejesho ya deni hilo ni ya mashaka.

13.1.9 Tozo ya kuchelewa kumaliza kazi kutotozwa kwa M/s Tanzania Building Works Ltd Sh. Tz 1,033,912,388

Mkandarasi Mjenzi M/s Tanzania Building Works Ltd alicheleweshakazi kwa siku 353. Hivyo, kwa mujibu wa makubaliano, mkandarasi alipaswa kulipa tozo (liquidated damages) ya jumla ya Sh. Tz 1,067,207,291 kwa kuchelewa kumaliza kazi. Hata hivyo, kiasi cha Sh. Tz 33,294,903 kilikuwa kimeshalipwa kwa H/Jiji la Mbeya kama tozo; bado kiasi cha Sh. Tz 1,033,912,388.37 hakijalipwa na Mkandarasi.

13.1.10 Kutokuwapo kwa uwezekano wa kulipa deni la mkopo kwa kutumia mapato yatokanayo na Soko la Mwanjelwa na mapato ya ndani

Ukaguzi ulibaini kuwa H/J la Mbeya ingeweza kukusanya kiasi cha Sh. Tz 293,641,908 kwa mwezi iwapo soko lote lingepata wapangaji. Ukitoa gharama za uendeshaji, kiasi cha Sh. Tz 260,309,508 ndicho ambacho kingesalia kwa ajili ya marejesho ya mkopo kutoka Benki ya CRDB.

Katika upitiaji wa jinsi ya kulipa mkopo, nilibaini kuwa H/Jiji ilitakiwa kulipa kiasi cha Sh. Tz 356,309,077 kwa mwezi ikiwa ni marejesho ya mkopo.

Pia, nilibaini kuwa H/J la Mbeya inapaswa kurejesha wastani wa Sh. Tz 57,000,000 kwa mwezi kwa Bodi ya Mikopo ya Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa Mkopo uliokopwa mwaka 2004 kwa ajili ya ujenzi wa Hostel na Ukumbi wa Mkapa.

Hata hivyo, H/Jiji la Mbeya ina mkopo mwingine kutoka Benki ya CRDB wa Mradi wa Viwanja vya Sistila uliokopwa mwaka 2015, ambapo, wanapaswa kurejesha wastani wa kiasi cha Sh. Tz 48,926,810 kwa mwezi. Hivyo, H/Jiji la Mbeya inapaswa kujeresha jumla ya Sh. Tz 462,413,887 kwa mwezi kwa mikopo yote iliyokopa.

Hali hii inadhihirisha kuwa H/Jiji la Mbeya haina uwezo wa kurejesha deni la Mkopo wa CRDB kwa kutumia mapato yatokanayo na upangishaji wa Soko Jipya la Mwanjelwa wala kwa kutumia mapato yake ya ndani.

13.1.11 Hasara ambayo Halmashauri ya Jiji la Mbeya ilipata kwa kuchukua mkopo benki ya CRDB badala ya NSSF Sh. Tz 5,138,762,054

Baada ya kupitia nyaraka mbalimbali zinazohusiana na ujenzi wa Soko Jipya la Mwanjelwa, ilibainika kuwa Mfuko wa Taifa wa Hifadhi ya Jamii (NSSF) ulionesha nia ya kuikopesha H/Jiji la

Mbeya kwa riba ndogo ya 11%. Hata hivyo, Halmashauri iliamua kuchukua mkopo kutoka benki ya CRDB kwa riba kubwa kati ya 14.5% na 16%. Uamuzi wa kuchukua Mkopo wa Benki ya CRDB badala wa NSSF ulipelekea kupatikana kwa hasara ya Sh. Tz 5,138,762,054.

13.1.12 Kughushiwa kwa mikataba ya upangaji na kutofuata matakwa ya Sheria ya Manunuzi ya Umma

Baada ya kupitia mikataba mbalimbali ya upangaji, nilibaini kuwa baadhi ya mikataba imeghushiwa, kwani baadhi yake imefanyiwa mabadiliko mbalimbali bila ya kuridhiwa na pande zote mbili za mkataba. Mabadiliko yaliyofanyika katika mikataba ni kufuta baadhi ya taarifa au kutumia wino wa kufutia (correction fluid).

Pia, nilibaini mapungufu mbalimbali yakiwemo kutokuwapo kwa ushindani wakati wa utangazaji wa zabuni; kutofanyika kwa upembuzi yakinifu ili kupata bei za upangishaji kwa kila chumba; kupangisha watu/taasisi bila kupitia mchakato wa Manunuzi ya Umma; na kutowajulisha waliokosa vyumba/vizimba pamoja na sababu za kukosa kwao kinyume na Kifungu 77(1) cha Sheria ya Manunuzi ya Umma ya mwaka 2011 pamoja na Kanuni ya 110 ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013.

13.1.13 Mapungufu yaliyobainika katika mikataba ya upangishaji wa Soko Jipya la Mwanjelwa

Nilipitia mikataba mbalimbali ya upangaji na kubaini mapungufu mbalimbali yakiwemo wahusika kutoandika tarehe ya kusaini mkataba, kutosaini mikataba, mikataba yote kutokuwa na kipengele cha tozo ya kushindwa/kuchelewa kulipa kodi kila mwezi, na kipengele cha jinsi ya kutatua migogoro iwapo pande mbili zikishindwa kufuata mkataba.

13.1.14 Mkopo wa Viwanja vya Sistilla kutumika kulipia riba ya mkopo wa Mradi wa Soko la Mwanjelwa na kuisababishia H/Jiji hasara ya Sh. Tz 5,000,000

H/Jiji la Mbeya iliingia mkataba na Benki ya CRDB tarehe 26/11/2012 wa Mradi wa Viwanja wa Sistila uliosainiwa tarehe 20/02/2013. Halmashauri ilikopa Sh.Tz Bilioni 1.5, na ilipanga kiasi cha Sh.Tz milioni 500 kutoka fedha hizo kitumike kulipa riba ya Mkopo wa Mradi wa Ujenzi wa Soko Jipya la Mwanjelwa. Mkopo huu wa viwanja vya Sistilla ulikuwa na riba ya asilimia kumi na tano (15%), wakati mkopo wa mradi wa Soko la Mwanjelwa riba yake ilipungua hadi kufikia asilimia kumi na tatu (13%). Hii lipelekea H/Jiji la Mbeya kupata hasara ya Sh.Tz 5,000,000 inayotokana na tofauti iliyopo kati ya riba ya asilimia 13 na 15.

13.1.15 H/Jiji la Mbeya kushindwa kukusanya kodi ya pango Sh.Tz 1,225,158,063

Nilipitia taarifa ya upangishaji wa Soko Jipya la Mwanjelwa na taarifa ya madeni ya kodi ya pango na kubaini kuwa, H/Jiji la Mbeya kupitia kwa Msimamizi wa Mradi UTT-PID imeshindwa kukusanya kodi ya pango ya jumla ya Sh.Tz 1,225,158,063 kutoka kwa wapangaji wa Soko Jipya la Mwanjelwa kutokana na wapangaji hao kuacha kufanya biashara sokoni hapo. Kushindwa kwa msimamizi wa uendeshaji wa Soko la Mwanjelwa UTT- PID kufuatilia madeni ya pango kunadhihirisha kuwa hana uwezo wa kutosha kusimamia uendeshaji wa Soko Jipya la Mwanjelwa.

Soko linajumuisha vyumba 447 vya maduka na bucha lakini hadi kufika wakati wa ukaguzi (Aprili 2017), vyumba 321 sawa na asilimia 72 ya vyumba vyote vilikuwa vimefungwa na hakuna biashara yoyote iliyokuwa inaendelea. Wapangaji wa vyumba hivyo wameshindwa kufungua kwa madai kuwa bei ya upangishaji ni kubwa ikilinganishwa na ile ya soko katika eneo la Mwanjelwa.

13.2 Masuala muhimu yaliyojitokeza wakati wa Ukaguzi Maalum wa usuluhishi wa kiasi salia na kiasi sawa cha fedha za Mamlaka za serikali za mitaa 46 zilizounganishwa na mfumo wa malipo ya TISS uliopo TAMISEMI-DODOMA

13.2.1 Kiasi ambacho hakikusuluhishwa katika daftari la mapato na matumizi na kilichosalia kwenye benki

Agizo la 29 (2) la Memoranda ya Fedha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa, 2009 linamtaka Mweka Hazina kuhakikisha kuwa usuluhishi unafanyika, ikiwa ni pamoja na udhibiti wa akaunti mbalimbali sanjari na kufanya usuluhishi kati ya daftari la fedha na taarifa za benki kila mwezi na kufanya masahihisho ipasavyo.

Pia Agizo la 31 (1) la Memoranda ya Fedha za Mamlaka za Serikali za Mitaa ya Mwaka 2009 linamtaka Afisa Masuuli kuandaa hesabu za mwisho wa mwaka na kuziwasilisha kwa Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali kwa ajili ya ukaguzi kabla au ifikapo tarehe 30 Septemba ya kila mwaka wa fedha. Agizo la 31 (6) (f) linaeleza zaidi kwamba taarifa za fedha zinazowasilishwa zinapaswa kuambatana na taarifa za usuluhishi wa benki na ziwasilishwe kwa maafisa wa Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali ili waweze kufanya ukaguzi wa taarifa za fedha.

Zaidi ya hayo, Aya ya 56 ya Kiwango cha 2 cha Viwango vya Kimataifa vya Uhasibu katika Sekta ya Umma kinazitaka taasisi kubainisha kipengele cha salio la fedha taslim na kiasi salia na kiasi sawa cha fedha, na kuwasilisha usuluhishi huo kwenye taarifa ya mtiriko wa fedha na kiasi hicho hicho kiwekwe kwenye Taarifa ya Mizania ya Hesabu.

Kupitia Waraka Na. CA.3 / 244/01 wa tarehe 3 Mei 2016, Mamlaka za Serikali za Mitaa zilielekezwa kubadilisha mfumo wake wa malipo na kutumia mfumo wa malipo moja kwa moja katika akaunti za walipwaji kwa kupitia mtandao wa malipo wa Benki Kuu ya Tanzania (TISS). Mfumo huu umebadilisha ufanyaji

wa malipo kwa njia ya hundi na badala yake malipo yanafanywa moja kwa moja kwenye akaunti za wateja kwenye benki zao. Mpangilio huu unahitaji Mamlaka za Serikali za Mitaa zote zinazotumia TISS kufungua akunti za fedha kwenye Benki ya Tanzania (BoT).

Sura ya 2 (4) ya Muongozo wa kutumia TISS uliotolewa na OR-TAMISEMI kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa mwezi Aprili 2016, inawataka watumishi wa kitengo cha usuluhishi katika idara ya malipo (CPO) katika OR-TAMISEMI kufanya usuluhishi wa benki kwa fedha zote za Mamlaka za Serikali za Mitaa zilizowekwa au kulipwa kupitia akaunti zao za BoT.

Hata hivyo, wakati wa ukaguzi maalum, nilibaini yafuatayo ambayo hayakusuluhishwa:

a) Kiasi cha SH.TZ 3,075,198,442.10 hakikusuluhishwa kwenye vitabu vya hesabu

Mamlaka za Serikali za Mitaa ziliwasilisha taarifa za mwisho za fedha kwa mwaka wa fedha ulioshia Juni 30, 2017 kwa ajili ya ukaguzi. Taarifa hizo za fedha zilijumuisha taarifa za mtiririko wa fedha ambazo baada ya ukaguzi na uchambuzi kwenye mfumo wa TISS na Epicor, ukaguzi ulibaini kuwa, Mamlaka za Serikali za Mitaa 29 kati ya 46 zilionesha tofauti ya kiasi salia chenye jumla ya shilingi bilioni 3 kutoka kwenye taarifa zilizokuwa zimewasilishwa na OR-TAMISEMI kupitia taarifa ya usuluhishi wa hesabu zilizotolewa ndani ya mfumo wa Epicor kwa tarehe 30 Juni 2017. Kupitia taarifa ya usuluhishi iliyotokana na Mfumo wa Epicor mnamo Juni 30, 2017, kiasi ambacho hakikusuluhishwa kwenye vitabu vya hesabu ni kama ilivyooneshwa katika **Jedwali 13.0-1** hapa chini na mchanganuo wa kila Mamlaka za Serikali za Mitaa kama zinavyooneshwa katika Kiambatisho 13:1 cha ripoti hii.

Jedwali Na. 13.0-1: Kiasi ambacho hakikusuluhishwa kwenye vitabu vya hesabu kufikia 30 Juni, 2017 SH.TZ 3,075,198,442.10

AKAUNTI YA BENKI	BAKAA YA FEDHA TASLIM KWA MUJIBU WA TAARIFA ZA FEDHA ZILIZOKAGULIWA (SH.TZ)	BAKAA YA FEDHA TASLIM KWA MUJIBU WA TAARIFA ZA USULUHISHI WA BENKI (SH.TZ)	TOFAUTI YA BAKAA TASLIM (SH.TZ)
	(A)	**(B)**	**(B-A)**
Mfuko Mkuu	-290,056,775.47	-411,115,185.17	-121,058,409.70
Maendeleo	15,545,805,746.65	13,253,320,069.87	-2,292,485,676.78
Matumizi ya kawaida	75,314,298.74	-178,388,427.29	-253,702,726.03
Amana	10,332,398,778.34	7,391,387,413.09	-2,941,011,365.25
Sekta ya elimu	517,141,107.97	62,185,709.53	-454,955,398.44
Sekta ya Afya	2,063,301,497.50	1,643,813,408.32	-419,488,089.18
Mfuko wa barabara	4,545,610,957.42	4,894,227,993.52	348,617,036.10
Sekta ya maji	785,870,374.00	841,993,897.98	56,123,523.98
Mishahara	299,899,101.05	3,302,661,764.25	3,002,762,663.20
JUMLA	**33,875,285,086.20**	**30,800,086,644.10**	**-3,075,198,442.10**

b) Tofauti kati ya kiasi salia cha Benki kwa mujibu wa Barua toka OR-TAMISEMI kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa na Kiasi salia halisi kilichopo benki kwa mujibu wa taarifa za Benki Kuu

Mapitio ya taarifa za benki za OR-TAMISEMI zinazohusiana na Mamlaka za Serikali za Mitaa 46 zinazotumia mfumo wa TISS kupitia akaunti tisa zilizopo Benki Kuu kwa tarehe 30 Juni, 2017, ikilinganishwa na takwimu za kiasi halisi kilichopo benki kwa kila akaunti na kwa mujibu wa taarifa za benki kutoka Benki Kuu na kama ilivyoripotiwa na OR-TAMISEMI kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa kupitia barua yenye kumbukumbu Na. CA. 3/244/01/298 tarehe 29 Januari, 2018 ilionesha kuwepo kwa tofauti ya SH.TZ 1.2 bilioni kati ya kiasi halisi kilichopo kwenye akaunti Benki Kuu

dhidi ya kiasi salia kilichoripotiwa na OR-TAMISEMI kama inavyoonekana katika **Jedwali 13-2** hapa chini:

Jedwali Na. 13.0-2: Tofauti kati ya salio halisi la Benki Kuu na salio kwa mujibu wa barua ya OR-TAMISEMI kwenda kwa Mamlaka za serikali za mitaa

Na.	Akaunti ya Benki	Salio kwa mujibu wa barua ya OR-TAMISEMI kwenda kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa	Salio halisi kwa mujibu wa taarifa ya Benki Kuu	Tofauti
		(A)	(B)	(B) -(A)
1	Mfuko Mkuu	(333,223,831.55)	203,217.85	333,427,049.40
2	Sekta ya maji	8,780,144,311.87	6,642,949,856.12	(2,137,194,455.75)
3	Mfuko wa barabara	46,690,161,647.74	51,355,922,346.06	4,665,760,698.32
4	Mishahara	1,584,784,286.68	1,241,429,383.78	(343,354,902.90)
5	Mtumizi ya kawaida	4,123,738.65	557,278,405.63	553,154,666.98
6	Amana	9,815,806,717.15	9,089,322,964.83	(726,483,752.32)
7	Sekta ya Afya	3,932,663,503.66	3,457,155,208.79	(475,508,294.87)
8	Sekta ya Elimu	712,025,370.48	275,006,288.33	(437,019,082.15)
9	Maendeleo	23,130,797,391.74	22,927,135,037.85	(203,662,353.89)
		94,317,283,136.42	**95,546,402,709.24**	**1,229,119,572.82**

c) Kiasi cha SH.TZ 1,384,751,218.84 hakikusuluhishwa kwenye kiasi salia cha benki

Mapitio ya ripoti za usuluhishi wa kibenki yaliyotokana na mfumo wa Epicor mnamo tarehe 30 Juni, 2017 yalibainisha kuwa, katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 37 kati ya 46, kiasi salia cha benki kwa mujibu wa taarifa za benki kwa tarehe Juni 30, 2017 kilitofautiana na taarifa za kibenki zilizotolewa na OR-TAMISEMI

kupitia barua yenye kumb. Na. CA.3/244/01/298 ya tarehe 29 Januari, 2018 ambayo ilipekea tofauti ya SH.TZ 1.3 bilioni ukilinganisha na kiasi halisi kilichopo benki na kiasi kilichoripotiwa kwa mujibu wa barua ya OR-TAMISEMI. Nilipitia na kuhakiki kiasi salia cha benki cha taarifa ya usuluhishi kwa kila Mamlaka za Serikali za Mitaa kama ilivyooneshwa katika **Kiambatisho 13:2** cha ripoti hii

13.2.2 Kiasi cha SH.TZ 256,097,975.956 hakikuondolewa kwenye akaunti yenye fedha zilizoshindwa kwenda kwa wateja (unapplied) na hazikurudishwa kwenye akaunti husika za Mamlaka za Serikali za Mitaa mpaka kufikia 30 Juni, 2017

Malipo yaliyokataliwa kutoka benki za biashara hupelekwa kwenye akaunti maalum inayoitwa akaunti yenye fedha zilizoshindwa kwenda kwa wateja (unapplied account) iliyopo BOT. Akaunti hii hutumika kuhifadhi fedha zilizokataliwa kutokana na mapungufu mbalimbali wakati wa malipo yaliyofanywa na Mamlaka za Serikali za Mitaa kama vile; nambari ya utambulisho ya benki kukosewa, malipo yaliyojirudia, akaunti ya mlipwaji kutotumika, akaunti zilizofungwa, majina kutofautiana, na nambari ya akaunti na jina kutofautiana.

Sehemu ya XXIV ya Waraka wa Fedha Na. 7 wa 2016/2017 uliotolewa tarehe 19 Mei, 2017 unawataka Maafisa Masuuli wa Mamlaka za Serikali za Mitaa zinazotumia mfumo wa TISS kuhakikisha kwamba taarifa zinazoingizwa kwenye mfumo na waingizaji wa taarifa zinapaswa kuwa sahihi na hakika. Kabla ya kibali chochote cha malipo katika mfumo, Mweka Hazina anapaswa kuchunguza kikamilifu na kuthibitisha usahihi wa maelezo ya mlipaji ikiwa ni pamoja na namba ya akaunti ili kuepuka fedha kupelekwa katika akaunti isiyohusika au kurejeshwa kitu ambacho kinaweza kuleta usumbufu kwa watu wanaostahili kulipwa fedha hizo.

Hata hivyo, baada ya kufanya usuluhishi wa kibenki ilibainika kuwa, akaunti yenye fedha zilizoshindwa kwenda kwa wateja Na.9921210201 ilikuwa na jumla ya SH.TZ 256,097,976 ambazo

zilikuwa zimekusanyika kutoka tarehe 9 Mei 2016 hadi 30 Juni 2017 bila kufanyiwa usuluhisho na kurejeshwa kwenye akaunti husika za OR-TAMISEMI zilizopo Benki kuu.

Kwa kuongezea, wakati wa ukaguzi Machi, 2018 nilibaini ongezeko la kiasi cha fedha kwenye akaunti yenye fedha zilizoshindwa kwenda kwa wateja hadi kufikia kiasi cha SH.TZ 1,182,842,247 kwa mujibu wa salio la tarehe 01 Machi, 2018, pia kwa mujibu wa taarifa iliyotolewa kwenye mfumo wa TISS kwenye akaunti hiyo. Hii ni ongezeko la SH.TZ 926,097,975.95 sawa na 362% ikilinganishwa na salio la Juni 30, 2017 wakati kiasi kilichosalia kilikuwa ni SH.TZ 256,097,975.95.

13.2.3 Masuala ambayo hayakufanyiwa usuluhishi katika taarifa ya usuluhishi wa kibenki

Mapitio ya taarifa ya usuluhishi wa benki kutoka kwenye mfumo unaotumika kufanya usuluhishi unaoitwa "Treasury Management Software" (TMS) yalibainisha kuwepo kwa vifungu vya mapato na matumizi ambavyo havikusuluhishwa kwa mwaka wa fedha 2016/17 hadi kufikia tarehe 30 Juni, 2017. Kulikuwa na malipo yaliyofanywa katika vitabu vya fedha na hayakuwepo kwenye taarifa za benki kiasi cha SH.TZ 1,192,098,194,636.97; Mapato kwenye daftari la fedha lakini hayapo kwenye taarifa za benki kiasi cha SH.TZ 1,428,998,791,332.52 na kiasi cha SH.TZ 1,424,205,225,514.80 ni Malipo yaliyofanyika benki na hayapo kwenye vitabu vya fedha kama inavyoonekana katika **Jedwali Na. 13-4.**

Jedwali Na. 13.0-3: Masuala ambayo hayakufanyiwa usuluhishi katika taarifa ya usuluhishi wa kibenki

Akaunti ya benki	Mapato kwenye taarifa za Benki lakini hayapo kwenye daftari la fedha (SH.TZ)	Malipo kwenye taarifa za Benki lakini hayapo kwenye daftari la fedha (SH.TZ)	Mapato kwenye daftari la fedha lakini hayapo kwenye taarifa za Benki (SH.TZ)	Malipo kwenye daftari la fedha lakini hayapo kwenye taarifa za Benki (SH.TZ)
Mfuko Mkuu	23,785,316,568.27	(16,444,552,351)	26,608,410,800	(17,102,506,595)
Maendeleo	40,037,500,445.72	(24,961,134,245)	54,361,330,428	(14,790,019,201)
Matumizi ya kawaida	4,182,754,526.50	(660,501,647)	3,958,021,187	(217,529,260)
Amana	17,349,165,073.09	(1,856,748,534)	31,047,285,368	(12,704,551,729)
Sekta ya Elimu	84,584,860,130.32	(72,299,914,683)	59,901,182,957	(36,030,902,260)
Sekta ya Afya	24,982,934,155.53	(3,952,144,431)	25,890,229,470	(837,041,194)
Mfuko wa barabara	11,383,267,087.54	(51,419,323,906)	11,137,975,036	(1,387,980,740.71)
Sekta ya Maji	7,687,215,426.11	(7,361,704,446)	9,764,628,614	(2,548,152,316.19)
Mishahara	1,210,212,212,101.72	(1,208,325,611,677)	1,206,329,727,468	(1,106,479,511,337)
Total	**1,424,205,225,514**	**(1,387,281,635,924)**	**1,428,998,791,332**	**(1,192,098,194,636)**

13.2.4 Malipo yaliyofanyika kwenye akaunti za OR-TAMISEMI zilizopo BoT lakini hayakuwepo kwenye vitabu vya kumbukumbu ya fedha za Mamlaka za Serikali za Mitaa

Ni kawaida kwa salio la benki kutokana na rekodi za uhasibu za taasisi kutofautiana na taarifa halisi ya benki kutokana kuwepo kwa tofauti ya muda. Usuluhishi wa kibenki husaidia kugundua tofauti yoyote kati ya rekodi za uhasibu za taasisi na taarifa za benki zinazotokana na tofauti ya muda wa kufanyika na kurekodi miamala husika.

Mapitio ya malipo katika vitabu vyote vya fedha vya Mamlaka za Serikali za Mitaa 46 ambazo zilitumia mfumo wa TISS kwa malipo, katika akaunti za OR-TAMISEMI zilizopo Benki Kuu kwa mwaka wa fedha 2016/2017, na taarifa za benki za akaunti tisa za benki za OR-TAMISEMI ambazo zipo Benki kuu zinazotumiwa na Mamlaka za Serikali za Mitaa zote kufanya malipo; nilibaini kuwa Mamlaka za Serikali za Mitaa 26 katika akaunti tano kati ya tisa za OR-TAMISEMI zilizopo benki Kuu zilionekana kuwa na malipo yenye jumla ya SH.TZ 12,703,711,998.32 lakini malipo haya hayakuwepo kwenye daftari za fedha za Mamlaka za Serikali za mitaa husika. Hii ni kinyume na Agizo la 29 (2) la Memoranda ya Fedha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009 ambalo linamtaka Mweka Hazina kuhakikisha kuwa usuluhishi unafanyika, ikiwa ni pamoja na udhibiti wa akaunti mbali mbali sanjari na kufanya usuluhishi kati ya daftari la fedha na taarifa za benki kila mwezi na kufanya masahihisho ipasavyo.
Pia, hii ni kinyume na Kanuni ya 162 (1) ya Kanuni za Fedha za Umma, 2001 (iliyorekebishwa mwaka 2004) ambayo inahitaji salio la benki kwa kila akaunti kusuluhishwa na daftari la fedha angalau kila mwezi. Angalia **Kiambatisho 13:3** cha hii ripoti.

Muhtasari wa malipo yaliyopo katika Benki lakini hayakuwepo kwenye vitabu vya fedha vya Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa mwaka ulioishia tarehe 30 Juni, 2017 kama inavyoonyeshwa katika Jedwali 13-5 hapo juu. Zaidi ya hayo, ukaguzi wa taarifa za benki na daftari za fedha ulibainisha kuwa ilikuwa ni ngumu kutambua mapato yaliyopokelewa kwenye taarifa ya benki lakini hayapo kwenye daftari la fedha kutokana na kutokuwepo kwa namba au taarifa tambulishi inayoweza kutofautisha mapato yatokanayo na Mamlaka za Serikali za Mitaa moja na nyingine kwenye taarifa hizi mbili yaani ya daftari la fedha na taarifa ya benki.

13.2.5 Uwepo wa malipo yaliyofanyika mara mbili yenye jumla ya SH.TZ 328,320,201.65

Mfumo wa malipo ya moja kwa moja katika akaunti za walipwaji kwa kupitia mtandao wa malipo wa Benki Kuu ya Tanzania (TISS) unahusisha akaunti za benki tisa (9) za kila Mamlaka za Serikali za Mitaa 46 zilizopo benki kuu. Akaunti hizi zinatumiwa na Mamlaka za Serikali za Mitaa zote zinazotumia mfumo wa TISS. Pia, usimamizi wa kifedha unafanywa kupitia Epicor kama ilivyokuwa kabla ya kuanzishwa kwa TISS isipokuwa malipo kwa njia ya hundi yalibadilishwa kwenda mfumo wa malipo ya moja kwa uhamisho wa fedha wa elektroniki licha ya kwamba TISS na Epicor hazijaunganishwa moja kwa moja (Direct intergrated). Katika mwaka wa fedha 2016/2017, kulikuwa na Mamlaka za Serikali za Mitaa 46 zilizotumia mfumo wa TISS.

Mapitio ya taarifa tisa (9) za benki kwa akaunti za OR-TAMISEMI zilizopo benki kuu kwa mwaka 2016/2017 yalibaini kuwepo kwa malipo yaliyofanyika mara mbili yenye jumla ya SH.TZ 328,320,201.65. Pamoja na kiasi hiki, malipo ya jumla ya SH.TZ 139,069,961.42 yalilipwa mara mbili kwa watu 17 na makampuni mbalimbali kupitia akaunti zao za benki katika mabenki ya kibiashara. Kiasi kilichobaki cha SH.TZ 189,250,240.23 ilikuwa ni uhamisho mara mbili wa fedha kati ya akaunti za OR-TAMISEMI zilizopo Benki Kuu.

13.2.6 Usimamizi wa mradi wa utekelezaji wa TISS usioridhisha

Sehemu ya 5 ya mwongozo wa uendeshaji wa miradi ya TEHAMA wa Wakala wa Mifumo wa Serikali (e-GA) unaelekeza namna ya upangaji na usimamiaji wa miradi inayohusu teknolojia inavyopaswa kuwa. Mpango huo unapaswa kubainisha kazi za mradi ambazo zinahitajika kufanywa na malengo yanayotarajiwa. Hii itajumuisha mawanda ya mradi, utekekelezaji wa mradi na kazi zinazopaswa kufanyika. Sehemu ya 4 ya mwongozo huo inahitaji meneja wa mradi kutambua na kuteua timu ya watu wenye ujuzi sahihi na utaalam binafsi ili waweze kufanya kazi pamoja na kwa usimamizi mdogo, kufanya mikutano na vikao vya mara kwa mara kwa lengo la kutaka kujua

kama malengo na kusudio la mradi linatekelezwa na kufafanua majukumu ya kila mmoja kwa uwazi. Sehemu ya 6 inafafanua kuwa jinsi mradi unavyoendelea, unapaswa kufuatiliwa kwa makini ili kubaini kama unaendelea vizuri, kubaini viashiria vya hatari au tatizo, na taarifa za mara kwa mara za maendeleo ya mradi zinapaswa kuandaliwa na kupelekwa kwa wadau.

Timu ya ukaguzi ilipitia na kuchambua ripoti zilizotolewa na wataalam wawezeshaji kutoka Wizara ya Fedha wakati wa utekelezaji wa mfumo wa TISS kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa 46. Uchambuzi wetu ulibaini kuwepo kwa mapungufu katika kutatua changamoto zitokanazo na mfumo hasa katika ofisi ya kitengo cha malipo (CPO). Kitengo hiki kimekuwa kikisaidiwa na watumishi kutoka Wizara ya Fedha pale wanapohitajika kutoa msaada, hivyo kupelekea kuwepo kwa ugumu wa utatuzi wa mapungufu kutokana na muda mchache wanaopata watumishi kutoka Wizara ya Fedha na vilevile imepelekea ugumu wa kutatua mapungufu ya mfumo kwa wakati. Kulikuwa na changamoto 20 zilizotajwa na mtaalam kutoka Wizara ya fedha tangu Mei 30, 2016, lakini ni changamoto 6 kati ya changamoto 20 zilizokuwa zimetatuliwa mpaka kufikia 28 Februari 2018.

Mapendekezo
TAMISEMI wanashauriwa kufanya yafuatayo:

i. Kuhuisha mfumo wa Epicor kulingana na mahitaji ya mtumiaji ya usuluhishi wa kibenki hasa kwa kuweka namba ya kumbukumbu ya kila muamala unaofanyika, tarehe za muamala, jina ya mlipwaji, jina la watoa fedha na Fungu au utambulisho wa Mamlaka za Serikali za Mitaa; pia kuwasiliana na benki kuu waweze kuandaa taarifa za benki zinazolingana na taarifa za daftari la fedha ili kurahisisha ulinganifu wa taarifa kati ya Benki (TISS) na Epicor (GL) kupitia Programu ya usuluhishi inayofanyika kwa njia ya TMS.

ii. kuhakikisha malipo ambayo hayakwenda kwa mteja yanayorejeshwa na benki za biashara yanaelekezwa kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa husika ambako shughuli za malipo zilianzia; na kuzisisitiza Mamlaka za Serikali za Mitaa zote zenye malipo yao kwenye akaunti ya fedha ambazo hazikutumika, kuhakikisha zinafanya marekebisho kwa wakati kwenda kwenye akaunti za benki husika ili vitabu vya fedha vionyeshe taarifa sahihi.

iii. Kutoa mafunzo stahiki kwa watumiaji wa mfumo, kushughulikia mapungufu yatokanayo na uelewa wa mfumo husika, kurekebisha mfumo wa EPICOR kuruhusu kwa muamala wa mapato na matumizi kuingia kwenye daftari la fedha, mara baada muamala wa benki kuu unapokuwa umekamilika katika akaunti ya TISS. (Miamala kati ya mifumo miwili yaani Epicor na TISS inapaswa kuunganishwa ili kuwezesha mifumo yote miwili kuhuishwa na kutoa taarifa kwa pamoja)

iv. Itumike programu ya kuhamisha mafaili (uploaders) kufanya miamala ya kupeleka mapato kwenye daftari la fedha mara baada ya fedha kupokelewa benki. Pia udhibiti uimarishwe ili kuzuia uanzishaji wa miamala ya uhamishaji wa fedha kutoka kwenye vyanzo vya ndani vya mapato ya Mamlaka za Serikali za Mitaa au akaunti za amana katika mabenki ya kibiashara nje ya mfumo wa EPICOR

v. Kuhakikisha kwamba Mamlaka za Serikali za Mitaa zote zinaweza kutambua malipo na mapato yote yaliyofanyika kwenye akaunti zao zilizopo Benki kuu.

vi. Kuwapatia watumiaji wa Epicor na TISS mwongozo na vifaa vya mafunzo kama msingi wa maarifa ili kuwawezesha kudhibiti nyaraka katika mifumo ya Epicor na TISS.

vii. Kuandaa mpango/mfumo wa utekelezaji ili kukamilisha masuala yote yaliyojitokeza wakati wa majaribio na kufanya tathmini ya ukubalikaji wa mfumo kwa watumiaji kwenye mifumo wa Epicor na TISS iliyohuishwa.

SURA YA KUMI NA NNE

14.0 HITIMISHO NA MAPENDEKEZO

Ripoti hii inaonesha jitihada tulizozifanya kwa nchi yetu kwa kutimiza wajibu wa kuwa mstari wa mbele kuhakikisha usimamizi wa fedha za Umma na uwazi unaongezeka katika kuongoza sekta ya Umma.

Wakati wa uandaaji wa ripoti hii, kila Afisa Masuuli wa Mamlaka za Serikali za Mitaa alitumiwa ripoti za ukaguzi kwa ajili ya kuandaa mpango kazi wa utekelezaji wa mapendekezo katika kurekebisha mapungufu yaliyobainika katika ripoti ya Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali kisha kuuwasilisha kwa Mlipaji Mkuu wa Serikali kama inavyoelekezwa katika Kifungu Na. 40(1) cha Sheria ya Ukaguzi wa Umma Na.12 ya mwaka 2008 (kama ilivyorekebishwa mwaka 2013) na Kanuni ya 86 na 94 za Kanuni za Ukaguzi wa Umma za mwaka 2009. Aya zifuatazo zinatoa majumuisho ya yatokanayo na ukaguzi kwa mwaka 2016/2017 na kutoa mapendekezo yanayopaswa kutekekelezwa.

14.1 Utekelezaji wa Mapendekezo ya Kaguzi zilizopita

Kama ilivyoelezwa hapo juu, baada ya Maafisa Masuuli kuwasilisha mpango kazi wa utekelezaji wa mapendekezo ya kurekebisha mapungufu yaliyobainika katika ripoti ya Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali, Kifungu Na. 40 (1) na (2) kinamhitaji Mlipaji Mkuu wa Serikali kuziunganisha na kuwasilisha Ripoti Jumuifu ya Mpangokazi wa Utekelezaji na Mapendekezo ya CAG kwa Waziri husika ambaye ataiwasilisha mbele ya Bunge katika kikao kinachofuata na nakala kutumwa kwa Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali. Pia, Kifungu Na. 40 (4) cha Sheria ya Ukaguzi wa Umma, 2008 kinahitaji Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali kujumuisha utekelezaji wa mapendekezo ya kaguzi zilizopita katika ripoti ya ukaguzi ya mwaka husika.

Wakati wa ukaguzi nilijadiliana na menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa kuhusu hoja za ukaguzi na ripoti za ukaguzi wa kawaida na kaguzi maalum. Pia nilifuatilia kuona utekelezaji wa

ahadi na kama mpango kazi unapelekea hoja za miaka ya nyuma kutekelezwa.

Licha ya kufanyika kwa mawasiliano, Menejimenti na Mlipaji Mkuu wa Serikali walishindwa kutekeleza mapendekezo ya ukaguzi kwenye Mmamlaka za Serikali za Mitaa; kwani kati ya mapendekezo 14 niliyoyatoa kwenye Ripoti Jumuifu ya ukaguzi kwa mwaka wa fedha 2015/2016, hakuna pendekezo liliotekelezwa kikamilifu. Asilimia 64 yalikuwa yakiendelea kutekelezwa na asilimia 36 hayakushughukiwa kabisa. Sambamba na hilo, kati ya mapendekezo 12,643 niliyotoa kwenye ripoti 171 za Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa mwaka 2015/2016, asilimia 34 ya mapendekezo yalitekelezwa, asilimia 25 yalikuwa yakiendelea kutekelezwa, asilimia 25% hayakushughukiwa kabisa na asilimia 16 yalipitwa na wakati.

Aidha, hakuna majibu yaliyopatikana kuhusiana na mapendekezo yatokanayo na kaguzi maalum zilizofanyika miaka mitano iliyopita kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa 39.

Vilevile, kati ya maagizo 748 yaliyotolewa na Kamati ya Bunge ya Hesabu za Serikali za Mitaa kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa husika kwa mwaka 2015/2016, asilimia 31 yalitekelezwa, asilimia 34 yapo katika hatua za utekelezaji na asilimia 35 hayajatekelezwa.

Hii inathibitisha kutokuwapo kwa jitihada za kutosha kutoka kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa katika kutekeleza mapendekezo ya Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali pamoja na maagizo ya Kamati ya Bunge ya Hesabu za Serikali za Mitaa. Iwapo mapendekezo na maagizo hayo hayatafanyiwa kazi, yatasababisha kuendelea kutokea kwa mapungufu kama hayo miaka ijayo.

Mapendekezo

- Mamlaka za Serikali za Mitaa zinatakiwa kuweka mikakati na mipango madhubuti kuhusiana na mapungufu yote yaliyojitokeza ili kuhakikisha utekelezaji wa mapendekezo yote ya ukaguzi unafanikiwa. Mikakati hiyo inatakiwa iwe na uhalisia

kiutekelezaji; itekelezwe kwa muda uliopangwa na iweke bayana namna ya utekelezaji.

- Ofisi ya Rais-Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa inapaswa kuongeza ufuatiliaji kwenye Mamlaka za Serikali za Mitaa na kuhakikisha kuwapo kwa mikakati na mipango endelevu ya kuhakikisha kuwa mapendekezo ya Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali na maagizo ya Kamati ya Bunge ya Hesabu za Serikali za Mitaa ambayo hayajatekelezwa yanatekelezwa kwa muda uliopangwa.

14.2 Mapungufu katika udhibiti na utekelezaji wa Bajeti

(i) Ruzuku za Serikali

Bajeti ya Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa mwaka 2016/2017 ilikuwa jumla ya Sh.Tz trilioni 5.9, ambapo bajeti ya matumizi ya kawaida ilikuwa kiasi cha Sh.Tz trilioni 4.9, na ya matumizi ya miradi ya maendeleo kiasi cha Sh.Tz trilioni 1. Hata hivyo, kiasi kilichopokelewa kilikuwa jumla ya Sh.Tz trilioni 4.9 kikijumuisha trilioni 4.4 kwa matumizi ya kawaida na Sh.Tz milioni 564 kwa miradi ya maendeleo.Hivyo, kiasi cha Sh.Tz trilioni 1 sawa na 17% hakikupokelewa. Upokeaji wa ruzuku pungufu ukilinganisha na bajeti unashusha uwezo wa Mamlaka za Serikali za Mitaa kutekeleza majukumu yao kila siku. Pia, kudhoofisha ukamilishaji wa miradi ya maendeleo, hivyo kudidimiza ukuaji wa uchumi kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa.

Utekelezaji wa bajeti kwa mwaka 2016/2017 unaonesha kuwa, kati ya fedha zilizokuwepo kiasi cha Sh.Tz trilioni 5.3, jumla ya Sh.Tz trilioni 5.1 kilitumika; ambapo Sh.Tz trilioni 4.6 kilitumika kwa matumizi ya kawaida na Sh.Tz bilioni 529 kilitumika kutekeleza miradi ya maendeleo, hivyo kiasi cha shilingi bilioni 200 hakikutumika.

Nilielezwa na menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa kuwa, kutotumika kwa kiasi hicho kumesababishwa na ucheleshwaji wa fedha za ruzuku kutoka Hazina.

(ii) Mapato ya ndani

Mapato ya ndani ni fedha ambazo zimekadiriwa na kukusanywa kugharamia shughuli za Mamlaka za Serikali za Mitaa. Usimamizi sahihi wa mapato husababisha kuboresha ukusanyaji, hivyo kupunguza utegemezi wa ruzuku kutoka Serikali Kuu. Wakati wa ukaguzi, Mamlaka za Serikali za Mitaa 185 zilipanga kukusanya SH.TZ bilioni 627 kutokana na mapato ya ndani. Hata hivyo, Mamlaka za Serikali za Mitaa zilikusanya Sh.Tz bilioni 520 hivyo kupelekea makusanyo pungufu ya SH.TZ bilioni 107 sawa na asilimia 17 ya kiasi kilichokadiriwa.

Mamlaka za Serikali za Mitaa ziliripoti kuwa, hali ya hewa isiyoridhisha iliyojitokeza mara kwa mara kuwa ndiyo ilipelekea kushuka kwa ushuru wa mazao ambao hutegemea hali nzuri ya hewa. Vyanzo vikubwa vya kukusanya mapato kwa Serikali za Mitaa ni ushuru wa huduma, ada za masoko, ushuru wa mazao, ushuru wa huduma maalumu, ada ya leseni na vibali vya biashara.

Mapendekezo:

- Ninahimiza Wizara ya Fedha, kupitia Hazina, kutoa fedha kwa wakati kulingana na bajeti iliyoidhinishwa kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa ili fedha zitumike kwa shughuli zilizopangwa, hivyo kupunguza kiwango cha shughuli ambazo hazijatekelezwa.
- Mamlaka za Serikali za Mitaa, kupitia Ofisi ya Rais Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa, zinapaswa kuwasiliana na Hazina juu ya athari za kutolewa fedha pungufu hadi kusababisha kutokufikia malengo yaliyokusudiwa.
- Mamlaka za Serikali za Mitaa zinatakiwa kuboresha ukusanyaji wa mapato ya ndani kwa kuibua na kutumia vyanzo vingine vya mapato ili kupunguza athari za upungufu wa fedha za ruzuku na na kupunguza utegemezi toka ushuru wa mazao ambacho ndio chanzo kikuu cha mapato ya ndani. Hii ni kwa sababu chanzo hiki kinategemea sana hali ya hewa.

14.3 Mapungufu katika Udhibiti wa Ndani na utawala bora

Ili kuboresha na kudumisha yatokanayo na ukaguzi, Mamlaka za Serikali za Mitaa zinapaswa kudumisha ufanisi kwenye mfumo wa udhibiti wa ndani kama ulivyoainishwa kwenye Agizo Na. 10 na 25(1) la Memoranda ya Fedha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009.

Wakati wa ukaguzi imeonekana kuwa kuna kujirudiarudia kwa mapungufu yahusuyo mfumo wa udhibiti wa ndani wa Teknolojia ya Habari na Mawasiliano, hususani kukosekana kwa sera ya mambo yahusuyo teknolojia, ambapo inaweza kupelekea kuwa na usimamizi usioridhisha na kutokuwapo kwa udhibiti madhubuti wa vifaa kama kompyuta na mifumo wa ndani wa kompyuta. Pia, husababisha watumishi kutojengewa uwezo wa masuala ya Teknolojia ya Habari na Mawasiliano.

Vilevile, nilifanya tathmini kuhusu kuwapo kwa Kamati ya Ukaguzi kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa pamoja na majukum yake. Nilibaini kuwa, kwa kiwango kikubwa, Kamati hizi zinashindwa kutekeleza majukumu yao kikamilifu kutokana na kukosekana kwa rasilimali pamoja na wajumbe kukosa maarifa ya namna ya kutekeleza majukumu yao.

Mapendekezo

Nashauri iwepo sera madhubuti ya usimamizi wa masuala yahusuyo Teknolojia ya Habari na Mawasiliano. Pia, watumishi wanatakiwa kujengewa uwezo kwenye masuala ya teknolojia. Zaidi, Kamati za Ukaguzi zinapaswa kuwezeshwa kikamilifu ili kuweza kutimiza majukumu yao ipasavyo.

14.4 Mapungufu katika Usimamizi wa Mapato

Mamlaka za Serikali za Mitaa hazina uwezo wa kukusanya mapato ya kutosha kwa ajili ya utekelezaji wa shughuli za utawala na maendeleo, bali hutegemea ruzuku kutoka Serikali Kuu. Ukaguzi unaonesha kuwa Mamlaka za Serikali za Mitaa zimeendelea kufanya vibaya kwenye ukusanyaji wa mapato kutokana na ukusanyaji usioridhisha wa madeni ya mapato kutoka kwa wadaiwa, mzunguko mdogo wa fedha na kukosekana kwa mbinu

madhubuti za ukusanyaji wa mapato. Mamlaka za Serikali za Mitaa 185 zilishindwa kukusanya mapato kwa asilimia 17 kutoka kwenye vyanzo vyake ikilinganishwa na upungufu ya asilimia 10 kwa mwaka 2015/2016. Wakati huohuo, makusanyo kutoka kwa mawakala wa ukusanyaji mapato si ya kuridhisha kwa kuwa wameshindwa kukusanya jumla ya Sh.Tz 3,538,329,470.

Ukusanyaji usioridhisha wa mapato unasababishwa na kukosekana kwa jitihada madhubuti ndani ya Idara ya Fedha, hali isiyoridhisha ya hewa, pamoja na mfumo usioridhisha wa ukusanyaji mapato ambapo sio tu unaathiri ukusanyaji wa madeni ya mapato bali pia unapelekea kuwapo kwa takwimu zisizo sahihi zihusuzo wadaiwa kwenye taarifa za fedha za Mamlaka za Serikali za Mitaa .

Ukusanyaji wa mapato usioridhisha unapelekea kudhoofisha upatikanaji wa huduma za msingi kwa jamii.

Mapendekezo

Nakazia mapendekezo niliyotoa miaka ya nyuma kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa kuhakikisha inaboresha ukusanyaji wa mapato, kuwezesha wadau kufuata sheria na kanuni mbalimbali. Pia, nahimiza Mamlaka za Serikali za Mitaa kutumia ipasavyo vyanzo vya mapato vilivyopo ili kuongeza mapato kufikia malengo yaliyokusudiwa, hivyo kupunguza utegemezi toka Serikali Kuu.

14.5 Udhaifu katika Usimamizi wa Rasilimali Watu

Usimamizi mzuri wa rasilimali watu kwa vitendo ni nguzo kuu ya kuimarisha usimamizi wa udhibiti wa ndani. Upungufu wa wafanyakazi na kukosekana kwa ujuzi huathiri muundo, utekelezaji na ufuatiliaji wa udhibiti wa ndani kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa.

Moja ya changamoto kubwa kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa hususani Halmashauri za Wilaya, ni jinsi ya kuwavutia na kuwalinda wafanyakazi wenye ujuzi na Umahiri kwenye maeneo yote ya uongozi. Vilevile nafasi nyingi za Wakuu wa Iidara zinakaimiwa na watumishi ambao hawajathibitishwa kujaza nafasi hizo. Kuwapo

kwa watumishi wanaokaimu nafasi za ukuu wa idara kunasababishwa na kuwapo kwa watumishi wasio na sifa zinazokidhi pamoja na mamlaka teuzi kuchelewa kuteuwa watumishi wanaostahili kujaza nafasi hizo. Pia, muundo wa utumishi kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa mpya 14 zilionesha Mamlaka za Serikali za Mitaa 10 zina maofisa 67 wanaokaimu ukuu wa idara na vitengo. Maofisa wanaokaimu wanashindwa kutekeza majukumu yao kikamilifu kwa sababu ya kutokuwa na mamlaka ya kutoa maamuzi sahihi kwa mujibu wa majukumu ya kazi walizopewa.

Pia, nilitathmini idadi ya watumishi katika Serikali za Mitaa 161 na niliona uhaba wa watumishi 155,013 sawa na asilimia 32 ya idadi inayohitajika ya watumishi 477,829. Uchambuzi kwa miaka mitatu mfululizo unaonesha kupungua kwa rasilimali watu katika Mamlaka za Serikali za Mitaa japokuwa kuna mapendekezo niliyowahi kuyatoa kuhusiana na suala hili miaka iliyopita.

Kazi iliyofanyika hivi karibuni ya kuhakiki sifa za kitaaluma za watumishi wa umma imeongeza upungufu wa watumishi,hususani idara na vitengo muhimu zaidi katika shughuli za Mamlaka za Serikali za Mitaa kama elimu, afya na kilimo.Idara hizi zimeathirika zaidi kutokana na upungufu huo.

Kufuatia upungufu niliouelezea, ufanisi na ubora wa utoaji wa huduma kwa Mamlaka za Serikali za Serikali za Mitaa utaathiriwa kwa sababu watumishi waliopo sasa wanawajibika kufanya kazi zaidi hivyo ubora na umakini utapungua.

Mapendekezo

Mamlaka za Serikali za Mitaa, kwa kushirikiana na Ofisi ya Rais, Menejimenti ya Utumishi wa Umma na Ofisi ya Rais, Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa, zinashauriwa kupanga vizuri na kupunguza idadi ya watumishi wanaokaimu nafasi za ukuu wa idara na vitengo kwa kuwathibitisha au kuteua wengine wapya wenye sifa kwenye nafasi hizo. Sambamba na hilo, nasisitiza kuwa Serikali ihakikishe upungufu wa watumishi kwa mujibu wa ikama ya

utumishi unapatiwa ufumbuzi ili kuongeza na kuboresha huduma zinazotolewa kwa jamii.

14.6 Mapungufu katika utekelezaji wa Miradi ya Maendeleo

Miradi ya Maendeleo ni miradi ya uwekezaji wa muda mrefu inayohitaji kiasi kikubwa cha fedha katika kuanzisha, kutekeleza, kuboresha na kuendeleza rasilimali mali.

Uchunguzi uliofanywa katika utekelezaji wa Miradi ya Maendeleo kwa mwaka wa ukaguzi umebaini kuwa, Mamlaka za Serikali za Mitaa 185 zilibakiwa na kiasi cha shilingi bilioni SH.TZ .265.1 sawa na asilimia 33 ya fedha iliyokuwepo.Nimeona jitihada kidogo za kuridhisha katika matumizi ya ruzuku ya miradi ya maendeleo, ambapo kwa mwaka 2015/2016 Mamlaka za Serikali za Mitaa zilibakia na kiasi cha shilingi bilioni SH.TZ 213 sawa na asilimia 36 ya jumla fedha zilizokuwepo.

Kuwapo wa fedha zilizobakia mwisho wa mwaka kunamaanisha kwamba, kuna kasi isiyoridhisha katika kutekeleza miradi ya maendeleo au fedha hizo zilichelewa kutolewa na Hazina.

Mapendekezo

Ninapendekeza kuwa, Mamlaka za Serikali za Mitaa zianzishe utaratibu wa ufanisi ambao utahakikisha kwamba miradi yote ya maendeleo iliyopangwa kwa kutumia rasilimali inatekelezwa na kukamilika kwa kuzingatia muda na gharama ili kuongeza upatikanaji wa huduma bora kwa jamii na Taifa.

14.7 Mapungufu katika Kuzingatia Sheria za Manunuzi na usimamizi wa ya mikataba

Ukaguzi wa manunuzi ya bidhaa na huduma kwa mwaka wa fedha 2016/17 ulifanyika katika Mamlaka za Serikali za Mitaa 185. Matokeo ya uchunguzi yanaonesha kuwa Mamlaka za Serikali za Mitaa 185 zilitumia jumla ya SH.TZ trilioni 1.36 kwa ajili ya manunuzi ya bidhaa na huduma. Kuongezeka kwa matumizi ya manunuzi kunasababishwa na kuanzishwa kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa 14 ambazo zimekaguliwa kwa mara ya kwanza mwaka wa

2016/17. Serikali ilitoa fedha kugharamia matumizi ya miradi ya maendeleo, manunuzi vya bidhaa na huduma na gharama za matengenezo ili kuendeleza shughuli za kila siku katika Mamlaka za Serikali za Mitaa ambazo zimesababisha uwepo wa shughuli nyingi za manunuzi.

Maelezo ya jumla ya mchakato wa manunuzi na usimamizi wa mkataba wakati wa ukaguzi yameonesha mapungufu yaliyoendelea kutokea mara kwa mara katika mchakato wa manunuzi na usimamizi wa mikataba. Mapungufu hayo yanaweza kuwa na athari ya kifedha, hasa kwa kuwa yanaweza kusababisha matumizi yasiyo na tija.

Mapungufu yaliyobainishwa kwa miaka mitatu mfululizo yanahusiana na kutofuatwa kwa taratibu sahihi za manunuzi; nukuu tatu za bei au zabuni za ushindani kutotumika kuwezesha uteuzi wa muuzaji kulingana na mchakato wa ushindani na wa haki. Wakati mwingine, bidhaa na huduma zilipatikana bila kibali cha bodi ya zabuni, bidhaa au huduma hazikuwa na kipaumbele, hivyo, kutokuwekwa kwenye mpango wa Mamlaka za Serikali za Mitaa, bidhaa na huduma zilinunuliwa nje ya orodha iliyoidhinishwa na kutambulika na Wakala wa Manunuzi Serikalini; na, mara kwa mara, bidhaa na huduma hazikuthibitishwa kupokelewa.

Hali hii ina athari kwenye matumizi ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ambapo, mara nyingi, bidhaa au huduma zinapatikana kwa bei kubwa zaidi na thamani ya fedha haikupatikana kutokana na kutokuwapo kwa udhibiti inaohakikisha kuwa michakato ya ushindani na ya haki inafanywa na Mamlaka za Serikali za Mitaa. Kutochukuliwa tahadhari katika suala hili kutapelekea kuwapo kwa matumizi ya manunuzi yasiyo na tija kila mwaka.

Hitimisho

Mapungufu yaliyoainishwa yanahitaji hatua za haraka na zinazozingatia kanuni za usawa, uwazi, ukamilifu, na ufanisi wa

gharama katika mchakato wa ununuzi unaotumika mara kwa mara. Pia, ihakikishwe kuwa watumishi wa idara ya manunuzi wana sifa wanazopaswa kuwa, nazo kwa mujibu wa Kifungu Na. 37(2) ya Sheria ya Manunuzi ya Umma (2011). Zaidi, Bodi ya Manunuzi ijumuishe timu sahihi ya wajumbe ili kuwezesha kufanyika kwa manunuzi yanayoendana na thamani ya fedha iliyotumika.

14.8 Mapungufu katika kusimamia matumizi

Usimamizi wa matumizi ya fedha za Umma kwa ujumla unasisitiza utekelezaji wa mambo matatu, yaani nidhamu ya fedha, ufanisi kwenye ugawaji wa fedha, na ufanisi katika uendeshaji. Nidhamu ya matumizi ya fedha ina maana serikali kutotumia zaidi ya kiasi kilichopangwa kutumika. Ufanisi kwenye ugawaji wa fedha humaanisha serikali kutumika kwenye mambo sahihi. Na ufanisi katika uendeshaji unamaanisha kuwa upatikanaji wa huduma zenye ubora na kwa gharama nafuu.

Ili kufikia utekelezaji wa mambo matatu yaliyotajwa hapo juu, serikali ilianzisha sheria mbalimbali, kanuni, sera na mifumo ya udhibiti wa ndani ambayo kila Mamlaka za Serikali za Mitaa inahitajika kutekeleza.

Kwa ujumla, utekelezaji unaonesha kasi isiyoridhisha, kwani kwa miaka mingi kunakuwa na mapungufu yanayofanana.Mapungufu hayo yanajumuisha; matumizi yasiyo na nyaraka sahihi, kukosekana kwa hati za malipo, madeni yatokanayo na uhamisho wa fedha kutorudishwa, na matumizi kufanyika nje ya vifungu vya matumizi vinavyostahili. Pia, kuna mapungufu ya matumizi katika akaunti ya amana ambapo malipo yalifanyika bila kuonesha kibali cha malip; na mara nyingine, kiasi kilichokopwa katika akaunti ya amana kilisalia bila kulipwa kwa muda mrefu, hivyo kuathiri utekelezaji wa shughuli zilizokusudiwa za akaunti ya amana.

Kuna maendeleo kidogo katika eneo la uwekaji wa viambatisho kwenye hati za malipo. Pia, tatizo la kukosekana kwa hati za malipo pindi zinapohitajika kwa ukaguzi limepungua idadi ya Mamlaka za Serikali za Mitaa zilizokuwa na mapungufu hayo zimepungua kutoka 146 kwa mwaka 2015/2016 na kuwa 130 kwa

mwaka 2016/2017. Pia, kiasi cha fedha kupungua kutoka Sh.Tz bilioni 12.9 mpaka Sh.Tz bilioni 5.8. Vilevile, kuna mabadiliko chanya kwenye matumizi yaliyolipwa kwa vifungu visivyo sahihi, kwani kiasi kimepungua kutoka Sh.Tz bilioni 3.3 2015/2016 hadi Sh.Tz bilioni 1.7 kwa mwaka 2016/2017 na idadi ya hoja za Mamlaka za Serikali za Mitaa kupungua kutoka 62 (2015/2016) hadi 44 (2016/2017).

Ingawa baadhi ya Mamlaka za Serikali za Mitaa zimekuwa zikifanya jitihada na juhudi katika kurekebisha mfumo wa udhibiti wa ndani, pia kuna baadhi ya Mamlaka za Serikali za Mitaa bado zinahitajika kufanya maboresho ya mifumo yao ya udhibiti wa ndani. Nina matumaini kuwa idadi na aina za mapungufu ya ukaguzi vitaendelea kupungua; na kwamba, hii inaweza kuwa mwanzo wa mwenendo mzuri katika kaguzi zijazo.

Mapendekezo

Napendekeza Mamlaka za Serikali za Mitaa ziboreshe mifumo wa udhibiti wa ndani hususani utunzaji wa nyaraka za matumizi, kuandaa bajeti yenye uhalisia, kuwasiliana na Ofisi ya Rais Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa ili kuboresha udhibiti wa bajeti kwenye mfumo wa malipo (Epicor) na iwapo kwa bahati mbaya matumizi yamefanyika nje ya vifungu sahihi, idhini ya mapitio ya bajeti ifanyike ili kurekebisha makosa ambayo yanaathiri usahihi wa Taarifa za Fedha.

14.9 Usimamizi usioridhisha wa Mali

Natia shaka jinsi rasilimali za Mamlaka za Serikali za Mitaa zinavyosimamiwa. Licha ya ukweli kwamba viwango vya uandaaji wa hesabu pamoja na maagizo vinaelekeza Mamlaka za Serikali za Mitaa kuhifadhi vyema kumbukumbu za rasilimali mali, bado kuna mapungufu katika kutambua na kuthaminisha mali za Mamlaka za Serikali za Mitaa. Sababu mojawapo ni kuwa Mamlaka za Serikali za Mitaa hazina rejista zinazotunza taarifa ya mali na zingine kutoandaliwa kama inavyotakiwa kiasi cha kusababisha hupelekea mali nyingi kutokuwa na thamani lakini bado zinatumika. Kuwapo kwa magari chakavu pasipo kutolewa maamuzi ya ama yauzwe ama

yatengenezwe; kutoorodheshwa kwa mali za Mamlaka za Serikali za Mitaa kwenye taarifa za fedha; kukosekana kwa usimamizi madhubuti wa bidhaa zilizopo ghalani na pia kuwepo kwa kiwango kikubwa cha fedha za wadaiwa wa muda mrefu.

Mapendekezo

Kwa kuboresha zaidi taarifa za fedha; ninazikumbusha Mamlaka za Serikali za Mitaa zote kuandaa na kuhifadhi vyema rejista za mali zisizohamishika kwa mujibu wa Mwongozo wa Fedha wa Serikali za Mitaa, 2009 na zinapaswa kusahihishwa mara kwa mara kwa kurekodi taarifa zote muhimu kwa mali zote; kuharakisha uuzaji wa mali ambazo hazitumiki na zinaonekana kuongeza gharama za kuziendesha ama kuzitengeneza kwa mujibu wa sera na taratibu za uuzaji wa mali za Umma; pia kuharakisha mchakato wa ulipwaji wa madeni ya wadai ya muda mrefu na kufuatilia wadaiwa wa Mamlaka za Serikali za Mitaa ili waweze kulipa madai yao na kuwezesha malipo kwa matumizi ya Mamlaka za Serikali za Mitaa.

14.10 Mapendekezo kwa Serikali kupitia Kifungu cha 12 cha Sheria ya Ukaguzi wa Umma ya mwaka 2008

Kifungu cha 12 cha Sheria ya Ukaguzi wa Umma ya mwaka 2008 kinampa mamlaka Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali kutoa mapendekezo kwa lengo la kuzuia au kupunguza matumizi ya fedha za umma yasiyo na tija; kuongeza ukusanyaji wa mapato; kuzuia hasara zinazohusu mali na fedha za umma zinazosababishwa na uzembe, wizi, kukosa uaminifu, udanganyifu na rushwa. Mapendekezo hayo yatatayarishwa na kuwasilishwa kwa Waziri husika kama nitakavyoona inafaa kwa kuboresha usimamizi wa mali na fedha za umma ikiwa ni pamoja na kurekebisha Kanuni, Miongozo au Maagizo yanayotolewa kupitia sheria zinazotambulika.

Katika kutekeleza jukumu langu la ushauri chini ya sheria iliyotajwa hapo juu, napendekeza Serikali ichukue tahadhari kwa kuzingatia na kuyapatia ufumbuzi masuala yafuatayo:

a) Kuboresha makusanyo yatokanayo na kodi ya majengo na ada za mabango
b) Uwekaji wa mfumo wa teknolojia ya habari na mawasiliano (ICT) kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa bila kuwepo kwa mazingira ya rafiki ya mfumo
c) Sheria na kanuni zinazopaswa kuangaliwa ili kuona uwezekano wa kufanyiwa mabadiliko

a) Kuboresha makusanyo yatokanayo na kodi ya majengo na ada za matangazo kutoka kwenye mabango

Marekebisho ya Sheria ya Fedha za Serikali za Mitaa, 1982 (CAP 290) (kama ilivyorekebishwa mwaka 2000) iliyoanzishwa na Kifungu Na. 38 cha Sheria ya Fedha ya 2016 imeipa jukumu Mamlaka ya Mapato Tanzania kukadiria, kutathmini, kukusanya na kuweka rekodi ya ukusanyaji wa kodi za majengo.

Pia Kifungu Na. 74 cha Sheria ya Fedha ya 2016 kinabadilisha Sheria za Mamlaka ya Mjini ya mwaka 1983 (CAP 289) kwa kufuta kifungu Na. 16 cha Sheria mama.

Marekebisho ni kama ilivyoelezwa hapo chini:

- Kifungu Na. 16 (1) kinahitaji, Waziri (Waziri wa Fedha na Mpango) kwa ushirikiana na Waziri anayehusika na Mamlaka ya Serikali za Mitaa na baada ya kupata uwakilishi kutoka Mamlaka za Serikali za Mitaa husika kuweka viwango kwa ajili ya eneo hilo ndani ya Tanzania Bara;

- Kifungu Na. 16 (2) kinahitaji, mapato yaliyokusanywa chini ya Sheria lazima yawekwe katika akaunti maalum inayopaswa kufunguliwa na Waziri (Waziri wa Fedha na Mpango) katika Benki ya Tanzania (BoT) kwa manufaa ya Mamlaka za Serikali za Mitaa;
- Kifungu Na. 16 (3) kinahitaji, mgawanyo na usambazaji wa mapato yaliyowekwa katika akaunti iliyotajwa chini ya kifungu kidogo cha (2) kuwa unapaswa kufanywa kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa mujibu wa kanuni

zilizotolewa na Waziri baada ya kushauriana na Waziri anayehusika na Mamlaka za Serikali za Mitaa.

Kwa mwaka 2016/2017, Mamlaka ya mapato Tanzania iliweza kukusanya jumla ya SH.TZ 23,443,673,850 ikiwa ni kodi ya majengo kutoka kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa 32. Hata hivyo, nilishindwa kuthibitisha utekelezaji wa taratibu zilizowekwa na Waziri za kutoa fedha za kodi zilizokusanywa na kiasi kilichotolewa kwa kila Mamlaka za Serikali za Mitaa.

Pia, Sura ya 31A (1) ya Sheria ya Fedha za Serikali za Mitaa, 1982 (kama ilivyorekebishwa mwaka 2017), inaipa TRA mamlaka ya ziada ya kukadiria, kutathmini, kukusanya na kupokea ada za matangazo kutoka kwenye mabango.

Zaidi ya hayo, marekebisho yaliyofanywa mwaka 2017 kwa Sheria ya Mamlaka ya 1983 (Sura 289) imefuta Kifungu Na. 16 (2) na kuingiza vifungu vipya; (2) na (2A) ambavyo vinatoa maelekezo kuwa kiwango cha fedha kinachokusanywa na TRA kuwasilishwa katika Mfuko Mkuu na ugawaji wa fedha za mapato yaliyokusanywa kupelekwa kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa kulingana na bajeti yake.

Mapendekezo

Ili kuongeza makusanyo, nashauri Serikali yafuatayo:

a) Kuanzisha utaratibu ambapo TRA itashirikiana na Wafanyakazi wa Mamlaka za Serikali za Mitaa za Mitaa kutambua na kugawa ankara kwa ajili ya mali zinazopimwa pamoja na mabango. Hii ni kutokana na TRA kutokuwa na wafanyakazi wa kutosha kuwezeza kukusanya kwa kiwango cha juu kodi hizo kutoka katika Miji, Manispaa na Majiji.
b) Kurekebisha kifungu Na. 16 (3) cha Sheria ya Miji ya mwaka 1983 (Imebadilishwa 2016) ambacho kwa maoni yangu kinakinzana na Kifungu Na.16 (2) ya Sheria ya Miji ya 1983 (iliyorekebishwa 2017) kinachohitaji Waziri kutoa kanuni za

kuongoza ugawaji wa mapato yaliyokusanywa na Mamlaka za Serikali za Serikali za Mitaa wakati Sura ya 16 (2) inaelekeza kuwa mapato yaliyokusanywa kurejeshwa Mamlaka za Serikali za Mitaa kulingana na bajeti yake.

c) Kupitia Kifungu Na. 6 (1) cha Sheria ya Miji ya mwaka 1983 (iliyorekebishwa 2017) kuzifikiria Halmashauri za Wilaya kama eneo linaloweza kukutumika kukusanya kodi za majengo ili TRA iwe na mamlaka ya kukusanya na kuwajibika kukusanya pia kwenye Wilaya.

b) Uwekaji wa mfumo wa teknolojia ya habari na mawasiliano (ICT) kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa bila kuwepo kwa mazingira ya rafiki mfumo

Nilitathmini mazingira ya Teknolojia ya Mamlaka za Serikali za Mitaa kuhusiana na uendeshaji wa mifumo ya teknolojia ya habari na mawasiliano (ICT) na kutambua uwepo wa udhaifu mkubwa kama vile kutokuwa na uanzishwaji wa kamati za uendeshaji wa ICT, kukosekana kwa mpango wa mfumo na mipango ya kimkakati ya ICT, kukosekana kwa mpango wa kuondoa athari zitokanazo na mfumo wa ICT, mipango endelevu ya mfumo wa ICT na Sera ya ICT.

Kwa maoni yangu, mazingira ya uendeshaji wa ICT katika Mamlaka za Serikali za Mitaa hayajawahi kuwa rafiki na hayaendani na uwekezaji wa serikali unaoendelea katika upatikanaji na uwekaji wa mifumo mbalimbali kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa. Kwa mantiki hiyo, masuala muhimu yaliyopo kwenye mifumo kama vile utawala bora wa mifumo, usiri, uaminifu na upatikanaji wa habari za Mamlaka za Serikali za Mitaa hayashughulikiwi vizuri katika ngazi ya Mamlaka za Serikali za Mitaa hivyo huhatarisha uhakika wa taarifa zote za fedha na usimamizi zinazozalishwa kutoka mifumo hii.

Wakati wa tathmini sikuweza kuthibitisha kama Mamlaka za Serikali za Mitaa zikiwa ndio watumiaji wa mwisho zilipata fursa

ya kutoa maoni yao na mapendekezo juu ya usahihi wa mifumo iliyopo na mazingira halisi ya uendeshaji kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa. Kwa mfano, nilishuhudia uwepo wa mifumo kama vile Lawson, BEMIS, LGRCIS, Planrep, MIS na zaidi ambayo haijaunganishwa au kuingiliana na mifumo mikuu ya Serikali kama vile Epicor. Mifumo isiyo tegemezi na mifumo pishanishi ni vigumu kuisimamia na hupelekea udurufu wa kazi zinazofanana hivyo kupelekea kuongezeka kwa hatari ya makosa wakati wa kuunganisha taarifa kutoka kwenye mifumo tofauti.

Zaidi ya hayo, nilibaini kutokuwepo kwa mafunzo ya kutosha kuhusu uendeshaji wa mifumo hii na kutokuwepo kwa uboreshaji wa mifumo inayosababishwa na ukosefu wa fedha za kujenga uwezo. Watumiaji wengi wa mifumo kwenye Mamlaka za Serikali za Mitaa hawajahudhuria mafunzo. Mafunzo ya muda mfupi ambayo yalifanyika kwa namna isiyokidhi malengo ya mifumo ilipelekea kuwepo kwa pengo la ujuzi kwa masuala ya ICT. Wakaguzi wa Ndani wa Mamlaka za Serikali za Mitaa ambao ni sehemu ya mfumo wa udhibiti wa ndani wa Mamlaka za Serikali za Mitaa wana ufahamu mdogo juu ya mifumo hii. Pia nilibaini kuwa, baadhi ya badilifu (modules) za mifumo zilizo na leseni ya matumizi hazijaboreshwa au hazitumiki kutokana na kutokuwepo kwa ujuzi na uwezo kwa watumiaji na pia kwa kiwango kikubwa taarifa za hesabu bado zinaandaliwa nje ya mfumo.

Mapendekezo

Ninapendekeza Serikali kuhakikisha kuwa changamoto za mazingira ya ICT zinashughulikiwa kikamilifu ili kuhakikisha kuwa Mamlaka za Serikali za Mitaa zinakabiliana na uwekezaji wa Serikali katika ICT ili kukuza uaminifu katika usimamizi wa fedha na uandaaji sahihi wa taarifa.

Zaidi ya hayo, Serikali iwe ikizifanyia kazi changamoto zinazoonekana wakati wa kujaribu mfumo kwenye maeneo ya majaribio kabla ya mfumo kuanza kutumika kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa zote na kuandika somo walilolipata kwa ajili ya

maamuzi ya baadae wakati wa ununuzi wa mifumo mipya. Wakati wa uchunguzi na majaribio, Serikali inashauriwa kuwashirikisha kwa karibu Mamlaka za Serikali za Mitaa kama mtumiaji wa mwisho na mnufaika wa mifumo.

Serikali inapaswa kuzingatia pia upatikanaji wa mifumo ambayo inaweza kuunganishwa au kuingiliana na Mfumo Mkuu ili kupunguza gharama za uendeshaji wa mifumo hii.

Pia ninaishauri Serikali wakati mchakato wa bajeti kutenga bajeti kwa ajili ya kujenga uwezo ili kupunguza pengo la ujuzi na kuongeza matumizi sahihi na kamili ya mifumo hii.

c) Changamoto zilizopo kwenye Sheria ya Manunuzi na Kanuni zake, pamoja na kanuni za bodi za zabuni kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa

Katika ukaguzi wa manunuzi nilibaini baadhi ya mapungufu ambayo kwa mtazamo wangu yalikuwa yanachangiwa kwa kiasi kikubwa na mianya iliyopo kwenye sheria za manunuzi. Yafuatayo ni baadhi ya mianya niliyoibaini:

(i) Kanuni Na. 166 (1) na (2) za Kanuni za Manunuzi ya Umma

Kanuni hii inahusiana na manunuzi madogomadogo ambapo Kanuni ndogo Na. 166 (1) inatanabaisha kuwa manunuzi madogo yanaweza kufanywa na Taasisi kwa kununununua moja kwa moja kutoka maduka makubwa, maduka au maduka ya madawa, au sehemu zinazofanana na hizo ikiwa gharama za manunuzi hayo hayazidi ukomo wa SH.TZ 5,000,000 uliowekwa kwenye jedwali la saba la Kanuni za Manunuzi ya Umma.

Kanuni ndogo ya 2 pia inaelezea kuwa mchakato wa manunuzi madogomadogo hauhitaji yafuatayo:

(a) Nyaraka za maombi ya manunuzi;
(b) Maombi ya zabuni;
(c) Ufunguzi wa zabuni;
(d) Nukuu ya mshindi wa zabuni; au
(e) Nyaraka za mkataba uliosainiwa.

Zaidi ya hayo, Kanuni kidogo ya 4 inaelekeza kuwa Taasisi inaweza kulipa malipo madogomadogo kwa kutumia fedha taslimu, masurufu au kadi za manunuzi.

Kanuni tajwa hapo juu zimepelekea kuwepo kwa mianya kwenye manunuzi ya Umma hususani:

- Manunuzi ya bidhaa na huduma kufanyika kwenye maduka ya rejareja na maduka ya vinywaji kwa kudhania na kuamini ya kuwa neno "maduka makubwa, maduka au maduka ya madawa, au sehemu zinazofanana na hizo" yanajumuisha maduka ya rejareja na maduka ya vinywaji. Kuna haja ya kutolewa ufafanuzi wa ziada kuhusiana na neno "sehemu zinazofanania" ili kuwe na uelewa wa pamoja ni sehemu gani sahihi ambayo taasisi zinapaswa kwenda kufanya manunuzi madogomadogo.

- Kuna hatari ya kugawanya kiwango cha manunuzi ili manunuzi yasizidi ukomo wa SH.TZ 5,000,000 ili kukwepa manunuzi kwa njia ya ushindani.

- Manunuzi toka kwa wauzaji holela kunapelekea kuwepo kwa manunuzi ya bidhaa zisizokuwa na ubora kwa gharama kubwa; na mara nyingi bei za bidhaa zinazotozwa huenda hazitokani na ushindanishi wa bei.

- Manunuzi madogomadogo yanainyima fursa Taasisi husika kukusanya mapato yatokanayo na malipo yanayofanyika kwa hundi yakiwemo ushuru wa huduma na kodi ya zuio.

- Utumiaji wa fedha taslimu na masurufu kwa manunuzi madogomadogo unaweza kupelekea uwepo kwa manunuzi yasiyo na tija na yasiyopangwa.

(ii) Kanuni Na. 58 ya Kanuni za Manunuzi ya Umma,2013

Kanuni hii inatoa mwongozo wa kuidhinisha manunuzi kupitia azimio la bodi ya zabuni, yaani maamuzi ya bodi ya zabuni bila kufanyika kikao bali zinazungushwa nyaraka kwa wajumbe wa bodi

ya zabuni ili wasome na kuidhinisha au kutoa sababu kimaandishi kuelezea kutokubaliana na yaliyomo kwenye nyaraka hizo. Nusu ya wajumbe wa bodi ya zabuni inakidhi akidi na inawakilisha Bodi nzima ya zabuni kwenye uidhinishaji wa manunuzi kwa njia ya kuidhinisha manunuzi kupitia azimio la bodi ya zabuni.

Kanuni ndogo ya 1 inaelezea kuwa, maamuzi ya Bodi ya Zabuni yanaweza kufanywa na Bodi ya Zabuni pasipo kuwepo kikao kupitia uidhinishaji manunuzi kwa njia ya azimio la bodi ya zabuni

Hatahivyo kuna mianya hutokea wakati wa kutekeleza Kanuni hii ikiwepo ifuatayo:

(a) Hakuna ukomo wa kiwango cha udhinishaji wa manunuzi kupitia uidhinishaji manunuzi kwa njia ya azimio la bodi ya zabuni, ambapo wakati mwingine manunuzi yanahusisha kiasi kikubwa cha fedha yaliyopitishwa kupitia njia hiyo. Kwa kutumia uidhinishaji manunuzi kwa njia ya azimio la bodi ya zabuni, inaminya fursa kwa Bodi ya Zabuni kupitia kwa ukaribu na kwa pamoja mchakato wa manunuzi.

(b) Hata hivyo, kanuni ndogo ya 3 inaelekeza kuwa mjumbe yeyote wa Bodi ya Zabuni ana haki ya kuomba maamuzi yaliyofanyika huko nyuma kujadiliwa kwenye kikao cha Bodi ya Zabuni lakini inaweza isiwezekane ikiwa akidi ya wajumbe wa Zabuni ilikosa uadilifu, ujuzi au haikuzingatia sheria na kanuni za manunuzi ya Umma.

(c) Kanuni ndogo ya 4 inaelezea kuwa “nusu ya wajumbe wa Bodi ya Zabuni watakaunda akidi ya maamuzi ya Bodi nzima ya Zabuni”. Nashauri kuwa uwiano wa wajumbe wanaopaswa kuunda akidi unatakiwa kuzidi nusu ya wajumbe ili kupunguza hatari ya kuwepo kwa maamuzi yasiyo sahihi.

(iii) Uhitaji wa kulinganisha Sheria na Kanuni za Manunuzi ya Umma

Kwa sasa kuna sheria mbili za manunuzi ya Umma zinazotumika kwenye Mamlaka za Serikali za Mitaa ambazo ni Sheria ya Manunuzi

ya Umma ya mwaka 2011 na kanuni zake pamoja na Kanuni za Bodi za zabuni kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2014.

Nimekuja kuona kuwa kuna kanuni mbili zinazokinzana kuhusiana na ushiriki wa mwakilishi wa idara nufaika na manunuzi wakati wa tathimini ya Zabuni za Idara husika.

Kifungu Na. 39(1)(e) cha Sheria ya Manunuzi ya Umma ya mwaka, 2011, inaeleza kuwa idara nufaika kwenye Taasisi inayofanya manunuzi inatakiwa iwe na mwakilishi kwenye timu ya tathimini ya Zabuni kwa Idara husika. Maelekezo haya yanakinzana na Kanuni ya 27(3) ya Kanuni za Bodi za zabuni kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2014 inayoeleza kuwa mwakilishi wa idara nufaika na manunuzi husika hatakiwa kuwa miongoni mwa wajumbe wa Kamati ya kutathimini Zabuni.

Hili mojawapo ya jambo linalooonesha ukinzani kwenye matumizi ya Sheria za manunuzi. Hivyo nashauri Serikali kuondoa mwingiliano wa Sheria na Kanuni kwenye manunuzi ya Umma.

(iv) Ongezeko la muda kwenye Mikataba

Kifungu Na. 77(3) cha Sheria ya manunuzi ya umma ya mwaka 2011 kinaelekeza kuwa ongezeko la muda litaongezwa na Afisa Masuuli kwa mujibu wa taratibu zilizoainishwa kwenye kanuni za manunuzi ya umma.

Kanuni ya 111 ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013 inaongelea kuhusu ongezeko la muda kwenye mikataba, na kanuni ndogo ya kwanza (1) inaelekeza kuwa amri ya ongezeko la muda kwenye mikataba linaweza kutolewa pekee na Afisa Masuuli na sababu zilizopelekea ongezeko hilo zinapaswa kuainishwa kwenye kumbukumbu za kutekeleza Mradi.

Hata hivyo, Kanuni haijaeleza bayana ukomo wa muda na ukomo wa idadi kwenye ongezeko la muda linalopaswa kutolewa na Afisa Masuuli kwenye Mkataba. Hii hupelekea kuwe na mwanya kwa Mkandarasi kupewa muda wa nyongeza kuzidi muda wa mwanzo

mkataba. Hivyo kupelekea kuchelewa kutekeleza shughuli za mikataba husika na hupelekea ongezeko la bei kwenye mikataba.

VIAMBATISHO

2.0 HATI ZA UKAGUZI

Kiambatisho 2.0:1: Mamlaka za Serikali za Mitaa zenye Hati inayoridhisha

Na.	Jina la Halmashauri	Na.	Jina la Halmashauri	Na.	Jina la Halmashauri
1	H/Jiji Arusha	42	H/M Musoma	83	H/W Kondoa
2	H/W Arusha	43	H/W Mvomero	84	H/Mji Kondoa
3	H/W Babati	44	H/W Mwanga	85	H/W Kongwa
4	H/W Bagamoyo	45	H/Jiji Mwanza	86	H/Mji Korogwe
5	H/W Bahi	46	H/W Nachingwea	87	H/W Kwimba
6	H/W Bariadi	47	H/W Namtumbo	88	H/W Kyela
7	H/Mji Bariadi	48	H/Mji Nanyamba	89	H/W Kyerwa
8	H/W Biharamulo	49	H/W Nanyumbu	90	H/W Lindi
9	H/W Buhigwe	50	H/W Newala	91	H/M Lindi
10	H/W Bukoba	51	H/W Nkasi	92	H/W Liwale
11	H/W Bukombe	52	H/Mji Newala	93	H/W Ludewa
12	H/W Bumbuli	53	H/W Ngara	94	H/W Nsimbo
13	H/W Bunda	54	H/W Ngorongoro	95	H/W Nyang'hwale
14	H/Mji Bunda	55	H/W Njombe	96	H/W Nyasa
15	H/W Busega	56	H/Mji Njombe	97	H/W Nzega
16	H/W Busokelo	57	H/W Iringa	98	H/Mji Nzega
17	H/W Butiama	58	H/M Iringa	99	H/W Rorya
18	H/W Chalinze	59	H/W Itigi	100	H/W Ruangwa
19	H/W Chamwino	60	H/W Itilima	101	H/W Rufiji
20	H/W Chato	61	H/Mji Kahama	102	H/W Rungwe
21	H/W Chemba	62	H/W Kakonko	103	H/W Same
22	H/W Chunya	63	H/W Kalambo	104	H/W Sengerema
23	H/Jiji Dar es Salaam	64	H/W Kaliua	105	H/W Serengeti
24	H/M Dodoma	65	H/W Karagwe	106	H/W Shinyanga
25	H/W Gairo	66	H/W Karatu	107	H/M Shinyanga
26	H/W Geita	67	H/W Kasulu	108	H/W Sikonge
27	H/Mji Geita	68	H/Mji Kasulu	109	H/W Singida
28	H/W Hai	69	H/W Kibaha	110	H/M Singida
29	H/W Hanang	70	H/Mji Kibaha	111	H/W Songea
30	H/Mji Handeni	71	H/W Kibiti	112	H/M Songea
31	H/Mji Ifakara	72	H/W Kibondo	113	H/W Madaba
32	H/W Igunga	73	H/M kigamboni	114	H/W Mafia
33	H/W Ikungi	74	H/W Kilindi	115	H/Mji Mafinga
34	H/M Ilala	75	H/W Kilolo	116	H/W Magu

Na.	Jina la Halmashauri	Na.	Jina la Halmashauri	Na.	Jina la Halmashauri
35	H/W Ileje	76	H/W Kilombero	117	H/Mji Makambako
36	H/M Ilemela	77	H/W Kilosa	118	H/W Makete
37	H/W Iramba	78	H/W Kilwa	119	H/W Malinyi
38	H/W Mufindi	79	H/M Kinondoni	120	H/W Manyoni
39	H/W Muheza	80	H/W Kisarawe	121	H/W Masasi
40	H/W Muleba	81	H/W Kishapu	122	H/Mji Masasi
41	H/W Musoma	82	H/W Kiteto	123	H/W Maswa
124	H/W Mbarali	139	H/W Morogoro	153	H/W Tabora
125	H/Jiji Mbeya	140	H/M Morogoro	154	H/W Tandahimba
126	H/W Mbeya	141	H/W Moshi	155	H/Jiji Tanga
127	H/Mji Mbinga	142	H/M Moshi	156	H/W Tarime
128	H/W Mbozi	143	H/W Mpanda	157	H/Mji Tarime
129	H/W Mbulu	144	H/M Mpanda	158	H/M Temeke
130	H/Mji Mbulu	145	H/W Mpimbwe	159	H/Mji Tunduma
131	H/W Meatu	146	H/W Mpwapwa	160	H/W Tunduru
132	H/W Missenyi	147	H/W Msalala	161	H/M Ubungo
133	H/W Mkalama	148	H/W Mtwara	162	H/W Ulanga
134	H/W Mkinga	149	H/M Mtwara	163	H/W Urambo
135	H/W Mkuranga	150	H/W Songwe	164	H/W Ushetu
136	H/W Mlele	151	H/W Sumbawanga	165	H/W Uvinza
137	H/W Momba	152	H/M Sumbawanga	166	H/W Wang'ing'ombe
138	H/W Monduli				

Kiambatisho 2.0:2: Halmashauri zenye hati yenye shaka na isiyoridhisha pamoja na misingi ya hati hizo

Mamlaka za Serikali za Mitaa zenye Hati Isiyoridhisha	
1.	**Hamashauri ya Manispaa ya Kigoma/Ujiji**
i.	**Amana/fedha ambayo haijapokelewa benki na haina viambatisho SH.TZ 219,220,242** Fedha taslimu na zilizosalia Benki hadi kufikia tarehe 30 Juni, 2017 zimejumuisha kiasi cha SH.TZ 219,220,242 ambacho kilikuwa hakijapelekwa benki na wala hakikuwepo kwa mtunza fedha, na menejimenti haikuweza kutoa nyaraka na maelezo kuniwezesha kujiridhisha ukweli wa fedha hizo zilipo.
ii.	**Mali, Mitambo na Vifaa (PPE) vimeoneshwa zaidi kwa SH.TZ 12,407,891,777** Maelezo ya ziada Na. 42 ya taarifa ya fedha yameonesha thamani ya Mali, Mitambo na Vifaa kuwa ni SH.TZ 68,247,558,197; ingawa, mapitio yangu ya taarifa ya uthamini wa mali umebaini kwamba thamani ya Mali, Mitambo na Vifaa ilikuwa SH.TZ 55,839,666,420 na hivyo kupelekea thamani ya Mali, Mitambo na Vifaa kuoneshwa zaidi kwa SH.TZ 12,407,891,777.
iii.	**Thamani ya Mali, Mitambo na Vifaa isiyothibitishwa SH.TZ 2,891,630,014** Thamani ya Mali, Mitambo na Vifaa chini ya maelezo ya ziada Na. 42 ya taarifa za fedha imejumuisha kiasi cha SH.TZ 2,891,630,014 kuwa ni thamani ya mali zilipokelewa kutoka Mpango wa Kuendeleza Majiji na Miji Tanzania (TSCP); Mali hizo ni magari, malori na mashine ya kuchimbua, buldoza na mitambo ya ujenzi wa barabara. Hata hivyo, hapakuwa na misingi ya uthamini shaji wa mali hizo ili kuniwezesha kuthibitisha thamani iliyooneshwa. Kutokuwepo kwa ufafanuzi na nyaraka za kuthibitisha thamani ya mali iliyooneshwa ni vigumu kuthibitisha endapo kiasi kilichooneshwa ni sahihi au la.
iv.	**Tofauti isiyotolewa maelezo ya thamani ya kazi za ujenzi zinazoendelea SH.TZ 1,698,670,766** Thamani ya Mali, Mitambo na Vifaa chini ya maelezo ya ziada Na. 42 ya taarifa za fedha imejumuisha kiasi cha SH.TZ 1,613,085,572 kikiwa thamani ya kazi za ujenzi zinazoendelea. Hata hivyo, kiasi hicho hakikuweza kuendana na

thamani ya kazi za ujenzi zinazoendelea iliyooneshwa kwenye maelezo ya ziada Na. 46 ya taarifa ya fedha ambayo ni kiasi cha SH.TZ 3,311,756,338, hivyo kupelekea uwepo tofauti isiyo na maelezo ya jumla ya SH.TZ 1,698,670,766.

v. Fedha taslim zilizokusanywa na wakala wa kukusanya mapato hazijawasilishwa SH.TZ 17,173,700

Ukaguzi niliofanya umebaini kuwa, fedha kiasi cha SH.TZ 4,943,400 na SH.TZ 12,230,300 zilizokusanywa kupitia mashine mbili za kukusanyia mapato (POS) ambazo zilikabidhiwa kwa Major Car Accessories (ID 20050000628) na Amri Said (ID.200500001785) kwa mtiririko huo hazikupelekwa benki wala kuonehswa katika Taarifa za Fedha za Halmashauri. Aidha, mashine hizo mbili za kukusanyia mapato hazikuweza kuthibitishwa uwepo wake. Kwa hiyo, thamani ya wadaiwa wa Halmashauri katika taarifa zake za fedha imeoneshwa pungufu kwa SH.TZ 17,173,700.

vi. Wadaiwa wa maduhuli kwenye Mfumo wa Taarifa ya Ukusanyaji wa Maduhuli kwa Serikali za Mitaa (LGRCIS) ambao hawakuingizwa kwenye taarifa za fedha SH.TZ 709,944,308

Mapitio ya orodha ya wadaiwa kutoka kwenye Mfumo wa Taarifa ya Ukusanyaji wa Maduhuli kwa Serikali za Mitaa (LGRCIS) ya tarehe 29 Juni, 2017 umebaini kuwa, kulikuwa na bakaa ya kiasi cha SH.TZ 709,944,308 ambacho hakijawasilishwa Halmashauri kutoka kwa wakusanyaji mapato walioajiriwa na kupewa mashine za kukusanyia mapato. Ukaguzi wangu ulibaini kuwa kiasi hicho cha mapato hakijawasilishwa na hakijaoneshwa wala kutolewa maelezo kwenye taarifa ya fedha.

vii. Malipo ya posho yenye nyaraka pungufu SH.TZ 71,465,000

Malipo ya posho kiasi cha SH.TZ 71,465,000 yamejumuishwa katika matumizi ya mwaka ya Halmashauri. Sikuweza kupata nyaraka husika au ufafanuzi kuthibitsha uhalali na usahihi wa matumizi hayo. Kwa hiyo, ilikuwa vigumu kujiridhisha kama kiasi hicho cha fedha kilioneshwa kwa usahihi na kilitumika kwa shughuli zilizoidhinishwa na Halmashauri.

viii. Fedha za ruzuku za maendeleo kwa Serikali za Mitaa (LGCDG) kumetumika kwa shughuli zisizofahamika SH.TZ 133,312,200

	Katika mwaka wa ukaguzi, Halmashauri ilipokea kiasi cha SH.TZ 271,165,000 kutoka Hazina kwa ajili ya kutekeleza shughuli za maendeleo zilizopangwa kutekelezwa kupitia fedha za ruzuku za maendeleo kwa Serikali za Mitaa. Hata hivyo, nilibaini kuwa menejimenti ya Halmashauri ilibadili matumizi ya fedha hizo kiasi cha SH.TZ 133,312,200 kwenda kwenye shughuli zisizofahamika ambazo hazikupangwa kwenye bajeti ya fedha za ruzuku za maendeleo kwa Serikali za Mitaa. Hivyo, mawanda ya ukaguzi wa matumizi hayo yalikwazwa.
ix.	**Tofauti ya takwimu linganifu kwenye taarifa ya fedha** Mapitio ya taarifa ya fedha yamebaini kwamba, kuna tofauti kubwa kati ya takwimu linganifu za mwaka unaoshia tarehe 30 Juni, 2016 na zile zilioneshwa kwenye mwaka husika unaoshia tarehe 30 Juni, 2017. Hakuna marekebisho ya taarifa ya fedha ya mwaka unaoishia tarehe 30 Juni, 2016 yaliyofanyika kurekebisha tofauti hiyo.
x.	**Kutosahihishwa kwa makosa ya mwaka uliopita** Kiwango cha 3 Aya 47 ya Viwango vya Kimataifa vya Uhasibu katika Sekta ya Umma (IPSAS 3), inahitaji marekebisho ya makosa makubwa ya kipindi kilichopita yafanyike kwenye kipindi husika katika seti ya kwanza ya Taarifa za Fedha zilizoidhinishwa kwa matumizi baada ya makosa hayo kugundulika. Kinyume na matakwa ya viwango tajwa, takwimu za kulinganisha kwenye taarifa ya fedha kwa mwaka unaoishia tarehe 30 Juni, 2017 zimejumuisha makosa ya kipindi kilichopita ambayo hayakurekebishwa. Hii inajumuisha Mali, Mitambo na Vifaa kuoneshwa pungufu kwa SH.TZ 380,000,000 na kuoneshwa pungufu kwa bakaa ya ruzuku ya matumizi ya kawaida kwa SH.TZ 3,115,351,810. Kutokana na kukosekana kwa marekebisho, Mali/mtaji iliyooneshwa kwenye taarifa za fedha za Halmashauri kwa tarehe 1 Julai, 2016 na twakwimu zake za kulinganisha zilipotoshwa.
2.	**Halmashauri ya Wilaya ya Kigoma**
i.	**Uwasilishaji usio sahihi wa mali/mtaji (Net Asset/Equity) katika Taarifa ya Mizania ya hesabu ya mwaka unaoushia tarehe 30 Juni, 2017** Kulingana na kiwango cha kwanza cha Viwango vya Kimataifa vya Uhasibu katika Sekta ya Umma (IPSAS 1), Taarifa ya Mizania ya Hesabu kwa taasisi za Umma inatakiwa kufafanua Mali/mtaji kama mjumuisho wa mtaji ulichangiwa, jumla ya faida/hasara iliyojumuishwa na akiba. Hata hivyo, Taarifa ya Mizania ya hesabu ya Halmashauri ya Wilaya ya Kigoma kuishia tarehe 30 Juni, 2017 haikuandaliwa vizuri ambapo sehemu ya Mali/mtaji zilijumuisha tu faida iliyojumuishwa

kwa mwaka wa ukaguzi ambayo ni SH.TZ 11,168,376,000 wakati ilipaswa kujumuisha, faida jumuifu kiasi cha SH.TZ 4,028,937,000; faida inayotokana na kuthaminisha mali ya SH.TZ 6,892,739 na faida ya mwaka ambayo ni SH.TZ 246,699. Matokeo yake, uwasilishwaji wa Mali/mtaji katika Taarifa ya Mizania ya hesabu ni wa kupotosha.

ii. **Tofauti ya SH.TZ 5,896,523,000 kati ya bakaa ya ruzuku ya mali za kudumu iliyooneshwa kwenye taarifa ya fedha iliyowasilishwa tarehe 13 Disemba 2017 na Taarifa za Fedha zilizorekebishwa na kuwasilishwa tarahe 2 Machi 2018 haina maelezo ya ufafanuzi**

Taarifa ya Mizania ya hesabu kwa Halmashauri ya Wilaya Kigoma hadi tarehe 30 Juni, 2017 iliyopokelewa tarehe 13 Disemba 2017 imeonesha bakaa ya ruzuku ya mali za kudumu ya SH.TZ 5,913,081,000. Hata hivyo, taarifa za fedha zilizorekebishwa na kuwasilishwa tarehe 2 Machi 2018 imeonesha bakaa ya ruzuku ya mali za kudumu kuwa ni SH.TZ 11,809,604,000. Hii ilisababisha tofauti isiyokuwa na maelezo ya SH.TZ 5,896,523,000 ambayo inasababisha shaka juu ya usahihi wa bakaa iliyooneshwa.

iii. **Ongezeko lisilo sahihi kwenye takwimu linganifu ya jumla ya mali iliyooneshwa kwenye Taarifa ya Mizania ya hesabu hadi kufikia tarehe 30 Juni, 2017 kiasi cha SH.TZ 27,082,000**

Nilibaini kuwa takwimu linganifu za jumla ya mali iliyooneshwa kwenye taarifa za fedha zilizorekebishwa na kuwasilishwa tarahe 2 Machi 2018 imeongezwa kimakosa ambapo kiasi kilichooneshwa ni SH.TZ 26,334,396,000, wakati ukokotozi niliofanya utafikia kiasi cha SH.TZ 26,361,478,000 na kusababisha tofauti ya SH.TZ.27,082,000. Hivyo, kiasi linganifu cha mali/mtaji pia kimeoneshwa pungufu kwa kiasi cha SH.TZ 27,082,000 kutokana na kosa hili.

iv. **Tofauti isiyo na maelezo inayotokana na mabadiliko ya takwimu linganifu kwenye maelezo ya ziada ya taarifa ya fedha**

Mapitio ya maelezo ya ziada Na. 28 ya taarifa ya fedha kuhusu Mali, Mitambo na Vifaa yamebaini kwamba kwa mwaka 2015/2016, magari yalioneshwa katika thamani halisi ya manunuzi ya SH.TZ 1,014,438,000. Hata hivyo katika mwaka 2016/2017, thamani halisi ya magari iliyooneshwa ni SH.TZ.785,000,000 na kusababisha tofauti ya SH.TZ 229,438,000 isiyokuwa na maelezo ya ufafanuzi.

Vile vile, maelezo ya zaida Na. 40 ya taarifa ya fedha juu ya bakaa ya ruzuku ya mali za kudumu imejumuisha uchakavu jumuifu wa SH.TZ 5,201,022,000. Hata hivyo, takwimu linganifu ya uchakavu uliojumuishwa kwa kipindi husika ulikuwa SH.TZ 5,091,081,000 na kusababisha tofauti ya SH.TZ 109,941,000 isiyokuwa na ufafanuzi.

Zaidi ya hayo, mali zilizoongezeka na kuoneshwa kwenye maelezo ya ziada Na. 40 ya taarifa ya fedha ilikuwa ni SH.TZ 1,186,466,000. Hata hivyo, maelezo ya ziada Na. 28 ya taarifa ya fedha inajumuisha mali zilizoongezeka zilizopakana kupitia ruzuku ni SH.TZ 1,209,701,000 ambayo pia inaelezwa katika taarifa ya matumizi ya mali za kudumu. Kwa kuwa mali zilizoongezeka zilizopatikana kupitia ruzuku zinapaswa kuwa sawa katika maelezo ya ziada Na. 28 na Na. 40. Haikuwa wazi kwangu ni kwa jinsi gani kiasi hicho kilivyofikiwa.

v. Ukokotozi usio sahihi wa bakaa kati ya faida ya mwaka na mtaji kwa kipindi kinachoishia 30 Juni, 2017 SH.TZ 3,250,003,000

Taarifa kuhusu mabadiliko ya mtaji kwa mwaka unaoishia 30 Juni, 2017 imeonesha salio anzia kati ya faida ya mwaka na mtaji wa SH.TZ 4,028,937,000 wakati faida ya mwaka ni SH.TZ 246,699,000 ambayo inaleta jumla ya SH.TZ 4,275,636,000. Ingawa, bakaa kati ya faida ya mwaka na mtaji imeoneshwa kuwa ni SH.TZ 1,025,633,000 na kusabibisha tofauti ya SH.TZ 3,250,003,000 ambayo haikutolewa maelezo.

vi. Upungufu wa matumizi usiothibitishwa katika Taarifa za Fedha zilizorekebishwa SH.TZ 122,920,000

Kwenye taarifa ya fedha ya Halmashauri ambayo iliwasilishwa tarehe 13 Desemba, 2017, Halmashauri imeonesha kiasi cha SH.TZ 439,669,000 kama gharama za mafunzo. Ingawa kwenye taarifa ya fedha iliyorekebishwa na kuwasilishwa tarehe 2 Machi, 2018 gharama za mafunzo zilipunguzwa na kufikia SH.TZ 316,749,000 bila kuwa ufafanuzi wa mabadiliko yaliyofanywa, hiyo ilisababisha kupungua kwa matumizi kwa kiasi cha SH.TZ 122,920,000

vii. Kuoneshwa zaidi kwa Mali za Kifedha SH.TZ 27,082,000

Maelezo ya ziada Na. 36 ya taarifa ya fedha yanafafanua Taarifa ya Mizania ya Hesabu iliyoonesha Mali nyingine za kifedha kiasi cha SH.TZ 54,164,000. Ingawa kiasi halisi cha fedha kilichowekezwa Bodi ya Mkopo ya Serikali za Mitaa hadi

kufikia tarehe 30 Juni, 2017 ni SH.TZ 27,082,000 na kusababisha kuoneshwa zaidi kwa Mali za kifedha kwa SH.TZ 27,082,000.

viii. Kuoneshwa zaidi kwa madeni ya Halmashauri kwa kiasi cha SH.TZ 27,082,000

Madeni ya muda mrefu yamejumuisha kiasi cha SH.TZ 27,082,000 ambacho ni kiasi kinachopaswa kumaliziwa kufikia kima cha chini cha akiba ya lazima kinachohitajika na Bodi ya Mikopo ya Serikali za Mitaa hadi kufikia tarehe 30 Juni, 2017 ili Halmashauri iweze kustahili kukopa. Kiasi hiki hata hivyo, hakikuwa na ufafanuzi sahihi na nyaraka za kuthibitsha kuwa kiasi hicho kina vigezo vya kutambuliwa kama deni chini Kiwango cha 19 aya ya 22 ya Viwango vya Kimataifa vya Uhasibu katika Sekta ya Umma. Kutokuwepo kwa ufafanuzi na nyaraka za kuthibitisha kiasi kinachodaiwa na Bodi ya Mikopo ya Serikali za Mitaa, ni vigumu kuthibitisha kuwa kiasi hicho kimeoneshwa kwa usahihi kwenye taarifa za fedha za Halmashauri.

ix. Maduhuli yaliyokusanywa lakini hayakuwasilishwa na wakusanyaji SH.TZ 14,018,125

Wadaiwa na malipo kabla ya huduma ya SH.TZ 130,972,000 yaliyooneshwa kwenye taarifa ya fedha hayajumuishi jumla ya SH.TZ 14,018,125 iliyooneshwa kama mapato ya Halmashauri na Mfumo wa Ukusanyaji Mapato wa Serikali za Mitaa (LGRCIS) lakini mapato haya hayajawasilishwa na wakusanya mapato. Mapitio yangu ya rejesta ya wadaiwa yamebaini kuwa, wakusanya mapato hawawakuingizwa kwenye rejesta ya wadaiwa hivyo kupotosha bakaa ya Wadaiwa na malipo kabla ya huduma kwa kiasi cha SH.TZ 14,018,125.

x. Kukosekana kwa vitabu vya kukusanyia maduhuli

Kodi za ndani zinazofikia jumla ya SH.TZ 146,105,000 zilizooneshwa kwenye taarifa ya fedha, hazijumuishi mapato yanayotokana na kutolewa kwa vitabu saba (7) vya wazi vya kukusanyia mapato ambavyo havikuonekana kipindi cha ukaguzi. Hivyo, kukosekana kwa vitabu saba (7) vya wazi vya kukusanyia mapato imekuwa vigumu kuthibitisha usahihi na ukamilifu wa kodi za ndani zilizooneshwa kwenye taarifa ya fedha ya Halmashauri.

3. Halmashauri ya Wilaya Pangani

i. Mapato mengine ya ndani yameoneshwa zaidi kwa SH.TZ 52,520,229

- **Mkopo kwa wanawake na vijana umetambuliwa kama mapato mengine ya ndani SH.TZ 29,662,850**

Mapato mengine ya ndani chini ya maelezo ya ziada Na.16 yanajumuisha madai ya kiasi cha SH.TZ SH.TZ 32,262,850 ambayo ni madeni yasiyolipwa na vikundi vya wanawake na vijana. Deni lisilolipwa linajumuisha kiasi cha mkopo SH.TZ 29,662,850 ambacho kimetambuliwa kama mapato yasiyopokelewa kimakosa katika mwaka huu. Hii imeonesha zaidi mapato mengine ya ndani kwa SH.TZ 29,662,850. Mapato halisi ambayo hayajapokelewa ni SH.TZ 2,600,000 tu.

- **Kutothibitishwa kwa mapato mengine ya ndani ambayo hayajapokelewa SH.TZ 22,857,379**

  Taarifa ya mapato na matumizi kwa mwaka unaoishia 30 Juni, 2017 na maelezo ya ziada Na. 16 zimeonesha mapato mengine ya ndani ya SH.TZ 575,947,618. Pia taarifa ya mtiririko wa fedha umeonesha mapato mengine ya ndani ya SH.TZ 520,827,389; hii inamaanisha kuna mapato yasiyopokelewa ya SH.TZ 55,120,229. Mapato ambayo hayajapokelewa yalioneswhwa kwenye maelezo ya ziada Na. 16 ni mkopo wa jumla wa vikundi vya wanawake na vijana ambao ni SH.TZ 32,262,850. Hii inasababisha tofauti ya SH.TZ 22,857,379 isiyothibitika kupokelewa.

ii. Matumizi yameoneshwa zaidi kwa SH.TZ 175,216,412

- **Kuoneshwa zaidi kwa madeni ya bidhaa na huduma yasiyolipwa SH.TZ 125,226,361**

  Mapitio ya maelezo ya ziada Na. 18, Urari wa hesabu na viambatisho vya taarifa ya fedha yamebaini kuwa, jumla ya gharama za huduma na bidhaa zimejumuisha bidhaa na huduma nyingine kiasi cha SH.TZ 495,871,462 ambazo zinahusisha madeni ya bidhaa yasiyolipwa ya SH.TZ 134,613,001. Hata hivyo, uhakiki uliofanywa kwenye orodha ya madeni ya bidhaa na huduma iliyoambatishwa umebaini kuwa SH.TZ 9,386,640 tu ndio madeni ya bidhaa na huduma yasiyolipwa kwa mwaka huu wa ukaguzi na kiasi kilichobaki cha SH.TZ 125,226,361 kilikuwa tayari kimetambuliwa kama madeni yasiyolipwa mwaka uliopita.

- **Mkopo kutoka Bodi ya Mikopo kwa Serikali za Mitaa umetambuliwa kama matumizi kwenye Taarifa ya mapato na matumizi SH.TZ 49,990,051**

  Maelezo ya ziada Na. 20 ya taarifa ya fedha, yameonesha kima cha chini cha lazima cha akiba ni SH.TZ 11,844,752 na SH.TZ 38,145,299 na kuwa na jumla ya SH.TZ 49,990,051. Huu ni mkopo ambao umeoneshwa kwenye Taarifa

ya Mizania ya Hesabu na maelezo ya ziada Na. 29 ya taarifa ya fedha; hivyo matumizi yameongezwa zaidi kwa SH.TZ 49,990,051.

iii. **Malipo ya mishahara kwa watumishi waliokoma Utumishi wa Umma SH.TZ 3,558,922**

Jumla ya SH.TZ 1,983,240 zililipwa kama mishahara kwa watumishi ambao utumishi wao ulisafikia ukomo kwa sababu ya utoro. Aidha, jumla ya SH.TZ 1,656,240 zililipwa kama makato ya kisheria kwa taasisi tofauti. Malipo haya yangeweza kuepukwa iwapo tu watumishi wangeondolewa kwenye orodha ya malipo ya mishahara ya Serikali mara tu utumishi wao unapofikia ukomo.

iv. **Shughuli za uwekezaji zimeoneshwa pungufu kwenye Taarifa ya Mtiririko wa Fedha SH.TZ 21,460,490**

Taarifa ya Mtiririko wa Fedha kwa mwaka unaoshia tarehe 30 Juni, 2017 imeonesha kiasi cha SH.TZ 793,535,524 kama gharama ya shughuli za uwekezaji kwa ajili ya manunuzi ya Mali, Mitambo na Vifaa. Hata hivyo, mapitio yaliyofanywa kwenye maelezo ya ziada Na. 22 ya taarifa ya fedha inayoelezea matumizi ya mali za kudumu na chanzo cha fedha yameonesha, Jumla ya Mali, Mitambo na Vifaa zilizoongezeka ni SH.TZ 814,996,014 na kusababisha tofauti ya SH.TZ 21,460,490. Hivyo, gharama za Uwekezaji zilizooneshwa kwenye Taarifa ya Mtiririko wa Fedha zilipunguzwa kwa kiasi hicho.

v. **Makosa ya mwaka wa nyuma hayajarekebishwa kwenye kipindi husika yalipotokea SH.TZ 2,444,744,591**

Katika mwaka 2015/2016, Halmashauri ilionesha mali zilizoongezeka katika maelezo ya ziada Na. 36 ya taarifa ya fedha zenye thamani ya SH.TZ 2,444,744,591. Hata hivyo, marekebisho yamefanywa kwenye maelezo ya ziada Na. 32 inayohusiana na bakaa ya ruzuku ya mali za kudumu mwaka 2016/2017 badala ya mwaka husika.

vi. **Marekebisho yasiyothibitika yaliyofanywa kabla ya tarehe 1 Julai, 2015 SH.TZ 3,138,616,795**

Halmashauri ilipitisha marekebisho ya SH.TZ 3,138,616,795 kwenye Taarifa kuhusu Mabadiliko ya Mtaji. Hata hivyo, kiasi hicho hakikufafanuliwa wala kuwa na nyaraka kuthibitisha usahihi wake.

vii.	**Kuoneshwa zaidi kwa mapato yasiyopokelewa kutokana na kuuza huduma SH.TZ SH.TZ 2,075,000** Maelezo ya ziada Na. 13 na 23 ya taarifa ya fedha na urari wa mahesabu vimeonesha mapato yasiyopokelewa kutokana na kuuza huduma ya SH.TZ 5,885,000. Hata hivyo kiasi hicho kinajumuisha madai ya miaka ya nyuma ya SH.TZ 2,075,000 ambayo tayari yalishatambuliwa vipindi vilivyopita.
Mamlaka za Serikali za Mitaa zenye hati yenye shaka	
1.	**Halmashauri ya Wilaya ya Mbinga**
i.	**Vitabu vinane (8) vya kukusanyia maduhuli havikuonekana** Vitabu vinane (8) vya kukusanyia maduhuli vilitolewa kwa wakusanyaji maduhuli mbalimbali lakini havikutolewa kwa ajili ukaguzi pale vilipotakiwa. Kwa kukosekana kwa vitabu hivi vya wazi vya kukusanyia maduhuli, nimeshindwa kuthibitisha kiasi cha maduhuli yaliyokusanywa kupitia vitabu hivyo; hivyo mawanda ya ukaguzi yalikwazwa.
ii.	**Malipo yasiyokuwa na nyaraka za kutosha SH.TZ 67,969,400** Ukaguzi wa hati za malipo na nyaraka zake husika umebaini malipo yenye thamani ya SH.TZ 67,969,400 hayakuambatanishwa na vielelezo vya kutosha kama hati za kukiri malipo, hati za madai, fomu za malipo kwa kufanya kazi muda wa ziada na taarifa za kazi walizofanya ili kuthibitisha uhalali wa malipo.
2.	**Halmashauri ya Wilaya ya Buchosa**
i.	**Maduhuli yaliyokusanywa lakini hayakuthibitika kupelekwa benki SH.TZ 41,321,410** Ukaguzi wa nyaraka za makusanyo ya maduhuli ya Halmashauri na vitabu vya kukusanyia maduhuli ulibaini, maduhuli yenye thamani ya SH.TZ 41,321,410 hayakupelekwa benki. Hii ni kinyume na Agizo 37(2-3) la Memoranda ya Fedha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009 ambayo inahitaji fedha zote zilizokusanywa kulipwa katika akaunti ya benki ya Mamlaka za Serikali za Mitaa kila siku au siku ya pili ya kazi.
ii.	**Maduhuli yaliyokusanywa lakini hayakuwasilishwa Makao Makuu ya Halmashauri na wakusanyaji SH.TZ 11,066,500** Kinyume na Agizo 37(2-3) la Memoranda ya Fedha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009, maduhuli kiasi cha SH.TZ 11,066,500 yalikusanywa lakini hayakuwasilishwa kwa Mtunza Fedha Mkuu wa Halmashauri.

	Fedha zilizosalia kwenye malipo mbalimbali hazijarejeshwa benki SH.TZ 11,923,000 Mapitio ya hati za malipo, orodha za walipwaji, stakabadhi, nyaraka za benki, na taarifa za benki yamebaini jumla ya SH.TZ 11,923,000 ambazo hazikulipwa baada ya kulipa posho kwa madiwani na washiriki wengine wa vikao mbalimbali, ambazo hazikurejeshwa benki.
3.	**Halmashauri ya Wilaya ya Mbogwe**
i. **ii.**	**Kukosekana kwa vitabu 50 vya kukusanyia maduhuli** Ukaguzi wa maduhuli, ulibaini kukosekana kwa vitabu 50 vya kukusanyia maduhuli, vitatu ni vitabu vya wazi (HW5) na vingine 47 ni vitabu vya tozo vyenye thamani ya SH.TZ 6,190,000. Kukosekana kwa vitabu vya wazi (HW5) kumenifanya nishindwe kufahamu kiasi cha fedha kilichokusanywa kwa kutumia vitabu hivyo. Hii inamaanisha mawanda ya ukaguzi wangu yalikwazwa. **Kukosekana kwa hati za malipo na malipo yenye nyaraka pungufu SH.TZ.168,743,687** Katika mwaka wa fedha 2016/17, Halmashauri ilishindwa kuwasilisha kwa ukaguzi hati za malipo pamoja na nyaraka zake kwa matumizi yenye jumla ya SH.TZ 74,489,707. Hii ni kinyume na Agiza la 104 la Memoranda ya Fedha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009. Aidha, kulikuwa na malipo yenye nyaraka pungufu ya SH.TZ 94,253,980 ambayo kwa ujumla yamekwaza mawanda yangu ya ukaguzi kutokana na kushindwa kuthibitisha sababu na uhalali wa malipo yaliyofanyika.
4.	**Halmashauri ya Wilaya ya Misungwi**
i.	**Madeni yasiyokuwa na vielelezo SH.TZ 106,043,843** Vielelezo vya bakaa ya madeni yenye thamani ya SH.TZ 106,043,843 iliyoripotiwa kwenye taarifa ya fedha havikuwasilishwa na menejimenti ya Halmashauri; hii ni kinyume na Agizo 31 (6) (h) la Memoranda ya Fedha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009. Kutokana na kukosekana kwa nyaraka hizo, nilishindwa kuthibitisha uhalali na usahihi wa bakaa ya madeni iliyooneshwa katika taarifa za fedha.

ii. **Kukokesekana kwa hati za malipo SH.TZ 25,689,427**

Hati za malipo na viambatisho vyake vya SH.TZ 25,689,427 havikuwepo kwenye mafaili husika kinyume na Agizo la 104 (1) na (2) la Memoranda ya Fedha ya mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009. Kukosekana kwa viambatisho hivyo kulinifanya nishindwe kuthibitisha uhalali, dhumuni na aina ya malipo hayo hivyo mawanda ya ukaguzi wangu yalikwazwa.

5. Halmashauri ya Wilaya ya Longido

i. **Malipo ya mishahara kwa watumishi ambao hawakuwa kwenye utumishi wa Umma SH.TZ 7,088,000**

Katika mwaka wa ukaguzi, jumla ya SH.TZ 4,371,364 zililipwa kama mishahara kwa watumishi waliokwishakoma utumishi wa Umma kwa sababu ya mbali mbali ambazo zinajumuisha utoro, kufukuzwa, kufariki na kustaafu. Hii ni kinyume na Agizo 79 (8) la Memoranda ya Fedha ya Mamlaka ya Serikali za Mitaa ya mwaka 2009. Aidha, jumla ya SH.TZ 1,656,240 zililipwa kwa taasisi tofauti kama makato ya kisheria ya wafanyakazi hao. Malipo haya yangeweza kuepukwa ikiwa wafanyakazi ambao hawako tena katika utumishi wa Umma wangeondolewa kwenye orodha ya malipo ya mishahara ya Serikali mara tu wanapokoma utumishi wa Umma

ii. **Kukosekana kwa vitabu vya wazi ishirini na mbili (22) vya kukusanyia maduhuli**

Vitabu vya wazi ishirini na mbili (22) vya kukusanyia maduhuli havikuwasilishwa kwa ajili ukaguzi vilipohitajika. Hivyo kiasi cha maduhuli kilichokusanywa hakikuweza kufahamika. Kuna uwezekano mkubwa wa maduhuli yaliyokusanywa kupitia vitabu hivyo kutumika vibaya.

iii. **Malipo batili na yasiyokuwa na manufaa SH.TZ 10,980,000**

Halmashauri ilifanya malipo batili na yasiyokuwa na manufaa ya jumla ya SH.TZ 10,980,000 yaliyotokana na kulipa fidia kwa ajili ya migogoro ya kiutumishi na kulipa zaidi posho za kujikimu kwa madiwani kwa robo ya pili ya mwaka 2016/2017. Serikali haikupata manufaa yoyote kwa kufanya matumizi haya.

iv. **Malipo yenye nyaraka pungufu SH.TZ 31,122,646**

	Nimebaini hati za malipo za SH.TZ 31,122,646 hazikuwa na vielelezo husika vya malipo kinyume na Agizo la 8(2) (c) la Memoranda ya Fedha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009 ambayo inamtaka Mweka Hazina wa Halmashauri kudumisha mfumo bora wa uhasibu na kuhakikisha kuwa nyaraka na viambatisho vyote zinahifadhiwa kwa usalama. Kutokana na kukosena kwa nyaraka husika, uhalali wa malipo haya haukuweza kuthibitishwa
v.	**Malipo zaidi ya posho SH.TZ 19,470,000** Halmashauri ilifanya malipo zaidi kwa kiasi cha SH.TZ 19,470,000 kama posho za kujikimu kwa madiwani na maafisa mbalimbali wa Halmashauri. Hii ina maana kwamba shughuli zilizopangwa zenye thamani hiyo hazikutekelezwa.
6.	**Halmashauri ya Wilaya Lushoto**
i.	**Marekebisho yasifafanuliwa katika Taarifa ya Mabadiliko ya Mtaji SH.TZ 646,373,899** Taarifa ya Mabadiliko ya Mtaji ya Halmashauri imeonesha marekebisho ya kiasi cha SH.TZ 646,373,899 kwenye bakaa anzia ya faida jumuifu ili kurekebisha hasara iliooneshwa pungufu kwa mwaka 2014/2015 ambayo ilitokona na kuthaminisha mali za Halmashauri. Hata hivyo, marekebisho hayo hayajaambatishwa na jedwali husika kuthibitisha usahihi wa kiasi kilichorekebishwa. Kutokana na kutokuwepo kwa jedwali la marekebisho, nimeshindwa kuthibitisha kiasi cha Mtaji kilichooneshwa kama kilikokotolewa kiusahihi na hivyo kutolewa taarifa.
ii.	**Madeni kuoneshwa pungufu kwa kiasi cha SH.TZ 103,399,586** Tarehe 22 Septemba, 2017 TARURA iliwasilisha madai ya kiasi cha SH.TZ 103,399,586 kwa Halmashauri ya Wilaya ya Lushoto kwa barua yenye kumb. Na. TAR./LDC/W/2017/2018/11 kudai fedha za matazamio zilizokatwa kutoka malipo ya wakandarasi mbalimbali ambao walifanya kazi na Halmashauri kabla ya kuuanzishwa kwa TARURA Julai, 2017. Hata hivyo, maelezo ya ziada Na. 18 ya taarifa ya fedha, yanaonesha kiasi cha SH.TZ 9,356,005 kama deni la fedha za matazamio, hii inaashiria kwamba kiasi cha SH.TZ 103,399,586 hakijajumuishwa kwenye jumla ya madeni ya SH.TZ 636,818,122. Hivyo mtaji halisi na faida jumuifu imeoneshwa zaidi kwa kiasi hicho.
iii.	**Kutooneshwa maelezo ya ziada ya fedha zilizotolewa benki zaidi ya kiasi kilichopo SH.TZ 127,903,136**

	Taarifa ya Mizania ya Hesabu imeonesha fedha zilizotolewa benki zaidi ya kiasi kilichopo kwa SH.TZ 127,903,136 chini ya madeni ya muda mfupi. Kiasi hiki kimerejewa na maelezo ya ziada Na. 10 ya Taarifa ya Fedha. Hata hivyo, maelezo ya zaida Na. 10 yaliyorejewa yanahusiana na gharama za matengenezo ya SH.TZ 2,549,384,450 ambayo yameoneshwa kwa usahihi kwenye taarifa ya Mapato na Matumizi. Kukosekana kwa maelezo ya zaida, usahihi wa Taarifa ya fedha zilizotolewa benki zaidi ya kiasi kilichopo haukuweza kuthibitishwa.
7.	**Halmashauri ya Wilaya ya Rombo**
i.	**Malipo yasiyokuwa na vielelezo SH.TZ 110,561,833** Halmashauri ilifanya matumizi ya kiasi cha SH.TZ 110,561,833 ambayo vielelezo vyake sahihi havikuwasilishwa, vielelezo hivyo ni hati za malipo, hati za madai na stakabadhi ya kukiri malipo. Hivyo, ilikuwa vigumu kujiridhisha kuhusu aina na uhalali na kama matumizi yaliyofanywa yalikuwa kwa shughuli za Halmashauri **ii. Maduhuli yaliyokusanywa lakini hayakupelekwa benki SH.TZ 13,330,000** Ukaguzi wa kumbukumbu za makusanyo ya Halmashauri na vitabu vya kukusanyia mapato umebaini kuwa, maduhuli ya kiasi cha SH.TZ 13,330,000 hayakupelekwa benki. Hii ni kinyume na Agizo la 50 (5) la Memoranda ya Fedha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009.
iii.	**Malipo yasiyostahili kutoka kwenye akaunti ya Amana SH.TZ 39,692,000** Jumla ya SH.TZ 39,692,000 ililipwa kutoka akaunti ya amana kugharamia shughuli za kawaida za Halmashauri. Hakuna ushahidi ulitolewa kuthibitisha kuwa fedha za shughuli hizo zilihifadhiwa kwenye akaunti ya amana au marekebisho yamefanywa kuyatambua matumizi hayo kwenye taarifa ya mapato na matumizi ya Halmashauri. Hii imesbabisha kuoneshwa pungufu kwa matumizi kwenye taarifa ya mapato na matumizi kwa kiasi hicho.
8.	**Halmashauri ya Manispaa Bukoba**
i.	**Kushindwa kuthibitisha umiliki wa majengo na ardhi SH.TZ 2,198,000,000** Taarifa ya fedha imejumuisha mali zenye thamani ya SH.TZ 2,198,000,000 ambazo Halmashauri ilizipata kwa kuhamishwa umiliki wa shule ya sekondari Omumwani kutoka CCM kwenda Halmashauri ya Manispaa Bukoba bila

	gharama yoyote. Niliomba taarifa kutoka kwa menejimenti ambazo zingeniwezesha kujiridhisha juu ya umiliki wa mali zilizohamishwa na wajibu wa Halmashauri juu ya madeni yanayotokana na mali hizo; njia sahihi iliyotumika kupata thamani itakayooneshwa kwenye taarifa za fedha kulingana na mahitaji ya Viwango vya Kimataifa vya Uhasibu kwa Sekta ya Umma; na kutambuliwa kwa mali/madeni yaliyohamishwa pamoja na ufafanuzi wa mambo hayo kwenye taarifa za fedha. Sikupewa taarifa nilizoomba kuandika taarifa hii (Februari, 2018)
9.	**Halmashauri ya Mji wa Babati**
i.	**Malipo batili na yasiyo na manufaa yaliyotokana na madai ya kodi yalipwa na Halmashauri badala ya wakandarasi SH.TZ 92,448,954.72** Halmashauri ilikuwa na deni la kodi la SH.TZ 92,448,954.72 lililotokana na kodi ya zuio kutoka kwa wakandarasi na wazabuni mbalimbali. Kiasi hicho chote kililipwa na Halmashauri. Hata hivyo, kati ya fedha zilizolipwa, SH.TZ 63,824,564 hazikuzuiwa na Halmashauri wakati wa kufanya malipo kwa wazabuni hivyo zililipwa kutoka kwenye akaunti ya amana na maendeleo. Hii ni kinyume na kufungu cha 83 (1) cha Sheria ya Kodi ya Mapato ya mwaka 2008 (kama ilivyorekebishwa na Sheria ya Fedha ya 2013) ambayo inazihitaji Halmashauri kuzua kodi kutoka kwenye malipo ya watoa huduma na wazabuni. Kodi hii ya zuio ilipaswa kulipwa na watoa huduma na sio Halmashauri. Hivyo, haya ni matumizi yasiyo na manufaa na Serikali imepata hasara kwa kulipa kodi ya zuio badala ya wazabuni kufanya malipo hayo.
ii.	**Makusanyo ya maduhuli hayakuthibitika kupelekwa benki SH.TZ 6,466,000** Jumla ya SH.TZ 6,466,000 zilikusanywa na wakusanya maduhuli mbalimbali lakini hazikuthibitika kupelekwa benki kama inavyohitajika na Agizo la 37 (2) la Memoranda ya Fedha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009. Kutokana na kukosekana kwa vielelezo vya kupelekwa benki, sikuweza kuthibitisha uhalali, usahihi na ukamilifu wa kiasi cha mahuduli kilichokusanywa na kutolewa taarifa. Aidha, maduhuli ya Halmashauri yanaweza kutumiwa vibaya na kusababisha hasara ya fedha za Umma.
iii.	**Kukosekana kwa hati za malipo SH.TZ 2,373,099**

	Halmashauri ilifanya malipo yenye thamani ya SH.TZ 2,373,099 ambayo hayakuwa na hati za malipo kinyume na Agizo la 104 la Memoranda ya Fedha ya mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009. Aina na uhalali wa matumizi yaliyofanywa na Halmashauri hayakuthibitishwa.
iv.	**Malipo kwa fedha taslimu yasiyo na vielelezo SH.TZ 5,200,000** Malipo ya fedha taslimu kiasi cha SH.TZ 5,200,000 yalifanyika kwa walipwaji mbalimbali kutoka akaunti tofauti bila kuwa na nyaraka sahihi. Huku ni kukwazwa kwa mawanda ya ukaguzi. Hivyo, kukosekana kwa nyaraka za malipo, uhalali wa malipo haukuweza kuthibitishwa. Pia, kuna uwezekano kwamba kiasi hicho kilitumiwa kwa madhumuni binafsi
v.	**Malipo yenye nyaraka pungufu SH.TZ 9,281,300** Halmashauri ililipa kiasi cha SH.TZ 9,281,300 bila ya kuwa na vielelezo au kuwa na nyaraka pungufu. Kokosekana kwa nyaraka za malipo, uhalali wa matumizi haukuwezwa kuthibitishwa.
10.	**Halmashauri ya Manispaa ya Tabora**
i.	**Madeni yameoneshwa pungufu kwenye taarifa ya fedha SH.TZ 93,746,020** Ukaguzi wa taarifa za fedha (Maelezo ya ziada Na. 23 ya taarifa za fedha: taarifa ya Madeni) na viambatisho vingine umebaini kuwa, Halmashauri imeonesha deni la jumla ya SH.TZ 4,857,583,953 ambalo linajumuisha SH.TZ 890,759,149 ambazo ni kiasi kisicholipwa kwa Mkandarasi Masasi Construction Ltd. Hata hivyo uchambuzi wa nyaraka zinazohusiana na deni hilo umebaini kwamba, kiasi anachodai mkandarasi hadi tarehe 30 Juni, 2017 ni SH.TZ 984,505,169 hivyo deni la kiasi cha SH.TZ 93,746,020 halijatambuliwa kwenye taarifa za fedha.
ii.	**Kukosekana kwa hati za malipo SH.TZ 20,245,690** Ukaguzi wa matumizi kwa mwaka 2016/2017 ulibainisha kuwa, hati za malipo na viambatisho vyake vyenye thamani ya SH.TZ 20,245,690 havikupatikana katika makabrasha husika wala kuwasilishwa kwa ajili ya ukaguzi. kwa hiyo sikuweza kuthibitisha uhalali wa malipo husika.
iii.	**Malipo yenye nyaraka pungufu ya SH.TZ 29,035,641**

	Ukaguzi wa hati za malipo kwa mwaka wa 2016/2017 umebaini kiasi cha SH.TZ 29,035,641 kulipwa bila kuwa na viambatisho vya kutosha. Hivyo sikuweza kuthibitisha uhalali wa matumizi yaliyofanyika.
iv.	**Kukosekana kwa viambatisho vya kurejeshwa masurufu ya jumla ya SH.TZ 44,368,130** Niliangalia urejeshwaji wa masurufu ya kiasi cha SH.TZ 44,368,130 na kubaini kurejeshwa kwa masurufu hayo mpaka tarehe 30 June, 2017. Hata hivyo viambatisho vya kurejeshwa kwa masurufu haya havikuwasilishwa kwa ajili ya ukaguzi licha ya kuviomba mara kadhaa. Hii ni kinyume na Agizo la 104 (2) la Memoranda ya Fedha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa. Sikuweza kuthibitisha matumizi ya fedha zilizolipwa kama masurufu.
11.	**Halmashauri ya Wilaya ya Korogwe**
i.	**Tofauti isiyokuwa na maelezo kati** ya **manunuzi ya bidhaa na huduma katika ya taarifa ya mapato na matumizi na taarifa ya mtiririko wa fedha SH.TZ 187,164,254.89** Taarifa ya mapato na matumizi inaonesha manunuzi ya bidhaa na huduma kwa mwaka unaoishia tarehe 30 June, 2017 kuwa ni SH.TZ 2,264,182,894.33 ambayo inakinzana kwa kiasi cha SH.TZ 187,164,254.89 na kiasi kilichooneshwa kwenye taarifa ya mtiririko wa fedha ambacho ni SH.TZ 2,451,347,149.22. Kiasi cha manunuzi ya bidhaa na huduma kilichooneshwa kwenye mtiririko wa fedha ni kikubwa kwa sababu Halmsahauri ililipa madeni ya nyuma. Hata hivyo, hakuna ushahidi ambao ungeniwezesha kuthibitisha tofauti hiyo ilitokana na kulipa kwa madeni; hivyo usahihi wa kiasi cha manunuzi ya bidha na huduma haukuweza kufahamika.
ii.	**Matumizi ya kawaida yalilipwa kutoka akaunti ya Amana badala ya akaunti ya matumizi mengeneyo SH.TZ 569,117,349.28** Halmashauri ililipa jumla ya SH.TZ 569,117,349.28 kutoka akaunti ya amana kugharamia matumizi mbalimbali ya kawaida. Kiasi hicho hakikuidhinishwa na Kamati ya Fedha kwa kuwa matumizi hayo hayakuwa kwenye bajeti. Aidha miamala hii haikuwekwa kwenye msimbo wa matumizi husika kulingana na mifumo ya Epicor. Kwa hiyo, kiasi cha SH.TZ 569,117,349.28 hakikujumuishwa kwenye jumla ya matumizi yaliyooneshwa kwenye taarifa ya mapato na matumizi, na matokeo yake faida ya mwaka iliyoripotiwa haikuwa sahihi.

12.	Halmashauri ya Wilaya ya Meru
i.	**Upungufu wa nyaraka za malipo yenye jumla ya SH.TZ 29,181,454** Nimebaini hati za malipo za SH.TZ 29,181,454 hazikuambatishwa na nyaraka husika za malipo kinyume na Agizo la 8(2) (c) la Memoranda ya Fedha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009 ambalo linamtaka Mweka hazina kudumisha mfumo bora wa uhasibu na kuhakikisha nyaraka zote zinahifadhiwa kwa usalama. Kukosekana kwa viambatisho hivyo kulinifanya nishindwe kuthibitisha uhalali matumizi hayo.
ii.	**Maduhuli yaliyokusanywa lakini hayakupelekwa benki SH.TZ 36,267,082** Halmashauri ilishindwa kuthibitisha kupelekwa benki kwa maduhuli ya kiasi cha SH.TZ 36,267,082 yaliyokusanywa. Hii ni kinyume na Agizo la 37 (3) la Memoranda ya Fedha ya Mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009. Kutokuwepo kwa nyaraka za kupeleka benki fedha taslim iliyokusanywa, uhalali na usahihi wa maduhuli yalioonеshwa kwenye taarifa ya mapato na matumizi haukuthibitishwa. Aidha, mapato ya Halmashauri yanaweza kutumiwa vibaya na kuwa upotevu wa fedha za umma.
iii.	**Malipo ya mishahara yaliyolipwa kwa watumishi waliokoma Utumishi wa Umma SH.TZ 128,044,000** Katika mwaka wa fedha uliokaguliwa, jumla ya SH.TZ 66,438,474.28 zililipwa kama mishahara kwa watumishi waliokwishakoma utumishi kwa sababu ya utoro, kufukuzwa, kufariki na kustaafu. Hii ni kinyume na Agizo 79 (8) la Memoranda ya Fedha ya Mamlaka ya Serikali za Mitaa ya mwaka 2009. Aidha, jumla ya SH.TZ SH.TZ 61,605,525.72 zililipwa kama makato ya kisheria kwa taasisi tofauti. Malipo haya yangeweza kuepukwa ikiwa watumishi ambao hawako tena katika utumishi wa Umma wangeondolewa kwenye orodha ya malipo ya mishahara ya Serikali mara tu wanapokoma utumishi wa Umma.
iv.	**Malipo ya kodi ya ongezeko la thamani kwa mzabuni asiyesajiliwa SH.TZ 10,340,850** Halmashauri ililipa jumla ya SH.TZ 67,790,000 ikijumuisha kodi ya ongezeko la thamani kwa ajili manunuzi ya samani za ofisi. Hata hivyo imebainika kwamba, mzabuni ambaye amelipwa malipo pamoja na kodi ya ongezeko la thamani sio mzabuni aliyesajiliwa kwa kodi ya ongezeko la thamani. Zaidi ya hayo, taarifa kutoka TRA ilibainisha kuwa namba ya utambulisho wa mlipa kodi 105-746-644 iliyo kwenye ankara ya mzabuni Na. 0815 haikuwa inatumika tena na kiasi

	cha kodi ya ongezeko la thamani havikuwasilishwa TRA. Serikali ilipoteza SH.TZ 10,340,850 kwa kulipa kodi ya ongezeko la thamani kwa mzabuni asiyestahili. **v. Malipo zaidi ya posho vikao SH.TZ 6,791,000** Halmashauri ililipa kiasi cha SH.TZ 50,000 kama posho ya kikao kila mtu wakati wa mikutano ya madiwani kinyume na waraka Na. PM/P/1/567/59 wa tarehe 16 Agosti 2012 ambao umeeleza kuwa posho ya vikao vya madiwani ni SH.TZ 40,000 kwa mtu; hivyo kusababisha malipo zaidi ya posho kiasi cha SH.TZ 6,791,000 ambacho kingeweza kuepukwa ikiwa kiwango sahihi kingetumika. **vi. Malipo ya posho ya vikao kwa wajumbe ambao hawakuhudhuria vikao SH.TZ 2,100,000** Nilibaini kuwa Halmashauri ilifanya malipo ya posho ya vikao kwa wajumbe ambao hawakuhudhuria vikao kama inavyoonesha daftari la mahudhurio. Haya ni matumizi mabaya ya makusudi kwa fedha za Serikali ambayo yamesababisha hasara ya SH.TZ 2,100,000. **vii. Kukosekana kwa vitabu vitatu (3) vya kukusanyia maduhuli** Vitabu vya wazi vitatu (3) vya kukusanyia maduhuli havikuwasilishwa kwangu kwa ukaguzi vilipohitajika; Hivyo kukosekana kwa vitabu hivyo nilishindwa kuthibitisha maduhuli yaliyokusanywa kupitia vitabu hivyo. Kuna uwezekano mkubwa maduhuli yalikusanywa kupitia vitabu hivyo kutumika vibaya.
13.	**Halmashauri ya Wilaya ya Ukerewe**
	i. Kukosekana kwa vitabu sita (6) vya kukusanyia maduhuli Vitabu vya wazi sita (6) vya kukusanyia maduhuli havikuwasilishwa kwa ukaguzi. Hivyo kutokana na kukosekana kwa vitabu hivyo nilishindwa kuthibitisha usahihi wa maduhuli yaliyokusanywa kupitia vitabu hivyo. Kuna uwezekano mkubwa wa maduhuli yaliyokusanywa kupitia vitabu hivyo kutumika vibaya. **ii. Kukosekana kwa hati za malipo SH.TZ 31,368,750**

	Halmashari ilifanya malipo yenye thamani ya SH.TZ 31,368,750 ambayo hati zake za malipo na vielelezo havikupatikana kinyume na Agizo la 104 la Memoranda ya Fedha ya mamlaka za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009. Hivyo nilishindwa kuthibitisha sababu na uhalali wa malipo yaliyofanyika.
iii.	**Kutotambua thamani ya uchakavu kwa mali isiyoshikika SH.TZ 24,060,000** Halmashauri ina Mali isiyoshikika yenye thamani ya SH.TZ 60,150,000; kutokana na sera ya uhasibu ya Halmashauri, ilikadiriwa mali hii kudumu kwa miaka mitano (5); hivyo kiwango cha kushuka thamani kwa mwaka kilipaswa kuwa ni SH.TZ 12,030,000. Hata hivyo Halmashauri haikutambua kushuka kwa thamani kwa kiasi cha SH.TZ 24,060,000 kwenye faida au hasara kwa muda wa miaka miwili.
14.	**Halmashauri ya Wilaya ya Siha**
i.	**Maduhuli yaliyokusanywa kupitia vitabu batili vya leseni za biashara na vileo SH.TZ 5,834,000** Nilibaini kuwa, hakukuwa na kumbukumbu ya vitabu viwili vya leseni kwenye rejesta ya vitabu vya stakabadhi za kukusanyia maduhuli. Pia hakukuwa na maelezo ya maduhuli yaliyokusanywa kutokana na kwa leseni za biashara 64 zilizotolewa kwa jumla ya SH.TZ 4,910,000. Hii inaashiria kwamba vitabu vya leseni vyenye Na. 2180301-2180400 na Na. 2179001-2179100 ni vitabu batili na vilitumika kutoa leseni kwa wamiliki wa biashara wakati mapato yake yalipokelewa na maafisa husika kwa faida zao binafsi. Pia, leseni za vileo ishirini na saba (7) zilitolewa kutoka kwenye vitabu vitano (5) lakini hapakuwa na kumbukumbu kwenye rejesta ya vitabu vya stakabadhi za kukusanyia maduhuli wala ushahidi wa mapato yaliyokusanywa. Hii inaashiria kwamba, vitabu vya leseni vyenye Na. 1001 - 1050, 1351 - 1400, 1851 - 1900, 4950 - 4500 na 3000 – 3050 ni batili na maduhuli yaliyokusanywa kupitia vitabu hivyo yametumika vibaya.
ii.	**Vitabu kumi na moja (11) vya kukusanyia maduhuli havikuwasilishwa kwa ajili ya Ukaguzi** Vitabu kumi na moja (11) vya kukusanyia maduhuli havikuwasilishwa kwa ajili ya ukaguzi pale vilipohitajika. Hivyo, maduhuli yaliyokusanywa kupitia vitabu hivyo hayakuweza kutambulika. Kuna uwezekano wa matumizi mabaya ya mapato ya Halmashauri kwenye sehemu za kukusanyia.

iii. Vitabu vitatu (3) vya leseni za biashara havikuwasilishwa kwa ajili ya Ukaguzi

Kitabu kimoja (1) cha leseni za biashara kilichotolewa kwa Halmashauri hakikupatikana na hapakuwa na kumbukumbu ya kitabu hicho kwenye rejesta ya vitabu vya stakabadhi za kukusanyia maduhuli. Aidha, vitabu viwili ambavyo kumbukumbu zake zipo kwenye rejesta ya vitabu vya stakabadhi za kukusanyia maduhuli havikuwasilishwa kwa ajili ya ukaguzi pale vilipohitajika. Kutokuwepo kwa vitabu hivi, uhalali wa utoaji wa leseni za biashara kwa wafanya biashara haukuwezwa kuthibitishwa.

iv. Upotoshwaji wa vivuli vya leseni (Carbon slipping) kwenye ukusanyaji wa mapato ya leseni za biashara uliosababisha matumizi mabaya SH.TZ 4,933,000

Katika ukaguzi wa leseni halisi themanini (80) nilibaini kuwa kiasi cha SH.TZ 6,158,000 kilikusanywa lakini maafisa husika wa ukusanyaji maduhuli na kutoa leseni za biashara waliandika kiasi pungufu cha SH.TZ 1,225,000 kwenye vivuli vya leseni na kupeleka benki kiasi hicho. Kwa hiyo, kiasi cha SH.TZ 4,933,000 kilitumika vibaya kutokana na udanganyifu wa vivuli vya leseni (Carbon slipping) kulikofanywa na maafisa wa Halmashauri.

v. Mapato kutoka maeneo yaliyopangishwa hayakupelekwa benki SH.TZ 7,980,000

Halmashauri ilikusanya kiasi cha SH.TZ 30,680,000 kama pango la jumla ya ekari 767 kwa shughuli za kilimo. Hata hivyo, kiasi cha SH.TZ 22,700,000 kilithibitika kupelekwa benki na kubaki kiasi cha SH.TZ 7,980,000. Kukosekana kwa nyaraka za kibenki na ushahidi wa kuwepo fedha taslimu, kuna uwezekano wa kiasi ambacho hakikupelekwa benki kuwa kimetumiwa vibaya na wakusanyaji mapato wa Halmashauri.

vi. Majina na stakabadhi za uwongo zilizonukuliwa kwenye Leseni za Biashara

Nimebaini kwamba, leseni za biashara arobaini na mbili (42) ambazo zimetolewa kwa maduka mbalimbali zilinukuliwa majina na namba za stakabadhi ambazo si za kweli na kiasi kilichooneshwa katika leseni hizo pia sio sahihi. Hii inaonyesha matumizi mabaya ya mapato ya Serikali kupitia udanganyifu wa leseni za Biashara.

vii. Leseni za biashara zimetolewa bila kuoneshwa kiasi kilicholipwa

	Nimebaini kwamba, leseni za biashara kumi na moja (11) zilitolewa kwa maduka mbalimbali bila kuonesha kiasi cha mapato yaliyokusanywa kutoka kwenye leseni husika, kwa upande mwingine ilibainika kuwa leseni moja ya biashara ilitolewa bila maelezo yoyote yalioandikwa kwenye nakala iliyobaki kwenye kitabu cha leseni. Kutoa leseni ya biashara bila kuonesha kiasi cha mapato kwenye nakala ya leseni inayobaki kwenye kitabu inaonesha matumizi mabaya ya mapato ya Halmashauri.
viii.	**Kiasi kisicholipwa hakujarejeshwa kwenye akaunti SH.TZ 2,412,500** Halmashauri ilibakiwa na posho zisizolipwa kiasi cha SH.TZ 2,412,500 ambazo ushahidi wa kupelekwa benki haukutolewa na fedha taslimu hazikuwepo. Fedha ya Umma inaweza kuwa zimetumika vibaya.
ix.	**Malipo ya posho kwa maafisa ambao sio waajiriwa wa Halmashauri SH.TZ 3,500,000** Menejimenti ya Halmashauri ililipa Maafisa wa ukaguzi elimu posho kiasi cha SH.TZ 2,600,000 baada ya kujaza fomu za kudai posho za Halmashauri. Mapitio ya orodha ya malipo ya mishahara na tange ya watumishi yamebaini kwamba hapakuwa na Maafisa wa Ukaguzi katika Halmashauri. Aidha menejimenti ya Halmashauri ililipa kiasi cha SH.TZ 900,000 kwa Mkaguzi Mkuu Elimu wa Wilaya kama posho za simu kutoka mwezi Julai, 2016 hadi Machi, 2017 wakati mlipwaji hakuwa anastahili malipo hayo, hivyo kufanya jumla ya SH.TZ 3,500,000 kulipwa kwa maafisa ambao si watumishi wa Halmashauri. Haya ni matumizi yasiyofaa ambayo yalisababisha kuoneshwa zaidi kwa kiasi cha ujira, mishahara, na stahili nyinginezo za watumishi kwa SH.TZ 3,500,000.
15.	**Halmashauri ya Wilaya ya Handeni**
i.	**Malipo ya mishahara yaliyolipwa kwa watumishi waliokoma Utumishi wa Umma SH.TZ 3,845,032** Katika mwaka wa fedha uliokaguliwa, jumla ya SH.TZ 2,188,792 zililipwa kama mishahara kwa watumishi waliokwishakoma utumishi kwa sababu ya utoro, kufukuzwa, kufariki na kustaafu. Hii ni kinyume na Agizo 79 (8) la Memoranda ya Fedha ya Mamlaka ya Serikali za Mitaa ya mwaka 2009. Aidha, jumla ya SH.TZ 1,656,240 zililipwa kama makato ya kisheria kwa taasisi tofauti. Malipo haya yangeweza kuepukwa ikiwa wafanyakazi ambao hawako tena katika utumishi wa Umma wangeondolewa kwenye orodha ya malipo ya mishahara ya Serikali mara tu wanapokoma utumishi wa Umma.

ii.	**Maduhuli yaliyokusanywa kutoka vyanzo mbalimbali hayakupeleka benki SH.TZ 18,928,500** Halmashauri ilishindwa kutoa vielelezo vya kuthibitisha kupeleka benki kiasi cha SH.TZ 18,928,500 zilizokusanywa. Hii ni kinyume na Agizo la 37 (3) la Memoranda ya Fedha ya mamlaka za Serikali za Mitaa, ya mwaka 2009. Kutokuwepo kwa vielelezo vya kupeleka benki au fedha zilizokusanywa, uhalali na usahihi wa maduhuli ya vyanzo vya ndani kilichoripotiwa katika taarifa ya fedha haikuweza kuthibitishwa. Aidha, maduhuli ya Halmashauri yanaweza kutumiwa vibaya na kuwa hasara ya fedha za umma.
iii.	**Malipo yenye nyaraka pungufu SH.TZ 84,534,100** Jumla ya SH.TZ 84,534,100 zililipwa bila kuwa na viambatanisho vilivyojitosheleza. Hii ni kinyume na Agizo la 8 (2) (c) ya Memoranda ya Fedha ya mamlaka za Serikali za Mitaa, ya mwaka 2009. Kukosekana kwa viambatanisho hivyo kulinifanya nishindwe kuthibitisha uhalali matumizi hayo.
iv.	**Malipo batili na yasiyo na manufaa yanayotokana na Halmashauri kulipa madai ya kodi badala ya wazabuni SH.TZ 80,013,303** Halmashauri ilitathminiwa deni la kodi la jumla ya SH.TZ 140,975,737 na Mamlaka ya Mapato ya Tanzani (TRA) kwa muda kati ya mwezi Julai 2013 na mwenzi June 2015. Deni lilihusisha kiasi cha SH.TZ 95,538,862 kama kodi ya zuio kutoka kwa wazabuni na tozo ya SH.TZ 45,436,874 kwa kutozingatia sheria za kodi. Hadi wakati wa ukaguzi Halmashuri ilishalipa kiasi cha SH.TZ 80,013,303 na deni linalobaki ni SH.TZ 60,962,434. Kwa maoni yangu malipo hayo ni malipo yasiyo na manufaa kwa kuwa hapakuwa na ushahidi wa Halmashauri kuzuia kiasi hicho kutoka kwa watoa huduma wakati wa kufanya malipo. Kodi ya zuio ilipaswa kulipwa na watoa huduma na sio Halmashauri. Kwa hiyo, haya ni malipo yasiyo na manufaa kwa Serikali kwa kuwa imelipa deni lisilopaswa kulipwa na Serikali.
16.	**Halmashauri ya Wilaya ya Simanjiro**
i.	**Malipo batili na yasiyo na manufaa yaliyotokana na madai ya kodi yalipwa na Halmashauri badala ya wakandarasi SH.TZ 74,387,610.70** Halmashauri ililipa jumla ya SH.TZ 140,309,394.52 kwa Mamlaka ya Mapato Tanzania (TRA) kama kodi ya zuio kutoka kwa wakandarasi na wazabuni mbalimbali. Hata hivyo kati ya fedha zilizolipwa, kiasi cha SH.TZ 74,309,394.52 hakikuwa

kimezuiwa na Halmashauri wakati wa kufanya malipo kwa wakandarasi na wazabuni. Hii ni kinyume na kufungu cha 83 (1) cha Sheria ya Kodi ya Mapato ya waka 2008 (kama ilivyorekebishwa na Sheria ya Fedha ya 2013) ambayo inazihitaji Halmashauri kuzua kodi kutoka kwenye malipo ya watoa huduma na wakandarasi. Hivyo, haya ni matumizi yasiyofaa na Serikali imepata hasara kwa kulipa kodi ya zuio badala ya wazabuni na wakandarasi kulipa kosi hiyo.

ii. Maduhuli yaliyokusanywa lakini hayakuthibitika kupelekwa benki SH.TZ 7,810,700

Jumla ya SH.TZ 7,810,700 zilikusanywa na wakusanya maduhuli lakini sikuweza kuthibitisha makusanyo hayo kupelekwa benki na makusanyo hayo hayakuwepo kwenye ofisi za Halmashauri kinyume na Agizo 37(2-3) la Memoranda ya Fedha za Mamlaka ya Serikali za Mitaa ya mwaka 2009. Kutokuwepo kwa nyaraka za benki na kutokuwepo kwa makusanyo hayo kwa mtunza fedha kumenifanya kushindwa kuthibitisha uhalali, usahihi na ukamilifu wa kiasi cha maduhuli yanayotokana na vyanzo vya ndani yaliyokusanywa na kuripotiwa kwenye taarifa ya fedha. Aidha, maduhuli ya Halmashauri yanaweza kutumiwa vibaya na kuwa hasara ya fedha za umma.

iii. Kukosekana kwa Hati za Malipo SH.TZ 1,075,000

Halmashari ilifanya malipo ya jumla ya SH.TZ 1,075,000 ambayo hati zake za malipo na vielelezo havikupatikana kinyume na Agiza la 104 la Memoranda ya Fedha ya mamlaka za Serikali za Mitaa, hivyo nilishindwa kuthibitisha sababu na uhalali wa malipo yaliyofanyika.

iv. Malipo yenye nyaraka pungufu SH.TZ 5,060,828

Malipo ya SH.TZ 5,060,828 yalifanyika bila kuwa na viambatanisho vilivyojitosheleza. Kukosekana kwa viambatanisho hivyo kulinifanya nishindwe kuthibitisha uhalali matumizi hayo.

v. Vitabu viwili (2) vya kukusanyia maduhuli havikuwasilishwa kwa ukaguzi

Vitabu vya wazi viwili (2) vya kukusanyia maduhuli havikuwasilishwa kwa ukaguzi. Hivyo kukosekana kwa vitabu hivyo nilishindwa kuthibitisha kiasi cha maduhuli yaliyokusanywa kupitia vitabu hivyo. Kuna uwezekano mkubwa maduhuli yaliyokusanywa kupitia vitabu hivyo kutumika vibaya.

Kiambatisho 2.0:3: Mwenendo wa Hati za Ukaguzi zilitolewa kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa miaka minne mfululizo

Mkoa	Jina la Halmashauri	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17
ARUSHA					
1	H/Jiji Arusha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
2	H/W Arusha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
3	H/W Karatu	Hati inayoridhisha	Hati isiyoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
4	H/W Longido	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka
5	H/W Meru	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka
6	H/W Monduli	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
7	H/W Ngorongoro	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
PWANI					
8	H/W Bagamoyo	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
9	H/W Chalinze	-	-	-	Hati inayoridhisha
10	H/W Kibaha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
11	H/Mji Kibaha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
12	H/W Kibiti	-	-	-	Hati inayoridhisha
13	H/W Kisarawe	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
14	H/W Mafia	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha

Mkoa	Jina la Halmashauri	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17
15	H/W Mkuranga	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
16	H/W Rufiji	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
DAR ES SALAAM					
17	H/Jiji Dar es Salaam	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
18	H/M Ilala	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
19	H/M kigamboni	-	-	-	Hati inayoridhisha
20	H/M Kinondoni	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
21	H/M Temeke	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
22	H/M Ubungo	-	-	-	Hati inayoridhisha
DODOMA					
23	H/W Bahi	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
24	H/W Chamwino	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
25	H/W Chemba	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
26	H/M Dodoma	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
27	H/W Kondoa	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
28	H/Mji Kondoa	-	-	-	Hati inayoridhisha
29	H/W Kongwa	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
30	H/W Mpwapwa	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
GEITA					
31	H/W Bukombe	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
32	H/W Chato	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
33	H/W Geita	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
34	H/Mji Geita	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha

Mkoa	Jina la Halmashauri	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17
35	H/W Mbogwe	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka
36	H/W Nyang'hwale	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
IRINGA					
37	H/W Iringa	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
38	H/M Iringa	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
39	H/W Kilolo	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
40	H/Mji Mafinga	-	-	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
41	H/W Mufindi	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
KAGERA					
42	H/W Biharamulo	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
43	H/W Bukoba	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
44	H/M Bukoba	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka
45	H/W Karagwe	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
46	H/W Kyerwa	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
47	H/W Missenyi	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
48	H/W Muleba	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
49	H/W Ngara	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
KATAVI					
50	H/W Mlele	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
51	H/W Mpanda	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
52	H/M Mpanda	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
53	H/W Mpimbwe	-	-	-	Hati inayoridhisha
54	H/W Nsimbo	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha

Mkoa	Jina la Halmashauri	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17
KIGOMA					
55	H/W Buhigwe	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
56	H/W Kakonko	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
57	H/W Kasulu	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
58	H/Mji Kasulu	-	-	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
59	H/W Kibondo	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
60	H/W Kigoma	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati isiyoridhisha
61	H/M Kigoma/Ujiji	Hati inayoridhisha	Hati isiyoridhisha	Hati isiyoridhisha	Hati isiyoridhisha
62	H/W Uvinza	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
KILIMANJARO					
63	H/W Hai	Hati inayoridhisha	Hati isiyoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
64	H/W Moshi	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
65	H/M Moshi	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
66	H/W Mwanga	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
67	H/W Rombo	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka
68	H/W Same	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
69	H/W Siha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka
LINDI					
70	H/W Kilwa	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
71	H/W Lindi	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
72	H/M Lindi	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
73	H/W Liwale	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
74	H/W Nachingwea	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha

Mkoa	Jina la Halmashauri	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17
75	H/W Ruangwa	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
MANYARA					
76	H/W Babati	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
77	H/Mji Babati	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka
78	H/W Hanang’	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
79	H/W Kiteto	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
80	H/W Mbulu	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
81	H/Mji Mbulu	-	-	-	Hati inayoridhisha
82	H/W Simanjiro	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka
MARA					
83	H/W Bunda	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
84	H/Mji Bunda	-	-	-	Hati inayoridhisha
85	H/W Butiama	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
86	H/W Musoma	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
87	H/M Musoma	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
88	H/W Rorya	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
89	H/W Serengeti	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
90	H/W Tarime	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
91	H/Mji Tarime	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
MBEYA					
92	H/W Busokelo	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
93	H/W Chunya	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
94	H/W Kyela	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha

Mkoa	Jina la Halmashauri	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17
95	H/W Mbarali	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
96	H/Jiji Mbeya	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
97	H/W Mbeya	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
98	H/W Rungwe	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
MOROGORO					
99	H/W Gairo	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
100	H/Mji Ifakara	-	-	-	Hati inayoridhisha
101	H/W Kilombero	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
102	H/W Kilosa	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
103	H/W Malinyi	-	-	-	Hati inayoridhisha
104	H/W Morogoro	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
105	H/M Morogoro	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
106	H/W Mvomero	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
107	H/W Ulanga	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
MTWARA					
108	H/W Masasi	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
109	H/Mji Masasi	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
110	H/W Mtwara	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
111	H/M Mtwara	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
112	H/Mji Nanyamba	-	-	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
113	H/W Nanyumbu	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
114	H/W Newala	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
115	H/Mji Newala	-	-	-	Hati inayoridhisha

Mkoa	Jina la Halmashauri	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17
116	H/W Tandahimba	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
MWANZA					
117	H/W Buchosa	-	-	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka
118	H/M Ilemela	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
119	H/W Kwimba	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
120	H/W Magu	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
121	H/W Misungwi	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka
122	H/Jiji Mwanza	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
123	H/W Sengerema	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
124	H/W Ukerewe	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka
NJOMBE					
125	H/W Ludewa	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
126	H/Mji Makambako	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
127	H/W Makete	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
128	H/W Njombe	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
129	H/Mji Njombe	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
130	H/W Wang'ing'ombe	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
RUKWA					
131	H/W Kalambo	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
132	H/W Nkasi	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
133	H/W Sumbawanga	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
134	H/M Sumbawanga	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
RUVUMA					

Mkoa	Jina la Halmashauri	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17
135	H/W Madaba	-	-	-	Hati inayoridhisha
136	H/W Mbinga	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka
137	H/Mji Mbinga	-	-	-	Hati inayoridhisha
138	H/W Namtumbo	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
139	H/W Nyasa	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
140	H/W Songea	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
141	H/M Songea	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
142	H/W Tunduru	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
SHINYANGA					
143	H/Mji Kahama	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
144	H/W Kishapu	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
145	H/W Msalala	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
146	H/W Shinyanga	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
147	H/M Shinyanga	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
148	H/W Ushetu	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
SIMIYU					
149	H/W Bariadi	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
150	H/Mji Bariadi	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
151	H/W Busega	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
152	H/W Itilima	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
153	H/W Maswa	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
154	H/W Meatu	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
SINGIDA					

Mkoa	Jina la Halmashauri	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17
155	H/W Ikungi	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
156	H/W Iramba	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
157	H/W Itigi	-	-	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
158	H/W Manyoni	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
159	H/W Mkalama	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
160	H/W Singida	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
161	H/M Singida	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
SONGWE					
162	H/W Ileje	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
163	H/W Mbozi	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
164	H/W Momba	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
165	H/W Songwe	-	-	-	Hati inayoridhisha
166	H/Mji Tunduma	Hati mbaya	Hati mbaya	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
TABORA					
167	H/W Igunga	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
168	H/W Kaliua	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
169	H/W Nzega	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
170	H/Mji Nzega	-	-	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
171	H/W Sikonge	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
172	H/W Tabora	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
173	H/M Tabora	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka
174	H/W Urambo	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
TANGA					

Mkoa	Jina la Halmashauri	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17
175	H/W Bumbuli	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
176	H/W Handeni	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka
177	H/Mji Handeni	-	-	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
178	H/W Kilindi	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
179	H/W Korogwe	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka
180	H/Mji Korogwe	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
181	H/W Lushoto	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka
182	H/W Mkinga	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha
183	H/W Muheza	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha
184	H/W Pangani	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati isiyoridhisha
185	H/Jiji Tanga	Hati inayoridhisha	Hati yenye shaka	Hati inayoridhisha	Hati inayoridhisha

Kiambatisho 2.0:4: Mamlaka za Serikali za Miataa yenye masuala mengine yanayoambatana na hati ya Ukaguzi

Na.	Jina la Halmashauri	Masuala ya Msisitizo	Masuala Mingineyo	Taarifa nyinginezo	Mambo muhimu
1	H/Jiji Arusha	V			
2	H/W Arusha	V			
3	H/W Babati	V			
4	H/Mji Babati	V	V		
5	H/W Bumbuli	V			
6	H/W Bunda	V			
7	H/W Busokelo	V			
8	H/W Chamwino	V		V	
9	H/W Chunya	V			V
10	H/M Dodoma	V		V	
11	H/W Geita	V			
12	H/W Hai	V			
13	H/W Hanang	V	V		
14	H/W Handeni	V			
15	H/Mji Handeni	V			
16	H/W Igunga		V		
17	H/W Ileje	V	V		
18	H/M Ilemela	V			
19	H/W Iramba	V			
20	H/M Iringa		V		
21	H/W Itilima	V			
22	H/W Kalambo		V		
23	H/W Kaliua			V	
24	H/W Karatu	V			
25	H/W Kibondo	V		V	
26	H/W Kigoma			V	
27	H/M Kigoma/Ujiji	V		V	
28	H/W Kilindi		V		
29	H/W Kishapu	V			
30	H/W Kiteto	V			
31	H/W Kondoa	V			
32	H/Mji Kondoa			V	
33	H/W Korogwe	V			

Na.	Jina la Halmashauri	Masuala ya Msisitizo	Masuala Mingineyo	Taarifa nyinginezo	Mambo muhimu
34	H/Mji Korogwe	V	V		
35	H/W Kyela	V			V
36	H/W Kyerwa	V	V		
37	H/W Lindi				V
38	H/W Liwale		V		
39	H/W Ludewa	V			
40	H/W Madaba	V			
41	H/W Magu	V			
42	H/W Manyoni				V
43	H/W Masasi	V			V
44	H/Mji Masasi	V			V
45	H/W Maswa	V			
46	H/Jiji Mbeya	V			
47	H/W Mbeya	V	V		V
48	H/W Mbinga	V			
49	H/Mji Mbinga	V			
50	H/W Mbogwe	V			
51	H/W Mbozi	V			
52	H/Mji Mbulu	V			
53	H/W Meru	V			
54	H/W Mkalama	V	V		V
55	H/W Mkinga	V			
56	H/W Momba	V	V		
57	H/W Monduli	V			
58	H/W Morogoro		V		
59	H/M Morogoro		V		
60	H/W Mpanda	V			
61	H/W Msalala	V			
62	H/W Mtwara	V			
63	H/M Mtwara	V			
64	H/W Muleba	V			
65	H/W Nanyumbu	V			
66	H/W Newala	V			
67	H/Mji Newala	V	V		
68	H/W Ngara	V	V		

Na.	Jina la Halmashauri	Masuala ya Msisitizo	Masuala Mingineyo	Taarifa nyinginezo	Mambo muhimu
69	H/W Ngorongoro		V		
70	H/Mji Njombe		V		
71	H/W Nkasi			V	
72	H/W Nyang'hwale	V			
73	H/W Rombo	V			V
74	H/W Rorya	V	V		
75	H/W Rufiji	V			
76	H/W Sengerema	V			
77	H/W Serengeti	V			
78	H/W Shinyanga	V	V		
79	H/M Shinyanga			V	
80	H/W Siha	V			
81	H/W Simanjiro		V		
82	H/W Singida	V			
83	H/W Songwe	V			
84	H/M Sumbawanga	V			
85	H/Jiji Tanga	V			
86	H/W Ulanga	V			

3.0 UFUATILIAJI WA UTEKELEZAJI WA MAPENDEKEZO YA UKAGUZI KWA MIAKA ILIYOPITA

Kiambatisho 3:1:Utekelezaji wa mapendekezo ya ripoti ya jumla

Na.	Mapendekezo	Hali halisi ya utekelezaji		
		Yaliyo tekelezwa	Yanayoendelea kutekelezwa	Yasiyo tekelezwa
1.	Mapendekezo ya miaka ya nyuma ya Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali na Kamati ya Bunge ya Hesabu za Serikali za Mitaa		√	
2.	Makosa katika Mchakato wa Bajeti za Mamlaka ya Serikali za Mitaa		√	
3.	Tathmini ya mfumo wa uthibiti wa Ndani na Masuala ya Utawala		√	
4.	Udhaifu katika usimamizi wa mapato kutoka vyanzo vya mapato ya Halmashauri		√	
5.	Udhaifu katika usimamizi wa raslimali fedha		√	
6.	Udhaifu katika usimamizi wa raslimali watu		√	
7.	Udhaifu katika usimamizi wa matumizi		√	
8.	Udhaifu katika usimamizi wa mali			√
9.	Kutokufuata Sheria za manunuzi			√
10.	Mapungufu katika utekelezaji wa miradi ya maendeleo		√	
11.	Mapungufu yaliyobainika wakati wa uchaguzi mkuu uliofanyika Octoba,2015			√
12.	Mapunguzi katika usimamizi wa fedha za ruzuku zilizotumwa shuleni moja kwa moja			√
13.	Kukosekana kwa mpango endelevu wa ukamilishaji wa miradi ya maendeleo		√	
14.	Changamoto zitokanazo na uchangiaji toka kwenye mapato ya ndani kwa Halmashauri			√
Jumla		**0**	**9**	**5**

Kiambatisho 3:2: Hali Halisi ya Utekelezaji wa Mapendekezo Yaliyosalia kwa kila Mamlaka ya Serikali za Mitaa

Na.	Jina La Halmashauri	Mapendekezo yaliyotolewa	Mapendekezo yaliyotekelezwa	Mapendekezo yanayoendelea kutekelezwa	Mapendekezo yasiyotekelezwa	Mapendekezo yaliyopitwa na wakati
1	H/Jiji Arusha	95	32	15	20	28
2	H/W Arusha	169	66	4	33	66
3	H/W Babati	66	22	13	12	19
4	H/Mji Babati	87	21	17	15	34
5	H/W Bagamoyo	79	29	30	20	0
6	H/W Bahi	38	6	10	2	20
7	H/W Bariadi	76	31	14	7	24
8	H/Mji Bariadi	117	28	49	14	26
9	H/W Biharamulo	72	16	25	11	20
10	H/W Buchosa	48	9	9	14	16
11	H/W Buhigwe	36	8	5	11	12
12	H/W Bukoba	104	30	24	22	28
13	H/M Bukoba	63	13	16	12	22
14	H/W Bukombe	31	9	1	17	4
15	H/W Bumbuli	94	3	40	46	5
16	H/W Bunda	38	14	8	11	5
17	H/W Busega	82	24	36	9	13
18	H/W Busokelo	65	22	33	10	0
19	H/W Butiama	28	4	12	12	0
20	H/W Chamwino	22	7	9	4	2
21	H/W Chato	45	29	4	9	3
22	H/W Chemba	38	6	4	5	23
23	H/W Chunya	79	39	13	18	9
24	H/Jiji Dar es salaam	30	12	9	8	1
25	H/M Dodoma	95	58	11	6	20
26	H/W Gairo	59	15	27	0	17
27	H/W Geita	41	1	27	12	1
28	H/Mji Geita	51	28	16	3	4
29	H/W Hai	83	32	16	3	32
30	H/W Hanang	86	18	15	12	41

Na.	Jina La Halmashauri	Mapendekezo yaliyotolewa	Mapendekezo yaliyotekelezwa	Mapendekezo yanayoendelea kutekelezwa	Mapendekezo yasiyotekelezwa	Mapendekezo yaliyopitwa na wakati
31	H/W Handeni	80	33	7	27	13
32	H/Mji Handeni	36	21	12	2	1
33	H/W Igunga	65	25	25	13	2
34	H/W Ikungi	105	19	16	12	58
35	H/M Ilala	61	31	22	5	3
36	H/W Ileje	140	94	31	4	11
37	H/M Ilemela	220	46	57	91	26
38	H/W Iramba	101	11	33	33	24
39	H/W Iringa	85	50	11	0	24
40	H/M Iringa	78	60	12	0	6
41	H/W Itigi	29	8	8	10	3
42	H/W Itilima	78	25	29	15	9
43	H/Mji Kahama	99	36	15	6	42
44	H/W Kakonko	57	5	9	32	11
45	H/W Kalambo	149	54	27	62	6
46	H/W Kaliua	80	59	14	3	4
47	H/W Karagwe	89	18	37	16	18
48	H/W Karatu	220	17	18	152	33
49	H/W Kasulu	130	32	22	52	24
50	H/Mji Kasulu	9	6	1	2	0
51	H/W Kibaha	33	19	5	1	8
52	H/Mji Kibaha	49	10	13	13	13
53	H/W Kibondo	19	9	8	2	0
54	H/W Kigoma	57	8	12	20	17
55	H/M Kigoma/ujiji	78	5	11	50	12
56	H/W Kilindi	49	8	27	7	7
57	H/W Kilolo	80	49	19	0	12
58	H/W Kilombero	87	47	12	0	28
59	H/W Kilosa	43	16	13	0	14
60	H/W Kilwa	60	9	14	16	21
61	H/M Kinondoni	135	123	4	8	0
62	H/W Kisarawe	56	8	30	18	0
63	H/W Kishapu	154	45	4	84	21
64	H/W Kiteto	102	40	16	3	43
65	H/W Kondoa	64	25	11	11	17
66	H/W Kongwa	42	0	1	21	20

Na.	Jina La Halmashauri	Mapendekezo yaliyotolewa	Mapendekezo yaliyotekelezwa	Mapendekezo yanayoendelea kutekelezwa	Mapendekezo yasiyotekelezwa	Mapendekezo yaliyopitwa na wakati
67	H/W Korogwe	141	25	63	33	20
68	H/Mji Korogwe	65	6	17	26	16
69	H/W Kwimba	123	44	27	30	22
70	H/W Kyela	118	26	64	24	4
71	H/W Kyerwa	58	20	12	3	23
72	H/W Lindi	85	42	15	21	7
73	H/M Lindi	45	7	7	10	21
74	H/W Liwale	64	25	31	0	8
75	H/W Longido	162	15	26	76	45
76	H/W Ludewa	19	10	0	2	7
77	H/W Lushoto	57	19	6	7	25
78	H/W Mafia	70	0	19	47	4
79	H/Mji Mafinga	38	33	2	2	1
80	H/W Magu	98	20	36	28	14
81	H/Mji Makambako	78	14	27	22	15
82	H/W Makete	81	51	13	17	0
83	H/W Manyoni	160	62	38	21	39
84	H/W Masasi	59	6	13	32	8
85	H/Mji Masasi	50	7	16	27	0
86	H/W Maswa	95	50	17	2	26
87	H/W Mbarali	51	22	13	16	0
88	H/Jiji Mbeya	97	82	14	1	0
89	H/W Mbeya	81	11	65	5	0
90	H/W Mbinga	46	2	16	28	0
91	H/W Mbogwe	62	20	14	23	5
92	H/W Mbozi	62	22	1	30	9
93	H/W Mbulu	76	23	13	8	32
94	H/W Meatu	75	17	50	6	2
95	H/W Meru	66	6	4	54	2
96	H/W Missenyi	86	9	31	23	23
97	H/W Misungwi	140	8	40	72	20
98	H/W Mkalama	72	22	13	3	34
99	H/W Mkinga	131	79	24	10	18
100	H/W Mkuranga	73	35	27	10	1
101	H/W Mlele	34	0	23	0	11
102	H/W Momba	89	54	17	11	7

Na.	Jina La Halmashauri	Mapendekezo yaliyotolewa	Mapendekezo yaliyotekelezwa	Mapendekezo yanayoendelea kutekelezwa	Mapendekezo yasiyotekelezwa	Mapendekezo yaliyopitwa na wakati
103	H/W Monduli	78	32	2	25	19
104	H/W Morogoro	37	8	5	1	23
105	H/M Morogoro	23	5	17	0	1
106	H/W Moshi	103	9	12	49	33
107	H/M Moshi	56	4	4	37	11
108	H/W Mpanda	85	48	14	23	0
109	H/M Mpanda	60	22	25	12	1
110	H/W Mpwapwa	47	5	16	10	16
111	H/W Msalala	81	53	9	7	12
112	H/W Mtwara	58	15	6	34	3
113	H/M Mtwara	71	25	4	42	0
114	H/W Mufindi	61	32	6	1	22
115	H/W Muheza	111	24	68	12	7
116	H/W Muleba	78	27	22	7	22
117	H/W Musoma	52	5	4	41	2
118	H/M Musoma	79	15	14	30	20
119	H/W Mvomero	45	19	11	0	15
120	H/W Mwanga	81	12	14	34	21
121	H/Jiji Mwanza	163	26	34	93	10
122	H/W Nachingwea	26	9	15	1	1
123	H/W Namtumbo	62	22	28	11	1
124	H/Mji Nanyamba	30	11	14	5	0
125	H/W Nanyumbu	46	12	20	14	0
126	H/W Newala	15	6	2	5	2
127	H/W Ngara	108	30	38	9	31
128	H/W Ngorongoro	115	7	32	57	19
129	H/W Njombe	50	32	16	1	1
130	H/Mji Njombe	44	25	3	16	0
131	H/W Nkasi	190	106	30	43	11
132	H/W Nsimbo	67	36	18	13	0
133	H/W Nyang'hwale	60	35	11	3	11
134	H/W Nyasa	45	15	12	15	3
135	H/W Nzega	65	30	17	9	9
136	H/Mji Nzega	34	7	10	14	3
137	H/W Pangani	66	2	43	15	6
138	H/W Rombo	85	9	1	63	12

Na.	Jina La Halmashauri	Mapendekezo yaliyotolewa	Mapendekezo yaliyotekelezwa	Mapendekezo yanayoendelea kutekelezwa	Mapendekezo yasiyotekelezwa	Mapendekezo yaliyopitwa na wakati
139	H/W Rorya	23	6	5	11	1
140	H/W Ruangwa	57	40	2	12	3
141	H/W Rufiji	34	17	16	0	1
142	H/W Rungwe	64	39	4	9	12
143	H/W Same	81	33	14	9	25
144	H/W Sengerema	112	82	12	17	1
145	H/W Serengeti	63	26	9	9	19
146	H/W Shinyanga	121	69	17	13	22
147	H/M Shinyanga	68	41	1	9	17
148	H/W Siha	76	8	25	20	23
149	H/W Sikonge	74	40	25	5	4
150	H/W Simanjiro	85	1	67	2	15
151	H/W Singida	115	29	38	13	35
152	H/M Singida	50	13	17	5	15
153	H/W Songea	64	11	12	40	1
154	H/M Songea	27	5	22	0	0
155	H/W Sumbawanga	145	54	7	72	12
156	H/M Sumbawanga	203	77	22	75	29
157	H/W Tabora	52	27	8	11	6
158	H/M Tabora	113	25	16	48	24
159	H/W Tandahimba	31	11	2	11	7
160	H/Jiji Tanga	59	20	10	15	14
161	H/W Tarime	24	8	3	6	7
162	H/Mji Tarime	43	4	13	25	1
163	H/M Temeke	44	25	6	8	5
164	H/Mji Tunduma	69	41	7	2	19
165	H/W Tunduru	68	34	29	4	1
166	H/W Ukerewe	60	1	27	32	0
167	H/W Ulanga	35	22	1	0	12
168	H/W Urambo	93	40	35	18	0
169	H/W Ushetu	57	19	9	26	3
170	H/W Uvinza	33	0	4	15	14
171	H/W Wang'ing'ombe	40	17	10	13	0
Jumla		**12703**	**4262**	**3024**	**3206**	**2211**
Asilimia		**100**	**34**	**24**	**25**	**17**

Kiambatisho 3:3: Hali Halisi ya Utekelezaji wa Maagizo ya Kamati ya Bunge ya Hesabu za Serikali za Mitaa kwa kila Mamlaka ya Serikali za Mitaa

Na.	Jina La Halmshauri	Maagizo yaliyotolewa	Yaliyotekelezwa	Yanayoendelea kutekelezwa	Yasitotekelezwa
1	H/Jiji Arusha	9	2	4	3
2	H/W Arusha	5	0	5	0
3	H/W Babati	10	3	4	3
4	H/W Bagamoyo	11	9	2	0
5	H/W Bahi	4	0	2	2
6	H/W Bariadi	4	0	0	4
7	H/W Biharamulo	8	5	3	0
8	H/W Buchosa	2	1	0	1
9	H/W Bukoba	8	2	4	2
10	H/M Bukoba	10	2	7	1
11	H/W Bukombe	6	0	2	4
12	H/W Chato	5	5	0	0
13	H/W Chunya	3	2	0	1
14	H/Jiji Dar es salaam	1	1	0	0
15	H/M Dodoma	8	0	1	7
16	H/W Gairo	4	0	4	0
17	H/W Geita	6	2	3	1
18	H/W Handeni	2	0	1	1
19	H/M Ilala	6	1	5	0
20	H/W Ileje	9	2	5	2
21	H/W Ilemela	4	0	0	4
22	H/W Iramba	9	0	7	2
23	H/W Iringa	5	0	5	0
24	H/M Iringa	12	2	10	0
25	H/W Itilima	2	0	2	0
26	H/Mji Kahama	10	8	2	0
27	H/W Kaliua	4	2	1	1
28	H/W Karagwe	4	0	1	3

Na.	Jina La Halmshauri	Maagizo yaliyotolewa	Yaliyotekelezwa	Yanayoendelea kutekelezwa	Yasitotekelezwa
29	H/W Karatu	4	0	0	4
30	H/W Kasulu	18	4	11	3
31	H/W Kibondo	5	1	2	2
32	H/W Kigoma	10	2	7	1
33	H/M Kigoma ujiji	5	0	3	2
34	H/W Kilindi	13	0	0	13
35	H/W Kilolo	5	0	5	0
36	H/W Kilombero	10	10	0	0
37	H/W Kilosa	8	4	1	3
38	H/W Kilwa	8	4	2	2
39	H/M Kinondoni	4	3	1	0
40	H/W Kishapu	7	3	4	0
41	H/W Kiteto	6	2	1	3
42	H/W Kondoa	2	0	2	0
43	H/W Kongwa	2	0	2	0
44	H/W Korogwe	22	5	4	13
45	H/Mji Korogwe	13	5	8	0
46	H/W Kwimba	2	0	2	0
47	H/W Kyela	3	3	0	0
48	H/W Lindi	5	5	0	0
49	H/M Lindi	13	7	2	4
50	H/W Liwale	2	0	2	0
51	H/W Longido	15	8	1	6
52	H/W Ludewa	5	1	3	1
53	H/W Lushoto	14	8	5	1
54	H/W Mafia	5	0	5	0
55	H/W Magu	6	2	2	2
56	H/W Makete	5	5	0	0
57	H/W Manyoni	8	0	0	8
58	H/W Masasi	7	4	2	1
59	H/Jiji Mbeya	11	6	5	0
60	H/W Mbinga	11	3	1	7
61	H/W Mbozi	7	0	7	0

Na.	Jina La Halmshauri	Maagizo yaliyotolewa	Yaliyotekelezwa	Yanayoendelea kutekelezwa	Yasitotekelezwa
62	H/W Mbulu	8	1	1	6
63	H/W Missenyi	4	1	2	1
64	H/W Misungwi	4	1	0	3
65	H/W Mkalama	4	0	4	0
66	H/W Mkuranga	2	0	0	2
67	H/W Mlele	8	4	2	2
68	H/W Morogoro	1	1	0	0
69	H/M Morogoro	4	1	3	0
70	H/W Mpanda	7	1	2	4
71	H/M Mpanda	9	4	5	0
72	H/W Msalala	9	7	2	0
73	H/W Mtwara	6	3	0	3
74	H/M Mtwara	8	1	2	5
75	H/W Mufindi	3	0	3	0
76	H/W Muheza	1	0	1	0
77	H/W Muleba	3	0	1	2
78	H/W Musoma	2	0	0	2
79	H/M Musoma	5	1	1	3
80	H/W Mvomero	10	6	4	0
81	H/Jiji Mwanza	9	0	1	8
82	H/W Nachingwea	5	3	2	0
83	H/W Namtumbo	6	0	0	6
84	H/W Nanyumbu	9	3	1	5
85	H/W Newala	9	4	3	2
86	H/M Ngara	4	1	1	2

Na.	Jina La Halmshauri	Maagizo yaliyotolewa	Yaliyotekelezwa	Yanayoendelea kutekelezwa	Yasitotekelezwa
87	H/Mji Njombe	3	1	0	2
88	H/W Nkasi	3	1	0	2
89	H/W Nsimbo	6	1	1	4
90	H/W Nyasa	2	0	0	2
91	H/W Pangani	6	0	6	0
92	H/W Rombo	5	1	3	1
93	H/W Rorya	4	0	0	4
94	H/W Ruangwa	5	5	0	0
95	H/W Same	11	6	3	2
96	H/W Sengerema	10	0	0	10
97	H/W Serengeti	4	1	2	1
98	H/W Shinyanga	6	5	1	0
99	H/M Shinyanga	4	2	1	1
100	H/W Sikonge	6	0	5	1
101	H/W Singida	10	0	0	10
102	H/M Singida	7	0	6	1
103	H/W Songea	8	3	2	3
104	H/M Songea	8	0	0	8
105	H/W Sumbawanga	1	1	0	0
106	H/M Sumbawanga	3	1	0	2
107	H/M Tabora	20	0	0	20
108	H/W Tandahimba	3	0	3	0
109	H/Jiji Tanga	10	7	2	1

Na.	Jina La Halmshauri	Maagizo yaliyotolewa	Yaliyotekelezwa	Yanayoendelea kutekelezwa	Yasitotekelezwa
110	H/W Tarime	3	1	0	2
111	H/M Temeke	4	1	3	0
112	H/W Tunduru	1	0	0	1
113	H/W Ukerewe	12	3	2	7
114	H/W Ulanga	5	0	5	0
115	H/W Urambo	6	6	0	0
Jumla		**748**	**233**	**256**	**259**
Asilimia		**100**	**31**	**34**	**35**

4.0 MAANDALIZI YA BAJETI NA UTEKELEZAJI WAKE

Kiambatisho 4:1: Ulinganishi wa mapato ya ndani dhidi Bajeti iliyoidhinishwa

Na.	Jina la Halmashauri	Bajeti iliyoidhinishwa (Sh.)	Mapato yaliyokusanywa (Sh.)	Tofauti (Sh.)	%
1	H/Jiji Arusha	14,082,684,000	14,576,016,000	493,332,000	4
2	H/W Arusha	3,200,600,000	2,961,745,684	(238,854,316)	7
3	H/W Babati	2,441,255,130	2,690,867,000	249,611,870	10
4	H/Mji Babati	3,193,040,083	1,169,440,982	(2,023,599,101)	63
5	H/W Bagamoyo	2,948,658,600	2,947,560,205	(1,098,395)	0
6	H/W Bahi	793,267,000	804,866,385	11,599,385	1
7	H/W Bariadi	2,110,181,000	1,528,824,600	(581,356,400)	28
8	H/Mji Bariadi	2,108,216,000	1,663,801,000	(444,415,000)	21
9	H/W Biharamulo	1,686,952,719	1,496,885,116	(190,067,603)	11
10	H/W Buchosa	1,490,500,000	955,213,000	(535,287,000)	36
11	H/W Buhigwe	452,980,000	346,296,760	(106,683,240)	24
12	H/W Bukoba	1,692,280,000	898,887,137	(793,392,863)	47
13	H/M Bukoba	3,855,507,000	2,431,927,200	(1,423,579,800)	37
14	H/W Bukombe	2,073,672,000	1,705,011,000	(368,661,000)	18
15	H/W Bumbuli	574,080,000	447,494,218	(126,585,782)	22
16	H/W Bunda	867,641,000	737,124,000	(130,517,000)	25
17	H/Mji Bunda	1,242,291,000	1,190,040,530	(52,250,470)	4
18	H/W Busega	1,390,000,000	937,207,580	(452,792,420)	33
19	H/W Busokelo	889,000,000	791,678,383	(97,321,617)	11
20	H/W Butiama	486,000,000	436,514,087	(49,485,913)	10
21	H/W Chalinze	3,221,053,148	4,475,744,670	1,254,691,522	39
22	H/W Chamwino	1,633,212,000	1,098,068,454	(535,143,546)	33
23	H/W Chato	2,050,271,000	1,768,768,792	(281,502,208)	14
24	H/W Chemba	1,934,430,000	945,095,127	(989,334,873)	51
25	H/W Chunya	5,471,684,409	3,996,151,516	(1,475,532,893)	27
26	H/Jiji Dar es Salaam	12,158,118,000	12,308,529,000	150,411,000	1
27	H/M Dodoma	3,938,919,695	4,874,531,192	935,611,497	24
28	H/W Gairo	699,331,800	358,856,640	(340,475,160)	49
29	H/W Geita	3,264,118,493	2,722,911,000	(541,207,493)	17
30	H/Mji Geita	5,090,512,000	5,224,086,138	133,574,138	3
31	H/W Hai	2,532,033,252	2,053,591,088	(478,442,164)	19
32	H/W Hanang	2,569,810,000	2,169,966,000	(399,844,000)	16
33	H/W Handeni	2,487,831,781	2,204,349,246	(283,482,535)	11
34	H/Mji Handeni	610,404,880	684,486,871	74,081,991	12
35	H/Mji Ifakara	2,971,023,000	1,543,337,142	(1,427,685,858)	48
36	H/W Igunga	3,124,861,000	1,771,830,593	(1,353,030,407)	43
37	H/W Ikungi	850,000,000	756,208,000	(93,792,000)	11
38	H/M Ilala	54,302,000,000	46,164,396,730	(8,137,603,270)	15
39	H/W Ileje	895,745,000	847,108,407	(48,636,593)	5

Na.	Jina la Halmashauri	Bajeti iliyoidhinishwa (Sh.)	Mapato yaliyokusanywa (Sh.)	Tofauti (Sh.)	%
40	H/M Ilemela	6,744,015,000	4,645,887,896	(2,098,127,104)	31
41	H/W Iramba	1,927,751,587	1,070,939,503	(856,812,084)	44
42	H/W Iringa	3,090,296,000	3,137,722,606	47,426,606	2
43	H/M Iringa	3,919,972,636	3,576,203,384	(343,769,252)	9
44	H/W Itigi	1,195,983,175	793,578,717	(402,404,458)	34
45	H/W Itilima	1,467,028,000	1,163,086,413	(303,941,587)	21
46	H/Mji Kahama	7,934,256,000	6,885,890,509	(1,048,365,491)	13
47	H/W Kakonko	503,774,339	474,361,899	(29,412,440)	6
48	H/W Kalambo	2,152,545,000	1,336,525,000	(816,020,000)	38
49	H/W Kaliua	3,555,477,337	3,813,091,723	257,614,386	7
50	H/W Karagwe	2,139,521,000	1,509,888,000	(629,633,000)	29
51	H/W Karatu	2,896,800,000	2,218,003,808	(678,796,192)	23
52	H/W Kasulu	1,241,240,000	1,110,425,000	(130,815,000)	11
53	H/Mji Kasulu	1,035,082,000	968,588,809	(66,493,191)	6
54	H/W Kibaha	2,040,028,100	1,301,009,690	(739,018,410)	64
55	H/Mji Kibaha	3,954,400,000	3,671,950,534	(282,449,466)	7
56	H/W Kibiti	1,815,461,000	982,518,000	(832,943,000)	46
57	H/W Kibondo	1,100,022,000	986,724,000	(113,298,000)	10
58	H/M kigamboni	8,223,571,540	3,453,760,810	(4,769,810,730)	58
59	H/W Kigoma	896,790,000	410,580,000	(486,210,000)	54
60	H/M Kigoma/Ujiji	3,379,351,000	1,074,572,874	(2,304,778,126)	68
61	H/W Kilindi	1,365,241,041	1,291,900,037	(73,341,004)	5
62	H/W Kilolo	3,526,680,963	3,055,779,008	(470,901,955)	13
63	H/W Kilombero	3,555,873,000	3,315,129,622	(240,743,378)	7
64	H/W Kilosa	3,109,578,159	2,238,857,145	(870,721,014)	28
65	H/W Kilwa	3,110,060,000	3,232,501,697	122,441,697	4
66	H/M Kinondoni	43,085,304,792	34,897,419,957	(8,187,884,835)	19
67	H/W Kisarawe	2,801,956,000	1,593,055,693	(1,208,900,307)	43
68	H/W Kishapu	3,835,781,370	3,141,259,827	(694,521,543)	19
69	H/W Kiteto	2,139,358,000	2,037,053,233	(102,304,767)	7
70	H/W Kondoa	1,111,088,079	917,486,382	(193,601,697)	17
71	H/Mji Kondoa	617,852,120	494,901,288	(122,950,832)	20
72	H/W Kongwa	1,923,259,000	1,048,109,530	(875,149,470)	46
73	H/W Korogwe	1,351,713,000	996,643,404	(355,069,596)	1
74	H/Mji Korogwe	1,619,642,720	1,402,704,086	(216,938,634)	13
75	H/W Kwimba	1,798,663,000	1,149,621,622	(649,041,378)	36
76	H/W Kyela	3,667,552,000	3,444,045,902	(223,506,098)	6
77	H/W Kyerwa	2,465,811,000	2,205,746,027	(260,064,973)	11
78	H/W Lindi	1,659,177,000	1,480,514,000	(178,663,000)	11
79	H/M Lindi	1,339,769,800	1,408,992,606	69,222,806	5
80	H/W Liwale	2,756,474,000	2,038,219,000	(718,255,000)	26
81	H/W Longido	1,343,551,000	1,339,517,000	(4,034,000)	0
82	H/W Ludewa	1,616,893,000	1,333,750,663	(283,142,337)	82

Na.	Jina la Halmashauri	Bajeti iliyoidhinishwa (Sh.)	Mapato yaliyokusanywa (Sh.)	Tofauti (Sh.)	%
83	H/W Lushoto	1,757,000,000	1,938,574,510	181,574,510	10
84	H/W Madaba	1,078,849,390	584,245,288	(494,604,102)	46
85	H/W Mafia	980,011,000	885,860,619	(94,150,381)	10
86	H/Mji Mafinga	3,120,869,000	1,735,951,086	(1,384,917,914)	44
87	H/W Magu	1,837,329,000	1,527,680,898	(309,648,102)	17
88	H/Mji Makambako	1,961,614,704	1,928,827,866	(32,786,838)	2
89	H/W Makete	1,127,219,000	1,014,793,622	(112,425,378)	10
90	H/W Malini	1,951,480,217	1,176,168,550	(775,311,667)	40
91	H/W Manyoni	1,760,499,700	1,545,523,229	(214,976,471)	12
92	H/W Masasi	3,876,913,000	3,913,655,278	36,742,278	1
93	H/Mji Masasi	1,867,104,000	2,302,967,128	435,863,128	23
94	H/W Maswa	3,211,905,000	2,584,006,011	(627,898,989)	80
95	H/W Mbarali	2,828,000,000	3,701,179,098	873,179,098	31
96	H/Jiji Mbeya	9,594,233,000	7,580,538,000	(2,013,695,000)	21
97	H/W Mbeya	3,317,120,000	3,048,692,948	(268,427,052)	8
98	H/W Mbinga	3,696,240,653	2,654,850,622	(1,041,390,031)	28
99	H/Mji Mbinga	1,791,020,000	1,225,812,328	(565,207,672)	32
100	H/W Mbogwe	1,072,752,340	734,273,123	(338,479,217)	31
101	H/W Mbozi	4,536,384,962	3,918,967,002	(617,417,960)	14
102	H/W Mbulu	1,108,493,000	1,029,819,000	(78,674,000)	7
103	H/Mji Mbulu	1,146,324,000	846,198,000	(300,126,000)	26
104	H/W Meatu	3,562,622,400	2,847,121,539	(715,500,861)	20
105	H/W Meru	3,540,686,000	3,422,719,700	(117,966,300)	3
106	H/W Missenyi	1,630,203,000	1,597,121,992	(33,081,008)	2
107	H/W Misungwi	1,601,367,900	1,330,197,946	(271,169,954)	17
108	H/W Mkalama	769,428,000	878,308,914	108,880,914	14
109	H/W Mkinga	1,078,320,000	1,054,051,955	(24,268,045)	2
110	H/W Mkuranga	3,853,120,945	4,680,724,614	827,603,669	21
111	H/W Mlele	781,051,000	991,135,463	210,084,463	27
112	H/W Momba	922,988,000	827,066,194	(95,921,806)	10

Na.	Jina la Halmashauri	Bajeti iliyoidhinishwa (Sh.)	Mapato yaliyokusanywa (Sh.)	Tofauti (Sh.)	%
113	H/W Monduli	2,457,311,004	2,227,146,574	(230,164,430)	9
114	H/W Morogoro	1,893,354,500	2,115,136,913	221,782,413	12
115	H/M Morogoro	5,501,618,328	5,259,111,510	(242,506,818)	0
116	H/W Moshi	2,724,526,700	3,055,630,036	331,103,336	12
117	H/M Moshi	6,583,899,030	6,537,747,692	(46,151,338)	1
118	H/W Mpanda	2,390,927,200	2,162,718,000	(228,209,200)	90
119	H/M Mpanda	2,023,510,000	2,721,707,194	698,197,194	0
120	H/W Mpimbwe	846,139,000	1,087,926,765	241,787,765	29
121	H/W Mpwapwa	2,873,356,610	1,410,324,256	(1,463,032,354)	51
122	H/W Msalala	3,393,180,300	3,036,111,259	(357,069,041)	11
123	H/W Mtwara	2,203,274,000	1,471,105,000	(732,169,000)	33
124	H/M Mtwara	4,583,079,000	3,976,122,000	(606,957,000)	13
125	H/W Mufindi	3,855,915,000	3,343,596,892	(512,318,108)	13
126	H/W Muheza	2,244,310,000	1,855,027,405	(389,282,595)	17
127	H/W Muleba	2,517,982,259	2,786,936,215	268,953,956	11
128	H/W Musoma	1,071,156,502	643,987,947	(427,168,555)	40
129	H/M Musoma	1,634,773,000	1,694,508,366	59,735,366	104
130	H/W Mvomero	2,747,715,600	1,442,145,533	(1,305,570,067)	48
131	H/W Mwanga	2,180,707,740	2,023,160,897	(157,546,843)	8
132	H/Jiji Mwanza	10,838,638,801	10,499,141,024	(339,497,777)	3
133	H/W Nachingwea	2,405,623,000	3,359,532,000	953,909,000	40
134	H/W Namtumbo	2,308,980,000	1,178,228,574	(1,130,751,426)	49

Na.	Jina la Halmashauri	Bajeti iliyoidhinishwa (Sh.)	Mapato yaliyokusanywa (Sh.)	Tofauti (Sh.)	%
135	H/Mji Nanyamba	1,226,868,000	1,391,761,030	164,893,030	13
136	H/W Nanyumbu	1,408,429,000	1,778,787,857	370,358,857	26
137	H/W Newala	2,065,714,000	1,785,696,719	(280,017,281)	14
138	H/Mji Newala	1,939,486,000	2,092,836,191	153,350,191	8
139	H/W Ngara	2,388,967,200	1,610,129,330	(778,837,870)	33
140	H/W Ngorongoro	2,181,330,700	1,658,408,686	(522,922,014)	24
141	H/W Njombe	1,398,865,464	1,377,083,422	(21,782,042)	12
142	H/Mji Njombe	3,796,749,327	3,598,345,595	(198,403,732)	5
143	H/W Nkasi	2,304,000,000	1,837,190,000	(466,810,000)	20
144	H/W Nsimbo	1,334,728,000	866,202,468	(468,525,532)	35
145	H/W Nyang'hwale	1,167,941,000	1,289,258,000	121,317,000	10
146	H/W Nyasa	880,414,800	799,752,415	(80,662,385)	9
147	H/W Nzega	1,504,922,944	1,556,561,324	51,638,380	3
148	H/Mji Nzega	1,401,740,000	1,260,053,573	(141,686,427)	10
149	H/W Pangani	1,500,805,000	1,040,620,447	(460,184,553)	31
150	H/W Rombo	2,097,500,000	1,653,895,336	(443,604,664)	21
151	H/W Rorya	1,667,587,000	636,176,460	(1,031,410,540)	62
152	H/W Ruangwa	3,158,756,048	2,559,397,217	(599,358,831)	19
153	H/W Rufiji	2,230,441,000	1,723,491,053	(506,949,947)	77
154	H/W Rungwe	3,714,743,750	3,627,397,221	(87,346,529)	2
155	H/W Same	2,335,264,000	1,929,066,281	(406,197,719)	17
156	H/W Sengerema	2,545,335,000	1,026,168,000	(1,519,167,000)	60

Na.	Jina la Halmashauri	Bajeti iliyoidhinishwa (Sh.)	Mapato yaliyokusanywa (Sh.)	Tofauti (Sh.)	%
157	H/W Serengeti	2,852,497,830	2,386,721,588	(465,776,242)	16
158	H/W Shinyanga	2,215,610,872	2,068,102,829	(147,508,043)	7
159	H/M Shinyanga	2,196,611,000	2,327,068,994	130,457,994	6
160	H/W Siha	2,096,204,000	677,050,139	(1,419,153,861)	68
161	H/W Sikonge	3,093,707,000	2,437,342,128	(656,364,872)	21
162	H/W Simanjiro	1,675,526,000	1,551,971,000	(123,555,000)	7
163	H/W Singida	1,014,101,000	849,180,000	(164,921,000)	16
164	H/M Singida	3,260,845,240	2,530,113,877	(730,731,363)	22
165	H/W Songea	1,519,297,000	1,258,997,828	(260,299,172)	17
166	H/M Songea	3,135,573,600	2,697,581,514	(437,992,086)	14
167	H/W Songwe	1,934,365,000	1,941,130,361	6,765,361	100
168	H/W Sumbawanga	2,399,406,000	1,989,078,194	(410,327,806)	17
169	H/M Sumbawanga	2,560,220,100	1,605,935,900	(954,284,200)	37
170	H/W Tabora	2,898,730,000	2,102,395,000	(796,335,000)	27
171	H/M Tabora	3,665,760,648	1,895,603,828	(1,770,156,820)	48
172	H/W Tandahimba	5,561,904,000	6,070,362,222	508,458,222	9
173	H/Jiji Tanga	10,207,961,000	9,623,096,343	(584,864,657)	6
174	H/W Tarime	5,482,230,373	5,482,230,373	-	-
175	H/Mji Tarime	1,373,681,500	1,111,611,751	(262,069,749)	19
176	H/M Temeke	36,327,364,000	29,557,685,330	(6,769,678,670)	0
177	H/Mji Tunduma	3,992,293,000	2,210,413,622	(1,781,879,378)	44
178	H/W Tunduru	2,719,120,592	3,175,274,809	456,154,217	16

Na.	Jina la Halmashauri	Bajeti iliyoidhinishwa (Sh.)	Mapato yaliyokusanywa (Sh.)	Tofauti (Sh.)	%
179	H/M Ubungo	21,582,985,207	9,117,801,539	(12,465,183,668)	58
180	H/W Ukerewe	1,611,514,000	1,260,017,101	(351,496,899)	22
181	H/W Ulanga	1,763,069,010	1,454,880,964	(308,188,046)	17
182	H/W Urambo	2,667,761,000	1,888,212,812	(779,548,188)	29
183	H/W Ushetu	2,317,292,200	2,162,962,268	(154,329,932)	7
184	H/W Uvinza	1,727,538,000	1,400,239,444	(327,298,556)	19
185	H/W Wang'ing'ombe	901,354,706	905,476,381	4,121,675	3
	Jumla	**628,045,048,644**	**523,564,835,716**	**(104,480,212,928)**	**17**

Kiambatisho 4:2:Makusanyo ya mapato ya ndani ikilinganishwa na matumizi ya kawaida

Na.	Jina la Halmashauri	Makusanyo halisi (Sh.)	Matumizi ya kawaida (Sh.)	%
1	H/Jiji Arusha	14,576,016,000	49,636,095,000	29
2	H/W Arusha	2,961,745,684	44,615,238,459	7
3	H/W Babati	2,690,867,000	35,132,931,000	8
4	H/Mji Babati	1,169,440,982	12,921,201,757	9
5	H/W Bagamoyo	2,947,560,205	34,728,786,551	8
6	H/W Bahi	804,866,385	22,754,977,380	4
7	H/W Bariadi	1,528,824,600	22,173,556,500	7
8	H/Mji Bariadi	1,663,801,000	21,121,454,000	8
9	H/W Biharamulo	1,496,885,116	20,060,038,286	7
10	H/W Buchosa	955,213,000	16,692,888,000	6
11	H/W Buhigwe	346,296,760	18,191,154,868	2
12	H/W Bukoba	898,887,137	26,553,681,818	3
13	H/M Bukoba	2,431,927,200	18,748,799,302	13
14	H/W Bukombe	1,705,011,000	26,441,582,000	6
15	H/W Bumbuli	447,494,218	18,954,697,424	2
16	H/W Bunda	737,124,000	26,262,647,000	3
17	H/Mji Bunda	1,190,040,530	12,610,794,179	9
18	H/W Busega	937,207,580	19,971,604,000	5
19	H/W Busokelo	791,678,383	14,542,276,339	5
20	H/W Butiama	436,514,087	20,108,574,990	2

Na.	Jina la Halmashauri	Makusanyo halisi (Sh.)	Matumizi ya kawaida (Sh.)	%
21	H/W Chalinze	4,475,744,670	26,572,655,149	17
22	H/W Chamwino	1,098,068,454	36,571,725,931	3
23	H/W Chato	1,768,768,792	31,174,616,934	6
24	H/W Chemba	945,095,127	15,677,411,617	6
25	H/W Chunya	3,996,151,516	18,641,748,484	21
26	H/Jiji Dar es Salaam	12,308,529,000	3,848,836,000	320
27	H/M Dodoma	4,874,531,192	57,289,772,364	9
28	H/W Gairo	358,856,640	15,343,777,337	2
29	H/W Geita	2,722,911,000	51,358,318,000	5
30	H/Mji Geita	5,224,086,138	4,866,075,933	107
31	H/W Hai	2,053,591,088	28,117,501,321	7
32	H/W Hanang	2,169,966,000	30,597,590,000	7
33	H/W Handeni	2,204,349,246	28,675,190,199	8
34	H/Mji Handeni	684,486,871	5,962,957,132	11
35	H/Mji Ifakara	1,543,337,142	8,742,010,798	18
36	H/W Igunga	1,771,830,593	23,172,893,214	8
37	H/W Ikungi	756,208,000	22,735,667,000	3
38	H/M Ilala	46,164,396,730	158,324,777,010	29
39	H/W Ileje	847,108,407	17,563,060,686	5
40	H/M Ilemela	4,645,887,896	41,063,711,702	11
41	H/W Iramba	1,070,939,503	25,261,458,000	4
42	H/W Iringa	3,137,722,606	36,049,464,406	9
43	H/M Iringa	3,576,203,384	29,464,728,811	12
44	H/W Itigi	793,578,717	5,839,097,386	14
45	H/W Itilima	1,163,086,413	26,493,277,709	4
46	H/Mji Kahama	6,885,890,509	32,625,768,653	21
47	H/W Kakonko	474,361,899	12,765,884,000	4
48	H/W Kalambo	1,336,525,000	24,562,224,000	5
49	H/W Kaliua	3,813,091,723	24,489,309,919	16
50	H/W Karagwe	1,509,888,000	25,715,991,000	6
51	H/W Karatu	2,218,003,808	26,434,410,936	8
52	H/W Kasulu	1,110,425,000	29,625,622,000	4
53	H/Mji Kasulu	968,588,809	17,853,571,206	5
54	H/W Kibaha	1,301,009,690	18,994,474,028	7
55	H/Mji Kibaha	3,671,950,534	23,890,531,399	15
56	H/W Kibiti	982,518,000	2,777,620,001	35
57	H/W Kibondo	986,724,000	24,253,745,000	4
58	H/M kigamboni	3,453,760,810	5,580,793,459	62
59	H/W Kigoma	410,580,000	17,544,277,000	2
60	H/M Kigoma/Ujiji	1,074,572,874	25,138,376,563	4
61	H/W Kilindi	1,291,900,037	19,513,667,236	7
62	H/W Kilolo	3,055,779,008	32,727,869,724	9
63	H/W Kilombero	3,315,129,622	33,932,294,966	10
64	H/W Kilosa	2,238,857,145	35,425,287,468	6
65	H/W Kilwa	3,232,501,697	17,944,945,083	18
66	H/M Kinondoni	34,897,419,957	34,897,419,957	100

Na.	Jina la Halmashauri	Makusanyo halisi (Sh.)	Matumizi ya kawaida (Sh.)	%
67	H/W Kisarawe	1,593,055,693	23,419,712,661	7
68	H/W Kishapu	3,141,259,827	28,443,800,286	11
69	H/W Kiteto	2,037,053,233	20,158,757,440	10
70	H/W Kondoa	917,486,382	30,355,049,075	3
71	H/Mji Kondoa	494,901,288	1,159,274,355	43
72	H/W Kongwa	1,048,109,530	27,619,194,627	4
73	H/W Korogwe	996,643,404	30,652,551,704	3
74	H/Mji Korogwe	1,402,704,086	15,607,554,731	9
75	H/W Kwimba	1,149,621,622	38,272,548,071	3
76	H/W Kyela	3,444,045,902	33,659,004,535	10
77	H/W Kyerwa	2,205,746,027	18,762,339,139	12
78	H/W Lindi	1,480,514,000	18,379,657,000	8
79	H/M Lindi	1,408,992,606	10,651,441,000	13
80	H/W Liwale	2,038,219,000	10,901,926,000	19
81	H/W Longido	1,339,517,000	18,316,477,000	7
82	H/W Ludewa	1,333,750,663	22,895,946,974	6
83	H/W Lushoto	1,938,574,510	40,785,259,670	5
84	H/W Madaba	584,245,288	5,037,517,034	12
85	H/W Mafia	885,860,619	8,965,719,089	10
86	H/Mji Mafinga	1,735,951,086	12,803,616,658	14
87	H/W Magu	1,527,680,898	34,274,628,982	4
88	H/Mji Makambako	1,928,827,866	16,350,963,158	12
89	H/W Makete	1,014,793,622	22,361,004,192	5
90	H/W Malini	1,176,168,550	9,329,157,000	13
91	H/W Manyoni	1,545,523,229	21,879,244,412	7
92	H/W Masasi	3,913,655,278	28,713,756,192	14
93	H/Mji Masasi	2,302,967,128	13,329,170,020	17
94	H/W Maswa	2,584,006,011	31,174,949,898	8
95	H/W Mbarali	3,701,179,098	33,087,221,820	0
96	H/Jiji Mbeya	7,580,538,000	58,581,146,000	13
97	H/W Mbeya	3,048,692,948	39,059,478,249	8
98	H/W Mbinga	2,654,850,622	39,943,937,747	7
99	H/Mji Mbinga	1,225,812,328	4,121,750,709	30
100	H/W Mbogwe	734,273,123	16,536,434,000	4
101	H/W Mbozi	3,918,967,002	47,314,708,625	8
102	H/W Mbulu	1,029,819,000	30,940,555,160	3
103	H/Mji Mbulu	846,198,000	18,382,142,000	5
104	H/W Meatu	2,847,121,539	26,690,072,428	11
105	H/W Meru	3,422,719,700	45,865,157,220	7
106	H/W Missenyi	1,597,121,992	18,875,862,018	8
107	H/W Misungwi	1,330,197,946	34,085,635,582	4
108	H/W Mkalama	878,308,914	17,284,568,000	5
109	H/W Mkinga	1,054,051,955	16,330,534,427	6
110	H/W Mkuranga	4,680,724,614	31,627,027,616	15
111	H/W Mlele	991,135,463	13,186,572,000	8
112	H/W Momba	827,066,194	16,219,149,022	5

Na.	Jina la Halmashauri	Makusanyo halisi (Sh.)	Matumizi ya kawaida (Sh.)	%
113	H/W Monduli	2,227,146,574	27,045,352,138	8
114	H/W Morogoro	2,115,136,913	33,690,108,636	6
115	H/M Morogoro	5,259,111,510	54,181,072,905	10
116	H/W Moshi	3,055,630,036	48,806,095,134	6
117	H/M Moshi	6,537,747,692	26,914,957,491	24
118	H/W Mpanda	2,162,718,000	14,589,694,000	15
119	H/M Mpanda	2,721,707,194	17,432,485,140	16
120	H/W Mpimbwe	1,087,926,765	5,238,118,946	21
121	H/W Mpwapwa	1,410,324,256	25,225,290,891	6
122	H/W Msalala	3,036,111,259	22,956,416,760	13
123	H/W Mtwara	1,471,105,000	15,607,060,000	9
124	H/M Mtwara	3,976,122,000	17,885,790,000	22
125	H/W Mufindi	3,343,596,892	32,698,794,815	10
126	H/W Muheza	1,855,027,405	25,941,552,237	7
127	H/W Muleba	2,786,936,215	38,961,593,714	7
128	H/W Musoma	643,987,947	21,867,921,534	3
129	H/M Musoma	1,694,508,366	23,895,092,316	7
130	H/W Mvomero	1,442,145,533	32,468,333,562	4
131	H/W Mwanga	2,023,160,897	19,191,315,034	11
132	H/Jiji Mwanza	10,499,141,024	59,586,489,605	18
133	H/W Nachingwea	3,359,532,000	20,160,252,000	17
134	H/W Namtumbo	1,178,228,574	24,480,241,715	5
135	H/Mji Nanyamba	1,391,761,030	8,179,040,000	17
136	H/W Nanyumbu	1,778,787,857	15,435,615,469	12
137	H/W Newala	1,785,696,719	20,585,685,727	9
138	H/Mji Newala	2,092,836,191	925,873,175	226
139	H/W Ngara	1,610,129,330	28,348,904,602	6
140	H/W Ngorongoro	1,658,408,686	19,351,229,909	9
141	H/W Njombe	1,377,083,422	25,092,476,450	5
142	H/Mji Njombe	3,598,345,595	24,977,250,065	14
143	H/W Nkasi	1,837,190,000	24,306,118,000	8
144	H/W Nsimbo	866,202,468	11,131,035,385	8
145	H/W Nyang'hwale	1,289,258,000	14,631,298,000	9
146	H/W Nyasa	799,752,415	17,410,201,506	5
147	H/W Nzega	1,556,561,324	30,366,682,624	5
148	H/Mji Nzega	1,260,053,573	5,825,294,986	22
149	H/W Pangani	1,040,620,447	11,828,360,360	9
150	H/W Rombo	1,653,895,336	35,178,279,989	5
151	H/W Rorya	636,176,460	29,294,447,173	2
152	H/W Ruangwa	2,559,397,217	15,688,577,384	16
153	H/W Rufiji	1,723,491,053	23,987,543,000	7
154	H/W Rungwe	3,627,397,221	42,056,515,764	9
155	H/W Same	1,929,066,281	33,280,240,321	6
156	H/W Sengerema	1,026,168,000	42,797,727,000	2
157	H/W Serengeti	2,386,721,588	29,685,018,000	8
158	H/W Shinyanga	2,068,102,829	27,088,135,689	8

Na.	Jina la Halmashauri	Makusanyo halisi (Sh.)	Matumizi ya kawaida (Sh.)	%
159	H/M Shinyanga	2,327,068,994	23,161,075,363	10
160	H/W Siha	677,050,139	16,412,758,000	4
161	H/W Sikonge	2,437,342,128	14,370,971,403	17
162	H/W Simanjiro	1,551,971,000	18,262,487,000	8
163	H/W Singida	849,180,000	22,290,652,000	4
164	H/M Singida	2,530,113,877	29,585,319,002	9
165	H/W Songea	1,258,997,828	19,188,921,588	7
166	H/M Songea	2,697,581,514	35,208,903,097	8
167	H/W Songwe	1,941,130,361	9,407,992,451	21
168	H/W Sumbawanga	1,989,078,194	27,496,304,374	7
169	H/M Sumbawanga	1,605,935,900	26,917,639,066	6
170	H/W Tabora	2,102,395,000	29,152,528,000	7
171	H/M Tabora	1,895,603,828	34,133,718,342	6
172	H/W Tandahimba	6,070,362,222	21,798,973,990	28
173	H/Jiji Tanga	9,623,096,343	47,091,437,720	20
174	H/W Tarime	5,482,230,373	27,286,635,327	20
175	H/Mji Tarime	1,111,611,751	16,509,266,647	7
176	H/M Temeke	29,557,685,330	95,411,825,458	31
177	H/Mji Tunduma	2,210,413,622	9,558,617,772	23
178	H/W Tunduru	3,175,274,809	32,917,809,337	10
179	H/M Ubungo	9,117,801,539	9,117,801,539	100
180	H/W Ukerewe	1,260,017,101	29,295,847,808	4
181	H/W Ulanga	1,454,880,964	21,518,053,000	7
182	H/W Urambo	1,888,212,812	14,860,706,585	13
183	H/W Ushetu	2,162,962,268	20,356,548,348	11
184	H/W Uvinza	1,400,239,444	18,437,264,000	8
185	H/W Wang'ing'ombe	905,476,381	19,900,200,496	5
	Jumla	**519,863,656,618**	**4,656,643,395,963**	11

Kiambatisho 4:3: Makusanyo pungufu yatokanayo na vyanzo vya ndani

Na.	Jina la Halmashauri	Bajeti (Sh.)	Makusanyo halisi (Sh.)	Kiasi amabacho hakijakusanywa(Sh.)	Asilimia
1	H/W Arusha	3,200,600,000	2,961,745,684	238,854,316	7%
2	H/Mji Babati	3,193,040,083	1,169,440,982	2,023,599,101	63%
3	H/W Bariadi	2,110,181,000	1,528,824,600	581,356,400	28%
4	H/Mji Bariadi	2,108,216,000	1,663,801,000	444,415,000	21%
5	H/W Biharamulo	1,686,952,719	1,496,885,116	190,067,603	11%
6	H/W Buchosa	1,490,500,000	955,213,000	535,287,000	36%
7	H/W Buhigwe	452,980,000	346,296,760	106,683,240	24%
8	H/W Bukoba	1,692,280,000	898,887,137	793,392,863	47%
9	H/M Bukoba	3,855,507,000	2,431,927,200	1,423,579,800	37%
10	H/W Bukombe	2,073,672,000	1,705,011,000	368,661,000	18%
11	H/W Bumbuli	574,080,000	447,494,218	126,585,782	22%
12	H/W Bunda	867,641,000	737,124,000	130,517,000	15%
13	H/Mji Bunda	1,242,291,000	1,190,040,530	52,250,470	4%
14	H/W Busega	1,390,000,000	937,207,580	452,792,420	33%
15	H/W Busokelo	889,000,000	791,678,383	97,321,617	11%
16	H/W Butiama	486,000,000	436,514,087	49,485,913	10%
17	H/W Chamwino	1,633,212,000	1,098,068,454	535,143,546	33%
18	H/W Chato	2,050,271,000	1,768,768,792	281,502,208	14%
19	H/W Chemba	1,934,430,000	945,095,127	989,334,873	51%
20	H/W Chunya	5,471,684,409	3,996,151,516	1,475,532,893	27%
21	H/W Gairo	699,331,800	358,856,640	340,475,160	49%
22	H/W Geita	3,264,118,493	2,722,911,000	541,207,493	17%
23	H/W Hai	2,532,033,252	2,053,591,088	478,442,164	19%
24	H/W Hanang	2,569,810,000	2,169,966,000	399,844,000	16%
25	H/W Handeni	2,487,831,781	2,204,349,246	283,482,535	11%
26	H/Mji Ifakara	2,971,023,000	1,543,337,142	1,427,685,858	48%

N a.	JIna la Halmashauri	Bajeti (Sh.)	Makusanyo halisi (Sh.)	Kiasi amabacho hakijakusanywa(Sh.)	Asili mia
27	H/W Igunga	3,124,861,0 00	1,771,830,593	1,353,030,407	43%
28	H/W Ikungi	850,000,000	756,208,000	93,792,000	11%
29	H/M Ilala	54,302,000, 000	46,164,396,730	8,137,603,270	15%
30	H/W Ileje	895,745,000	847,108,407	48,636,593	5%
31	H/M Ilemela	6,744,015,0 00	4,645,887,896	2,098,127,104	31%
32	H/W Iramba	1,927,751,5 87	1,070,939,503	856,812,084	44%
33	H/M Iringa	3,919,972,6 36	3,576,203,384	343,769,252	9%
34	H/W Itigi	1,195,983,1 75	793,578,717	402,404,458	34%
34	H/W Itilima	1,467,028,0 00	1,163,086,413	303,941,587	21%
35	H/Mji Kahama	7,934,256,0 00	6,885,890,509	1,048,365,491	13%
36	H/W Kakonko	503,774,339	474,361,899	29,412,440	6%
37	H/W Kalambo	2,152,545,0 00	1,336,525,000	816,020,000	38%
38	H/W Karagwe	2,139,521,0 00	1,509,888,000	629,633,000	29%
39	H/W Karatu	2,896,800,0 00	2,218,003,808	678,796,192	23%
40	H/W Kasulu	1,241,240,0 00	1,110,425,000	130,815,000	11%
41	H/Mji Kasulu	1,035,082,0 00	968,588,809	66,493,191	6%
42	H/W Kibaha	2,040,028,1 00	1,301,009,690	739,018,410	36%
43	H/Mji Kibaha	3,954,400,0 00	3,671,950,534	282,449,466	7%
44	H/W Kibiti Dsrict	1,815,461,0 00	982,518,000	832,943,000	46%
14 5	H/W Kibondo	1,100,022,0 00	986,724,000	113,298,000	10%
45	H/W kigamboni	8,223,571,5 40	3,453,760,810	4,769,810,730	58%
46	H/W Kigoma	896,790,000	410,580,000	486,210,000	54%
47	H/M Kigoma/Ujiji	3,379,351,0 00	1,074,572,874	2,304,778,126	68%
48	H/W Kilindi	1,365,241,0 41	1,291,900,037	73,341,004	5%
49	H/W Kilolo	3,526,680,9 63	3,055,779,008	470,901,955	13%
50	H/W Kilombero	3,555,873,0 00	3,315,129,622	240,743,378	7%
51	H/W Kilosa	3,109,578,1 59	2,238,857,145	870,721,014	28%

Na.	Jlna la Halmashauri	Bajeti (Sh.)	Makusanyo halisi (Sh.)	Kiasi amabacho hakijakusanywa(Sh.)	Asilimia
52	H/M Kinondoni	43,085,304,792	34,897,419,957	8,187,884,835	19%
53	H/W Kisarawe	2,801,956,000	1,593,055,693	1,208,900,307	43%
54	H/W Kishapu	3,835,781,370	3,141,259,827	694,521,543	18%
55	H/W Kiteto	2,139,358,000	2,037,053,233	102,304,767	5%
56	H/W Kondoa	1,111,088,079	917,486,382	193,601,697	17%
57	H/Mji Kondoa	617,852,120	494,901,288	122,950,832	20%
58	H/W Kongwa	1,923,259,000	1,048,109,530	875,149,470	46%
59	H/W Korogwe	1,351,713,000	996,643,404	355,069,596	26%
60	H/Mji Korogwe	1,619,642,720	1,402,704,086	216,938,634	13%
61	H/W Kwimba	1,798,663,000	1,149,621,622	649,041,378	36%
62	H/W Kyela	3,667,552,000	3,444,045,902	223,506,098	6%
63	H/W Kyerwa	2,465,811,000	2,205,746,027	260,064,973	11%
64	H/W Lindi	1,659,177,000	1,480,514,000	178,663,000	11%
65	H/W Liwale	2,756,474,000	2,038,219,000	718,255,000	26%
66	H/W Ludewa	1,616,893,000	1,333,750,663	283,142,337	18%
67	H/W Madaba	1,078,849,390	584,245,288	494,604,102	46%
68	H/W Mafia	980,011,000	885,860,619	94,150,381	10%
69	H/Mji Mafinga	3,120,869,000	1,735,951,086	1,384,917,914	44%
70	H/W Magu	1,837,329,000	1,527,680,898	309,648,102	17%
71	H/Mji Makambako	1,961,614,704	1,928,827,866	32,786,838	2%
72	H/W Makete	1,127,219,000	1,014,793,622	112,425,378	10%
73	H/W Malini	1,951,480,217	1,176,168,550	775,311,667	40%
74	H/W Manyoni	1,760,499,700	1,545,523,229	214,976,471	12%
75	H/W Maswa	3,211,905,000	2,584,006,011	627,898,989	20%
76	H/Jiji Mbeya	9,594,233,000	7,580,538,000	2,013,695,000	21%
77	H/W Mbeya	3,317,120,000	3,048,692,948	268,427,052	8%

Na.	Jlna la Halmashauri	Bajeti (Sh.)	Makusanyo halisi (Sh.)	Kiasi amabacho hakijakusanywa(Sh.)	Asilimia
78	H/W Mbinga	3,696,240,653	2,654,850,622	1,041,390,031	28%
79	H/Mji Mbinga	1,791,020,000	1,225,812,328	565,207,672	32%
80	H/W Mbogwe	1,072,752,340	734,273,123	338,479,217	32%
81	H/W Mbozi	4,536,384,962	3,918,967,002	617,417,960	14%
82	H/W Mbulu	1,108,493,000	1,029,819,000	78,674,000	7%
83	H/Mji Mbulu	1,146,324,000	846,198,000	300,126,000	26%
84	H/W Meatu	3,562,622,400	2,847,121,539	715,500,861	20%
85	H/W Meru	3,540,686,000	3,422,719,700	117,966,300	3%
86	H/W Missenyi	1,630,203,000	1,597,121,992	33,081,008	2%
87	H/W Misungwi	1,601,367,900	1,330,197,946	271,169,954	17%
88	H/W Mkinga	1,078,320,000	1,054,051,955	24,268,045	2%
89	H/W Momba	922,988,000	827,066,194	95,921,806	10%
90	H/W Monduli	2,457,311,004	2,227,146,574	230,164,430	9%
91	H/M Morogoro	5,501,618,328	5,259,111,510	242,506,818	4%
92	H/M Moshi	6,583,899,030	6,537,747,692	46,151,338	1%
93	H/W Mpanda	2,390,927,200	2,162,718,000	228,209,200	10%
94	H/W Mpwapwa	2,873,356,610	1,410,324,256	1,463,032,354	51%
95	H/W Msalala	3,393,180,300	3,036,111,259	357,069,041	11%
146	H/W Mtwara	2,203,274,000	1,471,105,000	732,169,000	33%
147	H/M Mtwara	4,583,079,000	3,976,122,000	606,957,000	13%
96	H/W Mufindi	3,855,915,000	3,343,596,892	512,318,108	13%
97	H/W Muheza	2,244,310,000	1,855,027,405	389,282,595	17%
141	H/W Musoma	1,071,156,502	643,987,947	427,168,555	40%
98	H/W Mvomero	2,747,715,600	1,442,145,533	1,305,570,067	48%
99	H/W Mwanga	2,180,707,740	2,023,160,897	157,546,843	7%
100	H/Jiji Mwanza	10,838,638,801	10,499,141,024	339,497,777	3%

Na.	Jlna la Halmashauri	Bajeti (Sh.)	Makusanyo halisi (Sh.)	Kiasi amabacho hakijakusanywa(Sh.)	Asilimia
101	H/W Namtumbo	2,308,980,000	1,178,228,574	1,130,751,426	49%
102	H/W Newala	2,065,714,000	1,785,696,719	280,017,281	14%
144	H/W Newala	2,065,714,000	1,785,696,719	280,017,281	14%
103	H/W Ngara	2,388,967,200	1,610,129,330	778,837,870	33%
104	H/W Ngorongoro	2,181,330,700	1,658,408,686	522,922,014	24%
105	H/W Njombe	1,398,865,464	1,377,083,422	21,782,042	2%
106	H/Mji Njombe	3,796,749,327	3,598,345,595	198,403,732	5%
107	H/W Nkasi	2,304,000,000	1,837,190,000	466,810,000	20%
108	H/W Nsimbo	1,334,728,000	866,202,468	468,525,532	35%
109	H/W Nyasa	880,414,800	799,752,415	80,662,385	9%
110	H/Mji Nzega	1,401,740,000	1,260,053,573	141,686,427	10%
111	H/W Pangani	1,500,805,000	1,040,620,447	460,184,553	31%
112	H/W Rombo	2,097,500,000	1,653,895,336	443,604,664	21%
113	H/W Rorya	1,667,587,000	636,176,460	1,031,410,540	62%
114	H/W Ruangwa	3,158,756,048.00	2,559,397,217	599,358,831	19%
115	H/W Rufiji	2,230,441,000	1,723,491,053	506,949,947	23%
116	H/W Rungwe	3,714,743,750	3,627,397,221	87,346,529	2%
117	H/W Same	2,335,264,000	1,929,066,281	406,197,719	17%
118	H/W Sengerema	2,545,335,000	1,026,168,000	1,519,167,000	60%
119	H/W Serengeti	2,852,497,830	2,386,721,588	465,776,242	16%
120	H/W Shinyanga	2,215,610,872	2,068,102,829	147,508,043	7%
121	H/W Siha	2,096,204,000	677,050,139	1,419,153,861	68%
122	H/W Sikonge	3,093,707,000	2,437,342,128	656,364,872	21%
123	H/W Simanjiro	1,675,526,000	1,551,971,000	123,555,000	7%
124	H/W Singida	1,014,101,000	849,180,000	164,921,000	16%
125	H/M Singida	3,260,845,240	2,530,113,877	730,731,363	22%

Na.	JIna la Halmashauri	Bajeti (Sh.)	Makusanyo halisi (Sh.)	Kiasi amabacho hakijakusanywa(Sh.)	Asilimia
126	H/W Songea	1,519,297,000	1,258,997,828	260,299,172	17%
127	H/M Songea	3,135,573,600	2,697,581,514	437,992,086	14%
128	H/W Sumbawanga	2,399,406,000	1,989,078,194	410,327,806	17%
129	H/M Sumbawanga	2,560,220,100	1,605,935,900	954,284,200	37%
130	H/W Tabora	2,898,730,000	2,102,395,000	796,335,000	27%
131	H/M Tabora	3,665,760,648	1,895,603,828	1,770,156,820	48%
132	H/Jiji Tanga	10,207,961,000	9,623,096,343	584,864,657	6%
133	H/Mji Tarime	1,373,681,500	1,111,611,751	262,069,749	19%
134	H/M Temeke	36,327,364,000	29,557,685,330	6,769,678,670	19%
135	H/Mji Tunduma	3,992,293,000	2,210,413,622	1,781,879,378	45%
136	H/M Ubungo	21,582,985,207	9,117,801,539	12,465,183,668	58%
137	H/W Ukerewe	1,611,514,000	1,260,017,101	351,496,899	22%
142	H/W Ulanga	1,763,069,010	1,454,880,964	308,188,046	17%
138	H/W Urambo	2,667,761,000	1,888,212,812	779,548,188	29%
139	H/W Ushetu	2,317,292,200	2,162,962,268	154,329,932	7%
140	H/W Uvinza	1,727,538,000	1,400,239,444	327,298,556	19%
	Total	**516,564,978,035**	**400,593,349,306**	**115,971,628,729**	22%

Kiambatisho 4:4: Mchanganuo wa makusanyo ya mapato unaoonesha ziada ya mapato yakilinganishwa na bajeti

Na.	Jina la Halmashauri	Bajeti iliyoidhinishwa (Sh.)	Makusanyo halisi (Sh.)	Tofauti (Sh)	%
1	H/W Chalinze	3,221,053,148	4,475,744,670	1,254,691,522	39
2	H/W Nachingwea	2,405,623,000	3,359,532,000	953,909,000	40
3	H/M Dodoma	3,938,919,695	4,874,531,192	935,611,497	24
4	H/W Mbarali	2,828,000,000	3,701,179,098	873,179,098	31
5	H/W Mkuranga	3,853,120,945	4,680,724,614	827,603,669	21
6	H/W Mtwara	2,203,274,000	1,471,105,000	732,169,000	33
7	H/M Mpanda	2,023,510,000	2,721,707,194	698,197,194	35
8	H/M Mtwara	4,583,079,000	3,976,122,000	606,957,000	13
9	H/W Tandahimba	5,561,904,000	6,070,362,222	508,458,222	9
10	H/Jiji Arusha	14,082,684,000	14,576,016,000	493,333,000	4
11	H/W Tunduru	2,719,120,592	3,175,274,809	456,154,217	17
12	H/Mji Masasi	1,867,104,000	2,302,967,128	435,863,128	23
13	H/W Musoma	1,071,156,502	643,987,947	427,168,555	40
14	H/W Nanyumbu	1,408,429,000	1,778,787,857	370,358,857	26
15	H/W Ulanga	1,763,069,010	1,454,880,964	308,188,046	17
16	H/W Itilima	1,467,028,000	1,163,086,413	303,941,887	21
17	H/W Newala	2,065,714,000	1,785,696,719	280,017,281	14
18	H/W Kaliua	3,555,477,337	3,813,091,723	257,614,386	7
19	H/W Babati	2,441,255,130	2,690,867,000	249,611,948	10
20	H/W Morogoro	1,893,354,500	2,115,136,913	221,782,413	12
21	H/W Mlele	781,051,000	991,135,463	210,301,463	27
22	H/W Lushoto	1,757,000,000	1,938,574,510	181,574,510	10
23	H/Mji Nanyamba	1,226,868,000	1,391,761,030	164,893,030	13
24	H/Mji Newala	1,939,486,000	2,092,836,191	153,350,191	8
25	H/Jiji Dar es Salaam	12,158,118,000	12,308,529,000	150,411,000	1
26	H/Mji Geita	5,090,512,000	5,224,086,138	133,574,138	3
27	H/M Shinyanga	2,196,611,000	2,327,068,994	130,457,994	6
28	H/W Kilwa	3,110,060,000	3,232,501,697	122,441,697	4
29	H/W Kibondo	1,100,022,000	986,724,000	113,298,000	10
30	H/W Mkalama	769,428,000	878,308,914	108,880,914	14
31	H/Mji Handeni	610,404,880	684,486,871	74,081,991	12
32	H/M Lindi	1,339,769,800	1,408,992,606	69,222,806	5
33	H/M Musoma	1,634,773,000	1,694,508,366	59,735,366	4
34	H/W Iringa	3,090,296,000	3,137,722,606	47,426,606	2

Na.	Jina la Halmashauri	Bajeti iliyoidhinishwa (Sh.)	Makusanyo halisi (Sh.)	Tofauti (Sh)	%
35	H/W Masasi	3,876,913,000	3,913,655,278	36,742,278	1
36	H/W Bahi	793,267,000	804,866,385	11,599,385	1
37	H/W Wang'ing'ombe	901,354,706	905,476,381	4,121,675	0
	Jumla	**107,328,810,245**	**111,050,856,796**	**3,722,046,551**	**4**

Kiambatisho 4:5: Fedha za ruzuku ya maendeleo zilizopokelewa zaidi ya bajeti

Na.	Jina la Halmashauri	Bajeti iliyoidhinishwa (Sh.)	Kilichopokelewa (Sh.)	Tofauti (Sh)	%
1	H/W Bukombe	1,008,247,000	1,330,456,000	322,209,000	32
2	H/W Bumbuli	2,104,471,731	2,882,535,829	778,064,098	37
3	H/W Busokelo	3,016,246,089	6,383,001,801	3,366,755,712	112
4	H/W Gairo	679,288,144	2,301,789,345	1,622,501,201	239
5	H/W Iramba	5,911,974,850	7,202,622,399	1,290,647,549	22
6	H/W Kalambo	2,513,757,000	2,569,021,000	55,264,000	2
7	H/W Kaliua	2,095,472,136	2,513,445,569	417,973,433	20
8	H/W Lushoto	218,050,519	672,866,373	454,815,854	209
9	H/W Mlele	2,287,694,000	3,449,114,000	1,161,420,000	51
10	H/W Newala	3,896,499,412	3,900,182,195	3,682,783	0
11	H/M Songea	4,680,786,358	9,857,220,930	5,176,434,572	111
12	H/W Urambo	1,151,385,181	1,323,926,400	172,541,219	15
13	H/Jiji Arusha	10,022,837,000	13,152,913,000	3,130,076,000	31
14	H/Jiji Tanga	4,860,037,717	4,981,845,561	121,807,844	3
	Jumla	**44,446,747,137**	**62,520,940,402**	**18,074,193,265**	**41**

Kiambatisho 4:6: Fedha za ruzuku ya matumizi ya kawaida zilizopokelewa zaidi ya bajeti

Na.	Jina la Halmashauri	Bajeti iliyoidhinishwa (Sh.)	Kilichopokelewa (Sh.)	Tofauti (Sh)	%
1	H/W Bumbuli	18,336,903,000	18,963,812,450	626,909,450	3
2	H/Mji Bunda	8,139,682,000	12,219,756,249	4,080,074,249	50
3	H/W Busega	21,000,000,000	21,496,453,000	496,453,000	2
4	H/W Busokelo	3,016,246,089	6,383,001,801	3,366,755,712	2
5	H/M Dodoma	46,538,860,232	51,826,110,299	5,287,250,067	11
6	H/W Gairo	13,526,100,608	15,822,277,704	2,296,177,096	17
7	H/M Ilala	101,706,480,000	112,167,619,212	10,461,139,212	10
8	H/W Ileje	15,633,775,914	15,826,596,011	192,820,097	1
9	H/W Itilima	25,205,694,800	25,767,201,265	561,506,465	2
10	H/W Kakonko	9,997,099,000	11,667,028,000	1,669,929,000	17
11	H/W Kalambo	19,591,487,000	20,920,156,000	1,328,669,000	7
12	H/W Kalambo	19,591,487,000	20,920,156,000	1,328,669,000	7
13	H/W Karatu	25,576,664,272	25,580,536,907	3,872,635	0
14	H/W kigamboni	5,327,650,904	5,365,657,265	38,006,361	1
15	H/W Kilwa	16,763,459,044	20,544,109,509	3,780,650,465	23
16	H/M Kinondoni	102,090,198,605	106,739,038,749	4,648,840,144	5
17	H/W Kisarawe	20,754,570,377	23,947,289,632	3,192,719,255	15
18	H/W Kyela	27,402,166,852	29,571,055,780	2,168,888,928	8
19	H/W Mbulu	26,277,676,000	30,953,467,000	4,675,791,000	18
20	H/W Missenyi	19,893,036,303	20,262,863,349	369,827,046	2
21	H/W Mlele	2,287,694,000	3,449,114,000	1,161,420,000	51
22	H/W Momba	16,106,883,319	16,253,573,402	146,690,083	1
23	H/M Moshi	29,558,455,690	29,800,397,421	241,941,731	1
24	H/W Mpanda	12,238,299,000	14,907,719,629	2,669,420,629	22
25	H/W Mpwapwa	24,982,070,200	29,587,658,240	4,605,588,040	18
26	H/W Muleba	38,237,340,400	40,264,516,130	2,027,175,730	5
27	H/M Musoma	20,546,120,774	22,509,301,513	1,963,180,739	10

Na.	Jina la Halmashauri	Bajeti iliyoidhinishwa (Sh.)	Kilichopokelewa (Sh.)	Tofauti (Sh)	%
28	H/W Mwanga	19,712,298,134	19,997,147,521	284,849,387	1
29	H/Jiji Mwanza	44,839,201,000	50,233,322,307	5,394,121,307	12
30	H/Mji Newala	723,213,000	1,306,316,296	583,103,296	81
31	H/W Nyasa	15,274,253,280	16,868,989,498	1,594,736,218	10
32	H/W Rungwe	38,886,565,317	38,940,652,619	54,087,302	0
33	H/W Simanjiro	16,709,985,000	16,863,029,000	153,044,000	1
34	H/M Songea	4,680,786,358	9,857,220,930	5,176,434,572	1
35	H/W Sumbawanga	24,358,067,000	25,593,298,156	1,235,231,156	5
36	H/M Tabora	31,617,459,582	33,689,685,259	2,072,225,677	7
37	H/Mji Tunduma	5,116,546,000	6,605,928,500	1,489,382,500	29
38	H/W Urambo	17,245,074,000	18,302,332,409	1,057,258,409	6
	Jumla	**909,489,550,054**	**991,974,389,012**	**82,484,838,958**	**9**

Kiambatisho 4:7: Fedha za ruzuku ya maendeleo ambazo hazijapokelewa

Na.	Jina la Halmashauri	Bajeti ya fedha za maendeleo(Sh.)	Kiasi kilichopokelewa (Sh.)	Kiasi ambacho hakikupokelewa (Sh.)	%
1	H/W Arusha	4,545,244,000	2,276,320,223	2,268,923,777	50
2	H/W Babati	2,071,527,000	1,232,205,000	839,322,000	41
3	H/Mji Babati	6,671,070,494	4,243,567,317	2,427,503,177	36
4	H/W Bahi	7,554,524,774	5,557,605,376	1,996,919,398	26
5	H/W Bariadi	8,799,985,000	1,384,200,000	7,415,785,000	84
6	H/Mji Bariadi	11,751,394,000	7,610,201,000	4,141,193,000	35
7	H/W Biharamulo	1,568,107,454	1,189,351,992	378,755,462	24
8	H/W Buchosa	2,766,000,000	1,359,763,000	1,406,237,000	51
9	H/W Buhigwe	9,960,933,239	7,032,459,793	2,928,473,446	29
10	H/W Bukoba	2,813,513,256	1,509,984,020	1,303,529,236	46
11	H/M Bukoba	4,611,226,849	3,980,475,202	630,751,647	14
12	H/W Bunda	3,132,361,000	1,565,444,000	1,566,917,000	50

Na.	Jina la Halmashauri	Bajeti ya fedha za maendeleo(Sh.)	Kiasi kilichopokelewa (Sh.)	Kiasi ambacho hakikupokelewa (Sh.)	%
13	H/Mji Bunda	1,190,030,009	826,530,941	363,499,068	31
14	H/W Busega	3,238,205,763	2,226,122,115	1,012,083,648	31
15	H/W Butiama	1,579,204,591	565,880,932	1,013,323,659	64
16	H/W Chalinze	345,289,548	290,789,548	54,500,000	16
17	H/W Chamwino	11,921,001,871	3,829,772,321	8,091,229,550	68
18	H/W Chato	6,738,259,000	6,096,373,505	641,885,495	10
19	H/W Chemba	3,347,237,244	1,039,952,967	2,307,284,277	69
20	H/W Chunya	2,756,500,000	2,021,918,865	734,581,135	27
21	H/Jiji Dar es Salaam	857,891,700	607,891,700	250,000,000	29
22	H/M Dodoma	16,327,849,874	10,210,501,646	6,117,348,228	37
23	H/W Geita	4,938,444,000	2,927,761,000	2,010,683,000	41
24	H/Mji Geita	9,949,295,793	6,155,017,248	3,794,278,545	38
25	H/W Hai	1,803,046,467	681,734,989	1,121,311,478	62
26	H/W Hanang	4,102,285,000	2,221,506,000	1,880,779,000	46
27	H/W Handeni	5,123,777,125	836,691,044	4,287,086,081	84
28	H/Mji Handeni	2,623,225,999	1,651,306,138	971,919,861	37
29	H/Mji Ifakara	3,383,220,800	1,876,780,440.18	1,506,440,360	45
30	H/W Igunga	3,953,276,020	1,474,764,949	2,478,511,071	63
31	H/W Ikungi	3,384,015,000	1,899,648,000	1,484,367,000	44
32	H/M Ilala	23,866,695,780	11,787,989,390	12,078,706,390	51
33	H/W Ileje	3,085,306,445	2,103,137,145.00	982,169,300	32
34	H/M Ilemela	2,191,613,676	1,878,579,129	313,034,547	14
35	H/W Iringa	10,026,771,487	7,641,468,833	2,385,302,654	24
36	H/M Iringa	8,369,713,599	8,049,960,048	319,753,551	4
37	H/W Itigi	5,604,941,772	3,965,237,749	1,639,704,023	29
38	H/W Itilima	5,336,045,597	4,147,064,915	1,188,980,682	22
39	H/Mji Kahama	2,394,259,896	1,491,501,665	902,758,231	38
40	H/W Kakonko	7,994,790,074	1,255,063,020	6,739,727,054	84
41	H/W Karagwe	4,356,377,846	2,703,465,478	1,652,912,368	38
42	H/W Karatu	4,036,862,656	1,710,078,880	2,326,783,776	58
43	H/W Kasulu	8,983,391,781	7,163,617,200	1,819,774,581	20
44	H/Mji Kasulu	8,818,151,994	4,610,307,431	4,207,844,563	48
45	H/W Kibaha	8,044,089,945	2,087,568,095	5,956,521,850	74
46	H/Mji Kibaha	8,390,339,618	5,054,430,007	3,335,909,611	40

Na.	Jina la Halmashauri	Bajeti ya fedha za maendeleo(Sh.)	Kiasi kilichopokelewa (Sh.)	Kiasi ambacho hakikupokelewa (Sh.)	%
47	H/W Kibiti Dsrict	5,797,314,890	3,300,911,800	2,496,403,090	43
48	H/W Kibondo	9,245,140,198	1,127,566,938	8,117,573,260	88
49	H/W kigamboni	9,341,489,089	1,326,517,997	8,014,971,092	86
50	H/W Kigoma	1,277,328,000	948,486,000	328,842,000	26
51	H/M Kigoma/Ujiji	8,350,746,660	8,317,862,702	32,883,958	0
52	H/W Kilindi	2,284,645,000	1,406,498,968	878,146,032	38
53	H/W Kilolo	4,967,016,852	4,303,014,687	664,002,165	13
54	H/W Kilombero	11,814,087,222	1,948,804,525	9,865,282,697	84
55	H/W Kilosa	6,651,537,000	6,389,670,526	261,866,474	4
56	H/W Kilwa	6,423,099,956	6,255,785,956	167,314,000	3
57	H/M Kinondoni	75,192,720,675	16,259,852,172	58,932,868,503	78
58	H/W Kishapu	4,343,662,962	2,514,076,487	1,829,586,475	42
59	H/W Kiteto	6,787,730,251	1,508,876,689	5,278,853,562	78
60	H/W Kondoa	4,426,041,662	1,579,177,586	2,846,864,076	64
61	H/Mji Kondoa	5,615,225,174	1,625,704,774	3,989,520,400	71
62	H/W Kongwa	6,691,739,709	2,919,248,750	3,772,490,959	56
63	H/W Korogwe	1,585,949,686	1,124,124,395	461,825,291	29
64	H/Mji Korogwe	4,577,844,338	3,225,673,987	1,352,170,351	30
65	H/W Kwimba	7,236,349,582	2,478,281,206	4,758,068,376	66
66	H/W Kyela	6,579,969,945	5,311,611,760	1,268,358,185	19
67	H/W Kyerwa	4,963,014,660	3,275,286,437	1,687,728,223	34
68	H/W Lindi	1,126,181,000	713,145,000	413,036,000	37
69	H/M Lindi	7,295,267,566	5,288,643,174	2,006,624,392	28
70	H/W Longido	4,075,532,000	2,734,827,000	1,340,705,000	33
71	H/W Ludewa	2,839,149,724	1,413,090,791	1,426,058,933	50
72	H/W Madaba	4,359,007,836	1,467,769,542	2,891,238,294	66
73	H/W Mafia	2,345,385,879	2,090,159,997	255,225,882	11
74	H/Mji Mafinga	2,454,075,048	2,091,977,053	362,097,995	15
75	H/W Magu	6,669,298,201	2,727,511,800	3,941,786,401	59
76	H/Mji Makambako	1,982,272,199	1,697,948,412	284,323,787	14
77	H/W Makete	3,825,041,667	1,684,374,321	2,140,667,346	56

Na.	Jina la Halmashauri	Bajeti ya fedha za maendeleo(Sh.)	Kiasi kilichopokelewa (Sh.)	Kiasi ambacho hakikupokelewa (Sh.)	%
78	H/W Malini	3,293,921,000	1,594,821,000	1,699,100,000	52
79	H/W Manyoni	8,438,169,727	3,568,453,051	4,869,716,676	58
80	H/W Masasi	8,225,965,412	3,181,845,829	5,044,119,583	61
81	H/Mji Masasi	2,316,714,473	1,235,359,046	1,081,355,427	47
82	H/W Maswa	5,505,067,657	2,003,147,758	3,501,919,899	64
83	H/W Mbarali	8,552,168,242	6,318,531,671	2,233,636,571	26
84	H/Jiji Mbeya	11,306,501,676	3,565,766,250	7,740,735,426	68
85	H/W Mbeya	3,482,625,576	3,195,288,102	287,337,474	8
86	H/W Mbinga	2,319,930,343	1,357,731,988	962,198,355	41
87	H/Mji Mbinga	2,674,682,305	1,202,944,437	1,471,737,868	55
88	H/W Mbogwe	5,697,482,727	2,220,360,421	3,477,122,306	61
89	H/W Mbozi	2,821,310,645	1,183,123,497	1,638,187,148	58
90	H/W Mbulu	1,731,100,189	1,251,235,451	479,864,738	28
91	H/Mji Mbulu	2,795,904,000	1,155,904,000	1,640,000,000	59
92	H/W Meatu	4,756,236,048	2,610,275,728	2,145,960,320	45
93	H/W Meru	3,589,835,900	2,649,261,950	940,573,950	26
94	H/W Missenyi	3,622,659,176	2,813,746,071	808,913,105	22
95	H/W Misungwi	3,016,955,100	1,812,619,126	1,204,335,974	40
96	H/W Mkalama	5,385,214,895	4,828,663,229	556,551,666	10
97	H/W Mkinga	2,500,057,502	2,398,586,049	101,471,453	4
98	H/W Mkuranga	1,317,272,811	818,540,391	498,732,420	38
99	H/W Momba	1,360,558,375	1,077,912,264	282,646,111	21
100	H/W Monduli	2,923,497,796	1,650,955,997	1,272,541,799	44
101	H/W Morogoro	11,844,306,277	3,636,079,579	8,208,226,698	69
102	H/M Morogoro	14,913,899,384	11,673,283,585	3,240,615,799	22
103	H/W Moshi	4,071,685,726	1,894,910,818	2,176,774,908	53
104	H/M Moshi	26,199,823,598	9,719,678,487	16,480,145,111	63
105	H/W Mpanda	7,588,449,000	1,546,784,770	6,041,664,230	80
106	H/M Mpanda	7,620,861,000	5,357,029,180	2,263,831,820	30
107	H/W Mpimbwe	2,508,249,260	1,865,950,804	642,298,456	26
108	H/W Mpwapwa	3,033,179,847	2,690,374,922	342,804,925	11
109	H/W Msalala	3,505,232,750	2,036,976,002	1,468,256,748	42
110	H/W Mtwara	4,331,396,000	2,222,069,000	2,109,327,000	49

Na.	Jina la Halmashauri	Bajeti ya fedha za maendeleo(Sh.)	Kiasi kilichopokelewa (Sh.)	Kiasi ambacho hakikupokelewa (Sh.)	%
111	H/W Mufindi	9,206,354,697	1,327,106,695	7,879,248,002	86
112	H/W Muheza	3,323,561,822	1,269,540,956	2,054,020,866	62
113	H/W Muleba	8,901,475,506	4,044,791,765	4,856,683,741	55
114	H/W Musoma	3,834,614,605	1,715,830,473.12	2,118,784,132	55
115	H/M Musoma	9,692,084,296	6,680,321,369	3,011,762,927	31
116	H/W Mvomero	5,111,286,391	2,235,659,168	2,875,627,223	56
117	H/W Mwanga	2,559,849,514	1,721,849,985	837,999,529	33
118	H/Jiji Mwanza	8,078,205,324.04	8,039,039,919.04	39,165,405	0
119	H/W Nachingwea	2,461,078,467	814,632,183	1,646,446,284	67
120	H/W Namtumbo	8,631,669,494	3,863,902,541	4,767,766,953	55
121	H/Mji Nanyamba	3,092,321,400	1,907,896,650	1,184,424,750	38
122	H/W Nanyumbu	1,856,507,042	1,256,507,042	600,000,000	32
123	H/W Newala	4,331,396,000	2,222,069,000	2,109,327,000	49
124	H/Mji Newala	3,749,298,000	1,980,735,621	1,768,562,379	47
125	H/W Ngara	2,765,985,386	2,272,732,612	493,252,774	18
126	H/W Ngorongoro	3,412,316,474	1,622,276,587	1,790,039,887	52
127	H/W Njombe	3,541,671,394.09	2,309,089,558.38	1,232,581,836	35
128	H/Mji Njombe	9,483,160,159	6,521,646,637	2,961,513,522	31
129	H/W Nkasi	4,840,855,000	2,958,242,320	1,882,612,680	39
130	H/W Nsimbo	2,788,162,000	2,240,241,865	547,920,135	20
131	H/W Nyang'hwale	5,128,946,000	3,196,516,000	1,932,430,000	38
132	H/W Nyasa	5,763,662,224	4,777,693,780	985,968,444	17
133	H/W Nzega	3,185,583,690	1,819,154,598	1,366,429,092	43
134	H/Mji Nzega	2,048,261,832	968,751,985	1,079,509,847	53
135	H/W Pangani	1,333,694,523	1,301,322,541	32,371,982	2
136	H/W Rombo	3,992,758,976	1,165,512,802	2,827,246,174	71
137	H/W Rorya	3,005,339,856	2,656,507,498	348,832,358	12
138	H/W Ruangwa	5,194,427,715.00	3,641,661,582.00	1,552,766,133	30
139	H/W Rufiji	1,436,027,000	332,632,000	1,103,395,000	77
140	H/W Rungwe	6,204,134,139	5,329,916,025	874,218,114	14
141	H/W Same	4,073,471,400	2,089,263,119	1,984,208,281	49

Na.	Jina la Halmashauri	Bajeti ya fedha za maendeleo(Sh.)	Kiasi kilichopokelewa (Sh.)	Kiasi ambacho hakikupokelewa (Sh.)	%
142	H/W Sengerema	7,682,625,000	1,989,674,000	5,692,951,000	74
143	H/W Serengeti	3,323,102,000	2,498,811,000	824,291,000	25
144	H/W Shinyanga	4,066,919,619	3,423,559,564	643,360,055	16
145	H/M Shinyanga	7,565,512,727	7,438,149,471	127,363,256	2
146	H/W Siha	4,234,901,000	1,575,587,000	2,659,314,000	63
147	H/W Sikonge	1,738,035,469	1,617,423,200	120,612,269	7
148	H/W Simanjiro	3,953,989,866	834,213,317	3,119,776,549	79
149	H/W Singida	10,165,893,000	1,541,078,000	8,624,815,000	85
150	H/M Singida	11,412,552,946	8,174,005,821	3,238,547,125	28
151	H/W Songea	4,328,960,867	1,408,929,104	2,920,031,763	67
152	H/W Songwe	3,459,124,500	1,541,435,079	1,917,689,421	55
153	H/W Sumbawanga	3,275,759,000	1,011,080,113	2,264,678,887	69
154	H/M Sumbawanga	12,215,655,000	7,531,506,642	4,684,148,358	38
155	H/W Tabora	8,254,663,000	1,828,443,000	6,426,220,000	78
156	H/M Tabora	7,457,719,414	6,866,116,299	591,603,115	8
157	H/W Tandahimba	1,393,752,439	441,079,830	952,672,609	68
158	H/W Tarime	1,416,768,745	201,624,745	1,215,144,000	86
159	H/Mji Tarime	1,373,681,500	831,591,555.00	542,089,945	39
160	H/M Temeke	82,764,359,622	3,204,226,456	79,560,133,166	96
161	H/Mji Tunduma	4,622,500,748	2,411,385,132	2,211,115,616	48
162	H/W Tunduru	1,633,709,470	1,239,864,000	393,845,470	24
163	H/M Ubungo	2,005,779,940	1,654,510,580	351,269,360	18
164	H/W Ukerewe	1,743,217,000	1,647,028,496	96,188,504	6
165	H/W Ushetu	3,359,784,150	2,626,833,494	732,950,656	22
166	H/W Uvinza	12,046,000,000	2,458,410,000	9,587,590,000	80
167	H/W Wang'ing'ombe	5,917,614,612	4,201,894,751	1,715,719,861	29
	Jumla	**1,034,122,816,044**	**501,908,187,667**	**532,214,628,377**	**51**

Kiambatisho 4:8: Fedha za matumizi ya kawaida ambazo hazijapokelewa

Na.	Jina la Halmashauri	Bajeti ya fedha za matumizi ya kawaida (Sh.)	Kiasi kilichopokelewa (Sh.)	Kiasi ambacho hakikupokelewa (Sh.)	%
1	H/Jiji Arusha	44,086,542,000	40,588,953,000	3,497,589,000	8
2	H/W Arusha	42,854,431,997	42,434,561,076	419,870,921	1
3	H/W Babati	37,823,230,000	32,927,423,000	4,895,807,000	13
4	H/Mji Babati	16,394,465,726	15,626,084,363	768,381,363	5
5	H/W Bahi	22,595,166,524	21,369,498,449	1,225,668,075	5
6	H/W Bariadi	22,637,882,400	20,915,753,300	1,722,129,100	8
7	H/Mji Bariadi	20,998,989,000	18,558,229,000	2,440,760,000	12
8	H/W Biharamulo	26,281,508,681	23,367,105,364	2,914,403,317	11
9	H/W Buchosa	22,353,123,000	15,769,934,000	6,583,189,000	29
10	H/W Buhigwe	15,917,359,394	13,789,056,200	2,128,303,194	13
11	H/W Bukoba	30,998,228,803	29,220,454,618	1,777,774,185	6
12	H/M Bukoba	21,670,333,639	19,712,100,975	1,958,232,664	9
13	H/W Bukombe	24,858,025,000	24,758,024,000	100,001,000	0
14	H/W Bunda	33,892,651,000	24,497,505,000	9,395,146,000	28
15	H/W Busokelo	14,240,647,857	14,062,199,647	178,448,210	1
16	H/W Butiama	22,000,000,000	19,882,209,198	2,117,790,802	10
17	H/W Chalinze	25,195,589,480	22,526,870,360	2,668,719,120	11
18	H/W Chamwino	39,469,248,580	34,219,290,544	5,249,958,036	13
19	H/W Chato	34,085,136,600	32,302,851,333	1,782,285,267	5
20	H/W Chemba	16,167,798,000	15,703,952,967	463,845,033	3
21	H/W Chunya	20,066,528,557	15,251,204,343	4,815,324,214	24
22	H/Jiji Dar es Salaam	3,595,700,000	2,567,779,000	1,027,921,000	29
23	H/W Geita	61,407,034,000	49,981,473,000	11,425,561,000	19
24	H/Mji Geita	25,821,889,811	21,920,037,461	3,901,852,350	15
25	H/W Hai	41,145,725,315	30,392,648,987	10,753,076,328	26
26	H/W Hanang	29,049,206,000	29,047,721,000	1,485,000	0
27	H/W Handeni	35,174,893,814	26,596,730,174	8,578,163,640	24
28	H/Mji Handeni	5,818,001,455	5,587,738,593	230,262,862	4
29	H/Mji Ifakara	13,475,153,291	7,227,050,572	6,248,102,719	46
30	H/W Igunga	30,090,137,350	29,096,488,249	993,649,101	3
31	H/W Ikungi	26,069,482,000	21,879,824,000	4,189,658,000	16
32	H/M Ilemela	36,438,602,481	36,284,383,732	154,218,749	0
33	H/W Iramba	25,560,570,238	22,434,746,000	3,125,824,238	12
34	H/W Iringa	41,676,215,469	39,350,976,913	2,325,238,556	6
35	H/M Iringa	30,772,168,788	27,070,766,651	3,701,402,137	12
36	H/W Itigi	14,731,319,000	4,591,107,901	10,140,211,099	69
37	H/Mji Kahama	32,752,744,271	27,245,537,673	5,507,206,598	17
38	H/W Kaliua	30,310,450,469	25,394,235,385	4,916,215,084	16

Na.	Jina la Halmashauri	Bajeti ya fedha za matumizi ya kawaida (Sh.)	Kiasi kilichopokelewa (Sh.)	Kiasi ambacho hakikupokelewa (Sh.)	%
39	H/W Karagwe	28,976,439,000	27,301,349,000	1,675,090,000	6
40	H/W Kasulu	36,528,415,334	27,552,057,410	8,976,357,924	25
41	H/Mji Kasulu	15,991,203,130	13,292,557,375	2,698,645,755	17
42	H/W Kibaha	22,311,120,508	17,947,950,378.00	4,363,170,130	20
43	H/Mji Kibaha	22,757,614,847	21,036,356,286	1,721,258,561	8
44	H/W Kibiti	2,424,918,000	2,253,314,000	171,604,000	7
45	H/W Kibondo	26,966,231,000	23,698,702,270	3,267,528,730	12
46	H/W Kigoma	25,409,191,000	21,959,860,000	3,449,331,000	14
47	H/M Kigoma/Ujiji	26,498,950,674	24,076,415,874	2,422,534,800	9
48	H/W Kilindi	22,353,561,655	19,078,475,867	3,275,085,788	15
49	H/W Kilolo	38,269,107,249	28,802,427,024	9,466,680,225	25
50	H/W Kilombero	37,846,214,097	32,331,589,569	5,514,624,528	15
51	H/W Kilosa	38,822,902,000	34,119,591,597	4,703,310,403	12
52	H/W Kishapu	30,654,288,806	28,824,422,425	1,829,866,381	6
53	H/W Kiteto	23,271,442,180	18,706,915,793	4,564,526,387	20
54	H/W Kondoa	29,434,426,959	28,863,400,814	571,026,145	2
55	H/Mji Kondoa	10,428,584,500	1,498,125,851	8,930,458,649	86
56	H/W Kongwa	29,370,895,076	27,172,953,328	2,197,941,748	7
57	H/W Korogwe	32,478,567,838	30,390,497,904	2,088,069,934	6
58	H/Mji Korogwe	21,123,883,406	14,905,600,338	6,218,283,068	29
59	H/W Kwimba	45,004,336,638	37,372,869,971	7,631,466,667	17
60	H/W Kyerwa	23,297,584,611	20,431,196,195	2,866,388,416	12
61	H/W Lindi	23,652,050,000	20,135,587,000	3,516,463,000	15
62	H/M Lindi	15,600,986,653	13,136,116,000	2,464,870,653	16
63	H/W Liwale	17,318,462,580	12,681,614,000	4,636,848,580	27
64	H/W Longido	26,634,565,000	17,354,308,000	9,280,257,000	35
65	H/W Ludewa	22,119,243,072	21,034,065,515	1,085,177,557	5
66	H/W Lushoto	40,364,713,199	38,102,598,989	2,262,114,210	6
67	H/W Madaba	7,093,803,500	5,389,568,414	1,704,235,086	24
68	H/W Mafia	12,192,845,576	7,928,643,266	4,264,202,310	35
69	H/Mji Mafinga	14,769,067,474	11,445,181,420	3,323,886,054	23
70	H/W Magu	39,040,341,396	33,334,673,230	5,705,668,166	15
71	H/Mji Makambako	14,960,435,942	14,551,272,431	409,163,511	3
72	H/W Makete	24,925,199,167	20,523,013,454	4,402,185,713	18
73	H/W Malini	7,497,958,000	7,481,370,000	16,588,000	0
74	H/W Manyoni	20,516,619,146	16,059,766,028	4,456,853,118	22
75	H/W Masasi	25,035,338,987	24,750,349,610	284,989,377	1
76	H/Mji Masasi	18,370,406,000	16,318,893,634	2,051,512,366	11
77	H/W Maswa	34,436,832,039	30,528,403,268	3,908,428,771	11

Na.	Jina la Halmashauri	Bajeti ya fedha za matumizi ya kawaida (Sh.)	Kiasi kilichopokelewa (Sh.)	Kiasi ambacho hakikupokelewa (Sh.)	%
78	H/W Mbarali	29,932,085,384	24,751,354,985	5,180,730,399	17
79	H/W Mbeya	39,815,700,549	37,360,662,432	2,455,038,117	6
80	H/W Mbinga	39,498,975,195	37,695,962,611	1,803,012,584	5
81	H/Mji Mbinga	15,616,094,114	3,611,944,477	12,004,149,637	77
82	H/W Mbogwe	17,417,162,273	16,367,656,675	1,049,505,598	6
83	H/W Mbozi	50,319,525,202	43,862,314,719	6,457,210,483	13
84	H/Mji Mbulu	18,058,974,000	9,910,464,000	8,148,510,000	45
85	H/W Meatu	37,483,460,705	24,237,344,161	13,246,116,544	35
86	H/W Meru	44,083,873,800	40,617,629,730	3,466,244,070	8
87	H/W Misungwi	37,837,307,440	32,724,300,431	5,113,007,009	14
88	H/W Mkalama	15,734,165,394	11,991,913,615	3,742,251,779	24
89	H/W Mkinga	18,654,891,938	15,393,731,847	3,261,160,091	17
90	H/W Mkuranga	33,756,648,317	28,549,048,088	5,207,600,229	15
91	H/W Monduli	29,595,673,026	25,444,685,004	4,150,988,022	14
92	H/W Morogoro	35,682,901,900	31,574,971,725	4,107,930,175	12
93	H/M Morogoro	50,486,092,766	49,620,477,915	865,614,851	2
94	H/W Moshi	56,985,179,055	53,463,314,099	3,521,864,956	6
95	H/W Mpanda	16,393,791,000	15,124,997,000	1,268,794,000	8
96	H/W Mpimbwe	4,161,092,676	3,664,856,377	496,236,299	12
97	H/W Msalala	23,098,662,697	20,940,303,600	2,158,359,097	9
98	H/W Mtwara	24,644,267,000	17,066,419,000	7,577,848,000	31
99	H/W Mufindi	52,767,795,970	37,264,934,448	15,502,861,522	29
100	H/W Muheza	28,151,660,152	25,189,398,892	2,962,261,260	11
101	H/W Musoma	20,747,033,100	16,712,212,733	4,034,820,367	19
102	H/W Mvomero	36,533,554,205	30,611,242,289	5,922,311,916	16
103	H/W Nachingwea	26,951,440,533	22,387,028,017	4,564,412,516	17
104	H/W Namtumbo	23,266,472,413	22,564,519,817	701,952,596	3
105	H/Mji Nanyamba	10,568,792,000	10458075000	110,717,000	1
106	H/W Nanyumbu	15,848,761,425	15,545,089,042	303,672,383	2
107	H/W Newala	20,585,685,727	17,066,419,000	3,519,266,727	17
108	H/W Ngara	32,621,902,259	31,616,710,336	1,005,191,923	3
109	H/W Ngorongoro	23,444,101,531	18261085101	5,183,016,430	22
110	H/W Njombe	20,930,271,354	20,607,746,098	322,525,256	2
111	H/Mji Njombe	22,975,704,343	21,871,431,969	1,104,272,374	5
112	H/W Nkasi	26,064,795,000	18,716,911,000	7,347,884,000	28
113	H/W Nsimbo	10,537,453,659	10,223,507,848	313,945,811	3

Na.	Jina la Halmashauri	Bajeti ya fedha za matumizi ya kawaida (Sh.)	Kiasi kilichopokelewa (Sh.)	Kiasi ambacho hakikupokelewa (Sh.)	%
114	H/W Nyang'hwale	18,935,653,000	13,729,671,000	5,205,982,000	27
115	H/W Nzega	32,304,990,177	27,407,867,977	4,897,122,200	15
116	H/Mji Nzega	14,628,404,085	7,177,162,324	7,451,241,761	51
117	H/W Pangani	11,610,067,576	11,569,251,957	40,815,619	0
118	H/W Rombo	40,556,722,846	35,710,963,381	4,845,759,465	12
119	H/W Rorya	29,479,655,036	28,008,990,115	1,470,664,921	5
120	H/W Ruangwa	20,339,369,400.00	15,971,779,920.00	4,367,589,480	21
121	H/W Rufiji	25,403,350,000	22,904,619,000	2,498,731,000	10
122	H/W Same	51,076,012,632	36,795,575,616	14,280,437,016	28
123	H/W Sengerema	48,183,472,000	41,662,696,000	6,520,776,000	14
124	H/W Serengeti	33,625,053,392	28,745,967,152	4,879,086,240	15
125	H/W Shinyanga	38,118,884,106	29,682,893,071	8,435,991,035	22
126	H/M Shinyanga	43,562,559,437	21,055,196,531	22,507,362,906	52
127	H/W Siha	20,423,951,207	17,086,152,000	3,337,799,207	16
128	H/W Sikonge	18,256,290,268	17,857,258,565	399,031,703	2
129	H/W Singida	22,353,617,000	21,164,847,000	1,188,770,000	5
130	H/M Singida	29,672,718,050	27,330,653,596	2,342,064,454	8
131	H/W Songea	26,339,287,772	18,177,444,706	8,161,843,066	31
132	H/M Songea	36,741,392,935	33,489,348,235	3,252,044,700	9
133	H/W Songwe	443,938,000	158,025,000	285,913,000	64
134	H/M Sumbawanga	28,912,788,625	24,025,006,260	4,887,782,365	17
135	H/W Tabora	27,679,243,172	26,940,225,000	739,018,172	3
136	H/W Tandahimba	25,630,453,406	23,903,529,906	1,726,923,500	7
137	H/Jiji Tanga	44,489,229,463	39,726,163,511	4,763,065,952	11
138	H/W Tarime	33,370,309,775	23,960,895,572	9,409,414,203	28
139	H/Mji Tarime	16,073,165,213	15,007,494,804	1,065,670,409	7
140	H/M Temeke	106,891,092,291	95,411,825,458	11,479,266,833	11
141	H/W Tunduru	32,836,142,847	31,762,197,025	1,073,945,822	3
142	H/M Ubungo	1,476,597,995	317,894,238	1,158,703,757	78
143	H/W Ukerewe	32,500,599,280	27,657,512,470	4,843,086,810	15
144	H/W Ushetu	20,827,360,000	20,672,583,230	154,776,770	1
145	H/W Uvinza	30,731,300,000	24,507,042,000	6,224,258,000	20
146	H/W Wang'ing'ombe	21,699,500,798	18,948,863,392	2,750,637,406	13
	Jumla	3,989,650,046,115	3,408,122,819,649	581,527,226,466	15

Kiambatisho 4:9: Fedha za ruzuku ya kawaida ambazo hazikutumika

Na.	Jina la Halmashauri	Fedha za ruzuku zilizokuwepo (Sh.)	Matumizi (Sh.)	Fedha ambazo hazijatumika (Sh.)	%
1	H/W Mpwapwa	31,393,342,765	25,225,290,891	6,168,051,874	20
2	H/W Chemba	16,093,346,764	15,677,411,617	415,935,147	3
3	H/W Bahi	23,390,882,367	22,754,977,380	635,904,987	3
4	H/W Kongwa	28,139,321,970	27,619,194,627	520,127,343	2
5	H/M Kigoma/Ujiji	27,797,059,544	25,138,376,563	2,658,682,981	10
6	H/W Kakonko	12,953,665,000	12,765,884,000	187,781,000	1
7	H/W Uvinza	26,826,474,000	18,437,264,000	8,389,210,000	31
8	H/W Kigoma	22,948,216,000	17,544,277,000	5,403,939,000	24
9	H/M Tabora	34,507,874,259	34,133,718,342	374,155,917	1
10	H/Mji Nzega	7,371,864,869	5,825,294,986	1,546,569,883	21
11	H/W Igunga	29,960,415,669	23,172,893,214	6,787,522,455	23
12	H/W Urambo	18,626,867,105	14,860,706,585	3,766,160,520	20
13	H/W Sikonge	18,618,356,130	14,370,971,403	4,247,384,727	23
14	H/W Kaliua	25,969,511,219	24,489,309,919	1,480,201,300	6
15	H/M Kinondoni	107,778,209,004	34,897,419,957	72,880,789,047	68
16	H/M Temeke	98,616,565,526	95,411,825,458	3,204,740,068	3
17	H/W Kisarawe	24,490,885,074	23,419,712,661	1,071,172,413	4
18	H/W Rufiji	23,988,683,000	23,987,543,000	1,140,000	0
19	H/W Gairo	16,851,784,869	15,343,777,337	1,508,007,532	9
20	H/W Mtwara	17,762,685,000	15,607,060,000	2,155,625,000	12
21	H/Mji Masasi	16,572,906,986	13,329,170,020	3,243,736,966	20
22	H/Mji Nanyamba	10,691,689,000	8,179,040,000	2,512,649,000	24
23	H/Mji Newala	1,306,316,296	925,873,175	380,443,121	29
24	H/W Tandahimba	26,029,228,684	21,798,973,990	4,230,254,694	16
25	H/W Nanyumbu	15,696,041,358	15,435,615,469	260,425,889	2
26	H/M Lindi	13,630,063,099	10,651,441,000	2,978,622,099	22
27	H/W Ruangwa	16,860,653,539	15,688,577,384	1,172,076,155	7

Na.	Jina la Halmashauri	Fedha za ruzuku zilizokuwepo (Sh.)	Matumizi (Sh.)	Fedha ambazo hazijatumika (Sh.)	%
28	H/W Liwale	13,313,137,043	10,901,926,000	2,411,211,043	18
29	H/W Nachingwea	23,620,842,017	20,160,252,000	3,460,590,017	15
30	H/W Lindi	22,317,801,000	18,379,657,000	3,938,144,000	18
31	H/W Kilwa	21,167,517,816	17,944,945,083	3,222,572,733	15
32	H/W Busega	22,165,218,352	19,971,604,000	2,193,614,352	10
33	H/W Itilima	26,756,045,943	26,493,277,709	262,768,234	1
34	H/W Maswa	31,189,576,249	31,174,949,898	14,626,351	0
35	H/Mji Geita	22,124,536,651	4,866,075,933	17,258,460,718	78
36	H/W Chato	33,174,844,110	31,174,616,934	2,000,227,176	6
37	H/W Mbogwe	16,731,674,675	16,536,434,000	195,240,675	1
38	H/W Butiama	21,797,325,214	20,108,574,990	1,688,750,224	8
39	H/W Rorya	29,526,577,841	29,294,447,173	232,130,668	1
40	H/M Bukoba	20,049,356,340	18,748,799,302	1,300,557,038	6
41	H/W Karagwe	27,736,962,000	25,715,991,000	2,020,971,000	7
42	H/W Biharamulo	23,798,041,073	20,060,038,286	3,738,002,787	16
43	H/W Muleba	40,792,438,997	38,961,593,714	1,830,845,283	4
44	H/W Bukoba	30,159,816,827	26,553,681,818	3,606,135,009	12
45	H/W Ngara	31,908,406,992	28,348,904,602	3,559,502,390	11
46	H/W Missenyi	20,421,085,677	18,875,862,018	1,545,223,659	8
47	H/W Kyerwa	20,799,106,406	18,762,339,139	2,036,767,267	10
48	H/W Kishapu	30,115,814,543	28,443,800,286	1,672,014,257	6
49	H/W Shinyanga	30,341,540,736	27,088,135,689	3,253,405,047	11
50	H/W Ushetu	21,090,902,934	20,356,548,348	734,354,586	3
51	H/W Arusha	44,528,160,809	44,615,238,459	(87,077,650)	(0)
52	H/W Monduli	27,222,752,909	27,045,352,138	177,400,771	1
53	H/W Ngorongoro	21,086,900,175	19,351,229,909	1,735,670,266	8
54	H/M Moshi	29,948,816,441	26,914,957,491	3,033,858,950	10
55	H/W Moshi	54,245,445,290	48,806,095,134	5,439,350,156	10
56	H/W Mwanga	20,627,572,569	19,191,315,034	1,436,257,535	7
57	H/W Rombo	36,300,940,212	35,178,279,989	1,122,660,223	3
58	H/W Same	37,779,751,576	33,280,240,321	4,499,511,255	12
59	H/W Siha	17,269,846,035	16,412,758,000	857,088,035	5
60	H/W Hai	31,128,664,424	28,117,501,321	3,011,163,103	10

Na.	Jina la Halmashauri	Fedha za ruzuku zilizokuwepo (Sh.)	Matumizi (Sh.)	Fedha ambazo hazijatumika (Sh.)	%
61	H/W Bumbuli	19,296,658,998	18,954,697,424	341,961,574	2
62	H/W Kilindi	19,931,115,972	19,513,667,236	417,448,736	2
63	H/W Korogwe	31,602,409,274	30,652,551,704	949,857,570	3
64	H/W Pangani	12,074,263,284	11,828,360,360	245,902,924	2
65	H/Mji Babati	15,928,231,961	12,921,201,757	3,007,030,204	19
66	H/W Mbulu	31,511,275,290	30,940,555,160	570,720,130	2
67	H/W Mlele	18,932,827,000	13,186,572,000	5,746,255,000	30
68	H/W Mpanda	15,124,997,000	14,589,694,000	535,303,000	4
69	H/W Iringa	40,416,424,408	36,049,464,406	4,366,960,002	11
70	H/M Iringa	54,364,217,043	29,464,728,811	24,899,488,232	46
71	H/W Mufindi	38,370,372,804	32,698,794,815	5,671,577,989	15
72	H/W Busokelo	14,606,931,830	14,542,276,339	64,655,491	0
73	H/W Momba	16,253,573,402	16,219,149,022	34,424,380	0
74	H/W Madaba	5,389,568,414	5,037,517,034	352,051,380	7
75	H/W Tunduru	34,263,109,772	32,917,809,337	1,345,300,435	4
	Jumla	1,984,176,305,424	1,714,044,062,102	270,132,243,323	14

Kiambatisho 4:10: Fedha za ruzuku ya maendeleo ambazo hazikutumika

Na.	Jina la Halmashauri	Jumla ya fedha za maendeleo (Sh.)	Matumizi (Sh.)	Fedha ambazo hazijatumika (Sh.)	%
1	H/W Arusha	6,457,292,971	3,317,171,749	3,140,121,222	49
2	H/W Babati	1,458,518,000	855,194,000	603,324,000	41
3	H/Mji Babati	5,801,790,240	1,878,110,441	3,923,679,799	68
4	H/W Bagamoyo	1,600,301,266	1,364,495,742	235,805,524	15
5	H/W Bahi	7,331,182,016	5,664,448,433	1,666,733,583	23
6	H/W Bariadi	3,064,739,000	1,905,673,500	1,159,065,500	38
7	H/Mji Bariadi	8,877,016,000	3,775,031,000	5,101,985,000	57
8	H/W Biharamulo	1,747,238,734	1,564,725,797	182,512,937	10

Na.	Jina la Halmashauri	Jumla ya fedha za maendeleo (Sh.)	Matumizi (Sh.)	Fedha ambazo hazijatumika (Sh.)	%
9	H/W Buchosa	1,712,737,000	630,309,000	1,082,428,000	63
10	H/W Buhigwe	2,235,057,905	793,665,496	1,441,392,409	64
11	H/W Bukoba	2,229,660,230	1,531,739,057	697,921,173	31
12	H/M Bukoba	15,208,494,023	12,641,736,177	2,566,757,846	17
13	H/W Bukombe	1,489,623,000	1,488,711,000	912,000	0
14	H/W Bumbuli	3,779,674,681	2,226,078,671	1,553,596,010	41
15	H/W Bunda	2,496,904,276	2,158,779,823	338,124,453	14
16	H/Mji Bunda	1,974,010,399	1,166,661,597	807,348,802	41
17	H/W Busega	2,495,413,255	2,352,984,980	142,428,275	6
18	H/W Busokelo	6,385,537,801	3,550,892,524	2,834,645,277	44
19	H/W Chamwino	11,848,145,662	2,795,002,534	9,053,143,128	76
20	H/W Chato	7,437,316,419	5,091,289,575	2,346,026,844	32
21	H/Jiji Dar es Salaam	607,891,700	540,802,120	67,089,580	11
22	H/M Dodoma	11,692,416,825	8,532,200,254	3,160,216,571	27
23	H/W Gairo	3,918,688,259	1,992,730,631	1,925,957,628	49
24	H/W Geita	3,250,898,000	2,670,342,000	580,556,000	18
25	H/Mji Geita	9,525,041,889	2,754,249,889	6,770,792,000	71
26	H/W Hai	1,853,073,147	1,781,137,366	71,935,781	4
27	H/W Hanang	3,115,585,000	2,441,138,622	674,446,378	22
28	H/W Handeni	2,273,825,170	1,722,033,853	551,791,317	24
29	H/Mji Handeni	1,901,109,339	404,383,438	1,496,725,901	79
30	H/Mji Ifakara	2,004,467,916	351,987,281	1,652,480,635	82
31	H/W Igunga	3,147,326,348	2,600,987,091	546,339,257	17
32	H/W Ikungi	2,902,451,000	2,465,390,000	437,061,000	15
33	H/M Ilala	15,698,035,620	11,121,932,610	4,576,103,010	29
34	H/W Ileje	2,551,511,141	1,531,563,518	1,019,947,623	40
35	H/M Ilemela	2,047,490,115	1,284,244,892	763,245,223	37
36	H/W Iramba	2,682,274,000	1,288,726,000	1,393,548,000	52
37	H/W Iringa	9,809,462,771	7,348,257,211	2,461,205,560	25

Na.	Jina la Halmashauri	Jumla ya fedha za maendeleo (Sh.)	Matumizi (Sh.)	Fedha ambazo hazijatumika (Sh.)	%
38	H/M Iringa	11,180,690,427	8,733,547,145	2,447,143,282	22
39	H/W Itigi	2,405,317,846	770,245,783	1,635,072,063	68
40	H/W Itilima	4,846,335,662	2,792,881,634	2,053,454,028	42
41	H/Mji Kahama	2,065,970,788	1,715,415,529	350,555,259	17
42	H/W Kakonko	2,339,644,000	1,240,601,000	1,099,043,000	47
43	H/W Kalambo	2,971,851,000	2,029,649,000	942,202,000	32
44	H/W Kaliua	3,399,101,525	3,095,082,422	304,019,103	9
45	H/W Karagwe	4,007,970,594	3,972,728,804	35,241,790	1
46	H/W Karatu	4,293,333,963	2,803,885,950	1,489,448,013	35
47	H/W Kasulu	2,806,008,000	2,364,389,000	441,619,000	16
48	H/Mji Kasulu	4,743,152,058	3,330,269,265	1,412,882,793	30
49	H/W Kibaha	3,473,338,283	2,034,405,505	1,438,932,778	41
50	H/Mji Kibaha	8,096,672,897	1,119,253,094	6,977,419,803	86
51	H/W Kibiti	3,300,912,000	1,196,632,000	2,104,280,000	64
52	H/W Kibondo	791,002,349	431,194,238	359,808,111	45
53	H/M kigamboni	1,563,670,025	358,398,888	1,205,271,137	77
54	H/W Kigoma	1,497,329,000	1,186,466,000	310,863,000	21
55	H/M Kigoma/Ujiji	8,462,792,813	8,186,504,093	276,288,720	3
56	H/W Kilindi	2,086,583,457	961,117,367	1,125,466,090	54
57	H/W Kilolo	4,579,126,318	4,302,458,315	276,668,003	6
58	H/W Kilombero	5,420,982,286	4,413,686,382	1,007,295,904	19
59	H/W Kilosa	3,838,979,177	2,932,930,312	906,048,865	24
60	H/W Kilwa	6,320,642,940	5,607,784,822	712,858,118	11
61	H/M Kinondoni	26,139,524,052	11,751,663,592	14,387,860,460	55
62	H/W Kisarawe	1,576,742,561	1,244,888,347	331,854,214	21
63	H/W Kishapu	3,360,040,299	2,452,970,217	907,070,082	27
64	H/W Kiteto	2,441,138,622	2,210,102,484	231,036,138	9
65	H/W Kondoa	3,151,935,997	1,920,161,402	1,231,774,595	39
66	H/Mji Kondoa	1,159,274,355	193,942,824	965,331,531	83
67	H/W Korogwe	1,435,699,894	1,066,004,453	369,695,441	26

Na.	Jina la Halmashauri	Jumla ya fedha za maendeleo (Sh.)	Matumizi (Sh.)	Fedha ambazo hazijatumika (Sh.)	%
68	H/Mji Korogwe	4,361,748,309	4,180,527,946	181,220,363	4
69	H/W Kwimba	3,271,573,085	2,013,387,934	1,258,185,151	38
70	H/W Kyela	6,185,725,486	2,236,283,714	3,949,441,772	64
71	H/W Kyerwa	4,505,313,773	2,783,696,257	1,721,617,516	38
72	H/W Lindi	1,186,391,000	1,100,861,000	85,530,000	7
73	H/W Liwale	1,062,363,000	767,533,000	294,830,000	28
74	H/W Longido	2,763,329,465	2,765,153,000	(1,823,535)	0
75	H/W Ludewa	2,290,474,687	2,256,079,675	34,395,012	2
76	H/W Madaba	1,467,769,542	275,000,000	1,192,769,542	81
77	H/W Mafia	2,432,139,874	1,297,858,290	1,134,281,584	47
78	H/Mji Mafinga	2,517,151,220	1,354,005,226	1,163,145,994	46
79	H/W Magu	3,466,660,268	2,659,843,971	806,816,297	23
80	H/Mji Makambako	2,836,612,228	2,064,810,569	771,801,659	27
81	H/W Makete	2,308,841,913	1,862,369,462	446,472,451	19
82	H/W Malinyi	1,822,027,000	1,038,035,000	783,992,000	43
83	H/W Masasi	6,150,387,670	4,802,385,770	1,348,001,899	22
84	H/Mji Masasi	1,904,910,251	896,966,401	1,007,943,850	53
85	H/W Maswa	2,539,493,458	2,107,330,183	432,163,275	17
86	H/Jiji Mbeya	5,211,461,088	3,009,552,208	2,201,908,880	42
87	H/W Mbeya	3,771,619,888	2,612,000,442	1,159,619,446	31
88	H/W Mbinga	2,506,566,215	2,076,499,827	430,066,388	17
89	H/Mji Mbinga	1,571,010,725	368,066,287	1,202,944,437	77
90	H/W Mbogwe	2,220,360,000	1,732,124,000	488,236,000	22
91	H/W Mbozi	1,298,807,117	1,256,576,207	42,230,910	3
92	H/Mji Mbulu	1,155,904,000	614,795,000	541,109,000	47
93	H/W Meatu	2,925,649,213	2,818,968,980	106,680,233	4
94	H/W Missenyi	3,622,659,176	3,496,613,931	126,045,245	3
95	H/W Misungwi	2,792,070,641	2,168,481,895	623,588,746	22
96	H/W Mkalama	1,812,913,000	1,154,572,000	658,341,000	36

Na.	Jina la Halmashauri	Jumla ya fedha za maendeleo (Sh.)	Matumizi (Sh.)	Fedha ambazo hazijatumika (Sh.)	%
97	H/W Mkinga	3,735,339,713	2,709,530,637	1,025,809,076	27
98	H/W Mkuranga	1,587,483,694	818,540,391	768,943,303	48
99	H/W Mlele	4,210,311,000	4,163,158,000	47,153,000	1
100	H/W Momba	2,153,093,840	1,439,478,165	713,615,675	33
101	H/W Morogoro	6,111,554,359	4,918,041,156	1,193,513,203	20
102	H/M Morogoro	19,700,870,797	10,325,732,692	9,375,138,105	48
103	H/W Moshi	2,236,320,590	2,024,262,170	212,058,420	9
104	H/M Moshi	13,194,966,812	6,836,152,876	6,358,813,936	48
105	H/W Mpanda	2,146,919,810	1,219,006,220	927,913,590	43
106	H/M Mpanda	7,146,257,787	2,976,910,257	4,169,347,531	58
107	H/W Mpimbwe	1,865,950,804	628,332,831	1,237,617,973	66
108	H/W Mpwapwa	3,699,558,018	2,038,446,277	1,661,111,741	45
109	H/W Msalala	2,201,389,066	1,573,265,655	628,123,411	29
110	H/W Mtwara	2,743,859,000	1,679,437,000	1,064,422,000	39
111	H/M Mtwara	12,961,141,000	11,394,098,000	1,567,043,000	12
112	H/W Mufindi	231,107,252	201,107,252	30,000,000	13
113	H/W Muheza	1,278,487,042	1,269,540,956	8,946,086	1
114	H/W Muleba	6,232,491,668	5,429,219,968	803,271,700	13
115	H/W Musoma	1,782,248,227	1,050,142,164	732,106,063	41
116	H/M Musoma	8,330,856,664	3,678,004,270	4,652,852,394	56
117	H/W Mvomero	1,879,173,799	1,081,763,114	797,410,685	42
118	H/W Mwanga	2,289,334,243	1,479,265,694	810,068,550	35
119	H/Jiji Mwanza	8,366,605,715	7,548,704,973	817,900,742	10
120	H/W Nachingwea	1,458,936,995	1,150,863,259	308,073,737	21
121	H/W Namtumbo	5,098,193,634	3,085,506,093	2,012,687,541	39
122	H/Mji Nanyamba	2,350,536,700	1,671,343,000	679,193,700	29
123	H/W Nanyumbu	404,521,865	135,939,090	268,582,775	66
124	H/Mji Newala	4,907,456,983	798,532,143	4,108,924,840	84
125	H/W Ngara	2,573,180,329	2,338,095,463	235,084,866	9
126	H/W Njombe	3,102,914,210	2,449,907,620	653,006,590	21

Na.	Jina la Halmashauri	Jumla ya fedha za maendeleo (Sh.)	Matumizi (Sh.)	Fedha ambazo hazijatumika (Sh.)	%
127	H/Mji Njombe	16,444,004,794	4,208,477,572	12,235,527,222	74
128	H/W Nkasi	4,857,205,320	4,035,681,000	821,524,320	17
129	H/W Nsimbo	1,698,859,024	1,289,978,269	408,880,755	24
130	H/W Nyang'hwale	4,916,693,000	3,583,284,000	1,333,409,000	27
131	H/W Nyasa	5,537,663,325	3,562,581,197	1,975,082,128	36
132	H/W Nzega	2,804,213,633	2,551,631,113	252,582,520	9
133	H/Mji Nzega	1,077,816,914	575,034,868	502,782,046	47
134	H/W Pangani	1,733,814,064	793,535,524	940,278,540	54
135	H/W Rombo	1,251,175,077	1,136,357,062	114,818,015	9
136	H/W Rorya	3,173,721,707	3,090,981,179	82,740,528	3
137	H/W Ruangwa	4,821,265,144	3,867,185,390	954,079,754	20
138	H/W Rufiji	2,701,908,480	1,510,805,250	1,191,103,230	44
139	H/W Rungwe	6,220,443,353	4,471,921,321	1,748,522,032	28
140	H/W Same	2,718,907,464	2,335,765,314	383,142,150	14
141	H/W Sengerema	2,461,357,000	1,860,883,000	600,474,000	24
142	H/W Serengeti	2,522,769,000	1,993,867,000	528,902,000	21
143	H/W Shinyanga	3,880,911,686	2,508,754,032	1,372,157,654	35
144	H/M Shinyanga	8,199,123,253	4,174,341,980	4,024,781,273	49
145	H/W Siha	2,493,175,000	2,337,424,000	155,751,000	6
146	H/W Sikonge	1,624,920,097	1,069,137,062	555,783,035	34
147	H/W Simanjiro	4,289,857,000	2,073,892,000	2,215,965,000	52
148	H/W Singida	1,704,474,000	1,110,282,000	594,192,000	35
149	H/M Singida	6,920,841,296	6,020,535,750	900,305,546	13
150	H/W Songea	3,021,500,962	1,957,711,631	1,063,789,331	35
151	H/M Songea	12,617,721,374	4,954,613,278	7,663,108,096	61
152	H/W Songwe	2,006,396,149	880,144,699	1,126,251,450	56
153	H/W Sumbawanga	2,817,557,794	2,193,317,376	624,240,418	22
154	H/M Sumbawanga	13,270,210,669	4,530,737,960	8,739,472,709	66
155	H/W Tabora	1,182,359,000	1,137,078,000	45,281,000	4

Na.	Jina la Halmashauri	Jumla ya fedha za maendeleo (Sh.)	Matumizi (Sh.)	Fedha ambazo hazijatumika (Sh.)	%
156	H/M Tabora	13,511,234,335	3,327,995,251	10,183,239,084	75
157	H/W Tandahimba	4,042,338,408	3,766,042,012	276,296,396	7
158	H/Jiji Tanga	15,282,249,342	13,754,103,948	1,528,145,394	10
159	H/W Tarime	2,129,685,246	2,102,910,686	26,774,560	1
160	H/Mji Tarime	1,600,429,453	1,579,521,668	20,907,785	1
161	H/M Temeke	15,875,732,277	13,437,881,908	2,437,850,369	15
162	H/Mji Tunduma	2,050,534,199	1,501,744,391	548,789,808	27
163	H/W Tunduru	5,809,729,363	4,598,156,559	1,211,572,804	21
164	H/W Ukerewe	2,521,504,281	2,219,051,898	302,452,383	12
165	H/W Ulanga	4,612,115,000	2,876,444,000	1,735,671,000	38
166	H/W Urambo	1,701,686,733	1,284,115,655	417,571,078	25
167	H/W Ushetu	3,320,250,688	2,202,850,084	1,117,400,604	34
168	H/W Uvinza	4,427,646,000	2,965,734,000	1,461,912,000	33
	Jumla	732,166,960,118	471,319,264,186	260,847,695,932	36

SURA YA TANO

5.0 UKAGUZI WA TAARIFA ZA FEDHA

Kiambatisho 5:1: Wadai na malipo yaliyofanyika kabla ya huduma yaliyokaa muda mrefu SH.TZ 138,907,446,027

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi(Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi(Sh.)
1	H/JIJI Arusha	7,903,174,000	42	H/W Kakonko	48,552,000
2	H/W Arusha	3,386,856,458	43	H/W Kalambo	132,818,303
3	H/W Babati	362,794,750	44	H/W Kaliua	738,680,359
4	H/MJI Babati	985,483,434	45	H/W Karagwe	1,306,809,624
5	H/W Bagamoyo	723,988,120	46	H/W Karatu	115,249,328
6	H/W Bahi	699,906,956	47	H/W Kasulu	741,650,000
7	H/W Bariadi	552,601,000	48	H/MJI Kasulu	58,055,000
8	H/MJI Bariadi	588,682,000	49	H/W Kibaha	529,226,951
9	H/W Biharamulo	256,002,850	50	H/M JIKibaha	593,039,431
10	H/W Buchosa	83,834,000	51	H/W Kibondo	96,016,348
11	H/W Bukoba	104,873,259	52	H/M Kigamboni	3,801,331,900
12	H/M Bukoba	81,735,287	53	H/M Kigoma/Ujiji	420,775,842
13	H/W Bukombe	1,980,155,000	54	H/W Kilindi	300,042,167
14	H/W Bumbuli	1,098,264,416	55	H/W Kilolo	675,024,051
15	H/W Bunda	549,756,180	56	H/W Kilwa	21,936,541
16	H/W Busega	30,078,000	57	H/M KiHapanandoni	3,674,862,844
17	H/W Busokelo	1,384,086,128	58	H/W Kisarawe	305,039,104
18	H/W Butiama	969,657,140	59	H/W Kishapu	134,000,755
19	H/W Chamwino	1,635,790,037	60	H/W Kiteto	930,132,180
20	H/W Chato	1,004,470,622	61	H/W Kondoa	103,775,013
21	H/W Chunya	1,313,163,920	62	H/W Kongwa	223,968,750
22	H/JIJI Dar es Salaam	1,625,935,814	63	H/W Korogwe	693,784,188
23	H/M Dodoma	1,253,632,730	64	H/MJI Korogwe	32,340,696
24	H/W Gairo	881,116,000	65	H/W Kyela	62,171,200
25	H/W Geita	335,928,000	66	H/W Kyerwa	14,925,000
26	H/MJI Geita	2,054,703,860	67	H/W Lindi	262,173,000
27	H/W Hanang	310,285,000	68	H/M Lindi	890,935,000
28	H/W Handeni	558,709,613	69	H/W Liwale	768,969
29	H/MJI Handeni	61,826,330	70	H/W Longido	933,831,902
30	H/MJI Ifakara	525,297,067	71	H/W Ludewa	1,057,959,974
31	H/W Igunga	872,023,283	72	H/W Lushoto	54,129,200
32	H/W Ikungi	749,330,000	73	H/W Mafia	1,263,384,535
33	H/M Ilala	4,877,786,170	74	H/MJI Mafinga	97,280,887
34	H/W Ileje	129,332,774	75	H/W Magu	1,445,053,597

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi(Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi(Sh.)
35	H/M Ilemela	737,057,971	76	H/MJI Makambako	211,019,314
36	H/W Iramba	2,080,000	77	H/W Makete	35,846,455
37	H/W Iringa	1,494,851,281	78	H/W Manyoni	75,916,049
38	H/M Iringa	110,973,716	79	H/W Masasi	1,448,092,647
39	H/W Itigi	500,795,890	80	H/MJI Masasi	283,542,573
40	H/W Itilima	1,861,685,351	81	H/W Maswa	3,322,792,829
41	H/MJI Kahama	10,499,534,893	82	H/W Mbarali	160,814,904
83	H/JIJI Mbeya	827,195,274	124	H/W Nsimbo	458,078,267
84	H/W Mbeya	2,073,066,874	125	H/W Nyang'hwale	235,456,682
85	H/W Mbinga	10,592,093	126	H/W Nyasa	123,576,121
86	H/MJI Mbinga	5,160,000	127	H/W Nzega	1,277,345,316
87	H/W Mbogwe	1,026,723,000	128	H/MJI Nzega	22,319,639
88	H/W Mbozi	320,080,256	129	H/W Pangani	24,065,978
89	H/W Mbulu	1,339,136,000	130	H/W Rombo	929,298,194
90	H/MJI Mbulu	16,500,000	131	H/W Rorya	394,573,605
91	H/W Meatu	161,653,540	132	H/W Ruangwa	597,991,020
92	H/W Meru	607,750,020	133	H/W Rufiji	1,002,173
93	H/W Misungwi	588,886,343	134	H/W Rungwe	29,137,799
94	H/W Mkinga	92,878,946	135	H/W Same	18,139,500
95	H/W Mkuranga	219,100,000	136	H/W Sengerema	372,662,000
96	H/W Momba	1,671,476,283	137	H/W Serengeti	2,974,718,000
97	H/W Monduli	1,151,741,607	138	H/W Shinyanga	430,140,103
98	H/W Morogoro	263,901,068	139	H/M Shinyanga	146,362,116
99	H/M Morogoro	118,076,000	140	H/W Siha	562,367,302
100	H/W Moshi	486,442,073	141	H/W Sikonge	446,285,515
101	H/M Moshi	1,861,205,586	142	H/W Simanjiro	210,396,839
102	H/W Mpanda	3,858,544	143	H/W Singida	1,693,000
103	H/M Mpanda	638,760,022	144	H/MS ingida	3,137,288,497
104	H/W Mpwapwa	166,916,950	145	H/W Songea	89,504,625
105	H/W Msalala	5,269,038,077	146	H/M Songea	877,033,296
106	H/W Mtwara	829,082,000	147	H/W Sumbawanga	901,776,000
107	H/W Mufindi	539,065,875	148	H/M Sumbawanga	147,293,825
108	H/W Muheza	154,043,012	149	H/W Tabora	145,831,000
109	H/W Muleba	149,513,638	150	H/M Tabora	3,177,232,411
110	H/W Musoma	712,223,029	151	H/W Tandahimba	2,746,804,095
111	H/M Musoma	3,144,389	152	H/JIJI Tanga	120,164,745
112	H/W Mvomero	1,752,490,349	153	H/M Temeke	1,473,615,977
113	H/W Mwanga	568,529,929	154	H/MJI Tunduma	288,303,000
114	H/JIJI Mwanza	1,558,247,552	155	H/W Tunduru	32,000,000
115	H/W Namtumbo	230,232,928	156	H/W Ukerewe	687,042,984
116	H/MJI Nanyamba	20,629,000	157	H/W Ulanga	13,364,000
117	H/W Nanyumbu	513,693,712	158	H/W Urambo	304,235,057

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi(Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi(Sh.)
118	H/W Newala	137,647,114	159	H/W Ushetu	5,011,458,254
119	H/W Ngara	119,287,145	160	H/W Uvinza	427,319,000
120	H/W Ngorongoro	610,506,246	161	H/W Wang'ing'ombe	344,230,747
121	H/W Njombe	180,915,131			
122	H/MJI Njombe	48,000,000			
123	H/W Nkasi	243,961,030			
JUMLA KUU					**138,907,446,027**

Kiambatisho 5:2: : Mamlaka za Serikali za mitaa zenye madeni ya muda mrefu SH.TZ 165,562,212,375

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1	H/JIJI Arusha	2,786,694,677	39	H/W Iringa	431,010,269
2	H/W Arusha	1,407,856,458	40	H/M Iringa	2,436,087,649
3	H/W Babati	364,675,000	41	H/W Itigi	500,795,890
4	H/MJI Babati	1,923,158,159	42	H/W Itilima	1,312,003,306
5	H/W Bagamoyo	1,005,195,283	43	H/MJI Kahama	2,498,694,561
6	H/W Bahi	1,171,127,158	44	H/W Kakonko	602,494,000
7	H/W Bariadi	332,919,962	45	H/W Kalambo	295,647,285
8	H/MJI Bariadi	558,870,000	46	H/W Kaliua	339,167,645
9	H/W Biharamulo	1,393,166,093	47	H/W Karagwe	2,353,254,383
10	H/W Buchosa	372,747,000	48	H/W Karatu	2,159,228,000
11	H/W Buhigwe	64,358,610	49	H/W Kasulu	2,642,561,000
12	H/W Bukoba	1,324,524,474	50	H/MJI Kasulu	2,400,000
13	H/M Bukoba	2,072,338,311	51	H/W Kibaha	427,930,780
14	H/W Bukombe	4,033,000	52	H/W Kibiti	7,000,000
15	H/W Bumbuli	1,212,292,386	53	H/WKibondo	336,889,188
16	H/W Bunda	667,406,023	54	H/WKigoma	1,763,509,000
17	H/W Busega	1,193,462,411	55	H/MKigoma/Ujiji	1,156,494,352
18	H/W Busokelo	1,664,950,408	56	H/WKilindi	768,048,222
19	H/W Butiama	969,657,140	57	H/WKilolo	941,475,847
20	H/W ChamwiHapana	1,007,420,297	58	H/WKilwa	250,588,396
21	H/W Chato	1,171,236,589	59	H/W Kisarawe	528,068,665
22	H/W Chemba	459,971,411	60	H/W Kishapu	1,113,143,751
23	H/W Chunya	1,313,163,920	61	H/W Kiteto	718,386,926
24	H/JIJI Dar es Salaam	6,051,589,627	62	H/W Kondoa	1,311,778,583
25	H/M Dodoma	3,275,344,597	63	H/W Kongwa	386,310,943
26	H/W Gairo	1,198,577,990	64	H/W Korogwe	693,784,188
27	H/W Geita	304,838,660	65	H/MJI Korogwe	1,352,662,782
28	H/MJI Geita	2,169,199,117	66	H/W Kwimba	695,523,174
29	H/W Hai	731,237,092	67	H/W Kyela	1,080,911,346
30	H/W Hanang	509,710,000	68	H/W Kyerwa	1,802,758,467

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
31	H/W Handeni	137,772,817	69	H/W Lindi	663,860,061
32	H/MJI Handeni	45,259,884	70	H/M Lindi	219,537,000
33	H/W Igunga	537,624,103	71	H/W Liwale	1,304,455
34	H/W Ikungi	1,710,007,000	72	H/W Longido	316,823,582
35	H/M Ilala	9,456,960,926	73	H/W Ludewa	349,269,982
36	H/W Ileje	31,763,488	74	H/W Lushoto	6,126,652
37	H/M Ilemela	1, 007,770,853	75	H/W Mafia	1,227,856,150
38	H/W Iramba	351,366,000	76	H/W Magu	498,198,753
77	H/MJI Makambako	95,273,684	116	H/W Nanyumbu	191,330,304
78	H/W Makete	1,033,356,237	117	H/W Newala	590,327,730
79	H/W Masasi	1,259,296,093	118	H/W Ngara	811,012,239
80	H/MJI Masasi	114,881,028	119	H/W Ngorongoro	1,272,951,278
81	H/W Maswa	2,208,893,485	120	H/W Nkasi	2,082,024,744
82	H/W Mbarali	836,690,775	121	H/W Nsimbo	476,665,992
83	H/JIJI Mbeya	1,642,164,000	122	H/W Nyang'hwale	43,756,357
84	H/W Mbeya	1,038,526,407	123	H/W Nyasa	123,576,121
85	H/MJI Mbinga	22,316,660	124	H/W Nzega	1,579,357,710
86	H/W Mbogwe	1,026,723,000	125	H/MJI Nzega	53,549,154
87	H/W Mbozi	759,379,390	126	H/W Pangani	287,614,587
88	H/W Mbulu	728,397,000	127	H/W Rombo	1,116,210,551
89	H/W Meatu	3,932,875,081	128	H/W Rorya	2,302,597,333
90	H/W Meru	871,711,750	129	H/W Ruangwa	930,901,117
91	H/W Missenyi	150,106,721	130	H/W Rufiji	163,730,860
92	H/W Misungwi	697,796,125	131	H/W Rungwe	1,604,601,399
93	H/W Mkinga	381,622,521	132	H/W Same	1,898,440,480
94	H/W Mkuranga	15,000,000	133	H/W Sengerema	823,187,000
95	H/W Momba	1,568,837,186	134	H/W Serengeti	1,117,044,809
96	H/W Monduli	1,543,159,490	135	H/W Shinyanga	210,224,686
97	H/W Morogoro	1,601,207,663	136	H/M Shinyanga	412,249,782
98	H/M Morogoro	124,043,500	137	H/W Siha	628,931,000
99	H/W Moshi	1,970,869,967	138	H/W Sikonge	575,732,367
100	H/M Moshi	2,614,894,171	139	H/W Simanjiro	67,606,653
101	H/W Mpanda	1,430,370,066	140	H/W Singida	670,927,000
102	H/M Mpanda	1,897,990,105	141	H/M Singida	3,055,304,148
103	H/W Mpwapwa	1,652,893,038	142	H/W Songea	883,288,323

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
104	H/W Msalala	907,329,623	143	H/M Songea	62,343,537
105	H/W Mtwara	1,103,367,000	144	H/W Sumbawanga	36,800,059
106	H/W Mufindi	22,498,000	145	H/M Sumbawanga	1,474,307,503
107	H/W Muheza	758,005,199	146	H/W Tabora	580,049,131
108	H/W Muleba	367,977,335	147	H/M Tabora	4,441,672,629
109	H/W Musoma	748,212,000	148	H/W Tandahimba	227,343,228
110	H/M Musoma	1,353,955,484	149	H/JIJI Tanga	1,129,223,260
111	H/W Mvomero	1,806,897,461	150	H/M Temeke	368,411,979
112	H/W Mwanga	770,348,489	151	H/MJI Tunduma	279,937,452
113	H/JIJI Mwanza	2,726,768,137	152	H/W Tunduru	1,238,053,862
114	H/W Nachingwea	13,313,000	153	H/W Ukerewe	250,677,481
115	H/MJI Nanyamba	319,509,000	154	H/W Ulanga	1,515,932,000
155	H/W Urambo	586,511,420	158	H/W Wang'ing'ombe	197,349,424
156	H/W Ushetu	291,330,658			
157	H/W Uvinza	639,837,000			
Jumla Kuu					**165,562,212,375**

Kiambatisho 5:3: Idadi ya kesi zilizo mahakamani kwa kila Halmashauri

Na.	Jina la Mamlaka	Kiasi kilicho husika (Sh.)	Idadi ya kesi zenye thamani	Idadi ya kesi zisizo na thamani	Jumla ya Kesi	Zilioneshwa kwenye taarifa ya Hesabu? (Ndio/Hapana)	Kiasi cha tahadhari kilioneshwa kwenye taarifa za fedha? (Ndio/Hapana)
1.	H/W Arusha	1,844,033,200	3	8	11	Hapana	Hapana
2.	H/W Babati	36,720,000	10	25	35	Hapana	Hapana
3.	H/Mji Babati	555,000,000	10		10	Hapana	Hapana
4.	H/W Bagamoyo	3,043,458,000	4	15	19	Hapana	Hapana
5.	H/Mji Bariadi	567,947,000	3	1	4	Hapana	Hapana
6.	H/W Bukombe	96,000,000	3	-	3	Hapana	Hapana
7.	H/W Busokelo	120,000,000	2	1	3	Hapana	Hapana
8.	H/W Butiama	569,701,700	2	-	2	Hapana	Hapana
9.	H/W Chalinze	30,000,000	1	1	2	Hapana	Hapana
10.	H/W Chamwino	232,840,930	1	-	1	Hapana	Hapana
11.	H/W Chunya	58,050,000	4	-	4	Hapana	Hapana
12.	H/M Dodoma	400,510,675	10	8	18	Hapana	Hapana
13.	H/W Geita	425,347,000	6	-	6	Hapana	Hapana
14.	H/Mji Geita	118,000,000	3	-	3	Hapana	Hapana
15.	H/W Hai DC	272,885,000	7	3	10	Hapana	Hapana
16.	H/W Handeni	256,866,033	4	-	4	Hapana	Hapana
17.	H/Mji Handeni	459,910,726	13	-	13	Hapana	Hapana

Na.	Jina la Mamlaka	Kiasi kilicho husika (Sh.)	Idadi ya kesi zenye thamani	Idadi ya kesi zisizo na thamani	Jumla ya Kesi	Zilioneshwa kwenye taarifa ya Hesabu? (Ndio/Hapana)	Kiasi cha tahadhari kilioneshwa kwenye taarifa za fedha? (Ndio/Hapana)
18.	H/W Igunga	72,717,792	2	2	4	Hapana	Hapana
19.	H/W Ikungi	5,105,500	1	-	1	Hapana	Hapana
20.	H/M Ilala	40,086,114,762	78	-	78	Hapana	Hapana
21.	H/M Ilemela	1,636,385,000	13	-	13	Hapana	Hapana
22.	H/W Iramba	382,514,333	16	2	18	Hapana	Hapana
23.	H/W Itilima	80,421,538	8	-	8	Hapana	Hapana
24.	H/Mji Kahama	74,316,675	2	3	5	Hapana	Hapana
25.	H/W Karatu	61,180,000	3	6	9	Hapana	Hapana
26.	H/Mji Kasulu	4,965,000	1	2	3	Hapana	Hapana
27.	H/W Kibaha	66,712,000	2		2	Hapana	Hapana
28.	H/MJi Kibaha	1,506,688,274	14	7	21	Hapana	Hapana
29.	H/W Kibondo	615,307,786	7	-	7	Hapana	Hapana
30.	H/M Kigamboni	3,801,331,900	16	6	22	Hapana	Hapana
31.	H/W Kilindi	190,936,000	3	-	3	Hapana	Hapana
32.	H/W Kilosa	2,173,888,028	9	-	9	Hapana	Hapana
33.	H/W Kilwa	271,731,012	4	1	5	Hapana	Hapana
34.	H/W Kisarawe	62,000,000	14	3	17	Hapana	Hapana
35.	H/W Kishapu	70,642,494	2	-	2	Hapana	Hapana

Na.	Jina la Mamlaka	Kiasi kilicho husika (Sh.)	Idadi ya kesi zenye thamani	Idadi ya kesi zisizo na thamani	Jumla ya Kesi	Zilioneshwa kwenye taarifa ya Hesabu? (Ndio/Hapana)	Kiasi cha tahadhari kilioneshwa kwenye taarifa za fedha? (Ndio/Hapana)
36.	H/W Kondoa	1,655,981,932	10	-	10	Hapana	Hapana
37.	H/W Korogwe	381,304,071	4	2	6	Hapana	Hapana
38.	H/Mji Korogwe	50,000,000	2	6	8	Hapana	Hapana
39.	H/W Kyerwa	480,725,000	10	-	10	Hapana	Hapana
40.	H/Mji Lindi	380,000,000	6	1	7	Hapana	Hapana
41.	H/W Liwale	260,000,000	1	-	1	Hapana	Hapana
42.	H/W Ludewa	34,260,000	2	-	2	Hapana	Hapana
43.	H/W Lushoto	2,489,644,767	5	-	5	Hapana	Hapana
44.	H/W Mafia	50,059,076,357	5		5	Hapana	Hapana
45.	H/Mji Mafinga	18,865,000	2	-	2	Hapana	Hapana
46.	H/W Magu	3,074,381,126	12	3	15	Hapana	Hapana
47.	H/Mji Makambako	853,495,126	5	-	5	Hapana	Hapana
48.	H/W Manyoni	118,000,000	4	-	4	Hapana	Hapana
49.	H/W Masasi	145,560,250	5	-	5	Hapana	Hapana
50.	H/Mji Masasi	458,300,000	8	-	8	Hapana	Hapana
51.	H/W Mbeya	1,139,314,829	12	2	14	Hapana	Hapana
52.	H/W Mbozi	1,212,819,190	18	6	24	Hapana	Hapana
53.	H/W Mbulu	174,314,610	1	4	5	Hapana	Hapana

Na.	Jina la Mamlaka	Kiasi kilicho husika (Sh.)	Idadi ya kesi zenye thamani	Idadi ya kesi zisizo na thamani	Jumla ya Kesi	Zilioneshwa kwenye taarifa ya Hesabu? (Ndio/Hapana)	Kiasi cha tahadhari kilioneshwa kwenye taarifa za fedha? (Ndio/Hapana)
54.	H/W Meatu	155,395,000	7	8	15	Hapana	Hapana
55.	H/W Meru	141,497,698	5	3	8	Hapana	Hapana
56.	H/W Missenyi	413,000,000	4	2	6	Hapana	Hapana
57.	H/W Misungwi	100,090,000	3	1	4	Hapana	Hapana
58.	H/W Mkinga	293,335,418	7	-	7	Hapana	Hapana
59.	H/W Mkuranga	238,618,482	2	1	3	Hapana	Hapana
60.	H/W Morogoro	127,750,349	6	-	6	Hapana	Hapana
61.	H/M Morogoro	218,778,840	7	38	45	Hapana	Hapana
62.	H/W Moshi	70,041,650	4	2	6	Hapana	Hapana
63.	H/M Mpanda	307,909,938	2	1	3	Hapana	Hapana
64.	H/W Mpwapwa	40,016,000	1	-	1	Hapana	Hapana
65.	H/W Mtwara	2,312,300,000	29	4	33	Hapana	Hapana
66.	H/W Muheza	34,722,780	3	4	7	Hapana	Hapana
67.	H/W Muleba	385,180,000	5	-	5	Hapana	Hapana
68.	H/W Musoma	39,000,000	1	-	1	Hapana	Hapana
69.	H/M Musoma	1,110,134,122	16	-	16	Hapana	Hapana
70.	H/W Mvomero	317,528,230	5	6	11	Hapana	Hapana
71.	H/W Mwanga	77,000,000	2	2	4	Hapana	Hapana

Na.	Jina la Mamlaka	Kiasi kilicho husika (Sh.)	Idadi ya kesi zenye thamani	Idadi ya kesi zisizo na thamani	Jumla ya Kesi	Zilioneshwa kwenye taarifa ya Hesabu? (Ndio/Hapana)	Kiasi cha tahadhari kilioneshwa kwenye taarifa za fedha? (Ndio/Hapana)
72.	H/Jiji Mwanza	334,162,500	4	-	4	Hapana	Hapana
73.	H/W Newala	109,500,000	4	1	5	Hapana	Hapana
74.	H/W Ngorongoro	24,400,333	1	-	1	Hapana	Hapana
75.	H/W Njombe	65,000,000	1	-	1	Hapana	Hapana
76.	H/W Nyang'hwale	53,800,000	2	-	2	Hapana	Hapana
77.	H/Mji Nzega	59,000,000	3	2	5	Hapana	Hapana
78.	H/W Pangani	102,290,335	4	-	4	Hapana	Hapana
79.	H/W Rombo	23,708,720	5	-	5	Hapana	Hapana
80.	H/W Ruangwa	40,000,000	1	-	1	Hapana	Hapana
81.	H/W Rufiji	345,000,000	5	-	5	Hapana	Hapana
82.	H/W Rungwe	293,334,684	4	-	4	Hapana	Hapana
83.	H/W Same	122,400,000	5	-	5	Hapana	Hapana
84.	H/W Sengerema	615,319,702	16	2	18	Hapana	Hapana
85.	H/W Serengeti	711,600,000	5	-	5	Hapana	Hapana
86.	H/W Shinyanga	55,012,000	3	-	3	Hapana	Hapana
87.	H/M Shinyanga	179,914,494	6	-	6	Hapana	Hapana
88.	H/W Siha	8,000,000	2	6	8	Hapana	Hapana
89.	H/W Sikonge	70,060,000	6	-	6	Hapana	Hapana

Na.	Jina la Mamlaka	Kiasi kilicho husika (Sh.)	Idadi ya kesi zenye thamani	Idadi ya kesi zisizo na thamani	Jumla ya Kesi	Zilioneshwa kwenye taarifa ya Hesabu? (Ndio/Hapana)	Kiasi cha tahadhari kilioneshwa kwenye taarifa za fedha? (Ndio/Hapana)
90.	H/W Simanjiro	23,000,000	1	-	1	Hapana	Hapana
91.	H/W Singida	106,450,000	3	-	3	Hapana	Hapana
92.	H/M Singida	469,059,079	9	-	9	Hapana	Hapana
93.	H/W Sumbawanga	120,277,205	1	1	2	Hapana	Hapana
94.	H/M Sumbawanga	90,000,000	1	5	6	Hapana	Hapana
95.	H/W Tabora	124,540,000	1	-	1	Hapana	Hapana
96.	H/M Tabora	552,498,499	4	5	9	Hapana	Hapana
97.	H/Jiji Tanga	5,021,817,000	7	32	39	Hapana	Hapana
98.	H/Mji Tarime	50,059,771	4	-	4	Hapana	Hapana
99.	H/M Temeke	5,905,400,321	17	-	17	Hapana	Hapana
100.	H/Mji Tunduma	1,383,500,000	14	-	14	Hapana	Hapana
101.	H/W Ukerewe	249,045,420	5	-	5	Hapana	Hapana
102.	H/W Urambo	575,168,377	8	-	8	Hapana	Hapana
103.	H/W Wang'ing'ombe	34,862,000	2	-	2	Hapana	Hapana
	Sub total	**147,536,749,563**	**656**	**244**	**900**		
1.	H/W Karagwe	869,673,979	16	-	16	Ndio	Hapana
2.	H/W Kyela	1,626,151,338	6	2	8	Ndio	Hapana
3.	H/W Makete	160,746,143	2	-	2	Ndio	Hapana
4.	H/W Monduli	2,130,910,169	8	1	9	Ndio	Hapana

Na.	Jina la Mamlaka	Kiasi kilicho husika (Sh.)	Idadi ya kesi zenye thamani	Idadi ya kesi zisizo na thamani	Jumla ya Kesi	Zilioneshwa kwenye taarifa ya Hesabu? (Ndio/Hapana)	Kiasi cha tahadhari kilioneshwa kwenye taarifa za fedha? (Ndio/Hapana)
5.	H/W Msalala	185,907,000	3	-	3	Ndio	Hapana
6.	H/W Tarime	406,761,483	8	-	8	Ndio	Hapana
	Jumla ndogo	**5,380,150,112**	**43**	**3**	**46**		
1.	H/W Bariadi	220,677,000	7	-	7	Ndio	Ndio
2.	H/W Bukoba	18,915,000	1		1	Ndio	Ndio
3.	H/Jiji Dar es Salaam	3,761,730,490	19		19	Ndio	Ndio
4.	H/M Kinondoni	12,385,995,065	38	36	74	Ndio	Ndio
5.	H/W Longido	1,844,033,200	3	8	11	Ndio	Ndio
6.	H/Jiji Mbeya	15,027,850,129	28	23	51	Ndio	Ndio
7.	H/W Ulanga	267,000,000	2	-	2	Ndio	Ndio
	Jumla ndogo	**33,526,200,884**	**98**	**67**	**165**		
116	**Jumla Kuu**	**186,443,100,559**	**797**	**314**	**1,111**		

Kiambatisho 5:4: Bakaa ya fedha na thamani ya mtandao wa barabara zilizochukuliwa na Wakala wa Barabara Mjini na Vijijini

Na	Jina la Mamlaka	Bakaa ya fedha	Mtandao wa Barabara (Sh.)
A:	**Kanda ya Kati**		
	DODOMA		
1	H/M Dodoma	3,016,468,014	21,655,532,716
2	H/W Mpwapwa	116,108,103	436,165,527
3	H/W Chemba	3,443,878	78,622,590
4	H/W Bahi	1,038,807,491	3,541,303,896
5	H/W Chamwino	216,141,350	4,189,042,756
6	H/W Kondoa	835,745,900	3,743,875,500
7	H/W Kongwa	38,781,467	3,618,764,995
8	H/Mji Kondoa	543,109,346	1,189,658,393
	Jumla Ndogo	**5,808,605,549**	**38,452,966,373**
	SINGIDA		
9	H/M Singida	476,129	1,091,178,036
10	H/W Singida	54,700,000	474,462,000
11	H/W Iramba	1,409,740,000	328,026,000
12	H/W Manyoni	1,080,992	1,032,788,802
13	H/W Ikungi	5,000	830,086,000
14	H/W Itigi	12,063,116	6,864,500
15	H/W Mkalama	852,000	10,000,000
	Jumla Ndogo	**1,478,917,237**	**3,773,405,338**
	KIGOMA		
16	H/M Kigoma/Ujiji	22,184,112	8,065,497,623
17	H/W Kakonko	56,036,000	148,175,000
18	H/W Buhigwe	224,732,564	217,046,893
19	H/W Uvinza	340,639,000	106,504,000
20	H/W Kasulu	0	2,891,480,000
21	H/Mji Kasulu	1,047,229	115,335,512
22	H/W Kibondo	7,601,000	507,019,350
23	H/W Kigoma	213,990,000	6,778,000
	Jumla ndogo	**866,229,905**	**12,057,836,378**

Na	Jina la Mamlaka	Bakaa ya fedha	Mtandao wa Barabara (Sh.)
	TABORA		
24	H/M Tabora	4,461,330	1,391,931,997
25	H/Mji Nzega	20,985,355	1,156,100,695
26	H/W Igunga	2,779,240	1,948,128,010
27	H/W Nzega	35,418,122	238,798,690
28	H/W Tabora	139,000	1,788,357,000
29	H/W Urambo	291,554,611	1,573,054,970
30	H/W Sikonge	84,700,614	671,920,118
31	H/W Kaliua	203,732,949	63,309,000
	Jumla ndogo	**643,771,221**	**8,831,600,480**
	Jumla kwa Kanda ya Kati	**8,797,523,912**	**63,115,808,569**
B:	**Kanda ya Pwani**		
	DAR ES SALAAM		
32	H/JIJI Dar es Salaam	0	0
33	H/M Kinondoni	13,481,698,156	33,181,022,500
34	H/M Temeke		
35	H/M Ilala	1,939,812,060	138,276,797,000
36	H/M Kigamboni	703,570,50	24,433,120
	Jumla ndogo		
	PWANI		
37	H/MJI Kibaha		
38	H/W Mkuranga	303,743,004	1,325,461,275
39	H/W Ba`gamoyo	291,397,032	3,475,866,389
40	H/W Kibiti	1,008,283,000	372,387,000
	JUmla ndogo		
	MOROGORO		
41	H/W Kilosa	1,139,579,529.05	253,232,000
	MTWARA		
42	H/M Mtwara	572,579,000	36,161,353,000
43	H/W Mtwara	36,640,000	

Na	Jina la Mamlaka	Bakaa ya fedha	Mtandao wa Barabara (Sh.)
44	H/W Masasi	36,640,000	
45	H/MJI Masasi	314,934,116.37	499,145,953.45
46	H/W Nanyumbu	376,047,833.80	
	Jumla ndogo		
	LINDI		
47	H/M Lindi	405,926,000	1,577,522,185.72
48	H/W Kilwa	789,050,678	47,964,250
C:	**Kanda ya Ziwa**		
	SIMIYU		
49	H/W Bariadi	233,136	1,760,228,000
50	H/MJI Bariadi	4,510,000	1,625,965,000
51	H/W Busega	221,000	671,049,000
52	H/W Itilima	346,783,929	1,045,032,530
53	H/W Maswa	1,103,632	3,807,310,832
54	H/W Meatu	22,913	927,106,980
	Jumla ndogo	**352,874,610**	**9,836,692,342**
	GEITA		
55	H/MJI Geita	572,156,103	3,581,297,905
56	H/W Bukombe	912,000	3,471,557,000
57	H/W Geita	107,743,000	581,108,000
58	H/W Chato	1,051,450,477	1,471,863,856
59	H/W Nyang'hwale	6,000,000	1,082,669,000
60	H/W Mbogwe	22,149,000	3,081,768,000
	Jumla ndogo	**1,760,410,580**	**13,270,263,761**
	MARA		
61	H/M Musoma	67,548,706	9,546,033,773
62	H/W Bunda	267,643,000	351,208,000
63	H/MJI Bunda	10,498,632	1,440,943,912
64	H/W Tarime	204,541,840	1,642,698,002
65	H/W Serengeti	504,941,000	1,625,474,000
66	H/W Butiama	4,463,415	799,928,281

Na	Jina la Mamlaka	Bakaa ya fedha	Mtandao wa Barabara (Sh.)
67	H/W Rorya	2,692,688	402,668,349
68	H/W Musoma	78,653,847	1,933,014,032
69	H/MJI Tarime	5,197,802	489,998,345
	Jumla ndogo	**1,146,180,930**	**18,231,966,694**
	MWANZA		
70	H/JIJI Mwanza	742,484,146	9,959,762,903
71	H/M Ilemela	307,254,947	7,055,922,788
72	H/W Kwimba	30,740,951	3,045,753,724
73	H/W Misungwi	549,329,680	1,658,757,554
74	H/W Magu	170,255,464	2,644,966,168
75	H/W Buchosa	13,586,000	1,188,788,000
76	H/W Sengerema	551,301,000	1,128,915,000
77	H/W Ukerewe	4,328,461	632,208,045
	Jumla ndogo	**2,369,280,649**	**27,315,074,182**
	KAGERA		
78	H/M Bukoba	580,884,564	3,915,142,374
79	H/W Karagwe	15,000	2,082,023,000
80	H/W Biharamulo	9,294,790	780,289,539
81	H/W Muleba	722,886,750	4,252,055,812
82	H/W Bukoba	509,533,781	2,956,415,816
83	H/W Ngara	0	1,399,344,595
84	H/W Missenyi	51,592,840	2,281,233,160
85	H/W Kyerwa	1,124,542,774	3,244,275,536
	Jumla ndogo	**2,998,750,499**	**20,910,779,832**
	SHINYANGA		
86	H/MJI Kahama	314,257,095	3,742,344,150
87	H/W Kishapu	547,314,231	950,661,178
88	H/W Msalala	569,177,304	771,556,203
89	H/W Shinyanga	102,836,223	490,302,814
90	H/M Shinyanga	313,074,389	371,589,005
91	H/W Ushetu	14,215,763	950,661,178
	Jumla ndogo	**1,860,875,005**	**7,277,114,528**

Na	Jina la Mamlaka	Bakaa ya fedha	Mtandao wa Barabara (Sh.)
	Jumla kwa kanda ya Ziwa	**10,488,372,273**	**79,715,756,686**
D:	**Kanda ya Kaskazini**		
	ARUSHA		
92	H/JIJI Arusha	78,530,000	3,152,070,000
93	H/W Arusha	787,037,309.10	1,324,317,128.90
94	H/W Karatu	194,364,203	491,528,437
95	H/W Longido	8,618,000	135,000,000
96	H/W Meru	127,893,190	3,153,318,500
97	H/W Monduli	25,329,516	791,308,529
98	H/W Ngorongoro	476,554,861	4,671,616,206
	Jumla ndogo	**1,698,327,079**	**13,719,158,801**
	KILIMANJARO		
99	H/M Moshi	244,769,623.71	90,196,884,688
100	H/W Moshi	511,294,185	5,634,776,349
101	H/W Mwanga	28,936,674	1,068,438,173
102	H/W Rombo	457,885,000	-
103	H/W Same	10,270,583	3,102,983,549
104	H/W Siha	681,488,000	866,473,000
105	H/W Hai	19,468,174	8,762,220,575
	Jumla ndogo	**1,954,112,239.71**	**109,631,776,334**
	TANGA		
106	H/W Bumbuli	0	383,229,652
107	H/W Handeni	379,245,489	870,945,149
108	H/MJI Handeni	211,688,657	229,539,227
109	H/W Kilindi	408,747,652	0
110	H/W Korogwe	906,205,964	313,866,990
111	H/MJI Korogwe	80,671,099.52	3,569,037,217
112	H/W Lushoto	0	273,050,985
113	H/W Mkinga	105,939,929	413,330,887
114	H/W Muheza	22,606,812	873,929,807
115	H/W Pangani	6,183,158	467,485,217
116	H/JIJI Tanga	506,694,571	39,039,077,940

Na	Jina la Mamlaka	Bakaa ya fedha	Mtandao wa Barabara (Sh.)
	Jumla ndogo	**2,627,983,331.52**	**46,433,493,071**
	MANYARA		
117	H/W Babati	603,324,000	1,026,750,000
118	H/MJI Babati	21,849,221	5,431,841,323
119	H/W Hanang	15,623,035	273,677,000
120	H/W Kiteto	447,266,681.35	2,666,450,493.83
121	H/W Mbulu	59,289,000	1,422,841,226
122	H/W Simanjiro	32,123,000	784,416,000
123	H/MJI Mbulu	137,000	1,400,969,000
	Jumla ndogo	**1,179,611,937**	**13,006,945,043**
	Jumla kwa kanda ya Kaskazini		
E:	**Kanda za Juu Kusini**		
	KATAVI		
124	H/W Mlele	15,527,000	1,668,028
125	H/M Mpanda	3,206,123,812	3,977,129,425
126	H/W Mpanda	536,679,000	1,757,319,949
127	H/W Nsimbo	66,893,585	862,719,389
128	H/W Mpimbwe	30,909,531	-
	Jumla ndogo	**3,856,132,928**	**3,856,132,928**
	NJOMBE		
129	H/MJI Njombe	822,293,809.91	3,924,445,962.64
130	H/W Ludewa	-	4,645,156,086.16
131	H/MJI Makambako	51,607,028.95	87,103,815.83
132	H/W Makete		
133	H/W Njombe	83,807,675.83	2,885,805,341.79
134	H/W Wang'ing'ombe	949,987,189.35	4,530,425,195
	IRINGA		
135	H/W Iringa	125,489,785.93	1,164,565,386.92
136	H/M Iringa	1,256,939,115.27	15,989,369,868.92
137	H/MJI Mafinga	1,654,667.08	2,750,876,873.97

Na	Jina la Mamlaka	Bakaa ya fedha	Mtandao wa Barabara (Sh.)
138	H/W Kilolo	211,011,158.43	7,700,894,399.38
139	H/W Mufindi	10,002,903.18	1,586,767,300
	Jumla ndogo	**1,605,097,629.89**	**29,192,473,829.19**
	MBEYA		
140	H/JIJI Mbeya		
141	H/W Mbeya	640,615,356.17	3,882,787,191.57
142	H/W Rungwe	1,585,114,956.49	2,126,904,290.95
143	H/W Mbarali	27,402.76	2,463,178,420.20
144	H/W Kyela	4,129,977,630.34	6,568,652,753.07
145	H/W Chunya	15,819.45	2,773,580,991.81
146	H/W Busokelo	3,723,218,619.90	375,838,928
	Jumla ndogo	**10,078,969,785.11**	**18,190,942,575.60**
	SONGWE		
147	H/W Mbozi	373,939,059.64	1,408,738,037.60
148	H/W Ileje	60,911,785.85	992,445,333.33
149	H/W Momba	34,461.10	227,330,091.71
150	H/MJI Tunduma	904,436.64	4,301,617,898.36
151	H/W Songwe	21,829,969.88	1,296,606,552.61
	Jumla ndogo	**457,619,713.11**	**8,226,737,913.61**
	RUVUMA		
152	H/M Songea	220,360,215	6,426,662,629.40
153	H/W Songea	380,560,578.25	1,166,638,336.16
154	H/MJI Mbinga	286,373.56	1,479,400,000
155	H/W Madaba	136,840,827.34	-
156	H/W Nyasa	141,034,812	465,786,126.47
157	H/W Namtumbo	649,791,103.18	4,589,382,771.75
158	H/W Tunduru	280,012,056	2,757,492,302.77
159	H/W Mbinga	40,782,554.95	136,840,827.34
	Jumla ndogo	**1,849,668,520.28**	**7,949,502,028.33**
	RUKWA		
160	H/M Sumbawanga	317,565,417.85	6,392,217,151.89

Na	Jina la Mamlaka	Bakaa ya fedha	Mtandao wa Barabara (Sh.)
161	H/W Sumbawanga	107,666,676	333,107,725.06
162	H/W Kalambo	1,079,000	1,366,518.88
163	H/W Nkasi	670,336,937.84	1,256,853,750
	Jumla ndogo	**1,096,648,031.69**	**7,983,545,145.83**
	Jumla Kuu	**68,294,093,494.02**	**622,778,967,107.44**

6.0 TATHMINI YA MFUMO WA UDHIBITI WA NDANI NA MASUALA YA UTAWALA

Kiambatisho 6.0:1:Mapungufu katika mifumo ya TEHAMA na Uhasibu

Na.	Jina la Halmashauri	Mfumo haujafungamanishwa na Viwango vya Kimataifa vya Uhasibu katika Sekta ya Umma (IPSAS)	Kutoweza kutoa taarifa za mwisho za fedha	kutofunga manishwa na Mfumo wa ajeti na Mipango	Tatizo la mtandao	Kutotumia moduli zote
1	H/Jiji Arusha	v	v	v	v	v
2	H/W Arusha	v	v	v	v	v
3	H/W Bahi	v	v	v	v	v
4	H/W Buchosa	v	v	v	v	v
5	H/W Bumbuli	v	v	v	v	v
6	H/Mji Bunda	v	v	v		v
7	H/W Busokelo	v	v	v	v	v
8	H/W Chamwino	v	v	v	v	v
9	H/W Igunga	v	v	v	v	v
10	H/W Ileje	v	v	v	v	v
11	H/M Ilemela	v	v	v		v
12	H/W Kaliua	v	v	v	v	v
13	H/W Kiteto	v	v	v		v
14	H/W Kondoa	v	v	v	v	v
15	H/Mji Kondoa	v	v	v	v	v
16	H/W Kyerwa	v	v	v		v
17	H/W Lushoto	v	v	v		v
18	H/Mji Makambako	v	v	v	v	v
19	H/W Maswa	v	v	v	v	v
20	H/W Mbarali	v	v	v	v	v
21	H/W Mbeya	v	v	v	v	v
22	H/W Mbozi	v	v	v	v	v
23	H/W Mbulu	v	v	v		v
24	H/W Meru	v	v	v	v	v
25	H/W Mkinga	v	v	v	v	v
26	H/W Mkuranga	v	v	v	v	v
27	H/W Momba	v	v	v	v	v
28	H/W Monduli	v	v	v	v	v
29	H/M Morogoro	v	v	v	v	v

Na.	Jina la Halmashauri	Mfumo haujafungamanishwa na Viwango vya Kimataifa vya Uhasibu katika Sekta ya Umma (IPSAS)	Kutoweza kutoa taarifa za mwisho za fedha	kutofungamanishwa na Mfumo wa ajeti na Mipango	Tatizo la mtandao	Kutotumia moduli zote
30	H/M Mpanda	v	v	v	v	v
31	H/W Mpwapwa	v	v	v	v	v
32	H/W Musoma	v	v	v	v	v
33	H/W Ngorongoro	v	v	v	v	v
34	H/W Nyasa	v	v	v	v	v
35	H/W Rungwe	v	v	v	v	v
36	H/W Singida	v	v	v	v	v
37	H/M Singida	v	v	v	v	v
38	H/W Tabora	v	v	v	v	v
39	H/W Tarime	v	v	v		v

Kiambatisho 6.0:2: Mapungufu katika Mazingira ya Jumla ya Mfumo wa Teknolojia ya Habari

Na.	Jina la Halmashauri	Kutokuwa na sera ya Teknolojia ya Habari	Kutokuwepo kwa mpango wa kujikinga na maafa	Kutokua na mikakati ya kuzuia uharibifu ya kulinda vifaa	Kutojenga uwezo wa kutosha kwa wafanyakazi	Kutokua na mpango mkakati wa Teknolojia ya Habari	uhaba wa watumishi
1	H/W Mpwapwa		v	v	v	v	
2	H/W Chemba	v	v	v	v	v	
3	H/W Chamwino	v	v	v	v	v	v
4	H/W Kondoa		v	v	v	v	
5	H/W Kongwa	v	v	v	v	v	
6	H/M Singida		v	v	v	v	
7	H/W Iramba		v	v	v	v	v
8	H/W Manyoni		v	v	v	v	
9	H/W Itigi	v	v	v	v	v	
10	H/W Mkalama		v	v	v	v	v
11	H/Mji Kasulu		v	v	v	v	
12	H/W Igunga	v	v	v	v	v	
13	H/W Tabora		v	v	v	v	
14	H/W Kaliua	v	v	v	v	v	
15	H/M Ilala	v	v	v	v	v	

Na.	Jina la Halmashauri	Kutokuwa na sera ya Teknolojia ya Habari	Kutokuwepo kwa mpango wa kujikinga na maafa	Kutokua na mikakati ya kuzuia uharibifu ya kulinda vifaa	Kutojenga uwezo wa kutosha kwa wafanyakazi	Kutokua na mpango mkakati wa Teknolojia ya Habari	uhaba wa watumishi
16	H/Mji Kibaha	v	v	v	v	v	
17	H/W Mkuranga	v	v	v	v	v	
18	H/W Mafia	v	v	v	v	v	
19	H/W Kisarawe	v	v	v	v	v	
20	H/M Morogoro	v	v	v	v	v	
21	H/W Malini		v	v	v	v	
22	H/W Mvomero		v	v	v	v	
23	H/W Gairo	v	v	v	v	v	
24	H/W Liwale		v	v	v	v	
25	H/W Nachingwea	v	v	v	v	v	
26	H/W Lindi		v	v	v	v	
27	H/W Kilwa						
28	H/M Ubungo	v	v	v	v	v	
29	H/W Busega	v	v			v	v
30	H/W Itilima	v	v		v	v	
31	H/W Maswa	v	v	v	v	v	v
32	H/W Bukombe		v		v	v	
33	H/W Nyang'hwale	v	v		v	v	
34	H/M Ilemela		v	v	v	v	
35	H/W Kwimba		v			v	
36	H/W Misungwi	v	v	v	v	v	v
37	H/W Magu		v	v	v	v	v
38	H/W Buchosa	v	v	v	v	v	v
39	H/W Sengerema		v	v	v	v	v
40	H/M Bukoba	v	v		v	v	
41	H/M Shinyanga		v			v	
42	H/Jiji Arusha		v	v	v	v	
43	H/W Arusha		v			v	
44	H/W Karatu		v		v	v	
45	H/W Longido	v	v	v	v	v	v
46	H/W Meru		v	v	v	v	v
47	H/W Monduli		v	v	v	v	
48	H/W Ngorongoro		v	v	v	v	v
49	H/W Moshi		v	v	v	v	v
50	H/W Mwanga						
51	H/W Rombo		v			v	
52	H/W Hai	v	v		v		
53	H/W Bumbuli		v			v	
54	H/W Handeni		v	v	v	v	v

Na.	Jina la Halmashauri	Kutokuwa na sera ya Teknolojia ya Habari	Kutokuwepo kwa mpango wa kujikinga na maafa	Kutokua na mikakati ya kuzuia uharibifu ya kulinda vifaa	Kutojenga uwezo wa kutosha kwa wafanyakazi	Kutokua na mpango mkakati wa Teknolojia ya Habari	uhaba wa watumishi
55	H/W Kilindi		v	v		v	
56	H/W Lushoto		v	v		v	
57	H/W Mkinga		v	v		v	
58	H/W Muheza		v	v		v	
59	H/W Pangani		v	v	v	v	
60	H/Mji Babati	v	v	v	v	v	
61	H/W Mbulu		v	v	v	v	
62	H/Mji Mbulu	v	v	v	v	v	
63	H/W Mlele		v	v		v	
64	H/M Mpanda		v	v			
65	H/W Mpanda		v	v			
66	H/W Nsimbo		v	v		v	
67	H/W Mpimbwe		v	v			
68	H/Mji Makambako	v	v	v		v	
69	H/W Makete	v	v	v		v	
70	H/M Iringa		v	v		v	
71	H/W Kilolo			v			
72	H/W Mufindi		v	v		v	
73	H/W Mbeya		v	v		v	v
74	H/W Rungwe		v	v		v	
75	H/W Mbarali	v	v	v		v	
76	H/W Kyela	v	v	v		v	v
77	H/W Chunya	v	v	v		v	
78	H/W Busokelo	v	v	v		v	v
79	H/W Mbozi		v	v		v	
80	H/Mji Tunduma		v	v		v	v
81	H/W Songwe	v			v	v	v
82	H/M Songea		v	v		v	
83	H/W Songea						
84	H/Mji Mbinga		v	v		v	v
85	H/W Madaba		v	v		v	
86	H/W Tunduru		v	v		v	
87	H/W Mbinga		v	v		v	
88	H/M Sumbawanga		v	v		v	v
89	H/W Sumbawanga		v	v		v	v
90	H/W Kalambo		v	v		v	
91	H/W Nkasi		v	v		v	

Kiambatisho 6.0:3: Utendaji usioridhisha wa Kamati za Ukaguzi

Na.	Jina la Halmashauri	Kamati hazikukutana angalau mara moja kwa kila robo mwaka	Kamati hazikupiti a taarifa za fedha	wanakamati wa Kamati za Ukaguzi hawakuwa na ufahamu wa mambo ya kifedha	Hazikuandaa na kuwasilisha ripoti ya majukumu yake ya mwaka	Hakukuw a na kamati ya Ukaguzi
1	H/Jiji Arusha		v		v	
2	H/W Arusha		v	v	v	
3	H/Mji Babati		v		v	
4	H/W Bagamoyo					
5	H/W Bahi		v		v	
6	H/W Buchosa	v	v	v	v	
7	H/W Buhigwe	v	v		v	
8	H/W Bukoba	v	v			
9	H/W Bumbuli		v		v	
10	H/W Bunda	v	v	v	v	
11	H/W Busokelo		v	v	v	
12	H/W Butiama		v		v	
13	H/W Chalinze		v		v	
14	H/W Chamwino		v		v	
15	H/W Chato		v	v		
16	H/W Chemba		v	v	v	
17	H/W Chunya	v	v	v	v	
18	H/M Dodoma		v		v	
19	H/W Gairo		v		v	
20	H/W Geita		v		v	
21	H/W Hai					
22	H/W Hanang		v		v	
23	H/W Handeni		v		v	
24	H/Mji Handeni					
25	H/Mji Ifakara		v		v	
26	H/W Igunga		v		v	
27	H/W Ikungi		v		v	
28	H/M Ilala					
29	H/W Ileje	v	v	v	v	
30	H/W Iramba		v		v	
31	H/W Iringa	v	v	v	v	
32	H/W Itigi		v		v	
33	H/W Kakonko					
34	H/W Kalambo	v	v	v	v	
35	H/W Karatu		v	v	v	
36	H/W Kasulu		v		v	
37	H/Mji Kasulu	v	v		v	

Na.	Jina la Halmashauri	Kamati hazikukutana angalau mara moja kwa kila robo mwaka	Kamati hazikupiti a taarifa za fedha	wanakamati wa Kamati za Ukaguzi hawakuwa na ufahamu wa mambo ya kifedha	Hazikuandaa na kuwasilisha ripoti ya majukumu yake ya mwaka	Hakukuw a na kamati ya Ukaguzi
38	H/W Kibaha					
39	H/Mji Kibaha		v		v	
40	H/W Kibiti Dsrict					
41	H/W Kibondo	v	v		v	
42	H/W kigamboni					v
43	H/M Kigoma/Ujiji		v		v	
44	H/W Kilindi		v		v	
45	H/W Kilombero		v		v	
46	H/W Kilosa	v	v	v	v	
47	H/W Kilwa		v		v	
48	H/M Kinondoni	v	v		v	
49	H/W Kisarawe		v	v	v	
50	H/W Kishapu	v	v		v	
51	H/W Kiteto		v		v	
52	H/W Kondoa		v		v	
53	H/Mji Kondoa	v	v		v	
54	H/W Kongwa		v	v	v	
55	H/W Kwimba	v	v		v	
56	H/W Lindi		v		v	
57	H/M Lindi		v		v	
58	H/W Longido		v		v	
59	H/W Ludewa	v	v	v	v	
60	H/W Lushoto		v		v	
61	H/W Madaba	v	v	v	v	
62	H/W Mafia	v	v	v	v	
63	H/Mji Makambako	v	v	v	v	
64	H/W Manyoni		v		v	
65	H/W Masasi					
66	H/Mji Masasi		v		v	
67	H/W Maswa		v		v	
68	H/W Mbarali		v		v	
69	H/Jiji Mbeya	v	v	v	v	
70	H/W Mbeya		v		v	
71	H/W Mbinga	v	v	v	v	
72	H/Mji Mbinga	v	v	v	v	
73	H/W Mbogwe		v	v		
74	H/W Mbozi	v	v	v	v	
75	H/W Mbulu		v		v	
76	H/Mji Mbulu	v	v		v	

Na.	Jina la Halmashauri	Kamati hazikukutana angalau mara moja kwa kila robo mwaka	Kamati hazikupiti a taarifa za fedha	wanakamati wa Kamati za Ukaguzi hawakuwa na ufahamu wa mambo ya kifedha	Hazikuandaa na kuwasilisha ripoti ya majukumu yake ya mwaka	Hakukuw a na kamati ya Ukaguzi
77	H/W Meatu		v		v	
78	H/W Meru		v		v	
79	H/W Misungwi		v		v	
80	H/W Mkalama		v		v	
81	H/W Mkinga		v		v	
82	H/W Mkuranga		v	v	v	
83	H/W Mlele		v	v	v	
84	H/W Momba	v	v		v	
85	H/W Monduli	v	v		v	
86	H/W Morogoro					
87	H/M Morogoro		v		v	
88	H/W Moshi	v	v		v	
89	H/W Mpanda		v	v	v	
90	H/M Mpanda	v	v	v	v	
91	H/W Mpimbwe			v		
92	H/W Mpwapwa		v		v	
93	H/W Msalala		v		v	
94	H/W Mtwara	v	v	v	v	
95	H/W Mufindi		v		v	
96	H/W Muheza		v		v	
97	H/W Muleba		v	v		
98	H/W Musoma	v	v		v	
99	H/M Musoma		v	v	v	
100	H/W Mvomero		v		v	
101	H/W Mwanga		v		v	
102	H/Jiji Mwanza		v		v	
103	H/W Nachingwea		v		v	
104	H/Mji Nanyamba		v		v	
105	H/W Nanyumbu		v	v	v	
106	H/W Newala		v		v	
107	H/Mji Newala		v		v	
108	H/W Ngara				v	
109	H/W Ngorongoro		v		v	
110	H/W Nkasi	v	v	v	v	
111	H/W Nsimbo	v	v	v	v	
112	H/W Nyang'hwale		v	v		
113	H/W Nyasa		v		v	
114	H/W Pangani		v	v	v	
115	H/W Rombo		v		v	

Na.	Jina la Halmashauri	Kamati hazikukutana angalau mara moja kwa kila robo mwaka	Kamati hazikupiti a taarifa za fedha	wanakamati wa Kamati za Ukaguzi hawakuwa na ufahamu wa mambo ya kifedha	Hazikuandaa na kuwasilisha ripoti ya majukumu yake ya mwaka	Hakukuw a na kamati ya Ukaguzi
116	H/W Rorya	v	v		v	
117	H/W Ruangwa		v		v	
118	H/W Rufiji		v		v	
119	H/W Rungwe	v	v		v	
120	H/W Sengerema		v		v	
121	H/W Serengeti	v	v		v	
122	H/W Shinyanga	v	v		v	
123	H/W Siha	v	v		v	
124	H/W Sikonge		v		v	
125	H/W Simanjiro	v	v		v	
126	H/W Singida		v		v	
127	H/M Singida		v		v	
128	H/W Songea	v	v	v	v	
129	H/W Songwe	v	v		v	
130	H/W Sumbawanga	v	v		v	
131	H/M Sumbawanga	v	v		v	
132	H/W Tabora	v	v		v	
133	H/Mji Tarime	v	v	v	v	
134	H/Mji Tunduma		v	v	v	
135	H/W Tunduru	v	v	v	v	
136	H/W Ukerewe	v	v	v	v	
137	H/W Ulanga		v		v	
138	H/W Urambo	v	v		v	
139	H/W Uvinza	v	v		v	
140	H/W Wang'ing'ombe	v	v		v	

Kiambatisho 6.0:4: Mapungufu katika utendaji kazi wa Kitengo cha Ukaguzi wa Ndani

Na.	Jina la Halmashauri	Uhaba wa watumishi	Kutokuwa na vitendea kazi vya kutosha	Kutofanyi wa mafunzo	Kutokua na mpango wa ukaguzi	Bajeti isiyokidhi
1	H/Jiji Arusha			v		
2	H/W Arusha	v	v	v		
3	H/Mji Babati	v	v	v		v
4	H/W Bahi		v	v		

Na.	Jina la Halmashauri	Uhaba wa watumishi	Kutokuwa na vitendea kazi vya kutosha	Kutofanyi wa mafunzo	Kutokua na mpango wa ukaguzi	Bajeti isiyokidhi
5	H/W Bariadi		v			v
6	H/W Buchosa	v	v	v		
7	H/W Buhigwe	v	v	v	v	
8	H/W Bukoba	v	v	v		
9	H/M Bukoba	v	v	v		
10	H/W Bukombe	v	v	v		
11	H/W Bumbuli	v	v	v		v
12	H/W Bunda	v	v	v		v
13	H/W Busega		v	v		
14	H/W Busokelo	v	v	v	v	v
15	H/W Chalinze	v	v	v		v
16	H/W Chamwino	v	v	v		v
17	H/W Chato		v	v		
18	H/W Chemba	v	v	v		v
19	H/W Chunya		v	v	v	
20	H/M Dodoma		v	v	v	
21	H/W Gairo	v	v	v		v
22	H/W Geita	v	v	v		
23	H/Mji Geita	v				
24	H/W Hai	v	v	v		
25	H/W Hanang		v	v		v
26	H/W Handeni	v	v	v	v	v
27	H/Mji Handeni					
28	H/Mji Ifakara	v	v	v		v
29	H/W Igunga	v	v	v		v
30	H/W Ikungi	v	v	v	v	v
31	H/M Ilala	v				v
32	H/W Ileje	v	v	v	v	v
33	H/M Ilemela	v	v	v		
34	H/W Iramba	v	v	v	v	
35	H/W Iringa	v	v	v	v	
36	H/M Iringa					v
37	H/W Itigi		v	v		v

Na.	Jina la Halmashauri	Uhaba wa watumishi	Kutokuwa na vitendea kazi vya kutosha	Kutofanyi wa mafunzo	Kutokua na mpango wa ukaguzi	Bajeti isiyokidhi
38	H/W Itilima	v		v		
39	H/W Kakonko		v	v		v
40	H/W Kalambo		v	v	v	v
41	H/W Kaliua	v	v	v		v
42	H/W Karatu	v	v	v		
43	H/W Kasulu	v	v	v		v
44	H/Mji Kasulu		v	v	v	v
45	H/W Kibaha		v	v		v
46	H/Mji Kibaha		v	v	v	
47	H/W Kibiti Dsrict	v	v	v		v
48	H/W Kibondo	v	v	v		v
49	H/W Kigoma	v	v	v		v
50	H/M Kigoma/Ujiji		v	v	v	v
51	H/W Kilindi		v	v		v
52	H/W Kilombero	v	v	v		v
53	H/W Kilosa	v	v	v		v
54	H/W Kishapu	v	v	v		v
55	H/W Kiteto	v	v	v		v
56	H/W Kondoa		v	v		
57	H/Mji Kondoa	v	v	v		v
58	H/W Kongwa	v	v	v		v
59	H/W Kwimba	v	v	v		v
60	H/W Kyela	v	v	v	v	v
61	H/M Lindi		v	v		v
62	H/W Liwale	v				
63	H/W Longido	v	v	v		v
64	H/W Lushoto		v	v	v	v
65	H/W Madaba	v	v	v	v	v
66	H/W Mafia	v	v	v		v
67	H/W Magu	v	v	v		v
68	H/W Makete					
69	H/W Malini	v	v	v	v	
70	H/W Masasi					

Na.	Jina la Halmashauri	Uhaba wa watumishi	Kutokuwa na vitendea kazi vya kutosha	Kutofanyi wa mafunzo	Kutokua na mpango wa ukaguzi	Bajeti isiyokidhi
71	H/Mji Masasi	v	v	v	v	
72	H/W Maswa	v	v	v		v
73	H/W Mbarali		v	v	v	v
74	H/Jiji Mbeya			v	v	
75	H/W Mbeya				v	v
76	H/W Mbinga			v	v	v
77	H/Mji Mbinga	v	v	v		v
78	H/W Mbogwe		v	v		
79	H/W Mbozi	v		v	v	
80	H/W Mbulu		v	v		
81	H/Mji Mbulu	v	v	v		v
82	H/W Meatu	v	v	v		v
83	H/W Meru	v	v	v	v	v
84	H/W Misungwi	v	v	v		v
85	H/W Mkalama	v	v	v	v	v
86	H/W Mkinga	v	v	v	v	
87	H/W Mkuranga	v	v	v		
88	H/W Mlele	v	v	v	v	v
89	H/W Momba		v	v	v	v
90	H/W Monduli		v	v		
91	H/W Morogoro	v	v	v		
92	H/M Morogoro	v	v	v		v
93	H/W Mpanda	v	v		v	v
94	H/M Mpanda	v	v		v	v
95	H/W Mpimbwe	v	v		v	v
96	H/W Mpwapwa	v	v	v	v	v
97	H/W Msalala	v	v	v		
98	H/W Mtwara	v	v	v	v	v
99	H/W Mufindi	v	v		v	v
100	H/W Muheza	v	v	v		v
101	H/W Muleba	v	v	v		
102	H/M Musoma	v	v	v		v
103	H/W Mvomero	v	v	v		v

Na.	Jina la Halmashauri	Uhaba wa watumishi	Kutokuwa na vitendea kazi vya kutosha	Kutofanyi wa mafunzo	Kutokua na mpango wa ukaguzi	Bajeti isiyokidhi
104	H/W Mwanga	v	v	v		v
105	H/Jiji Mwanza		v	v	v	
106	H/W Nachingwea	v	v			v
107	H/Mji Newala	v	v	v	v	
108	H/W Ngara	v	v	v		
109	H/W Ngorongoro	v	v	v		v
110	H/W Njombe	v	v		v	v
111	H/W Nsimbo	v	v		v	v
112	H/W Nyang'hwale	v	v	v		
113	H/W Nyasa	v	v	v	v	v
114	H/Mji Nzega		v	v		v
115	H/W Pangani		v	v	v	v
116	H/W Rombo	v	v	v		v
117	H/W Ruangwa		v	v	v	v
118	H/W Rufiji	v	v	v		
119	H/W Rungwe		v	v	v	v
120	H/W Same		v	v		
121	H/W Sengerema	v	v	v		v
122	H/W Serengeti	v	v	v		v
123	H/W Shinyanga		v	v		v
124	H/M Shinyanga	v	v	v		
125	H/W Siha	v	v	v	v	v
126	H/W Simanjiro	v	v	v		v
127	H/M Singida	v	v	v		v
128	H/W Songwe	v	v	v	v	v
129	H/W Sumbawanga	v	v	v	v	v
130	H/M Sumbawanga	v	v	v	v	v
131	H/W Tabora	v	v	v		
132	H/W Tarime		v	v		v
133	H/Mji Tunduma	v	v		v	v
134	H/W Tunduru	v	v	v	v	v
135	H/W Ukerewe		v	v	v	v
136	H/W Urambo	v	v	v		v

Na.	Jina la Halmashauri	Uhaba wa watumishi	Kutokuwa na vitendea kazi vya kutosha	Kutofanyi wa mafunzo	Kutokua na mpango wa ukaguzi	Bajeti isiyokidhi
137	H/W Ushetu	v	v			
138	H/W Uvinza	v	v	v		v
139	H/W Wang'ing'ombe	v	v	v	v	v

Kiambatisho 6.0:5: Mapungufu katika uanzishwaji wa Kitengo cha Kusimamia Vihatarishi.

Na.	Jina la Halmashauri	Kutofanya tathmini ya kutambua viashiria hatarishi	Kutokua na Sera yavihata rishi	Kutokuwa na rejesta ya Viashiria hatarishi	Kutokuw a na mpango mkakati unaohus u vihataris hi	Kutokuwa na mpango mkakati unaohusu vihatarish i
1	H/Jiji Arusha	v	v	v	v	
2	H/W Bariadi	v	v	v	v	v
3	H/W Busega	v	v	v	v	v
4	H/W Busokelo		v			
5	H/W Butiama	v	v	v	v	v
6	H/W Chamwino	v	v	v	v	
7	H/W Chunya	v	v	v	v	v
8	H/W Geita	v	v	v	v	v
9	H/W Igunga	v	v	v	v	v
10	H/M Iringa	v	v	v	v	v
11	H/W Itigi	v	v	v	v	v
12	H/W Kalambo	v		v	v	v
13	H/W Karatu	v	v	v	v	v
14	H/W Kibiti Dsrict	v	v	v	v	v
15	H/W kigamboni	v	v	v	v	v
16	H/W Kilindi	v	v	v	v	v
17	H/W Kilombero	v		v	v	v
18	H/W Kiteto	v	v	v	v	v
19	H/W Kwimba	v	v	v	v	v
20	H/W Kyela	v	v	v	v	v

Na.	Jina la Halmashauri	Kutofanya tathmini ya kutambua viashiria hatarishi	Kutokua na Sera yavihata rishi	Kutokuwa na rejesta ya Viashiria hatarishi	Kutokuw a na mpango mkakati unaohus u vihataris hi	Kutokuwa na mpango mkakati unaohusu vihatarish i
21	H/M Lindi	v	v	v	v	v
22	H/W Longido	v	v	v	v	v
23	H/W Lushoto	v	v	v	v	v
24	H/W Madaba	v				
25	H/W Mafia	v	v	v	v	v
26	H/W Magu	v	v	v	v	v
27	H/W Manyoni	v	v	v	v	
28	H/W Masasi	v	v	v	v	v
29	H/W Mbarali	v	v			
30	H/W Mbeya	v	v			
31	H/W Mbinga	v	v		v	v
32	H/Mji Mbinga	v	v	v	v	v
33	H/W Mbozi	v	v	v	v	v
34	H/W Mbulu	v	v		v	v
35	H/W Meru	v	v	v	v	
36	H/W Mkinga	v	v	v	v	
37	H/W Mkuranga	v	v	v	v	v
38	H/W Mlele	v	v	v	v	v
39	H/W Monduli	v	v	v	v	v
40	H/W Moshi	v	v	v	v	v
41	H/M Moshi	v	v	v	v	v
42	H/W Mpanda	v	v	v	v	v
43	H/M Mpanda	v	v	v	v	v
44	H/W Mpimbwe	v	v	v	v	v
45	H/W Msalala	v	v		v	v
46	H/W Mufindi	v	v	v	v	v
47	H/W Muheza	v	v	v	v	v
48	H/W Mwanga	v	v	v		

Na.	Jina la Halmashauri	Kutofanya tathmini ya kutambua viashiria hatarishi	Kutokua na Sera yavihatarishi	Kutokuwa na rejesta ya Viashiria hatarishi	Kutokuwa na mpango mkakati unaohusu vihatarishi	Kutokuwa na mpango mkakati unaohusu vihatarishi
49	H/Jiji Mwanza	v	v	v	v	
50	H/W Nachingwea	v	v	v	v	v
51	H/W Ngorongoro	v	v	v	v	
52	H/W Njombe	v	v	v	v	v
53	H/W Nkasi	v	v	v	v	v
54	H/W Nsimbo	v				
55	H/W Nyasa	v	v	v	v	v
56	H/W Rorya	v	v	v	v	v
57	H/W Rufiji	v	v	v	v	v
58	H/W Rungwe	v	v	v	v	v
59	H/W Same	v	v	v	v	v
60	H/W Shinyanga	v	v		v	v
61	H/W Simanjiro	v	v	v	v	
62	H/W Singida	v	v	v	v	
63	H/W Songwe	v	v	v	v	v
64	H/W Sumbawanga	v		v	v	v
65	H/M Sumbawanga	v			v	v
66	H/W Tabora	v		v	v	v
67	H/Mji Tarime	v	v	v	v	v
68	H/Mji Tunduma	v				
69	H/W Tunduru	v	v		v	v
70	H/M Ubungo	v	v	v	v	v
71	H/W Ukerewe	v	v	v	v	

Kiambatisho 6.0:6: Mapungufu katika mpango wa kuzuia na kukabiliana na ubadhirifu

Na.	Jina la Halmashauri	Kutokua na mpango wa kutambua na kukabiliana na ubadhirifu.	Hakuna udhibiti maalum uliowekwa	Kutokua na mifumo maalum ya kutambua na kukabiliana na athari au makosa yanayotokana na ubadhirifu.	Hakuna taratibu zilizowekwa za kufanyia kazi ubadhirifu ulioonekana.
1	H/Jiji Arusha	v	v	v	v
2	H/W Arusha	v	v	v	v
3	H/W Bariadi	v	v	v	v
4	H/W Buchosa	v	v	v	v
5	H/W Bukombe	v	v	v	v
6	H/W Busokelo	v	v	v	v
7	H/W Butiama	v	v	v	v
8	H/W Chalinze	v	v	v	v
9	H/W Chamwino	v	v	v	v
10	H/W Chunya	v	v		
11	H/M Dodoma	v	v	v	v
12	H/W Gairo	v	v	v	v
13	H/W Handeni	v	v	v	v
14	H/W Igunga	v	v	v	v
15	H/M Ilemela	v	v	v	v
16	H/W Iramba	v	v	v	v
17	H/W Itilima	v	v	v	v
18	H/W Kalambo	v	v	v	v
19	H/W Kilwa	v	v	v	v
20	H/W Kishapu	v	v	v	v
21	H/W Kiteto	v	v	v	v
22	H/W Kondoa	v	v	v	v
23	H/W Kwimba	v	v	v	v
24	H/W Kyela	v	v	v	v
25	H/M Lindi	v	v	v	v
26	H/W Longido	v	v	v	v
27	H/W Lushoto	v	v	v	v
28	H/Mji Mafinga		v	v	v
29	H/W Magu	v	v	v	v

Na.	Jina la Halmashauri	Kutokua na mpango wa kutambua na kukabiliana na ubadhirifu.	Hakuna udhibiti maalum uliowekwa	Kutokua na mifumo maalum ya kutambua na kukabiliana na athari au makosa yanayotokana na ubadhirifu.	Hakuna taratibu zilizowekwa za kufanyia kazi ubadhirifu ulioonekana.
30	H/W Mbinga	v	v	v	v
31	H/Mji Mbinga	v	v	v	v
32	H/W Mbogwe	v	v	v	v
33	H/W Mbozi	v	v	v	v
34	H/W Mbulu	v	v	v	v
35	H/Mji Mbulu	v	v	v	v
36	H/W Meatu	v	v	v	v
37	H/W Meru	v	v	v	v
38	H/W Mkalama	v	v	v	v
39	H/W Mkuranga	v	v	v	v
40	H/W Mlele	v	v	v	v
41	H/W Monduli	v	v	v	v
42	H/M Morogoro	v	v	v	v
43	H/W Mpanda	v	v	v	v
44	H/M Mpanda	v	v	v	v
45	H/W Mpimbwe	v	v	v	v
46	H/W Mpwapwa	v	v	v	v
47	H/W Msalala	v	v	v	v
48	H/W Mwanga	v	v	v	v
49	H/Jiji Mwanza	v	v	v	v
50	H/W Ngorongoro	v	v	v	v
51	H/W Njombe	v	v	v	v
52	H/W Nkasi	v	v	v	v
53	H/W Nsimbo	v	v	v	v
54	H/W Nyang'hwale	v	v	v	v
55	H/W Nyasa	v	v	v	v
56	H/W Rorya	v	v	v	v
57	H/W Rufiji	v	v	v	v
58	H/W Sengerema	v	v	v	v

Na.	Jina la Halmashauri	Kutokua na mpango wa kutambua na kukabiliana na ubadhirifu.	Hakuna udhibiti maalum uliowekwa	Kutokua na mifumo maalum ya kutambua na kukabiliana na athari au makosa yanayotokana na ubadhirifu.	Hakuna taratibu zilizowekwa za kufanyia kazi ubadhirifu ulioonekana.
59	H/W Simanjiro	v	v	v	v
60	H/M Songea	v	v	v	v
61	H/W Songwe	v			
62	H/W Sumbawanga	v	v	v	v
63	H/M Sumbawanga	v	v	v	v
64	H/Mji Tarime	v	v	v	v
65	H/Mji Tunduma	v	v	v	v
66	H/W Tunduru	v	v	v	v
67	H/W Ukerewe	v	v	v	v
68	H/W Ushetu	v	v	v	v

7.0 USIMAMIZI WA RASILIMALI WATU NA MISHAHARA

Kiambatisho 7.0:1:Upungufu wa watumishi

Na.	Jina la Halmashauri	Mahitaji	Waliokuwepo	Upungufu	%
1	H/W Bahi	2,344	1,677	667	28
2	H/W Chamwino	3,526	2,522	1,004	28
3	H/W Kongwa	2,539	2,277	262	10
4	H/Mji Kondoa	1,337	891	446	33
5	H/M Singida	2,389	1,570	819	34
6	H/W Singida	2,956	1,607	1,349	46
7	H/W Iramba	2,937	1,814	1,123	38
8	H/W Manyoni	2,686	1,610	1,076	40
9	H/W Ikungi	3,732	2,199	1,533	41
10	H/W Itigi	1,721	740	981	57
11	H/W Mkalama	2,376	1,334	1,042	44
12	H/M Kigoma/Ujiji	3,028	1,940	1,088	36
13	H/W Kakonko	1,816	974	842	46
14	H/W Uvinza	3,403	1,820	1,583	47
15	H/W Kasulu	2,989	1,259	1,730	58
16	H/Mji Kasulu	1,727	1,174	553	32
17	H/W Kibondo	2,441	1,795	646	26
18	H/M Tabora	2,766	2,129	637	23
19	H/Mji Nzega	1,201	875	326	27
20	H/W Igunga	4,341	2,475	1,866	43
21	H/W Nzega	3,688	2,756	932	25
22	H/W Tabora	3,039	2,310	729	24
23	H/W Urambo	2,539	1,513	1,026	40
24	H/W Sikonge	2,574	1,578	996	39
25	H/W Kaliua	3,892	2,405	1,487	38
26	H/M Kinondoni	6,193	4,238	1,955	32
27	H/M Temeke	2,660	1,209	1,451	55
28	H/W kigamboni	1,955	1,338	617	32
29	H/M Ubungo	5,842	4,129	1,713	29
30	H/Mji Kibaha	1,155	929	226	20
31	H/W Bagamoyo	2,168	1,659	509	23
32	H/W Mafia	1,337	758	579	43
33	H/W Kisarawe	2,137	2,027	110	5
34	H/W Kibaha	1,590	1,368	222	14
35	H/W Rufiji	2,316	1,500	816	35

Na.	Jina la Halmashauri	Mahitaji	Waliokuwepo	Upungufu	%
36	H/W Kibiti Dsrict	2,389	1,216	1,173	49
37	H/W Chalinze	3,367	1,933	1,434	43
38	H/M Morogoro	588	299	289	49
39	H/W Morogoro	3,392	2,953	439	13
40	H/W Kilosa	4,995	4,090	905	18
41	H/W Kilombero	4,195	2,632	1,563	37
42	H/W Malinyi	1,445	848	597	41
43	H/Mji Ifakara	1,253	994	259	21
44	H/W Ulanga	2,695	1,754	941	35
45	H/W Mvomero	4,189	3,091	1,098	26
46	H/W Gairo	2,099	1,271	828	39
47	H/W Newala	2,177	930	1,247	57
48	H/W Masasi	3,074	1,826	1,248	41
49	H/Mji Nanyamba	1,645	891	754	46
50	H/Mji Newala	1,433	926	507	35
51	H/W Nanyumbu	2,662	1,225	1,437	54
52	H/M Lindi	1,101	888	213	19
53	H/W Ruangwa	2,321	1,399	922	40
54	H/W Nachingwea	2,267	731	1,536	68
55	H/W Kilwa	2,794	1,885	909	33
56	H/W Bariadi	2,688	1,741	947	35
57	H/Mji Bariadi	2,505	1,478	1,027	41
58	H/W Busega	2,491	2,025	466	19
59	H/W Itilima	4,160	2,193	1,967	47
60	H/W Maswa	3,253	2,461	792	24
61	H/W Meatu	3,295	2,108	1,187	36
62	H/Mji Geita	2,640	1,825	815	31
63	H/W Bukombe	3,265	1,431	1,834	56
64	H/W Geita	6,091	4,976	1,115	18
65	H/W Chato	4,348	2,860	1,488	34
66	H/W Nyang'hwale	2,055	1,349	706	34
67	H/W Mbogwe	2,385	1,596	789	33
68	H/M Musoma	2,381	1,715	666	28
69	H/W Bunda	2,914	1,969	945	32
70	H/Mji Bunda	2,211	1,665	546	25
71	H/W Tarime	4,008	2,275	1,733	43
72	H/W Serengeti	3,864	2,269	1,595	41
73	H/W Butiama	3,008	1,743	1,265	42
74	H/W Rorya	3,736	2,350	1,386	37
75	H/W Musoma	2,770	1,773	997	36

Na.	Jina la Halmashauri	Mahitaji	Waliokuwepo	Upungufu	%
76	H/Mji Tarime	1,524	1,163	361	24
77	H/Jiji Mwanza	5,358	4,438	920	17
78	H/M Ilemela	8,439	7,684	755	9
79	H/W Kwimba	4,222	3,214	1,008	24
80	H/W Misungwi	3,325	2,256	1,069	32
81	H/W Magu	4,801	2,927	1,874	39
82	H/W Buchosa	3,521	1,837	1,684	48
83	H/W Sengerema	4,750	3,507	1,243	26
84	H/W Ukerewe	5,033	2,967	2,066	41
85	H/M Bukoba	1,774	1,633	141	8
86	H/W Karagwe	4,080	2,669	1,411	35
87	H/W Biharamulo	2,786	2,126	660	24
88	H/W Muleba	6,531	3,982	2,549	39
89	H/W Bukoba	3,615	2,612	1,003	28
90	H/W Ngara	3,540	2,541	999	28
91	H/W Kyerwa	2,982	1,699	1,283	43
92	H/Mji Kahama	3,286	2,314	972	30
93	H/W Kishapu	3,131	1,979	1,152	37
94	H/W Shinyanga	3,853	2,432	1,421	37
95	H/W Ushetu	2,378	1,807	571	24
96	H/Jiji Arusha	4,294	3,297	997	23
97	H/W Arusha	3,425	3,078	347	10
98	H/W Karatu	3,098	2,342	756	24
99	H/W Longido	1,661	1,099	562	34
100	H/W Meru	6,281	4,881	1,400	22
101	H/W Monduli	2,166	1,831	335	15
102	H/W Ngorongoro	2,536	1,587	949	37
103	H/M Moshi	2,586	2,385	201	8
104	H/W Moshi	6,281	4,881	1,400	22
105	H/W Mwanga	3,010	2,108	902	30
106	H/W Rombo	3,777	3,158	619	16
107	H/W Same	3,759	3,009	750	20
108	H/W Siha	1,913	1,333	580	30
109	H/W Hai	4,008	2,470	1,538	38
110	H/W Bumbuli	2,846	1,435	1,411	50
111	H/W Handeni	3,442	2,421	1,021	30
112	H/Mji Handeni	559	152	407	73
113	H/W Kilindi	2,960	1,888	1,072	36
114	H/W Korogwe	3,339	2,577	762	23
115	H/Mji Korogwe	1,375	1,131	244	18

Na.	Jina la Halmashauri	Mahitaji	Waliokuwepo	Upungufu	%
116	H/W Lushoto	4,169	3,682	487	12
117	H/W Mkinga	2,404	1,346	1,058	44
118	H/W Muheza	3,106	2,080	1,026	33
119	H/W Pangani	1,353	894	459	34
120	H/Jiji Tanga	3,542	3,242	300	8
121	H/W Babati	4,667	2,612	2,055	44
122	H/Mji Babati	1,393	1,210	183	13
123	H/W Hanang	2,870	2,442	428	15
124	H/W Kiteto	2,325	1,446	879	38
125	H/W Mbulu	2,931	1,599	1,332	45
126	H/W Simanjiro	2,465	1,351	1,114	45
127	H/Mji Mbulu	2,057	1,392	665	32
128	H/W Mlele	742	340	402	54
129	H/M Mpanda	1,749	1,337	412	24
130	H/W Mpanda	1,820	1,123	697	38
131	H/W Nsimbo	1,530	749	781	51
132	H/W Mpimbwe	1,137	606	531	47
133	H/W Ludewa	2,511	2,053	458	18
134	H/Mji Makambako	2,353	1,261	1,092	46
135	H/W Makete	2,442	1,640	802	33
136	H/W Njombe	1,548	1,386	162	10
137	H/W Wang'ing'ombe	2,623	1,775	848	32
138	H/Jiji Mbeya	4,537	4,080	457	10
139	H/W Mbeya	4,072	3,213	859	21
140	H/W Rungwe	4,489	3,643	846	19
141	H/W Mbarali	3,774	2,578	1,196	32
142	H/W Kyela	3,299	2,485	814	25
143	H/W Chunya	1,906	1,189	717	38
144	H/W Busokelo	2,173	1,146	1,027	47
145	H/W Mbozi	5,765	4,067	1,698	29
146	H/W Ileje	2,446	1,426	1,020	42
147	H/W Momba	2,023	1,286	737	36
148	H/W Tunduma	1,284	832	452	35
149	H/W Songwe	1,867	799	1,068	57
150	H/M Songea	3,282	2,829	453	14
151	H/W Songea	2,071	1,258	813	39
152	H/Mji Mbinga	2,731	1,378	1,353	50
153	H/W Madaba	915	554	361	39
154	H/W Nyasa	1,873	1,282	591	32

Na.	Jina la Halmashauri	Mahitaji	Waliokuwepo	Upungufu	%
155	H/W Namtumbo	3,177	1,912	1,265	40
156	H/W Tunduru	5,417	2,269	3,148	58
157	H/W Mbinga	4,257	1,909	2,348	55
158	H/M Sumbawanga	2,611	2,136	475	18
159	H/W Sumbawanga	4,116	2,357	1,759	43
160	H/W Kalambo	3,154	1,855	1,299	41
161	H/W Nkasi	3,119	1,934	1,185	38
	Jumla	**477,829**	**322,816**	**155,013**	**32**

Kiambatisho 7.0:2: maafisa wanaokaimu nafasi za uandamizi kwa muda mrefu

Na.	Jina la Halmashauri	Idadi ya maafisa wanaokaimu	Na.	Jina la Halmashauri	Idad ya maafisa wanaokaimu
1	H/Jiji Arusha	1	43	H/M Kigoma/Ujiji	3
2	H/W Babati	7	44	H/W Kilombero	5
3	H/Mji Babati	2	45	H/W Kilosa	7
4	H/W Bahi	2	46	H/M Kinondoni	2
5	H/W Bariadi	4	47	H/W Kiteto	2
6	H/W Buchosa	4	48	H/W Kondoa	8
7	H/W Buhigwe	3	49	H/Mji Kondoa	7
8	H/W Bukoba	2	50	H/W Kongwa	6
9	H/W Bukombe	3	51	H/Mji Korogwe	3
10	H/W Bumbuli	1	52	H/W Kwimba	2
11	H/W Bunda	5	53	H/W Kyela	4
12	H/Mji Bunda	10	54	H/W Longido	7
13	H/W Busokelo	1	55	H/W Ludewa	1
14	H/W Butiama	8	56	H/W Lushoto	2
15	H/W Chalinze	4	57	H/W Madaba	8
16	H/W Chamwino	4	58	H/Mji Makambako	3
17	H/W Chato	2	59	H/W Makete	7
18	H/W Chemba	6	60	H/W Malinyi	6
19	H/W Chunya	7	61	H/W Manyoni	9
20	H/M Dodoma	3	62	H/W Masasi	6
21	H/W Geita	4	63	H/Mji Masasi	4
22	H/Mji Geita	2	64	H/W Maswa	2

Na.	Jina la Halmashauri	Idadi ya maafisa wanaokaimu	Na.	Jina la Halmashauri	Idad ya maafisa wanaokaimu
23	H/W Hai	4	65	H/W Mbarali	9
24	H/W Hanang	3	66	H/W Mbeya	7
25	H/Mji Handeni	5	67	H/Mji Mbinga	8
26	H/Mji Ifakara	8	68	H/W Mbozi	4
27	H/W Igunga	3	69	H/Mji Mbulu	4
28	H/W Ikungi	5	70	H/W Meatu	4
29	H/W Ileje	4	71	H/W Misungwi	3
30	H/M Ilemela	2	72	H/W Mkalama	4
31	H/W Iramba	6	73	H/W Mkinga	2
32	H/W Itilima	3	74	H/W Mlele	3
33	H/Mji Kahama	9	75	H/W Momba	3
34	H/W Kaliua	6	76	H/W Morogoro	3
35	H/W Karagwe	5	77	H/W Mpanda	3
36	H/W Karatu	6	78	H/M Mpanda	6
37	H/W Kasulu	3	79	H/W Mpwapwa	3
38	H/W Kibaha	2	80	H/W Msalala	9
39	H/Mji Kibaha	1	81	H/W Mtwara	2
40	H/W Kibiti	2	82	H/W Muleba	3
41	H/M Kigamboni	10	83	H/W Musoma	4
42	H/W Kigoma	6	84	H/M Musoma	6
85	H/W Mwanga	6	100	H/W Serengeti	4
86	H/W Namtumbo	2	101	H/W Siha	5
87	H/W Nanyumbu	3	102	H/W Simanjiro	3
88	H/W Newala	4	103	H/W Singida	4
89	H/W Ngorongoro	6	104	H/M Singida	2
90	H/W Njombe	3	105	H/W Songea	9
91	H/W Nsimbo	4	106	H/M Tabora	5
92	H/W Nyang'hwale	10	107	H/W Tandahimba	5
93	H/W Nyasa	12	108	H/Jiji Tanga	6
94	H/W Rorya	6	109	H/W Tarime	8
95	H/W Ruangwa	7	110	H/MJi Tunduma	11
96	H/W Rufiji	7	111	H/W Ulanga	2
97	H/W Rungwe	5	112	H/W Urambo	55
98	H/W Same	5	113	H/W Uvinza	5
99	H/W Sengerema	10	**Jumla**		**586**

8.0 UKAGUZI WA MIRADI YA MAENDELEO

Kiambatisho 8:1: Miradi ambayo haijatekelezwa

(i) Miradi ambayo haijatekelezwa kutokana na kutokana kupokea fedha pungufu TZS 1,052,416,585

Na.	Jina la Halmashauri	Jina la Mradi	Chanzo cha fedha	Kiasi (TZS)
1.	H/W Kibondo	• Kujenga nyumba mbili za watumishi wa zahanati za Magarama na Kigina @ TZS 20,000,000 • Kujenga vituo vidogo vya polisi vya Kagezi, Murungu na Busunzu @ TZS 9,000,000 • Kujenga zahanati ya Kumkuyu.	LGCDG	60,000,000 27,000,000 40,000,000
2.	H/W Kondoa	• Ujenzi wa madarasa 12 ya Kwadelo (2), Puhi (1), Puhi B (4), Pahi (1), Salanka (2), Kwadelo (1) na Pahi B (1) • Kumalizia ujenzi wa maabara 27 za shule za sekondari za Berabera, Bukulu, Masange, Masawi, Bukulu, Busi, Kiteo, Sakami na IMBAFI • Umaliziaji/Ukarabati wa bweni katika shule ya sekondari Bereko	LGCDG MMES MMES	79,000,000 162,000,000 86,362,320
3.	H/W Mpwapwa	• Kumalizia ujenzi wa ukumbi wa Halmashauri ifikapo Juni, 2017 • Kumalizia ujenzi wa maabara za shule za sekondari ifikapo Juni, 2017 • Ujenzi wa uzio wa hospitali ya wilaya ifikapo Juni, 2017	LGCDG	71,395,244 140,910,980 100,000,000
4.	H/Jiji Mwanza	• Kumalizia ujenzi wa kituo cha afya cha Bullae • Kumalizia ujenzi wa kituo cha afya cha Isabenda	LGCDG	71,453,800 54,000,000

Na.	Jina la Halmashauri	Jina la Mradi	Chanzo cha fedha	Kiasi (TZS)
		• Kumalizia jingo la utawala katika shule ya msingi Sweya • Miradi mbalimbali	Mapato ya ndani Mapato ya ndani	33,000,000 127,294,241
JUMLA				**1,052,416,585**

(ii) Miradi iliyopokea fedha lakini haikutekelezwa TZS 7,793,272,396

Na.	Jina la Halmashauri	Jina la mradi	Chanzo cha fedha	Kiasi (TZS)
1.	H/W Buchosa	Ujenzi wa ofisi za Halmashauri	LGCDG	500,000,000
2.	H/W Buhigwe	Ujenzi wa hospitali ya wilaya	Fedha maalum	450,000,000
3.	H/W Handeni	Umaliziaji wa miundombinu ya shule	LGCDG	106,000,000
4.	H/M Ilala	Utekelezaji wa miradi mbalimbali katika ngazi ya chini ya Halmashauri	Mapato ya ndani	543,000,000
5.	H/Mji Kahama	Ujenzi wa miundombinu ya Hospitali ya Kahama	Mapato ya ndani	1,293,459,771
6.	H/W Karagwe	Ujenzi wa viwanja vya michezo vya Kayanga	LGCDG	60,000,000
7.	H/W Kibaha	Ujenzi wa jengo la ofisi za Halmashauri	Fedha maalum	750,000,000
8.	H/W Kilosa	Utekelezaji wa miradi mbalimbali	LGCDG/ Mapato ya ndani	1,495,949,988
9.	H/W Kwimba	• Ujenzi wa sehemu ya maegesho ya magari yenye uzito mkubwa-Hungumalwa • Ujenzi wa nyumba 2 za watumishi makao makuu ya wilaya • Ununuzi wa trekta kwa ajili ya kukusanya takataka	LGCDG	299,519,990 200,000,000 50,000,000

Na.	Jina la Halmashauri	Jina la mradi	Chanzo cha fedha	Kiasi (TZS)
10.	H/W Manyoni	Kuwezesha ujenzi unaoendelea wa mfumo wa mabomba ya maji ya kijiji cha Mkwese	CDG	10,000,000
11.	H/W Meru	• Ukarabati na ujenzi wa soko jipya la Tengeru • Ujenzi wa soko la mifugo la Kikatiti • Kufanya marekebisho ya barabara ya Ndoombo-Mlimani (14km) kwenye kata ya Nkaorisambu	Mapato ya ndani	36,857,595 14,974,761 14,000,000
12.	H/W Mkuranga	Ujenzi wa vyoo vitatu na darasa shule ya msingi Matanzi	CDG	11,020,000
13.	H/W Moshi	Kuongeza hadhi ya Zahanati ya Okaoni kuwa Kituo cha Afya	CDG	35,000,000
14.	H/W Nzega	• Umaliziaji wa ujenzi wa madarasa kwenye shule ya msingi Itobo • Ujenzi wa madarasa matatu kwenye shule ya msingi Mwakabasa	LGCDG P4R	12,000,000 24,000,000
15.	H/Mji Tarime	Ujenzi wa jengo la utawala eneo la Bomani kwenye H/Mji Tarime	LGCDG	500,000,000
16.	H/M Ubungo	Utekelezaji wa Miradi mbali mbali kwenye kata mbali mbali	LGCDG/ Mapato ya ndani	562,023,000
17.	H/W Ukerewe	Kusaidia ukamilishaji wa matundu ya vyoo	LGCDG/ P4R	10,000,000 3,658,044
18.	H/W Ulanga	Kutekeleza miradi mbali mbali ya maendeleo ifikapo Juni 2017	LGCDG/ Mapato ya ndani	794,809,247
19.	H/W Ushetu	• Umaliziaji wa darasa moja shule ya msingi Nabe • Kuhamisha fedha kwenda zahanati ya Ulowa kwa ajili ya umaliziaji wa wodi ya wazazi	LGCDG	12,000,000 5,000,000
Jumla				**7,793,272,396**

Kiambatisho 8:2: Miradi iliyokamilika lakini haitumiki TZS 782,468,997

Na.	Jina la Halmashauri	Jina la mradi	Chanzo cha fedha	Kiasi (TZS)
1.	H/Jiji Arusha	• Ujenzi uliokamilika wa choo katika shule ya sekondari Korona • Ujenzi uliokamilika wa bweni na choo katika shule ya sekondari Korona • Ujenzi uliokamilika wa choo na sehemu ya kufulia katika shule ya sekondari Korona	CDG Mapato ya ndani Mapato ya ndani	15,000,000 37,597,600 61,394,255
2.	H/W Babati	Ujenzi wa zahanati 3 za Gesbert, Boay, Sabiro na Kituo cha afya cha Ufana	CDG	83,226,600
3.	H/W Geita	Uhamisho kwenda kata ya Nyamilyango; Ukamilishaji wa zahanati na nyumba ya watumishi (nyumba 2 katika moja)	LGCDG	164,642,600
4.	H/W Handeni	Ujenzi wa vyoo vya watu maalum katika shule ya sekondari Segera	MMES	30,350,190
5.	H/W Kilosa	Ujenzi wa vyoo katika stendi ya mabasi Kilosa Mjini	LGCDG	14,712,275
6.	H/W Malinyi	Ujenzi wa vyoo 8 katika shule za sekondari Igawa na Sofi	LGCDG	Not reported
7.	H/W Mkuranga	Ujenzi uliokamilika wa nyumba tano za watumishi	LGCDG	Not reported
8.	H/W Morogoro	Ujenzi wa miundombinu ya shule katika shule ya sekondari Kiroka	MMES	88,652,799
9.	H/W Moshi	• Chumba cha kuhifadhia maiti kilichokamilika mwaka 2015 • Ujenzi wa ujia kuelekea chumba cha maiti katika kituo cha afya Shimbwe • Ujenzi wa vyumba vya maabara awamu ya tatu	CDG	6,552,000 14,759,000

Na.	Jina la Halmashauri	Jina la mradi	Chanzo cha fedha	Kiasi (TZS)
		katika shule ya sekondari Kisuluni		
10.	H/Jiji Tanga	Ujenzi wa mizani umekamilika lakini haitumiki	Mapato ya ndani	8,781,678
11.	H/W Ukerewe	Ujenzi wa nyumba za watumishi katika kituo cha afya Kagunguli	LGCDG	25,000,000
12.	H/W Urambo	Ujenzi wa vyoo vya watu maalum katika shule ya sekondari Vumilia	LGCDG	35,800,000
13.	H/W Ushetu	• Ujenzi wa madarasa 8 katika shule ya msingi Bugomba B • Ujenzi wa matundu 16 ya choo shule za msingi Bugomba B, matundu 4 katika shule ya msingi kangoma na matundu 2 katika shule ya msingi Bunasani	LGCDG P4R	160,000,000 36,000,000
Jumla				**782,468,997**

Kiambatisho 8:3: Mapungufu yaliyoonekana wakati wa utekelezaji wa miradi

Na.	Jina la Halmashauri	Jina la mradi	Mapungufu yaliyoonekana wakati wa ukaguzi wa miradi
1.	H/W Urambo	Ujenzi wa vyoo vya watu maalum katika shule ya sekondari Ukondamoyo	• Milango yote imetengenezwa chini ya kiwango • Kuna nyufa kubwa kwenye kuta na sakafu • Mkandarasi amebadilisha mchoro wa choo na kimejengwa chini ya kiwango • Rangi iliyopakwa ndani ya jengo ipo chini ya kiwango • Baadhi ya maeneo ya mbao za kwenye paa yana mapungufu
2.	H/W Kondoa	Majengo yaliyojengwa kijiji cha Puhi yanayokusudiwa kuwa shule ya msingi Disoma	• Majengo yamejengwa kwa nguvu za wananchi bila kutumia ramani sahihi za ujenzi zilizotolewa na Wizara ya Elimu, sayansi na teknolojia kwa ajili ya ujenzi wa madarasa na nyumba za watumishi • Majengo yaliyojengwa hayakusimamiwa na Mhandisi wa Wilaya na matofali yametengenezwa kwa kutumia tope • Vyumba vya madarasa ni vidogo hivyo kupelekea shaka juu ya uwezo wake wa kuweka idadi inayotakiwa ya wanafunzi kwa kila darasa
3.	H/W Sikonge	Ujenzi wa vyoo vya watu maalum na uwekaji wa umeme katika majengo mawili yenye madarasa 3 kila moja na nyumba 3 za watumishi	Mfumo wa umeme haufanyi kazi katika nyumba moja ya watumishi
4.	H/W Kaliua	• Ukamilishaji wa madarasa 8, utengenezaji wa viti na meza, ujenzi wa njia ya maji taka kwa ajili ya maabara, ujenzi wa mfumo wa maji taka katika shule za msingi Usinge,	• Kazi haijakamilika • Upigaji lipu haukukamilika kwa baadhi ya maeneo • Mbao za kwenye paa yana mapungufu, hali ambayo inaweza kuruhusu mvua kupenya na kusababisha dari kulowana • Kazi imesimama kwa kuwa hawawezi kutoa fedha kwenye

Na.	Jina la Halmashauri	Jina la mradi	Mapungufu yaliyoonekana wakati wa ukaguzi wa miradi
		Kaliua, Kapuya, na Mkuyuni. • Ukamilisha wa jingo la zahanati ya Imalampaka	akaunti kutokana na mabadiliko ya watia saini kwenye akaunti
5.	H/W Nzega	Mradi wa Lipa Kulingana na Matokeo (P4R): • Ujenzi wa madarasa 2, na matundu ya vyoo manne (4) katika shule ya sekondari Hamza Aziz • Ukamilishaji wa darasa 1 na maabara katika shule ya sekondari Mwangoye Mradi wa MMES: • Ujenzi wa nyumba ya walimu (6/1 multi-unit) katika shule ya sekondari Budushi	• Milango, madirisha na vigae vya sakafu havijawekwa kwenye madarasa • Lipu haijapigwa, sakafu haijapakwa rangi, milango na madirisha haijawekwa • Ufundi unaridhisha lakini vitasa vilivyowekwa milango ni vya kiwango cha chini ukilinganisha na bei iliyotozwa ya TZS 50,000 & 60,000 kwa vitasa vya 14 & 7 mortise lockset • Stopa za milango za 15x25mm zilizogharimu TZS 735,000 hazikufungwa • SIM tenki mbili za ujazo wa Lita 5,000 kila moja ziliwekwa badala ya tenki mbili za chini zenye ujazo wa lita 30,000 kila moja
6.	H/W Ushetu	Ujenzi wa nyumba ya watumishi (nyumba 2 katika moja) katika zahanati za Ihampula, na Mwabomba	• Rangi haijapakwa, Shimo la maji taka, dari, vigae vya sakafu havikuwekwa. • Milango mitatu haijawekwa
7.	H/W Tarime	Ujenzi wa uzio na vyoo vya watu maalum katika kituo cha afya Nyangoto	Vifaa mbalimbali vyenye thamani ya TZS 17,235,720 kama ilivyo kwenye orodha ya ukadiriaji (BOQ) havikukamilika
8.	H/W Biharamulo	Ujenzi wa jingo la kupokelea wagonjwa wa nje katika vijiji vya Kaniha na Nemba	• Lipu haijapigwa ndani na nje • Sakafu haijajengwa ndani na nje • Madirisha hayajawekwa
9.	H/W Ikungi	Kukamilisha ujenzi wa darasa moja katika shule ya sekondari Ntuntu	• Kipengele 8; malipo yalikuwa kwa ajili ya manunuzi ya meza na viti 40 kwa gharama ya TZS 3,200,000, lakini hazikuwa za Mninga kama ilivyobainishwa kwenye orodha ya ukadiriaji (BOQ); • Kipengele 1 Kifungu A; kwa ajili ya zege 15 ya 8.9MX6.9M ,100mm

Na.	Jina la Halmashauri	Jina la mradi	Mapungufu yaliyoonekana wakati wa ukaguzi wa miradi
			sakafu inayogharimu Sh 2,520,000 haijathibitishwa
10	H/M Bukoba	Ukamilishaji wa zahanati ya Nyanga (LGCDG)	• Lipu haijapigwa kwenye kichomea taka kilichojengwa • Mlango wa chuma haujawekwa kwenye kichomea taka • Uwekaji wa mabomba na mfumo wa maji katika vyoo vilivyojengwa bado haujafanyika • Kuta za vyoo hazijapakwa rangi • Vigae vya sakafu vyooni havijawekwa
11	H/Jiji Mwanza	Ukarabati wa darasa katika shule ya msingi Mnaela	• Nyufa kubwa zimetokea kwenye madarasa yaliyokarabatiwa, ofisi na stoo
12	H/W Sengerema	Ujenzi wa paa la soko la Nyatukubwa	• Jengo lililokamilka lina nyufa kubwa nyingi
13	H/W Babati	Upanuzi wa jengo la wodi ya wazazi	• Uwekaji wa mifumo ya maji katika vyoo na mabafu haukukamilika • Tenki la kuvuta maji na beseni la kunawia havikuwa vimewekwa • Bomba la maji ya juu katika bafu halikuwa limewekwa • Kiwango kibovu cha ujenzi kimeonekana katika ujenzi wa vigae vya sakafu hasa eneo la mapokezi • Upakaji wa rangi haukukamilika, wamepaka mara moja tu Kipindi cha mkataba kimeisha tarehe 12/06/2017, na hakukuwa na nyongeza ya muda iliyotolewa, kwa hiyo, mkandarasi ilichelewa kumaliza kazi hadi tarehe 14/11/2017, hivyo kupelekea tozo ya ucheleweshaji ya TZS 7,500,000 kutokana na siku 150 alizochelewa kila moja anatozwa TZS 50,000 kwa mujibu wa kifungu 14 cha mkataba
14	H/W Mkinga	Ukarabati wa madarasa nane (8) na chumba kimoja cha maabara	• Madarasa mawili yamekarabatiwa badala ya manane kinyume na maelekezo ya tarehe 23/01/2017 • Madarasa mawili ya maabara yamekarabatiwa badala ya moja kinyume na maelekezo ya tarehe 23/01/2017 • Ubora wa ufundi hauridhishi katika sakafu ya madarasa mawili

Na.	Jina la Halmashauri	Jina la mradi	Mapungufu yaliyoonekana wakati wa ukaguzi wa miradi
			• Nyufa zimetokea katika sakafu za madarasa mawili ya maabara yaliyokarabatiwa • Nyufa zimetokea katika kuta za madarasa mawili ya maabara yaliyokarabatiwa • Kazi isiyoridhisha imefanyika kwenye ujenzi wa dari
15	H/W Mafia	Ujenzi wa Ofisi ya Afisa Mtendaji wa Kijiji cha Kifinge	• Madirisha na milango haijawekwa • Lipu haijapigwa kwa baadhi ya maeneo • Rangi haijapakwa • Vifaa vya ujenzi kama matofali vilisalia bila kutumika • Hakukuwa na mchango wa jamii (wanufaika wa mradi) • Kodi ya zuio ya 5% haikukatwa. • Ujenzi wa choo haujaanza • Dari haijakamilika kuwekwa kwenye baadhi ya maeneo

Kiambatisho 8:4: Mamlaka za serkali za mitaa zilizobainisha changamoto katika kutekeleza sera ya elimu bila malipo

Jina la Halmashauri	Changamoto
H/Mji Babati	• Ongezeko la idadi ya wanafunzi kutokana na usajili wa wanafunzi wa darasa la kwanza na kidato cha kwanza ambao hauna uwiano na kiasi cha fedha za elimu bila malipo zinazopokelewa kwenye akaunti za shule • Kukosekana kwa utaratibu sahihi wa wakaguzi wa ndani wa kukagua fedha za elimu bila malipo zilizopokelewa na kutumika mashuleni • Fedha za elimu bila malipo zimekuwa zikitolewa kwa kutumia idadi isiyo sahihi ya wanafunzi. Idadi hiyo imekuwa ikibadililika mara kwa mara; hata hivyo, hakuna mabadiliko katika idadi inayotumika kupeleka fedha mashuleni. Hii imesababisha fedha kupelekwa kwa ziada au pungufu katika mashule • Fedha hazitoshelezi kulipia gharama za maji, umeme na ulinzi kwenye mashule; badala yake, Mamlaka za serkali za mitaa zimebeba jukumu la kulipa • Fedha hazitoshelezi kuandaa mitihani ya ndani

Jina la Halmashauri	Changamoto
H/Mji Bariadi	• Kamati za shule/wajumbe wa bodi hawajapewa mafunzo muhimu juu ya mchakato wa manunuzi na utunzaji wa fedha ambayo yangewawezesha kufanya majukumu yao kwa ufanisi • Walimu wakuu, Wakuu wa shule na watumishi wengine hawajapewa mafunzo juu ya manunuzi na utunzaji fedha ambayo yangewasaidia katika masuala ya fedha na manunuzi • Hakuna ushahidi uliotolewa kwa wakaguzi juu ya jukumu la usimamizi lililowekwa kwa menejimenti ya Halmashauri kuhusu usimamizi wa fedha za ruzuku ya elimu
H/W Buchosa	• Shule zote hazina wahasibu au watumishi wenye msingi wa uhasibu • Shule zote hazikuwa zikifanya usuluhishi wa kibenki kila mwezi • Hakukuwa na kamati za kukagua bidhaa zilizoundwa wakati manunuzi yanapofanyika kutegemeana na aina ya bidhaa au huduma zilizonunuliwa • Vitabu vya kutunzia kumbukumbu za vifaa havikuandaliwa na kutunzwa vema ili kuonesha vifaa vilivyonunuliwa na kutunzwa • Vitabu vya kutunzia kumbukumbu za vifaa havikutofautishwa kutokana na aina za vifaa vilivyonunuliwa • Nambari za stakabadhi na nyaraka ya kutolea vifaa ghalani hazikuandikwa kwenye vitabu vya kutunzia kumbukumbu za vifaa wakati wa kupokea na kutoa vifaa vilivyonunuliwa • Daftari la mapato na matumizi hazikuandaliwa vizuri kwani shule hazina madaftari ya mapato na matumizi tofauti kwa fedha za ruzuku na ada • Wadaiwa na wadai hawakuwekwa vema kwenye vitabu vya fedha ili kuonesha salio halisi la fedha
H/M Kinondoni	• Makatibu muktasi hawajaariwi tena kwa ajili ya kuwezesha uendeshaji wa shughuli za mashule • Fedha hazitoshelezi kulipa walinzi • Walimu wa muda kwa ajili ya masomo ya sayansi (kutokana na upungufu wa walimu wa sayansi) hawaajiri tena • Kushindwa kulipa ada za ukaguzi wa shule kanda • Kushindwa kununua vifaa vya usafi vya kutosha • Wanafunzi hawafanyi ziara za kimafunzo • Shajala hazitoshelezi • Vitambulisho vya wanafunzi havikuweza kutengenezwa • Hakuna masomo ya ziada kwa wanafunzi ili kuwaongezea uelewa • Hakuna fedha za kutosha kwa ajili ya ukarabati • Hakuna fedha zilizotengwa kwa ajili ya vyama vya walimu kuwezesha walimu kukutana na kubadilishana uzoefu • Kushindwa kulipa madeni ya wazabuni ambao waliihudumia shule kabla ya mfumo huu mpya • Shule zilishindwa kununua vitabu kwa kadiri ya uhitaji uliopo • Ni dhahiri kuwa, utekelezaji wa Elimu Bila malipo umeondoa ushirikiano baina ya walimu na wazazi kwa kuwa wazazi hawaitikii wito wa walimu pale

Jina la Halmashauri	Changamoto
	wanapohitajika kwa dhana ya kwamba kila kitu kinashughulikiwa na Serikali, hivyo, Elimu bila malipo imechukuliwa kwa namna ya tofauti na wazazi
H/W Mbulu	• Hakuna fedha za matumizi ya kawaida zilizotengwa kwa ajili ya usimamizi wa sera ya elimu bila malipo. Wakati huohuo, katika bajeti ya mapato ya ndani, hakuna bajeti iliyotengwa kwa ajili ya malengo hayo hivyo kupelekea usimamizi kuwa mgumu • Mtizamo potofu wa jamii kuhusu elimu bila malipo, kuna dhana kwamba elimu sasa ni bure na hakuna matumizi yoyote yatakayofanywa na wazazi kwa wanafunzi hao ikijumuisha vifaa binafsi vya wanafunzi • Shughuli za maendeleo kama vile ujenzi wa madarasa, nyumba za walimu, na mabweni zimesimama baada ya utambulisho wa sera kwamba jamii haikutakiwa kuchangia chochote kwa ajili ya mashule • Ongezeko la idadi ya wanafunzi wanaosajiliwa kwa elimu ya msingi wakati miundombinu haitoshelezi na haina mazingira mazuri yatakayowezesha kukimu ongezeko hilo la wanafunzi (katika mwaka 2017, wanafunzi waliosajiliwa walikuwa 7,813 wakati mipango ilikuwa wanafunzi 6,733 hivyo kupelekea ongezeko la wanafunzi kwa asilimia 16)
H/W Rombo	• Daftari la kuorodhesha nyaraka muhimu za fedha halikuandaliwa • Mtumiaji wa stakabadhi ndiye yeye anayetunza vitabu vya stakabadhi ambavyo havijatumika • Daftari la mapato na matumizi linatumika kuweka kumbukumbu za matumizi tu, na kumbukumbu za mapato haziwekwi • Usuluhishi wa benki wa mwezi haukufanyika • Vitabu vya stakabadhi vimekutwa ofisini lakini havikuorodheshwa kwenye Daftari la kuorodhesha nyaraka muhimu za fedha • Hakuna utenganifu wa kazi, anayekusanya mapato ndiye anayetunza daftari ya kuorodhesha nyaraka muhimu za fedha na ndiye anayetunza vitabu vya stakabadhi ambavyo havijatumika • Kukosekana kwa weledi wa jinsi ya kuandaa vitabu vya fedha na taarifa ya mapato na matumizi • Ushindani haukutumika katika kuchagua wazabuni
H/W Rorya	• Vitabu vya fedha havikuandaliwa na mashule • Sheria na Kanuni za manunuzi hazikuzingatiwa
H/M Tabora	• Vitabu vya fedha havikutunzwa kwa usahihi • Usuluhishi wa benki haukufanyika
H/W Uvinza	Hakuna utunzaji mzuri wa taarifa za fedha zinazopelekwa mashuleni

9.0 USIMAMIZI WA MIKATABA NA MANUNUZI

Kiambatisho 9:1: Manunuzi ya bidhaa, ushauri na huduma

Na.	Halmashauri	Bidhaa na huduma	Gharama za matengenezo	Gharama za mali za kudumu	Jumla
1	H/M Dodoma	3,315,776,837	575,805,686	5,262,842,579	**9,154,425,102**
2	H/W Mpwapwa	3,512,901,513	3,398,780,352	2,038,446,277	**8,950,128,142**
3	H/W Chemba	1,272,891,560	799,821,918	2,103,195,172	**4,175,908,650**
4	H/W Bahi	2,310,013,934	570,975,486	5,664,448,433	**8,545,437,853**
5	H/W Chamwino	3,865,226,254	928,607,814	2,795,002,534	**7,588,836,602**
6	H/W Kondoa	2,893,497,611	1,420,482,046	1,920,161,402	**6,234,141,060**
7	H/W Kongwa	3,727,383,037	594,414,982	3,504,928,311	**7,826,726,330**
8	H/Mji Kondoa	1,176,647,665	63,429,552	193,942,824	**1,434,020,042**
9	H/M Singida	3,225,560,982	2,913,981,927	6,020,535,750	**12,160,078,659**
10	H/W Singida	2,141,045,000	246,926,000	1,110,282,000	**3,498,253,000**
11	H/W Iramba	4,003,363,000	1,155,443,000	1,288,726,000	**6,447,532,000**
12	H/W Manyoni	2,730,098,783	685,128,056	969,990,137	**4,385,216,976**
13	H/W Ikungi	2,751,315,000	194,736,000	2,465,390,000	**5,411,441,000**
14	H/W Itigi	1,608,349,856	381,120,558	770,245,783	**2,759,716,197**
15	H/W Mkalama	1,515,149,000	647,668,000	1,154,572,000	**3,317,389,000**
16	M/M Kigoma Ujiji	1,497,764,084	572,826,487	8,186,504,093	**10,257,094,664**
17	H/W Kakonko	1,634,774,000	757,785,000	1,240,601,000	**3,633,160,000**
18	H/W Buhigwe	974,754,738	543,563,405	773,665,496	**2,291,983,639**
19	H/W Uvinza	4,809,838,000	650,897,000	2,965,734,000	**8,426,469,000**
20	H/W Kasulu	4,340,022,000	1,002,176,000	2,364,389,000	**7,706,587,000**
21	H/Mji Kasulu	2,174,871,681	752,575,863	3,330,269,264	**6,257,716,808**
22	H/W Kibondo	2,991,910,690	1,107,699,100	431,194,238	**4,530,804,028**
23	H/W Kigoma	2,758,749,000	451,652,000	1,186,466,000	**4,396,867,000**
24	H/M Tabora	4,070,382,595	147,590,108	1,296,115,043	**5,514,087,746**
25	H/Mji Nzega	1,272,087,874	259,864,149	683,373,787	**2,215,325,810**
26	H/W Igunga	3,317,679,547	93,753,259	2,697,494,676	**6,108,927,482**
27	H/W Nzega	2,652,929,611	1,069,381,074	2,551,631,113	**6,273,941,798**
28	H/W Tabora	4,095,227,000	1,425,286,000	1,137,078,000	**6,657,591,000**
29	H/W Urambo	1,419,044,845	1,928,278,150	1,419,044,845	**4,766,367,840**
30	H/W Sikonge	2,527,377,589	565,045,055	1,843,034,630	**4,935,457,274**
31	H/W Kaliua	5,253,639,229	1,281,566,993	3,095,082,422	**9,630,288,644**
32	H/Jiji Dar es Salaam	1,956,260,000	182,540,000	540,802,120	**2,679,602,120**
33	H/M Kinondoni	18,766,641,694	6,113,693,583	11,751,663,592	**36,631,998,869**
34	H/M Temeke	29,218,006,585	1,101,823,224	13,437,881,908	**43,757,711,717**
35	H/M Ilala	20,981,026,810	22,256,154,970	11,121,932,610	**54,359,114,390**
36	H/M Kigamboni	2,700,863,875	1,642,361,882	358,398,888	**4,701,624,645**
37	H/Mji Kibaha	3,600,524,250	1,294,590,294	3,718,589,363	**8,613,703,907**
38	H/W Mkuranga	2,110,054,471	872,511,473	1,196,714,443	**4,179,280,387**
39	H/W Bagamoyo	3,925,230,257	1,390,833,787	1,651,771,619	**6,967,835,663**
40	H/W Mafia	875,256,669	426,336,405	1,297,858,290	**2,599,451,364**
41	H/W Kisarawe	2,248,216,242	746,421,200	1,244,888,347	**4,239,525,789**
42	H/W Kibaha	2,391,269,588	642,901,094	2,087,568,095	**5,121,738,777**
43	H/W Rufiji	1,634,009,000	1,222,388,000	1,525,330,000	**4,381,727,000**
44	H/W Kibiti	980,022,000	95,645,000	1,238,201,001	**2,313,868,001**
45	H/W Chalinze	5,244,890,643	348,018,417	2,661,103,438	**8,254,012,498**
46	H/M Morogoro	4,535,175,374	1,834,799,067	10,325,732,692	**16,695,707,133**

Na.	Halmashauri	Bidhaa na huduma	Gharama za matengenezo	Gharama za mali za kudumu	Jumla
47	H/W Morogoro	1,720,332,046	432,102,599	4,918,041,156	**7,070,475,801**
48	H/W Kilosa	1,396,399,082	32,776,669	2,932,930,312	**4,362,106,063**
49	H/W Kilombero	2,896,712,840	1,021,516,531	1,948,804,526	**5,867,033,897**
50	H/W Malinyi	1,656,196,000	192,041,000	1,038,035,000	**2,886,272,000**
51	H/Mji Ifakara	1,851,654,185	118,032,847	2,004,467,916	**3,974,154,948**
52	H/W Ulanga	3,225,220,000	700,314,000	2,296,939,000	**6,222,473,000**
53	H/W Mvomero	2,136,915,434	653,180,030	1,081,763,114	**3,871,858,578**
54	H/W Gairo	4,150,289,299	283,060,091	1,992,730,631	**6,426,080,021**
55	H/M Mtwara	3,696,301,000	1,355,047,000	11,394,098,000	**16,445,446,000**
56	H/W Mtwara	1,526,004,000	302,557,000	1,679,437,000	**3,507,998,000**
57	H/W Newala	691,742,725	1,014,342,725	4,741,196,130	**6,447,281,580**
58	H/W Masasi	5,272,247,288	1,130,196,629	4,802,385,770	**11,204,829,687**
59	H/Mji Masasi	1,414,445,028	698,985,486	896,966,401	**3,010,396,915**
60	H/Mji Nanyamba	787,440,000	193,796,000	1,671,343,000	**2,652,579,000**
61	H/Mji Newala	907,228,670	217,619,780	798,532,143	**1,923,380,593**
62	H/W Tandahimba	3,576,246,652	1,420,260,916	3,766,042,012	**8,762,549,580**
63	H/W Nanyumbu	1,173,161,153	1,403,910,276	135,939,090	**2,713,010,519**
64	H/M Lindi	2,389,793,000	1,631,656,000	6,966,481,293	**10,987,930,293**
65	H/W Ruangwa	2,881,804,688	1,231,952,440	3,867,185,390	**7,980,942,518**
66	H/W Liwale	4,564,780,000	1,678,793,000	767,533,000	**7,011,106,000**
67	H/W Nachingwea	4,792,640,000	669,460,000	1,150,863,259	**6,612,963,259**
68	H/W Lindi	2,203,612,000	1,116,271,000	1,100,861,000	**4,420,744,000**
69	H/W Kilwa	3,192,502,449	128,195,768	5,607,784,822	**8,928,483,039**
70	H/M Ubungo	3,537,471,030	711,903,248	1,676,934,732	**5,926,309,010**
71	H/W Bariadi	2,188,142,000	119,472,000	1,905,673,500	**4,213,287,500**
72	H/Mji Bariadi	2,391,967,000	1,054,313,000	3,775,031,000	**7,221,311,000**
73	H/W Busega	1,683,870,000	192,065,000	2,352,984,980	**4,228,919,980**
74	H/W Itilima	4,272,383,512	962,976,584	2,792,881,634	**8,028,241,730**
75	H/W Maswa	1,863,505,212	442,909,187	2,107,330,183	**4,413,744,582**
76	H/W Meatu	3,071,656,264	878,686,384	2,566,968,980	**6,517,311,628**
77	H/W Geita TC	3,972,425,185	619,040,428	2,754,249,889	**7,345,715,502**
78	H/W Bukombe	3,647,159,000	339,090,000	1,488,711,000	**5,474,960,000**
79	H/W Geita	5,016,892,000	2,154,811,000	2,670,342,000	**9,842,045,000**
80	H/W Chato	4,206,983,546	182,165,638	5,091,289,575	**9,480,438,759**
81	H/W Nyang'hwale	638,267,000	59,548,000	3,583,284,000	**4,281,099,000**
82	H/W Mbogwe	1,641,099,000	1,060,800,000	1,732,124,000	**4,434,023,000**
83	H/M Musoma	3,294,483,350	1,519,893,315	3,678,004,270	**8,492,380,935**
84	H/W Bunda	1,609,760,000	513,528,000	2,158,779,823	**4,282,067,823**
85	H/Mji Bunda	1,651,231,559	91,998,089	1,166,661,597	**2,909,891,245**
86	H/W Tarime	1,147,786,909	1,857,834,007	2,102,910,686	**5,108,531,602**
87	H/W Serengeti	1,836,804,000	643,926,000	1,993,867,000	**4,474,597,000**
88	H/W Butiama	2,447,320,157	884,602,553	1,435,997,515	**4,767,920,225**
89	H/W Rorya	4,063,918,475	773,499,479	3,090,981,179	**7,928,399,133**
90	H/W Musoma	751,511,568	743,216,372	1,050,142,164	**2,544,870,104**
91	H/M Tarime	2,111,278,005	610,230,469	1,579,521,668	**4,301,030,142**
92	H/Jiji Mwanza	12,524,245,271	1,596,089,661	8,870,693,016	**22,991,027,948**
93	H/M Ilemela	6,240,238,574	2,810,602,752	1,856,784,185	**10,907,625,511**
94	H/W Kwimba	6,820,362,729	1,225,746,547	2,053,157,934	**10,099,267,210**
95	H/W Misungwi	2,337,533,505	836,692,287	2,170,381,895	**5,344,607,687**
96	H/W Magu	2,152,552,569	459,806,496	2,731,567,671	**5,343,926,736**

Na.	Halmashauri	Bidhaa na huduma	Gharama za matengenezo	Gharama za mali za kudumu	Jumla
		2,170,654,000	881,851,000	630,309,000	**3,682,814,000**
98	H/W Sengerema	4,385,283,000	84,806,000	1,997,758,000	**6,467,847,000**
99	H/W Ukerewe	2,970,198,218	1,279,114,559	2,521,172,783	**6,770,485,560**
100	H/M Bukoba	3,516,008,897	285,387,465	12,641,736,177	**16,443,132,539**
101	H/W Karagwe	2,550,221,000	355,598,000	3,972,728,804	**6,878,547,804**
102	H/W Biharamulo	6,042,256,603	802,061,893	1,564,725,797	**8,409,044,293**
103	H/W Muleba	2,599,952,051	445,851,128	5,429,219,968	**8,475,023,147**
104	H/W Bukoba	3,705,570,700	225,208,207	1,531,739,057	**5,462,517,964**
105	H/W Ngara DC	4,037,484,178	444,661,326	2,338,095,463	**6,820,240,967**
106	H/W Missenyi	894,838,768	1,579,456,490	3,496,613,931	**5,970,909,189**
107	H/W Kyerwa	1,375,153,885	1,950,244,247	3,216,890,702	**6,542,288,834**
108	H/Mji Kahama TC	5,243,542,661	2,426,501,223	3,134,303,245	**10,804,347,129**
109	K H/W ishapu	4,580,279,328	1,002,050,049	3,099,338,709	**8,681,668,086**
110	H/W Msalala	3,272,728,981	1,271,387,935	2,662,931,667	**7,207,048,583**
111	H/W Shinyanga	2,275,134,309	2,036,165,142	2,674,293,978	**6,985,593,429**
112	H/M Shinyanga	4,191,625,531	401,582,632	4,314,799,501	**8,908,007,664**
113	H/W Ushetu	3,645,483,355	628,189,133	2,277,447,523	**6,551,120,011**
114	H/Jiji Arusha	4,181,104,000	1,814,982,000	22,930,498,000	**28,926,584,000**
115	H/W Arusha	7,062,934,092	2,165,979,511	4,650,555,749	**13,879,469,352**
116	H/W Karatu	5,071,031,916	215,348,539	3,341,270,815	**8,627,651,270**
117	H/W Longido	5,750,778,000	794,690,000	2,765,153,000	**9,310,621,000**
118	H/W Meru	3,469,099,310	745,090,570	2,797,451,280	**7,011,641,160**
119	H/W Monduli	6,163,196,211	1,516,325,371	2,382,720,113	**10,062,241,695**
120	H/W Ngorongoro	1,917,454,871	434,159,612	1,564,249,702	**3,915,864,185**
121	H/M Moshi	7,612,745,338	2,408,491,910	6,836,152,876	**16,857,390,124**
122	H/W Moshi	6,890,565,960	856,633,212	2,024,262,170	**9,771,461,342**
123	H/W Mwanga	1,352,681,036	1,183,011,719	1,479,265,694	**4,014,958,449**
124	H/W Rombo	1,101,622,681	879,143,808	1,136,357,062	**3,117,123,551**
125	H/W Same	3,860,064,269	1,073,883,522	2,335,765,314	**7,269,713,105**
126	H/W Siha	423,252,000	742,270,000	2,337,424,000	**3,502,946,000**
127	H/W Hai	3,093,026,044	1,099,634,541	1,781,137,366	**5,973,797,951**
128	H/W Bumbuli	2,034,870,799	490,533,830	2,226,078,671	**4,751,483,300**
129	H/W Handeni	4,371,159,243	853,543,274	1,722,033,853	**6,946,736,370**
130	H/Mji Handeni	1,442,585,853	495,401,903	404,383,438	**2,342,371,194**
131	H/W Kilindi	877,873,750	2,827,225,810	961,117,367	**4,666,216,927**
132	H/W Korogwe	2,264,182,894	235,431,665	1,066,004,453	**3,565,619,012**
133	H/M Korogwe	1,115,514,618	943,657,832	4,180,527,946	**6,239,700,395**
134	H/W Lushoto	3,924,089,595	2,349,384,450	864,205,462	**7,137,679,507**
135	H/W Mkinga	1,295,422,542	771,488,690	2,736,305,437	**4,803,216,669**
136	H/W Muheza	2,307,722,438	1,131,168,527	1,259,540,956	**4,698,431,921**
137	H/W Pangani	1,012,914,268	333,189,606	793,535,524	**2,139,639,398**
138	H/Jiji Tanga	6,975,162,134	1,845,706,235	13,754,103,948	**22,574,972,317**
139	H/W Babati	6,146,711,000	1,893,992,000	855,194,000	**8,895,897,000**
140	H/Mji Babati	3,067,240,977	691,474,376	1,878,110,441	**5,636,825,794**
141	H/W Hanang	3,862,314,000	170,944,000	2,867,223,000	**6,900,481,000**
142	H/W Kiteto	1,863,236,351	2,482,964,543	2,210,102,484	**6,556,303,378**
143	H/W Mbulu	1,060,702,000	1,549,195,000	1,432,974,528	**4,042,871,528**
144	H/W Simanjiro	3,378,006,000	1,238,753,000	2,073,892,000	**6,690,651,000**
145	H/Mji Mbulu	918,668,000	126,677,000	614,795,000	**1,660,140,000**
146	H/W Mlele	3,034,101,000	3,322,145,000	4,163,158,000	**10,519,404,000**

Na.	Halmashauri	Bidhaa na huduma	Gharama za matengenezo	Gharama za mali za kudumu	Jumla
147	H/M Mpanda	1,741,064,343	404,258,253	2,976,910,257	**5,122,232,853**
148	H/M Mpanda	2,789,958,000	1,234,277,000	1,219,006,220	**5,243,241,220**
149	H/W Nsimbo	1,404,752,312	186,473,113	1,289,978,269	**2,881,203,693**
150	H/W Mpimbwe	1,165,530,229	186,473,113	628,332,831	**1,980,336,173**
151	H/Mji Njombe	2,598,287,931	555,895,581	4,208,477,572	**7,362,661,084**
152	H/W Ludewa	2,010,459,508	564,156,800	2,256,079,675	**4,830,695,983**
153	H/Mji Makambako	1,706,741,066	455,924,079	2,064,810,569	**4,227,475,714**
154	H/W Makete	1,842,869,433	980,330,168	1,862,369,462	**4,685,569,063**
155	H/W Njombe	2,543,229,282	261,557,346	2,449,907,620	**5,254,694,248**
156	H/W Wang'ing'ombe	2,171,817,420	608,053,591	3,769,242,831	**6,549,113,842**
157	H/W Iringa	7,137,479,044	1,398,943,258	7,348,257,211	**15,884,679,513**
158	H/M Iringa	3,111,104,524	753,534,812	8,733,547,145	**12,598,186,481**
159	H/Mji Mafinga	1,273,958,123	395,331,607	1,354,005,226	**3,023,294,956**
160	H/W Kilolo	5,487,587,350	1,196,307,327	4,302,458,315	**10,986,352,993**
161	H/W Mufindi	6,612,537,436	984,341,167	201,107,252	**7,797,985,855**
162	H/Jiji Mbeya	3,782,867,000	4,620,663,000	3,009,552,208	**11,413,082,208**
163	H/W Mbeya	4,574,820,429	530,788,339	2,612,000,442	**7,717,609,210**
164	H/W Rungwe	5,476,783,651	878,785,483	4,471,921,321	**10,827,490,455**
165	H/W Mbarali	4,859,855,105	493,326,362	6,261,778,023	**11,614,959,490**
166	H/W Kyela	4,407,737,178	2,670,351,797	2,236,283,714	**9,314,372,689**
167	H/W Chunya	3,637,280,863	631,423,777	2,660,883,587	**6,929,588,227**
168	H/W Busokelo	1,746,996,582	321,222,935	3,550,892,524	**5,619,112,041**
169	H/W Mbozi	7,250,859,781	1,417,362,867	1,550,045,911	**10,218,268,559**
170	H/W Ileje	1,579,825,082	587,636,248	2,551,511,141	**4,718,972,471**
171	H/W Momba	730,814,404	775,122,229	1,439,478,165	**2,945,414,798**
172	H/Mji Tunduma	1,474,446,547	450,239,346	1,501,744,391	**3,426,430,284**
173	H/W Songwe	1,779,171,370	377,928,370	880,144,699	**3,037,244,439**
174	H/M Songea	2,288,538,236	1,752,926,849	4,954,613,278	**8,996,078,364**
175	H/W Songea	803,858,690	997,528,966	1,957,711,631	**3,759,099,288**
176	H/Mji Mbinga	998,697,696	578,300,490	368,066,287	**1,945,064,474**
177	H/W Madaba	508,829,263	276,050,138	275,000,000	**1,059,879,401**
178	H/W Nyasa	509,047,693	714,903,754	3,562,581,197	**4,786,532,644**
179	H/W Namtumbo	944,076,964	1,396,125,001	3,085,506,093	**5,425,708,058**
180	H/W Tunduru	3,522,283,470	773,077,123	4,598,156,559	**8,893,517,152**
181	H/W Mbinga	2,300,478,507	768,434,610	3,900,080,679	**6,968,993,796**
182	H/M Sumbawanga	5,511,089,009	1,414,618,598	4,530,737,960	**11,456,445,567**
183	H/W Sumbawanga	5,821,648,869	1,212,793,798	2,193,317,376	**9,227,760,043**
184	H/W Kalambo	1,713,576,000	521,709,000	2,029,649,000	**4,264,934,000**
185	H/W Nkasi	559,303,000	521,709,000	4,035,681,000	**5,116,693,000**
	JUMLA	**608,970,944,979**	**198,961,316,480**	**549,431,920,850**	**1,357,364,182,309**

Kiambatisho 9:2: Orodha ya Halmashauri zenye mapungufu katika uzingatiaji wa sheria za manunuzi.

Na	M/Serikali za Mitaa	Maoni
a	H/W Mbarali	Miradi ya H/W tajwa haikukamilika kuendana na muda wa utekelezaji wa mikataba ni kinyume na kanuni Na. 74(1) ya Kanuni za Manunuzi ya mwaka 2013.
	H/W Same	
b	H/W Bariadi	Manunuzi yenye thamani ndogo yenye jumla ya SH.TZ 534,410,767 hayakuripotiwa kwenye Bodi ya Zabuni kama ilivyoagizwa na Kanuni ya 166 (7)&(8) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013.
	H/W Serengeti DC	
	H/M Musoma	
	H/W Ushetu	
	H/W Mbulu	
	H/W Kalambo	
	H/W Magu	
	H/M Ilemela	
	H/W Kalambo	
	H/M Mbulu	
	H/W Simanjiro	
	H/W Mbulu	
	H/W Bariadi	
	H/W Tabora	
	H/W Sengerema	
	H/M Musoma	
	H/W Babati	
c	H/W Mbarali	Manunuzi yaliyofanywa kabla ya kutolewa hati ya manunuzi kinyume na Agizo Na. 69(1) ,(4)&(5) la Memoranda ya Fedha ya Serikali za Mitaa ya mwaka 2009.
	H/W Kwimba	
	H/W Bunda	
	H/W Mbozi	
	H/MTunduma	
d	H/Mji Makambako	Kamati ya Ukaguzi na Mapokezi ya Bidhaa haikuandaa ripoti ya kuthibitisha kuwa bidhaa zilipokelewa na kukaguliwa kama ilivyoagizwa na Kanuni ya 244 ya Kanuni za Ununuzi wa Umma ya mwaka 2013.
	H/W Ushetu	
	H/W Misungwi	
	H/W Mbinga	
	H/W Madaba	
	H/W Songea	
	H/W Songwe	
	H/W Mbarali	
e	H/W Magu	H/W tajwa hazikutoza tozo ya kuchelewa kukamilisha mikataba kinyume na vifungu vya Masharti ya Jumla (GCC) na Masharti Maalum GCC and SCC na Kanuni ya 112 (1) ya Kanuni za manunuzi ya Umma ya mwaka 2013.
	H/W Mpwapwa	

Na	M/Serikali za Mitaa	Maoni
f	H/W Magu	Kinyume na kanuni Na. 87 (2) (c) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013 kama ilivyofanyiwa marekebisho mwaka 2016, H/W tajwa hazikuwasilisha taarifa ya utekelezaji wa manunuzi ya kila mwezi na kila robo mwaka kwa kwa Mamlaka ya Usimamizi wa Manunuzi.
	H/W Misungwi	
	H/W Karatu	
	H/W Kiteto	
	Mbulu DC	
	H/W Rungwe DC	
	H/W Monduli DC	
	H/W Kalambo DC	
g	H/W Sikonge DC	Kinyume na kanuni namba 59(1)-(2) na 60(1) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013 kama ilivyofanyiwa marekebisho mwaka 2016,H/W tajwa ziliingia kwenye makubaliano ya kimkataba bila ya ya mikataba kupitiwa na Afisa Sheria au Mwanasheria Mkuu wa Serikali.
	H/W Kaliua DC	
	H/W Kibondo DC	
	H/W Buhigwe	
	H/W Malinyi	
	H/M Ilemela	
	H/Jiji Mwanza	
h	H/W Kibondo	Kinyume na kanuni namba 74(1) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013 kama ilivyofanyiwa marekebisho mwaka 2016, H/W iliingia mkataba pasipo kuonesha tarehe ya kuanza na ya kukamilika mkataba.
i	H/W Urambo	Ilitekeleza baadhi ya miradi, kazi na ukusanyaji wa mapato pasipokuwepo kwa makubaliano au mkataba, kinyume na Kanuni Na. 233 za Kanuni za Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013 kama ilivyofanyiwa marekebisho mwaka 2016.
j	H/W Arusha	Kinyume na Kanuni Na. 224(6)(a) ya Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013,halmashauri ziliwatunuku wazabuni 6 ambao hawakukithi vigezo wakati wa mchakato wa tathimini.
	H/W Tabora	
k	H/W Magu DC	Baada ya muda wa makubaliano wa mkataba kuisha wakandarasi hawakuomba muda wa nyongeza kama
	H/W Sikonge	
	H/W Kaliua	

Na	M/Serikali za Mitaa	Maoni
		inavyohitajika na Kanuni Na. 111 ya Kanuni ya Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013.
l	H/W Magu	Wakandarasi walitekeleza kazi kwa dhamana iliyoisha muda kinyume na Na. 192 (1)&(2) ya Sheria ya Manunuzi ya mwaka 2013 na Aya Na. 5.1 ya Masharti ya Jumla.
	H/Jiji Mwanza	
	H/W Sikonge	
	H/W Kasulu	
m	H/W Arusha	Madhaifu mengi yaligundulika wakati wa kufungua zabuni kinyume na Kanuni Na. 10(1) ya Kanuni ya Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013 Pia Udhaifu kadhaa uliogundulika wakati wa mapitio ya ripoti za tathmini za zabuni yaliyokuwa kinyume na Kifungu Na. 40 cha sheria ya Manunuzi ya mwaka 2011
n	H/W Babati	Wazabu waliotajwa dhamana ya zabuni zao zilizokuwa chini ya asilimia 10 ya kiasi cha mkataba kinyume na masharti maalum ya mkataba Na. LGA/057/2015-2016/CDG/04D, LGA/057/2014-2015/PKG/01, LGA/057/2014-15/RF/PKG/05
o	H/MTabora	Wazabuni walioshinda zabuni hawa kuwasilisha hati ya dhamana kwa kipindi husika ili kuthibitisha uhalisi wa mkataba kama ilivyo kwenye kanuni Na. 29 ya Kanuni ya Manunuzi ya mwaka 2013 kama ilivyorekebishwa mwaka 2016.
	H/W Kilosa	
	H/W Buchosa	
	H/W Kyerwa	
	H/W Arusha	
	H/W Buhigwe	
	H/W Nyasa	
	H/W Chunya	
	H/W Kiteto	
	H/W Babati	
	S H/W Same	
	H/Mji Newala	

10.0 USIMAMIZI WA MATUMIZI YA UMMA

Kiambatisho 10:1:Madhaifu katika matumizi yanayojirudia kwa miaka miwili inayofuatana

Na.	Madhaifu kwenye matumizi	2015/16			2016/17			
		Kiasi (Sh.)	Na. ya Halmashauri	Wastani kiasi(Sh.) (Milioni)(A)	Kiasi (Sh.) Milioni)(A)	Na. ya Halmashauri	Wastani kiasi(Sh.) (Milioni)(B)	% Wastani mabadiliko (A-B)/A
1	Malipo yenye nyaraka pungufu	9,818	109	90	5,363	114	47	47.77
2	Hati za malipo zilizokosekana	2,980	37	81	477	26	18	77.21
3	Matumizi yaliyofanywa katika Vifungu visivyohusika	3,271	62	53	1,777	44	40	23.43
4	Matumizi Yasiyokuwa Katika Bajeti	11,514	60	192	4,658	63	74	61.47
5	Ununuzi wa bidhaa na huduma usioambatana na utoaji wa stakabadhi za mfumo wa kieletroniki	16,194	112	145	7,422	93	80	44.81
6	Uhamisho wa ndani wa Fedha kutoka akaunti moja	1,322	21	63	1,241	16	78	(23.15)

Na.	Madhaifu kwenye matumizi	2015/16			2016/17			
		Kiasi (Sh.)	Na. ya Halmashauri	Wastani kiasi(Sh.) (Milioni)(A)	Kiasi (Sh.) Milioni)(A)	Na. ya Halmashauri	Wastani kiasi(Sh.) (Milioni)(B)	% Wastani mabadiliko (A-B)/A
	kwenda nyingine kwa njia ya mikopo ambayo haijarejeshwa							
7	Madeni ya miaka iliyopita ambayo hayakulipwa katika mwaka husika	1,497	42	36	1,179	40	29	17.34
8	Malipo Ambayo Hayakukatwa Kodi ya Zuio na Kuwasilishwa	326	32	10	156	20	8	23.40
9	Malipo ambayo hayakufanyiwa ukaguzi wa awali	3,989	41	97	2,182	34	64	34.03
10	Malipo yasiyostahili	661	21	31	769	36	21	32.08
11	Malipo batili na yasiyokuwa na manufaa	565	14	40	1,012	17	60	(47.52)
12	Matumizi kwenye akaunti ya Amana bila kunukuu	12,408	70	177	5,284	53	100	43.75

Na.	Madhaifu kwenye matumizi	2015/16			2016/17			
		Kiasi (Sh.)	Na. ya Halmashauri	Wastani kiasi(Sh.) (Milioni)(A)	Kiasi (Sh.) Milioni)(A)	Na. ya Halmashauri	Wastani kiasi(Sh.) (Milioni)(B)	% Wastani mabadiliko (A-B)/A
	stakabadhi zilizoingiza fedha							
13	Matumizi kufanyika zaidi ya kiasi cha amana kilichowekwa	1,443	17	85	3,104	26	119	(40.60)
14	Mikopo kutoka akaunti ya Amana isiyorejeshwa	5,104	50	102	5,612	63	89	12.74
15	Malipo yaliyofanywa bila kibali	1,126	22	51	822	16	51	(0.39)
	Jumla	**72,219**		**1,253**	**41,059**		**879**	**29.86**

Kiambatisho 10:2: Ununuzi wa bidhaa na huduma usioambatana na utoaji wa stakabadhi za mfumo wa kieletroniki Sh. 7,421,735,182

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1	H/Jiji Arusha	8,405,900	2	H/W Makete	74,767,726
3	H/W Arusha	40,180,000	4	H/W Malinyi	46,330,119
5	H/W Babati	6,652,240	6	H/W Manyoni	33,900,950
7	H/Mji Babati	18,393,170	8	H/W Maswa	9,957,177
9	H/W Bagamoyo	52,103,744	10	H/W Mbarali	453,714,315
11	H/W Bariadi	3,586,000	12	H/W Mbinga	4,102,800
13	H/W Bumbuli	123,870,762	14	H/W Meatu	18,575,100
15	H/W Busokelo	95,851,614	16	H/W Meru	75,653,694
17	H/W Chalinze	29,951,123	18	H/W Missenyi	15,460,600
19	H/W Chato	173,401,261	20	H/W Mkalama	15,628,490
21	H/Jiji Dar es Salaam	66,605,073	22	H/W Mlele	166,551,323
23	H/M Dodoma	543,507,333	24	H/M Morogoro	51,161,114
25	H/W Gairo	2,626,485	26	H/W Moshi	15,179,213
27	H/W Geita	241,139,033	28	H/M Moshi	18,495,840
29	H/Mji Geita	15,682,962	30	H/W Mpanda	17,534,004
31	H/W Hai	50,295,400	32	H/M Mpanda	36,953,613
33	H/W Hanang	402,617,980	34	H/W Mpimbwe	8,915,085
35	H/W Handeni	294,290,341	36	H/W Msalala	90,066,150
37	H/Mji Ifakara	6,976,200	38	H/W Muheza	71,250,110
39	H/M Ilala	5,230,000	40	H/W Mvomero	114,352,290
41	H/M Ilemela	193,056,295	42	H/W Mwanga	8,255,572
43	H/W Iramba	218,238,009	44	H/Jiji Mwanza	5,699,500
45	H/W Itilima	81,466,252	46	H/W Nachingwea	14,860,000
47	H/Mji Kahama	49,796,740	48	H/Mji Nanyamba	11,210,980
49	H/W Kakonko	342,856,065	50	H/W Ngorongoro	43,027,340
51	H/W Kalambo	147,290,090	52	H/W Nkasi	23,975,208
53	H/W Kaliua	47,079,500	54	H/W Nsimbo	40,094,000
55	H/W Karatu	10,620,302	56	H/W Nyasa	31,503,963
57	H/W Kibiti	15,000,000	58	H/W Pangani	13,777,000
59	H/M Kigamboni	144,400,682	60	H/W Rufiji	30,980,119
61	H/M Kigoma/Ujiji	8,488,597	62	H/W Rungwe	69,582,155
63	H/W Kilindi	703,440	64	H/W Sengerema	95,327,432
65	H/W Kilolo	108,122,014	66	H/W Shinyanga	51,779,812
67	H/W Kilombero	17,038,781	68	H/W Sikonge	551,860,478
69	H/W Kilosa	23,580,000	70	H/W Simanjiro	41,054,971
71	H/W Kilwa	26,308,122	72	H/W Songea	111,205,800
73	H/M Kinondoni	487,659,674	74	H/W Sumbawanga	24,665,374
75	H/W Kiteto	216,328,583	76	H/M Sumbawanga	22,941,620
77	H/W Korogwe	44,641,890	78	H/M Tabora	50,859,780
79	H/Mji Korogwe	39,890,553	80	H/W Tandahimba	58,678,939

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
81	H/W Kwimba	27,630,000	82	H/Jiji Tanga	64,196,108
83	H/W Kyela	30,257,700	84	H/M Temeke	42,898,768
85	H/W Lindi	1,661,926	86	H/W Ukerewe	31,417,085
87	H/W Longido	4,518,000	88	H/W Ushetu	91,411,512
89	H/W Ludewa	3,966,171	90	H/W Uvinza	17,792,238
91	H/W Madaba	8,922,000	92	H/W Wanging'ombe	24,890,903
93	H/W Magu	28,350,806			
				Jumla	**7,421,735,182**

Kiambatisho 10:3: Matumizi yasiyokuwa katika bajeti na fedha zilizobadilishiwa matumizi Sh. 4,658,384,441

(A) Matumizi yasiyokuwa katika bajeti Sh. 2,568,677,586

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1	H/Jiji Arusha	202,608,128	2	H/W Kwimba	55,294,000
3	H/W Bagamoyo	39,776,735	4	H/W Longido	20,000,000
5	H/W Biharamulo	21,505,000	6	H/W Mafia	80,267,701
7	H/W Buchosa	57,805,434	8	H/W Magu	103,338,401
9	H/W Buhigwe	19,566,000	10	H/Mji Mbinga	12,380,000
11	H/W Bukombe	38,679,830	12	H/W Meru	152,011,900
13	H/W Bumbuli	4,970,000	14	H/W Missenyi	108,317,156
15	H/W Chalinze	94,184,392	16	H/W Misungwi	20,605,800
17	H/W Geita	380,000,000	18	H/W Mlele	69,399,000
19	H/W Igunga	5,687,500	20	H/W Mpanda	35,334,008
21	H/W Ikungi	21,674,200	22	H/Jiji Mwanza	269,695,983
23	H/M Ilemela	185,020,000	24	H/W Ngorongoro	5,580,000
25	H/W Iramba	19,461,078	26	H/W Nsimbo	21,180,000
27	H/Mji Kahama	80,611,336	28	H/W Nzega	23,941,000
29	H/W Kalambo	38,122,990	30	H/W Same	36,626,676
31	H/W Kaliua	41,748,100	32	H/W Sengerema	15,000,000
33	H/W Karagwe	2,756,397	34	H/Mji Tarime	48,384,462
35	H/W Kibaha	54,986,382	36	H/Mji Tunduma	4,562,306
37	H/W Kilombero	120,197,328.03	38	H/W Ukerewe	57,398,363
				Jumla	**2,568,677,586**

(B) Fedha zilizobadilishiwa matumizi Sh. 2,089,706,855

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1	H/W Biharamulo	23,234,620	2	H/W Misungwi	33,930,500
3	H/M Bukoba	21,295,192	4	H/W Morogoro	15,170,000
5	H/Mji Handeni	7,916,918	6	H/W Moshi	3,458,698
7	H/W Ikungi	2,200,000	8	H/M Mtwara	10,778,840
9	H/M Ilemela	726,319,027	10	H/W Musoma	7,040,000
11	H/W Itigi	141,117,000	12	H/W Ngorongoro	58,800,000
13	H/Mji Korogwe	147,011,551	14	H/M Mpanda	27,750,000
15	H/W Kwimba	11,614,583	16	H/W Pangani	106,454,963
17	H/W Magu	157,252,970	18	H/W Rombo	90,000,000
19	H/W Manyoni	52,777,760	20	H/W Sengerema	55,611,288
21	H/W Maswa	1,930,000	22	H/W Sikonge	10,788,250
23	H/W Meru	325,329,187	24	H/M Temeke	5,779,412
25	H/W Missenyi	46,146,095			
				Jumla	**2,089,706,855**

Kiambatisho 10:4: Mikopo kutoka akaunti ya Amana isiyorejeshwa Sh. 5,611,768,190

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1	H/Jiji Arusha	183,289,182	2	H/W Mbinga	380,870,558
3	H/W Arusha	4,913,409	4	H/W Mbogwe	40,215,200
5	H/Mji Bariadi	33,606,000	6	H/W Mbulu	25,175,000
7	H/M Bukoba	28,733,400	8	H/W Meru	98,431,500
9	H/W Bumbuli	219,152,040	10	H/W Missenyi	74,139,135
11	H/W Bunda	68,249,494	12	H/W Mkinga	49,981,470
13	H/W Busokelo	15,290,000	14	H/W Monduli	39,712,600
15	H/W Butiama	107,789,151	16	H/W Mpwapwa	98,452,274
17	H/W Chalinze	13,030,000	18	H/W Muheza	110,025,785
19	H/W Chunya	14,815,727	20	H/W Musoma	30,270,000
21	H/M Dodoma	277,143,371	22	H/M Musoma	151,633,133
23	H/W Geita	36,874,000	24	H/W Mwanga	1,715,324
25	H/W Hai	13,000,000	26	H/W Namtumbo	82,531,818
27	H/W Handeni	114,828,107	28	H/W Newala	73,585,183
29	H/Mji Handeni	12,000,000	30	H/Mji Newala	7,981,200
31	H/W Ileje	13,400,000	32	H/W Ngara	126,377,128
33	H/W Itigi	62,260,000	34	H/W Ngorongoro	33,052,400

35	H/W Kakonko	22,966,000	36	H/W Njombe	63,835,236
37	H/W Kalambo	131,627,146	38	H/W Nyasa	134,976,900
39	H/W Karagwe	187,433,961	40	H/W Rorya	52,858,450
41	H/W Kilindi	90,703,514	42	H/W Same	11,720,000
43	H/W Kilolo	34,140,000	44	H/W Serengeti	193,855,698
45	H/W Kilombero	97,049,265	46	H/W Shinyanga	74,655,612
47	H/M Kinondoni	42,145,165	48	H/M Shinyanga	32,502,928
49	H/W Kisarawe	9,030,000	50	H/W Sumbawanga	225,933,894
51	H/W Kiteto	15,720,000	52	H/M Tabora	8,680,000
53	H/W Kondoa	276,085,027	54	H/Jiji Tanga	34,050,000
55	H/W Kyerwa	98,456,315	56	H/Mji Tarime	21,270,908
57	H/W Lushoto	35,134,572	58	H/W Tunduru	59,255,440
59	H/W Makete	23,767,777	60	H/W Urambo	109,616,836
61	H/W Masasi	829,118,058	62	H/W Wanging'ombe	47,583,000
63	H/Jiji Mbeya	5,072,900			
				Jumla	**5,611,768,190**

Kiambatisho 10:5: Malipo yasiyotambulika katika Akaunti ya Amana Sh. 8,388,155,073

(A) Malipo yaliyofanyika bila nukuu ya stakabadhi zilizoingiza fedha hizo Sh. 5,284,410,826

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1	H/Mji Bariadi	29,000,000	2	H/Mji Makambako	60,150,877
3	H/W Biharamulo	21,340,000	4	H/W Makete	74,656,070
5	H/W Buchosa	23,158,750	6	H/W Mbogwe	245,121,543
7	H/W Buhigwe	86,464,478	8	H/W Meru	172,017,192
9	H/W Bukombe	21,167,784	10	H/W Misungwi	108,789,815
11	H/W Bunda	41,549,200	12	H/W Mkalama	114,514,000
13	H/W Chalinze	73,996,042	14	H/W Mkuranga	43,270,298
15	H/W Hai	6,965,000	16	H/W Mlele	35,989,600
17	H/Mji Handeni	118,238,985	18	H/W Momba	56,818,800
19	H/W Igunga	48,447,998	20	H/W Monduli	126,145,753
21	H/M Ilemela	39,515,357	22	H/M Moshi	771,832,450
23	H/W Iramba	71,317,501	24	H/W Msalala	195,576,956
25	H/W Iringa	74,871,300	26	H/W Muheza	117,508,016
27	H/M Iringa	63,458,800	28	H/W Musoma	588,237,129
29	H/W Kaliua	344,406,743	30	H/Jiji Mwanza	123,209,017
31	H/W Karagwe	14,000,000	32	H/W Nsimbo	7,830,000

33	H/W Karatu	6,939,155	34	H/W Nzega	68,498,000
35	H/W Kasulu	105,686,812	36	H/W Pangani	158,870,971
37	H/Mji Kibaha	41,387,385	38	H/W Same	34,621,000
39	H/M Kigoma/Ujiji	41,114,000	40	H/W Sengerema	21,352,920
41	H/W Kilolo	17,788,180	42	H/M Singida	30,578,500
43	H/W Kilosa	121,332,857	44	H/W Songea	115,365,023
45	H/W Kisarawe	12,838,500	46	H/M Songea	116,311,262
47	H/W Kiteto	6,092,000	48	H/W Tarime	7,473,600
49	H/W Kwimba	9,134,168	50	H/Mji Tarime	140,632,695
51	H/W Longido	189,769,688	52	H/W Ushetu	5,440,000
53	H/W Ludewa	113,618,656			
				Jumla	**5,284,410,826**

(B) Malipo yaliyotolewa zaidi kwenye akaunti ya Amana Sh. SH.TZ 3,103,744,247

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1	H/Mji Babati	259,388,125	2	H/W Makete	73,359,714
3	H/Mji Bariadi	31,343,916	4	H/W Mbogwe	16,304,500
5	H/W Hai	258,955,541	6	H/W Meru	136,931,147
7	H/W Ikungi	6,184,292	8	H/W Morogoro	45,269,278
9	H/W Iramba	53,169,600	10	H/W Moshi	216,034,318
11	H/M Iringa	33,352,780	12	H/W Rungwe	207,060,297
13	H/Mji Kahama	31,713,563	14	H/W Same	221,660,583
15	H/W Karagwe	6,000,000	16	H/W Siha	188,998,388
17	H/W Kigoma	44,525,995	18	H/W Simanjiro	28,150,106
19	H/W Kilolo	135,678,550	20	H/M Singida	58,053,000
21	H/M Kinondoni	9,869,537	22	H/M Temeke	58,177,567
23	H/W Kyela	22,490,764	24	H/W Ukerewe	604,724,062
25	H/W Longido	122,888,066	26	H/W Uvinza	233,460,557
				Jumla	**3,103,744,247**

Kiambatisho 10:6: Malipo bila kuwa na viambata muhimu Sh. 5,362,908,811

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1	H/Jiji Arusha	25,015,500	2	H/Mji Masasi	126,547,604
3	H/W Arusha	15,268,430	4	H/W Mbarali	66,674,000
5	H/Mji Babati	28,726,716	6	H/W Mbeya	13,770,000
7	H/W Bagamoyo	51,408,670	8	H/W Mbinga	92,809,400
9	H/Mji Bariadi	11,222,242	10	H/Mji Mbinga	1,980,000
11	H/W Buchosa	13,545,985	12	H/W Mbogwe	104,375,729
13	H/W Bukombe	6,075,000	14	H/W Mbulu	1,640,000
15	H/W Bumbuli	43,595,629	16	H/W Meru	29,181,454
17	H/W Bunda	9,278,449	18	H/W Misungwi	29,008,230
19	H/W Busega	5,073,314	20	H/W Mkalama	13,294,000
21	H/W Busokelo	21,848,835	22	H/W Mkinga	212,504,010
23	H/W Chalinze	52,383,631	24	H/W Mkuranga	18,560,850
25	H/W Chato	7,050,000	26	H/W Mlele	25,672,000
27	H/W Chemba	31,690,000	28	H/W Momba	22,737,240
29	H/M Dodoma	54,617,901	30	H/W Morogoro	145,938,000
31	H/W Geita	12,573,570	32	H/M Morogoro	21,083,562
33	H/Mji Geita	7,653,400	34	H/W Moshi	21,044,448
35	H/W Hanang	72,545,697	36	H/W Mpanda	35,702,923
37	H/W Handeni	84,534,100	38	H/W Mpwapwa	2,889,166
39	H/Mji Handeni	10,744,649	40	H/M Mtwara	17,892,642
41	H/Mji Ifakara	8,561,000	42	H/W Mufindi	12,682,000
43	H/W Igunga	7,927,851	44	H/W Muheza	69,871,000
45	H/M Ilala	33,785,500	46	H/W Musoma	49,429,776
47	H/W Ileje	4,088,000	48	H/M Musoma	88,680,611
49	H/M Ilemela	234,001,909	50	H/W Mvomero	16,364,072
51	H/W Iramba	26,266,798	52	H/W Mwanga	24,675,588
53	H/W Itigi	6,974,000	54	H/Jiji Mwanza	9,529,000
55	H/Mji Kahama	64,216,600	56	H/Mji Nanyamba	11,500,000
57	H/W Kalambo	198,725,521	58	H/W Nanyumbu	104,687,061
59	H/W Karagwe	12,350,536	60	H/W Newala	152,350,805
61	H/W Karatu	5,749,469	62	H/W Ngorongoro	24,821,850

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
63	H/W Kibaha	15,616,000	64	H/W Nyasa	27,450,000
65	H/Mji Kibaha	36,473,894	66	H/W Nzega	2,581,200
67	Kibiti H/W	9,515,940	68	H/W Pangani	8,112,557
69	H/M Kigamboni	4,062,000	70	H/W Rombo	82,253,633
71	H/M Kigoma/Ujiji	71,465,000	72	H/W Rufiji	81,200,000
73	H/W Kilolo	6,000,000	74	H/W Rungwe	247,449,890
75	H/W Kilwa	34,222,660	76	H/W Same	2,550,000
77	H/M Kinondoni	216,110,627	78	H/W Sengerema	4,401,044
79	H/W Kisarawe	42,044,324	80	H/W Serengeti	46,711,000
81	H/W Kishapu	30,599,183	82	H/W Shinyanga	24,639,872
83	H/W Kiteto	10,466,964	84	H/M Shinyanga	42,401,000
85	H/W Kongwa	22,949,000	86	H/W Siha	2,412,500
87	H/Mji Korogwe	26,797,854	88	H/W Sikonge	10,553,000
89	H/W Kwimba	179,253,232	90	H/W Simanjiro	5,060,828
91	H/W Kyela	37,791,500	92	H/W Singida	9,544,500
93	H/W Lindi	9,525,000	94	H/M Songea	35,374,000
95	H/W Longido	151,744,125	96	H/W Songwe	26,650,000
97	H/W Lushoto	39,165,745	98	H/W Sumbawanga	63,249,900
99	H/W Madaba	18,642,000	100	H/M Sumbawanga	13,818,977
101	H/W Mafia	38,232,400	102	H/M Tabora	73,403,771
103	H/Mji Mafinga	19,914,698	104	H/M Temeke	169,616,124
105	H/W Magu	110,809,902	106	H/Mji Tunduma	2,238,000
107	H/Mji Makambako	48,902,000	108	H/W Ukerewe	182,048,052
109	H/W Makete	95,470,834	110	H/W Urambo	14,386,035
111	H/W Malinyi	10,398,712	112	H/W Ushetu	66,392,528
113	H/W Masasi	36,105,302	114	H/W Wanging'ombe	60,735,581
				Jumla	**5,362,908,811**

Kiambatisho 10:7: Utunzaji wa Rejesta za Amana na Masurufu wenye Mapungufu

(A) Orodha ya Halmashauri na mapungufu yaliyobainika kwenye Rejesta za Amana

Na.	Jina la Halmashauri	Mapungufu kwenye utunzaji wa rejista ya Amana
1.	H/W Arusha	• Kuna tofauti kati ya salio anzia kwenye daftari la fedha SH.TZ 1,300,851.92 (2016/17) na salio ishia kwenye rejista ya amana SH.TZ 83,061,766 (2015/16),hivyo kuna tofauti isiyo na maelezo kiasi cha SH.TZ 83,061,766 • Baadhi ya makusanyo kwenye rejista yalikuwa hayana risiti namba • Baadhi ya vifungu vya mapato na matumizi kwenye rejista hazikurekebishwa na vingine viliandikwa kimakosa
2.	H/W Babati	Halmashauri ilishindwa kuandaa vyema rejista ya amana na haikuendana na wakati
3.	H/W Chalinze	Halmashauri haikuandaa rejista ya amana
4.	H/W Chamwino	Halmashauri haikuandaa rejista ya amana
5.	H/M Dodoma	• Madhumuni na maelezo ya amana hayakujitosheleza kwenye rejista ya amana • Hakukuwa na uingizaji sahihi na kwa wakati wa mapato na matumizi kwenye rejista ya amana, salio ishia lilitengenezwa mwishoni mwa mwaka wa fedha
6.	H/W Hanang	Rejista ya amana haikuendana na wakati
7.	H/Mji Handeni	Halmashauri haikuandaa rejista ya amana
8.	H/M Iringa	• Amana zilizopokelewa hazikuwa na kumbukumbu zilizoonesha risiti zilizopokelea fedha • Taarifa za baadhi ya malipo ya akaunti ya amana hazikuwa na risiti iliyothibitisha makusanyo, hundi namba na namba ya hati ya malipo. • Sio risiti zote ziliainishwa kwa vifungu husika kwenye rejista ya amana
9.	H/W Itigi	Halmashauri haikurekebisha taarifa zake kwenye rejista ya amana na hivyo salio anzia na ishia halikuwa na uhalisia
10.	H/W Kalambo	Halmashauri haikuaandaa rejista ya amana
11.	H/W Karatu	• Matumizi ya SH.TZ 5,615,449 hayakuingizwa kwenye rejista ya amana ingawa yamelipwa kwenye akaunti hiyo • Mapato kiasi cha SH.TZ 3,447,832 hayakuingizwa kwenye rejista ya amana • Kiasi kikubwa cha amana kilichoingizwa kwenye rejista ya amana hakikuainisha malengo ya makusanyo hayo isipokuwa namba ya risiti tu

Na.	Jina la Halmashauri	Mapungufu kwenye utunzaji wa rejista ya Amana
		• Salio katika rejista ya Amani ziliandikwa kwa penseli hivyo inawezekana hazikuwa sahihi • Salio ishia kwa mwaka 2015/16 haikufanana na salio anzia kwa mwaka 2016/17
12.	H/W Kasulu	Halmashauri haikuaandaa rejista ya amana
13.	H/Mji Kasulu	Halmashauri iliandaa rejista ya amana isiyokuwa na taarifa za kutosha
14.	H/W Kigoma	Halmashauri iliandaa rejista ya amana isiyokuwa na taarifa za kutosha
15.	H/W Kisarawe	Halmashauri haikurekebisha taarifa zake kwenye rejista ya amana na hivyo salio anzia na ishia hazina uhalisia register
16.	H/W Longido	Halmashauri haikuaandaa rejista ya amana kwa mwaka 2016/17
17.	H/W Ludewa	• Halmashauri haikurekebisha taarifa zake kwenye rejista ya amana • Kukosekana kwa mchanganuo unaoonesha fedha zilizopokelewa,kutumika na zilizosalia hivyo kupelekea ugumu wa kujua muda wa halisi wa fedha zilizobakia
18.	H/W Makambako	• Kukosekana kwa taarifa zinazohusu mpokeaji,mlipwaji,kifungu,madhumuni ya fedha,tarehe,maelezo ya amana na salio kwa kila kifungu kwenye rejista ya amana. • Rejista haitenganishi aina za wawekaji wa fedha kwenye akaunti ya amana
19.	H/W Maswa	Halmashauri haikuandaa rejista ya amana kwa fedha zilizokuwepo SH.TZ.885,141,351.01 kwa mwaka 2016/17
20.	H/W Muleba	Halmashauri haijarekebisha taarifa zake kwenye rejista ya amana na hivyo salio anzia na ishia hazina uhalisia register
21.	H/M Musoma	Halmashauri haijarekebisha taarifa zake muhimu kwenye rejista ya amana na hivyo salio anzia na ishia hazina uhalisia register
22.	H/W Meru	• Kutofatiana kwa taarifa za salio anzia kwenye daftari la fedha na kwenye rejista ya amana hususani Michango ya Mwenge, uchaguzi, na amana zinginezo • In some components opening balances as at 01 July 2016 differs from reported as closing balance as at 30 June 2016;

Na.	Jina la Halmashauri	Mapungufu kwenye utunzaji wa rejista ya Amana
		• Wawekaji wa fedha kwenye akaunti ya Amani hawakutambulika kwa majina yao hivyo kupelekea ugumu kujua kifungu kipi kina salio na ambacho hakina • Kodi wa zuio ilikuwa na salio ishia SH.TZ 1,910,979.60 lakini halikutambulika kwenye rejista ya amana • Withholding tax with closing balance of SH.TZ 1,910,979.60 was not recognized
23.	H/W Ngara	Salio ishia lililoripotiwa na Halmashauri halikuambatana na maelezo ya kujitosheleza na rejista ya amana haukuwasilishwa kwa ukaguzi.
24.	H/W Rombo	Halmashauri haikurekebisha taarifa zake kwenye rejista ya amana kwa muda wa miaka mitatu japokuwa kunamapendekezo yaliyotolewa kwa miaka ya nyuma.
25.	H/W Rufiji	Halmashauri haikuandaa rejista ya amana
26.	H/M Songea	Halmashauri iliandaa rejista ya amana isiyokuwa na taarifa za kutosha

(B) Orodha ya Halmashauri na mapungufu yaliyobainika kwenye Rejesta za Masurufu

Na.	Jina la Halmashauri	Mapungufu yaliyobainika kwenye Rejesta za Masurufu
1.	H/Jiji Arusha	Mapungufu yafuatayo yalibainika: • Tarehe za kufanya marejesho hazikuingizwa katika Rejesta. • Namba za ajira hazikuingizwa katika Regista. • Namba za hundi zilizofanya malipo ya masurufu hazikurekodiwa. • Kiasi cha masurufu kilichoripotiwa kinatofautiana na kiasi kilicholipwa; mfano. ✓ James Lobikoki Sh. 3,289,500 kimeripotiwa kama Sh.3,500,000 ✓ Anneth B. Lymo Sh. 564,000 kimeripotiwa kama Sh. 555,000 ✓ Katabi Sh. 500,000 kimeripotiwa kama Sh. 496,500 ✓ Bahati Chonya Sh. 1,068,000 kimeripotiwa kama Sh. 1,064,000; ✓ Sifaeli Edward Makula Sh. 4,693,657 kimeripotiwa kama Sh. 4,690,000

Na.	Jina la Halmashauri	Mapungufu yaliyobainika kwenye Rejesta za Masurufu
2.	H/W Chalinze	• Ukaguzi haukupata Rejesta ya ukaguzi hii ikionyesha masurufu yote waliyopewa watumishi hayakuingizwa katika Rejesta ya Masurufu • Masurufu yote yaliyorejeshwa hayakupitiwa na idara ya ukaguzi wa awali kwa uhakiki.
3.	H/W Hanang'	Imeonekana Rejesta ya hati za marekebisho, pia masurufu yaliyotolewa na kurejeshwa hayakukuwekewa namba kwa ajili ya utambuzi na kuingizwa katika Rejesta ya hati za marekebisho.
4.	H/W Itigi	Rejesta ya Masurufu ina kasoro zifuatazo;haina tarehe ya kupokea masurufu,tarehe ya kurejesha na rejest ya hati za marekebisho
5.	H/W Kilosa	Rejesta ya Masurufu haionyeshi namba ya rejesta ya marekebisho,Tarehe ya marejesho ya masurufu
6.	H/W Kisarawe	Rejesta ya Masurufu inakosa taarifa muhimu.
7.	H/W Longido	• Hakuna mtiririko wa taarifa unaoeleweka katika taarifa za Masurufu. inaonekana Taarifa za masurufu hazirekodiwi kwa wakati. • Masurufu yalionekana kukamilika baada ya kuthibitika kutoka kwa mpokeaji hata hivyo ilionekana kutokurekebishwa katika rejesta kwa mfano masurufu yenye namba IMP000093 yenye thamani Sh. 780,000 • Masurufu yaliyorejeshwa kwenye rejista hayaoneshi namba ya vocha ya marekebisho • Rejesta ya Masurufu haikuingiza masurufu yote. Hii inaonyesha baadhi ya masurufu hayakuingizwa katika Rejesta ya masurufu. • Mapungufu katika rejesta, kuna masurufu yaliyorejeshwa kwenye mfumo lakini hayaonekani kurejeshwa kwenye rejesta kwa mfano masurufu Na. IMP.000089 yenye thamani ya Sh. 502,000.
8.	H/W Madaba	Rejesta ilikutwa ikiwa haina taarifa muhimu kama vile namba ya cheki, tarehe za marejesho na maelezo mengine
9.	H/W Malinyi	• Rejista ya msurufu haionyeshi kiasi kiasi kinachodaiwa • Haionyeshi tarehe ya masurufu na kiasi kinachotakiwa kurejeshwa • Haionyeshi namba za risiti wala namba za vocha za malipo na haionyeshi sehemu ya maelezo.

Na.	Jina la Halmashauri	Mapungufu yaliyobainika kwenye Rejesta za Masurufu
10.	H/W Maswa	Rejesta ya masurufu haionyeshi taarifa muhimu, mfano. Namba za cheki, tarehe ya marejesho N.k
11.	H/Mji Mbinga	• Baadhi ya masurufu yaliripotiwa katika Rejesta ya masurufu kama zimerejeshwa lakini lakini hakuna namba za vocha ama taarifa nyengine zinazoonyesha zimerejeshwa • Baadhi ya masurufu yaliripotiwa kuwa yamerudishwa bila kuonyesha tarahe ya marejesho,kuingizwa katika hati ya marekebisho kulingana na Rejesta ya Masurufu inavyotaka • Sehemu kubwa ya masurufu yameripotiwa katika Rejista ya masurufu bila kuonyesha namba za malipo.
12.	H/W Meru	Regista ya masurufu haitunzwi vizuri.
13.	H/W Njombe	Regista ya Masurufu haionyeshi tarehe ya marejesho, hati ya marekebisho, baadhi ya watumishi wamechukua masurufu lakini hakuripotiwa katika Rejesta ya masurufu. Baadhi ya watumishi wenye masurufu taarifa zao zimejirudia na hakuna tozo kwa watumishi waliochelewa kurejesha zaidi ya mwezi mmoja.
14.	H/W Rufiji	• Rejesta ya masurufu haikuwasilishwa kwa ukaguzi ikimaanisha kuwa masurufu yote yaliyotolewa hayakuingizwa katika Rejesta ya masurufu. • Taarifa zote za masurufu hazikupitiwa na ukaguzi wa awali wakati wa kurejeshwa
15.	H/Mji Tunduma	Regista ya masurufu inayotunzwa na Halmashauri katika Ukaguzi imeonekana kuwa namba ya hati ya marekebisho haikuonyeshwa; pia imeonekana kuna masurufu yaliyokwisha rejeshwa lakini hayakuingizwwa katika Regista ya Masurufu.
16.	H/W Urambo	Kumbukumbu ya hati ya marekebisho haikuonyeshwa katika rejesta ya Masurufu ambayo imefanya ugumu wa kutambua kama masurufu yamesharejeshwa na kuingizwa katika kufungu sahihi.

Kiambatisho 10:8: Mapungufu yaliyobainishwa katika kutunza masurufu Sh. 2,081,629,305

(A) Masurufu ambayo hayaku rekodiwa kwenye rejista Sh. 196,876,901

Na.	Jina la Halmshauri	Kiasi(Sh.)	Na.	Jina la Halmshauri	Kiasi(Sh.)
1	H/W Arusha	28,325,930	2	H/W Madaba	6,435,320
3	H/W Buhigwe	23,505,000	4	H/Mji Makambako	16,279,750
5	H/Mji Handeni	2,852,000	6	H/Mji Mbulu	8,769,036
7	H/W Kakonko	2,000,000	8	H/W Mkalama	1,500,000
9	H/W Kasulu	13,264,695	10	H/W Mkuranga	15,324,000
11	H/M Kigoma/Ujiji	2,514,140	12	H/W Nkasi	17,325,030
13	H/W Kisarawe	21,426,500	14	H/W Sengerema	6,914,000
15	H/Mji Korogwe	17,288,000	16	H/M Sumbawanga	13,153,500
				Jumla	**196,876,901**

(B) Masurufu kutambulika kama matumizi kabla ya marejesho Sh. 336,036,112

Na.	Jina la Halmshauri	Kiasi(Sh.)	Na.	Jina la Halmshauri	Kiasi(Sh.)
1	H/W Buhigwe	20,554,000	2	H/Mji Korogwe	35,525,000
3	H/W Hanang	3,854,000	4	H/W Lushoto	6,813,960
5	H/W Igunga	6,341,500	6	H/Mji Makambako	11,486,300
7	H/Mji Kahama	6,500,000	8	H/W Mbinga	20,989,562
9	H/W Kibaha	3,826,000	10	H/W Meru	53,558,000
11	H/W Kilindi	3,625,000	12	H/Jiji Mwanza	97,207,100
13	H/W Kishapu	16,189,000	14	H/Jiji Tanga	49,566,690
				Jumla	**336,036,112**

(C) Masurufu yaliyotolewa kabla ya kurejesha ya awali Sh. 558,889,766

Na.	Jina la Halmshauri	Kiasi(Sh.)	Na.	Jina la Halmshauri	Kiasi(Sh.)
1	H/Jiji Arusha	254,715,376	2	H/W Kaliua	95,283,375
3	H/W Arusha	6,552,500	4	H/Mji Makambako	24,681,158
5	H/M Iringa	9,170,755	6	H/W Meru	101,003,000
7	H/W Itigi	800,000	8	H/W Nkasi	4,765,000
9	H/W Kalambo	25,980,200	10	H/M Sumbawanga	35,938,402
				Jumla	**558,889,766**

(D) Masurufu yaliyorejeshwa baada ya muda mrefu Sh. 291,082,775

Na.	Jina la Halmshauri	Kiasi(Sh.)	Na.	Jina la Halmshauri	Kiasi(Sh.)
1	H/Jiji Arusha	16,140,000	2	H/W Mbinga	6,575,400
3	H/W Arusha	12,300,000	4	H/W Meru	21,226,000
5	H/W Bumbuli	13,320,500	6	H/W Momba	3,160,500
7	H/W Kibiti	2,437,000	8	H/Mji Newala	29,827,600
9	H/M Kigamboni	12,817,000	10	H/M Singida	43,169,883
11	H/M Kigoma/Ujiji	12,716,000	12	H/W Songea	19,546,800
13	H/W Kilwa	1,020,000	14	H/M Temeke	31,028,000
15	H/W Mbeya	52,265,592	16	H/W Tunduru	13,532,500
				Jumla	**291,082,775**

(E) Masurufu yasiyorejeshwa Sh. 698,743,751

Na.	Jina la Halmshauri	Kiasi(Sh.)	Na.	Jina la Halmshauri	Kiasi(Sh.)
1	H/Jiji Arusha	12,267,650	2	H/W Mbinga	7,538,000
3	H/W Arusha	3,114,000	4	H/W Meru	7,140,000
5	H/Mji Babati	16,843,435	6	H/W Misungwi	23,508,140
7	H/W Bahi	3,458,800	8	H/W Mkalama	7,077,900
9	H/W Buhigwe	23,505,000	10	H/W Mkinga	12,100,000
11	H/W Chato	5,225,000	12	H/W Mkuranga	3,184,000
13	H/M Dodoma	6,256,958	14	H/W Momba	5,908,000
15	H/Mji Geita	7,151,000	16	H/W Mpwapwa	8,825,800
17	H/W Handeni	2,542,000	18	H/W Muleba	23,559,460
19	H/Mji Handeni	6,992,600	20	H/Mji Nanyamba	17,395,200
21	H/M Ilemela	10,166,500	22	H/W Newala	61,541,216
23	H/Mji Kahama	12,350,000	24	H/W Ngorongoro	6,985,000
25	H/W Kalambo	32,713,600	26	H/W Nkasi	17,325,030
27	H/W Kaliua	23,252,030	28	H/W Rombo	12,964,500
29	H/W Karatu	4,332,450	30	H/W Serengeti	32,328,000
31	H/M Kigamboni	6,790,000	32	H/M Shinyanga	4,270,125
33	H/W Kilindi	6,340,000	34	H/W Sikonge	29,702,700
35	H/W Kiteto	9,395,000	36	H/W Simanjiro	2,250,000
37	H/Mji Korogwe	20,091,000	38	H/W Songea	7,229,100
39	H/W Longido	5,878,600	40	H/W Sumbawanga	8,232,600
41	H/W Ludewa	12,474,643	42	H/M Sumbawanga	13,153,500
43	H/W Mafia	2,251,880	44	H/W Tabora	5,025,800
45	H/W Magu	5,345,500	46	H/M Tabora	23,735,950
47	H/Mji Makambako	27,446,700	48	H/M Temeke	36,295,020
49	H/W Masasi	1,220,500	50	H/W Ukerewe	54,063,864
				Jumla	**698,743,751**

Kiambatisho 10:9: Mapungufu katika matumizi ya mafuta Sh. 685,641,980

(A) Manunuzi ya mafuta yasiyorekodiwa kwenye daftari la kuratibu safari Sh. 652,242,501

Na.	Jina la Halmshauri	Kiasi(Sh.)	Na.	Jina la Halmshauri	Kiasi(Sh.)
1	H/Jiji Arusha	7,449,050	2	H/W Mbarali	14,363,616
3	H/W Arusha	4,613,697	4	H/W Mbeya	17,972,500
5	H/W Babati	4,794,308	6	H/W Mbozi	4,342,180
7	H/Mji Babati	9,092,619	8	H/W Meru	10,923,506
9	H/W Bahi	3,225,179	10	H/W Misungwi	17,841,362
11	H/W Buchosa	39,386,013	12	H/W Monduli	15,171,199
13	H/W Buhigwe	2,663,850	14	H/W Moshi	17,849,292
15	H/W Bumbuli	5,093,269	16	H/W Mpanda	4,567,044
17	H/W Butiama	26,009,199	18	H/M Mtwara	9,479,235
19	H/Mji Handeni	4,239,160	20	H/W Muheza	468,320
21	H/W Igunga	5,441,280	22	H/W Muleba	4,090,980
23	H/W Iringa	5,423,400	24	H/W Mwanga	3,964,195
25	H/Mji Kahama	11,071,754	26	H/W Namtumbo	3,535,960
27	H/W Kakonko	83,051,281	28	H/Mji Nanyamba	2,305,274
29	H/W Karatu	4,667,340	30	H/W Ngara	1,835,885
31	H/M Kigoma/Ujiji	2,125,925	32	H/W Rombo	3,358,795
33	H/W Kilindi	697,152	34	H/W Rorya	47,954,677
35	H/W Kisarawe	2,783,865	36	H/W Serengeti	71,536,753
37	H/W Kwimba	4,459,820	38	H/W Siha	1,364,138
39	H/W Ludewa	25,423,953	40	H/W Sikonge	4,397,846
41	H/W Madaba	1,660,608	42	H/W Singida	1,037,620

43	H/W Mafia	1,380,000	44	H/W Songea	46,318,816
45	H/W Magu	22,307,540	46	H/Jiji Tanga	399,000
47	H/W Makete	29,867,221	48	H/Mji Tarime	11,014,900
49	H/W Manyoni	1,429,950	50	H/M Temeke	13,057,005
51	H/Mji Masasi	7,940,105	52	H/W Uvinza	6,794,866
				Jumla	**652,242,501**

(B) Mafuta yaliyotolewa kwenye magari yasiyomilikiwa na Halmashauri Sh.33,399,479

Na.	Jina la Halmshauri	Kiasi(Sh.)
1	H/W Karatu	3,003,640
2	H/Mji Makambako	5,653,050
3	H/W Mbarali	21,615,184
4	H/W Mwanga	1,968,945
5	H/W Rombo	1,158,660
	Jumla	**33,399,479**

Kiambatisho 10:10: Mapokezi Pungufu ya Fedha za Ruzuku za Shule Sh. 1,930,944,815

	SHULE ZA SEKONDARI			
Na.	**Jina la Halmshauri**	**Kiasi hitajika (Sh.)**	**Kiasi Pokelewa (Sh.)**	**Pungufu (Sh.)**
1	H/Mji Babati	97,650,000	83,513,661	(14,136,339)
2	H/W Bahi	86,300,000	71,556,339	(14,743,661)
3	H/W Bariadi	40,860,000	25,922,778	(14,937,222)
4	H/W Chamwino	167,950,000	144,365,185	(23,584,815)
5	H/Mji Kibaha	162,025,000	135,481,805	(26,543,195)
6	H/W Kondoa	136,875,000	94,705,810	(42,169,190)
7	H/W Magu	276,900,000	240,750,245	(36,149,755)
8	H/W Mbarali	216,475,000	180,174,648	(36,300,352)
9	H/W Mbeya	295,025,000	228,915,661	(66,109,339)
10	H/W Mbulu	145,125,000	120,658,592	(24,466,408)

11	H/Mji Mbulu	125,475,000	108,364,441	(17,110,559)
12	H/W Mkalama	232,385,628	221,867,310	(10,518,319)
13	H/Jiji Mwanza	664,125,000	538,463,039	(125,661,961)
14	H/W Nyang'hwale	136,450,000	92,418,538	(44,031,462)
15	H/W Pangani	50,500,000	41,374,759	(9,125,241)
16	H/W Rungwe	355,900,000	316,186,821	(39,713,179)
17	H/W Tarime	227,335,416	187,314,964	(40,020,453)
			Jumla	**(585,321,449)**
		SHULE ZA MSINGI		
1	H/W Babati	922,758,000	373,973,020	(548,784,980)
2	H/Mji Babati	88,404,000	60,533,988	(27,870,012)
3	H/W Kilolo	345,300,000	307,123,184	(38,176,816)
4	H/W Kondoa	323,604,000	278,556,000	(45,048,000)
5	H/Mji Kondoa	89,490,000	70,951,000	(18,539,000)
6	H/Mji Mbulu	139,452,000	124,543,958	(14,908,042)
7	H/W Nyang'hwale	252,828,000	220,301,051	(32,526,949)
8	H/Mji Nzega	462,786,000	108,000,000	(354,786,000)
9	H/W Pangani	68,242,500	45,704,781	(22,537,719)
10	H/W Rungwe	528,310,000	344,153,688	(184,156,312)
11	H/W Tarime	465,683,232	407,393,696	(58,289,536)
			Jumla	**(1,345,623,366)**
			Jumla Kuu	**(1,930,944,815)**

11.0 USIMAMIZI WA MAPATO

Kiambatisho 11:1: : Fedha ambazo hazikukusanywa kutoka katika vyanzo vya ndani Sh. 12,191,753,217.78

Na,.	Jina la Halmashauri	Chanzo	Kiasi (Sh.)
1	H/Jiji Arusha	Kodi ya nyumba	50,400,000
2	H/W Arusha	Kodi ya Ardhi	393,805,778
3	H/M Bukoba	Semina	16,000,000
4	H/W Bumbuli	Kukodisha Mali za Halmashauri	30,410,400
5	H/W Bunda	Kodi ya zao la pamba	78,662,246
6	H/W Busokelo	Mapato yaliyokusanywa kutoka kwa wadaiwa mbali mbali	58,205,230
7	H/W Chunya	Mapato ambayo hayakukusanywa kutoka kwenye vyanzo mbalimbali	1,475,532,893
8	H/Jiji Dar es Salaam	Shughuli za uzoaji taka	232,012,500
9	H/M Ilala	Ada ya egesho la magari	15,393,462
10	H/W Ilemela	Kodi ya huduma ambayo haikukusanywa	167,495,748
11	H/W Iringa	Mapato yaliyokusanywa kutoka kwa wadaiwa mbali mbali	7,186,934
12	H/W Karatu	Ukodishaji wa mali za halmashauri	23,765,000
13	H/W Kibaha	Leseni za vileo	2,827,982
14	H/W Kigoma/ujiji	Mapato yaliyokusanywa kutoka kwa wadaiwa mbali mbali	709,944,308
15	H/W Ludewa	Mapato yaliyokusanywa kutoka kwa wadaiwa mbali mbali	5,137,417
16	H/W Mafinga	Mapato ambayo hayakukusanywa kutoka kwenye vyanzo mbalimbali	1,384,917,914
17	H/W Makambako	Mapato kutoka vyanzo mbali mbali	92,303,358
18	H/W Mbinga	Mapato ambayo hayakukusanywa kutoka kwenye vyanzo mbalimbali	1,041,390,031
19	H/W Mkuranga	Mapato ya ndani	16,082,900
20	H/W Monduli	Mapato yasiyokusanywa kutoka kwenye mauzo ya viwanja	221,716,790
21	H/W Morogoro	Kodi	24,550,000
22	H/M Morogoro	Mapato kutoka vyanzo mbali mbali	33,120,000
23	H/M Mtwara	Mapato kutoka vyanzo mbali mbali	334,709,369
24	H/Jiji Mwanza	Mabango	89,950,214

Na,.	Jina la Halmashauri	Chanzo	Kiasi (Sh.)
25	H/Mji Nanyamba	Ushuru wa mazao	11,892,575
26	H/W NgoroNgoro	Viwanja	38,606,650
27	H/W Rungwe	Mapato yaliyokusanywa kutoka kwa wadaiwa mbali mbali	75,233,504
28	H/W Tandahimba	Mapato ambayo hayakukusanywa kutoka kwenye vyanzo mbalimbali	533,307,486
29	H/Mji Tunduma	Mapato yaliyokusanywa kutoka kwa wadaiwa mbali mbali	4,231,846,470
30	H/M Ubungo	Mabango	230,915,559
31	H/W Ukerewe	Mapato ambayo hayakukusanywa kutoka kwenye vyanzo mbalimbali	541,391,000
32	H/W Wang'ing'ombe	Mapato yaliyokusanywa kutoka kwa wadaiwa mbali mbali	23,039,500
		Jumla	**12,191,753,218**

Kiambatishop 11:1: mapungufu mengi yanayohusu mfumo wa udhibiti wa ndani unaohusiana na makusanyo ya mapato

Na.	Jina la Halmashauri	Mapungufu yaliyojitokeza	Kiasi (Sh.))
1	H/W Arusha	miamala ya mfumo kutokuwa na vifungu vinavyoendana na leja	43,266,344
2	H/W Babati	Mapato kukusanywa nje ya mfumo	37,200,000
3	H/M Ilala	Leseni za biashara kutokuwepo kwenye mfumo	146,172,740
		Leseni za biashara kutotolewa kwa wafanya biashara	58,403,432
5	H/W Iramba	Tofauti ya mapato kati yaliyotolewa taarifa kwenye kikao cha kamati ya fedha nay ale halisi ya kwenye mfumo	186,494,635
6	H/W Kakonko	Kutofautiana kwa mfuno na taarifa zinazotolewa kwenye vikao	27,993,261
7	H/Mji Kasulu	Kutofautiana kwa majina ya wakusanyaji kati ya mikataba na mfumo	-
8	H/M kigamboni	Kodi ya huduma kukusanywa bila kuwa na kithibisho cha kukusanya kwa mapato hayo	594,415,398
9	H/W Kilosa	Kuonekana kwa mapato mbali mbali ambayo hayajakusanywa kwenye mfumo	194,909,641
10	H/W Kishapu	Kutofanyika kwa usuluhishi wa mapato yasiyowasilishwa kutoka kwenye mashine za POS	672,719,212
11	H/Mji Korogwe	Mpato kukusanywa kutoka kwa wapangaji kabla ya kusainiwa kwa mikataba	8,700,000
12	H/M Lindi	Maombi ya marekebisho ya makosa kuhidhinishwa na mtu aliyeyafanya maombi	174,666,214
13	H/W Longido	Mapato kukusanywa bila mikataba	149,096,920

Na.	Jina la Halmashauri	Mapungufu yaliyojitokeza	Kiasi (Sh.))
		Mapato yaliyokusanywa kwa risizi zisizo kuwa za mfumo ambazo hazijaripotiwa kwenye daftari la fedha	574,705,482
14	H/W Mbarali	Taarifa zisizowiana kati ya hati za madai za mfumo na mapato ya benki kunakosababisha kuwekwa kwa fedha pungufu benki	10,651,992,027
15	H/W Mpwapwa	Kutofanyika kwa usuluishi kati ya Taarifa ya benki na daftari la fedha la mapato ya ndani	146,342,918
18	H/W Mwanga	Kufanyika kwa marekebisho bila kibali cha muhusika	30,688,300
19	H/W Sengerema	Kodi ya huduma inayokusanywa kwa wakandarasi kutoingia kwenye mfumo wa mapato	1,452,941
20	H/W Shinyanga	Kutofanyika kwa usuluhishi wa fedha zisizokusanywa	1,566,100,881
21	H/W Songwe	Kodi ya huduma kukusanywa bila kuwa na kithibisho cha kukusanya kwa mapato hayo	883,427,420
22	H/W Temeke	Kodi ya huduma iliyokusanywa na jiji isiyotolewa taarifa kuwa imetokana na mauzo yapi	904,172,144
23	H/Mji Tunduma	Mapato ya Epicor's kuonekana kuwa juu zaidi yay a mfumo wa mapato	478,467,565
24	H/W Urambo	Taarifa ya ukusanyaji wa mapato kutofautiana na makusanyo ya mawakala	27,706,400
		Jumla	**17,559,093,875**

12.0 USIMAMIZI WA MALI

Kiambatisho 12:1: Orodha ya Halmashauri yenye Mali za Kudumu zilizoachwa kwa mda mrefu na zisizotengenezeka

Mkoa	Na.	Jina la Halmashauri	Aina ya maliq	Idadi
Arusha	1.	H/W Karatu	Magari na Mitambo	2
	2.	H/W Longido	Magari, Pikipiki na mitambo	11
	3.	H/W Ngorongoro	Magari na Mitambo	8
	4.	H/W Meru	Magari na Mitambo	3
	5.	H/W Monduli	Magari	4
	6.	H/W Arusha	Magari na Mitambo	36
Dodoma	7.	H/W Chamwino	Magari	13
	8.	H/W Bahi	Magari	2
	9.	H/W Kongwa	Magari	5
	10.	H/W Chemba	Magari	4
	11.	H/W Kondoa	Magari	3
	12.	H/Mji Kondoa	Magari	5
	13.	H/W Mpwapwa	Magari	6
	14.	H/M Dodoma	Magari	3
Iringa	15.	H/Mji Mafinga	Magari	4
Njombe	16.	H/W Ludewa	Magari	2
	17.	H/W Njombe	Magari	7
	18.	H/Mji Njombe	Magari	3
	19.	H/W Makete	Magari	5
	20.	H/Mji Makambako	Magari	2
	21.	H/W Wanging'ombe	Magari	6
Kigoma	22.	H/W Kibondo	Magari	4
	23.	H/M Kigoma/Ujiji	Magari	3
Kilimanjaro	24.	H/W Hai	Magari	8
	25.	H/W Moshi	Magari	20

Mkoa	Na.	Jina la Halmashauri	Aina ya maliq	Idadi
	26.	H/M Moshi	Magari	14
	27.	H/W Rombo	Magari	8
	28.	H/W Same	Magari, Pikipiki na mitambo	14
Lindi	29.	H/W Liwale	Magari	3
	30.	H/W Nachingwea	Magari na Pikipiki	7
Manyara	31.	H/W Babati	Magari	3
	32.	H/W Mbulu	Magari	8
	33.	H/Mji Mbulu	Magari	1
	34.	H/W Kiteto	Magari	3
	35.	H/W Simanjiro	Magari na Mitambo	6
Mara	36.	H/M Musoma	Magari na Pikipiki	5
	37.	H/Mji Tarime	Magari	5
	38.	H/Mji Bunda	Magari	4
	39.	H/W Mbarali	Magari	3
	40.	H/W Morogoro	Magari	9
	41.	H/W Ulanga	Magari	6
	42.	H/W Tandahimba	Magari	15
Mwanza	43.	H/W Buchosa	Magari	5
	44.	H/W Kwimba	Magari na Pikipiki	4
	45.	H/W Ukerewe	Magari na Pikipiki	5
	46.	H/Jiji Mwanza	Magari	7
	47.	H/W Misungwi	Magari	11
Geita	48.	H/W Chato	Magari na Pikipiki	6
	49.	H/W Geita	Magari	5
	50.	H/W Bukombe	Magari	6
	51.	H/W Mbongwe	Magari	6
Rukwa	52.	H/W Sumbawanga	Magari	2
	53.	H/M Sumbawanga	Magari na Pikipiki	7
	54.	H/W Nkasi	Magari na Pikipiki	7

Mkoa	Na.	Jina la Halmashauri	Aina ya maliq	Idadi
Katavi	55.	H/W Mlele	Magari	4
	56.	H/W Nsimbo	Magari	5
Ruvuma	57.	H/Mji Mbinga	Magari na Mitambo	3
	58.	H/W Songea	Magari na Mitambo	2
	59.	H/W Tunduru	Magari	9
	60.	H/W Namtumbo	Magari	12
	61.	H/W Nyasa	Magari	3
Shinyanga	62.	H/W Kishapu	Magari na Mitambo	9
	63.	H/W Msalala	Magari	4
Simiyu	64.	H/W Maswa	Magari	15
	65.	H/W Meatu	Magari	11
	66.	H/W Busega	Magari	4
	67.	H/W Bariadi	Magari	4
	68.	H/Mji Bariadi	Magari	6
	69.	H/M Singida	Magari	9
	70.	H/W Manyoni	Magari na Mitambo	6
Songwe	71.	H/W Ileje	Magari	8
	72.	H/W Momba	Magari	15
	73.	H/W Chunya	Magari	9
Tanga	74.	H/W Mkinga	Magari	4
	75.	H/W Muheza	Magari	5
	76.	H/W Bumbuli	Magari	5
	77.	H/W Lushoto	Magari	5
	78.	H/W Tabora	Magari	4
	79.	H/W Kalambo	Magari	7
Kagera	80.	H/M Bukoba	Magari	12
	81.	H/W Karagwe	Magari	7
	82.	H/W Misenyi	Magari	6
	83.	H/W Ngara	Magari	6

Mkoa	Na.	Jina la Halmashauri	Aina ya maliq	Idadi
	84.	H/W Ludewa	Magari	25
	85.	H/W Makete	Magari	8
	86.	H/W Mbeya C	Magari	5
	87.	H/W Busekelo	Magari	8
	88.	H/W Rungwe	Magari	7
	89.	H/W Kyela	Magari	7
	90.	H/W Bariadi	Magari	50
	91.	H/W Itilima	Magari	5
	92.	H/W Ludewa	Magari	25

13.0 UKAGUZI MAALUM

Kiambatisho 13:1: Kiasi ambacho hakikusuluhishwa kwenye vitabu vya hesabu kufikia 30 Juni, 2017

NA.	HALMASHAURI	BAKAA YA FEDHA TASLIM KWA MUJIBU WA TAARIFA ZA FEDHA ZILIZOKAGULIWA (SH.TZ)	BAKAA YA FEDHA TASLIM KWA MUJIBU WA TAARIFA ZA USULUHISHI WA BENKI (SH.TZ)	
		(A)	(B)	(A-B)
MFUKO MKUU (GFT)				
1	H/W UKEREWE	515,484.00	9,484,515.63	
2	H/JIJI MBEYA	345,398,000.00	356,336,290.43	
3	H/W MBOZI		110,413,003.32	
4	H/W MERU	55,789,076.53	54,785,076.53	
5	H/W CHAMWINO		18,942,572.61	
6	H/W KOROGWE	67,632.00	6,863,331.98	
7	H/W ULANGA		3,443,757.05	
	Jumla ndogo	290,056,775.47	411,115,185.17	
MAENDELEO				
8	H/M TEMEKE	1,718,776,560.47		751,972,176
9	H/JIJI MBEYA	742,262,000.00		444,973,191
10	H/W MBARALI	146,993,108.00		146,987,108
11	H/W MBOZI	23,343,803.00		91,377,551
12	H/W ILEJE	91,377,551.00		178,217,826
13	H/W CHAMWINO	1,351,857,560.00		1,364,977,559
14	H/W MPWAPWA	172,400.00		721,900,008
15	H/W KONGWA	19,372,200.00		622,917,822

16	H/M MOROGORO	8,983,183,230.00		8,858,116,643
17	H/W MOROGORO	419,539,461.18		114,707,719
18	H/W KILOSA	438,786,067.00		261,077,764
19	H/W MVOMERO	612,022,565.00		333,141,615
20	H/W KILOMBERO	1,519,486,241.00		587,457,290
21	H/W ULANGA	963,157,000.00		21,877,826
	Jumla ndogo	15,545,805,746.65		13,253,320,069
MATUMIZI YA KAWAIDA				
22	H/M TEMEKE	54,437,623.24	-	
23	H/W MBOZI	6,643,733.00	198,663,717.53	
24	H/W ILEJE	-	6,643,732.97	
25	MERU H/W	5,038,799.49	18,320,799.49	
26	H/W KONGWA	618,071.00		
27	H/W MOROGORO	8,576,072.01	7,028,731.00	
28	H/W KILOSA	-	9,661,087.74	
29	H/W KILOMBERO	-	2,056,886.09	
	Jumla ndogo	75,314,298.74	178,388,427.29	
AMANA				
30	H/M TEMEKE	2,481,410,930.50		741,674,045
31	H/JIJI DSM	5,517,295,957.42		5,400,816,802

32	H/W MISUNGWI	83,093,206.00		97,619,846
33	H/W SENGEREMA	172,257,000.00		148,957,452
34	H/W MBEYA	270,374,118.00		106,442,150
36	H/W MBOZI	452,212,954.00		94,213,202
36	H/W ILEJE	94,213,202.00		29,363,410
37	H/W MERU	50,960,264.71		136,684,196
38	H/W LONGIDO	6,985,000.00		83,036,024
39	H/W MONDULI	109,047,980.00		83,073,517
40	H/W KONGWA	36,036,058.00		12,689,397
41	H/JIJI TANGA	81,375,370.00		80,624,803
42	H/W LUSHOTO	44,268,094.00		43,433,093
43	H/M MOROGORO	252,604,512.00		248,860,845
44	H/W MOROGORO	338,734,818.71		4,043,598
45	H/W KILOSA	14,901,609.00		4,845,518
46	H/W MVOMERO	117,334,704.00		37,261,270
47	H/W ULANGA	209,293,000.00		203,895,272
	Jumla ndogo	10,332,398,778.34		7,391,387,413
SEKTA YA ELIMU				
48	H/M TEMEKE	12,251,771.68	9,656,471.68	
49	H/W MISUNGWI	- 18,576,625.00	111,651,859.14	
50	H/W MBOZI	1,073,746.00	9,735,373.84	
51	H/W ILEJE	-	1,073,735.71	
52	H/W LONGIDO	- 6,859,000.00	7,089,061.85	

53	H/W CHAMWINO	21,259,017.00	20,259,036.63	
54	H/W KONGWA	1,050,667.00	-	
55	H/W PANGANI	2,516,233.00	27,610,556.40	
56	H/M MOROGORO	344,031,260.00	148,952.00	
57	H/W MOROGORO	13,081,123.29	2,045,418.00	
58	H/W KILOSA	-	90,342,975.74	
59	H/W MVOMERO	141,646,915.00	-	
60	H/W ULANGA	5,666,000.00	997,927.40	
	Jumla ndogo	517,141,107.97	62,185,709.53	
SEKTA YA AFYA				
61	H/W MAGU	107,525,042.00	201,360,580.78	
62	H/W KWIMBA	98,197,069.00	241,461,847.22	
63	H/W MBOZI	61,195,762.00	251,328,398.55	
64	H/W ILEJE	251,328,299.00	61,195,762.01	
65	H/W ARUSHA	100,054,235.50	77,100,821.53	
66	H/W KONGWA	107,525,042.00	919,943.64	
67	H/M MOROGORO	187,602,369.00	95,469.15	
68	H/W MOROGORO	281,373,473.00	232,292,111.91	
69	H/W KILOSA	510,375,024.00	340,448,636.60	
70	H/W MVOMERO	123,786,182.00	48,283,383.09	
71	H/W ULANGA	234,339,000.00	189,326,453.84	
	Jumla ndogo	2,063,301,497.50	1,643,813,408.32	
MFUKO WA BARABARA				

72	H/W MBOZI	60,911,786.00		373,939,059
73	H/W ILEJE	373,939,060.00		452,212,953
74	H/W ARUSHA	1,185,654,630.94		1,202,219,920
75	H/W MERU	127,893,194.66		35,989,536
76	H/W CHAMWINO	254,815,173.00		257,135,173
77	H/W MPWAPWA	1,873,613,773.00		1,784,878,542
78	H/W KONGWA	236,531,485.00		275,312,952
79	H/W HANDENI	120,257,877.00		258,987,612
80	H/W MOROGORO	311,993,977.82		253,552,242
	Jumla ndogo	4,545,610,957.42		4,894,227,993
SEKTA YA MAJI				
81	H/W MBOZI	348,453,190.00	10,440,043.53	
82	H/W ILEJE	10,440,044.00	402,642,714.16	
83	H/W KONGWA	426,977,140.00	428,911,140.29	
	Jumla ndogo	785,870,374.00	841,993,897.98	
MISHAHARA				
84	H/M TEMEKE	392 447 064.00	375,489,552.44	
85	H/W MISUNGWI	85,066.00	-	
86	H/JIJI MBEYA	45,194,000.00	34,879,109.66	
87	H/W MBOZI	223,321,648.00	2,934,882,745.76	
88	H/W ILEJE	-	29,151,000.04	
89	H/W ARUSHA	4,113,920.00	5,907,919.96	

90	H/W MONDULI	2,640,985.00	3,806,485.05	
91	H/W MKINGA	20,003,809.00	11,574,013.88	
92	H/W MOROGORO	4,539,673.05	122,815.46	
	Jumla ndogo	299,899,101.05	3,302,661,764.25	
	JUMLA KUU	**33,875,285,086.20**	**30,800,086,644.10**	

Kiambatisho 13:2: Kiasi ambacho hakikusuluhishwa kwenye kiasi salia cha benki kwa mamlaka za serikali za mitaa

NA.	HALMASHAURI	SALIO LA BENKI KWA MUJIBU WA BARUA YA OR-TAMISEMI KWA HALMASHAURI (SH.TZ)	SALIO LA BENKI KWA MUJIBU WA TAARIFA ZA USULUHISHI ZA KILA HALMASHAURI (SH.TZ)	KIASI AMBACHO HAKIKUSULUHISHWA (SH.TZ)
		(A)	(B)	(B-A)
AKAUNTI YA MFUKO MKUU NA. 9921210101				
1	H/M ILALA	-181,565,875.44	-175,823,875.44	5,742,000.00
2	H/JIJI MBEYA	-345,397,521.36	0.00	345,397,521.36
3	H/W MBARALI	8,751,660.49	21,163,280.49	12,411,620.00
4	H/W RUNGWE	-14,760,386.02	0.00	14,760,386.02
5	H/W ARUSHA	-29,760,891.43	-28,952,981.43	807,910.00
6	H/MJI KOROGWE	-23,221,520.65	-21,041,520.65	2,180,000.00
	Jumla ndogo	**-585,954,534.41**	**-204,655,097.03**	**381,299,437.38**
AKAUNTI YA MAENDELEO NA. 9921210301				
7	H/JIJI DSM	2,401,112,998.40	2,470,712,998.40	69,600,000.00
8	H/W KWIMBA	552,335,740.45	591,681,740.45	39,346,000.00
9	H/W MBARALI	133,597,938.19	146,987,108.19	13,389,170.00
10	H/W KARATU	325,211,576.86	325,453,576.86	242,000.00
11	H/W CHAMWINO	1,364,977,559.99	1,351,857,559.99	-13,120,000.00
12	H/W KONGWA	622,917,822.16	637,393,302.16	14,475,480.00
13	H/W HANDENI	4,638,001.48	44,638,001.48	40,000,000.00
14	H/W MUHEZA	27,107,404.30	39,969,442.50	12,862,038.20
	Jumla ndogo	**5,431,899,041.83**	**5,608,693,730.03**	**176,794,688.2**
AKAUNTI YA MATUMIZI YA KAWAIDA NA. 9921210901				
15	H/M TEMEKE	20,851,400.00	0.00	-20,851,400.00
16	H/W UKEREWE	1,831,396.27	16,927,396.27	15,096,000.00

17	H/W KYELA	31,074,682.00	47,045,682.00	15,971,000.00
18	H/W RUNGWE	155,882.90	2,203,882.90	2,048,000.00
19	H/W KARATU	3,318,921.72	19,719,921.72	16,401,000.00
20	H/MJI KOROGWE	-6,347,354.88	152,645.12	6,500,000.00
21	H/W KILOSA	-9,661,087.74	0.00	9,661,087.74
	Jumla ndogo	**41,223,840.27**	**86,049,528.01**	**44,825,687.74**
AKAUNTI YA AMANA NA. 9921169787				
22	H/M ILALA	166,050,961.90	293,250,961.90	127,200,000.00
23	H/W MISUNGWI	46,593,206.42	83,093,206.42	36,500,000.00
24	H/W SENGEREMA	148,727,032.05	148,957,452.05	230,420.00
25	H/W MBARALI	59,186,100.16	225,189,917.16	166,003,817.00
26	H/W RUNGWE	210,083,000.49	231,560,366.49	21,477,366.00
27	H/W KARATU	129,873,607.18	149,873,607.18	20,000,000.00
28	H/JIJI TANGA	306,721,180.87	80,624,803.11	-226,096,377.76
29	H/W MUHEZA	94,534,519.96	167,503,115.26	72,968,595.30
30	H/M MOROGORO	156,431,498.48	248,860,845.58	92,429,347.10
	Jumla ndogo	**1,318,201,107.51**	**1,628,914,275.15**	**310,713,167.64**
AKAUNTI YA SEKTA YA ELIMU NA. 9921210501				
31	H/W KYELA	25,418,839.50	4,581,703.37	-20,837,136.13
33	H/W LONGIDO	-7,083,061.85	-7,089,061.85	-6,000.00
34	H/W MONDULI	21,754,874.11	1,704,874.11	-20,050,000.00
35	H/W CHAMWINO	20,259,036.63	21,259,016.63	999,980.00
37	H/JIJI TANGA	14,678,464.22	15,678,464.22	1,000,000.00
38	H/MJI KOROGWE	-7,002,975.68	497,024.32	7,500,000.00
39	H/W KILINDI	339,442,269.63	0.00	-339,442,269.63
40	H/W KILOSA	-130,528,488.31	170,378,150.03	300,906,638.34
	Jumla ndogo	**276,938,958.25**	**207,010,170.83**	**-69,928,787.42**
AKAUNTI YA AFYA NA. 9921210601				
41	H/M TEMEKE	145,716,263.13	115,216,263.13	-30,500,000.00
42	H/W UKEREWE	20,864,375.89	27,109,375.89	6,245,000.00
43	H/W MISUNGWI	62,779,548.36	71,493,548.36	8,714,000.00
44	H/JIJI MBEYA	253,391,306.35	346,143,794.35	92,752,488.00
45	H/W KYELA	174,714,766.65	182,491,766.65	7,777,000.00
46	H/W NGORONGORO	137,943,451.09	26,822,933.64	-111,120,517.45
47	H/MJI KOROGWE	37,668,678.72	42,141,678.72	4,473,000.00
48	H/W MUHEZA	4,508,145.36	3,859,145.36	-649,000.00
49	H/M MOROGORO	-339,530.85	95,469.15	435,000.00
50	H/W KILOSA	332,953,693.20	340,448,636.60	7,494,943.40
	Jumla ndogo	**1,170,200,697.9**	**1,155,822,611.85**	**-14,378,086.05**

AKAUNTI YA MFUKO WA BARABARA NA. 9921210401				
51	H/M TEMEKE	1,983,989,977.18	1,957,733,705.18	-26,256,272.00
52	H/W UKEREWE	6,180,535.88	4,328,460.88	-1,852,075.00
53	H/W MISUNGWI	244,830,921.53	549,329,680.41	304,498,758.88
54	H/W ARUSHA	1,021,791,913.06	1,202,219,920.42	180,428,007.36
55	H/W MERU	227,347,814.66	0.00	-227,347,814.66
56	H/W CHAMWINO	257,135,173.26	254,815,173.26	-2,320,000.00
57	H/W MPWAPWA	1,784,878,542.48	1,873,613,772.77	88,735,230.29
58	H/W KONGWA	275,312,952.10	622,893,302.16	347,580,350.06
59	H/W HANDENI	217,829,505.28	258,987,612.28	41,158,107.00
60	H/W KILOMBERO	4,543,352,108.62	4,428,582,108.62	-114,770,000.00
	Jumla ndogo	**10,562,649,444.05**	**11,152,503,735.98**	**589,854,291.93**
AKAUNTI YA SEKTA YA MAJI NA. 9921210701				
61	H/W ILEJE	348,453,189.62	377,896,951.89	29,443,762.27
62	H/W MVOMERO	29,374,461.30	49,374,461.30	20,000,000.00
	Jumla ndogo	**377,827,650.92**	**427,271,413.19**	**49,443,762.27**
AKAUNTI YA MISHAHARA NA. 9921210801				
63	H/M ILALA	148,958,535.30	92,105,715.30	-56,852,820.00
64	H/JIJI DSM	0.00	13,873,733.04	13,873,733.04
65	H/W MISUNGWI	85,066.00	0.00	-85,066.00
66	H/W KWIMBA	0.00	-759,190.38	-759,190.38
67	H/W CHUNYA	0.00	-925,783.07	-925,783.07
68	H/W RUNGWE	48,532,863.60	49,304,863.60	772,000.00
69	H/JIJI ARUSHA	45,445,187.32	0.00	-45,445,187.32
70	H/W KARATU	4,973,760.71	7,005,760.71	2,032,000.00
71	H/W MONDULI	2,640,985.05	3,806,485.05	1,165,500.00
72	H/M DODOMA	0.00	21,029,987.71	21,029,987.71
73	H/W MPWAPWA	3,915,904.96	5,103,104.96	1,187,200.00
74	H/W KONDOA	1,092,000.00	9,286,109.12	8,194,109.12
75	H/JIJI TANGA	17,460,650.10	22,460,649.17	4,999,999.07
76	H/W KOROGWE	18,594,576.00	0.00	-18,594,576.00
77	H/W MKINGA	14,464,849.02	0.00	-14,464,849.02
	Jumla ndogo	**306,164,378.06**	**222,291,435.21**	**-83,872,942.85**
	JUMLA KUU	**18,899,150,584.38**	**20,283,901,803.22**	**1,384,751,218.84**